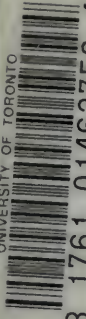

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 01463752 4

IOANNES AB ARNIM

STOICORVM VETERVM
FRAGMENTA

VOL. III

STVTGARDIAE IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI

STOICORVM VETERVM
FRAGMENTA

COLLEGIT

IOANNES AB ARNIM

VOLVMEN III

CHRYSIPPI FRAGMENTA MORALIA
FRAGMENTA SVCCESORVM CHRYSIPPI

EDITIO STEREOTYPA
EDITIONIS PRIMAE (MCMIII)

STVTGARDIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMLXIV

PA
3507
S7A7
1903a
v.3

1121539

Alle Rechte, auch die der Übersetzung, des auszugsweisen Nachdruckes
und der fotomechanischen Wiedergabe, vorbehalten

© B. G. Teubner Verlagsgesellschaft mbH, Stuttgart 1964

Printed in Germany

Druck: Julius Beltz, Weinheim a. d. B.

Conspectus capitum.

Chrysippi fragmenta moralia cum generali Stoicorum doctrina composita.

	Pagina
Cap. I. De fine bonorum.	3
§ 1. Explicatur finis bonorum secundum Stoicos n. 2—19.	3
§ 2. Contra aliorum philosophorum fines disputatur n. 20—28.	7
§ 3. Ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν n. 29—37	9
§ 4. Virtutem propter se ipsam expetendam esse n. 38—48.	11
§ 5. Virtutem sufficere ad vitam beatam n. 49—67.	13
Cap. II. De bonis et malis n. 68—71	17
§ 1. Notio boni n. 72—79	17
§ 2. Quale sit bonum n. 80—94	20
§ 3. Bonorum genera n. 95—116	23
Cap. III. De indifferentibus	28
§ 1. De notione indifferentis n. 117—123	28
§ 2. ἀξία, ἀπαξία, δόσις n. 124—126	30
§ 3. προηγμένα καὶ ἀποπροηγμένα n. 127—139	31
§ 4. De naturalibus et naturae contrariis n. 140—146	34
§ 5. De singulis indifferentibus recte aestimandis n. 147—168.	35
Cap. IV. De appetitu et selectione	40
§ 1. De notione appetitus n. 169—177	40
§ 2. De primo appetitu et prima conciliatione n. 178—189	43
§ 3. De selectione n. 190—196	46
Cap. V. De virtute	48
§ 1. Qualis sit virtus n. 197—213.	48
§ 2. Quomodo virtus existat in homine n. 214—227	51
§ 3. De perversione rationis n. 228—236	53
§ 4. Num virtus amitti possit n. 237—244.	56
§ 5. Eadem virtus deorum et hominum, virorum et mulierum n. 245—254	58
§ 6. Plures esse virtutes qualitate differentes n. 255—261.	59
§ 7. De singulis virtutibus n. 262—294	63
§ 8. Mutua virtutum coniunctio n. 295—304.	72
§ 9. Virtutes esse animalia n. 305—307	75
Cap. VI. De iure et lege	76
§ 1. Ius esse natura n. 308—313	76
§ 2. De lege aeterna et de legibus singularum civitatum n. 314—326	77
§ 3. De civitate n. 327—332	80
§ 4. De coniunctione deorum et hominum n. 333—339	81
§ 5. De coniunctione hominum n. 340—348	83
§ 6. De nobilitate et libertate n. 349—366	85
§ 7. Iuris communionem non pertinere ad bruta animalia n. 367—376	89
Cap. VII. De affectibus	92
§ 1. Notio affectus et singulorum affectuum definitiones n. 377—420.	92
§ 2. De proclivitate, morbo, aegrotatione n. 421—430	102
§ 3. De tribus constantiis n. 431—442	105
§ 4. Affectus extirpandos esse, non temperandos n. 443—455.	108
§ 5. Chrysippi περὶ παθῶν libri IV n. 456—490	110
Cap. VIII. De actionibus	134
§ 1. De mediis officiis n. 491—499	134

	Pagina
§ 2. Recte facta a mediis officiis qua re differant n. 500—523	136
§ 3. Recte facta et peccata esse paria nihilque medium inter virtutem et vitium n. 524—543	140
Cap. IX. De sapiente et insipiente n. 544—547	146
§ 1. Sapiens neque fallitur neque fallit n. 548—556	146
§ 2. Sapiens omnes res bene gerit n. 557—566	148
§ 3. Sapiens malis non afficitur n. 567—581	150
§ 4. Sapiens beatus est n. 582—588	153
§ 5. Sapiens est dives, formosus, liber n. 589—603	154
§ 6. Sapiens res divinas callet n. 604—610	157
§ 7. Sapiens res politicas et oeconomicas callet n. 611—624	157
§ 8. Sapientes et sibi invicem et ceteris prosunt n. 625—636	160
§ 9. Sapiens austerus etc. n. 637—649	162
§ 10. Sapientem amatorem esse n. 650—653	164
§ 11. Sapiens artes callet n. 654—656	164
§ 12. Insipientes insanos esse et impios n. 657—670	164
§ 13. Insipientes esse infelicissimos n. 671—676	168
§ 14. Insipientes agrestes esse et exules n. 677—681	169
§ 15. Insipientes non esse verae rationis studiosos n. 682—684	170
Cap. X. Vitae agenda praeepta (i. e. de singulis mediis officiis)	172
§ 1. De quaestu n. 685—689	172
§ 2. De vita aulica n. 690—693	173
§ 3. De vita civili n. 694—700	174
§ 4. De vita scholastica n. 701—704	175
§ 5. De victu simplici n. 705—715	177
§ 6. De amore n. 716—722	180
§ 7. De amicitia et gratia n. 723—726	181
§ 8. De matrimonio et familia n. 727—731	183
§ 9. De educatione puerorum et eruditione n. 732—742	183
§ 10. Cynica n. 743—756	185
§ 11. De rationali e vita excessu n. 757—768	187
Appendix I. Fragmenta Chryssippi quae ad Homerum pertinent n. 769—777	192
Appendix II. Fragmenta Chryssippi ad singulos libros relata	194

Chryssippi discipuli et successores.

I. Zeno Tarsensis n. 1—5	209
II. Diogenes Babylonius n. 1—16	210
1. Logica n. 17—26	212
2. Physica n. 27—37	215
3. Ethica n. 38—53	218
Libri <i>περὶ μουσικῆς</i> reliquiae n. 54—90	221
Libri <i>περὶ ῥητορικῆς</i> reliquiae n. 91—126	235
III. Antipater Tarsensis n. 1—15	244
1. Logica n. 16—31	246
2. Physica n. 32—50	249
3. Moralia n. 51—67	251
Sosigenes	258
Heraclides Tarsensis	258
IV. Apollodorus Selenciensis n. 1—18	259
V. Archedemus Tarsensis n. 1—22	262
VI. Boëthus Sidonius n. 1—11	265
VII. Basilides, Eudromus, Crinis	268

CHRYSIPPI
FRAGMENTA MORALIA

CUM GENERALI STOICORUM DOCTRINA
COMPOSITA

1 Diog. Laërt. VII 84. Τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιρουῖσιν εἰς τε τὸν περὶ ὁρμῆς καὶ εἰς τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τόπον καὶ εἰς τὸν περὶ παθῶν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ τέλους περὶ τε τῆς πρώτης ἀξίας καὶ τῶν πράξεων καὶ περὶ τῶν καθηκόντων προτροπῶν τε καὶ ἀποτροπῶν. καὶ οὕτω δ' ὑποδιαίρουσιν οἱ περὶ Χρύσιππον καὶ Ἀρχέδημον καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσέα καὶ Ἀπολλόδωρον καὶ Διογένην καὶ Ἀντίπατρον καὶ Ποσειδώνιον. Ὁ μὲν γὰρ Κιττιεὺς Ζήνων καὶ ὁ Κλεάνθης, ὡς ἂν ἀρχαιότεροι, ἀφελέστερον περὶ τῶν πραγμάτων διέλαβον. οὗτοι δὲ διεῖλον καὶ τὸν λογικὸν καὶ τὸν φυσικόν.

10

Ethica I.

De fine bonorum.

§ 1. Explicatur „finis bonorum“ secundum Stoicos.

2 Stobaeus ecl. II p. 46 W. (ex Arii Didymi epitome). λέγεται δ' ὑπὸ μὲν τῶν Στωϊκῶν ὁρικῶς· „τέλος ἐστὶν οὗ ἕνεκα πάντα πράττεται καθηκόντως, αὐτὸ δὲ πράττεται οὐδενὸς ἕνεκα.“ κἀκείως· „οὗ χάριν τἄλλα, αὐτὸ δ' οὐδενὸς ἕνεκα.“ Καὶ πάλιν· „ἐφ' ὃ πάντα τὰ ἐν τῷ βίῳ πραττόμενα καθηκόντως τὴν ἀναφορὰν λαμβάνει, αὐτὸ δ' ἐπ' οὐδέν.“

20

3 Stobaeus ecl. II 76, 16 W. Τὸ δὲ τέλος λέγεσθαι τριχῶς ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς αἰρέσεως ταύτης· τό τε γὰρ τελικὸν ἀγαθὸν λέγεσθαι τέλος ἐν τῇ φιλολόγῳ συνηθείᾳ, ὡς τὴν ὁμολογίαν λέγουσι τέλος εἶναι· λέγουσι δὲ καὶ τὸν σκοπὸν τέλος, οἷον τὸν ὁμολογούμενον βίον ἀναφορικῶς λέγοντες ἐπὶ τὸ παρακείμενον κατηγορημα· κατὰ δὲ τὸ τρίτον σημαίνουμενον λέγουσι τέλος τὸ ἔσχατον τῶν ὀρεκτῶν, ἐφ' ὃ πάντα τὰ ἄλλα ἀναφέρεσθαι.

4 Diog. Laërt. VII 87. πάλιν δ' ἴσον ἐστὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν τῷ κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων ζῆν, ὡς φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τελῶν. μέρη γὰρ εἰσὶν αἱ ἡμέτεραι φύσεις τῆς τοῦ ὅλου. διόπερ τέλος γίνεται τὸ ἀκολούθως τῆ

30

5 καὶ om. BP. 7 Διογένη B. 17 κἀκείως Wachsm., κρατίνος FP.
20 οὐδέν Lipsius, οὐδενός libri. 26 ἐφ' ὃ libri, corr. Heeren.

φύσει ζῆν· ὅπερ ἐστὶ κατὰ τε τὴν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν τῶν ὄλων, οὐδὲν ἐνεργοῦντας ὦν ἀπαγορεύειν εἰσθῆν ὁ νόμος ὁ κοινός, ὅσπερ ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος διὰ πάντων ἐρχόμενος, ὁ αὐτὸς ὢν τῷ Διῖ, καθηγεμόνι τούτῳ τῆς τῶν ὕψτων διοικήσεως ὄντι. εἶναι δ' αὐτὸ τοῦτο τὴν τοῦ εὐδαιμόνου ἀρετὴν καὶ εὐροίαν βίου, ὅταν πάντα πράττηται κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἐκάστῳ δαίμονος πρὸς τὴν τοῦ ὄλου διοικητοῦ βούλησιν.

ibid. 89. φύσιν δὲ Χρύσιππος μὲν ἐξακούει, ἣ ἀκολούθως δεῖ ζῆν τὴν τε κοινὴν καὶ ἰδίως τὴν ἀνθρωπίνην.

10 5 *Commenta Lucani lib. II 380 p. 73 Us. His versibus declarat Stoicum Catonem fuisse: cuius philosophiae finis secundum Chrysippum ille est ὁμολογουμένως τῆ φύσει ζῆν, hoc est: congruenter naturae vivere.*

6 *Clem. Al. Strom. V 14 p. 703 Pott. ἐντεῦθεν οἱ μὲν Στωϊκοὶ τὸ τέλος τῆς φιλοσοφίας τὸ ἀκολούθως τῆ φύσει ζῆν εἰρήκασιν.*

7 *Philo de plantatione Noë § 49 Vol. II p. 143, 20 Wendl. Τὸ γὰρ ἀκολουθία φύσεως ἰσχύσαι ζῆν εὐδαιμονίας τέλος εἶπον οἱ πρῶτοι.*

8 *Philo de migrat. Abrah. § 128 Vol. II p. 293, 4 Wendl. Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ παρὰ τοῖς ἄριστα φιλοσοφήσασιν ἀδόμενον τέλος, τὸ ἀκολουθῶς τῆ φύσει ζῆν.*

9 *Clem. Al. Strom. II p. 482 Pott. ἐντεῦθεν καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὸ ἀκολούθως τῆ φύσει ζῆν τέλος εἶναι ἐδογματίσαν, τὸν θεὸν εἰς φύσιν μετανομάσαντες ἀπρεπῶς· ἐπειδὴ ἡ φύσις καὶ εἰς φντὰ — — καὶ εἰς λίθους διατείνει.*

25 10 *Philo de Moysse lib. III Vol. II Mang. p. 158. ἐφιεμένην τῆς ἄκρας εὐδαιμονίας καὶ τοῦ τέλους, ἐφ' ὃ σπεύδειν ἀναγκαῖον καὶ τὰς πράξεις ἀπάσας ἀναφέρειν, στοχαζομένους ὅσπερ ἐν ταῖς τοξείαις σκοποῦ τοῦ περὶ βίου.*

11 *Cicero de finibus III 23. Atque ut membra nobis ita data sunt, ut ad quandam rationem vivendi data esse appareat, sic appetitio animi, quae ὀρμὴ Graece vocatur, non ad quodvis genus vitae, sed ad quandam formam vivendi videtur data, itemque et ratio et perfecta ratio. 24. ut enim histrioni actio, saltatori motus non quivis, sed certus quidam datus, sic vita agenda est certo genere quodam, non quolibet; quod genus 35 conveniens consentaneumque dicimus. Nec enim gubernationi aut medicinae similem sapientiam esse arbitramur, sed actioni illi potius, quam modo dixi, et saltationi, ut in ipsa insit, non foris petatur extremum, id est artis effectio. Et tamen est etiam alia cum his 40 ipsis artibus sapientiae dissimilitudo, propterea quod in illis quae recte facta sunt, non continent tamen omnes partes, e quibus constant; quae autem — illi appellant κατορθώματα, omnes numeros virtutis continent. Sola enim sapientia in se tota conversa est. — — 25. Sapientia enim et*

1 τε scripsi, γε libri. 2 ὅπερ BP. 3 ἐρχόμενος (sed ε in litura) P^s || δις B διῖ, ἱ in lit. P^s. 23 vulgo εἰπρεπῶς. 30 appareant libri, corr. Lambin.

animi magnitudinem complectitur et iustitiam et ut omnia, quae homini accidant, infra se esse iudicet.

12 Galen. de H. et Plat. deor. V 6 (168) p. 450 M. οὐκ ἀρεσθεῖς δὲ τούτοις ὁ Ποσειδάωνιος ἐναργέστερόν τε καὶ σφοδρότερον καθάπτεται τῶν περὶ τὸν Χρύσιππον, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐξηγουμένων τὸ τέλος. 5 ἔχει δὲ ἡ ῥῆσις ὧδε· „ἀ δὴ παρέντες ἔνιοι τὸ ὁμολογουμένως ζῆν συστῆλ- λουσιν εἰς τὸ πᾶν τὸ ἐνδεχόμενον ποιεῖν ἕνεκα τῶν πρώτων κατὰ φύσιν, ὅμοιον αὐτὸ ποιοῦντες τῷ σκοπὸν ἐκτίθεσθαι τὴν ἡδονὴν ἢ τὴν ἀοχλησίαν ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. ἔστι δὲ μάχην ἐμφαῖνον κατ' αὐτὴν τὴν ἐκφορᾶν, καλὸν δὲ καὶ εὐδαιμονικὸν οὐδέν. παρέπεται γὰρ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον τῷ τέλει, τέ- 10 λος δὲ οὐκ ἔστιν. Ἀλλὰ καί, τούτου διαληφθέντος ὀρθῶς, ἔξεστι μὲν αὐτῷ χρῆσθαι πρὸς τὸ διακόπτειν τὰς ἀπορίας, ἃς οἱ σοφισταὶ προτείνουσι, μὴ μέντοι γε τῷ „κατ' ἐμπειρίαν τῶν κατὰ τὴν ὅλην φύσιν συμβαινόν- των ζῆν,“ ὅπερ ἰσοδυναμεῖ τῷ ὁμολογουμένως εἰπεῖν ζῆν, ἡνίκα μὴ τοῦτο μικροπρεπῶς συντελεῖ εἰς τὸ τῶν ἀδιαφόρων τυγχάνειν. 15

Stob. Eclog. II 76, 3 W. Κλεάνθης γὰρ πρῶτος διαδεξάμενος αὐτοῦ (sc. τοῦ Ζήνωνος) τὴν αἴρεσιν προσέθηκε „τῇ φύσει“ καὶ οὕτως ἀπέδωκε· „τέλος ἐστὶ τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν.“ Ὅπερ ὁ Χρύσιππος σα- 20 φέστερον βουλόμενος ποιῆσαι, ἐξήνεγκε τὸν τρόπον τοῦτον· „ζῆν κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων“ etc.

13 Cicero de finibus IV 14. Cum enim superiores, e quibus pla- nissime Polemo, secundum naturam vivere summum bonum esse dixissent, his verbis tria significari Stoici dicunt, unum eius modi „vivere adhi- bentem scientiam earum rerum, quae natura evenirent“; hunc ipsum Zenonis aiunt esse finem, declarantem illud, quod a te dictum est, 25 „convenienter naturae vivere“; alterum significari idem, ut si diceretur „officia media omnia aut pleraque servantem vivere.“ 15. Hoc sic expo- situm dissimile est superiori. Illud enim rectum est (quod κατόρθωμα dicebas) contingitque sapienti soli, hoc autem inchoati cuiusdam officii est, non perfecti, quod cadere in nonnullos insipientes potest. Tertium autem, 30 omnibus aut maximis rebus iis, quae secundum naturam sint, fruentem vivere. Hoc non est positum in nostra actione; completur enim et ex eo genere vitae, quod virtute fruitur, et ex iis rebus, quae sunt secundum naturam neque sunt in nostra potestate. Sed hoc summum bonum, quod tertia significatione intellegitur, eaque vita, quae ex summo bono degitur, 35 quia coniuncta ei virtus est, in sapientem solum cadit, isque finis bono- rum, ut ab ipsis Stoicis scriptum videmus, a Xenocrate atque ab Aristotele constitutus est.

14 Cicero de fin. II 34. His omnibus, quos dixi, consequentes sunt fines bonorum, Aristippo simplex voluptas, Stoicis consentire naturae, 40 quod esse volunt 'e virtute' id est honeste vivere; quod ita interpretan- tur: vivere cum intelligentia rerum earum, quae natura eveni- rent, eligentem ea, quae essent secundum naturam, reicientemque contraria.

14 respicit hanc Chrysippi definitionem Clem. Al. Paed. II 1 p. 162 Pott. τὴν θεωρίαν τῶν κατὰ τὸν ἄνθρωπον συμβαινόντων κατὰ φύσιν. — τῷ Bake, τὸ libri. 15 συντείνει Corn., συντείνειν codd. 16 Cf. I n. 552. 21sq. Videtur Antiochus libro Antipatri uti, qñi pro Zenone et Chrysippo contra Peripateti- cos (Academicos veteres) et Archedemum pugnavit.

35. Ita tres sunt fines expertes honestatis — una simplex, cuius Zeno auctor, posita in decore tota, id est in honestate.

15 **15** Cicero de finibus III 9, 31. relinquitur ut summum bonum sit, vivere scientiam adhibentem earum rerum, quae natura eveni-
ant, seligentem quae secundum naturam, et, quae contra naturam sint, reicientem, id est convenienter congruenterque naturae vivere.

16 Stobaeus ecl. II 77, 16 W. Τέλος δέ φασιν εἶναι τὸ εὐδαιμονεῖν, οὗ ἕνεκα πάντα πράττεται, αὐτὸ δὲ πράττεται μὲν οὐδενὸς δὲ ἕνεκα· τοῦτο δὲ ὑπάρχειν ἐν τῷ κατ' ἀρετὴν ζῆν, ἐν τῷ ὁμολογουμένως ζῆν, ἔτι, ταύτου ὄντος, ἐν τῷ κατὰ φύσιν ζῆν. Τὴν δὲ εὐδαιμονίαν ὁ Ζήνων ὠρίσατο τὸν τρόπον τοῦτον· εὐδαιμονία δ' ἐστὶν εὐροια βίον. Κέχρηται δὲ καὶ Κλεάνθης τῷ ὄρω τούτῳ ἐν τοῖς ἑαυτοῦ συγγράμμασι καὶ ὁ Χρύσιππος καὶ οἱ ἀπὸ τούτων πάντες, τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι λέγοντες οὐχ ἑτέραν τοῦ εὐδαιμονος βίου, καίτοι γε λέγοντες τὴν μὲν εὐδαιμονίαν σκοπὸν ἐκκεῖσθαι, τέλος δ' εἶναι τὸ τυχεῖν τῆς εὐδαιμονίας, ὅπερ ταυτὸν εἶναι τῷ εὐδαιμονεῖν.

15 *Ἀῆλον οὖν ἐκ τούτων, ὅτι ἰσοδυναμεῖ τὸ κατὰ φύσιν ζῆν καὶ τὸ κελῶς ζῆν καὶ τὸ εὖ ζῆν καὶ πάλιν τὸ καλὸν ἀγαθόν καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ μέτοχον ἀρετῆς· καὶ ὅτι πᾶν ἀγαθὸν καλόν, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶν αἰσχρὸν κακόν· δι' ὃ καὶ τὸ Στωϊκὸν τέλος ἴσον δύνασθαι τῷ κατ' ἀρετὴν βίῳ.*

20 **17** Michaël in Eth. Nicom. (Comm. graec. Vol. XX) ed. Heylb. p. 598, 20. ὅτι κατὰ μὲν τὰς τῶν ἄλλων φιλοσόφων, Ἐπικουρείων τε καὶ τῶν ὕστερον Στωϊκῶν περὶ εὐδαιμονίας ὑπολήψεις δύναται τις εὐδαιμονίαν μεταδιδόναι καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις — — διὰ τούτων ἂν τις παραστήσειεν. — — εἰ τὸ κατὰ φύσιν διάγειν κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς εὖ ζῆν ἐστὶ, τὸ δὲ εὖ
25 ζῆν καὶ κατ' αὐτούς καὶ κατ' Ἐπικόρου εὐδαιμονεῖν ἐστὶ, τὸ κατὰ φύσιν ἄρα διάγειν εὐδαιμονεῖν ἐστὶν. ἀλλὰ μὴν ὑπάρχει τοῖς ἀλόγοις ζῴοις τὸ κατὰ φύσιν διάγειν ἀπὸ γενέσεως μέχρι τῆς ἀκμῆς· εὐδαιμονεῖν ἐστὶ ἄρα τὰ ἄλογα ζῴα.

p. 599, 6. πάλιν εἰ τὸ εὐδαιμονεῖν ἐστὶ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς τὸ ἔσχα-
30 τον τῆς φυσικῆς ὀρέξεως, ἐφ' ὃ ἐλθοῦσα ἡ φύσις τὸ οὗ ἕνεκα καὶ τὸ τέλος ἔχει, οὗ τυχοῦσα πλεόν οὐδὲν ἐπιποθεῖ πληρὸν τοῦ κατέχειν αὐτὸ τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν αὐτῆ καὶ μὴ ἀπολλύναι, τοῦτο δὲ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀλόγοις, μετέχει ἄρα καὶ τὰ ἄλογα ζῴα εὐδαιμονίας.

18 Cicero de finibus III 22. Sed ex hoc primum error tollendus
35 est, ne quis sequi existimet, ut duo sint ultima bonorum. Ut enim, si cui propositum sit conliniare hastam aliquo aut sagittam, sicut nos ultimum in bonis dicimus, sic illi facere omnia quae possit ut conliniet, huic in eiusmodi similitudine omnia sint facienda, ut conliniet, et tamen ut omnia faciat quo propositum assequatur sit hoc quasi ultimam quale nos
40 summum in vita bonum dicimus, illud autem ut feriat quasi seligendum, non expetendum.

19 Alexander Aphrod. Qaaest. II 16 p. 61, 1 Bruns. *Εἰ τῶν στοιχαστικῶν τεχνῶν τέλος εἶναι τις λέγει τὸ πάντα τὰ παρ' αὐτὰς ποιεῖν πρὸς τὸ τοῦ προκειμένου τυχεῖν, πῶς οὐχ ὁμοίως καὶ αὐτὰ τοῦ οἴκελου τεύ-*

9 ταύτου Heeren, τοῦ libri. 10 Cf. I n. 184 (Zeno) 554 (Cleanthes).

17 πάλιν Meineke, πᾶν libri. 18 καὶ τὸ Canter, ἢ τὸ libri. 19 τῷ Heeren, τῶν libri. || βίῳ Heeren, βίον libri. 30 Cf. p. 3, 26. 36 sicut nos AB sic nos duo cod. Goerenzii. 39 sit hoc *Ernesti*, sed hoc *libri*.

ζονται τέλους ταῖς οὐ στοχαστικαῖς τῶν τεχνῶν; δοκοῦσι δὲ κατὰ τοῦτο μάλιστα διαφέρειν τῶν ἄλλων αἰ στοχαστικαὶ τῶ μὴ ὁμοίως τοῦ τέλους τυγχάνειν. καθ' οὗς μὲν <γὰρ> τέλος ἐστὶν αὐταῖς τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου, διαφέρουεν ἂν ταύτη' καθ' οὗς δὲ τὸ προειρημένον ἐστὶν αὐταῖς τέλος, εἰ καὶ [τὰ] τοῦ τέλους [μὴ] ὁμοίως τυγχάνουσι, διαφέρουεν <ἂν> αὐτῶν κατὰ 5 τὸ μὴ ὅμοιον αὐταῖς τὸ τέλος ἔχειν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ τῶ τοῖς κατὰ τὴν τέχνην γινομένοις ἔπεσθαι τὸ οὐ χάριν γίνονται καὶ τὴν ἀποτυχίαν αὐταῖς τοῦ προκειμένου κατὰ τὴν διαμαρτίαν τῶν γινομένων, οὐ τεχνικῶς γινομένων, ἔπεσθαι, τέλος ἔχουσι τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου (ἴσον γὰρ ἐν ἐκείναις τῶ πάντα τὰ παρ' αὐτὰς ποιῆσαι πρὸς τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου τὸ καὶ 10 τυχεῖν αὐτοῦ· ταῦτα γὰρ ποιουσῶν τὰ παρ' αὐτὰς γίνεται). ἐπὶ δὲ τῶν στοχαστικῶν τῶ μὴ πάντως τοῖς γινομένοις κατὰ τὴν τέχνην ἔπεσθαι τὸ οὐ χάριν, διὰ τὸ δεῖσθαι πρὸς τὸ τυχεῖν ἐκείνου πολλῶν, ἃ μὴ ἔστιν ἐπὶ μόνῃ τῇ τέχνῃ, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ τὴν τέχνην γινόμενα μὴ ὠρίσθαι μηδὲ τῶν αὐτῶν εἶναι ποιητικὰ τῶ μὴ πάντῃ ὁμοίως ἔχουσιν προσφέρεσθαι, διὰ 15 <τὸ> πάντα ἢ διὰ <τὸ> τινὰ καὶ ἄλλως ἐν αὐταῖς, οὐχ ὡς προσεδονατο, ἔπεσθαι, οὐ τὸ τυχεῖν τοῦ προκειμένου τέλος ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ ἀποπληρῶσαι τὰ τῆς τέχνης.

§ 2. Contra aliorum philosophorum fines disputatur.

20 Cicero de finib. IV 11, 28. *Chrysippus autem exponens differentias animantium, ait alias eorum corpore excellere, alias autem animo, nonnullas valere utraque re: deinde disputat, quod cuiusque generis animantium statui deceat extremum. Cum autem hominem in eo genere posuisset, ut ei triùveret animi excellentiam, summum bonum id constituit, non ut excellere animo, sed ut nihil esse praeter animum videretur.* 25

21 Cicero Acad. Pr. II 45, 138. *Testatur saepe Chrysippus, tres solas esse sententias quae defendi possint de finibus bonorum. Circumcidit et amputat multitudinem: aut enim honestatem esse finem aut voluptatem aut utrumque; nam qui summum bonum dicant id esse, si vacemus omni molestia, eos invidiosum nomen voluptatis fugere, sed in 30 vicinitate versari: quod facere eos etiam, qui illud idem cum honestate coniungerent; nec multo secus eos qui ad honestatem prima naturae commoda adiungerent: ita tres relinquit sententias, quas putat probabiliter posse defendi.*

ibid. 46, 140. *Unum igitur par, quod depugnet, reliquum est, voluptas cum honestate. De quo Chrysippo fuit, quantum ego sentio, non magna contentio. Alteram si sequare, multa ruunt et maxime*

3 γὰρ addidi. 4 προειρημένον scripsi, προκειμένον libri. 5 εἰ καὶ τὰ τοῦ Vict., οὐ καὶ τὰ τοῦ libri; τὰ seclisi. || μὴ seclisi. || ἂν add. Spengel. 6 τῶ τοῖς Spengel, τούτοις libri. 10 αὐτὰς Spengel, αὐτῶν libri. 11 ποιουσῶν scripsi, ποιούντων libri. || αὐτὰς Spengel, ἐαυτοῖς libri. 16 τὸ addidi. || ἢ διὰ τὸ scripsi, ἢ διὰ Victor. ἢ δὲ libri. 17 ἔπεσθαι scripsi, ἔσεσθαι libri. 24 animus libri.

communitas cum hominum genere, caritas, amicitia, iustitia, reliquae virtutes; quarum esse nulla potest, nisi erit gratuita. Nam quae voluptate quasi mercede aliqua ad officium impellitur, ea non est virtus, sed fallax imitatio simulatioque virtutis.

5 22 Cicero de finib. II 14, 44. *Ita ceterorum sententiis semotis relinquitur, non mihi cum Torquato, sed virtuti cum voluptate certatio. Quam quidem certationem homo et acutus et diligens, Chrysippus non contemnit; totumque discrimen summi boni in earum comparatione positum putat.*

10 23 Plut. de Stoic. repugn. ep. 15 p. 1040c. Πάλιν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης ὑπειπὼν ὅτι τοὺς ἀγαθὸν ἀλλὰ μὴ τέλος τιθεμένους τὴν ἡδονὴν ἐνδέχεται cύζειν καὶ τὴν δικαιοσύνην, θεὸς τοῦτο κατὰ λέξιν εἶρηκε· „Τάχα γὰρ ἀγαθοῦ αὐτῆς ἀπολειπομένης, τέλος δὲ μὴ, τῶν δὲ δι' αὐτὰ αἰρετῶν ὄντος καὶ τοῦ καλοῦ, cύζοιμεν ἂν
15 τὴν δικαιοσύνην, μείζον ἀγαθὸν ἀπολιπόντες τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἡδονῆς.“ Cf. ep. 13. ubi plane eadem verba exstant.

Plut. de comm. not. ep. 25 p. 1070d. *Ἐν γε τοῖς περὶ Δικαιοσύνης, εἰ μὲν τις ὑπόθοιτο τὴν ἡδονὴν τέλος, οὐκ οἴεται σῶζεσθαι τὸ δίκαιον· εἰ δὲ μὴ τέλος ἀλλὰ ἐπλωῶς ἀγαθόν, οἴεται· τὰς δὲ λέξεις οὐκ οἴομαι
20 σε δεῖσθαι νῦν ἀκούειν ἐμοῦ καταλέγοντος· τὸ γὰρ τρίτον περὶ Δικαιοσύνης βιβλίον ἐστὶ πανταχόθεν λαβεῖν.*

24 Plut. de Stoic. repugn. ep. 15 p. 1040e. Ἴνα δὲ μὴδ' ἀπολογίαν ὑπολίπη τοῖς ἐναντιώμασι, Ἀριστοτέλει περὶ δικαιοσύνης ἀντιγράφῳ „οὐ φησὶν αὐτὸν ὀρθῶς λέγειν, ὅτι τῆς ἡδονῆς τέλους
25 οὔσης ἀναιρεῖται μὲν ἡ δικαιοσύνη, συναναιρεῖται δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἐκάστη· τὴν μὲν γὰρ δικαιοσύνην ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ἀναιρεῖσθαι, τὰς δ' ἄλλας ἀρετὰς οὐδὲν κωλύειν ὑπάρχειν, εἰ καὶ μὴ δι' αὐτὰς αἰρετὰς, ἀλλ' ἀγαθὰς γοῦν καὶ ἀρετὰς ἐσομένας“ εἶτα ἐκάστην ἐξ ὀνόματος προσαγορεύει. Βέλτιον δὲ τὰς ἐκείνου λέξεις ἀναλαβεῖν·
30 „Τῆς γὰρ ἡδονῆς, φησὶν, ἐμφαινομένης τέλους κατὰ τὸν τοιοῦτον λόγον, τὸ μὲν τοιοῦτο πᾶν μοι δοκεῖ οὐκ ἐμπεριλαμβάνεσθαι· διὸ ῥητέον, μήτε τῶν ἀρετῶν τινα δι' αὐτὴν αἰρετὴν εἶναι, μήτε τῶν κακιῶν φευκτὴν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα δεῖν ἀναφέρεσθαι πρὸς τὸν ὑποκείμενον σκοπὸν· οὐδὲν μέντοι κωλύσει
35 κατ' αὐτούς, τὴν ἀνδρείαν μὲν καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν καρτερίαν καὶ τὰς ὁμοίας ταύταις ἀρετὰς εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τὰς δ' ἐναντίας <κακίας> ὑπάρχειν φευκτάς.“

25 Plut. de comm. not. ep. 25 p. 1070d. *Καὶ μὴν ὅτι δυοῖν*

11 ἀγαθὸν Wy. τάγαθὸν libri.

novus, corr. ex ep. 13.

37 κακίας add. Mez.

13 hoc loco trad. ἀγαθὸς ἀπολειπομέ-

14 αὐτὰ scripsi, αὐτῶν libri.

28 αἰρετὰς Mez.

ἀγαθῶν, τοῦ μὲν τέλους, τοῦ δὲ πρὸς τὸ τέλος, μείζον ἐστὶ τὸ τέλος καὶ τελειότερον, ὅπ' οὐδενὸς ἀγνοεῖται. Γινώσκει δὲ καὶ Χρύσιππος τὴν διαφορὰν, ὡς δηλόν ἐστιν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Ἀγαθῶν τοῖς γὰρ τέλος ἡγουμένοις τὴν ἐπιστήμην ἀνομολογεῖ.

26 Plut. de comm. not. ep. 27 p. 1071f. Ὅρᾳς γὰρ ὅτι καὶ Χρύσιππος εἰς ταύτην [μᾶλλον] συναλαμβάνει τὸν Ἀρίστωνα τὴν ἀπορίαν, ὡς τῶν πραγμάτων (οὐ διδόντων) τὴν πρὸς τὸ μὴτ' ἀγαθὸν μῆτε κακὸν ἀδιαφορίαν ἐπινοῆσαι, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ μὴ προεπινοηθέντων· οὕτω γὰρ αὐτῆς φανεῖσθαι τὴν ἀδιαφορίαν προϋφισταμένην, εἰ νόησιν μὲν αὐτῆς οὐκ ἔστι λαβεῖν, μὴ πρότερον τοῦ ἀγαθοῦ νοηθέντος, ἄλλο δ' οὐδὲν ἀλλ' αὐτὴ μόνον τὸ ἀγαθὸν ἐστίν.

27 Cicero de finibus IV 25, 68. *Cum enim, quod honestum sit, id solum bonum esse confirmatur, tollitur cura valetudinis, diligentia rei familiaris, administratio rei publicae, ordo gerendorum negotiorum, officia vitae: ipsum denique illud honestum, in quo uno vultis esse omnia, deserendum est. Quae diligentissime contra Aristonem dicuntur a Chrysippo.*

28 Galenus de animi peccatis dignoscendis 4 Vol. V p. 77 K. ἀρχὴ μὲν οὖν ἐστὶ πολλῶν ἀμαρτημάτων ἢ περὶ τέλους ἐκάστου βίου ὑπόληψις ψευδής· φύεται γὰρ ὥσπερ ἐκ ῥίζης τινὸς ταύτης τὰ κατὰ μέρος ἀμαρτηματα. δύναται δὲ τις, ἐν τῇ περὶ τέλους δόξῃ μὴ σφαλῆς, ἔν τινι τῶν κατὰ μέρος σφαλῆται, μὴ συνιῆς τῆς ἀκολουθίας.

§ 3. Ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν.

29 Plut. de Stoic. repugn. c. 13 p. 1039c. Καὶ μὴν ἐν τῷ περὶ Καλοῦ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἶναι, τοιοῦτοισι λόγοις κέχρηται· „Τὸ ἀγαθὸν αἰρετόν· τὸ δ' αἰρετόν ἀρεστόν· τὸ δ' ἀρεστόν ἐπαινετόν· τὸ δ' ἐπαινετόν καλόν.“ Καὶ πάλιν „Τὸ ἀγαθὸν χαρτόν, τὸ δὲ χαρτόν σεμνόν, τὸ δὲ σεμνόν καλόν.“

30 Diog. Laërt. VII 101. λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἶναι, καθά φησιν Ἐκάτων ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ τοῦ Καλοῦ. εἶναι δὲ τοῦτο ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον ἀρετῆς· ᾧ ἐστὶν ἴσον τὸ πᾶν ἀγαθὸν καλὸν εἶναι καὶ τὸ ἰσοδυναμεῖν τῷ καλῷ τὸ ἀγαθόν· ὅπερ ἴσον ἐστὶ τούτῳ. ἐπεὶ γὰρ ἐστὶν ἀγαθὸν καλόν ἐστίν· ἔστι δὲ καλόν· ἀγαθὸν ἄρα ἐστὶ.

31 Philo de posteritate Caini § 133 Vol. II p. 29, 7 Wendl. memoirat: τὸ Στωϊκὸν δόγμα τὸ μόνον εἶναι τὸ καλὸν ἀγαθόν.

32 Alexander Aphrod. Quaest. I 14 p. 26 Bruns. ὅτι δὲ μηδὲν παρὰ

4 Herillum intellegit. 6 μᾶλλον del. Wy. 7 οὐ διδόντων suppl. Bernardakis. 27 cf. Cicero de finibus III 8, 27. 32 ὁ B (pro ᾧ). 33 ἰσοδύναμον BP. || τὸ καλὸν τῷ ἀγαθῷ BP.

θεῶν ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τοὺς προειρημένους (scil. καθ' οὓς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν ἐστίν i. e. Stoicos) γίνεται, δῆλον ἐντεῦθεν. τὸ καλὸν ἐφ' ἡμῖν ὃ ἐφ' ἡμῖν ἐστίν, τοῦτο δι' ἑαυτῶν κτώμεθα· ὃ δι' ἑαυτῶν κτώμεθα, τοῦθ' ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου περιγίνεται· τὸ καλὸν ἄρα ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἡμῖν περιγίνεται· εἰ ὑπὸ μηδενὸς οὐδ' ὑπὸ τῶν θεῶν· ἀλλὰ μὴν ταύτῳ ἀγαθὸν τε καὶ καλόν, καθ' οὓς μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν· οὐδὲν ἄρα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις ὑπὸ τῶν θεῶν περιγίνεται.

33 Philo Quod deterius potiori insidiari soleat § 7 Vol. I p. 259, 25 Wendl. (de Iosepho): πρὸς γὰρ πολιτείαν μᾶλλον ἢ πρὸς ἀλήθειαν φιλοσοφῶσιν τὰ τρία γένη τῶν ἀγαθῶν τὰ τε ἐκτός καὶ περὶ σῶμα καὶ ψυχῆν, ὅλαις φῶσιν ἀλλήλων διηρημένα, εἰς τὸ αὐτὸ ἄγει καὶ συνείρει, χρεῖον ἕκαστον ἐκάστων καὶ πάντα πάντων ἀποφαίνειν ἀξίων καὶ τὸ ἐξ ἀθρόων συντεθέν ἄρτιον καὶ πλήρες ὄντως ἀγαθόν, τὰ δ' ἐξ ὧν τοῦτο ἐπάγη, μέρη μὲν ἢ στοιχεῖα ἀγαθῶν, ἀγαθὰ δ' οὐκ εἶναι τέλεια. Καθάπερ γὰρ μήτε πῦρ μήτε γῆν μήτε τι τῶν τεττάρων, ἐξ ὧν ἐδημιουργήθη τὸ πᾶν, κόσμον εἶναι, τὴν δὲ τῶν στοιχείων εἰς ταῦτ' ἀνάθετον τε καὶ κρᾶσιν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ εὐδαίμων μήτε ἐν τοῖς ἐκτός ἰδίᾳ μήτε ἐν τοῖς περὶ σῶμα μήτε ἐν τοῖς περὶ ψυχῆν καθ' αὐτὰ ἐξετάζεσθαι — τῶν γὰρ εἰρημένων ἕκαστον μερῶν τινα καὶ στοιχείων λόγον ἔχειν — ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐκ πάντων ἄθροισμα. Ταύτην οὖν τὴν δόξαν πέμπεται μεταδιδάχθησόμενος πρὸς ἄνδρας μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν νομίζοντας ὃ ψυχῆς ὡς ψυχῆς ἐστίν ἴδιον. τὰ δ' ἐκτός καὶ περὶ σῶμα λεγόμενα πλεονεκτήματα μόνον, οὐ πρὸς ἀλήθειαν ὄντα ἀγαθὰ πεπιστευνότεας.

34 Cicero de finibus III 28 (argumenta explicans placiti ὅτι μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν). Deinde quaero, quis aut de misera vita possit gloriari aut de non beata. De sola igitur beata. Ex quo efficitur gloriatio — dignam esse beatam vitam, quod non possit nisi honestae vitae iure contingere. Ita fit, ut honesta vita beata vita sit. Et quoniam is, cui contingit ut iure laudetur, habet insigne quiddam ad decus et ad gloriam, ut ob ea, quae tanta sint, beatus dici iure possit, idem de vita talis viri rectissime dicetur. Ita, si beata vita honestate cernitur, quod honestum est, id bonum solum habendum est.

35 Cicero de finibus III 29. Quid vero? negarine ullo modo possit, <nunquam> quemquam stabili et firmo et magno animo, quem fortem virum dicimus, effici posse, nisi constitutum sit, non esse malum dolorem? Ut enim, qui mortem in malis ponit, non potest eam non timere, sic nemo ulla in re potest id, quod malum esse decreverit, non curare idque contemnere. Quo posito — illud assumitur, eum qui magno sit animo ac forti, omnia quae cadere in hominem possint despiciere ac pro nihilo putare. Quae cum ita sunt, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit.

36 Cicero de finibus III 29. Atque iste vir altus et excellens, magno animo, vere fortis, infra se omnia humana ducens — — certe et confidere

6 ἄρα addidi. 19 ἔχειν Laur. Conv. 59, ἔχει ceteri codd. 22 καὶ om. HL. || πλεονεκτήματα λεγόμενα UF. 26 aut de non Madvig, aut non B aut non de ceteri. || ex qua libri. 30 ob ea Mamutius, ad ea AB ab ea alii. 33 quid vero Davisius, quod vero A qui vero B. || negarine Davisius, negari libri. 34 nunquam add. Madvig.

sibi debet ac suae vitae et actae et consequenti et bene de sese iudicare statuens nihil posse mali incidere sapienti. Ex quo intelligitur idem illud, solum bonum esse, quod honestum sit; idque esse beate vivere: honeste, id est cum virtute, vivere.

37 Cicero de finibus III 8, 27. Quod est bonum, omne laudabile est; quod autem laudabile est, omne est honestum: bonum igitur quod est, honestum est. — Illud autem perabsurdum, bonum esse aliquid, quod non expetendum sit, aut expetendum, quod non placens: aut, si id, non etiam diligendum: ergo etiam probandum. ita etiam laudabile: id autem honestum. Ita fit ut quod bonum sit, id etiam honestum sit. 10

Cf. IV 50. Iam ille sorites —: quod bonum sit, id esse optabile, quod optabile, id expetendum, quod expetendum, id laudabile, dein reliqui gradus.

Tusc. disp. V 43. Atque etiam omne bonum laetabile est; quod autem laetabile, id praedicandum et prae se ferendum; quod tale autem, 15 id etiam gloriosum; si vero gloriosum, certe laudabile; quod laudabile autem, profecto etiam honestum; quod bonum igitur, id honestum.

45 Quicquid est, quod bonum sit, id expetendum est, quod autem expetendum, id certe adprobandum; quod vero adprobaris, id gratum acceptumque habendum; ergo etiam dignitas ei tribuenda est. Quod si ita 20 est, laudabile sit necesse est; bonum igitur omne laudabile. Ex quo efficitur ut quod sit honestum, id sit solum bonum.

§ 4. Virtutem propter se ipsam expetendam esse.

38 Sextus adv. math. XI 99. *Ναί, ἀλλὰ καὶ οἱ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν δοξάζοντες δεικνυσθαι νομίζουσιν ὅτι φύσει τοῦτο αἰρετόν ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζώων. Ὀρῶμεν γάρ, φασίν, ὡς τινα γενναῖα ζῶα, καθάπερ ταῦρος καὶ ἀλεκτρούνες, [ἄπερ] μηδεμιᾶς αὐτοῖς ὑποκειμένης τέρεως καὶ ἡδονῆς διαγωνίζεται μέχρι θανάτου. Καὶ τῶν ἀνθρώπων δὲ οἱ ὑπὲρ πατρίδος ἢ γονέων ἢ τέκνων εἰς ἀναιρέσειν ἑαυτοὺς ἐπιιδόντες οὐκ ἂν ποτε τοῦτ' ἐποιοῦν, μηδεμιᾶς αὐτοῖς ἐπιζομένης μετὰ θάνατον ἡδονῆς, εἰ μὴ φυσικῶς τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν τούτους τε καὶ πᾶν τὸ γενναῖον ἀεὶ ζῶον ἐπεσπᾶτο πρὸς τὴν αὐτοῦ αἴρεσιν.*

quae refutans Sextus 101. αὐτῶν γὰρ πάρεστιν ἀκοῦειν λεγόντων ὅτι ἡ φρονίμη διάθεσις μόνη βλέπει τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθόν, ἢ δὲ ἀφροσύνη τυφλώττει περὶ τὴν τούτου διάγνωσιν, ὅθεν καὶ ὁ ἀλεκτροῦν καὶ ὁ ταῦρος 35 μὴ μετέχοντα τῆς φρονίμης διαθέσεως οὐκ ἂν βλέπει τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθόν.

39 Diog. Laërt. VII 89. *τὴν τε ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην καὶ αὐτὴν δι' αὐτὴν εἶναι αἰρετήν, οὐ διὰ τινα φόβον ἢ ἐλπίδα ἢ τι τῶν ἕξωθεν· ἐν αὐτῇ τε εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἅτε οὕση ψυχῇ πεποιημένη πρὸς τὴν ὁμολογίαν παντὸς τοῦ βίου.* 40

40 Diog. Laërt. VII 127. *καὶ αὐτὴν δι' αὐτὴν αἰρετήν εἶναι (scil. τὴν ἀρετὴν) αἰσχυρόμεθα γοῦν ἐφ' οἷς κακῶς πράττομεν, ὡς ἂν μόνον τὸ καλὸν εἰδότες ἀγαθόν.*

9 etiam *Baiter*, et *libri*. — Cf. n. 29. 27 *ἄπερ* seclusi. 38 *ἀρετὴν* B. 41 δὲ *αἰρετὴν* BP.

- 41 Cicero de finibus III 36. Omne autem quod honestum sit, id esse propter se expetendum — haec est tuenda sententia maxime — Stoicis. 38. et eodem modo turpia per se esse fugienda. 39. Stultitiam autem et timiditatem et iniustitiam et intemperantiam cum dicimus esse fugienda propter eas res, quae ex ipsis eveniant, non ita dicimus, ut cum illo, quod positum est, solum id esse malum quod turpe sit, haec pugnare videatur oratio, propterea quod ea non ad corporis incommodum referuntur, sed ad turpes actiones, quae oriuntur e vitiis. Quas enim *κακίας* Graeci appellant, vitia malo quam malitias nominare.
- 10 42 Cicero de legibus I 14, 40. Quodsi homines ab iniuria poena, non natura arcere deberet, quatenam sollicitudo vexaret impios, sublato suppliciorum metu? quorum tamen nemo tam audax unquam fuit, quin aut abnueret a se commissum esse facinus, aut iusti sui doloris causam aliquam fingeret, defensionemque facinoris a naturae iure aliquo quaereret.
- 15 Quae si appellare audent impii, quo tandem studio colentur a bonis? — Quodsi poena, si metus supplicii, non ipsa turpitudine deterret ab iniuriosa facinorosaque vita, nemo est iniustus, atque incauti potius habendi sunt improbi. 41. Tum autem qui non ipso honesto movemur, ut boni viri simus, sed utilitate aliqua atque fructu, callidi sumus, non boni. Nam
- 20 quid faciet is homo in tenebris, qui nihil timet nisi testem et iudicem? quid in deserto quo loco nactus, quem multo auro spoliare possit, imbecillum atque solum? Noster quidem hic natura iustus vir ac bonus etiam colloquetur, iuvabit, in viam deducet: is vero qui nihil alterius causa faciet, metietur suis commodis omnia, videtis credo quid sit acturus. Quodsi
- 25 negabit, se illi vitam erepturum et aurum ablaturum, nunquam ob eam causam negabit, quod id natura turpe iudicet, sed quod metuat, ne emanet, id est ne malum habeat.

- 43 Cicero de legibus I 18, 48. Sequitur — et ius et omne honestum sua sponte esse expetendum. Etenim omnes viri boni ipsam aequitatem et ius ipsum amant, nec est viri boni errare et diligere, quod per se non sit diligendum. Per se igitur ius et expetendum et colendum. Quod si ius, etiam iustitia: si iustitia, reliquae quoque virtutes per se colendae sunt. Quid? liberalitas gratuita est an mercenaria? Si sine praemio benignus est, gratuita: si cum mercede, conducta: nec est dubium,
- 35 quin is, qui liberalis benignusve dicitur, officium, non fructum sequatur. Ergo item iustitia nihil expetit praemii, nihil pretii. Per se igitur expetit. — — 49. ubi illa sancta amicitia, si non ipse amicus per se amatur toto pectore, ut dicitur? — — Quodsi amicitia per se colenda est, societas quoque hominum et aequalitas et iustitia per se <est> expetenda.
- 40

44 Cicero de finibus V 20 (Antiochus Carneadeam τῶν τελῶν divisionem enarrans). At vero facere omnia, ut adipiscamur, quae secundum naturam sunt, etiamsi ea non assequamur, id esse et honestum et solum per se expetendum et solum bonum Stoici dicunt.

4 timiditatem *Guyetus*, temeritatem *libri*. 5 fugienda *Manutius*, fugiendam *libri*. 13 abnuerit AB aut ob iniuriam H. 17 atque *Ernestius*, aut *libri*. 21 quodam loco *Halmius*. 32 si iustitia *Halmius*, sit in ea ABH. 36 ergo idem AB ergo eadem H. || exprimit ABH. 39 est *add. Lambin*. 43 sunt BE *Madv.*, sint *Baiter*.

45 Servius ad Aeneid. I 604. Et mens sibi conscia recti: secundum Stoicos, qui dicunt, ipsam virtutem esse pro praemio, etiamsi nulla sint praemia.

46 Clem. Al. Strom. IV 8 p. 594 Pott. εἰ δὴ τῶν ἀδιαφόρων ἔνια τοιαύτην εἴληξε τιμὴν, ὥστε καὶ ἀπόντων τιμῶν ἀρετὰ εἶναι δοκεῖν, πολὺ δὲ πλεόν τὴν ἀρετὴν περιμάχητον νομιστέον· μὴ εἰς ἄλλο τι ἀφορῶντας, ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὸ καλῶςπραχθῆναι δυνάμενον, ἕαν τε ἐτέροις δοκῆ τισιν ἕαν τε μὴ.

47 Lactant. instit. div. III 12. Sed et Stoici — — negant sine virtute effici quemquam beatum posse. Ergo virtutis praemium beata vita 10 est, si virtus, ut recte dictum est, beatam vitam facit. Non est igitur, ut aiunt, propter se ipsam virtus expetenda etc.

Cf. ibidem ep. 27.

48 Lactant. div. instit. V 17. Nam et cum de virtute disputant, quamvis intellegant aerumnis ac miseriis esse plenissimam, tamen expetendam esse aiunt sua causa.

15

§ 5. Virtutem sufficere ad vitam beatam.

49 Diog. Laërt. VII 127. αὐτάρκη τε εἶναι αὐτὴν (scil. τὴν ἀρετὴν) πρὸς εὐδαιμονίαν, καθά φησι Ζήνων καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀρετῶν καὶ Ἐκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ ἀγαθῶν. Εἰ γάρ, φησί, αὐτάρκης ἐστὶν ἡ μεγαλοφυχία πρὸς τὸ πάντων 20 ὑπεράνω ποιεῖν, ἔστι δὲ μέρος ἀρετῆς, αὐτάρκης ἐστὶ καὶ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, καταφρονοῦσα καὶ τῶν δοκούντων ὀχληρῶν.

50 Porphyrio ad Hor. carm. III 2, 17. Haec de Stoicorum secta sunt, qui dicunt virtutem solum sufficere ad vitam beatam.

51 Cicero de fin. I 61. Multoque hoc melius nos (i. e. Epicurei) 25 veriusque quam Stoici. Illi enim negant esse bonum quicquam nisi nescio quam illam umbram, quod appellant honestum non tam solido quam splendido nomine; virtutem autem nixam hoc honesto nullam requirere voluptatem atque ad beate vivendum se ipsa esse contentam.

52 Proclus in Platonis Timaeum p. 61 B. Schn. Οὐχ ὥσπερ οἱ ἀπὸ 30 τῆς Στοᾶς τὸν σπονδαῖον οὐδὲν φασὶ δεῖσθαι τῆς τύχης οὕτω καὶ ὁ Πλάτων.

53 Plut. de Stoic. repugn. ep. 26 p. 1046d. εἰ μὲν οὖν τὴν φρόνησιν ἡγεῖτο (scil. Chrysippus) ποιητικὸν εἶναι τῆς εὐδαιμονίας ἀγαθόν, ὥσπερ ὁ Ἐπίκουρος non ipse sibi repugnaret, ἐπεὶ δ' ἡ φρό- 35 νησις οὐχ ἑτερόν ἐστι τῆς εὐδαιμονίας κατ' αὐτὸν ἀλλ' εὐδαιμονία etc.

54 Plut. de comm. not. 8 p. 1061f. Οὐ μόνον οὖν ταῦτα λέ-

19 numerum om. B. 20 Ultima inde ab *Ei γὰρ* ad solum Hecatonem pertinent. 21 τῆς ἀρετῆς B, rasura ante ἀρετῆς P. 36 κατ' αὐτὸν Mez., καθ' αὐτὸ libri.

γουνσιν οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ κάκεινα πρὸς τούτοις, ὅτι „ἀγαθὸν ὁ χρόνος οὐκ αὖξει προσγιγόμενος, ἀλλὰ κὰν ἀκαρές τις ὥρας γένηται φρόνιμος, οὐδενὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἀπολειφθήσεται τοῦ τὸν αἰῶνα χρωμένου τῇ ἀρετῇ καὶ μακαρίως ἐν αὐτῇ καταβιοῦντος.“

5 Plut. de Stoic. repugn. cp. 26 p. 1046c. Ἐν πολλοῖς εἰρηκῶς (sc. Chrysippus) ὅτι παρὰ τὸν πλείονα χρόνον οὐδὲν μᾶλλον εὐδαιμονοῦσιν, ἀλλ' ὁμοίως καὶ ἐπίσης τοῖς τὸν ἀμερῆ χρόνον εὐδαιμονίας μετασχοῦσιν.

Stobaeus Eclog. II 98, 17 W. Δι' ὃ καὶ πάντως εὐδαιμονεῖν αἰ τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἀγαθούς, τοὺς δὲ φαύλους κακοδαιμονεῖν. καὶ
10 <ἐκείνων> τὴν εὐδαιμονίαν μὴ διαφέρειν τῆς θείας εὐδαιμονίας, μηδὲ τὴν ἀμερῖαν ὁ Χρῦσιππὸς φησὶ διαφέρειν τῆς τοῦ Διὸς εὐδαιμονίας, <καὶ> κατὰ μηδὲν αἰρετωτέραν εἶναι μήτε καλλίω μήτε σεμνωτέραν τὴν τοῦ Διὸς εὐδαιμονίαν τῆς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν.

Themistius Orat. VIII p. 101d. Χρῦσιππος δὲ ἄχρι τῶν ξημῶ-
15 των ἔοικεν ἀνδρίζεσθαι, ταῦτόν δύνασθαι φάσκων ἀνδρὶ σπουδαίω μίαν ἡμέραν, μᾶλλον δὲ καὶ μίαν ὥραν πολλοῖς ἐνιαυτοῖς.

55 Plut. de Stoic. repugn. cp. 18 p. 1042a. Οὐσίαν κακοδαιμονίας ἀποφαίνει τὴν κακίαν (sc. Chrysippus) ἐν παντὶ βιβλίῳ φυσικῶ καὶ ἠθικῶ γράφων καὶ διατεινόμενος ὅτι τὸ κατὰ κακίαν ζῆν
20 τῶ κακοδαιμόνως ζῆν ταῦτόν ἐστιν.

56 Gellius Noct. Att. XVIII 1, 4. Atqui ibi Stoicus censebat, et vitam beatam homini virtute animi sola et miseriam summam malitia sola posse effici etiamsi cetera bona omnia, quae corporalia et externa appellarentur, virtuti deessent, malitiae adessent (sequitur Peripatetici responsum). 6. Reclamabat hoc in loco Stoicus et, tamquam
25 duas ille res diversas poneret, mirabatur; quod, cum essent malitia et virtus duo contraria, vita misera et beata quoque aequae contraria, non servaret in utrisque vim et naturam contrarii et ad miseriam quidem vitae conficiendam satis valere malitiam solam putaret, ad praestandam
30 vero beatam vitam non satis solam esse virtutem diceret. Atque id maxime dissidere neque convenire dicebat, quod qui profiteretur, vitam nullò pacto beatam effici posse, si virtus sola abesset, idem contra negaret, beatam fieri vitam, cum sola virtus adesset, et quem daret haberetque virtuti absentis honorem, eundem petenti atque praesenti adimeret.

35 57 Alexander de anima libri mantissa p. 166, 21 Brnns. ἔτι οὐκ, „εἰ ψ ὀρώμεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ὀρώμεν, καὶ ψ ἀκούομεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ἀκούομεν, καὶ διὰ τοῦτο, ψ ζῶμεν, τῇ τούτου ἀρετῇ εὖ ζῶμεν, ὥστε εἴη ἂν <ή> τῆς ψυχῆς ἀρετῆ εὐδαιμονία· ψυχῇ γὰρ ζῶμεν.“ οὐ δὴ διὰ τοῦτο etc.

40 58 Seneca ep. 85, 2. Qui prudens est, et temperans est, qui temperans, est et constans. qui constans est, imperturbatus est. qui impertur-

batus est, sine tristitia est. qui sine tristitia est, beatus est: ergo prudens beatus est et prudentia ad beatam vitam satis est.

ibid. 24. Qui fortis est, sine timore est. qui sine timore est, sine tristitia est. qui sine tristitia est, beatus est.

59 Cicero Tusc. disp. V 48. Iam vero qui potest vir bonus non ad id, quod laudabile sit, omnia referre, quae agit quaeque sentit? Refert autem omnia ad beate vivendum. Beata igitur vita laudabilis. Nec quicquam sine virtute laudabile. Beata igitur vita virtute conficitur.

49. Atque hoc sic etiam concluditur: Nec in misera vita quicquam est praedicabile aut gloriandum nec in ea, quae nec misera sit nec beata. 10 Et est in aliqua vita praedicabile aliquid et gloriandum ac prae se ferendum. — — 50. Quod si <est>, beata vita glorianda et praedicanda et prae se ferenda est; nihil est enim aliud, quod praedicandum et prae se ferendum sit. Quibus positis intellegis, quid sequatur.

Et quidem, nisi ea vita beata est, quae est eadem honesta, sit aliud 15 necesse est melius vita beata; quod erit enim honestum, certe fatebuntur esse melius. Ita erit vita beata melius aliquid; quo quid potest dici peruersius?

60 Cicero de finibus III 43. Ne illud quidem est consentaneum — ut qui plura habent ea, quae in corpore magni aestimantur, sit beator. 20 — Nam cum ita placeat, ne eorum quidem bonorum, quae nos bona vere appellemus, frequentia beatioram vitam fieri aut magis expetendam aut pluris aestimandam, certe minus ad beatam vitam pertinet multitudo corporis commodorum. 44. Etenim si et sapere expetendum sit et valere, coniunctum utrumque magis expetendum sit 25 quam sapere solum, neque tamen, si utrumque sit aestimatione dignum, pluris sit coniunctum quam sapere ipsum separatim. Nam qui valetudinem aestimatione aliqua dignam iudicamus neque eam tamen in bonis ponimus, iidem censemus nullam esse tantam aestimationem, ut ea virtuti anteponatur. — — 45. Ut enim obscuratur et offunditur luce solis 30 lumen lucernae, et ut interit <in> magnitudine maris Aegaei stilla mellis, et ut in divitiis Croesi teruncii accessio et gradus unus in ea via, quae est hinc in Indiam, sic cum sit is bonorum finis, quem Stoici dicunt, omnis ista rerum corporearum aestimatio splendore virtutis et magnitudine obscuretur et obruatur atque intereat necesse est. 35

61 Cicero de finibus IV 30 (Antiochus contra Stoicos pugnans) ut mihi in hoc Stoici iocari videantur interdum, cum ita dicant „si ad illam vitam, quae cum virtute degatur, ampulla aut strigilis accedat, sumpturum sapientem eam vitam potius, quo haec adiecta sint, nec beatioram tamen ob eam causam fore.“ 40

62 Alexander in Aristot. Topica p. 211, 9. οὕτως δεικνύοιτ' ἂν ἕκαστον τῶν λεγόμενων ἀδιαφόρον τε καὶ προηγμένων ὑπὸ τῶν νεωτέρων αἰρετόν τε καὶ ἀγαθόν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν προστιθέμενον τῇ ἀρετῇ τὸ ὅλον αἰρετώτερον τῷ σπουδαίῳ ποιεῖ. αἰρετώτερος γὰρ βίος ὁ κατ' ἀρετὴν, εἰ μεθ' ὕψους εἴη καὶ εἰ μετὰ εὐπορίας καὶ εἰ μετὰ ἀγαθῆς δόξης· τὰ γὰρ αἰρετὰ 45 καὶ φευκτὰ κρίνεται τῇ τοῦ σπουδαίου αἰρέσει τε καὶ φυγῇ.

12 est add. Lambin. 31 in add. Halmsius. 34 corporearum cod. Glo-gaviensis, in corpore harum AB.

63 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 161, 26 Bruns. αἱ δὲ αἰσθήσεις καὶ αὐταί, εἰ μὲν πρὸς τὸ εἶναι τὸν ἄνθρωπον ἀναγκαῖον χώραν ἔχουσιν, μηκέτι δὲ συνεργοῦσιν πρὸς τὰς ἐνεργείας τῆς ἀρετῆς, τὸν ὦν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχοιεν ἄν. εἰ δὲ πρὸς τῷ ἀναγκαῖαι εἶναι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ 5 συνεργοῦσιν πρὸς τὰς πράξεις καὶ προσχρῆται αὐταῖς ἢ ἀρετῇ πρὸς τὰς ἰδίας ἐνεργείας (ἢ γὰρ φαντασία κρηπίς τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων) οὐκ ἔχουσιν τὸν ὦν οὐκ ἄνευ λόγον πρὸς τὰς κατ' αὐτὴν ἐνεργείας, ὡς ἔχει ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος. εἰ γὰρ ἐνεργήσομεν κατὰ ἀρετὴν ὁπωσοῦν ἔχουσῶν τῶν αἰσθήσεων, ἦτοι καὶ ταῖς ψευδέσιν 10 φαντασίαις ταῖς ἀπὸ τῶν τοιούτων αἰσθήσεων συγκαταθηρόμεθα καὶ ταύταις ἀκόλουθα πράξομεν (καὶ πῶς σπουδαίου τοῦτο;) ἢ εἰ ἐφέξομεν καὶ μὴ συγκαταθηρόμεθα, οὐδὲ πράξομεν τι τῶν ἐπ' αὐταῖς, ὥστ' οὐδὲν ἐνεργήσομεν.

64 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 160, 3 Bruns. ἡ ἀρετὴ ἄρα οὐκ ἔστιν ἀτάρκτης πρὸς εὐδαιμονίαν. ἦτοι γὰρ περὶ τὴν ἐκλογὴν ἔστι 15 τῶν ἡδέων κατ' Ἐπίκουρον ἢ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν, ὡς τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς δοκεῖ. — τῶν γὰρ κατὰ φύσιν οὐχ ἢ κατὰ ἀρετὴν ἐνέργειά ἐστι ποιητικὴ. εἰ δὴ περὶ ὑποκείμενα τινα ἢ ἐνέργεια αὐτῆς, ὦν οὐκ ἔστιν αὐτὴ ποιητικὴ, οὐκ ἔστιν ἀτάρκτης ἢ ἀρετὴ πρὸς τὰς οἰκείας ἐνεργείας, ἐπεὶ δεῖται καὶ τῶν περὶ ἃ ἢ ἐνέργεια ἔξωθεν ὄντων αὐτῆς. οὐδὲ 20 γὰρ, ὡς φασίν, τὸν ὦν οὐκ ἄνευ λόγον ἔχει ταῦτα, ἀλλ' ἔστιν κινητικὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ πράττειν αὐτὴν καὶ ἐνεργεῖν αἷτια. στοχάζεται γὰρ αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς οἰκείας ὕλης οἱ τεχνῖται. ἀναίρεθῆσεσθαι γοῦν φασὶ τὰς πράξεις αὐτοῖς, τούτων μὴ ἐπισπωμένων καὶ κινούντων ταῖς ἐν αὐτοῖς διαφοραῖς τὰς ἀρετάς.

65 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 162, 32 Bruns. ἔτι εἰ αἱ κοιναὶ περὶ εὐδαιμονίας ἔννοιαι ἀτάρκειαν τε αὐτὴν ζωῆς τίθενται (ἀνεπιδεῆ γὰρ τὸν εὐδαίμονα προειλήφασιν) καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τὸ 25 ἔσχατον τῶν ὀρεκτῶν ὑπολαμβάνουσιν (ἀλλὰ καὶ τὸ ζῆν κατὰ φύσιν καὶ τὸν κατὰ φύσιν βίον εὐδαιμονίαν λέγουσιν, πρὸς δὲ τούτοις τὸ εὖ ζῆν καὶ 30 τὸ εὖ βιοῦν καὶ τὴν εὐζωίαν εὐδαιμονίαν φασίν εἶναι) εἰ τοιούτων μὲν ἢ εὐδαιμονία προεληπτὰ, πρὸς μηδὲν δὲ τούτων ἀτάρκτης ἢ ἀρετῇ, οὐδ' ἄν πρὸς εὐδαιμονίαν ἀτάρκτης εἴη.

66 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 159, 33 Bruns. ἔτι εἰ πᾶσα τέχνη ἕτερον ἑαυτῆς ποιεῖ τι καὶ οὐχ ἑαυτὴν, ἢ δὲ ἀρετὴ τέχνη κατ' 35 αὐτοῦς εὐδαιμονίας ποιητικὴ, ἕτερον ἂν εἴη τῆς ἀρετῆς ἢ εὐδαιμονία.

67 Alexander in Aristot. Top. p. 93 Ald. p. 173, 11. οὕτως ἐπεὶ τῷ λέγοντι τὴν ἀρετὴν ἀτάρκτη πρὸς εὐδαιμονίαν ἔπεται τό τε μὴ εἶναι εὐλόγον ἐξαγωγήν καὶ τὸ μὴ εἶναι αἰρετὸν τὴν ὑγείαν μηδέ τι ἄλλο παρὰ τὴν ἀρετὴν, ἂν τούτων τι ἀναίρεθῆ, ἀνηρημένον ἂν εἴη τὸ τὴν ἀρετὴν αὐ- 40 τάρκτη εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν.

Ethica II.

De bonis et malis.

68 Plut. de Stoic. repugn. ep. 9 p. 1035c. Πάλιν ἐν ταῖς Φυσικαῖς Θέεσιν „Οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως οὐδ' οἰκειότερον ἐπελθεῖν ἐπὶ τὸν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, οὐδ' ἐπὶ τὰς ἀρετάς, οὐδ' ἐπὶ εὐδαιμονίαν, ἀλλ' ἢ ἀπὸ τῆς κοινῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου διοικήσεως“ προελθῶν δ' αὖθις „δεῖ γὰρ τοῦτοισιν συνάσαι τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον, οὐκ οὐσῆς ἄλλης ἀρχῆς αὐτῶν ἀμείνωνος οὐδ' ἀναφορᾶς, οὐδ' ἄλλου τινὸς ἕνεκεν τῆς φυσικῆς θεωρίας παραληπτῆς οὐσῆς, ἢ πρὸς τὴν περὶ ἀγαθῶν ἢ κακῶν διάστασιν.“

69 Plut. de Stoic. repugn. ep. 17 p. 1041e. Τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον ὃν αὐτὸς εἰσάγει καὶ δοκιμάζει „συμφωνότατον εἶναί φησι τῷ βίῳ καὶ μάλιστα τῶν ἐμφύτων ἄπτεσθαι προλήψεων.“ Ταυτὶ γὰρ ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Προτρεπτικῶν εἴρηκεν. 15

70 Stobaeus ecl. II 57,19 W. Τῶν δ' ὄντων τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ ἀδιάφορα. Ἀγαθὰ μὲν τὰ τοιαῦτα· φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν καὶ πᾶν ὃ ἔστιν ἀρετὴ ἢ μετέχον ἀρετῆς· κακὰ δὲ τὰ τοιαῦτα· ἀφροσύνην, ἀκολασίαν, ἀδικίαν, δειλίαν καὶ πᾶν ὃ ἔστι κακία ἢ μετέχον κακίας· ἀδιάφορα δὲ τὰ τοιαῦτα· ζωὴν θάνατον, δόξαν ἀδοξίαν, 20 ἡδονὴν πόνον, πλοῦτον πενίαν, ὑγίειαν νόσον, καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια.

71 Sextus adv. math. XI 3. οἳ τε ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημίας καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου ἔτι δὲ τῆς Στοᾶς εἰώθασιν διαιροῦμενοι λέγειν τῶν ὄντων τὰ μὲν εἶναι ἀγαθὰ τὰ δὲ κακὰ τὰ δὲ μεταξὺ τούτων, ἕπερ καὶ ἀδιάφορα λέγουσι.

25

§ 1. Notio boni.

72 Cicero de finibus III 33. Cumque rerum notiones in animis fiant, si aut usu aliquid cognitum sit aut coniunctione aut similitudine aut collatione rationis, hoc quarto, quod extremum posui, boni no-

29 bonum libri, corr. Lambin. — Cf. II n. 87 sq. „usu“ = κατὰ περίπτωσιν, „coniunctione“ = κατὰ σύνθεσιν, „similitudine“ = καθ' ὁμοίωτα, „collatione rationis“ = κατ' ἀναλογίαν, „non accessione neque crescendo“ = οὐκ ἀξητικῶς.

titia facta est. Cum enim ab iis rebus, quae sunt secundum naturam, ascendit animus collatione rationis, tum ad notionem boni pervenit. 34. Hoc autem ipsum bonum non accessione neque crescendo aut cum ceteris comparando, sed propria vi sua et sentimus et appellamus bonum. Ut enim
 5 mel, etsi dulcissimum est, suo tamen proprio genere saporis, non comparatione cum aliis dulce esse sentitur, sic bonum hoc, de quo agimus, est illud quidem plurimi aestimandum, sed ea aestimatio genere valet non magnitudine. Nam cum aestimatio, quae ἀξία dicitur, neque in bonis numerata sit nec rursus in malis, quantumcumque eo addideris, in suo genere
 10 manebit. Alia est igitur propria aestimatio virtutis, quae genere, non crescendo valet.

73 Sextus adv. math. XI 30. ἦσαν δὲ οἱ φάσκοντες ἀγαθὸν ὑπάρχειν τὸ δι' αὐτὸ ἀρετῶν. οἱ δ' οὕτως „ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ συλλαμβανόμενον πρὸς εὐδαιμονίαν,“ τινὲς δὲ „τὸ συμπληρωτικὸν εὐδαιμονίας“ εὐ-
 15 δαιμονία δὲ ἐστὶν, ὡς οἱ τε περὶ τὸν Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρῦσιππον ἀπέδοσαν, εὐροια βίου.

Cf. Pyrrh. Hypot. III 172.

74 Stobaeus ecl. II p. 69, 17 W. τὸ δ' ἀγαθὸν λέγεσθαι φασὶ πλεοναχῶς, τὸ μὲν πρῶτον οἶον πηγῆς ἔχον χώραν, ὅπερ οὕτως ἀποδίδοσθαι.
 20 ἄφ' οὗ συμβαίνει ὠφελεῖσθαι (τὸ δὲ πρῶτως εἶναι αἰτιον) ἢ ὑφ' οὗ τὸ <δὲ> δευτέρον, καθ' ὃ συμβαίνει ὠφελεῖσθαι κοινότερον δὲ καὶ διατεῖνον καὶ ἐπὶ τὰ προειρημένα, τὸ οἶον ὠφελεῖν. Ὀμοίως δὲ καὶ τὸ κακὸν κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἀναλογία ὑπογράφεσθαι. Τὸ μὲν οὖν ἄφ' οὗ συμβαίνει βλάπτεσθαι ἢ ὑφ' οὗ τὸ δὲ καθ' ὃ συμβαίνει βλάπτεσθαι κοινότερον δὲ
 25 τοῦτων τὸ οἶον βλάπτειν.

75 Sextus adv. math. XI 22. οἱ μὲν οὖν Στωϊκοὶ τῶν κοινῶν ὡς εἰπεῖν ἐννοίων ἐχόμενοι ὁρίζονται τὰ ἀγαθὸν τρώπων τῶδε „ἀγαθὸν ἐστὶν ὠφέλεια ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας“ ὠφέλειαν μὲν λέγοντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σπουδαίαν πράξιν, οὐχ ἕτερον δὲ ὠφελείας τὸν σπουδαῖον ἀνθρώπον καὶ τὸν φίλον.
 30 Ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ πως ἔχον ἡγεμονικὸν καθεστῆκυῖα καὶ ἡ σπουδαία πράξις ἐνέργειά τις οὕσα κατ' ἀρετὴν, ἀντικρὺς ἐστὶν ὠφέλεια ὃ δὲ σπουδαῖος ἀνθρώπος καὶ ὁ φίλος, πάλιν τῶν ἀγαθῶν ὄντες καὶ αὐτοί, οὔτε ὠφέλεια λεγθεῖεν ἂν ὑπάρχειν οὐθ' ἕτεροι ὠφελείας δι' αἰτίαν τοιαύτην. Τὰ γὰρ μέρη, Στωϊκῶν φασὶ παῖδες, οὔτε τὰ αὐτὰ τοῖς ὅλοις ἐστὶν οὔτε ἕτεροῖα τῶν ὅλων,
 35 οἶον ἢ χεῖρ οὔτε ἢ αὐτὴ ἐστὶν ὅλος ἀνθρώπου, οὐ γὰρ ὅλος ἀνθρώπος ἐστὶν ἢ χεῖρ, οὔτε ἕτερον τοῦ ὅλου, σὺν γὰρ τῇ [ὅλη] χεῖρὶ ὅλος ὁ ἀνθρώπος νοεῖται ἀνθρώπος. Ἐπεὶ οὖν καὶ τοῦ σπουδαίου ἀνθρώπου καὶ τοῦ φίλου μέρος ἐστὶν ἢ ἀρετὴ, τὰ δὲ μέρη οὔτε ταῦτα τοῖς ὅλοις ἐστὶν οὔτε ἕτερα τῶν ὅλων, εἰρηται ὁ σπουδαῖος ἀνθρώπος καὶ ὁ φίλος οὐχ ἕτερος ὠφελείας. Ὡστε
 40 πᾶν ἀγαθὸν τῶ ὅρῳ ἐμπεριειληφθαι, ἐάν τε ἐξ εὐθείας ὠφέλεια τυγχάνῃ ἐάν τε μὴ ἢ ἕτερον ὠφελείας. Ἐνθεν καὶ κατ' ἀκολουθίαν τριχῶς εἰπόντες ἀγαθὸν προσαγορεύεσθαι, ἕκαστον τῶν σημαινομένων κατ' ἰδίαν πάλιν ἐπιβολὴν ὑπογράφουσιν. Λέγεται γὰρ ἀγαθὸν, φασί, καθ' ἓνα μὲν τρόπον τὸ ὑφ' οὗ ἢ ἄφ' οὗ ἐστὶν ὠφελεῖσθαι, ὃ δὲ ἀρχικώτατον ὑπήρχε καὶ ἀρετὴ ἀπὸ

15 Cf. I n. 184 (Zeno) 554 (Cleanthes). 21 δὲ add. Meineke. || κοινότερον schol. Lucian., κοινότατον libri. || διατεῖνον Wachsm., ἐπιδιατεῖνον libri. 23 τοῦ ἀγαθοῦ Meineke, τῶν ἀγαθῶν libri. 24 ὃ Meineke, οὗ libri. 36 ὅλη seclusi.

γὰρ ταύτης ὡσπερ τινὸς πηγῆς πᾶσα πέφυκεν ἀνίσχειν ὠφέλεια. Καθ' ἕτερον δὲ τὸ καθ' ὃ συμβαίνει ὠφελεῖσθαι οὕτως οὐ μόνον αἱ ἀρεταὶ λεγθήσονται ἀγαθὰ ἀλλὰ καὶ αἱ κατ' αὐτὰς πράξεις, εἶπερ καὶ κατὰ ταύτας συμβαίνει ὠφελεῖσθαι. Κατὰ δὲ τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον τρόπον λέγεται ἀγαθὸν τὸ οἶόν τε ὠφελεῖν, ἐμπεριλαμβανούσης τῆς ἀποδόσεως ταύτης 5 τὰς τε ἀρετὰς καὶ τὰς ἐναρέτους πράξεις καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους θεοὺς τε καὶ σπουδαίους δαίμονας.

ibid. 30. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Στοᾶς θέλουσιν ἐπὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ προσηγορίας τὸ δεύτερον σημαίνοντο ἐμπεριληπτικὸν εἶναι τοῦ πρώτου καὶ τὸ τρίτον περιληπτικὸν τῶν δυοῖν. 10

ibid. 33 (adversarii dixerant: ὡς εἰ ταῖς ἀληθείαις ἀγαθὸν ἔστι τὸ ἀφ' οὗ ἔστιν ὠφελεῖσθαι, μόνην ῥητέον τὴν γενικὴν ἀρετὴν ἀγαθὸν ὑπάρχειν — ἐκπίπτειν δὲ τοῦ ὄρου ἐκάστην τῶν εἰδικῶν) οἱ δ' ἀντικαθιστάμενοι πρὸς τοῦτο τὸ ἔγκλημα τοῦτό φασι. „Ὅταν λέγωμεν „ἀγαθὸν ἔστιν ἀφ' οὗ συμβαίνει τὸ ὠφελεῖσθαι“ ἐν ἴσῳ τοῦτο 15 λέγομεν <τῷ> „ἀγαθὸν ἔστιν ἀφ' οὗ συμβαίνει τι τῶν ἐν τῷ βίῳ ὠφελεῖσθαι.“ οὕτω γὰρ καὶ ἐκάστη τῶν ἐπ' εἶδους ἀρετῶν ἀγαθὸν γενήσεται, κοινῶς μὲν τὸ ὠφελεῖν μὴ ἐπιφέρουσα, τι δὲ τῶν ἐν τῷ <βίῳ> ὠφελεῖσθαι παρεχομένη, οἷον ἢ μὲν φρονεῖν, καθάπερ ἢ φρόνησις, ἢ δὲ σωφρονεῖν, ὡς ἢ σωφροσύνη. 20

Cf. Pyrr. Hypot. III 169sq.

76 Diog. Laërt. VII 94. ἀγαθὸν δὲ κοινῶς μὲν τὸ τί ὄφελος, ἰδίως δὲ ἦτοι ταῦτόν ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας. ὅθεν αὐτὴν τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ἀγαθὸν τριχῶς οὕτως λέγεσθαι· οἷον τὸ <μὲν> ἀγαθὸν ἀφ' οὗ συμβαίνει <ὠφελεῖσθαι, τὸ δὲ καθ' ὃ συμβαίνει>, ὡς τὴν πράξιν τὴν 25 κατ' ἀρετὴν· ὑφ' οὗ δέ, ὡς τὸν σπουδαῖον τὸν μετέχοντα τῆς ἀρετῆς· (ἄλλως δὲ οὕτως ἰδίως δρίζονται τὸ ἀγαθὸν „τὸ τέλειον κατὰ φύσιν λογικοῦ ὡς λογικοῦ.“ τοιοῦτον δ' εἶναι τὴν ἀρετὴν) ὡς <τε> μετέχοντα τὰς τε πράξεις τὰς κατ' ἀρετὴν καὶ τοὺς σπουδαίους εἶναι, ἐπιγεννήματα δὲ τὴν τε χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὰ παραπλήσια. ὡσαύτως δὲ τῶν κακῶν τὸ μὲν 30 εἶναι ἀφροσύνην, δειλίαν, ἀδικίαν καὶ τὰ παραπλήσια· μετέχοντα δὲ κακίας τὰς τε πράξεις τὰς κατὰ κακίαν καὶ τοὺς φαύλους· ἐπιγεννήματα δὲ τὴν τε δυσθυμίαν καὶ τὴν δυσφροσύνην καὶ τὰ ὅμοια.

77 Sextus adv. math. XI 40. κακὸν γὰρ ἔστι τὸ ἐναντίον τῷ ἀγαθῷ· ὅπερ βλάβη ἔστιν ἢ, οὐχ ἕτερον βλάβης, καὶ βλάβη μὲν ὡσπερ κακία 35 καὶ ἢ φαῦλη πράξις, οὐχ ἕτερον δὲ βλάβης καθάπερ ὁ φαῦλος ἀνθρώπος καὶ ὁ ἐχθρός.

78 Origenes contra Celsum VIII 8 Vol. II p. 226, 24 Kō. (p. 748 Del.). εἰ δὲ βλάβην τὴν κίνησιν ἢ σχέσιν λέγοι κατὰ κακίαν, δηλον ὅτι οὐδεμιᾶς γινομένης βλάβης περὶ τοὺς σοφοὺς etc. 40

79 Sextus adv. math. XI 90. τῆς ἀφροσύνης, ἣν μόνην φασὶν εἶναι κακὸν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

16 τῷ et 18 βίῳ add. B. 24 μὲν addidi. 25 necessaria suppleni.
27 ἢ ὡς BP. 28 ὥστε scripsi, ὡς libri. 29 ἐπιγεννήματα P. 30 τῶν κακῶν scripsi, καὶ τῶν κακιῶν BP. 31 κακίας scripsi, κακιῶν libri. 32 ἐπιγεννήματα BP.

§ 2. Quale sit bonum.

80 Simplicius in Aristot. Phys. p. 1167, 21. ἔστι μὲν γὰρ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι τὸ δι' αὐτοῦ δεικνύναι τὸ μὴ δι' αὐτοῦ δῆλον· τοῦτο δὲ γίνεται ἢ ἀντικρως καὶ φανερῶς ἀξιούντων τὸ προκείμενον, ὥσπερ ἡμῶν λεγόντων
5 τινὰ ἀγαθὰ μὴ εὐθύς ἀγαθοὺς ποιεῖν, οἷον τὰς δυνάμεις, αἷς ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι (ἀγαθὴ μὲν γὰρ ἢ ἐφ' ἐκάτερα δύναμις, ἀγαθὸν δὲ οὐ ποιεῖ, εἰ μὴ τὸ εὖ χρώμενον αὐτῇ) οἱ Στωϊκοὶ τοῦτο ἀναιροῦντες „πάν, φασί, τὸ ἀγαθὸν ἀγαθοὺς ποιεῖ“, τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνοντες.

81 Seneca epistul. ad Lucil. 45, 10. Necessaria iudicat, quorum
10 magna pars supervacua est. etiam quae non est supervacua, nihil in se momenti habet in hoc, ut possit fortunatum beatumque praestare. non enim statim bonum est, si quid necessarium est: aut proicimus bonum, si hoc nomen pani et polentae damus et ceteris sine quibus vita non ducitur. Quod bonum est, utique necessarium est; quod necessarium
15 est, non utique bonum est, quoniam quidem necessaria sunt quaedam, eadem vilissima.

82 Origenes contra Celsum VIII 62 Vol. II p. 278, 15 Kō. (p. 788 Del.). εἰ δ' ἠκριβώκει Κέλσος τὴν τοῦ συμφέροντος ἔννοιαν καὶ ἐωράκει ὅτι τὸ κυρίως συμφέρον ἀρετὴ ἔστι καὶ ἡ κατ' ἀρετὴν πράξις etc.

20 83 Diog. Laërt. VII 100. καλὸν δὲ λέγουσι τὸ τέλειον ἀγαθὸν παρὰ τὸ πάντας ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητούμενους ἀριθμοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως ἢ τὸ τελείως σύμμετρον. εἶδη δὲ εἶναι τοῦ καλοῦ τέτταρα, δίκαιον, ἀνδρεῖον, κόσμιον, ἐπιστημονικόν· ἐν γὰρ τοῖσδε τὰς καλὰς πράξεις συντελεῖσθαι. ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τοῦ αἰσχροῦ εἶδη εἶναι τέτταρα, τὸ τε ἄδικον καὶ
25 τὸ δειλὸν καὶ ἄκοσμον καὶ ἄφρον. λέγεσθαι δὲ τὸ καλὸν μοναχῶς μὲν τὸ ἐπανιτεῖν παρεχόμενον τοὺς ἔργους <ἢ> ἀγαθὸν ἐπαίνου ἄξιον· ἐτέρως δὲ τὸ εὖ πεφυκὸς πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον· ἄλλως δὲ τὸ ἐπικοσμοῦν, ὅταν λέγωμεν μόνον τὸν σοφὸν ἀγαθὸν καὶ καλὸν εἶναι.

84 Seneca epist. ad Lucilium 106, 2. Scis enim me moralem philo-
30 sophiam velle complecti et omnes ad eam pertinentes quaestiones explicare. Itaque dubitavi utrum differrem te an, donec suus isti rei veniret locus, ius tibi extra ordinem dicerem: humanius visum est tam longe venientem non detinere. Itaque et hoc ex illa serie rerum cohaerentium excerptam et, si qua erunt eiusmodi, non quaerenti tibi ultro mittam. Quae sint
35 haec interrogas? Quae scire magis iuvat quam prodest, sicut hoc, de quo quaeris: bonum an corpus sit?

Bonum facit: prodest enim. Quod facit, corpus est. Bonum agitat
animum et quodammodo format et continet, quae propria sunt corporis. Quae corporis bona sunt, corpora sunt: ergo et quae animi sunt. Nam
40 et hoc corpus est. Bonum hominis necesse est corpus sit, cum ipse sit corporalis. Mentior, nisi et quae alunt illum et quae valetudinem eius vel custodiunt vel restituunt, corpora sunt: ergo et bonum eius corpus est. Non puto te dubitaturum, an affectus corpora sint — ut aliud quoque, de quo non quaeris, infulciam — tamquam ira, amor, tri-

22 τελείως BP. 23 κοσμικὸν BP. 26 ἢ addidi. 27 τῷ B. || πεφυ-
κὸς scripsi, πεφυκέναι BP. 28 καὶ om. BP. Ultima verba corruptela loborant.

stitia: si dubitas, vide an voltum nobis mutant, an frontem adstringant, an faciem diffundant, an ruborem evocent, an fugent sanguinem. Quid ergo? Tam manifestas notas corpori credis imprimi nisi a corpore?

Si affectus corpora sunt, et morbi animorum et avaritia, crudelitas, indurata vitia et in statum inemendabilem adducta: ergo et malitia et species eius omnes, malignitas, invidia, superbia: ergo et bona, primum quia contraria istis sunt, deinde quia eadem tibi indicia praestabunt; an non vides, quantum oculis det vigorem fortitudo? quantam intentionem prudentia? quantam modestiam et quietem reverentia? quantam serenitatem laetitia? quantum rigorem severitas? quantam remissionem lenitas? corpora ergo sunt, quae colorem habitumque corporum mutant, quae in illis regnum suum exercent. Omnes autem, quas rettuli, virtutes bona sunt et quicquid ex illis est. Numquid est dubium, an id, quo quid tangi potest, corpus sit? — Omnia autem ista, quae dixi, non mutarent corpus, nisi tangerent: ergo corpora sunt. Etiamnunc cui tanta vis est, ut impellat et cogat et retineat et iubeat, corpus est. Quid ergo? Non timor retinet? non audacia impellit? non fortitudo immittit et impetum dat? Non moderatio refrenat ac revocat? Non gaudium extollit? Non tristitia adducit? Denique quicquid facimus, aut malitiae aut virtutis gerimus imperio: quod imperat corpori, corpus est, quod vim corpori affert, corpus. Bonum corporis corporalis res est. Bonum hominis et corporis bonum est: itaque corporalis res est. (Cf. eiusdem epist. 113, 20).

Cf. Plut. de superstitione cp. 1. *πάλιν οἴονται τινες εἶναι σῶμα τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν.*

Tertullianus de anima cp. 6. Bene autem quod et artes Stoici corporales adfirmant.

85 Plut. de Stoic. repugn. cp. 19. *Τάγαθὰ πρὸς τὰ κακὰ τὴν πάσαν ἔχειν διαφορὰν ὁμολογεῖ Χρύσιππος· καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν etc. — Αἰσθητὰ δ' εἶναι τάγαθὰ καὶ τὰ κακὰ φησίν, ἐν τῷ προτέρῳ περὶ Τέλους ταῦτα γράφων· „Ὅτι μὲν γὰρ αἰσθητὰ ἐστὶ τάγαθὰ καὶ τὰ κακὰ, καὶ τούτοις ἐκποιεῖ λέγειν· οὐ γὰρ μόνον τὰ πάθη ἐστὶν αἰσθητὰ σὺν τοῖς εἶδεσιν, οἷον λύπη καὶ φόβος καὶ τὰ παραπλήσια, ἀλλὰ καὶ κλοπῆς καὶ μοιχείας καὶ τῶν ὁμοίων ἔστιν αἰσθέσθαι· καὶ καθόλου ἀφροσύνης καὶ δειλίας καὶ ἄλλων οὐκ ὀλίγων κακιῶν· οὐδὲ μόνον χαρὰς καὶ εὐεργεσιῶν καὶ ἄλλων πολλῶν κατορθώσεων, ἀλλὰ καὶ φρονήσεως καὶ ἀνδρείας καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.“*

Plutarchus de comm. not. cp. 9 p. 1062c. *Φύσει γὰρ ἀνεπαίσθητον οὐκ ἔστι κατ' αὐτούς· ἀλλὰ καὶ λέγει διαβόηδην Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ Τέλους, αἰσθητὸν εἶναι τὸ ἀγαθὸν· ὡς δ' οἴεται, καὶ ἀποδείκνυσι.*

86 Stobaeus ecl. II p. 69, 11 W. *πάντα δὲ τάγαθὰ ὠφέλιμα εἶναι καὶ εὐχρηστα καὶ συμφέροντα καὶ λυσιτελεῖ καὶ σπουδαῖα καὶ πρέποντα καὶ*

31 τὰ Reiske, ὄντα libri (ante πάθη). 34 καθόλου Reiske, γὰρ ὅλον libri. 42 πάντα Canter, παντὶ libri. 43 εὐχρηστα Meineke, χρηστὰ libri.

καλὰ καὶ οἰκεία. τὰ δὲ κακὰ ἐκ τῶν ἐναντίων πάντα βλαβερὰ καὶ δύσρηστοι
καὶ ἀσύφορα καὶ ἀλυσιτελῆ καὶ φαῦλα καὶ ἀπρεπῆ καὶ αἰσχροὶ καὶ ἀνοίκεια.

87 Diog. Laërt. VII 98. πᾶν δὲ ἀγαθὸν συμφέρον εἶναι καὶ δέον
καὶ λυσιτελές καὶ χρήσιμον καὶ εὐρηστον καὶ καλὸν καὶ ὠφελίμον καὶ αἰρε-
5 τὸν καὶ δίκαιον. συμφέρον μὲν ὅτι φέρει τοιαῦτα ὧν συμβαινόντων ὠφε-
λούμεθα· δέον δὲ ὅτι συνέχει ἐν οἷς χρῆ· λυσιτελές δὲ ὅτι λύει τὰ τελού-
μενα εἰς αὐτό, ὥστε τὴν ἀντικατάλλαξιν τὴν ἐκ τῆς πραγματείας ὑπεραίρειν
τῇ ὠφελείᾳ· χρήσιμον δὲ ὅτι χρεῖαν ὠφελείας παρέχεται· εὐρηστον δὲ
10 τὴν χρεῖαν ἐπαινετὴν ἀπεργάζεται· καλὸν δὲ ὅτι συμμετρως ἔχει πρὸς
τὸν δὲ ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε εὐλόγως αὐτὸ αἰρεῖσθαι· δίκαιον δὲ ὅτι
νόμῳ ἐστὶ σύμφωνον καὶ κοινωνίας ποιητικόν.

88 Stobaeus ecl. II p. 72, 19 W. Καὶ πᾶν μὲν ἀγαθὸν αἰρετὸν εἶναι·
ἀρεστὸν γὰρ καὶ δοκιμαστὸν καὶ ἐπαινετὸν ὑπάρχειν· πᾶν δὲ κακὸν φευκτόν.
15 Τὸ γὰρ ἀγαθὸν καθ' ὃ μὲν αἴρεσιν εὐλογον κινεῖ, αἰρετὸν ἐστὶ· καθ' ὃ δὲ
ἀνυπόπτως εἰς αἴρεσιν ἔρχεται, ἀρεστὸν· <καθ' ὃ δὲ . . . , δοκιμαστὸν>· καθ'
ὃ δὲ πάλιν εὐλόγως ἂν τις περὶ αὐτοῦ καθυπολαμβάνοι τῶν ἀπ' ἀρετῆς εἶναι,
<ἐπαινετόν>.

89 Stobaeus ecl. II 78, 7. διαφέρειν δὲ λέγουσι τὸ αἰρετὸν καὶ
20 τὸ αἰρετέον. αἰρετὸν μὲν εἶναι <ἀγαθόν> πᾶν, αἰρετέον δὲ ὠφέλημα πᾶν,
ὃ θεωρεῖται παρὰ τὸ ἔχειν τὸ ἀγαθόν. δι' ὃ αἰρούμεθα μὲν τὸ αἰρετέον,
οἷον τὸ φρονεῖν, ὃ θεωρεῖται παρὰ τὸ ἔχειν φρόνησιν· τὸ δὲ αἰρετὸν οὐχ
αἰρούμεθα, ἀλλ' εἰ ἄρα, ἔχειν αὐτὸ αἰρούμεθα. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ
πάντα ἐστὶν ὑπομενετὰ καὶ ἐμμενετὰ καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν
25 ἐστίν, εἰ καὶ μὴ κατανόμασται· τὰ δὲ ὠφελήματα πάντα ὑπομενετέα καὶ ἐμμε-
νετέα. καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὰς κακίας.

90 Stobaeus ecl. II 98, 7 W. Λέγουσι δὲ ὁμοίως καὶ τὰγαθὰ πάντα
εἶναι ὑπομενετὰ καὶ ἐμμενετὰ καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, εἰ καὶ
μὴ κατανόμασται· τὰ δὲ ὠφελήματα πάντα ὑπομενετέα καὶ ἐμμενετέα καὶ τὰ
30 ὅμοια. Ὡσαύτως δὲ διαφέρειν ὑπολαμβάνουσι καὶ τὰ εὐλαβητὰ καὶ τὰ εὐ-
λαβητέα καὶ ἀνυπομενετὰ καὶ ἀνυπομενετέα. Τῶν δ' ἄλλων τῶν κατὰ τὰς
κακίας ὁ αὐτὸς λόγος.

91 Stobaeus ecl. II 97, 15. Διαφέρειν δὲ λέγουσιν, ὥσπερ αἰρετὸν
καὶ αἰρετέον, οὕτω καὶ ὄρεκτὸν καὶ ὄρεκτέον καὶ βουλευτὸν καὶ βουλη-
35 τέον καὶ ἀποδεκτὸν καὶ ἀποδεκτέον. Αἰρετὰ μὲν γὰρ εἶναι καὶ βουλητὰ
καὶ ὄρεκτὰ <καὶ ἀποδεκτὰ τὰγαθὰ· τὰ δ' ὠφελήματα αἰρετέα καὶ βουλητέα
καὶ ὄρεκτέα> καὶ ἀποδεκτέα, κατηγορήματα ὄντα, παρακείμενα δ' ἀγαθοῖς.
Αἰρεῖσθαι μὲν γὰρ ἡμᾶς τὰ αἰρετέα καὶ βούλεσθαι τὰ βουλητέα καὶ ὀρέγε-
σθαι τὰ ὄρεκτέα. Κατηγορημάτων γὰρ αἴ τε αἰρέσεις καὶ ὀρέξεις
40 καὶ βουλήσεις γίνονται, ὥσπερ καὶ αἱ ὀρμαί· ἔχειν μέντοι αἰρούμεθα
καὶ βουλόμεθα καὶ ὁμοίως ὀρεγόμεθα τὰγαθὰ, διὸ καὶ αἰρετὰ καὶ βουλητὰ
καὶ ὄρεκτὰ τὰγαθὰ ἐστὶ. Τὴν γὰρ φρόνησιν αἰρούμεθα ἔχειν καὶ τὴν σωφρο-

5 συμβαινόντων μὲν BP. 11 αὐτὸ om. B 16 καθ' ὃ—δοκιμαστὸν add. Heeren. 18 ἐπαινετόν add. Wachsm. 20 ἀγαθόν add. Heeren. 23 εἰ Meineke, ἢ libri. 24 καὶ ἀνάλογον Meurer, κατὰ λόγον libri. || ἀρετῶν Wachsm., αἰρετῶν libri. 25 ὠφελήματα Wachsm., ὠφέλημα libri. 26 τὰς κακίας Wachsm., τὰς οἰκείας libri. 28 κατ' ἀνάλογον libri, corr. Heeren. 29 ὠφέ- ληματα Canter, ὠφέλιμα libri. 30 εὐλαβητὰ Heeren, εὐλαβῆ F. 36 καὶ ἀπο- δεκτὰ—ὄρεκτέα add. Heine. 42 τὰγαθὰ Usener, ἀγαθὰ libri.

σύννη, οὐ μὰ Δία τὸ φρονεῖν καὶ σωφρονεῖν, ἀσώματα ὄντα καὶ κατηγορήματα.

92 Diog. Laërt. VII 101. δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι καὶ πᾶν ἀγαθὸν ἐπ' ἄκρον εἶναι αἰρετὸν καὶ μήτε ἄνεσιν μήτε ἐπίτασιν δέχεσθαι.

93 Cicero de finibus III 69. Ut vero conservetur omnis homini erga hominem societas, coniunctio, caritas, et emolumenta et detrimenta, quae ὠφελήματα ἐτ βλάμματα appellant, communia esse voluerunt; quorum altera prosunt, nocent altera. Neque solum ea communia, verum etiam paria esse dixerunt. Incommoda autem et commoda (ita enim εὐχρηστήματα ἐτ δυσχρηστήματα appello) communia esse voluerunt, paria noluerunt. Illa enim quae prosunt aut quae nocent, aut bona sunt aut mala, quae sint paria necesse est; commoda autem et incommoda in eo genere sunt, quae praeposita et reiecta dicimus; ea possunt paria non esse. Sed emolumenta communia esse dicuntur, recte autem facta et peccata non habentur communia.

94 Stobaeus ecl. II 95, 3 W. Εἶναι δὲ καὶ θάτερον τρόπον κοινὰ τὰ ἀγαθὰ. Πάντα γὰρ τὸν ὄντινον ὠφελοῦντα ἴσην ὠφέλειαν ἀπολαμβάνειν νομίζουσι κατ' αὐτὸ τοῦτο, μηδένα δὲ φραῦλον μήτε ὠφελεῖσθαι μήτε ὠφελεῖν. Εἶναι γὰρ τὸ ὠφελεῖν ἴσχειν κατ' ἀρετὴν καὶ τὸ ὠφελεῖσθαι κινεῖσθαι κατ' ἀρετὴν.

§ 3. Bonorum genera.

95 Stobaeus ecl. II p. 58, 5 W. Τῶν δὲ ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἀρετὰς, τὰ δ' οὐ. Φρόνησιν μὲν οὖν καὶ σωφροσύνην (καὶ δικαιοσύνην) καὶ ἀνδρείαν (καὶ μεγαλοψυχίαν καὶ ἡμίαν καὶ ἰσχύον ψυχῆς) ἀρετὰς· χαρὰν δὲ καὶ εὐφροσύνην καὶ θάρρος καὶ βούλησιν καὶ τὰ παραπλήσια οὐκ εἶναι ἀρετὰς. Τῶν δὲ ἀρετῶν τὰς μὲν ἐπιστήμας τινῶν καὶ τέχνας, τὰς δ' οὐ. Φρόνησιν μὲν οὖν καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν ἐπιστήμας εἶναι τινῶν καὶ τέχνας· μεγαλοψυχίαν δὲ καὶ ἡμίαν καὶ ἰσχύον ψυχῆς οὐτ' ἐπιστήμας τινῶν εἶναι οὔτε τέχνας. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι κακίας, τὰ δ' οὐ. Ἀφροσύνην μὲν οὖν καὶ ἀδικίαν καὶ δειλίαν καὶ μικροψυχίαν καὶ ἀδυναμίαν κακίας εἶναι· λύπην δὲ καὶ φόβον καὶ τὰ παραπλήσια οὐκ εἶναι κακίας. Τῶν δὲ κακιῶν τὰς μὲν εἶναι ἀγνοίας τινῶν καὶ ἀτεχνίας, τὰς δ' οὐ. Ἀφροσύνην μὲν οὖν καὶ ἀκολασίαν καὶ ἀδικίαν καὶ δειλίαν ἀγνοίας εἶναι τινῶν καὶ ἀτεχνίας· μικροψυχίαν δὲ καὶ ἀδυναμίαν (καὶ ἀσθένειαν) οὔτε ἀγνοίας τινῶν οὔτε ἀτεχνίας. Cf. n. 197. 278.

96 Sextus adv. math. XI 46. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς τρία μὲν γένη τῶν ἀγαθῶν καὶ αὐτοὶ τυγχάνειν ἔλεξαν, οὐχ ὡσαύτως δὲ· τοῦτων γὰρ τὰ μὲν περὶ ψυχὴν τὰ δ' ἐκτός τὰ δὲ οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτός, ἐξαιροῦντες τὸ γένος τῶν περὶ τὸ σῶμα ἀγαθῶν ὡς μὴ ἀγαθῶν. Καὶ δὴ περὶ μὲν ψυχὴν εἶναι φασὶ τὰς ἀρετὰς καὶ (τὰς) σπουδαίας πράξεις, ἐκτός δὲ εἶναι τὸν τε φίλον καὶ τὸν σπουδαῖον ἄνθρωπον καὶ τὰ σπουδαῖα τέκνα καὶ γονεῖς καὶ τὰ ὅμοια, οὔτε δὲ περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτός αὐτὸν τὸν σπουδαῖον

4 ἐπίστασιν B. || ἐπιδέχεσθαι BP.

14 emolumenta (et detrimenta)

Lambin. 16 καὶ καθ' ἕτερον Heeren.

23 καὶ—ψυχῆς add. Wachsmuth.

34 add. Meineke. 40 add. B.

ἄνθρωπον ὡς πρὸς ἑαυτόν. οὔτε γὰρ ἐκτὸς ἑαυτοῦ δυνατὸν εἶναι αὐτὸν οὔτε περὶ ψυχὴν ἕκ γὰρ ψυχῆς καὶ σώματος συνέστηκεν.

97 Stobaeus ecl. II 70, 8 W. Τῶν δ' ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δ' ἐκτὸς, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτ' ἐκτὸς. Περὶ ψυχὴν μὲν τὰς ἀρετὰς καὶ <τὰς> σπουδαίας ἕξεις καὶ καθόλου τὰς ἐπαινετὰς ἐνεργείας· ἐκτὸς δὲ τοὺς τε φίλους καὶ τοὺς γνωρίμους καὶ τὰ παραπλήσια· οὔτε δὲ περὶ ψυχὴν οὔτ' ἐκτὸς, τοὺς σπουδαίους καὶ καθόλου <τοὺς> τὰς ἀρετὰς ἔχοντας. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν, τὰ δ' ἐκτὸς, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτ' ἐκτὸς· περὶ ψυχὴν μὲν τὰς τε κακίας σὺν ταῖς μοχθηραῖς ἕξει καὶ καθόλου τὰς ψεκτὰς ἐνεργείας· ἐκτὸς δὲ τοὺς ἐχθρούς σὺν τοῖς εἶδεσιν· οὔτε <δὲ> περὶ ψυχὴν οὔτ' ἐκτὸς τοὺς φάλους καὶ πάντας τοὺς τὰς κακίας ἔχοντας.

97a Diog. Laërt. VII 95. ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ ἐκτὸς, τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν οὔτε ἐκτὸς. τὰ μὲν περὶ ψυχὴν ἀρετὰς καὶ τὰς κατὰ ταύτας πράξεις, τὰ δ' ἐκτὸς τό τε σπουδαίαν ἔχειν πατριδα καὶ σπουδαῖον φίλον καὶ τὴν τούτων εὐδαιμονίαν, τὰ δ' οὔτε ἐκτὸς οὔτε περὶ ψυχὴν τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι σπουδαῖον καὶ εὐδαιμόνα. Ἀνάπαλι δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν εἶναι, τὰς κακίας καὶ τὰς κατ' αὐτὰς πράξεις, τὰ δὲ ἐκτὸς, τὸ ἄφρονα πατριδα ἔχειν καὶ ἄφρονα φίλον καὶ τῶν τούτων κακοδαιμονίαν, τὰ δὲ οὔτε ἐκτὸς οὔτε περὶ ψυχὴν, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι φάλον καὶ κακοδαιμόνα.

98 Stobaeus ecl. II 94, 21 W. Τριχῶς δὲ λεγομένης τῆς φιλίας, καθ' ἓνα μὲν τρόπον τῆς κοινῆς ἕνεκ' ὀφειλείας, καθ' ἣν φίλοι εἶναι λέγονται, ταύτην μὲν οὐ φασὶ τῶν ἀγαθῶν εἶναι, διὰ τὸ μηδὲν ἐκ διεστηκόντων ἀγαθὸν εἶναι κατ' αὐτούς· τὴν δὲ κατὰ τὸ δευτέρον σημαίνονμενον λεγομένην φιλίαν, κατάσχεσιν οὖσαν φιλικὴν πρὸς τῶν πέλας, τῶν ἐκτὸς λέγουσιν ἀγαθῶν· τὴν δὲ περὶ αὐτὸν φιλίαν, καθ' ἣν φίλος ἐστὶ τῶν πέλας, σὺν περὶ ψυχὴν ἀποφαινοῦσιν ἀγαθῶν.

99 Seneca ep. 74, 22. dicitis enim inter bona esse liberos pios et bene moratam patriam et parentes bonos.

100 Seneca ep. 102, 3. probare conabar, id quod nostris placet, claritatem quae post mortem contingit bonum esse.

ibid. 8. claritas — — bonorum virorum secunda opinio est.

ibid. 9. claritas — laus est a bonis bono reddita.

101 Stobaeus ecl. II 74, 15 W. ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἄμικτα οἷον ἐπιστήμην, τὰ δὲ μεμιγμένα, οἷον εὐτεκνίαν, εὐγηνίαν, εὐζωτίαν. ἔστι δ' ἡ μὲν εὐτεκνία χρῆσις τέκνοις κατὰ φύσιν ἔχουσι, καὶ ὁμοίως ἡ εὐζωτία, ἡ δὲ εὐγηνία χρῆσις σπουδαία γήρα κατὰ φύσιν ἔχουσι, καὶ ὁμοίως ἡ εὐζωτία.

102 Diog. Laërt. VII 98. κοινῶς δὲ τῶν ἀγαθῶν μικτὰ μὲν ἐστὶν εὐτεκνία καὶ εὐγηνία, ἄπλοῦν δ' ἐστὶν ἀγαθὸν ἐπιστήμη.

καὶ ἀεὶ μὲν παρόντα αἱ ἀρεταί, οὐκ ἀεὶ δέ, οἷον χαρὰ, περιπάτησις.

103 Stobaeus ecl. II p. 68, 24 W. ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὑπάρχειν καὶ ἀεὶ, τὰ δὲ οὐ, ἀρετὴν μὲν καὶ φρονίμην αἰσθησὶν

5 τὰς add. Wachsm. 7 τοὺς add. Heeren. 8 ὁμοίως Canter, ὅμως libri. 11 δὲ add. Meineke. 15 κατ' αὐτὰς P. 17 τό τε σπουδαίαν—ἐαυτῷ B³ in lacuna. 21 ἑαυτὸν B. 23 ἕνεκ' ὀφειλείας Meineke, ἕνεκα φιλίας libri.

26 κατάσχεσιν Madvig, κατὰ σχέσις libri. || τὸν πέλας libri, corr. Heeren.

32 Cf. n. 159 (Chrysippus). 37 κτῆσις Wachsm. || τέκνων Heeren et mox ἔχουσα. 38 γήραος Mullach. Mutatione non opus est.

καὶ φρονίμην δρμὴν καὶ τὰ ὅμοια πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὑπάρχειν καὶ ἐν παντὶ καιρῷ· χαρὰν δὲ καὶ εὐφροσύνην καὶ φρονίμην περιπάτησιν οὕτε πᾶσι τοῖς φρονίμοις ὑπάρχειν οὕτε αἰεί. ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν πᾶσι τοῖς ἄφροσιν ὑπάρχειν καὶ αἰεί, τὰ δ' οὐ. κακίαν μὲν οὖν πᾶσαν καὶ ἄφρονα αἰσθησίν καὶ ἄφρονα δρμὴν καὶ τὰ παραπλήσια πᾶσι τοῖς ἄφροσιν ὑπάρχειν <καὶ> αἰεί. λύπην δὲ καὶ φόβον καὶ ἄφρονα ἀπόκρισιν οὕτε πᾶσι τοῖς ἄφροσιν ὑπάρχειν οὐτ' ἐν παντὶ καιρῷ.

104 Stobaeus ecl. II 70, 21 W. τῶν δὲ περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι διαθέσεις, τὰ δὲ ἕξεις μὲν, διαθέσεις δ' οὐ, τὰ δ' οὔτε ἕξεις οὔτε διαθέσεις. διαθέσεις μὲν τὰς ἀρετὰς πάσας, ἕξεις δὲ μόνον καὶ οὐ διαθέσεις τὰ ἐπιτηδεύματα ὡς τὴν μαντικὴν καὶ τὰ παραπλήσια· οὔτε δὲ ἕξεις οὔτε διαθέσεις τὰς κατ' ἀρετὰς ἐνεργείας, οἷον φρονίμευσιν καὶ τὴν τῆς σωφροσύνης κτῆσιν καὶ τὰ παραπλήσια. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ ψυχὴν κακῶν τὰ μὲν εἶναι διαθέσεις, τὰ δ' ἕξεις μὲν, διαθέσεις δ' οὐ, τὰ δὲ οὔτε ἕξεις οὔτε διαθέσεις. διαθέσεις μὲν τὰς κακίας πάσας, ἕξεις δὲ μόνον τὰς εὐκαταφορίας, οἷον τὴν φθονερίαν, τὴν ἐπιλυπίαν καὶ τὰ ὅμοια καὶ ἔτι τὰ νοσήματα καὶ ἀβδυστήματα, οἷον φιλαργυρίαν, οἰνοπλυρίαν καὶ τὰ παραπλήσια. οὔτε <δ'> ἕξεις οὔτε διαθέσεις τὰς κατὰ κακίας ἐνεργείας, οἷον ἀφρόνευσιν, ἀδίκευσιν καὶ τὰ ταύταις παραπλήσια.

105 Diog. Laërt. VII 98. ἔτι τῶν περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἰσιν ἕξεις, τὰ δὲ διαθέσεις, τὰ δ' οὔτε ἕξεις οὔτε διαθέσεις· διαθέσεις μὲν αἱ ἀρεταί, ἕξεις δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα, οὔτε δὲ ἕξεις οὔτε διαθέσεις αἱ ἐνέργειαι.

106 Stobaeus ecl. II p. 71, 15. τῶν τε ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα· ὁ μὲν οὖν φρόνιμος ἄνθρωπος καὶ ὁ φίλος ποιητικά μόνον ἐστὶν ἀγαθὰ· χαρὰ δὲ καὶ εὐφροσύνη καὶ θάρρος καὶ φρονίμη περιπάτησις τελικά μόνον ἐστὶν ἀγαθὰ· αἱ δ' ἀρεταί πᾶσαι καὶ ποιητικά ἐστὶν ἀγαθὰ καὶ τελικά, καὶ γὰρ ἀπογεννώσι τὴν εὐδαιμονίαν καὶ συμπληροῦσι, μέρη αὐτῆς γινόμεναι. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν ἐστὶ ποιητικά τῆς κακοδαιμονίας, τὰ δὲ τελικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα. Ὁ μὲν οὖν ἄφρων ἄνθρωπος καὶ ὁ ἐχθρὸς ποιητικά μόνον ἐστὶ κακὰ· λύπη δὲ καὶ φόβος καὶ κλοπὴ καὶ ἄφρων ἐρώτησις καὶ τὰ ὅμοια τελικά <μόνον ἐστὶ κακὰ>· αἱ δὲ κακίαι καὶ ποιητικά καὶ τελικά ἐστὶ κακὰ· ἀπογεννώσι γὰρ τὴν κακοδαιμονίαν καὶ συμπληροῦσι, μέρη αὐτῆς γινόμεναι.

107 Diog. Laërt. VII 96. ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ τελικά καὶ ποιητικά. Τὸν μὲν οὖν φίλον καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινόμενας ὠφελείας ποιητικά εἶναι ἀγαθὰ· θάρρος δὲ καὶ φρόνημα καὶ ἑλευθερίαν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην καὶ ἀλυπτίαν καὶ πᾶσαν τὴν κατ' ἀρετὴν πράξιν τελικά. ποιητικά δὲ καὶ τελικά <τὰς ἀρετὰς> εἶναι ἀγαθὰ· καθὼ μὲν γὰρ ἀποτελοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ποιητικά ἐστὶν ἀγαθὰ· καθὼ δὲ συμπληροῦσιν αὐτήν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά.

4 ὑπάρχειν Wachsm., ὑπάρχει libri. 6 καὶ add. Heeren. 11 ὡς τὴν Heeren, καὶ τὴν libri. 12 φρονίμευσιν Meineke, φρόνησιν libri. 13 χρῆσιν Heine, ἄσκησιν Wachsm. 14 τὰ Heeren, τὰς libri (post οὐ). 15 extr. τὰς Meineke, τὰς δ' libri. 16 εὐκαταφορίας libri, corr. Heeren. 18 δ' add. Meineke. 20 ἔστι// B. 21 τὰ δ' οὔτε—διαθέσεις om. B. 28 ἀποτελοῦσι schol. Lucian. 29 γινόμεναι Usener, γινόμενα libri. 33 μόνον—κακὰ add. Wachsm. || ἀποτελοῦσι schol. Lucian. 34 γινόμεναι Usener, γινόμενα libri. 39 τὰς ἀρετὰς excidisse vidit Lipsius. 41 γενέσθαι B et fort. P ante corr.

ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα· τὸν μὲν ἐχθρὸν καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένης βλάβας ποιητικά εἶναι· κατάπληξιν δὲ καὶ ταπεινότητα καὶ δουλείαν καὶ ἀτερείαν καὶ δυσθυμίαν καὶ περιλυπλίαν καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ κακίαν πράξιν τελικά·
 5 ἀμφοτέρως δὲ ἔχοντα <τὰς κακίας>· ἐπεὶ καθὸ μὲν ἀποτελοῦσι τὴν κακοδαμνίαν, ποιητικά ἐστὶ· καθὸ δὲ συμπληροῦσιν αὐτήν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά.

108 Cicero de finibus III 55. Sequitur illa divisio, ut bonorum alia sint ad illud ultimum pertinentia (sic enim appello, quae τελικά dicuntur —), alia autem efficientia, quae Graeci ποιητικά, alia utrumque. De
 10 pertinentibus nihil est bonum praeter actiones honestas, de efficientibus nihil praeter amicum, sed et pertinentem et efficientem sapientiam volunt esse. Nam quia sapientia est conveniens actio, est <ex> illo pertinenti genere quod dixi; quod autem honestas actiones affert et efficit, efficiens
 15 dici potest.

109 Stobaeus ecl. II 72, 14 W. "Ἐτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι δι' αὐτὰ αἰρετά, τὰ δὲ ποιητικά. Ὅποσα μὲν οὖν οὐθενὸς ἄλλου ἔνεκεν εἰς εὐλόγον αἴρεσιν ἔρχεται, δι' αὐτὰ αἰρετά· ὅποσα δὲ τῷ ἑτέρων τινῶν παρασκευαστικά γίνεσθαι, κατὰ τὸ ποιητικὸν λέγεσθαι.

20 110 Clem. Al. Strom. VI 12 p. 789 Pott. αὐτίκα ὁ μὲν κακὸς φύσει ἁμαρτητικὸς διὰ κακίαν γενόμενος φαῦλος καθέστηκεν, ἔχων ἢν ἐκὼν εἴλετο· ἁμαρτητικὸς δὲ ὢν καὶ κατὰ <τὰς> πράξεις διαμαρτάνει· ἔμπαιιν δὲ ὁ σπουδαῖος κατορθοῖ. Διὸ οὐ μόνον τὰς ἀρετὰς ἀλλὰ καὶ τὰς πράξεις τὰς καλὰς ἀγαθὰ καλοῦμεν· τῶν δὲ ἀγαθῶν ἴσμεν τὰ μὲν αὐτὰ δι' αὐτὰ αἰρετά,
 25 ὡς τὴν γνῶσιν· οὐ γὰρ ἄλλο τι ἐξ αὐτῆς θηρῶμεν, ἐπειδὴν παρῆ ἢ μόνον τὸ παρῆναι αὐτήν — τὰ δὲ δι' ἕτερα etc.

111 Stobaeus ecl. II p. 73, 1. ἔτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι ἐν κινήσει, τὰ δὲ ἐν σχέσει, ἐν κινήσει μὲν τὰ τοιαῦτα, χαράν, εὐφροσύνην, σῶφρονα ὁμιλίαν· ἐν σχέσει δὲ τὰ τοιαῦτα, εὐτακτον ἡσυχίαν, μονὴν ἀτά-
 30 ραχον, προσοχὴν ἔπανδρον. τῶν δὲ ἐν σχέσει τὰς μὲν καὶ ἐν ἕξει εἶναι, οἷον τὰς ἀρετὰς· τὰ δ' ἐν σχέσει μόνον, ὡς τὰ ῥηθέντα. ἐν ἕξει δὲ οὐ μόνον εἶναι τὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς τέχνας τὰς ἐν τῷ σπουδαίῳ ἀνδρὶ ἀλλοιωθεῖσας ὑπὸ τῆς ἀρετῆς καὶ γενομένης ἀμεταπτώτους· οἷον γὰρ ἀρετὰς γίνεσθαι. φασὶ δὲ καὶ τῶν ἐν ἕξει ἀγαθῶν εἶναι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα κα-
 35 λούμενα, οἷον φιλομουσίαν, φιλογραμματίαν, φιλογεωμετρίαν καὶ τὰ παραπλήσια. εἶναι γὰρ ὁδὸν τινα ἐκλεκτικὴν τῶν ἐν ταύταις ταῖς τέχναις οἰκείων πρὸς ἀρετήν, ἀναφέρονσαν αὐτὰ ἐπὶ τὸ τοῦ βίου τέλος.

112 Stobaeus ecl. II p. 74, 16 W. "Ἐτι δὲ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι καθ' ἑαυτά, τὰ δὲ πρὸς τί πως ἔχειν. Καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐπιστήμην, δικαιο-
 40 πραγίαν καὶ τὰ ὅμοια· πρὸς τι δὲ τιμὴν, εὐνοίαν, φιλίαν, <συμφωνίαν>. εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην κατάληψιν ἀσφαλῆ καὶ ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγον· ἑτέραν δὲ ἐπιστήμην σύστημα ἐξ ἐπιστημῶν τοιούτων, οἷον ἢ τῶν κατὰ μέ-
 ρος λογικῆ ἐν τῷ σπουδαίῳ ὑπάρχουσα· ἄλλην δὲ σύστημα ἐξ ἐπιστημῶν

3 δὲ εἶναι BP. 5 τὰς κακίας supplēvi. 13 ex add. Lambin., in Davi-
 visius. 14 id efficiens libri, corr. Madvig. 18 τῷ Heeren, τῶν libri.

22 addidi. 25 γνῶσιν] Clementem audis. 36 ἐκλεκτικὴν Meurer, ἐκλεκτὴν
 libri. 38 ἔτι Canter, ἐπεὶ libri. 40 συμφωνίαν add. Wachsm. 42 ἑτέρως
 Wachsm. || ἐν καταλήψεων Wachsm., ἐξ ἐπιστημῶν libri. 43 ὑπάρχουσαν
 libri, corr. Heeren. || ἄλλως Wachsm.

τεχνικῶν ἐξ αὐτοῦ ἔχον τὸ βέβαιον, ὡς ἔχουσιν αἱ ἀρεταί· ἄλλην δὲ ἔξιν φαντασιῶν δεκτικὴν ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου, ἣν τινὰ φασιν ἐν τόνῳ καὶ δυνάμει κείσθαι. Φιλίαν δ' εἶναι κοινωνίαν βίον· συμφωνίαν δὲ ὁμοδογματίαν περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον. Τῆς δὲ φιλίας εἶναι γνωριμότητα μὲν φιλίαν ἐγνωσμένων· συνήθειαν δὲ φιλίαν συνειθισμένων· ἔταιρίαν δὲ φιλίαν καθ' 5 αἴρεσιν, ὡς ἂν ὁμηλικῶν· ξενίαν δὲ φιλίαν ἀλλοδαπῶν. Εἶναι δὲ καὶ συγγενικὴν τινὰ φιλίαν ἐκ συγγενῶν· καὶ ἐρωτικὴν ἐξ ἔρωτος. Ἀλυπίαν δὲ καὶ εὐταξίαν τὰς αὐτὰς εἶναι τῇ σωφροσύνῃ, νοῦν δὲ καὶ φρένας φρονήσει, μεταδοτικὴν δὲ καὶ ἐπιδοτικὴν χρηστότητι· τῷ μέντοι γε πρὸς τί πῶς ἔχειν ὀνομάσθησαν· ὅπερ καθήκει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν παρατηρεῖν. 10

113 Stobaeus ecl. II 77, 6. Καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἀναγκαῖα εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν, τὰ δὲ μὴ. Καὶ ἀναγκαῖα μὲν τὰς τε ἀρετὰς πάσας καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς χρηστικὰς αὐτῶν· οὐκ ἀναγκαῖα δὲ χαράν τε καὶ εὐφροσύνην καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. Παραπλησίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν ἀναγκαῖα ὡς ἂν κακὰ πρὸς κακοδαιμονίαν εἶναι, τὰ δ' οὐκ ἀναγκαῖα· ἀναγ- 15 καῖα μὲν τὰς τε κακίας πάσας καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς ἀπ' αὐτῶν· οὐκ ἀναγκαῖα δὲ τὰ τε πάθη πάντα καὶ τὰ ἀρρωστήματα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια.

114 Clem. Al. Strom. IV 6 p. 581 Pott. ἀγαθὰ γοῦν τὰ μὲν αὐτὰ καθ' ἑαυτά· τὰ δὲ μετέχοντα τῶν ἀγαθῶν, ὡς τὰς καλὰς πράξεις φραμέν· ἄνευ δὲ τῶν μεταξὺ, ἃ δὴ ὕλης ἐπέχει τάξιν, οὐδ' αἱ ἀγαθὰ οὐδ' 20 αἱ κακαὶ συνίστανται πράξεις· οἷον ζωῆς λέγω καὶ ὑγιείας τῶν τε ἄλλων τῶν ἀναγκαίων ἢ περιστατικῶν.

115 Seneca ep. 66, 5. Hoc primo die quaesitum est, quomodo possint paria bona esse, si triplex eorum condicio est: quaedam, ut nostris videtur, prima bona sunt, tamquam gaudium, pax, salus patriae, quae- 25 dam secunda, in materia infelici expressa, tamquam tormentorum patientia et in morbo gravi temperantia: illa bona directo optabimus nobis, haec si necesse erit. sunt adhuc tertia, tamquam modestus incessus et compositus ac probus voltus et conveniens prudenti viro gestus.

(Sequentibus Seneca placiti illius: „omnia bona qua bona paria esse“ 30 multa adfert argumenta, ex libro aliquo Stoici antiquioris fort. Hecatonis expressa.)

116 Philo Leg. Alleg. III § 177 Vol. I p. 152, 14 Wendl. Ἀρέσκει γὰρ αὐτῷ (scil. Moysi) τὰ μὲν προηρούμενα ἀγαθὰ αὐτοπροσώπως αὐτὸν τὸν ὄντα διδόναι, τὰ δεύτερα δὲ τοῖς ἀγγέλους καὶ λόγους αὐτοῦ· δεύτερα δ' 35 ἐστίν, ὅσα περιέχει κακῶν ἀπαλλαγὴν.

1 ἔχουσιν Canter, ἔχουσαν libri. 7 ἐρωτικὴν Heeren, ἐρωτικῶν libri.
9 τῷ Wachsm., τὸ libri. 15 κακοδαιμονίαν Heeren, εὐδαιμονίαν libri.

Ethica III.

De indifferentibus.

§ 1. De notione indifferentis.

117 Diog. Laërt. VII 102. τῶν δὲ ὄντων φασὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ
5 εἶναι, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα — — — οὐδέτερα δὲ ὅσα μῆτε
ὠφελεῖ μῆτε βλάπτει· οἷον ζωὴ, ὑγίεια, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος,
εὐδοξία, εὐγένεια· καὶ τὰ τοῦτοις ἐναντία, θάνατος, νόσος, πόνος,
αἰσχος, ἀσθένεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια·
κατὰ φησιν Ἐκάρτων ἐν ἑβδόμῳ περὶ τέλους καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ
10 ἠθικῇ καὶ Χρῦσιππος. μὴ γὰρ εἶναι ταῦτα ἀγαθὰ, ἀλλ' ἀδιάφορα,
κατ' εἶδος προηγημένα· ὡς γὰρ ἴδιον θερμοῦ τὸ θερμαίνειν, οὐ τὸ ψύ-
χειν, οὕτω καὶ ἀγαθοῦ τὸ ὠφελεῖν, οὐ τὸ βλάπτειν. οὐ μᾶλλον δὲ
ὠφελεῖ ἢ βλάπτει ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ὑγίεια· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν οὔτε πλοῦ-
τος οὔτε ὑγίεια· ἐτι τέ φασιν· ὃ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, τοῦτο
15 οὐκ ἔστιν ἀγαθόν· πλοῦτῳ δὲ καὶ ὑγιεῖα ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι·
οὐκ ἄρα ἀγαθὸν πλοῦτος καὶ ὑγίεια.

ibid. 104. ὠφελεῖν δὲ ἔστι κινεῖν ἢ ἰσχειν καὶ ἀρετὴν· βλάπτειν
δὲ κινεῖν ἢ ἰσχειν κατὰ κακίαν.

118 Stobaeus ecl. II 79, 1 W. ἀδιάφορα δ' εἶναι λέγουσι τὰ μεταξὺ
20 τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν, διχῶς τὸ ἀδιάφορον νοεῖσθαι φάμενοι· καθ'
ἓνα μὲν τρόπον τὸ μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακὸν καὶ τὸ μῆτε ἀρετὸν μῆτε
φροντικόν· καθ' ἕτερον δὲ τὸ μῆτε ὀρθῆς μῆτε ἀφορμῆς κινήτικόν· καθ' ὃ
καὶ λέγεσθαι τινα καθάπαξ ἀδιάφορα εἶναι, οἷον τὸ <ἀρετίας ἔχειν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τρίχας ἢ περιτίας, ἢ τὸ> προτεῖναι τὸν δάκτυλον ὠδὲ ἢ ὠδί, ἢ τὸ
25 ἀνελέσθαι τι τῶν ἐμποδῶν, κάρφος ἢ φύλλον. κατὰ τὸ πρότερον δὴ λεπτέον
τὰ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιάφορα λέγεσθαι — —, οὐ μὴν πρὸς ἐλο-
γῆν καὶ ἀπεκλογῆν· δι' ὃ καὶ τὰ μὲν ἀξίαν ἐκλεκτικὴν ἔχειν, τὰ δ' ἀπαξίαν
ἀπεκλεκτικὴν, συμβλητικὴν δ' οὐδαμῶς πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον.

119 Diog. Laërt. VII 104. διχῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα· ἅπαξ
30 μὲν τὰ μῆτε πρὸς εὐδαιμονίαν μῆτε πρὸς κακοδαιμονίαν συνεργοῦντα, ὡς
ἔχει πλοῦτος, δόξα, ὑγίεια, ἰσχύς καὶ τὰ ὅμοια· ἐνδέχεται γὰρ καὶ χωρὶς τού-

4 δεόντων P. 7 δόξα BP. 8 τοῦτοις om. BP. 10 ἀλλὰ διάφορα B
17 ἔχειν B. 23 ἀρετίας—τὸ add. Wachsm. ex schol. Lucian. 30 δὲ pro
μὲν B. 31 καὶ prius om. P.

των εὐδαιμονεῖν, τῆς ποιᾶς αὐτῶν χρήσεως εὐδαιμονικῆς οὐσης ἢ κακοδαιμονικῆς. ἄλλως δὲ λέγεται ἀδιάφορα τὰ μήτε ὀρμῆς μήτε ἀφορμῆς κινητικά, ὡς ἔχει τὸ ἀρτίας ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττᾶς ἢ ἐκτεῖναι τὸν δάκτυλον ἢ συστεῖλαι, τῶν προτέρων ἀδιαφόρων οὐκ ἐθ' οὕτως λεγομένων· ὀρμῆς γάρ ἐστιν ἐκεῖνα καὶ ἀφορμῆς κινητικά, διὸ τὰ μὲν αὐτῶν 5 ἐκλέγεται, (τὰ δὲ ἀπεκλέγεται), τῶν ἐτέρων ἐπίσης ἔχοντων πρὸς αἴρεσιν καὶ φωνγῆν.

120 Seneca ep. 82, 15. Est et horum, Lucili, quae appellamus media, grande discrimen. non enim sic mors indifferens est, quomodo utrum capillos pares habeas.

121 Stobaeus ecl. II 82, 5. Ἔτι δὲ τῶν ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν εἶναι ὀρμῆς κινητικά, τὰ δὲ ἀφορμῆς, τὰ δὲ οὔτε ὀρμῆς οὔτε ἀφορμῆς. Ὀρμῆς μὲν οὖν κινητικά, ἅπερ ἐλέγομεν εἶναι κατὰ φύσιν· ἀφορμῆς δὲ ὅσα παρὰ φύσιν· οὔτε δὲ ὀρμῆς οὔτε ἀφορμῆς τὰ μηδετέρως ἔχοντα, οἷά ἐστι τὸ περιττᾶς ἢ ἀρτίας ἔχειν τὰς τρίχας. 15

122 Sextus adv. math. XI 59. οὐκ ἀγαθὸν δ' οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἔλεξαν αὐτὴν (scil. τὴν ὑγείαν) ἀλλ' ἀδιάφορον. Τὸ ἀδιάφορον δ' οἴονται λέγεσθαι τριχῶς, καθ' ἕνα μὲν τρόπον πρὸς ὃ μήτε ὀρμῆ μήτε ἀφορμῆ γίνεται, οἷόν ἐστι τὸ περιττοῦς ἢ ἀρτίους εἶναι τοὺς ἀστέρας ἢ τὰς ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τρίχας, καθ' ἕτερον δὲ πρὸς ὃ ὀρμῆ μὲν καὶ ἀφορμῆ γίνεται, οὐ 20 μᾶλλον δὲ πρὸς τὸδε ἢ τὸδε, οἷον ἐπὶ δυοῖν δραχμῶν ἀπαρραλλέκτων τῷ τε χαρακτῆρι καὶ τῇ λαμπρότητι, ὅταν δέη τὴν ἐτέραν αὐτῶν αἰρεῖσθαι· ὀρμῆ μὲν γὰρ γίνεται πρὸς τὸ ἕτερον αὐτῶν, οὐ μᾶλλον δὲ πρὸς τὸδε ἢ τὸδε, κατὰ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον τρόπον φασὶν ἀδιάφορον τὸ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συλλαμβανόμενον. Καθ' ὃ σημαινόμε- 25 νόν φασὶ τὴν τε ὑγείαν καὶ νόσον καὶ πάντα τὰ σωματικά καὶ τὰ πλείστα τῶν ἐκτὸς ἀδιάφορα τυγχάνειν διὰ τὸ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συντείνειν. Ὡς γὰρ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι τοῦτ' ἂν εἴη ἀδιάφορον· διὰ παντὸς δ' ἀρετῆ μὲν καλῶς, κακῆ δὲ κακῶς, ὑγεία δὲ καὶ τοῖς περὶ σώματι ποτὲ μὲν εὖ ποτὲ δὲ κακῶς ἔστι χρῆσθαι, διὸ ταῦτ' ἂν εἴη 30 ἀδιάφορα. Ἡδὴ δὲ τῶν ἀδιαφόρων φασὶ τὰ μὲν εἶναι προηγμένα τὰ δ' ἀποπροηγμένα τὰ δὲ μήτε προηγμένα μήτε ἀποπροηγμένα· καὶ προηγμένα μὲν εἶναι τὰ ἱκανῆν ἀξίαν ἔχοντα, ἀποπροηγμένα δὲ τὰ ἱκανῆν ἀπαξίαν ἔχοντα, μήτε δὲ προῆχθαι μήτε ἀποπροῆχθαι οἷον τὸ ἐκτεῖναι ἢ συγκάμψαι τὸν δάκτυλον καὶ πᾶν ὃ τούτῳ παραπλησίον ἐστιν. Τάττεσθαι δ' ἐν 35 μὲν τοῖς προηγμένοις τὴν τε ὑγείαν καὶ τὴν ἰσχύν καὶ τὸ κάλλος πλοῦτόν τε καὶ δόξαν καὶ τὰ εὐκότα, ἐν δὲ τοῖς ἀποπροηγμένοις νόσον καὶ πέναν καὶ ἀλγηδόνα καὶ τὰ ἀνάλογα. Ὡς δὲ μὲν καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Cf. Pyrrh. Hypot. III 191.

123 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 p. 1048c. Ἔτι δὲ μᾶλ- 40 λον τῇ ἀποδείξει τὸ ἐναντίωμα ποιουσι φανερώτερον. Ὡς γὰρ ἔστιν εὖ χρήσασθαι καὶ κακῶς, τοῦτό φασὶ μὴτ' ἀγαθὸν εἶναι, μήτε κακόν. Πλούτῳ δὲ καὶ ὑγείᾳ καὶ ῥώμῃ σώματος κακῶς χρῶνται πάντες οἱ ἀνόητοι. Διόπερ οὐδὲν ἐστι τούτων ἀγαθόν.

1 αὐτῶ B. 6 τὰ δὲ ἀπεκλέγεται supplevi. || τῶν δ' ἐτέρων BP. || ἔχοντων τῶν B. 14 τὰς libri, corr. Heeren. 17 trad. οἷόν τε, corr. B. 27 τὴν ἐτέραν scripsi, τὸ ἕτερον libri.

Plutarchus de comm. not. ep. 23 p. 1070a. Τὰ αὐτὰ πράγματα ληπτὰ καὶ οὐχ αἰρετὰ, καὶ οἰκεία καὶ οὐκ ἀγαθὰ, καὶ ἀνωφελῆ μὲν, εὐχρηστα δέ, καὶ οὐδὲν μὲν πρὸς ἡμᾶς, ἀρχὰς δὲ τῶν καθηκόντων ὀνομάζοντες.

5

§ 2. ἀξία, ἀπαξία, δόσις.

124 Stobaeus ecl. II 83, 10. πάντα δὲ τὰ κατὰ φύσιν ἀξίαν ἔχειν καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἀπαξίαν. τὴν δὲ ἀξίαν λέγεσθαι τριχῶς, τὴν τε δόσιν καὶ τιμὴν καθ' αὐτὸ καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ δοκιμαστοῦ· καὶ τὴν τρίτην, ἣν ὁ Ἀντίπατρος ἐκλεκτικὴν προσαγορεύει, καθ' ἣν 10 διδόντων τῶν πραγμάτων τάδε τινὰ μᾶλλον ἀντι τῶνδε αἰρούμεθα, οἷον ὑγίαν ἀντι νόσου καὶ ζωὴν ἀντι θανάτου καὶ πλοῦτον ἀντι πενίας. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὴν ἀπαξίαν τριχῶς φασὶ λέγεσθαι, ἀντιτιθεμένων τῶν σημαινομένων τοῖς ἐπὶ τῆς πρώτης ἀξίας εἰρημένους.

125 Stobaeus ecl. II 84, 4 W. Τὴν δὲ δόσιν φησὶν ὁ Διογένης κρίσιν 15 εἶναι, ἐφ' ὅσον κατὰ φύσιν ἐστὶν ἢ ἐφ' ὅσον χρεῖαν τῇ φύσει παρέχεται. Τὸ δὲ δοκιμαστοῦ, οὐχ ὡς λέγεται τὰ πράγματα δοκιμαστὰ παραλαμβάνεσθαι, ἀλλ' ὡς δοκιμαστὴν φασὶν εἶναι τὸν τὰ πράγματα δοκιμάζοντα· τῆς οὖν ἀμοιβῆς τὸν τοιοῦτόν φησι δοκιμαστὴν εἶναι. Καὶ ταύτας μὲν τὰς δύο ἀξίας καθ' ἃς λέγομέν τινὰ τῇ ἀξίᾳ προήχθαι, τρίτην δὲ φησὶν εἶναι, καθ' ἣν 20 φασὶν ἀξιώματι τινὰ ἔχειν καὶ ἀξίαν, ἥπερ περὶ ἀδιάφορα οὐ γίνεται, ἀλλὰ περὶ μόναι τὰ σπουδαῖα. Χρησθῆναι δ' ἡμᾶς φησὶν ἐνίοτε τῷ ὀνόματι τῆς ἀξίας ἀντι τοῦ ἐπιβάλλοντος· ὡς ἐν τῷ τῆς δικαιοσύνης ὄρφ παρλείπται, ὅταν λέγεται εἶναι ἕξις ἀπονεμητικῆ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ· ἔστι γὰρ οἷον τοῦ ἐπιβάλλοντος ἐκάστῳ.

126 Diog. Laërt. VII 105. τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν λέγουσι προηγ- 25 μένα, τὰ δὲ ἀποπροηγμένα· προηγμένα μὲν τὰ ἔχοντα ἀξίαν, ἀποπροηγ- μένα δὲ τὰ ἀπαξίαν ἔχοντα.

ἀξίαν δὲ τὴν μὲν τινὰ λέγουσι σύμβλησιν πρὸς τὸν ὁμολογοῦ- 30 μενον βίον, ἣτις ἐστὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν, τὴν δὲ εἶναι μέσσην τινὰ δύναμιν ἢ χρεῖαν συμβαλλομένην πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, ὅμοιον εἰπεῖν ἦν τινὰ προσφέρεται πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον πλοῦτος ἢ ὑγία· τὴν δ' εἶναι ἀξίαν ἀμοιβὴν δοκιμαστοῦ, ἣν ἂν ὁ ἔμπειρος τῶν πραγμάτων τάξῃ, ὅμοιον εἰπεῖν ἀμείβεσθαι πυροῦς πρὸς τὰς σὺν ἡμίονῳ κριθᾶς.

8 τε F δὲ P. || τιμὴν Meineke, τὴν libri. 9 ἦν F, καὶ P. 13 τρι-
τῆς Wachsm. 16 δοκιμαστοῦ Meineke, δοκιμαστὸν F δοκιμάστικόν P hic locus
probat iam ante Diogenem i. e. apud Chrysippum iisdem verbis diversa ἀξίας
genera definita fuisse. Diogenes enim definitionibus explicandis operam dat.
17 δοκιμαστὴν Heeren, δοκιμαστὸν libri. 18 φησι Wachsm., φασὶ libri.
19 τινὰ Heeren, τινὰς libri. || φησὶν F, φασὶν P. 20 τινὰ Heeren, τινὰς libri.
27 ἀναξίαν BP. 30 συλλαβανομένην BP. 31 εἰσφέρεται B προσφέρεται
P (πρὸς in litura P⁵). 33 συνημιόνων B; scribendum est: πρὸς τὰς ἡμιόλιους
κριθᾶς. — prima hic inducitur ἀξίας notio, quae apud Stobaeum tertia est, al-
tera, quae illic prima, tertia, quae altera.

§ 3. Προηγμένα και αποπροηγμένα.

127 Diog. Laërt. VII 106. προηγμένα μὲν οὖν εἶναι ἃ καὶ ἀξίαν ἔχει, οἷον ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν εὐφροσύνην, τέχνην, προκοπήν καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν ζωὴν, ὑγίειαν, δόξην, εὐεξίαν, ἀριότητα, κάλλος· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς πλοῦτον, δόξαν, εὐγένειαν καὶ τὰ ὅμοια. ἀποπροηγμένα δὲ ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν ἀφροσύνην, ἀτεχνίαν καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν θάνατον, νόσον, ἀσθένειαν, καχεξίαν, πῆρωσιν, αἰσχος καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς πενίαν, ἀδοξίαν, δυσγένειαν καὶ τὰ παραπλήσια. οὔτε δὲ προήχθη οὔτε ἀποπροήχθη τὰ οὐδετέρως ἔχοντα.

128 Stobaeus ecl. II 84, 18. Τῶν δ' ἀξίαν ἔχόντων τὰ μὲν ἔχειν 10 πολλὴν ἀξίαν, τὰ δὲ βραχείαν. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀπαξίαν ἔχόντων ἃ μὲν ἔχειν πολλὴν ἀπαξίαν, ἃ δὲ βραχείαν. Τὰ μὲν <οὖν> πολλὴν ἔχοντα ἀξίαν προηγμένα λέγεσθαι, τὰ δὲ πολλὴν ἀπαξίαν ἀποπροηγμένα, Ζήνωνος ταύτας τὰς ὀνομασίας θεμέλιον πρώτου τοῖς πράγμασι. Προηγμένον δ' εἶναι λέγουσιν, ὃ ἀδιάφορον <ὄν> ἐκλεγόμεθα κατὰ προηγούμενον λόγον. Τὸν δ' ὅμοιον 15 λόγον ἐπὶ τῷ ἀποπροηγμένῳ εἶναι, καὶ τὰ παραδείγματα κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταυτά. Οὐδὲν δὲ τῶν ἀγαθῶν εἶναι προηγμένον διὰ τὸ τὴν μεγίστην ἀξίαν αὐτὰ ἔχειν. Τὸ δὲ προηγμένον, τὴν δευτέραν χώραν καὶ ἀξίαν ἔχον, συνηγίξει πῶς τῇ τῶν ἀγαθῶν φύσει· οὐδὲ γὰρ ἐν αὐτῇ τῶν προηγμένων εἶναι τὸν βασιλέα, ἀλλὰ τοὺς μετ' αὐτὸν τεταγμένους. Προηγμένα δὲ λέγεσθαι, οὐ τῷ πρὸς εὐδαιμονίαν τινὰ συμβάλλεσθαι συνεργεῖν τε πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦτον τὴν ἐκλογὴν ποιῆσθαι παρὰ τὰ ἀποπροηγμένα.

Cf. Vol. I n. 192 (Zeno).

129 Cicero de finibus III 50. cum esset satis constitutum id solum esse bonum, quod esset honestum, et id malum solum, quod turpe, tum 25 inter illa, quae nihil valerent ad beate misereve vivendum, aliquid tamen quod differret esse voluerunt, ut essent eorum alia aestimabilia, alia contra, alia neutrum. 51. Quae autem aestimanda essent, eorum in aliis satis esse causae, quam ob rem quibusdam anteponderentur, ut in valetudine, ut in integritate sensuum, ut in doloris vacuitate, ut gloriae, divitiarum, similitium rerum, alia autem non esse eius modi; itemque eorum quae nulla aestimatione digna essent, partim satis habere causae, quam ob rem reicerentur, ut dolorem, morbum, sensuum amissionem, paupertatem, ignominiam, similia horum, partim non item. Hinc est illud extortum quod Zeno προηγμένον contraque quod ἀποπροηγμένον nominavit. 35

130 Cicero de finibus III 53. Quoniam autem omne, quod est bonum, primum locum tenere dicimus, necesse est nec bonum esse nec malum hoc, quod praepositum vel praecipuum nominamus. Idque ita definimus: quod sit indifferens cum aestimatione mediocri. — —

3 ἔχειν BP. 6 ἀπό B. 8 δυσιγένειαν B. 9 μηδετέρως BP.
12 οὖν add. Heeren. 15 ὄν add. Heeren. 16 λόγον Mullach, ἀλόγον libri. || τῷ ἀποπροηγμένῳ Wachsm., τὸ ἀποπροηγμένον F. 17 προηγούμενον F. 18 προηγούμενον FP. 19 οὐδὲ Davisius, οὐδὲν libri. || ἂν αὐτῆτων libri, corr. Canter. || προηγμένων Madvig, προαγόμενον libri. 20 τοὺς—τεταγμένους Davisius, τοῦ—τεταγμένον libri. || προηγούμενα libri, corr. Heeren.
21 τε Meineke, τι libri.

Neque enim illud fieri poterat ullo modo, ut nihil relinqueretur in mediis, quod aut secundum naturam esset aut contra, nec cum id relinqueretur, nihil in his poni, quod satis aestimabile esset, nec hoc posito non aliqua esse praeposita. — 54. atque etiam ab iis — hoc simile ponitur: Ut enim, inquit, si hoc fingamus esse quasi finem et ultimum, ita iacere talum, ut rectus assistat, qui ita talus erit iactus, ut cadat rectus, praepositum quiddam habebit ad finem, qui aliter, contra, neque tamen illa praepositio tali ad eum quem dixi finem pertinebit, sic ea quae sunt praeposita, referuntur illa quidem ad finem, sed ad eius vim naturamque nihil 10 pertinent.

131 Stobaeus ecl. p. 75, 1 W. Διαφέρειν δὲ λέγουσιν αἰρετὸν καὶ ληπτὸν. Αἰρετὸν μὲν γὰρ εἶναι τὸ ὁμῆς αὐτοτελοῦς κληρικόν, (ληπτὸν δὲ ὃ εὐλογίστως ἐκλεγόμεθα). Ὅσα δὲ διαφέρει τὸ αἰρετὸν τοῦ ληπτοῦ, τοσούτω καὶ τὸ <καθ'> αὐθ' αἰρετὸν τοῦ καθ' αὐτὸ ληπτοῦ, καὶ καθόλου τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἀξίαν ἔχοντος.

132 Cicero de finibus IV 39 (i. e. Antiochus contra Stoicos pugnans). Naturalem enim appetitionem, quam vocant ὁμῆν, itemque officium, ipsam etiam virtutem volunt esse earum rerum, quae secundum naturam sunt. Cum autem ad summum bonum volunt pervenire, transiliunt omnia et 20 duo nobis opera pro uno relinquunt, ut alia sumamus, alia expetamus, potius quam uno fine utrumque concluderent.

133 Stobaeus ecl. II 80, 14 W. Ἐτι δὲ τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν πλεῖον ἀξίαν ἔχειν, τὰ δ' ἐλάττω· καὶ τὰ μὲν καθ' αὐτά, τὰ δὲ ποιητικά· καὶ τὰ μὲν προηγμένα, τὰ δ' ἀποπροηγμένα, τὰ δ' οὐδετέρως ἔχοντα. Προηγμένα 25 μὲν, ὅσα ἀδιάφορα ὄντα πολλὴν ἔχει ἀξίαν, ὡς ἐν ἀδιαφόροις ἀποπροηγμένα δέ, ὅσα πολλὴν ἔχει ἀπαξίαν ὁμοίως· οὐτε δὲ προηγμένα οὔτε ἀποπροηγμένα, ὅσα μῆτε πολλὴν ἔχει <ἀξίαν μῆτε> ἀπαξίαν.

134 Cicero de finibus III 56. Haec quae praeposita dicimus, partim sunt per se ipsa praeposita, partim quod aliquid efficiunt, 30 partim utrumque; per se, ut quidam habitus oris et vultus, ut status, ut motus, in quibus sunt et praeponenda quaedam et reiicienda; alia ob eam rem praeposita dicentur, quod ex se aliquid efficiant, ut pecunia, alia autem ob utramque rem, ut integri sensus, ut bona valetudo.

135 Diog. Laërt. VII 107. ἔτι τῶν προηγμένων τὰ μὲν δι' αὐτὰ 35 προήκται, τὰ δὲ δι' ἕτερα, τὰ δὲ καὶ δι' αὐτὰ καὶ δι' ἕτερα. δι' αὐτὰ μὲν εὐφύια, προκοπή καὶ τὰ ὅμοια, δι' ἕτερα δὲ πλοῦτος, εὐγένεια καὶ τὰ ὅμοια, δι' αὐτὰ δὲ καὶ δι' ἕτερα ἰσχύς, εὐαισθησία, ἀριότης· δι' αὐτὰ μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστὶ, δι' ἕτερα δέ, ὅτι περιποιεῖ χρείας οὐκ ὀλίγας. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἀποπροηγμένον κατὰ τὸν ἐναντίον λόγον.

40 136 Stobaeus ecl. II 80, 22. τῶν δὲ προηγμένων τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ περὶ σῶμα, τὰ δ' ἐκτός. περὶ ψυχὴν μὲν εἶναι τὰ τοιαῦτα· εὐφύϊαν, προκοπήν, μνήμην, δξύτητα διανοίας, ἔξιν καθ' ἣν ἐπιμονοῦ

4 esse Manutius, esset AB essent ceteri. 12 κληρικόν Canter, νικητικόν libri. || add. Wachsm. 13 ληπτοῦ Heeren, ληπτικοῦ libri. 14 ἀνθ' αἰρετον libri, καθ' add. Wachsm. 20 expetamus Baiter, ea petamus B appetamus ceteri. 27 ἀξίαν μῆτε suppl. Heeren. 34 δ' αὐτὰ B. 39 ἔχειν B. || τὸ προηγμένον BP. 42 διανοίας schol. Lucian., διάνοιαν libri. || ἐπιμονοί Meineke, ἐπιμόνοις libri.

εἰσιν ἐπὶ τῶν καθηκόντων καὶ τέχνας ὅσαι δύνανται συνεργεῖν ἐπὶ πλείον πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον· περὶ σῶμα δ' εἶναι προηγμένα ὑγίειαν, εὐαισθησίαν καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις· τῶν δ' ἐκτὸς γονεῖς, τέκνα, κτῆσιν σύμμετρον, ἀποδοχὴν παρὰ ἀνθρώπων.

τῶν δ' ἀποπροηγμένων περὶ ψυχὴν μὲν εἶναι τὰ ἐναντία τοῖς εἰρημίοις· περὶ σῶμα δὲ καὶ ἐκτὸς τὰ ὁμοίως ἀντιτιθέμενα τοῖς εἰρημίοις περὶ τε σῶμα καὶ τοῖς ἐκτὸς προηγμένοις.

οὔτε δὲ προηγμένα οὔτ' ἀποπροηγμένα περὶ ψυχὴν <μὲν> φαντασίαν καὶ συγκατάθεσιν καὶ ὅσα τοιαῦτα· περὶ δὲ σῶμα λευκότητα καὶ μελανότητα καὶ χαροπότητα καὶ ἡδονὴν πᾶσαν καὶ πόνον καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο. τῶν δ' ἐκτὸς οὔτε προηγμένα <οὔτε ἀποπροηγμένα> εἶναι τὰ τοιαῦτα, ὅσα εὐτελεῖ ὄντα καὶ μὴδὲν χρήσιμον προσφερόμενα μικρὰν παντελῶς ἔχει τὴν ἀφ' αὐτῶν χρείαν.

τῆς δὲ ψυχῆς οὐσης κυριωτέρας τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ζῆν φασὶ τὰ περὶ τὴν ψυχὴν κατὰ φύσιν ὄντα καὶ προηγμένα 15 πλείονα τὴν ἀξίαν ἔχειν τῶν περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς, οἷον εὐφύσιαν ψυχῆς πρὸς ἀρετὴν ὑπεράγειν τῆς τοῦ σώματος εὐφύσιαν καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχειν.

137 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1048a. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Ἀγαθῶν τρόπον τινὰ συγχωρεῖ καὶ δίδωσι τοῖς βουλο- 20 μένοις τὰ προηγμένα καλεῖν ἀγαθὰ, καὶ κακὰ τὰναντία, ταύταις ταῖς λέξεσιν· „Εἴ τις βούλεται κατὰ τὰς τοιαύτας παραλλαγὰς τὸ μὲν ἀγαθὸν αὐτῶν λέγειν (sc. τῶν ἀδιαφόρων), τὸ δὲ κακόν, ἐπὶ ταῦτα φερόμενος τὰ πράγματα καὶ μὴ ἄλλως ἀποπλανώ- 25 μενος * ἐν μὲν τοῖς σημαινομένοις οὐ διαπίπτοντος αὐτοῦ, τὰ δ' ἄλλα στοχαζομένου τῆς κατὰ τὰς ὀνομασίας συνηθείας.“

138 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1047e (Antecedit Zenonis de προηγμένῳ sententia). Ἄλλ' ὁ Χρῦσιππος εἶτι μᾶλλον τὸ πρᾶγμα δυσδιάθετον πεποίηκεν· ὅτε μὲν γὰρ φησὶ „μαίνεσθαι τοὺς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν ἀπορίαν καὶ τὴν δολοκληρίαν 30 τοῦ σώματος ἐν μηδενὶ ποιουμένους, μηδ' ἀντεχομένους τῶν τοιούτων“ ὅτε δὲ παραθέμενος τὰ τοῦ Ἡσιόδου (Op. et D. 299)

Ἐργάζου, Πέρση, δῖον γένος

ἐπιπεφώνηκεν ὅτι τὰναντία παραινεῖν μανικόν ἐστι, τὸ

Μὴ ἐργάζου, Πέρση, δῖον γένος. 35

139 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 17 p. 1041e. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ (scil. τῶν Προτρεπτικῶν) „τοῦτον τὸν λόγον φησὶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀφέλκειν τὸν ἀνθρώπου, ὡς οὐδὲν

1 τέχνας libri, corr. Heeren. 2 εὐαισθησίαν schol. Lucian, αἰσθητηρίαν libri. 8 μὲν add. Meineke. 10 πᾶσαν schol. Lucian., τις ἂν libri. 11 οὔτε ἀποπροηγμένα add. Heeren. 13 ἀπ' αὐτῶν libri, corr. Meineke. 16 τὴν ἀξίαν schol. Lucian., τὴν εὐεξίαν libri. 24 ταῦτα libri, γ' αὐτὰ Wy. 25 lacunam significavi, ita fere explendam: <ἀποδεχόμεθ' ὡς>. 38 τῶν ἄλλων i. e. ut ipse Plut. explicat τοῦ ζῆν καὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀπορίας καὶ τῆς τῶν αἰσθητηρίων δολοκληρίας.

ἔντων πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ συνεργούντων πρὸς εὐδαιμονίαν οὐδέν.“

Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 30 p. 1048a. Οὕτω δὲ τὸ προηγημένον τῷ ἀγαθῷ συναγαγὼν ἐγγυὲς ἐνταῦθα καὶ συμμίξας ἐν ἐτέροις
5 πάλιν „οὐδὲν εἶναί φησι τούτων καθόλου πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ’ ἀποσπᾶν τὸν λόγον ἡμᾶς καὶ ἀποστρέφειν ἀπάντων τῶν τοιούτων.“ ταῦτα γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι γέγραφεν.

Plutarchus de comm. not. ep. 5 p. 1060E. Εἰ δὲ ὡς Χρῦσιππος
10 ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι γέγραφεν, ἐν τῷ κατ’ ἀρετὴν βιοῦν μόνον ἐστὶ τὸ εὐδαιμόνως, τῶν ἄλλων, φησὶν, οὐδὲν ἔντων πρὸς ἡμᾶς οὐδ’ εἰς τοῦτο συνεργούντων etc.

§ 4. De naturalibus et naturae contrariis.

140 Stobaeus ecl. II 79, 18 W. καὶ τὰ μὲν εἶναι κατὰ φύσιν, τὰ
15 δὲ παρὰ φύσιν, τὰ δὲ οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε κατὰ φύσιν. κατὰ φύσιν μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα ὑγίειαν, ἰσχύν, αἰσθητηρίων ἀριότητα, καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις· παρὰ φύσιν δὲ τὰ τοιαῦτα νόσον, ἀσθένειαν, πῆρωσιν καὶ τὰ τοιαῦτα οὔτε δὲ παρὰ φύσιν οὔτε κατὰ φύσιν· ψυχῆς κατάστασιν καὶ σώματος, καθ’ ἣν ἡ μὲν ἐστὶ φαντασιῶν ψευδῶν δεκτικὴ, τὸ
20 δὲ τραυμάτων καὶ πηρώσεων δεκτικόν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ποιεῖσθαι δὲ λέγουσι τὸν περὶ τούτων λόγον (ἀπὸ) τῶν πρώτων κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν. Τὸ γὰρ διαφέρον καὶ τὸ ἀδιάφορον τῶν πρὸς τι λεγομένων εἶναι. Διότι κἄν, φασί, λέγωμεν ἀδιάφορα τὰ σωματικὰ καὶ τὰ ἐκτός, πρὸς τὸ εὐσχημόνως ζῆν (ἐν ᾧπέρ ἐστὶ τὸ εὐδαιμόνως) ἀδιάφορά φαμεν αὐτὰ εἶναι, οὐ
25 μὰ Δία πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἔχειν οὐδὲ πρὸς ὀρμὴν καὶ ἀφορμὴν.

141 Stobaeus ecl. II 82, 11 W. Τῶν δὲ κατὰ φύσιν ἀδιαφορῶν ἔντων τὰ μὲν ἐστὶ πρῶτα κατὰ φύσιν, τὰ δὲ κατὰ μετοχὴν. Πρῶτα μὲν ἐστὶ κατὰ φύσιν κινήσεις ἢ σχέσεις κατὰ τοὺς σπερματικούς λόγους γινόμεναι, οἷον (ἀριότητος καὶ) ὑγίεια καὶ αἰσθησεις (λέγω δὲ τὴν κατάληψιν)
30 καὶ ἰσχὺς. Κατὰ μετοχὴν δὲ, ὅσα μετέχει κινήσεως καὶ σχέσεως κατὰ τοὺς σπερματικούς λόγους, οἷον χεῖρ ἀρτία καὶ σῶμα ὑγιεινὸν καὶ αἰσθήσεις μὴ πεπρωμέναι. Ὅμοιος δὲ καὶ τῶν παρὰ φύσιν κατὰ τὸ ἀνάλογον.

142 Stobaeus ecl. II 82, 20 W. πάντα δὲ (τὰ) κατὰ φύσιν ληπτὰ εἶναι καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἄληπτα. τῶν δὲ κατὰ φύσιν
35 τὰ μὲν καθ’ αὐτὰ ληπτὰ εἶναι, τὰ δὲ δι’ ἕτερα. καθ’ αὐτὰ μὲν, ὅσα ἐστὶν ὀρμῆς κινήτικὰ καταρπτικῶς ἐφ’ ἑαυτὰ ἢ ἐπὶ τὸ ἀντέχεσθαι αὐτῶν, οἷον ὑγίειαν, εὐαἰσθησίαν, ἀπονίαν καὶ κάλλος σώματος. ποιητικὰ (δὲ) ὅσα

19 καθ’ ἣν Heeren, καθ’ ἄς libri. 20 τραυμάτων libri, corr. Wachsm. ||
πορεύεσθαι coni. Wachsm. 21 ἀπὸ add. Wachsm.; fortasse plura exciderunt.
24 ᾧ πάρεστι libri, corr. Meineke. 29 ἀριότητος καὶ add. Wachsm. 30 ἰσχύν
libri, corr. Wachsm. 31 ὑγιεινόν schol. Lucian., ὑγιαῖνον libri. || μὴ schol.
Lucian., μὴν libri. 36 καταρπτικῶς P καταστρπτικῶς schol. Lucian., προ-
τρπτικῶς Wachsm. || τὸ schol. Lucian., τῶν libri. 37 δὲ add. Heeren.

ἔστιν ὀρμῆς κινητικὰ ἀν(εν)εκτικῶς ἐφ' ἕτερα καὶ μὴ κατατρεπτικῶς, οἷον πλοῦτον, δόξαν καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια. παραπλησίως δὲ καὶ τῶν παρὰ φύσιν τὰ μὲν εἶναι καθ' αὐτὰ ἀληπτα, τὰ δὲ τῷ ποιητικὰ εἶναι τῶν καθ' αὐτὰ ἀλήπτων.

143 Cicero de finibus III 20. Aestimabile esse dicunt — id quod aut ipsum secundum naturam sit aut tale quid efficiat, ut selectione dignum propterea sit, quod aliquod pondus habeat dignum aestimatione, quam illi ἀξίαν vocant, contraque inaeestimabile, quod sit superiori contrarium.

144 Arrianus Epict. dissert. I 4, 27. εἰ γὰρ ἐξαπατηθέντα τινὰ ἔδει μαθεῖν, ὅτι τῶν ἐκτὸς ἀπροαιρέτων οὐδέν ἐστι πρὸς ἡμᾶς, ἐγὼ μὲν ἤθελον τὴν ἀπάτην ταύτην, ἐξ ἧς ἤμελλον εὐρώως καὶ ἀταράχως βιώσεσθαι. — — 10 τί οὖν ἡμῖν παρέχει Χρῦσιππος; „ἵνα γνῶς, φησίν, ὅτι οὐ ψευδῆ ταυτὰ ἐστίν, ἐξ ὧν ἡ εὐροιά ἐστι καὶ ἀπάθεια, ἅπαντα λάβε μου τὰ βιβλία καὶ γνώσῃ ὡς (ἀληθῆ) τε καὶ σύμφωνά ἐστι τῇ φύσει τὰ ἀπαθῆ με ποιοῦντα.“

145 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167, 13 Bruns. ἔτι τὰ οἰκεία (καὶ) προηγμένα καὶ εὐχρηστα καὶ ἀξίαν ἔχοντα πρὸς τί ποτε ταύ- 15 τας ἔχει τὰς ὀνομασίας, εἰ μὴδὲν συνεργεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν; πᾶν γὰρ τὸ προηγμένον πρὸς τὴν προῆκται καὶ τῷ φορὸν εἶναι πρὸς τὸ προκείμενον μᾶλλον ἄλλου, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ προῆχθαι πρὸς τὸ τέλος καὶ ἡ προαγωγή αὐτῶν δῆλον ὡς συνεργεῖ πρὸς εὐδαιμονίαν. εἰ δὲ μὴ πρὸς τοῦτο συν- 20 εργεῖ, πρὸς δὲ τὸν κατὰ φύσιν βίον, ἄξιον ἐρεῖσθαι περὶ τοῦ κατὰ φύσιν αὐτοῦ βίου, πότερον οὗτος ἀγαθόν ἐστίν, ἢ οὐκ ἀγαθὸν μὲν, οἰκείον δὲ καὶ αὐτὸ καὶ προηγμένον, ἢ ἀλλότριον καὶ ἀποπροηγμένον, ἢ ἀρρεπὲς ὅλως. παρὰ γὰρ ταῦτα οὐδὲν οἶόν τε ἀποκρίνασθαι. οὐ γὰρ δὴ καπὸν γε ἐροῦσιν αὐτόν. εἰ μὲν οὖν ἀγαθὸν — — οὐ μόνον ἔσται τὸ καλὸν ἀγα- 25 θόν· καὶ γὰρ ὁ κατὰ φύσιν βίος.

146 Plutarchus de comm. not. ep. 4 p. 1060c. Stoicos dicit: τοὺς τὰ κατὰ φύσιν ἀδιάφορα νομιζοντας καὶ μὴθ' ὑγίεια μὴτ' εὐεξίαν μὴτε κά- 25 λος μὴτ' ἰσχὺν ἠγουμένους ἀρετὰ μὴδ' ὠφέλιμα μὴδὲ λυσιτελεῖ μὴδὲ συμπληρωτικά τῆς κατὰ φύσιν τελειότητος· μὴτε τάναντια φευκτὰ καὶ βλαβερά, πηρώσεις ἀληθῶνας αἴσχη νόσους· ὧν αὐτοὶ λέγουσι πρὸς ἃ μὲν ἀλλοτριῶν 30 πρὸς ἃ δ' οἰκιοῦν ἡμᾶς τὴν φύσιν — — καὶ ὁ μειζόν ἐστίν, οἰκιοῦν ἐπὶ τοσοῦτο καὶ ἀλλοτριῶν, ὥστε τῶν μὲν μὴ τυγχάνοντας τοῖς δὲ περιπίπτοντας εὐλόγως ἐξάγειν τοῦ ζῆν ἑαυτοῦ καὶ τὸν βίον ἀπολέγεσθαι.

§ 5. De singulis indifferentibus recte aestimandis.

147 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica I p. 43. Ald. 35 p. 79, 5 Wal. καὶ πότερον ἡ ὑγίεια ἀγαθὸν ἢ οὐ, ὡς Χρῦσιππος λέγει.

148 [Plutarchus pers. de nobilitate ep. 17. Ἀλλὰ τὸν Χρῦσιπ- 40 πον ἀφῶμεν, οὐχ ἅπαξ ἐναντιούμενον ἑαυτῷ, ὥσπερ ἐν τῷ πρώτῳ

1 εἰσιν P, corr. Meineke. || ἀνεκτικῶς scripsi, ἐνεκτικῶς libri. || κατα- 45 τρεπτικῶς P καταστρεπτικῶς schol. Lucian., παρατρεπτικῶς F, προτρεπτικῶς Wachsm. 3 ληπτά libri, corr. Heeren. || τῶν δὲ libri, δὲ del. Wachsm. || ληπτῶν libri, corr. Heeren. 7 illi—vocant Pearce, ille—vocat libri. 11 videtur ipse Epictetus haec quae Chrysippo tribuit verba finxisse. 12 ἅπαντα scripsi, ἅπαντῃ libri. 13 ἀληθῆ suppl. Schw. 15 καὶ addidi.

περὶ Ἀγαθῶν καὶ ἐν τῷ περὶ Ῥητορικῆς, ὑγίειαν ἕαν τις τοῖς ἀγαθοῖς ἐναριθμῆ οὐκ ἀντιμάχεσθαι, καὶ ἐν τῷ περὶ Τῶν Καθ' Ἀὐτὰ Ἀρετῶν οὐδὲ μανίας ἀποστρεῖ τοὺς τούτων καταφρονοῦντας].

149 Theodoret. graec. affect. cur. p. 153, 45. οἱ δὲ Στωϊκοὶ ἐναντία 5
τούτοις ἀντικρὺς ἐψηφίσαντο. Τὸ γὰρ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν ὥρισαντο
τέλος, καὶ τὴν ψυχὴν ἔφασαν μηδὲν ὑπὸ τοῦ σώματος ἢ ὠφελεῖσθαι
ἢ βλάπτεσθαι· οὔτε γὰρ εἰς ἀρετὴν αὐτὴν ἢ ὑγεία μὴ βουλομένην
βιάζεται, οὔτε εἰς κακίαν παρὰ γνώμην ἢ νόσος καθέλκει· ἀδιά-
φορα γὰρ ταῦτα ἔλεγον εἶναι. Ἐκεῖνο δὲ γε αὐτῶν κομιδῆ τολμηρόν· ἀν-
10 θρώπου γὰρ καὶ θεοῦ τὴν αὐτὴν ἔλεγον ἀρετὴν.

150 Clem. Al. Strom. IV 5 p. 572 Pott. Θαναμάζειν δὲ ἄξιον καὶ
τῶν Στωϊκῶν οἷ τινες φασί, μηδὲν τὴν ψυχὴν ὑπὸ τοῦ σώματος διατί-
θεσθαι μήτε πρὸς κακίαν ὑπὸ τῆς νόσου, μήτε πρὸς ἀρετὴν ὑπὸ τῆς ὑγείας.
ἀλλ' ἀμφοτέρω ταῦτα λέγουσιν ἀδιάφορα εἶναι.

151 Seneca ep. 87, 12. Quod bonum est, bonos facit. nam et in
arte musica quod bonum est, bonum facit musicum. fortuita bonum
non faciunt: ergo non sunt bona.

ibid. 15. Quod contemptissimo cuique contingere ac turpissimo potest,
bonum non est. opes autem et lenoni et lanistae contingunt: ergo non
20 sunt bona.

ibid. 22. Bonum ex malo non fit: divitiae fiunt. fiunt autem ex
avaritia: divitiae ergo non sunt bonum.

ibid. 28. Quod dum consequi volumus, in multa mala incidimus, id
bonum non est. dum divitias autem consequi volumus, in multa mala
25 incidimus: ergo divitiae bonum non sunt.

152 Alexander Aphrod. Comm. in Aristot. Topica II. p. 107 Ald.
p. 201, 21 Wal. εἰ γὰρ τοῦτο, δόξει καλῶς ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς
λέγεσθαι· „τὸ διὰ κακοῦ γινόμενον οὐκ ἔστιν ἀγαθόν· πλοῦτος δὲ καὶ διὰ
πορνοβοσκίας κακοῦ ὄντος γίνεται· οὐκ ἄρα ὁ πλοῦτος ἀγαθόν.“

30 153 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043e. Καίτοι πολ-
λαχοῦ μὲν ἀποκναεῖ ταῦτ' ἐπαινῶν (Eur. inc. fab. fr. 884 N)

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνων,

Δήμητρος ἀκτῆς πάματος θ' ὑδρηχόου;

ἐν δὲ τοῖς περὶ Φύσεως λέγει „τὸν σοφὸν εἰ τὴν μεγίστην
35 οὐσίαν ἀποβάλοι, δραχμὴν μίαν ἐκβεβληκέναι δόξειν.“

Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1048b. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ
περὶ Φύσεως μακαρίζεσθαι φησιν ἐνίους βασιλεύοντας καὶ
πλουτοῦντας, ὅμοιον εἰ χρυσαῖς ἀμίσι χρώμενοι καὶ χρυσοῖς
κρασπέδοις ἐμακαρίζοντο· τῷ δ' ἀγαθῷ τὸ τὴν οὐσίαν ἀπο-
40 βαλεῖν οἶονεῖ δραχμὴν ἀποβαλεῖν καὶ τὸ νοσῆσαι οἶον προσ-
κόψαι.

Plutarchus de comm. not. cp. 22 p. 1069c. ἀνωφελῶν πραγμά-

3 fragmentum spurium, ut tertius maxime titulus probat. 15 Cf. n. 80.

32 Gell. N. A. 6, 16, 7 si versus Euripidi recordemur, quibus saepissime Chry-
sippus philosophus usus est.

των και ἀδιαφόρων· τοιαῦτα γὰρ τὰ κατὰ φύσιν, και τὰ ἐκτὸς ἔτι μᾶλλον· εἶγε κρασπέδοις και ἀμίσι χρυσαῖς, και νῆ Δία ληκῦθοις, ὅταν τύχωσι, παραβάλλουσι τὸν μέγιστον πλοῦτον.

154 Cicero de finibus III 17. In principiis autem naturalibus ple-
rique Stoici non putant voluptatem esse ponendam. 5

155 Sextus adv. math. XI 73. ὅλον τὴν ἡδονὴν ὁ μὲν Ἐπίκουρος ἀγαθὸν εἶναι φησιν, ὁ δὲ εἰπὼν „μανεῖν μᾶλλον ἢ ἡσθεῖν“ κακόν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀδιάφορον και οὐ προσηγμένον, ἀλλὰ Κλεάνθης μὲν μήτε κατὰ φύσιν αὐτὴν εἶναι μήτε ἀξίαν ἔχειν ἐν τῷ βίῳ, καθάπερ δὲ τὸ κάλλυντρον κατὰ φύσιν μὴ εἶναι, ὁ δὲ Ἀρχέδημος κατὰ φύσιν μὲν εἶναι 10 ὡς τὰς ἐν μασχάλῃ τρίχας, οὐχὶ δὲ και ἀξίαν ἔχειν, Παναίτιος δὲ τινὰ μὲν κατὰ φύσιν ὑπάρχειν, τινὰ δὲ παρὰ φύσιν.

156 Diog. Laërt. VII 103. ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν φασιν Ἐκάτων τε ἐν τῷ θ' περὶ ἀγαθῶν και Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ Ἠδονῆς· εἶναι γὰρ και αἰσχροῦς ἡδονάς· μηδὲν δὲ αἰσχρὸν εἶναι ἀγαθόν. 15

157 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 15 p. 1040d. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς Πλάτωνα (scil. περὶ Δικαιοσύνης) κατηγορῶν αὐτοῦ δοκοῦντος ἀγαθὸν ἀπολιπεῖν τὴν ὑγίειαν „οὐ μόνον τὴν δικαιοσύνην, φησίν, ἀλλὰ και τὴν μεγαλοψυχίαν ἀναιρεῖσθαι και τὴν σωφροσύνην και τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀπάσας, ἂν ἢ τὴν ἡδονὴν ἢ 20 τὴν ὑγίειαν ἢ τι τῶν ἄλλων, ὃ μὴ καλόν ἐστίν, ἀγαθὸν ἀπολιπώμεν.“

158 Cicero de finibus I 11, 39. *At etiam Athenis, ut a patre au-
diebam, facete et urbane Stoicos irridente, statua est in Ceramico Chry-
sippi sedentis, porrecta manu, quae manus significet, illum in hac esse 25
rogatiuncula delectatum: „Num quidnam manus tua sic affecta,
quemadmodum affecta nunc est, desiderat? Nihil sane. At,
si voluptas esset bonum, desideraret? Ita credo. Non est igitur
voluptas bonum.“*

(paullo post:) *primum tibi recte, Chrysippe, concessum est, nihil 30
desiderare manum, cum ita esset affecta: secundum non recte, si volup-
tas esset bonum, fuisse desideraturam.*

159 Cicero de finibus III 17, 57. *De bona autem fama (quam
enim appellant εὐδοξίαν, aptius est bonam famam hoc loco appellare
quam gloriam) Chrysippus quidem et Diogenes, detracta utilitate, ne 35
digitum quidem eius causa porrigendum esse dicebant: quibus ego vehe-
menter assentior. Qui autem post eos fuerunt, cum Carneadem sustinere
non possent, hanc quam dixi bonam famam ipsam propter se praepo-
sitam et sumendam esse dixerunt.*

3 διαφόρων codd. BE. || ἔστι libri, corr. Mez. 6 naturalibus Ursinus,
naturalibus diligendi sui libri. 10 Cf. I n. 574. 14 ἐν τῷ θ' P ἐν τῷ θ' ι'
B. 25 irridente Manutius, arridente libri.

160 Seneca epist. ad Lucil. 102, 5. (probaturus „claritatem quae post mortem contingit bonum esse“ sic disputat:)

at quae a dialecticis contra hanc opinionem dicuntur segreganda fuerunt et ideo seposita sunt. Nunc quia omnia exigis, omnia quae dicunt, persequar. Deinde singulis occurram. Nisi aliquid praedixero, intellegi non poterunt, quae refellentur. quid est quod praedicere velim?

quaedam continua esse corpora, ut hominem, quaedam esse composita ut navem, domum, omnia denique, quorum diversae partes iunctura in unum coactae sunt. quaedam ex distantibus, quorum adhuc 10 membra separata sunt, tanquam exercitus populus senatus. illi enim per quos ista corpora efficiuntur, iure aut officio cohaerent, natura diducti et singuli sunt.

quid est quod etiam nunc praedicere velim?

15 nullum bonum putamus esse, quod ex distantibus constat. uno enim spiritu unum bonum contineri ac regi debet, unum esse unius boni principale.

hoc si quando desideraveris per se probabitur: interim ponendum fuit, quia in nos nostra tela mittuntur.

„Dicitis, inquit, nullum bonum ex distantibus esse: claritas autem 20 ista bonorum virorum secunda opinio est. nam quomodo fama non est unius sermo nec infamia unius mala existimatio, sic nec claritas uni bono placuisse. consentire in hoc plures insignes et spectabiles viri debent, ut claritas sit. haec autem ex iudiciis plurium efficitur, id est distantium: ergo non est bonum. Claritas, inquit, laus est a bonis bono reddita. laus 25 oratio. oratio vox est aliquid significans: vox autem, licet virorum sit bonorum, non est bonum etc. ergo claritas bonum non est. — Ad summam dicite nobis, utrum laudantis an laudati bonum sit: si laudati bonum esse dicitis, tam ridiculam rem facitis, quam si adfirmetis meum esse, quod alius bene valeat. sed laudare dignos honesta actio est: ita lau- 30 dantis bonum est, cuius actio est, non nostrum, qui laudamur: atqui hoc quaerebatur.“

(Dein tria argumenta a „dialectico“ prolata deinceps a Seneca refel-
luntur et additur:)

20. Cavillatoribus istis abunde responderimus. sed non debet hoc 35 nobis esse propositum arguta disserere et philosophiam in has angustias ex sua maiestate detrahere: quanto satius est ire aperta via et recta quam sibi ipsum flexus disponere, quos cum magna molestia debeas relegere? Neque enim quicquam aliud istae disputationes sunt, quam inter se perite captantium lusus.

40 161 Schol. ad Plat. Leg. p. 625 A. καὶ οἱ Στωϊκοὶ πλατωνίζοντες κλέος φασὶ τὸ ἐπὶ τῶν σπουδαίων γεγόμενον δίκαιον, δόξαν δὲ τὴν ἐπὶ τῶν ἀσπούδων δόκησιν.

162 Commenta Lucani Lib. II 240 ed Us. p. 66. Cunctisque timentem securumque sui: secundum Stoicos qui dicunt vitam contemnendam esse pro laude pulcrumque esse inpendere gloriae quicquid te scias 45 debere naturae. Virgilius „vitamque volunt pro laude pacisci.“

163 Clem. Al. Strom. II p. 503 Pott. *ἔτι κατὰ μὲν τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀδιάφορον ὃ τε γάμος ἢ τε παιδοτροφία.*

164 Theodoret. graec. affect. cur. p. 176, 21. *οἱ δὲ <ἀπὸ> τῆς Ποικίλης μέσσην τινὰ ὁδὸν ᾤδευσαν· τοῖς γὰρ ἀδιαφόροις τὸν γάμον καὶ τὴν παιδογωγίαν συνέζευξαν.*

165 Alexander Aphrod. Quaest. IV 1 p. 119, 23 Bruns. *πῶς γὰρ οὐκ ἀπεμφαῖνον τὸ ὁμοῦ μὲν λέγειν ἡμᾶς ὑπὸ τῆς φύσεως πρὸς τοῦτο (scil. τὸ ζῆν) οἰκειοῦσθαι καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας χάριν ποιεῖν πάντα, ὁμοῦ δὲ μὴ λέγειν [ἡμᾶς] ὡς πρὸς ἀγαθὸν αὐτὸ τὴν φύσιν ἡμᾶς οἰκειοῦν.*

Cf. *ibid.* p. 118, 23 „εἰ τὸ εὖ πλεῖν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακῶς κακόν, τὸ πλεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν· καὶ εἰ τὸ εὖ ζῆν ἀγαθόν, τὸ δὲ κακῶς κακόν, τὸ ζῆν οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν“ (Addit ipse Alexander: ἢ οὐκ ἀληθές τὸ τὰς δυνάμεις τῶν ἀντικειμένων ἀδιαφόρους εἶναι καὶ μέσας;).

166 Seneca ep. 85, 30. *Quod malum est nocet. quod nocet deteriorem facit. dolor et paupertas deteriolem non faciunt: ergo mala non sunt.*

167 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 14 p. 1039 e f. *ἐν αὐτοῖς τούτοις (scil. ἐν τοῖς περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι) ποτὲ μὲν τοῦ Ἀντιθέ- νους ἐπαινῶν φαίνεται τὸ Δεῖν κτᾶσθαι νοῦν ἢ βρόχον· καὶ τοῦ Τυρ- ταίου τὸ*

(B. P. L. II p. 20) *Πρὶν ἀρετῆς πελάσαι τέρμασιν ἢ θανάτου·*

— — — *ποτὲ δὲ τὸν Θεόγνιν ἐπανορθούμενος, „Οὐκ ἔδει, φησὶν, εἰπεῖν·*

Χρὴ πενήνην φεύγοντα (Theogn. 175)

μᾶλλον δὲ·

*Χρὴ κακίαν φεύγοντα καὶ ἐς βαθυκῆτα πόντον
ρίπτειν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων.*

Plutarchus de comm. not. ep. 22 p. 1069 d. *Τὸν τοίνυν Θεόγνιν αὐτοὶ παντελῶς ἀγεννή καὶ μικρὸν ἡγοῦνται λέγοντα*

(Theogn. 175) *Χρὴ πενήνην φεύγοντα καὶ ἐς μεγακῆτα πόντον,*

ρίπτειν καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων·

οὕτως ἀποδειλιῶντα πρὸς τὴν πενήνην ἀδιάφορον οὔσαν.

168 Gellius Noct. Att. XII 5, 4. *si tanta, inquit, doloris acerbitas est, ut — invitum hominem cogat ad gemendum — — cur dolor apud Stoicos indifferens esse dicitur, non malum? cur deinde aut Stoicus homo cogi aliquid potest aut dolor cogere, cum et dolorem Stoici nihil cogere et sapientem nihil cogi posse dicant?*

Ethica IV.

De appetitu et selectione.

§ 1. De notione appetitus.

169 Stobaeus ecl. II 86, 17 τὸ δὲ κινουῦν τὴν ὀρμὴν οὐδὲν ἕτερον
5 εἶναι λέγουσιν ἀλλ' ἢ φαντασίαν ὀρμητικὴν τοῦ καθήκουτος αὐτόθεν,
τὴν δὲ ὀρμὴν εἶναι φορὰν ψυχῆς ἐπὶ τι κατὰ τὸ γένος. ταύτης δ' ἐν εἶδει
θεωρεῖσθαι τὴν τε ἐν τοῖς λογικοῖς γιγνομένην ὀρμὴν καὶ τὴν ἐν τοῖς ἀλό-
γοις ζώοις· οὐ κατανομασμένοι δ' εἰσὶν· ἢ γὰρ ὄρεξις οὐκ ἔστι λογικὴ
ὀρμὴ, ἀλλὰ λογικῆς ὀρμῆς εἶδος. τὴν δὲ λογικὴν ὀρμὴν δεόντως ἔν
10 τις ἀφορίζοιτο, λέγων εἶναι φορὰν διανοίας ἐπὶ τι τῶν ἐν τῷ πράττειν· αὐτῇ
δ' ἀντιτίθεσθαι ἀφορμὴν, φορὰν τινα <διανοίας ἀπὸ τινος τῶν ἐν τῷ πράτ-
τειν>. ἰδίως δὲ καὶ τὴν ὄρουσιν ὀρμὴν λέγουσι, τῆς πρακτικῆς ὀρμῆς οὕσαν
εἶδος. εἶναι δὲ τὴν ὄρουσιν φορὰν διανοίας ἐπὶ τι μέλλον. ὥστε
μέχρι μὲν τούτων τετραχῶς ὀρμὴν λέγεσθαι, διχῶς δ' ἀφορμὴν· προστεθείσης
15 δὲ καὶ τῆς ἕξως τῆς ὀρμητικῆς, ἦν δὴ καὶ ἰδίως ὀρμὴν λέγουσιν, ἀφ' οὗ
συμβαίνει ὀρμᾶν, πενταχῶς.

Seneca epist. 113, 18. Omne rationale animal nihil agit, nisi primum
specie alicuius rei inritatum est, deinde impetum cepit, deinde adsensio
confirmavit hunc impetum. quid sit adsensio dicam. oportet me ambulare:
20 tunc demum ambulo, cum hoc mihi dixi et adprobavi hanc opinionem meam.

170 Origenes comment. in Matthaeum Tom. III p. 446 Delarue. ὅπερ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβέβηκεν, ὡς τετηρήμασιν οἱ δεινοὶ περὶ τὴν τῶν πολ-
λῶν ὀνομάτων θέσιν, οὔτινες λέγουσι καὶ γενικωτάτην εἶναι τὴν ὀρμὴν
πολλῶν εἰδῶν, ὥσπερ καὶ ἀφορμῆς καὶ ὀρμῆς, ἐν εἶδει λέγοντες ὁμο-
25 νόμως τῷ γενικῷ παραλαμβάνεσθαι πρὸς ἀντιδιαστολήν τῆς ἀφορμῆς τὴν
ὀρμὴν.

171 Stobaeus ecl. II 88, 1 W. Πάσας δὲ τὰς ὀρμὰς συγκαταθέσεις
εἶναι, τὰς δὲ πρακτικὰς καὶ τὸ κινητικὸν περιέχειν. Ἦδη δὲ ἄλλων μὲν εἶ-
ναι συγκαταθέσεις, ἐπ' ἄλλο δὲ ὀρμὰς· καὶ συγκαταθέσεις μὲν ἀξιώμασι τισιν,
30 ὀρμὰς δὲ ἐπὶ κατηγορήματα, τὰ περιεχόμενά πως ἐν τοῖς ἀξιώμασιν, οἷς
συγκαταθέσεις.

5 ἀλλ' ἢ Meurer, ἀλλὰ libri. 6 ταύτης δ' ἐν εἶδει Hirzel, ταύτης δ' ἐν
ἀεὶ F. 8 κατανομασμένα libri, corr. Heeren. 9 ἔν τις ἀφορίζοιτο Salma-
sius, ἀναφορίζοιτο libri. 11 διανοίας—πράττειν add. Wachsm. (sed ille μὴ
πράττειν). 13 εἶναι Canter, εἰδέναι libri. 18 species = φαντασία. || impe-
tus = ὀρμῇ. 30 οἷς Madvig, αὶ libri.

172 Galenus de animi peccatis dignoscendis 1 Vol. V p. 58 K. ἀρχομαί οὖν καὶ νῦν ἀρχὴν ἀρίστην — — τί ποτε λέγουσιν ἀμάρτημα, λόγῳ διελθῶν δεικνύς ὡς γε εἰώθεσι χρῆσθαι τῇ φωνῇ ταύτῃ πάντες οἱ Ἕλληνας. ἐνίοτε μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν κατὰ κρίσιν οὐκ ὀρθῶς γιγνομένων, ὡς εἶναι τοῦ λογιστικοῦ μόνου τῆς ψυχῆς, ἐνίοτε δὲ κοινῇ, ὡς καὶ τῆς ἀλόγου δυνάμεως ἄπτεσθαι. (Sequitur magna lacuna, quae hausit Galeni disputationem, qua κατὰ ψευδῆ δόξαν τὰ ἀμαρτήματα γίνεσθαι docuerat; deinde videtur contra Stoicos quosdam disputare, qui τὴν ἀσθενῆ συγκατάθεσιν in peccatorum numero posuerant:) * * τι συγκατάθεσις ἀμαρτήματος, συνωμολόγηται πᾶσι <ὅ>τι δὲ καὶ ἀσθενῆς, οὐκ ἐστὶ μεταξὺ γὰρ δοκεῖ τιῶν ἄμεινον εἶναι τίθεσθαι τὴν ἀσθενῆ συγκατάθεσιν ἀρετῆς τε καὶ κακίας. ἀσθενῆ δὲ λέγουσι συγκατάθεσιν, ὅταν μηδέπω πεπεικότες ὦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς [οὕτως], ἀληθῆ τήνδε τινὰ δόξαν ὑπάρχειν, ὡς τὸ πέντε δακτύλους ἔχειν, εἰ τύχοι, καθ' ἑκατέραν χεῖρα καὶ τὰ δις δύο τέτταρα εἶναι. Ἰσως μὲν ἐπὶ πρεσβύτου δι' ὅλου τοῦ βίου σχολάσαντος εὐρήσεις τῶν ἀληθῶν ἀμαρτημάτων τὸ συγκαταθέσθαι τινὲ τῶν ἀπόδειξιν ἐπιστημονικὴν ἐχόντων ἀσθενῶς. ἐπιστήμη γοῦν ἐστὶ τοῦ γεωμετρικοῦ τοιαύτη περὶ τὰ δεδειγμένα διὰ τῶν Εὐκλείδου στοιχείων, ὅποια τῶν πολλῶν ἐστὶ τοῦ τὰ δις δύο τέτταρα εἶναι. — — ἐὰν οὖν ἀμφιβόληται βραχὺ καὶ μὴ βεβαίαν αὐτοῖς ἔχη συγκατάθεσιν, ἣν κατάληψιν ὀνομάζουσί τινες, ἀμάρτημα εἶναι τοῦτο συγχωρήσειεν ἂν τις, ὡς γεωμετρικοῦ δηλονότι τάνθρωπον. τοῦ μέντοι κατὰ τὸν βίον ἀμαρτάνοντος ἐν τοῖς περὶ ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν γνώσεώς τε καὶ κτήσεως καὶ φυγῆς αἱ μοχθηραὶ δόξαι συνίστανται καὶ <ῆ> ψευδῆς συγκατάθεσις ἢ προπετής ἢ ἀσθενῆς. ἐνταῦθα οὖν ἤδη κίνδυνος οὐ μικρὸς, ἅμα <δ'> ἀμάρτημα καὶ μέγιστον, ἐὰν ψευδῶς συγκατατιθῶμεθα τῇ τῶν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν δόξῃ.

173 Stobaeus ecl. II 87, 14 W. τῆς δὲ πρακτικῆς ὁρμῆς εἴδη πλείονα εἶναι, ἐν οἷς καὶ ταῦτα· πρόθεσιν, ἐπιβολήν, παρασκευήν, ἐγγείρησιν, αἴρεσιν, προαίρεσιν, βούλησιν, θέλησιν. πρόθεσιν μὲν οὖν εἶναι λέγουσι σημείωσιν ἐπιτελέσεως· ἐπιβολήν δὲ ὁρμὴν πρὸ ὁρμῆς· παρασκευήν δὲ πρᾶξιν πρὸ πράξεως· ἐγγείρησιν δὲ ὁρμὴν ἐπὶ τινος ἐν χερσίν ἤδη ὄντος· αἴρεσιν δὲ βούλησιν ἐξ ἀναλογισμοῦ· προαίρεσιν δὲ αἴρεσιν πρὸ αἰρέσεως· βούλησιν δὲ εὐλογον ὄρεξιν· θέλησιν δὲ ἐκούσιον βούλησιν.

174 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 23 p. 1045e. Ἐν δὲ τῷ ἔκτῳ περὶ Καθήκοντος „εἶναί τινα φήσας πράγματα μὴ πάνυ πολλῆς ἄξια [ὄντα] πραγματείας μηδὲ προσοχῆς“ ἀφίεσθαι περὶ ταῦτα τῇ ὡς ἔτυχεν ἐπικλίσει τῆς διανοίας οἶεται δεῖν τὴν αἴρεσιν ἀποκληρώσαντας· „Οἷον, φησὶν, εἰ τῶν δοκιμαζόντων τάςδε τινὰς δραχμὰς δύο ἐπὶ τοσόνδε, οἱ μὲν τήνδε οἱ δὲ τήνδε φαίεν εἶναι καλήν, δέοι δὲ μίαν αὐτῶν λαβεῖν· τῆνικαῦτα ἀφέντες τὸ ἐπὶ πλείον

10 ὅτι scripsi, τι libri.

12 οὕτως seclisi.

13 ὡς τὸ scripsi, ὥστε libri.

15 τὸ scripsi, ἦ libri.

18 πολλῶν scripsi, μορίων libri; fort. μυρίων.

19 μὴ βεβαίαν scripsi, μήτ' ἰδίαν libri.

23 ἢ ψευδῆς scripsi, ψευδεῖς libri.

25 οὐ μικρὸς, ἅμα δ' scripsi, ὡς μικρὸν ἅμα libri.

29 αἴρεσιν add. Salm.

31 ἐν χερσίν Salmasius, ἐγγείρησιν libri.

36 εἶναι pro ὄντα codd.

a Bern. adhibiti; del. Bern.

38 εἰ τῶν Emperius, οἱ τῶν libri.

39 ἐπὶ

ποσὸν δὲ Emperius. 40 δέοι δὲ μίαν Wy., δὲ οὐδεμίαν libri.

ἐπιζητεῖν, ἣν ἔτυχε ληψόμεθα, κατ' ἄδηλόν τινα ἀποκληρώσαντες αὐτὰς λόγον, καὶ εἰ μάλιστα τὴν μοχθηρὰν ληψόμεθα αὐτῶν.“

175 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 11 p. 1037f. Καὶ μὴν ἡ ὁρμὴ, κατὰ γ' αὐτὸν (sc. Χρύσιππου), τοῦ ἀνθρώπου λόγος ἐστὶ προστακτικὸς αὐτῷ τοῦ ποιεῖν, ὡς ἐν τῷ περὶ Νόμου γέγραφεν. Οὐκ οὖν καὶ ἡ ἀφορμὴ λόγος ἀπαγορευτικὸς καὶ ἡ ἔκκλισις· <ἡ δὲ εὐλάβεια> εὐλόγος ἔκκλισις· καὶ ἡ εὐλάβεια τοίνυν λόγος ἐστὶν ἀπαγορευτικὸς τῷ σοφῷ· τὸ γὰρ εὐλαβεῖσθαι σοφῶν ἴδιον, οὐ φράυλων ἐστίν. Εἰ μὲν οὖν ἕτερον ἐστὶν ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος καὶ ἕτερον ὁ νόμος, μαχόμενον τῷ νόμῳ λόγον οἱ σοφοὶ τὴν εὐλάβειαν ἔχουσιν· εἰ δ' οὐκ ἄλλο τι νόμος ἐστὶν ἢ ὁ τοῦ σοφοῦ λόγος, εὐρηται νόμος ἀπαγορευτικὸς τοῖς σοφοῖς τοῦ ποιεῖν ἢ εὐλαβοῦνται.

176 Clem. Al. Strom. VII 7 p. 853 Pott. ὧν μὲν οὖν αἱ ὀρέξεις εἰσὶ καὶ ἐπιθυμίαι καὶ ὅλως εἰπεῖν αἱ ὁρμαὶ τούτων εἰσὶ καὶ αἱ εὐχαί· διόπερ οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ πόματος, ἀλλὰ τοῦ πιεῖν τὸ ποτόν· οὐδὲ μὴν κληρονομίας, ἀλλὰ τοῦ κληρονομησαί· οὕτως δὲ οὐδὲ γνώσεως ἀλλὰ τοῦ γινῶναι· οὐδὲ γὰρ πολιτείας ὀρθῆς, ἀλλὰ τοῦ πολιτεύεσθαι· τούτων οὖν αἱ εὐχαί, ὧν καὶ αἰτήσεις· καὶ τούτων αἱ αἰτήσεις ὧν καὶ ἐπιθυμίαι· τὸ δὲ εὐχεσθαι καὶ ὀρέγεσθαι καταλλήλως γίνεσθαι εἰς τὸ ἔχειν τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ παρακείμενα ὀφελήματα.

177 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 47 p. 1057a. Καὶ μὴν ἔν γε τοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ἀγῶσιν ὁ πλείστος λόγος αὐτῷ τε Χρυσίππῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ περὶ τίνος γέρονε; περὶ τοῦ
25 „μῆτε πράττειν μῆτε ὁρμᾶν ἀσυνκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις τοὺς ἀξιούντας, οἰκείας φαντασίας γενομένης, εὐθὺς ὁρμᾶν μὴ εἴξαντας μὴδὲ συνκαταθεμένους.“ Αὐθις δὲ φησι Χρυσίππος, „καὶ τὸν θεὸν ψευδεῖς ἐμποιεῖν φαντασίας, καὶ τὸν σοφόν, οὐ συνκατατιθεμένων οὐδ' εἰκόντων δεομένους ἡμῶν, ἀλλὰ
30 πραττόντων μόνον καὶ ὁρμώντων ἐπὶ τὸ φαινόμενον· ἡμᾶς δὲ φάυλους ὄντας, ὑπ' ἀσθενείας συνκατατίθεσθαι ταῖς τοιαύταις φαντασίαις.“
— — p. 1057b. Ὁ γὰρ οὐ δεόμενος συνκατατιθεμένων ἀλλὰ πραττόντων μόνον, οἷς ἐνδίδωσι τὰς φαντασίας, εἴτε θεὸς εἴτε σοφός, οἶδεν ὅτι πρὸς τὸ πράττειν ἀρκούσιν αἱ φαντασίαι καὶ παρέλκουσιν αἱ σγ-
35 καταθέσεις· [ὥς] εἰ δὲ γινώσκων ὅτι πρακτικὴν ὁρμὴν οὐ παρίστησι φαντασία δίχα σγκαταθέσεως, ψευδεῖς ἐνεργάζεται καὶ πιθανὰς φαντασίας, ἐκὼν αἰτιὸς ἐστὶ τοῦ προπίπτειν καὶ ἀμαρτάνειν ἀκαταλήπτως σγκατατιθεμένους.

1 ἄδηλον Wy., ἄλλον libri. 2 αὐτὰς λόγον Wy., αὐτὰ ἔλεγε libri. || εἰ Dü., ἔτι libri. 7 ἡ δὲ εὐλάβεια addidi. 35 ὡς εἴ γε libri, ὡς seclusi, δὲ pro γε scripsi. 37 προσπίπτειν libri, corr. Passow.

§ 2. De primo appetitu et prima conciliatione.

178 Diog. Laërt. VII 85. Τὴν δὲ πρώτην ὀρμὴν φασι τὸ ζῶον ἰσχεῖν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτό, οἰκειούσης αὐτῷ τῆς φύσεως ἀπ' ἀρχῆς· καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τελῶν, πρῶτον οἰκειοῦ λέγων εἶναι παντὶ ζῷῳ τὴν αὐτοῦ σύστασιν καὶ τὴν ταύτης συνελθῆσιν. 5 οὔτε γὰρ ἀλλοτριῶσαι εἰκὸς ἦν αὐτῷ τὸ ζῶον, οὔτε ποιήσασαν αὐτὸ μήτε ἀλλοτριῶσαι μήτε [οὐκ] οἰκειῶσαι. ἀπολείπεται τοίνυν λέγειν, συστησαμένην αὐτὸ οἰκειῶσαι πρὸς ἑαυτό. οὕτω γὰρ τὰ τε βλάπτοντα διωθῆται καὶ τὰ οἰκεῖα προσίεται. ὃ δὲ λέγουσί τινες, πρὸς ἡδονὴν γίνεσθαι τὴν πρώτην ὀρμὴν τοῖς ζῷοις, ψεῦδος ἀποφαίνουσιν. ἐπι- 10 γέννημα γὰρ φασίν, εἰ ἄρα ἐστίν, ἡδονὴν εἶναι, ὅταν αὐτὴν καθ' αὐτὴν ἢ φύσις ἐπιζητήσασα τὰ ἐναρμόζοντα τῇ συστάσει ἀπολάβῃ· ὃν τρόπον ἀφιλαρύνεται τὰ ζῷα καὶ θάλλει τὰ φυτὰ. οὐδέν τε, φασί, διήλλαξεν ἢ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζῶων, ὅτε χωρὶς ὀρμῆς καὶ αἰσθησεως κάκεῖνα οἰκονομεῖ, καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνε- 15 ται. ἐκ περιτοῦ δὲ τῆς ὀρμῆς τοῖς ζῷοις ἐπιγενομένης, ἣ συγχρώμενα πορεύεται πρὸς τὰ οἰκεῖα, τούτοις μὲν τὸ κατὰ φύσιν τῷ κατὰ τὴν ὀρμὴν διοικεῖσθαι· τοῦ δὲ λόγου τοῖς λογικοῖς κατὰ τελειότεραν προστασίαν δεδομένου τὸ κατὰ λόγον ζῆν ὀρθῶς γίνεσθαι <τού>τοις κατὰ φύσιν. τεχνίτης γὰρ οὗτος ἐπιγίνεται τῆς ὀρμῆς. 20

179 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 12 p. 1038b. Πῶς οὖν ἀποκινᾷει πάλιν (sc. Chrysippus) ἐν παντὶ βιβλίῳ φυσικῷ, νῆ Δία, καὶ ἡθικῷ γράφων ὡς „οἰκειούμεθα πρὸς αὐτούς εὐθύς γενόμενοι καὶ τὰ μέρη καὶ τὰ ἔκγονα τὰ ἑαυτῶν.“

180 Alexander de anima libri mantissa p. 163, 14 Bruns. ἡ γὰρ 25 φύσις ἢ τὴν ψυχὴν ἡμῶν δοῦσα ἔδωκε καὶ τὸ σῶμα καὶ πρὸς τὰς ἑκατέρου τούτων τελειότητάς τε καὶ οἷας δεῖ κατασκευὰς ἠκείων ἡμᾶς, ὥστε ὁ τῆς τοῦ ἑτέρου τούτων τελειότητος κατὰ φύσιν στερόμενος οὐδ' ἂν κατὰ φύσιν βιοῖ (τὸ γὰρ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὸ βούλημα τῆς φύσεως ἀκούεται)· εἰ δὲ 30 μὴ τοῦτο, οὐδὲ εὐδαιμόνως.

181 Gellius Noct. Att. XII 5, 7 (Taurum facit disputantem quae „fuisse dicturum putat, siquis nunc adesset Stoicorum“) „Natura, inquit, omnium rerum, quae nos genuit, induit nobis inolevitque in ipsis statim principiis, quibus nati sumus, amorem nostri et caritatem, ita prorsus, ut nihil quicquam esset carius pensiusque nobis quam nosmet ipsi, atque 35 hoc esse fundamentum ratast conservandae hominum perpetuitatis, si unusquisque nostrum, simul atque editus in lucem foret, harum prius rerum sensum adfectionemque caperet, quae a veteribus philosophis τὰ πρῶτα

3 scribendum αὐτὸ αὐτῷ; αὐτὸ BP. 5 σύνδεσιν Menag. falso e Suida s. v. ὀρμῆ. 6 αὐτῷ scripsi, αὐτὸ libri. || ποιήσασαν Zeller, ποιῆσαι ἂν BP. 7 οὐκ del. Zeller. 8 οἰκειῶσαι nescio quis, οἰκείως libri. · 10 ἐπιγέννημα BP. 17 τῷ scripsi, τὸ BP. 19 τούτοις scripsi, τοῖς libri. 22 νῆ Δία Reiske, libri ἰδίᾳ.

κατὰ φύσιν appellata sunt: ut omnibus scilicet corporis sui commodis gauderet, ab incommodis omnibus abhorreret. Postea per incrementa aetatis exorta e seminibus suis ratiost et utendi consilii reputatio et honestatis utilitatisque verae contemplatio subtiliorque et exploratio commodorum
 5 <incommodorum>que dilectus; atque ita prae ceteris omnibus enituit et praefulsit decori et honesti dignitas ac, si ei retinendae obtinendaeve incommodum extrinsecus aliquid obstaret, contemptum est; neque aliud esse vere et simpliciter bonum nisi honestum, aliud quicquam malum, nisi quod turpe esset, existimatum est. Reliqua omnia, quae in medio forent,
 10 ac neque honesta essent neque turpia, neque bona esse neque mala decretum est. Productiones tamen et relationes suis quaeque momentis distinctae divisaque sunt, quae προηγημένα et ἀποπροηγημένα ipsi vocant. Propterea voluptas quoque et dolor, quod ad finem ipsum bene beateque vivendi pertinet, et in mediis relicta et neque in bonis neque in malis
 15 iudicata sunt.

182 Cicero de finibus III 5, 16. Placet his — — simulatque natum sit animal (hinc enim est ordiendum) ipsum sibi conciliari et commendari ad se conservandum et ad suum statum eaque quae conservantia sunt eius status diligenda: alienari autem ab inferitu iisque rebus, quae
 20 interitum videantur afferre. Id ita esse sic probant, quod, ante quam voluptas aut dolor attigerit, salutaria appetant parvi aspersionisque contraria: quod non fieret nisi statum suum diligerent, interitum timerent. Fieri autem non posset, ut appeterent aliquid, nisi sensum haberent sui eoque se diligerent. Ex quo intellegi debet, principium ductum esse
 25 a se diligendo.

183 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 150, 25 Bruns. τοῦτο δὴ τὸ πρῶτον οἰκείον ἐξήττηται τί ποτέ ἐστι παρὰ τοῖς φιλοσόφοις καὶ οὐ ταῦτο πᾶσιν ἔδοξεν, ἀλλὰ σχεδὸν κατὰ τὴν τοῦ ἐσχάτου ὀρεκτοῦ διαφορὰν καὶ ἡ περὶ τοῦ πρώτου τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγουσιν γίνεται. οἱ μὲν οὖν Στωϊκοί, οὐ πάντες δέ, λέγουσιν πρῶτον οἰκείον εἶναι τὸ ζῆον αὐτῷ (ἐκαστον γὰρ ζῆον εὐθύς γενόμενον πρὸς αὐτὸ οἰκειοῦσθαι καὶ δὴ καὶ τὸν ἄνθρωπον) οἱ δὲ χαριέστερον δοκοῦντες λέγειν αὐτῶν καὶ μᾶλλον διαφθεροῦν περὶ τοῦδε φασιν πρὸς τὴν σύστασιν καὶ τήρησιν ὀκειῶσθαι εὐθύς γενομένουσ ἡμᾶς τὴν ἡμῶν αὐτῶν.

184 Seneca ep. 121, 5. quaerebamus, an esset omnibus animalibus constitutionis suae sensus? esse autem ex eo maxime apparet, quod membra apte et expedite movent non aliter quam in hoc erudita.

ibid. 10. Constitutio, inquit, est, ut vos dicitis, principale animi quodammodo se habens erga corpus.

40 ibid. 14. Dicitis, inquit, omne animal primum constitutioni suae conciliari. hominis autem constitutionem rationalem esse et ideo conciliari hominem sibi non tanquam animali, sed tanquam rationali. ea enim parte sibi carus est homo, qua homo.

185 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 162, 29 Bruns. τὸ γὰρ οἰκειῶσθαι μὲν λέγειν ἡμᾶς πρὸς πλείω, μηδὲν μέντοι διαφέρειν ἡμῶν ὄψωσθαι ἐχόντων αὐτῶν, μαχόμενα λέγειν ἐστίν.

35 totam Senecae disputationem, quam Posidonio, ni fallor, debet exscribere nolui. „constitutio“ = σύστασις.

186 Cicero de finibus III 7, 23. Cum autem omnia officia a principis naturae proficiscantur, ab iisdem necesse est proficisci ipsam sapientiam. Sed quemadmodum saepe fit, ut is qui commendatus sit alicui, pluris eum faciat, cui commendatus sit, quam illum, a quo sit; sic minime mirum est, primo nos sapientiae commendari ab initiis naturae, post autem ipsam sapientiam nobis cariorum fieri, quam illa sint, a quibus ad hanc venerimus.

187 Cicero de finibus III 17. Satis esse autem argumenti videtur, quam ob rem illa, quae prima sunt adscita natura, diligamus, quod est nemo, quin cum utrumvis liceat, aptas malit et integras omnis partis corporis quam, eodem usu, imminutas aut detortas habere.

188 Cicero de finibus III 20. Initiis igitur ita constitutis, ut ea, quae secundum naturam sunt, ipsa propter se sumenda sint, contrariaque item reiicienda, primum est officium (id enim appello *καθήκον*) ut se conservet in naturae statu, deinceps ut ea teneat, quae secundum naturam sint pellatque contraria; qua inventa selectione et item reiectione sequitur deinceps cum officio selectio, deinde ea perpetua, tum ad extremum constans consentaneaue naturae, in qua primum inesse incipit et intellegi, quid sit, quod vere bonum possit dici. 21. prima est enim conciliatio hominis ad ea, quae sunt secundum naturam. simul autem cepit intellegentiam vel notionem potius, quam appellant *ἐννοιαν* illi, viditque rerum agendarum ordinem et, ut ita dicam, concordiam, multo eam pluris aestinavit quam omnia illa, quae prima dilexerat, atque ita cognitione et ratione collegit, ut statueret in eo collocatum summum illud hominis per se laudandum et expetendum bonum. quod cum positum sit in eo, quod *δμολογίαν* Stoici (appellant) — — cum igitur in eo sit id bonum, quo omnia referenda sunt, honeste facta ipsumque honestum, quod solum in bonis ducitur, quamquam post oritur, tamen id solum vi sua et dignitate expetendum est; eorum autem, quae sunt prima naturae, propter se nihil est expetendum.

189 Cicero de finibus III 17. Rerum autem cognitiones, quas vel comprehensiones vel perceptiones vel, si haec verba aut minus placent aut minus intelleguntur, *καταλήψεις* appellemus licet, eas igitur ipsas propter se adsciscendas arbitramur, quod habeant quiddam in se quasi complexum et continens veritatem. Id autem in parvis intellegi potest, quos delectari videamus, etiamsi eorum nihil intersit, si quid ratione per se ipsi invenerint.

18. Artis etiam ipsas propter se assumendas putamus, cum quia sit in iis aliquid dignum assumptione, tum quod constant ex cognitionibus et contineant quiddam in se ratione constitutum et via.

A falsa autem assensione magis nos alienatos esse quam a ceteris rebus, quae sint contra naturam, arbitrantur.

27 post sunt libri iterant omnia. media sunt δι' αὐτὰ ληπτὰ (non αἰρετά).

34 Scil. *καταλήψεις*, ut etiam *τέχναι*,

§ 3. De selectione.

190 Cicero de finibus III 31 (commemoratis Herilli et Aristonis sententiis) quid autem apertius quam, si selectio nulla sit ab iis rebus, quae contra naturam sint, earum rerum, quae sint secundum naturam, 5 <fore ut> tollatur omnis — prudentia.

191 Arrianus Epictet. dissert. II 6, 9. Διὰ τοῦτο καλῶς ὁ Χρυσίππος λέγει ὅτι „Μέχρις ἂν ἀδηλά μοι ἦ τὰ ἐξῆς, ἀεὶ τῶν εὐφροσύνην ἔχουσι πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν κατὰ φύσιν· αὐτὸς γὰρ μὲν ὁ θεὸς τοιούτων ἐκλεκτικὸν ἐποίησεν. Εἰ δέ γε ἤθελον ὅτι νοσεῖν μοι 10 καθεύματα νῦν, καὶ ὤρμωσι ἂν ἐπ' αὐτό. Καὶ γὰρ ὁ πούς, εἰ φρένας εἶχεν, ὥρμα ἂν ἐπὶ τὸ πηλοῦσθαι.“

192 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 163, 4 Bruns. λέγουσι γὰρ „εἶναι τινα προηγημένα τῷ σοφῷ καὶ ἀξίαν ἔχοντα καὶ οἰκεία τινα καὶ ἐπιπρασιναῖα,“ ἄλλα καὶ „δίχα κειμένων ἀρετῆς τε σὺν τούτοις 15 καὶ ἀρετῆς μόνης, μηδέποτε ἂν τὸν σοφὸν τὴν κεχωρισμένην ἐλέσθαι, εἰ εἴη αὐτῷ δυνατὸν τὴν μετὰ τῶν ἄλλων λαβεῖν“ εἰ δὲ τοῦτο, δῆλον ὡς χρεῖαν ὁ σοφὸς ἔξει τούτων.

193 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 164, 7 Bruns. εἰ γὰρ ἀδιάφορος ἡ κτήσις τῶν ἐκλεγομένων καὶ μὴ συντείνουσα πρὸς τὸ τέλος, 20 κενὴ ἂν εἴη καὶ ματαία ἡ ἐκλογή.

194 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 163, 32 Bruns. ἔτι εἰ ὑπὸ ἐκλογὴν πίπτει ταῦτα τῇ ἀρετῇ κατ' αὐτοὺς καὶ ἡ φύσις τῆς τούτων ἐκλογῆς ἔνεκεν, οἰκείων ὄντων ἡμῖν, τὴν ἀρετὴν παραλαμβάνει, τῶν δὲ τούτοις ἀντικειμένων ἀποικονομίας, ἄρα ἐκλέγεσθαι μὲν δεῖ τὰ σωμα- 25 τικὰ καὶ ἐκτὸς ἀγαθὰ, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν;

Cf. p. 164, 32. τὰ δὲ σωματικὰ καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ αὐτοὶ φασιν τῆς ἀρετῆς ἔνεκα εἶναι, ὅπως ἐκλέγεται αὐτὰ καὶ περιποιῆται.

195 Plutarchus de comm. not. cp. 26 p. 1071a. εἰ γὰρ αὐτὰ μὲν τὰ πρῶτα κατὰ φύσιν ἀγαθὰ μὴ ἔστιν, ἢ δ' εὐλόγιστος ἐκλογή καὶ 30 λῆψις αὐτῶν καὶ τὸ πάντα τὰ παρ' ἑαυτὸν ποιεῖν ἕκαστον ἔνεκα τοῦ τυγχάνειν τῶν πρῶτων κατὰ φύσιν, ἐπ' ἐκεῖνο δεῖ πάντα ἔχειν τὰ πραττόμενα τὴν ἀναφορὰν, τὸ τυγχάνειν τῶν πρῶτων κατὰ φύσιν· οὐ γὰρ οἶόν τε μὴ στοχαζομένους μὴδ' ἐπιειμένους τοῦ τυχεῖν ἐκεῖνων τὸ τέλος ἔχειν, ἄλλο <ὄν> 35 τῶν ἐφ' ἃ δεῖ ἐκεῖνα ἀναφέρεσθαι, τὴν τούτων ἐκλογὴν καὶ μὴ ταῦτα· τέλος μὲν γὰρ τὸ ἐκλέγεσθαι καὶ λαμβάνειν ἐκεῖνα φρονίμως· ἐκεῖνα δ' αὐτὰ καὶ τὸ τυγχάνειν αὐτῶν οὐ τέλος, ἀλλ' ὥσπερ ὕλη τις ὑπόκειται τὴν ἐκλεκτικὴν ἀξίαν ἔχουσα· τοῦτο γὰρ οἶμαι καὶ τούνομα λέγειν καὶ γράφειν αὐτούς, ἐνδεικνυμένους τὴν διαφορὰν.

5 fore ut add. Lambin. 7 Non sunt ipsa Chrysippi verba, praeter ultima inde a καὶ γὰρ. 32 οὐ γὰρ scripsi, εἴπερ γὰρ libri. || οἶόν τε Madvig, ὄλονται libri. 34 ἄλλο ὄν τῶν ἐφ' ἃ δεῖ ἐκεῖνα scripsi (propter verba Plutarchi p. 1071a in.: παρὰ τὴν ἔννοιάν ἐστιν, ἄλλο μὲν εἶναι τέλος, ἐπ' ἄλλο δὲ τῶν πραττομένων ἕκαστον ἀναφέρεσθαι), ἄλλο οὐ δεῖ ἔνεκα ἐκεῖνα vel ἄλλο ἔνεκα οὐ δεῖ ἐκεῖνα libri. 36 εὐτέλης libri, corr. Xyl. 37 ἐκλεκτικὴν ἀξίαν appellavit Antipater cf. III n. 124.

196 M. Frontonis epistulae (ad M. Antoninum de eloquentia) p. 143 ed. Naber. Quis dubitat sapientem ab insipiente vel praecipue consilio et dilectu rerum et opinione discerni? Ut si sit optio atque electio divitiarum atque egestatis, quamquam utraque et malitia et virtute careant, tamen electionem laude et culpa non carere. Proprium namque sapientis officium est recte eligere, neque perperam vel postponere vel anteferre. Si me interrogas, concupiscamne bonam valetudinem, abnuam equidem, si sim philosophus; nihil est enim fas concupiscere sapienti aut adpetere, quod fors fuit an frustra concupiscat; nec quidquam quod in manu fortunae situm videat concupiscet. Tamen si necessario sit altera res eligenda, Achillei potius pernicitatem eligam quam debilitatem Philoctetae.

Ethica V.

De virtute.

§ 1. Qualis sit virtus.

197 Diog. Laërt. VII 89. τήν τε ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι ὁμο-
5 λογουμένην.

90. ἀρετὴ δὲ τοι ἢ μὲν τις κοινῶς παντὶ τελείωσις, ὥσπερ ἀνδριάντος·
καὶ ἢ ἀθεώρητος, ὥσπερ ὕγεια· καὶ ἢ θεωρηματικὴ, ὡς φρόνησις.

198 Cicero Tusc. disp. IV 34. virtus est adfectio animi con-
stans conveniensque, laudabiles efficiens eos, in quibus est.

10 (ibid. paulo post) ipsa virtus brevissime recta ratio dici potest.

199 Commenta Lucani p. 75 Usener. Prudentiae nulla fit mentio,
sed ut dixi per „honestum“ generalis virtus ipsa explicatur, cuius haec
definitio est: „habitus consentiens vitae.“ sed potest per analogiam,
si alias nominat, et illam significare. nam qui generalem, habet et spe-
15 ciales, qui speciales et generalem virtutem.

200 Seneca epistul. ad Lucil. 31, 8. Huc et illud accedat, ut per-
fecta virtus sit aequalitas ac tenor vitae per omnia consonans
sibi, quod non potest esse, nisi rerum scientia contingit et ars, per quam
humana ac divina noscantur.

20 200a Seneca ep. 76, 9. In homine quid proprium est? ratio: haec
antecedit animalia, deos sequitur. ratio ergo perfecta proprium bonum est,
cetera illi cum animalibus satisque communia sunt.

ibid. 10. Quid in homine proprium? ratio. haec recta et consum-
mata felicitatem hominis implevit. ergo si omnis res, cum bonum suum
25 perfecit, laudabilis est et ad finem naturae suae pervenit, homini autem
suum bonum ratio est, si hanc perfecit, laudabilis est et finem naturae
suae tetigit. haec ratio perfecta virtus vocatur eademque honestum
est. Id itaque unum bonum est in homine, quod unum hominis est.

201 Anonymus in Aristot. Eth. Nicom. (Comm. graec. Vol. XX) ed.
30 Heylb. p. 128, 5. ἰστέον δὲ ὅτι καὶ πρὸ τῶν Στωϊκῶν ἦν ἡ δόξα αὕτη, ἣ
τὰς ἀρετὰς ἐν ἀπαθείᾳ τιθεῖσα.

202 Philo Leg. Alleg. I § 56 Vol. I p. 75, 6 Wendl. (de arboribus
horti Edem locutus). ἔστι δὲ ταῦτα αἶ τε κατὰ μέρος ἀρεταὶ καὶ αἶ κατ’

6 τοι om. P. 7 Ad hanc distinctionem cf. III n. 95 μεγαλοφυλίαν δὲ
καὶ δόμην καὶ ἰσχὺν ψυχῆς οὐτ’ ἐπιστήμας τινῶν εἶναι οὐτε τέχνας. III n. 278.

αὐτὰς ἐνέργειαι, καὶ τὰ κατορθώματα καὶ τὰ λεγόμενα παρὰ τοῖς φιλοσοφοῦσι καθήκοντα. § 57. ἔναι γὰρ τῶν τεχνῶν θεωρητικαὶ μὲν εἰσιν, οὐ πρακτικαὶ δέ, γεωμετρία ἀστρονομία, ἔναι δὲ πρακτικαὶ μὲν, οὐ θεωρητικαὶ δέ, τεκτονική, χαλκευτική καὶ ὅσαι βάνανσοι λέγονται. ἡ δὲ ἀρετὴ καὶ θεωρητικὴ ἔστι καὶ πρακτικὴ. καὶ γὰρ θεωρίαν ἔχει, ὅποτε καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆν ὁδὸς φιλοσοφία διὰ τῶν τριῶν αὐτῆς μερῶν, τοῦ λογικοῦ, τοῦ ἠθικοῦ, τοῦ φυσικοῦ. καὶ πράξιν· ὅλου γὰρ τοῦ βίου ἔστι τέχνη ἢ ἀρετὴ, ἐν ᾧ καὶ αἱ σύμψασαι πράξεις. Ἀλλὰ καίτοι θεωρίαν ἔχουσα καὶ πράξιν, πάλιν ἐν ἐκατέρῳ ὑπερβάλλει κατὰ τὸ κρεῖττον. Καὶ γὰρ ἡ θεωρία τῆς ἀρετῆς παγκάλῃ καὶ ἡ πράξις καὶ ἡ χρῆσις περιμάχχτος. 10

203 Simplicius in Aristot. categ. f. 58A ed. Bas. εἰ μὲν γὰρ ὡς οἱ Στωϊκοὶ ἀποδιδόασιν δύναμις ἔστιν ἡ πλειόνων ἐπιστητικὴ συμπτωμάτων, ὡς ἡ φρονήσις τοῦ τε φρονίμως περιπατεῖν καὶ τοῦ φρονίμως διαλέγεσθαι, ἔσονται κατὰ τὸν τοιοῦτον διορισμὸν καὶ αἱ νῦν λεγόμεναι ἀδυναμίαι δυνάμεις· καὶ γὰρ αἱ ἀτεχνία πλείονα διαπτώματα ἐπιφέρουσιν. εἰ μὲντοι κατ' ἄλλην διάταξιν τῶν Στωϊκῶν λέροιο δύναμις ἡ πλειόνων ἐπιστητικὴ συμπτωμάτων καὶ κατακρατοῦσα τῶν ὑποτασσομένων ἐνεργειῶν, καὶ οὕτως ἐφαρμόττει ὁ τοῦ Πλωτίνου ὄρος. καὶ γὰρ ἡ κακία ἀδυναμία οὐσα κατὰ τὸν τῶν Στωϊκῶν ὄρον κατακρατεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν· καὶ αἱ μέσαι τέχναι, ὡς ἂν ἀποπίπτουσαι τοῦ βεβαίως ἐνεργεῖν, ὅμως 20 τοιαῦται εἰσιν, ἀφ' ὧν τὸ ἔχον δύναται ἢ δύναται, ὥστε αἱ τοιαῦται ἀδυναμίαι περιέχονται ἐν τῇ κατὰ τὴν ποιότητα δυνάμει.

204 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167,4 Bruns. τὸ δὲ φάναι „ὥσπερ τὴν ἀυλητικὴν παντὶ τῷ δοθέντι μέλει ὀρθῶς δύνασθαι χρῆσθαι, οὕτως καὶ τὴν ἀρετὴν παντὶ πράγματι“ ὕγιες 25 μὲν ἔστι, προσδιαστατέον δέ etc.

205 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 167,9 Bruns. ἔτι οὐκ „ἐπεὶ πᾶσιν τοῖς πράγμασιν καλῶς χρῆται (scil. ἡ ἀρετὴ)“ ἦδη καὶ „ἡ παντὸς χρῆσις εὐδαιμονική.“

206 Proclus in Plat. Timaeum p. 18C. Schneider. μειζόνως τὸ τῆς 30 ἀρετῆς δεικνύσιν μέγεθος ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης, ὡς καὶ τῆς κυβερνητικῆς αἱ τρικυμῖαι καὶ ὁ κλύδων, καὶ ὅλας αἱ περιστάσεις, ὡς καὶ οἱ Στωϊκοὶ λέγειν εἰδώσιν „ὁδὸς περιστάσιν καὶ λάβε τὸν ἄνδρα.“ τὸ γὰρ ἀήτητον ὑπὸ τῶν τοῦς ἄλλους καταδουλουμένων τῆς ζωῆς δηλοῖ παντάσιν ἀξίαν.

207 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 11 (p. 254 Aucher). Ad 35 interrogationem ergo respondet (scil. intellectus): Ecce virtus non tantum in me intellectu est, verum etiam in vacuo securoque tabernaculo corporis, extendens se usque ad sensus aliaque instrumenta partialia. Nam video secundum virtutem et audio, olfacio, gusto, tango ceterosque motus exerceo secundum prudentiam, castitatem, fortitudinem 40 et iustitiam.

208 Stobaeus ecl. II 100,15 W. Τὴν δ' ἀρετὴν πολλοῖς ὀνόμασι προσαγορεύουσιν. Ἀγαθὸν τε γὰρ λέγουσιν αὐτήν, ὅτι ἄγει ἡμᾶς ἐπὶ τὸν ὀρθὸν βίον· καὶ ἀρεστόν, ὅτι δοκιμαστόν ἔστιν ἀνυπόπτως· καὶ πολλοῦ

1 κατὰ ταύτας UFL. 2 θεωρηματικαὶ hic et in seq. UF. 7 καὶ πράξιν MAP καὶ πράξεις Arm. καὶ αἱ πράξεις UFL. 34 ultima verba corrupta sunt, τῆς ζωῆς sensu caret. 42 ὀνομάσαι libri, corr. Canter. 44 post ὅτι lacunam statuit Usener.

ἄξιον, <ὅτι> ἀνυπέρβλητον ἔχει τὴν ἀξίαν· καὶ σπουδαῖον, ἄξιον γὰρ εἶ-
 ναι πολλῆς σπουδῆς· καὶ ἐπαινετόν, εὐλόγως γὰρ ἂν τις αὐτὴν ἐπαινοῖ·
 καὶ καλόν, ὅτι πρὸς ἑαυτὴν καλεῖν πέφυκε τοὺς ὀρεγομένους αὐτῆς· καὶ
 συμφέρον, φέρειν γὰρ τοιαῦτα ἂ συντείνει πρὸς τὸ εὖ ζῆν· καὶ χρήσι-
 5 μόν, ὅτι ἐν τῇ χρείᾳ ὠφελιμὸν ἐστὶ· καὶ αἰρετόν, συμβαίνειν γὰρ ἀπ' αὐ-
 τῆς ἂ εὐλόγως ἔστιν αἰρεῖσθαι· καὶ ἀναγκαῖον, ὅτι παροῦσά τε ὠφελεῖ
 καὶ μὴ παρούσης οὐκ ἔστιν ὠφελεῖσθαι· καὶ λυσιτελές, τὰς γὰρ ἀπ' αὐτῆς
 ὠφελείας κρείττους εἶναι τῆς πραγματείας τῆς εἰς ταύτας συντείνουσης· καὶ
 10 ἀνταρκες, ἐξαρκεῖν γὰρ τῷ ἔχοντι· καὶ ἀνευδείς, ὅτι ἐνδείας ἀπαλλάττει
 πάσης· καὶ ἀποχρῶν διὰ τὸ ἐν τῇ χρήσει ἱκανὸν εἶναι καὶ διατείνειν εἰς
 πᾶσαν τὴν κατὰ τὸν βίον χρείαν.

209 Philo quod det. potiori insidiari soleat § 72 Vol. I p. 274, 30
 Wendl. Ἀποκινάουσι γοῦν ἡμῶν τὰ ὅτα (scil. οἱ σοφισταί) τὴν δικαιοσύνην
 κοινωνικόν, τὴν σωφροσύνην συμφέρον, τὴν ἐγκράτειαν ἀστέιον, τὴν εὐσέ-
 15 βειαν ὠφελιμώτατον, τὴν ἄλλην ἀρετὴν ὑγιεινιώτατον τε καὶ σωτήριον ἀπο-
 φαίνοντες· καὶ πάλιν τὴν ἀδικίαν ἄσπουδον, τὴν ἀκολασίαν νοσερόν, τὴν
 ἀσέβειαν ἔκθεσμον, τὴν ἄλλην κακίαν βλαβερώτατον διεξιόντες.

210 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 26 p. 1046c. ἐν πολλοῖς
 πάλιν εἶρηκεν, ὡς „οὐδ' <ἂν> τὸν δάκτυλον καθήκοι προτείνειν χάριν
 20 ἀμεριαίας φρονήσεως, καθάπερ ἀτραπῆς διερχομένης.“ Ἄρκεσει δὲ
 παραθεῖναι τὰ ἐν τῷ ἔκτῳ τῶν Ἠθικῶν Ζητημάτων ὑπ' αὐτοῦ
 γεγραμμένα περὶ τούτων· ὑπειπὼν γὰρ ὡς „οὔτε πᾶν ἀγαθὸν ἐπίσης
 εἰς χαρὰν πίπτει, οὔτε πᾶν κατόρθωμα εἰς σεμνολογίαν,
 ἐπενήνοχε ταῦτα· „Καὶ γὰρ εἰ μόνον μέλλοι ἀμερῆ χρόνον ἢ τὸν
 25 ἔσχατον ἔξειν φρόνησιν, οὐδ' ἂν τὸν δάκτυλον καθήκοι ἐκτεῖ-
 ναι ἔνεκα τῆς οὕτω παρεσομένης φρονήσεως.“

Plutarchus de comm. not. ep. 8 p. 1062a. πάλιν „οὐδὲν εἶναι
 φασιν ἀρετῆς ὄφελος ὀλιγοχρόνου· τί γὰρ, ἂν μέλλοντι ναυαγεῖν εὐ-
 30 θύς ἢ κατακρημνιζέσθαι φρόνησις ἐπιγένηται; τί δ' ἂν ὁ Λίχας, ὑπὸ
 τοῦ Ἡρακλέους ἀποσφενδονώμενος, εἰς ἀρετὴν ἐκ κακίας μεταβάλλῃ;“

211 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1038f. Ἐπαινεῖν δὲ
 μὴ πᾶν τὸ πραττόμενον κατ' ἀρετὴν κελεύων, ἐμφαίνει τινὰ τῶν κατορ-
 35 θωμάτων διαφορὰν· λέγει δὲ οὕτως ἐν τῷ περὶ τοῦ Διός· „Ἐργῶν
 γὰρ κατὰ τὰς ἀρετὰς ὄντων οἰκείων, ἔστι τὰ προενεχθέντα
 καὶ τούτων· οἷον ἀνδρείως τὸν δάκτυλον ἐκτείνειν, καὶ ἐγκρα-
 τῶς ἀποσχέσθαι δυσθανατώσεως γράος, καὶ ἀπροπτῶτως ἀκού-
 ραι τοῦ τὰ τρία τέσσαρα [μὴ] εἶναι τελέως, τίνα ἐμφαίνει ψυ-
 χρίαν ὁ διὰ τῶν τοιοῦτων ἐπαινεῖν τινὰς ἐγχειρῶν καὶ ἐγκω-
 μιάζειν;“

40 212 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1039a. Ὅμοια δ'

1 ὅτι add. Heeren. 8 ταῦτα libri, corr. Canter. 19 ἂν add. Wy.
 34 οἰκείων Wy., οἰκείων libri. 37 μὴ seclusi. || τελέως libri, λέγοντος proba-
 biliter Wil.

εἶρηται τούτοις ἐν τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν. „Ἐτι γὰρ οἶμαι, φησί, τοὺς ἐπαίνους ἀλλοτριώσεσθαι κατὰ τὰ τοιαῦτα τῶν συμβαινόντων ἀπ' ἀρετῆς, οἷον δυσθανατώσεως γραδὸς ἀποσχέσθαι, καὶ καρτερῶς ὑπομεῖναι μυίας δηγμόν.“

Plutarchus de comm. not. ep. 6 p. 1061a. *Λέγει δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς συγγράμματι καὶ τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν, „ψυχρὸν εἶναι καὶ ἄτοπον καὶ ἀλλότριον τὰ τοιαῦτα τῶν ἀπ' ἀρετῆς συμβαινόντων ἐπαινεῖν, ὅτι δῆγμα μυίας ἀνδρείως ὑπέμεινε καὶ δυσθανατώσεως γραδὸς ἀπέσχετο σωφρόνως.*

213 Plutarchus de comm. not. ep. 7 p. 1061c. ὁ γὰρ σοφὸς αὐτοῖς 10 καὶ φρόνιμος ἐν πολλαῖς καταλήψεσι καὶ μνήμαις καταλήψεων γεγονώς ὀλίγας πρὸς αὐτὸν ἠγεῖται· τῶν τ' ἄλλων οὐ πεφροντικῶς οὐδ' ἔλαττον ἔχειν οὐδὲ πλέον οἶεται, μνημονεύσαν ὅτι πέρυσσι κατέληψιν ἔλαβε πταρονυμένου Δίανος ἢ σφαιρίζοντος Θέανος. καίτοι πᾶσα κατάληψις ἐν τῷ σοφῷ καὶ μνήμη τὸ ἀσφαλὲς ἔχουσα καὶ βέβαιον εὐθύς ἐστὶν ἐπιστήμη καὶ ἀγαθὸν 15 μέγα καὶ μέγιστον.

§ 2. Quomodo virtus existat in homine.

214 Anecdota graeca Paris. ed. Cramer Vol. I p. 171 (Quomodo homines boni et mali fiunt?). Ἀριστοτέλης δὲ φύσει καὶ ἔθει καὶ λόγῳ ἀμέλει καὶ οἱ Στωϊκοί· τέχνη γὰρ ἡ ἀρετή. πᾶσα δὲ τέχνη σύστημα ἐκ θεωρημάτων συγγεγυμνασμένων· καὶ κατὰ μὲν τὰ θεωρήματα ὁ λόγος· κατὰ δὲ τὴν συγγυμνασίαν τὸ ἔθος· φύσει δὲ πάντες πρὸς ἀρετὴν γεννώμεθα, καθ' ὅσον ἀφορμὰς ἔχομεν etc.

215 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 p. 1048d. εἴπερ οὖν ὁ θεὸς ἀρετὴν μὲν οὐ δίδωσιν ἀνθρώποις, ἀλλὰ τὸ καλὸν ἀνθαιρετόν 25 ἐστὶν etc. Καίτοι εἰ μὲν δύνανται τὴν ἀρετὴν παρέχειν οἱ θεοί, οὐκ εἰσι χρηστοὶ μὴ παρέχοντες· εἰ δὲ μὴ δύνανται ποιεῖν ἀγαθοῦς, οὐδ' ὠφελεῖν δύνανται, μηδενός γε τῶν ἄλλων ὄντος ἀγαθοῦ μηδ' ὠφελίμου, τὸ δὲ τοὺς ἄλλως γενομένους ἀγαθοῦς κρίνειν κατ' ἀρετὴν ἢ ἰσχύν οὐδέν ἐστι· καὶ γὰρ τοὺς θεοὺς οἱ ἀγαθοὶ κρίνουσι κατ' ἀρετὴν καὶ ἰσχύν· ὥστε μηδὲν 30 ὠφελεῖν ἢ ὠφελεῖσθαι τοὺς θεοὺς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

216 Lactant. div. instit. VI 9. Si autem virtus (ut ab his rectissime dicitur) capessenda est, quia constet ad eam nasci hominem etc.

217 Simplicius in Aristot. categ. f. 62Γ ed. Bas. καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ 35 τῆς Στοᾶς πρὸς μὲν τὰς τέχνας ἐπιτηδευόμενα μόνην ἀπέλιπον τὴν ἀπλῶς οὕτως θεωρουμένην, πρὸς δὲ τὰς ἀρετὰς τὴν ἀξιόλογον προκοπὴν ἐκ φύσεως προϋπάρχειν ἀπεφήναντο, ἦν καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Περιπάτου φυσικὴν ἀρετὴν ἐκάλουν.

218 Origenes contra Celsum VIII 52 Vol. II p. 267, 15 Kd. (p. 780 40 Del.). οὐδὲ γὰρ τὰς κοινὰς ἐννοίας περὶ καλῶν καὶ αἰσχυρῶν καὶ δικαίων <καὶ ἀδίκων> εὗροι τις ἂν πάντως ἀπολωλεκότας.

219 Seneca ep. 49, 11. dociles natura nos edidit et rationem dedit imperfectam, sed quae perfici posset.

220 Cicero de legibus I 9, 27. ipsam per se naturam longius progredi, quae etiam nullo docente, profecta ab iis, quorum ex prima et inchoata intelligentia genera cognovit, confirmat ipsa per se rationem et perficit.

221 Clemens Al. Strom. IV 6 p. 575 Pott. τὴν δὲ μεταστροφὴν τὴν ἐπὶ τὰ θεῖα οἱ μὲν Στωϊκοὶ ἐκ μεταβολῆς φασὶ γίνεσθαι, μεταβαλλούσης τῆς ψυχῆς εἰς σοφίαν.

10 222 Philo quis rer. div. heres § 299 Vol. III p. 68, 7 Wendl. πρῶτος μὲν γὰρ ἀριθμὸς καθ' ὃν οὔτε ἀγαθῶν οὔτε κακῶν ἔννοιαν λαβεῖν ἔστιν, ἀτυπώτου τῆς ψυχῆς ὑπαρχούσης, δεύτερος δὲ καθ' ὃν φορᾷ τῶν ἀμαρτημάτων χρώμεθα, τρίτος δ' ἐν ᾧ θεραπευόμεθα, τὰ νοσερὰ διωθόμενοι καὶ τὴν ἀκμὴν τῶν παθῶν ἀφιβῶντες, τέταρτος δὲ ἐν ᾧ παντελοῦς ὑγείας καὶ 15 φώσεως μεταποιούμεθα, ὅποτε ἀποστρεφόμενοι τὰ φανῖλα τοῖς καλοῖς ἐγγχεῖν δοκοῦμεν, πρότερον δὲ οὐκ ἔξεστι.

223 Diog. Laërt. VII 91. διδακτὴν τε εἶναι αὐτὴν (λέγω δὲ τὴν ἀρετὴν) καὶ Χρυσίππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Τέλους φησὶ — — — ὅτι δὲ διδακτὴ ἔστι δῆλον ἐκ τοῦ γίνεσθαι ἀγαθοῦς ἐκ 20 φανύλων.

224 Clemens Al. Strom. VII 3 p. 839 Pott. οὔτε γὰρ φύσει τὴν ἀρετὴν γεννώμεθα ἔχοντες οὔτε γενομένοις ὥσπερ ἄλλα τινὰ τῶν τοῦ σώματος μερῶν φυσικῶς ὕστερον ἐπιγίγνεται· ἐπεὶ οὐδ' ἂν ἦν ἔθ' ἐκούσιον οὐδὲ ἐπαινετόν· οὐδὲ μὴν ἐκ τῆς τῶν συμβάντων [καὶ] ἐπιγενομένης συνη- 25 θείας, ὃν τρόπον ἢ διάλεκτος, τελειοῦται ἢ ἀρετὴ· σχεδὸν γὰρ ἢ κακία τοῦτον ἐγγίγνεται τὸν τρόπον· οὐ μὴν οὐδὲ ἐκ τέχνης τινὸς ἦτοι τῶν ποριστικῶν ἢ τῶν περὶ τὸ σῶμα θεραπευτικῶν ἢ γνώσεως περιγίγνεται· ἀλλ' οὐδ' ἐκ παιδείας τῆς ἐγκυκλίου etc.

225 Clemens Al. Strom. I p. 336 Pott. οὐ γὰρ φύσει, μαθήσει δὲ 30 οἱ καλοὶ ἀγαθοὶ γίνονται, καθάπερ ἰατροὶ καὶ κυβερνήται.

paulo post: τὸ δ' ἄλλους παρ' ἄλλους εὖ πεφυκέναι πρὸς ἀρετὴν ἐπιτηδεύματα μὲν τινὰ τῶν οὕτω πεφυκώτων παρὰ τοὺς ἐτέρους ἐνδείκνυται· τελειότητα δὲ κατ' ἀρετὴν οὐδ' ἠντινοῦν τῶν ἄμεινον φύντων κατηγορεῖ, ὅποτε καὶ οἱ κακῶς πεφυκότες πρὸς ἀρετὴν τῆς 35 προσηκούσης παιδείας τυγόντες ὡς ἐπίπαν καλοκἀγαθίας ἤνυσαν· καὶ αὐτὰ ἐναντία οἱ ἐπιτηδείως φύντες ἀμελεία γεγονάσι κακοί. Φύσει δ' αὐτὸν κοινωνικοὺς καὶ δικαίους ὁ θεὸς ἡμᾶς ἐδημιούργησεν, ὅθεν οὐδὲ τὸ δίκαιον ἐκ μόνης φαίνεσθαι τῆς θέσεως ῥητέον· ἐκ δὲ τῆς ἐντολῆς ἀναξωपुरεῖσθαι τὸ τῆς δημιουργίας ἀγαθὸν νοητέον, μαθήσει παιδευθείσης τῆς ψυχῆς ἐθέλειν 40 ἀρεῖσθαι τὸ κάλλιστον.

226 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1038e. Ἔτι τὸ μὲν λέγειν αὐτὸν ἐν τῷ περὶ τοῦ Διὸς „αὐξεσθαι τὰς ἀρετὰς καὶ διαβαλνεῖν“ ἀφίημι, μὴ δόξω τῶν ὀνομάτων ἐπιλαμβάνεσθαι, καίτοι πικρῶς ἐν τῷ γένει τούτῳ καὶ Πλάτωνα καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ Χρυσίππου δάκνοντος.

227 Philo de Moyse lib. III Vol. II Mang. p. 162. οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν· ἐκάστη γὰρ συμβέβηκεν εἶναι καὶ ἀρχὴν καὶ τέλος, ἀρχὴν μὲν ὅτι οὐκ ἐξ ἐτέρας δυνάμεως, ἀλλ' ἐξ ἑαυτῆς φύεται· τέλος δὲ ὅτι πρὸς αὐτὴν ὁ κατὰ φύσιν βίος σπεύδει.

§ 3. De perversione rationis (διαστροφή).

5

228 Diog. Laërt. VII 89. διαστρέφεσθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῶον ποτὲ μὲν διὰ τὰς τῶν ἔξωθεν πραγμάτων πιθανότηας, ποτὲ δὲ διὰ τὴν κατήχησιν τῶν συνόντων, ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστρόφους. 10

229 Chalcidius ad Timaeum cp. 165. Dicunt porro non spontanea esse delicta, ideo quod omnis anima particeps divinitatis naturali adpetitu bonum quidem semper expetit, errat tamen aliquando in iudicio bonorum et malorum. namque alii nostrum summum bonum voluptatem putant, divitias alii, plerique gloriam et omnia magis quam ipsum verum bonum. 15 Est erroris causa multiplex. Prima quam Stoici duplicem perversionem vocant. haec autem nascitur tam ex rebus ipsis quam ex divulgatione famae. Quippe mox natis exque materno viscere decidentibus provenit ortus cum aliquo dolore, propterea quod ex calida atque umida sede ad frigus et siccitatem aëris circumfusi migrent. Adver- 20 sum quem dolorem frigusque puerorum opposita est, medicinae loco, artificiosa obstetricum provisio, ut aqua calida confoveantur recens nati adhibeanturque vices et similitudo materni gremii ex calefactione atque fotu, quo laxatum corpus tenerum delectatur et quiescit. Ergo ex utro- 25 que sensu, tam doloris quam delectationis, opinio quaedam naturalis exoritur, omne suave ac delectabile bonum, contraque quod dolorem adferat malum esse atque vitandum. cp. 166. Par atque eadem habetur sententia de indigentia quoque et exsaturatione, blanditiis obiurgationibusque, cum aetatis fuerint auctioris. proptereaque confirmata eadem aetate in anti- 30 cipata sententia permanent: omne blandum bonum, etiamsi sit inutile, omne etiam laboriosum, etiamsi commoditatem adferat, malum existimantes. Consequenter divitias, quod praestantissimum sit in his instrumentum voluptatis, eximie diligunt, gloriamque pro honore amplexantur. Natura quippe omnis homo laudis atque honoris est adpetens. est enim honor virtutis testimonium. Sed prudentes quidem versatique in sciscitatione 35 sapientiae viri sciunt, quam et cuiusmodi debeant excolere virtutem. Vulgus vero imperitum propter ignorationem rerum pro honore gloriam popularemque existimationem colunt. pro virtute vero vitam consecantur voluptatibus delibutam, potestatem faciendi quae velint regiam quandam esse eminentiam existimantes: natura siquidem regium animal est homo, 40 et quia regnum semper comitatur potestas, potestati quoque regnum obsequi suspicatur, cum regnum sit iusta tutela parentum. simul quia beatum necesse est libenter vivere, putant etiam eos, qui cum voluptate

2 ἀρχὴν scripsi, ἀρχῆ vulg. 9 ὅτε μὲν B. || πραγμάτων Bake, πραγμα-
τειῶν libri. || ὅτε δὲ B.

vivant, beatos fore. Talis error est, opinor, qui ex rebus ortus hominum animos possidet. cp. 167. ex divulgatione autem succedit errori supra dicto ex matrum et nutricum votis de divitiis gloriaque et ceteris falso putatis bonis insurratio, in terriculis etiam, quibus tenera aetas vehementius commovetur, nec non in solaciis et omnibus huiusmodi perturbatio. Quin etiam corroboratarum mentium delinitrix poetica et cetera scriptorum et auctorum opera magna quantam animis rudibus invehunt, iuxta voluptatem laboreque, inclinationem favoris? Quid? pictores quoque et factores, nonne rapiunt animos ad suavitatem ab industria? Maxima vero vitiorum excitatio est in corporis atque animi concrezione, quorum abundantia vel indigentia propensiores ad libidinem aut iracundiam sumus. His accedunt vitae ipsius agenda sortisque discrimina, aegritudo, servitium inopiaque rerum necessariarum, quibus occupati ab studiis honestis ad consentanea vitae institutae officia deducimur atque a cognitione veri boni revocamur. Opus est ergo futuris sapientibus tam educatione liberali praeceptisque ad honestatem ducentibus quam eruditione a vulgo separata, videndaque iis et spectanda sunt lecta omnia quae protelent ad sapientiam.

(Cum hac Stoica disputatione cf. verba Diogenis L. VII 89. διαστρέφονται δὲ τὸ λογικὸν ζῶον ποτὲ μὲν διὰ τὰς τῶν ἔξωθεν πραγμάτων πιθανότητος, ποτὲ δὲ διὰ τὴν κατήχησιν τῶν συνόντων· ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστρόφους.)

229a Galen de H. et Plat. decr. V 5 (165) p. 437 Mü. καὶ πρῶτον γε — — προχειρισώμεθα τὸ περὶ τῆς τῶν παιδῶν διοικήσεως. οὔτε γὰρ ὑπὸ λόγου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐπιτροπυεύσθαι δυνατὸν εἰπεῖν (οὐ γὰρ ἔχουσιν ἤδη τὸν λόγον) οὔθ' ὡς οὐ θυμοῦται τε καὶ λυπεῖται καὶ ἡδεται καὶ γελᾷ καὶ κλαίει καὶ τοιαῦθ' ἕτερα πάθη πάσχει μυρία. πολὺ γὰρ δὴ καὶ πλείω καὶ σφοδρότερα τὰ πάθη τοῖς παιδίοις ἐστὶν ἢ τοῖς τελείοις. οὐ μὴν ἀκολουθεῖ γε ταῦτα τοῖς Χρῦσιππου δόγμασιν, ὥσπερ οὐδὲ τῷ μηδεμίαν οἰκειῶσιν εἶναι φύσει πρὸς ἡδονὴν ἢ ἀλλοτριῶσιν πρὸς πόνον. — — — τριῶν οὖν τούτων ἡμῖν οἰκειώσεων ὑπαρχουσῶν φύσει καθ' ἕκαστον τῶν μορίων τῆς ψυχῆς εἶδος, πρὸς μὲν τὴν ἡδονὴν διὰ τὸ ἐπιθυμητικόν, πρὸς δὲ τὴν νίκην διὰ τὸ θυμοειδές, πρὸς δὲ τὸ καλὸν διὰ τὸ λογιστικόν, Ἐπίκουρος μὲν τὴν τοῦ χειρίστου μορίου τῆς ψυχῆς οἰκειῶσιν ἐθεάσατο μόνην, ὁ δὲ Χρῦσιππος τὴν τοῦ βελτίστου, φάμενος ἡμᾶς οἰκειῶσθαι πρὸς μόνον τὸ καλόν, ὅπερ εἶναι δηλονότι καὶ ἀγαθόν. ἀπάσας δὲ τὰς τρεῖς οἰκειώσεις θεάσασθαι μόνοις τοῖς παλαιοῖς ὑπῆρξε φιλοσόφους. ἔσας οὖν τὰς δύο ὁ Χρῦσιππος εἰκότως ἀπορεῖν ἐρεῖ τῆς κατὰ τὴν κακίαν γενέσεως, οὔτ' αἰτίαν ἔχων εἰπεῖν αὐτῆς, οὔτε τρόπους τῆς συστάσεως, οὔθ' ὅπως ἀμαρτάνει τὰ παιδία δυνάμενος ἐξευρεῖν, ὥπερ εὐλόγως, οἶμαι, πάντα καὶ ὁ Ποσειδώνιος αὐτοῦ καταμέμφεται καὶ ἐλέγχει. Sequitur Posidonii contra Chr. argumentatio. ἀλλὰ μὴν ὁρᾶται γε, κἂν χρηστοῖς ἔθεις ἐντρέφονται καὶ προσηκόντως παιδεύηται, πάντως ἐξαμαρτάνοντά τι καὶ τοῦτ' αὐτὸ καὶ ὁ Χρῦσιππος ὁμολογεῖ. καίτοι γ' ἐνῆν αὐτῷ ὑπεριδόντι τῶν ἔναργῶς φαινομένων αὐτὸ μόνον ὁμολογήσαι τὸ ταῖς ἰδίαις ὑποθέσεσιν ἀκολουθῶν, εἰ καλῶς ἀγχείη τὰ παιδία, πάντως αὐτὰ φάσκοντι σοφοὺς ἀνδρας γενήσεσθαι τοῦ χρόνου προϊόντος. ἀλλ' οὐκ ἐτόλμωε τοῦτό γε καταφεύσασθαι τῶν φαινομένων, ἀλλὰ κἂν ὑπὸ φιλοσόφῳ τρέφεται μόνῳ καὶ μηδὲν μήτε θεάσεται μήτ' ἀκούσῃ πῶποτε παράδειγμα κακίας,

ὅμως οὐκ ἐξ ἀνάγκης αὐτὰ φιλοσοφήσειν. διττὴν γὰρ εἶναι τῆς διαστροφῆς τὴν αἰτίαν, ἐτέραν μὲν ἐκ κατηγήσεως τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἐγγιγνομένην, ἐτέραν δ' ἐξ αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως. — εἰ γὰρ μὴ ταῖς φωναῖς, ἀλλὰ τῇ γε δυνάμει τῶν λεγομένων ὁμολογεῖν ἔοικεν ὁ Χρῦσιππος, ὡς ἔστιν οἰκείως τέ τις ἡμῶν καὶ ἄλλοτριῶσι φύσει πρὸς ἕκαστον τῶν εἰρημένων (sc. πρὸς ἡδονὴν καὶ πόνον, τιμὴν καὶ ἀτιμίαν). ἐπειδὴν γὰρ λέγῃ, τὰς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἐγγίνεσθαι τοῖς φαύλοις διαστροφὰς διὰ τε τὴν πιθανότητα τῶν φαντασιῶν καὶ τὴν κατήχησιν, ἐρωτητέον αὐτὸν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἡδονὴ μὲν ὡς ἀγαθόν, ἀλγηδὼν δ' ὡς κακὸν πιθανὴν προβάλλουσι φαντασιῶν οὕτως δὲ καὶ διὰ τί τὴν μὲν νίκην τὴν ἐν Ὀλυμπιασιν καὶ τὴν τῶν ἀνδριάντων ἀνάθεισιν ἐπαινούμενά τε καὶ μακαριζόμενα πρὸς τῶν πολλῶν ἀκούοντες ὡς ἀγαθὰ, περὶ δὲ τῆς ἡττης τε καὶ τῆς ἀτιμίας ὡς κακῶν ἐτοίμως πειθόμεθα. — — — ἐν δὲ (167) τῷ παρόντι πρὸς τοὺς περὶ τὸν Χρῦσιππον ὁ λόγος ἐνέστηκέ μοι, 15 μὴτ' ἄλλο γινώσκοντας τῶν κατὰ τὰ πάθη, μὴθ' ὡς αἱ τοῦ σώματος κρᾶσεις οἰκείας ἑαυταῖς ἐργάζονται τὰς παθητικὰς κινήσεις. De eadem re paullo infra: ὁ δὲ Χρῦσιππος οὐ μόνον αὐτὸς οὐδὲν ἰκνούμενον εἶπεν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀπ' αὐτοῦ τιμὴν κατέλιπεν ἀφορμὴν εὐρέσεως, μοχθηρὰν ὑποβαλλόμενος τῷ λόγῳ τὴν κρηπίδα. 20

229b Cicero de legibus I 17, 47. Sed perturbat nos opinionum varietas hominumque dissensio: et quia non idem contingit in sensibus, hos natura certos putamus: illa quae aliis sic, aliis secus, nec iisdem semper uno modo videntur, ficta esse ducimus. Quod est longe aliter. Nam sensus nostros non parens, non nutrix, non magister, non poëta, non scaena depravat, non multitudinis consensus abducit a vero: animis omnes tenduntur insidiae, vel ab iis quos modo enumeravi, qui teneros et rudes cum acceperunt, inficiunt et flectunt, ut volunt, vel ab ea, quae penitus in omni sensu implicata insidet, imitatrix boni, voluptas, malorum autem mater omnium: cuius blanditiis corrupti, quae natura bona sunt, quia dulcedine hac et scabie carent, non cernunt satis. Cf. Chalcidius in Timaeum cp. 165sq. Seneca ep. 115.

230 Cicero de legibus I 11, 31. Nec solum in rectis, sed etiam in pravitatibus insignis est humani generis similitudo. Nam et voluptate capiuntur omnes, quae, etsi est illecebra turpitudinis, tamen habet quiddam simile naturali bono: levitate enim et suavitate delectans sic ab errore mentis, tamquam salutare aliquid, asciscitur; similique inscientia mors fugitur, quasi dissolutio naturae: vita expetitur, quia nos, in quo nati sumus, continet: dolor in maximis malis ducitur, cum sua asperitate, tum quod natura interitus videtur sequi. 32. propterque honestatis et gloriae similitudinem, beati, qui honorati sunt, videntur: miseri autem, qui sunt inglorii. Molestiae, laetitiae, cupiditates, timores similiter omnium mentes pervagantur: nec, si opiniones aliae sunt apud alios, idcirco qui canem et

14 κακῶν Müller, κατὰ libri. 26 a vero B² ad vero B¹ a* vero A at vero H. 31 cernunt *Davisius*, cernuntur *libri*. 36 levitate enim et suavitate delectans *Lambin.*, levitatis enim et suavitatis (*deinde tria fere verba erosa*) delectans A levitatis est enim et suavitatis delectans (*sine lacuna*) B. 37 inscientia *Lambin.*, inscitia *libri*.

felem ut deos colunt, non eadem superstitione qua ceterae gentes confictantur.

231 Seneca ep. 115, 11. Admirationem nobis parentes auri argentine fecerunt et teneris infusa cupiditas altius sedit crevitque nobiscum. 5 deinde totus populus in alia discors in hoc convenit, hoc suspiciunt, hoc suis optant. — — 12. Accedunt deinde carmina poetarum — — quibus divitiae velut unicum vitae decus ornamentumque laudantur.

(Citatur § 14 locus ex Euripidis Bellerophonte.)

232 Seneca ep. 94, 53. Nulla ad aures nostras vox impune perfer- 10 tur: nocent qui optant, nocent qui execrantur: nam et horum imprecatio falsos nobis metus inserit et illorum amor male docet bene optando. mittit enim nos ad longinqua bona et incerta et errantia, cum possimus felicitatem domo promere.

233 Origenes contra Celsum III 69 Vol. I p. 261, 12 Kō. (p. 492 15 Delarue). ἡμεῖς δὲ μίαν φύσιν ἐπιστάμενοι πάσης λογικῆς ψυχῆς καὶ μηδεμίαν φάσκοντες πονηρὰν ὑπὸ τοῦ κίσαντος τὰ ὅλα δεδημιουργῆσθαι, γεγενῆσιν ἀνὰ (δὲ) πολλοὺς κακοὺς παρὰ τὰς ἀνατροφὰς καὶ τὰς διαστροφὰς καὶ τὰς περιηγήσεις, ὥστε καὶ φουσιωθῆναι ἐν τισὶ τῆν κακίαν etc.

234 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἡθῶν ed. Bas. I 351 K. IV p. 816. θαυ- 20 μάξω δὲ ἐν τῷδε τῶν Στωϊκῶν ἅπαντας μὲν ἀνθρώπους εἰς ἀρετῆς κτήσιν ἐπιτηδείως ἔχειν οἰομένων, διαστρέφεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν οὐ καλῶς ζώντων. ibid. K. p. 818. πάνν δ' ἡλίθιοι εἰσι καὶ οἱ διαστρέφεσθαι λέγοντες ἡμᾶς ὑπὸ γε τῆς ἡδονῆς, καίτοι γε αὐτῆς μὲν ἐχούσης πολὺ <τὸ ἐπαγωγόν>, τοῦ <πόνου> ἀποστρεπτικοῦ τε καὶ τραχέος ὄντος.

235 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἡθῶν ed. Bas. I 351 K. IV p. 820. οὐ γὰρ, ὡς οἱ Στωϊκοὶ φασιν, ἔξωθεν ἐπέρχεται ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ σύμπαν τῆς κακίας, ἀλλὰ τὸ πλεόν ἐξ ἑαυτῶν ἔχουσιν οἱ πονηροὶ τῶν ἀνθρώπων· ἔξωθεν δὲ ἔλαττον τούτου πολλῶ τὸ ἐπερχόμενον ἐστίν.

236 Clemens Al. Strom. I p. 368 Pott. Οὔτε δὲ οἱ ἔπαινοι οὔτε οἱ 30 ψόγοι οὐθ' αἱ τιμαὶ οὐθ' αἱ κολάσεις δίκαιαι, μὴ τῆς ψυχῆς ἐχούσης τὴν ἐξουσίαν τῆς ὀσμῆς καὶ ἀφορμῆς, ἀλλ' ἀκουσίου τῆς κακίας οὔσης. — — Ἐπεὶ δὲ τῶν ἀμαρτημάτων προαίρεσις καὶ ὀσμὴ κατάρχει, διημαρτημένη δὲ ὑπόληψις ἔσθ' ὅτε κρατεῖ, ἥς ἀγνοίας καὶ ἀμαθίας οὔσης ὀλιγοροῦμεν ἀποστῆναι, εἰκότως ἐκόλασεν (scil. ὁ θεός). Καὶ γὰρ τὸ πυρέττειν ἀκουσίον 35 ἀλλ' ὅταν δι' ἑαυτὸν τις καὶ δι' ἀκρασίαν πυρέττει, αἰτιώμεθα τούτου. Οὕτως δὲ καὶ τῆς κακίας, ἀκουσίον οὔσης· οὐ γὰρ αἰρεῖται τις κακὸν ἢ κακόν· τῇ δὲ περὶ αὐτὸ ἡδονῇ συναπαγόμενος, ἀγαθὸν ὑπολαβών, ληπτὸν ἡρεῖται.

§ 4. Num virtus amitti possit.

237 Diog. Laërt. VII 127. καὶ μὴν τὴν ἀρετὴν Χρύσιππος 40 μὲν ἀποβλητὴν, Κλεάνθης δὲ ἀναπόβλητον· ὁ μὲν ἀποβλητὴν διὰ μέθην καὶ μελαγχολίαν, ὁ δὲ ἀναπόβλητον διὰ βεβαίους καταλήψεις.

17 δὲ add. Bo. 22 trad. ἀληθεῖς. || trad. οἷδε στρέφ. 24 supplēvi ex conī. 26 K. ἐπεὶ ἄρχεται. 28 K. ἐλάττω τούτων. || K. ἐπιαρχόμενον.

34 ἐκόλασεν Wilamowitz, αἱ κολάσεις cod. 35 οὕτως scripsi, ὡς cod. 37 αὐ- τὸ Syll., αὐτῶ cod. 40 Κλεάνθης] cf. I n. 568. 41 καταλήψεις B¹

238 Simplicius in Aristot. categ. f. 102A ed. Bas. (ἐκ μὲν φαύλου σπουδαῖος γίνεται) τὸ δ' ἀνάπαλιν οἱ Στωϊκοὶ οὐκ διδόνασιν. οὐκ εἶναι γὰρ φασιν ἀποβλητὴν τὴν ἀρετὴν.

ibid. B. Πρὸς δὲ ταῦτα ῥᾶδιον λέγειν, ὡς πρόχειρον εἰληπταὶ τὸ ἀναπόβλητον εἶναι τὴν ἀρετὴν. καὶ γὰρ Θεόφραστος περὶ τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἰκανῶς ἀπέδειξε καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ, οὐκ ἀνθρώπειον εἶναι τὸ ἀναπόβλητον· ἔτι δὲ καὶ οἱ Στωϊκοὶ ἐν μελαγχολίαις καὶ κάρσις καὶ ληθάργοις καὶ ἐν φαρμάκων λήψεσι συγχωροῦσιν ἀποβολὴν γίνεσθαι μεθ' ὅλης τῆς λογικῆς ἕξεως καὶ αὐτῆς τῆς ἀρετῆς, κακίας μὲν οὐκ ἀντεισαγομένης, τῆς δὲ βεβαιότητος χαλαμένης καὶ εἰς ἣν λέγουσιν ἕξιν μέσσην οἱ παλαιοὶ μεταπιπτούσης.

239 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 161, 16 Bruns. ἔτι εἰ οἶόν τε τὴν ἀρετὴν ἔχοντα καὶ ἐν ληθάργῳ καὶ ἐν μελαγχολίᾳ καὶ ἐν σκοτώσει καὶ ἐν παρακοπῇ γενέσθαι, ἐν οἷς ὄντα ἀδύνατον κατ' ἀρετὴν ἐνεργεῖν, οὐκ ἀντάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς τὰς οἰκίας ἐνεργείας. πῶς γὰρ οἶόν τε λέγειν τὸν παρακόπτοντα καὶ δεσμῶν δεόμενον διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἐκ τῶν φίλων βοηθείας φρονίμως ἐνεργεῖν τότε, μὴ βουλομένους θέσειν φυλάττειν; ἔτι εἰ ἡ ἀρετὴ τὰ μὲν διαθεῖ καὶ ἐκκλίνει τῶν ἀδιαφόρων κατὰ τούτους, τὰ δὲ αἰρεῖται καὶ ἐκλέγεται, οὐκ ἀντάρκης ἂν εἴη πρὸς εὐδαιμονίαν. πῶς γὰρ εὐδαιμών ὁ ὢν ἐν τούτοις, ἂ ἡ ἀρετὴ διαθεῖται; 20

240 Clemens Al. Strom. IV 22 p. 627 Pott. οὐχ ἕξει τὴν ἀρετὴν ἀπόβλητον οὗτος οὐδαμῶς, οὔτε ὕπαρ οὔτε ὄναρ, οὐδὲ κατὰ φαντασίαν τινά. ἐπεὶ μὴδ' ἐξίσταται ποθ' ἐαντῆς ἡ ἕξις, ἀποπεσοῦσα τοῦ ἕξις εἶναι, εἴτ' ὄν ἕξις ἡ γνώσις εἴτε διάθεσις εἶναι λέγοιτο. τῷ γὰρ μὴ παρειασιέναι ποτὲ ἐνοίας διαφόρους, ἀναλλοιώτον τὸ ἡγεμονικὸν μένον οὐ προσλαμβάνει τινὰ 25 ἑτεροίωσιν φαντασιῶν, τὰς ἐκ τῶν μεθήμερινῶν κινήσεων ἀνειδιωλοποιῖας ὀνειροῶτον.

241 Theognetus comicus Φάσματι ἢ Φιλαργύφῳ IV p. 549 Mein. "Ἀνθρώπῳ, ἀπολείς με· τῶν γὰρ ἐκ τῆς ποικιλῆς | Στοᾶς λογαρίων ἀναπεπλησμένος νοσεῖς· | „ἀλλοτρίον ἐσθ' ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ“ πάχνη· | „σοφία δ' ὄν ἴδιον“, κρύσταλλος. „οὐδεὶς πάποτε | ταύτην λαβῶν ἀπόλεσ'“. ὦ τάλας ἐγώ, | οἶψ' μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνώκισεν;

242 Alexander Aphrod. de fato cp. 29 p. 199, 27. τὴν μὲν οὖν ἕξιν μηκέτ' ἔχειν οὐκ ἐπ' αὐτῷ (scil. penes eum qui virtutem adeptus est) — ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν ἐνεργειῶν, ὧν τὴν ἕξιν ἔχων ἐνεργεῖ, ἐπ' αὐτῷ καὶ μὴ 35 ποιῆσαι τινα. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα εὐλόγον τὸ τὸν φρόνιμον τὰς κατὰ τὸν λόγον καὶ τὴν φρόνησιν ἐνεργείας ἐνεργεῖν, πρῶτον μὲν οὐχ ὀρισμένως αἶδε τινὲς τοιαῦτα etc.

243 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 27 p. 1046f. Ἄλλὰ μὴν ἐν τῷ ἔκτῳ τῶν Ἑθικῶν Ζητημάτων ὁ Χρύσιππος „οὐκ αἰεὶ φησιν ἀν- 40

24 γρῶσιν ipse Clemens ex sua doctrina substituit virtuti. 25 sententia haec est: etiamsi in somno inania visa menti sapientis se offerant, ipsum principale non mutatur, quia non mutantur notiones rerum (ἐννοιαί). manet igitur virtus, quae est principale quodam modo se habens. 34 οὐκ B², ὡς V.

35 ἐπ' αὐτῷ B², om. V. 36 τὰς B², om. V. 38 profert haec Alexander, ut Stoicam notionem τοῦ ἐφ' ἡμῖν impugnet. dicunt enim non ea esse penes nos, ὧν καὶ τὰ ἀντικείμενα ἐφ' ἡμῖν (ut vulgus putet), sed ea quae per ὁρμὴν agimus. Cf. II n. 979sq.

δριζέσθαι τὸν ἀστεῖον, οὐδὲ δειλαίνειν τὸν φαῦλον, ὡς δὲ ἐν φαντασίαις ἐπιφερομένων τινῶν, τὸν μὲν ἐμμένειν τοῖς κρίμασι, τὸν δ' ἀφίστασθαι. „Πιθανὸν δέ, φησί, μὴδ' ἀκολασταίνειν αἰεὶ τὸν φαῦλον.“

244 Philo de sobrietate § 34 Vol. II p. 222, 10 Wendl. σχέσις καὶ κίνησις διαφέρουσι ἀλλήλων· ἡ μὲν γὰρ ἐστὶν ἡρεμία, φορὰ δὲ ἡ κίνησις· ἥς εἶδη δύο, τὸ μὲν μεταβατικόν, τὸ δὲ περὶ τὸν αὐτὸν τόπον εἰλούμενον. σχέσει μὲν οὖν ἀδελφὸν ἔξις, κινήσει δ' ἐνέργεια. τὸ δὲ λεγόμενον παραδείγματι οἰκίῳ γνωριμώτερον γένοιτ' ἂν· τέκτονα καὶ ζωγράφον καὶ γεωργὸν καὶ μουσικὸν καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας, κἂν ἡσυχίαν ἄγωσι μὴδὲν τῶν κατὰ τὰς τέχνας ἐνεργοῦντες, οὐδὲν ἦττον τοῖς εἰρημένοις ἔθος καλεῖν ὀνόμασιν, ἐπεὶ τὴν ἐν ἐκάστοις ἐμπειρίαν καὶ ἐπιστήμην ἀνεληφότες ἔχουσιν. ἐπειδὴν δὲ ὁ τεκτονικὸς ξύλον [ῥῆν] ἐργάζεται λαβῶν — — καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστος τεχνιτῶν εἴπερ ἐγχειρεῖ τοῖς κατὰ τὰς ἐπιστήμας, ἕτερα ἐξ ἀνάγκης οἰκεία τοῖς προτέροις ὀνόματα προσγίνεται, τῶ μὲν τέκτονι τὸ τεκτονεῖν, τῶ δὲ ζωγράφῳ τὸ ζωγραφεῖν etc. τίσιν οὖν οἱ ψόγοι καὶ οἱ ἔπαινοι παρακολουθοῦσιν; ἄρ' οὐχὶ τοῖς ἐνεργοῦσι καὶ δρωσιν; κατορθοῦντες μὲν γὰρ ἔπαινον, ψόγον δ' ἔμπαλιν καρποῦνται διαμαρτάνοντες. — § 38. ὁ αὐτὸς τοίνυν λόγος ἐφαρμόττει καὶ τοῖς κατ' ἀφροσύνην καὶ συνόλως τοῖς κατ' ἀρετὴν τε καὶ κακίαν. οἱ φρόνιμοι τε καὶ σώφρονες καὶ ἀνδρεῖοι καὶ δίκαιοι τὰς ψυχὰς μύριοι γεγόνασι — — τὸ δὲ κάλλος τῶν ἐν ταῖς διανοαῖς ἀγαλμάτων οὐκ ἴσχυσαν ἐπιδείξασθαι διὰ πενίαν ἢ ἀδοξίαν ἢ νόσον σώματος —. οὐκοῦν οὗτοι μὲν ὥσπερ δεδεμένα καὶ κλειρομένη ἐκτίσαντο ἄγαθα, ἕτεροι δ' εἰσὶν οἱ λελυμένοις — ἐχρήσαντο πάσι, τὰς εἰς ἐπίδειξιν ὕλας ἀφθονωτάτας προσλαβόντες· ὁ μὲν φρόνιμος ἰδίων τε καὶ κοινῶν προστασίαν πραγμάτων, οἷς σύνεσιν καὶ εὐβουλίαν ἐνεπιδείξεται· ὁ δὲ σώφρων τὸν εἰς ἀσωτίαν δεινὸν ἐπάροι καὶ παρακαλέσει τυφλὸν πλοῦτον ἵνα βλέποντα ἀποδείξῃ· ὁ δὲ δίκαιος ἀρχήν, δι' ἧς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονέμειν ἐκάστῳ τῶν ὄντων ἀκωλύτως δυνατὸς ἔσται. — — ἀνευ δὲ τούτων ἀρεταὶ μὲν εἰσιν, ἀκίνητοι δὲ ἀρεταὶ καὶ ἡσυχίαν ἄγουσαι. Idem 30 ad vitia pertinere docet sequentibus.

§ 5. Eadem virtus deorum et hominum, virorum et mulierum.

245 Cicero de legibus I 8, 25. Iam vero virtus eadem in homine ac deo est, neque alio ullo in genere praeterea. Est autem virtus nihil aliud nisi perfecta et ad summum perducta natura.

35 246 Plutarchus de comm. not. cp. 33 p. 1076a. Ἀλλὰ κατὰ Χρῦσιππον οὐδὲ τοῦτο περὶ εἶναι αὐτοῖς (sc. θεοῖς τὸ εὐδαιμονεῖν) „ἀρετὴν τε γὰρ οὐχ ὑπερέχειν τὸν Δία τοῦ Δίωτος, ὠφελεῖσθαι τε ὁμοίως ὑπ' ἀλλήλων τὸν Δία καὶ τὸν Δίωνα, σοφοῦς ὄντας, ὅταν ἕτερος θατέρου τυγχάνῃ κινουμένου.“

1 ὡς δὲ ἐν Wy., ὡς θεὸν ἐν libri; locus nondum sanatus. 12 ξόλον scripsi, ξύλων ῥῆν codd. 25 προστασίαν scripsi, περιουσίαν codd. παρουσίαν Cohn. 28 ὄντων corruptum, συνόντων Mang. ὑπὴρώων Wendl. 33 in genere Davisius, ingenio libri. | praeter eas autem libri. 34 nisi perfecta Bake, in se perfecto libri.

247 Alexander Aphrod. de fato cp. 37 p. 211, 13 Bruns. οὐ γὰρ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς οἷόν τε λέγειν εἶναι τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν· οὔτε γὰρ ἄλλως ἀληθὲς τὸ τὰς τῶν τοσοῦτον ἀλλήλων κατὰ τὴν φύσιν διεστώτων τὰς αὐτὰς τελειότητάς τε καὶ ἀρετὰς λέγειν, οὔθ' οἱ πρὸς αὐτῶν (scil. a Chrysippo) περὶ αὐτῶν λεγόμενοι λόγοι εὐλόγον τι ἐν αὐτοῖς ἔχουσι.

248 Origenes contra Celsum VI 48 Vol. II p. 119, 16 Kd. (p. 670 Delarue). εἶτα ἐὰν μὲν τὴν αὐτὴν ἀρετὴν λέγοντες ἀνθρώπου καὶ θεοῦ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς φιλόσοφοι μὴ εὐδαιμονέστερον λέγωσιν εἶναι τὸν ἐπὶ πᾶσι θεὸν τοῦ ἐν ἀνθρώποις κατ' αὐτοὺς σοφοῦ, ἀλλ' ἴσην εἶναι τὴν ἀμφοτέρων εὐδαιμονίαν Κέλσος οὐ καταγεῖλα etc.

249 Origenes contra Celsum IV 29 Vol. I p. 298, 27 (p. 522 Del.). ὥστε καὶ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ ἀνθρώπου καὶ θεοῦ.

250 Clemens Al. Strom. VII 14 p. 886 Pott. οὐ γὰρ καθάπερ οἱ Στοῶικοι ἀθέως πάνυ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνθρώπου λέγομεν καὶ θεοῦ. 15

251 Themistius Orat. II p. 27c. Εἰ δ' αὖ φήσειέ τις κολακκεῖαν εἶναι τῷ Πυθίῳ παραβάλλειν τὸν βασιλέα, Χρύσιππος μὲν ὑμῶν καὶ Κλεάνθης οὐ συγχωρήσει καὶ ὅλου ἔθνος φιλοσοφίας, ὃ ἐκ τῆς ποικίλης χορός, οἱ φάσκοντες εἶναι τὴν αὐτὴν ἀρετὴν καὶ ἀλήθειαν ἀνδρός καὶ θεοῦ. 20

252 Proclus in Platonis Timaeum p. 106 F. Schn. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι θεῶν καὶ ἀνθρώπων εἰρήκασι, πολλοῦ δεόντες τῆς τοῦ Πλάτωνος ὁσιότητος εἶναι ζηλωταὶ καὶ τῆς Σωκρατικῆς μετριότητος.

253 Lactant. instit. div. III 25. Quodsi natura hominis sapientiae 25 capax est, oportuit et opifices et rusticos et mulieres et omnes denique, qui humanam formam gerunt, doceri, ut sapiant; populumque <sapientum> ex omni lingua et conditione et sexu et aetate conflari. — — Senserunt hoc adeo Stoici, qui et servis et mulieribus philosophandum esse dixerunt, Epicurus quoque qui rudes omnium literarum 30 ad philosophiam invitat.

254 Clemens Al. Strom. IV 8 p. 590. ἀμολόγηται δ' ἡμῖν τὴν αὐτὴν φύσιν κατὰ γένος ἕκαστον τὴν αὐτὴν καὶ ἴσχειν ἀρετὴν· οὐκ ἄλλην τοίνυν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα φύσιν ἔχειν ἢ γυνή, ἄλλην δὲ ὃ ἀνήρ φαίνεται, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν· ὥστε καὶ τὴν ἀρετὴν. 35

idem p. 592. φιλοσοφητέον οὖν καὶ ταῖς γυναιξίν, ἐμπερῶς τοῖς ἀνδράσιν etc.

§ 6. Plures esse virtutes qualitate differentes.

255 Plutarchus de virtute morali cp. 2 p. 441a. εἰοικε δὲ καὶ Ζήνων εἰς τοῦτό πως ὑποφέρεσθαι ὃ Κιτιεύς (praecedentibus Ariston 40 nis de virtutibus sententia enarratur) ὀριζόμενος τὴν φρόνησιν ἐν μὲν

18 Κλεάνθης] cf. I n. 564. 28 add. Usener. 34 trad. ἔχει. 35 trad. ἀλλ' ἦ.

ἀπονεμητέοις δικαιοσύνην, ἐν δ' αἰρετέοις σωφροσύνην, ἐν δὲ ὑπομενετέοις ἀνδρείαν· ἀπολογούμενοι δὲ ἀξιούσιν ἐν τούτοις τὴν ἐπιστήμην φρόνησιν ὑπὸ τοῦ Ζήνωνος ὠνομάσθαι. Χρῦσιππος δὲ κατὰ τὸ ποιὸν ἀρετὴν ἰδίᾳ ποιότητι συνλίστασθαι νομίζων ἔλαθεν ἕαν-
 5 τὸν κατὰ τὸν Πλάτωνα „σμήνος ἀρετῶν“ οὐ σύννηθες οὐδὲ γνώριμον ἐγείρας· ὡς γὰρ παρὰ τὸν ἀνδρείον ἀνδρείαν καὶ παρὰ τὸν πρῶτον πρᾶγματα καὶ δικαιοσύνην παρὰ τὸν δίκαιον, οὕτως παρὰ τὸν χαριέντα χαριεντότητα καὶ παρὰ τὸν ἐσθλὸν ἐσθλότητα, καὶ παρὰ τὸν μέ-
 10 γαν μεγαλότητα, καὶ παρὰ τὸν καλὸν καλότητα, ἐτέρας τε τοιαύ-
 15 τας ἐπιδεξιότητος, εὐαπαντησίας, εὐτραπελίας ἀρετὰς τιθέμε-
 20 νος, πολλῶν καὶ ἀτόπων ὀνομάτων οὐδὲν δεομένην ἐμπέπληκε φιλο-
 σοφίαν.

256 Galenus de H. et Plat. decr. VII 2 (208. 591 M.) de Chrysippi libro, quem contra Aristonem conscripsit περὶ τοῦ ποιᾶς εἶναι τὰς
 15 ἀρετὰς, disputans: νομίσας γοῦν ὁ Ἀρίστων μίαν εἶναι τῆς ψυχῆς δύναμιν, ἣ λογίζομεθα, καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς ἔθετο μίαν, ἐπι-
 20 στήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ὅταν μὲν οὖν αἰρεῖσθαι τε δέη τάγαθὰ καὶ φεύγειν τὰ κακὰ, τὴν ἐπιστήμην τήνδε καλεῖ σωφροσύνην· ὅταν δὲ πράττειν μὲν τάγαθὰ, μὴ πράττειν δὲ τὰ κακὰ, φρόνησιν· ἀνδρείαν
 25 δὲ ὅταν τὰ μὲν θαρρῆ, τὰ δὲ φεύγη· ὅταν δὲ τὸ κατὰ ἀξίαν ἐκάστω νέμη, δικαιοσύνην· ἐνὶ δὲ λόγῳ γενώσκουσα μὲν ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ πράττειν τάγαθὰ τε καὶ κακὰ σοφία τέ ἐστι καὶ ἐπιστήμη, πρὸς δὲ τὰς πράξεις ἀφικνουμένη τὰς κατὰ τὸν βίον, ὀνόματα πλείω λαμβάνει τὰ προειρημένα, φρόνησις τε καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀν-
 30 δρεία καλουμένη. τοιαύτη μὲν τις ἡ Ἀρίστωνος δόξα περὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἀρετῶν. ὃ γε μὴν Χρῦσιππος οὐκ οἶδα ὅπως ἀντιλέγειν ἐπιχειρεῖ τάνδρῳ τὴν κοινὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόθεσιν ἀκριβῶς διαφυλάττοντι. καλῶς γὰρ ἅπαντα γινωσκόντων τε καὶ πραττόντων ἡμῶν ἂν ὁ βίος διοικοῖτο κατὰ ἐπιστήμην, κακῶς δὲ καὶ ψευ-
 35 δῶς γινωσκόντων τε καὶ πραττόντων κατὰ ἄγνοιαν, ὡς αὐτὸς ὁ Χρῦσιππος βούλεται, καὶ διὰ ταῦτα μία μὲν ἀρετὴ γίνοιτο ἂν, ἡ ἐπιστήμη, μία δὲ ὡσαύτως ἡ κακία, προσαγορευομένη καὶ ἥδε ποτὲ μὲν ἄγνοια, ποτὲ δὲ ἀνεπισημοσύνη. ἕαν οὖν τις τὸν θάνατον ἢ τὴν πενίαν ἢ τὴν νόσον ὡς κακὰ δεδιῶς ἦ, δέον θαρρῆν, ὡς ἐπὶ
 40 ἀδιαφόροις, ἐνδεία μὲν ἐπιστήμης αὐτὸν τίθενται ἀγνοεῖν τάληθές, ὡς ἂν Ἀρίστων τε καὶ Χρῦσιππος εἴποι, κακίαν δὲ ἔχειν ψυχῆς, ἣν ὀνομάζουσι δειλίαν, ἣ ἐναντίαν ἀρετὴν αὐτοὶ φασιν εἶναι τὴν ἀνδρείαν, ἐπιστήμην οὕσαν ὧν χρὴ θαρρῆν ἢ μὴ θαρρῆν, τουτέστιν ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν τῶν ὄντως δηλονότι τοιούτων, οὐ κατὰ

1 δαιρετέοις libri, corr. Wy. 4 malim ἀρετὴν (ἐκάστην). || ἰδίᾳ scripsi, ἰδίαν libri. 8 χαριεντότητας et mox ἐσθλότητας, μεγαλότητας, καλότητας libri.

ψευδῆ δόξαν ὑπειλημμένων, οἷάπερ ἐστὶν ὑγίεια καὶ πλοῦτος καὶ νόσος καὶ πένια. τούτων γὰρ οὐδὲν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν εἶναι φασιν, ἀλλὰ ἀδιάφορα πάντα. καὶ τολύου, εἰ τὸ μὲν ἡδὺ νομίσας τις ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀνιαρὸν κακὸν ἀκολουθῶν τῇ δόξῃ τῆδε τοῦ μὲν τὴν αἴρεσιν ποιοῖτο, τοῦ δὲ τὴν φυγὴν, ἀμαθῆς ἐστὶν οὐσίας ἀγαθοῦ καὶ διὰ ταῦτα ἀκόλαστος. ἐν ἀπάσαις γὰρ πράξεσιν αἰρουμένων ἡμῶν τὸ φαινόμενον ἀγαθόν, φευγόντων δὲ τὸ φαινόμενον κακόν, ἐχόντων δὲ φύσει τὰς ὁρμὰς ταύτας ἐφ' ἑκάτερον ἢ φιλοσοφία διδάσκουσα τὸ κατὰ ἀλήθειαν ἀγαθόν τε καὶ κακὸν ἀναμαρτήτους ἐργάζεται. Χρῦσιππος δὲ οὐκ οἶδα ὅπως, ὥσπερ οἱ ἰδιῶται λόγων, τῇ διαφορᾷ τῶν φωνῶν, οὐ τοῖς τυγχάνουσιν αὐταῖς πράγμασι προσέχει τὸν νοῦν, ἕτερόν τι νομίζων δηλοῦσθαι καθ' ἑκάστην τῶνδε τῶν φωνῶν, αἰρετέον, ποιητέον, θαρρητέον, ἀγαθόν. ἔστι δὲ οὐχ ἕτερον, ἀλλὰ ἐν ἀπάσαις ταυτὸν, ὅπερ ἐκ τῆς ἀγαθὸν δηλοῦται. — — — ἀπάσαις γὰρ ταύταις ταῖς λέξεσιν ἀγαθὸν καὶ κακὸν λέγει καὶ κατὰ αὐτὸν τὸν Χρῦσιππον, εἰ γε δὴ τὸ ἀγαθὸν αὐτὸ μόνον ἐστὶ αἰρετέον καὶ ποιητέον καὶ θαρρητέον· ὥστε τὴν τῶν ἀγαθῶν ἐπιστήμην ἐν διαφοροῖς ὕλαις ἢ πράξεσιν ἐξεταζομένην ὀνόματα πλείω λαμβάνειν, ἕκαστον ἐν τῷ πρὸς τι κατὰ τὴν ὕλην ἢ τὴν πράξιν ὑφίστάμενον. — — — οὕτως οὖν κἀν τοῖς περὶ τῆς τῶν ἀρετῶν διαφορᾷς ὁ Χρῦσιππος ἀποχωρῶν τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἀποδεικτικῶν λημμάτων ἐν τοῖς ὑπολοίποις ἀλάται τρισὶ γένεσιν, ὅς ἔν γε τῷ ποιάς εἶναι τὰς ἀρετὰς ἐπιστημονικῶν μᾶλλον ἄπτεται, καταβαλλόντων μὲν ὄντως τὸν Ἀρίστωνος λόγον, οὐ μὴν τῇ γε οἰκίᾳ προπόντων ὑποδέσει.

35

257 Galenus de H. et Plat. decr. V 5 (167) p. 446 Mü. ἔπεται δ' αὐθις τοῖσδε (sc. τῷ περὶ τῶν παθῶν λόγῳ) καὶ ὁ περὶ τῶν ἀρετῶν λόγος αὐτὸς ἔχων τὸ σφάλμα διττόν, εἴτ' ἐπιστήμας τις ἀπάσας αὐτάς, εἴτε δυνάμεις ὑπολάβοι. τῶν μὲν γὰρ ἀλόγων τῆς ψυχῆς μερῶν ἀλόγους ἀνάγκη καὶ τὰς ἀρετὰς εἶναι, τοῦ λογιστικοῦ δὲ μόνου λογικήν. ὥστ' εὐλόγως ἐκείνων μὲν αἱ ἀρεταὶ δυνάμεις εἰσὶν, ἐπιστήμη δὲ μόνου τοῦ λογιστικοῦ. Χρῦσιππος δὲ μεγάλη σφάλλεται, οὐχ ὅτι μηδεμίαν ἀρετὴν ἐποίησε δύναμιν (οὐ γὰρ μέγα τὸ τοιοῦτον σφάλμα ἐστίν, οὐδὲ διαφερόμεθα πρὸς αὐτὸ) ἀλλ' ὅτι πολλὰς ἐπιστήμας τε καὶ ἀρετὰς εἶναι φήσας μίαν ἔφησεν εἶναι δύναμιν τῆς ψυχῆς. οὐ γὰρ ἐνδέχεται μιᾶς δυνάμεως ἀρετὰς εἶναι πολλὰς, εἴγε μὴδὲ τελειότητος πολλὰς ἐνὸς πράγματος. μία γὰρ ἑκάστου τῶν ὄντων ἢ τελειότης, ἢ δ' ἀρετὴ τελειότης ἐστὶ τῆς ἐκάστου φύσεως, ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ. κάλλιον οὖν Ἀρίστων ὁ Χρῖος,

37 τελειότητος Cornarius, τελειοτάτας libri.

Stoicorum veterum fragm. III.

οὔτε πολλὰς εἶναι τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς ἀποφηνάμενος, ἀλλὰ μίαν, ἣν ἐπιστήμην ἀγαθῶν τε καὶ κακῶν εἶναι φησιν, οὔτε περὶ τῶν παθῶν ἐναντία ταῖς ἰδίαις ὑποθέσει γραφάς, ὥσπερ ὁ Χρῦσιππος.

258 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 7 p. 1034d. Οὐ μόνον δὲ ὁ Ζήνων περὶ ταῦτα φαίνεται αὐτῷ μαχόμενος (unane sit virtus an complures), ἀλλὰ καὶ Χρῦσιππος, Ἀρίστωνι μὲν ἐγκαλῶν, ὅτι μιᾶς ἀρετῆς σχέσεις ἔλεγε τὰς ἄλλας εἶναι, Ζήνωνι δὲ συνηγορῶν οὕτως ὀριζομένῳ τῶν ἀρετῶν ἐκάστην.

259 Galenus de H. et Plat. decr. VII (206. 583 M.). οὐ μόνον δὲ τοὺς περὶ ψυχῆς ἡγεμονικοῦ λόγους ἠρωτημένους ὑπὸ αὐτῶν ἐλέγχοντες ἐμηνύναμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς ὑπὸ Χρυσίππου γεγραμμένα, τοῦτο μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς ὑπομνήμασι τρισί, τοῦτο δὲ ἐν τῷ θεραπευτικῷ, μετὰ τοῦ καὶ δεικνύειν αὐτὸν ἑαυτῷ διαφερόμενον. ἐπεμνήσθημεν δὲ καὶ τῶν Ποσειδωνίου συγγραμμάτων, ἐν οἷς ἐπαινεῖ τὸν παλαιὸν λόγον ἐλέγχων τὰ Χρυσίππῳ κακῶς εἰρημμένα περὶ τε τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς διαφορᾶς. ὥσπερ γὰρ ἀναιρεῖται τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, εἰ μόνον εἴη τὸ λογιστικὸν αὐτῇ, μηδενὸς μῆτε ἐπιθυμητικοῦ μῆτε θυμοειδοῦς ὄντος, οὕτω καὶ τῶν ἀρετῶν πλὴν φρονήσεως αἱ λοιπαὶ πᾶσαι. καίτοι κἀνταῦθα εἴ τις ἐπέξερχοιτο τῷ λόγῳ τὰ τε περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν ἐν τέτταρσι βιβλίοις ὑπὸ Χρυσίππου γεγραμμένα βασιανίζων ὅσα τε καθ' ἕν ἄλλο διήλθεν, ᾧ δεικνύσι ποιᾶς εἶναι τὰς ἀρετὰς ἐλέγχων τὸν Ἀρίστωνος λόγον, οὐχ ἑνὸς ἢ δυοῖν ἀλλὰ τριῶν ἢ τεττάρων ἂν δεηθεῖν βιβλίων. ἔστι μὲν γὰρ κἀνταῦθα λόγος εἰς βραχὺς ἐπιστημονικὸς ἐλέγχων τὸν Χρῦσιππον, οὔτε τάληθῃ πρεσβεύοντα καὶ μηνύοντα περιττῶς. ἀλλὰ οἱ μῆτε παιδευθέντες ἐν ἀποδεικτικῇ μεθόδῳ μῆθ' ὅλως γνόντες, ὅποια τίς ἐστι, μόνῳ δὲ τῷ μεγέθει καὶ πλήθει τῶν ὑπὸ Χρυσίππου γραφέντων βιβλίων προσέχοντες τὸν νοῦν ἀληθῆ νομίζουσι πάνθ' ὑπάρχειν αὐτά. καὶ γὰρ καὶ ὄντως ἐστὶ τὰ πλεῖστα αὐτῶν ἀληθῆ καὶ μάλιστα γε τὰ κατὰ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ δεικνύσι ποιᾶς εἶναι τὰς ἀρετὰς. ἀλλὰ ὅτι τῷ μίαν ὑποθεμένῳ δύναμιν ὑπάρχειν ἐν τῇ ψυχῇ τὴν λογικὴν τε καὶ κριτικὴν ὀνομαζομένην, ἀνελόντι δὲ τὴν ἐπιθυμητικὴν τε καὶ θυμοειδῆ, καθάπερ ὁ Χρῦσιππος ἀνεῖλε, μάχεται τὰ κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον εἰρημμένα, ταυτὶ μὲν ψαίτο ἂν τις αὐτῷ· τὸ μέντοι καταβάλλεσθαι τὴν Ἀρίστωνος αἰρεσιν ἀληθῶς ὑπὸ τῶν γεγραμμένων οὐκ ἂν τις μὲν ψαίτο. νομίζει γὰρ ὁ ἀνήρ ἐκεῖνος μίαν οὖσαν τὴν ἀρετὴν ὀνόμασι πλείοσιν ὀνομά-

7 Ecce Zenonis definitiones a Plut. allatae: Πάλιν δὲ ὀριζόμενος αὐτῶν ἐκάστην, τὴν μὲν ἀνδρείαν φησὶ (sc. ὁ Ζήνων) φρόνησιν εἶναι ἐν ἐνεργητοῖς· τὴν δὲ δικαιοσύνην φρόνησιν ἐν ἀπονεμητοῖς, ὡς μίαν οὖσαν ἀρετὴν, ταῖς δὲ πρὸς τὰ πράγματα σχέσει κατὰ τὰς ἐνεργείας διαφέρειν δοκοῦσαν. Cf. I n. 200.

ξεσθαι κατὰ τὴν πρὸς τι σχέσιν. ὁ τοίνυν Χρῦσιππος δείκνυσιν οὐκ ἐν τῇ πρὸς τι σχέσει γινόμενον τὸ πλήθος τῶν ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν, ἀλλὰ ἐν ταῖς οἰκείαις οὐσίαις ὑπαλλαττομέναις κατὰ τὰς ποιότητας, ὡς ὁ τῶν παλαιῶν ἠβούλετο λόγος· ὅπερ καὶ αὐτὸ βραχὺ παρατρέψας ὁ Χρῦσιππος ἑτέροις λέξεσι 5 διήλθεν ἐν τῷ ποιῶν εἶναι τὰς ἀρετὰς τοῖς τε ἐπιχειρήμασιν οὐ πρόκειται τῷ τὸ λογικὸν εἶναι μόνον τῆς ψυχῆς τεθειμένῳ, τὸ παθητικὸν δὲ ἀνηρηκότι. πῶς οὖν ἐργῶ τοῦ μήκους τῶν λόγων αἴτιος, ἐὰν ἀναγκασθῶ νῦν ἀποδεικνύειν ἀλλοτρίας αἰρέσεως ἐπιχειρήμασι χρώμενον τὸν Χρῦσιππον εἰκότως καταβαλεῖν τὴν Ἀρίστωνος δόξαν; 10

260 Galenus in Hippocr. de humoribus lib. II Vol. XVI p. 303 K. (postquam trichotomiam animae Platonice probare studuit). ἀλλ' ὅμως ἐνοιόφασιν μίαν εἶναι τῆς ψυχῆς οὐσίαν· τὴν δ' ἀρετὴν εἶναι βούλονται τελειότητα τῆς ἐκάστου φύσεως. εἰ μὲν οὖν τι τοιοῦτον προῖκα ἐστὶν ἢ ἀρετῆ, μία ἐστὶν, εἴπερ καὶ τελειότης ἐστὶ μία· καὶ οὕτω κατὰ τὸ λογιστικὸν 15 μέρος τῆς ψυχῆς ἀναγκαῖον ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἀρετὴν· καὶ εἴπερ ἐν μόνον ἐστὶ τοῦτο ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, τὸ λογιζόμενον, οὐ χρὴ ζητεῖν ἀρετὰς πολλὰς.

261 Diog. Laërt. VII 92. Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετὰς — — τέτταρας δὲ οἱ περὶ Ποσειδώνιον καὶ πλείονας οἱ περὶ Κλεάνθη καὶ Χρῦσιππον. 20

§ 7. De singulis virtutibus.

262 Stobaeus ecl. II 59,4 W. φρόνησιν δ' εἶναι ἐπιστήμην ὧν ποιητέον καὶ οὐ ποιητέον καὶ οὐδετέρων ἢ ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων φύσει πολιτικοῦ ζῶον (καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ ἀρετῶν οὕτως 25 ἀκούειν παραγγέλλουσι). σωφροσύνην δ' εἶναι ἐπιστήμην ἀρετῶν καὶ φευκῶν καὶ οὐδετέρων· δικαιοσύνην δὲ ἐπιστήμην ἀπονεμητικὴν τῆς ἀξίας ἐκάστω· ἀνδρείαν δὲ ἐπιστήμην δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων· ἀφροσύνην δὲ <ἄγνοιαν> ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, ἢ ἄγνοιαν ὧν ποιητέον καὶ οὐ ποιητέον καὶ οὐδετέρων· ἀπολασίαν δὲ ἄγνοιαν αἰρε- 30 τῶν καὶ φευκῶν καὶ οὐδετέρων· <ἀδικίαν δὲ ἄγνοιαν μὴ ἀπονεμητικὴν τῆς ἀξίας ἐκάστω>· δειλίαν δὲ ἄγνοιαν δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων. Παραπλησίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς καὶ κακίας ὀρίζονται, τῶν εἰρημένων ἐχόμενοι. Κοινότερον δὲ τὴν ἀρετὴν διάθεσιν εἶναι φασὶ ψυχῆς 35 σύμφωνον αὐτῇ περὶ ὅλον τὸν βίον.

263 Philo Leg. Alleg. I § 63 Vol. I p. 77,12 Wendl. Διὰ τούτων βούλεται τὰς κατὰ μέρος ἀρετὰς ὑπογράφειν· εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν τέσσαρες, φρόνησις, σωφροσύνη, ἀνδρεία, δικαιοσύνη.

§ 65. ἢ μὲν φρόνησις περὶ τὰ ποιητέα, ὄρους αὐτοῖς τιθεῖσα, ἢ δὲ

13 ἀρετὴν scripsi, οὐσίαν ed. 16 εἴπερ scripsi, ὅπερ ed. 25 πολιτικοῦ <λογικοῦ> Wachsm. 31 ἀδικίαν—ἐκάστω add. Heeren.

ἀνδρεία τοῖς ὑπομενετέοις· ἡ δὲ σωφροσύνη τοῖς ἀρετέοις· ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῖς ἀπονεμητέοις.

§ 67. κατὰ δὲ τὸν τόπον τῆς φρονήσεως δύο εἰσὶ ποιοί, ὅ τε φρόνιμος καὶ ὁ φρονῶν. fere eadem redeunt p. 79 addito: ὁ μὲν συνιστάμενος 5 κατὰ τὴν φρόνησιν, ὁ δὲ φρονῶν κατὰ τὸ φρονεῖν.

de fortitudine § 68: ἐπιστήμη γὰρ ἔστιν ὑπομενετέων καὶ οὐχ ὑπομενετέων καὶ οὐδετέρων.

de iustitia § 87 p. 84, 2. ὅτι ἀπονεμητικὴ τῶν κατ' ἄξιαν ἔστιν ἡ δικαιοσύνη καὶ τέτακται οὔτε κατὰ τὸν κατήγορον οὔτε κατὰ τὸν ἀπολογούμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸν δικαστήν. Ὡσπερ οὖν ὁ δικαστὴς οὔτε νικῆσαι 10 προήρηται οὔτε πολεμῆσαι τισι καὶ ἐναντιωθῆναι, γνώμην δ' ἀποφηνάμενος βραβεύει τὸ δίκαιον· οὕτως ἡ δικαιοσύνη οὐδενὸς οὔσα ἀντίδικος, ἀπονέμει τὸ κατ' ἄξιαν ἐκάστῳ πράγματι.

264 Stobaeus ecl. II 60, 9 W. Τῶν δ' ἀρετῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας, 15 τὰς δὲ ταῖς πρώταις ὑποτεταγμένας· πρώτας δὲ τέτταρας εἶναι, φρόνησιν, σωφροσύνην, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην. Καὶ τὴν μὲν φρόνησιν περὶ τὰ καθήκοντα γίνεσθαι· τὴν δὲ σωφροσύνην περὶ τὰς ὁρμὰς τοῦ ἀνθρώπου· τὴν δὲ ἀνδρείαν περὶ τὰς ὑπομονάς· τὴν δὲ δικαιοσύνην περὶ τὰς ἀπονεμήσεις. Τῶν δὲ ὑποτεταγμένων ταῖς ἀρεταῖς ταύταις τὰς μὲν τῇ φρονήσει ὑποτετάχθαι, 20 τὰς δὲ τῇ σωφροσύνῃ, τὰς δὲ τῇ ἀνδρείᾳ, τὰς δὲ τῇ δικαιοσύνῃ. Τῇ μὲν οὖν φρονήσει ὑποτάττεσθαι εὐβουλίαν, εὐλογιστίαν, ἀγγίλοιαν, νουνέχειαν, <εὐστολίαν>, εὐμηχανίαν· τῇ δὲ σωφροσύνῃ εὐταξίαν, κοσμιότητα, αἰδημοσύνην, ἐγκράτειαν· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ καρτερίαν, θαρραλεότητα, μεγαλοψυχίαν, εὐψυχίαν, φιλοπονίαν· τῇ δὲ δικαιοσύνῃ εὐσέβειαν, χρηστότητα, εὐκοινωνησίαν, 25 εὐσυναλλαξίαν. Εὐβουλίαν μὲν οὖν εἶναι λέγουσιν ἐπιστήμην τοῦ ποῖα καὶ πῶς πράττοντες πράξομεν συμφερόντως· εὐλογιστίαν δὲ ἐπιστήμην ἀνταναιρετικὴν καὶ συγκεφαλαιωτικὴν τῶν γινομένων καὶ ἀποτελουμένων· ἀγγίλοιαν δὲ ἐπιστήμην εὐρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρημα· νουνέχειαν δὲ ἐπιστήμην <τῶν χειρόνων καὶ βελτιόνων· εὐστολίαν δὲ 30 ἐπιστήμην> ἐπιτευκτικὴν τοῦ ἐν ἐκάστῳ σκοποῦ· εὐμηχανίαν δὲ ἐπιστήμην εὐρετικὴν διεξόδου πραγμάτων· εὐταξίαν δὲ ἐπιστήμην τοῦ πότε πρακτέου καὶ τί μετὰ τί καὶ καθόλου τῆς τάξεως τῶν πράξεων· κοσμιότητα δὲ <ἐπιστήμην> πρεπουσῶν καὶ ἀπρεπῶν κινήσεων· αἰδημοσύνην δὲ ἐπιστήμην εὐλαβητικὴν ὀρθοῦ φόβου· ἐγκράτειαν δὲ ἐπιστήμην ἀνυπέρβατον τῶν 35 κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον φανέντων· καρτερίαν δὲ ἐπιστήμην ἐμμενητικὴν τοῖς ὀρθῶς κριθεῖσι· θαρραλεότητα δὲ ἐπιστήμην καθ' ἣν οἶδαμεν ὅτι οὐδενὶ δεινῷ μὴ περιπέσωμεν· μεγαλοψυχίαν δὲ ἐπιστήμην ὑπεράνω ποιούσαν τῶν πεφουκότων ἐν σπουδαίοις τε γίνεσθαι καὶ φάυλοις· εὐψυχίαν δὲ ἐπιστήμην ψυχῆς παρεχομένης ἑαυτὴν ἀήτητον· φιλοπονίαν δὲ ἐπιστήμην 40 ἐξεργαστικὴν τοῦ προκειμένου, οὐ καλυομένην διὰ πόνον· εὐσέβειαν δὲ ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας· χρηστότητα δὲ ἐπιστήμην εὐποιητικὴν· εὐκοινωνησίαν δὲ ἐπιστήμην ἰσότητος ἐν κοινωνίᾳ· εὐσυναλλαξίαν δὲ ἐπιστήμην τοῦ συναλλάττειν ἀμέμπτως τοῖς πλησίον.

Πασῶν δὲ τούτων τῶν ἀρετῶν τὸ τέλος εἶναι τὸ ἀκολουθῶν τῇ φύσει 45 ζῆν· ἐκάστην δὲ τούτου διὰ τῶν ἰδίων παρέχεσθαι τυγχάνοντα τὸν ἄνθρωπον

22 εὐστολίαν add. Wachsm. 27 συγκεφαλαιωτικὴν Heine, μὴ κεφαλαιωτικὴν libri. 29 τῶν—ἐπιστήμην add Wachsm. 32 ἐπιστήμην add. Heeren.

34 ἀνυπέρβατον Wachsm., ἀνυπέρβλητον libri.

πον. Ἐχειν γὰρ ἀφορμὰς παρὰ τῆς φύσεως καὶ πρὸς τὴν τοῦ καθήκοντος εὐρεσιν καὶ πρὸς τὴν τῶν ὁρμῶν εὐστάθειαν καὶ πρὸς τὰς ὑπομονὰς καὶ πρὸς τὰς ἀπονεμήσεις. Καὶ <κατὰ> τὸ σύμφωνον καὶ τὸ ἐαυτῆς ἐκάστη τῶν ἀρετῶν πράττουσα παρέχεται τὸν ἀνθρώπον ἀκολούθως τῇ φύσει ζῶντα.

265 Diog. Laërt. VII 92. τῶν δὲ ἀρετῶν τὰς μὲν πρώτας, τὰς δὲ 5 ταύταις ὑποτεταγμένας· πρώτας μὲν τὰςδε· φρόνησιν, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· ἐν εἶδει δὲ τούτων μεγαλοψυχίαν, ἐγκράτειαν, καρτερίαν, ἀγχίνουαν, εὐβουλίαν. καὶ τὴν μὲν φρόνησιν εἶναι ἐπιστήμην κακῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ οὐδετέρων, τὴν δὲ δικαιοσύνην ἐπιστήμην ὧν αἰρετέον καὶ εὐλαβητέον καὶ οὐδετέρων **** τὴν δὲ μεγαλοψυχίαν ἐπιστήμην <ἧ> 10 ἕξιν ὑπεράνω ποιοῦσαν τῶν συμβαινόντων κοινῇ φαύλοις τε καὶ σπουδαίοις, τὴν δὲ ἐγκράτειαν διαθέσειν ἀνυπέρβατον τῶν κατ' ὀρθὸν λόγον ἢ ἕξιν ἀήττητον ἡδονῶν, τὴν δὲ καρτερίαν ἐπιστήμην ἢ ἕξιν ὧν ἐμμενετέον καὶ μὴ καὶ οὐδετέρων, τὴν δὲ ἀγχίνουαν ἕξιν εὐρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρῆμα, τὴν δὲ εὐβουλίαν ἐπιστήμην τοῦ σκοπεῖσθαι ποῖα καὶ 15 πῶς πράττοντες πράξομεν συμφερόντως.

ἀνά λόγον δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας, τὰς δὲ ὑπὸ ταύ-
τας· οἶον ἀφροσύνην μὲν καὶ δειλίαν καὶ ἀδικίαν καὶ ἀκολασίαν ἐν ταῖς
πρώταις, ἀκρᾶσίαν δὲ καὶ βραδύνοιαν καὶ κακοβουλίαν ἐν ταῖς ὑπὸ ταύτας.
εἶναι δὲ ἀγνοίας τὰς κακίας ὧν αἱ ἀρεταὶ ἐπιστήμαι. 20

266 Andronicus περὶ παθῶν p. 19 Schuchardt.

Φρόνησις μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιστήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων. — —

Σωφροσύνη δὲ ἐπιστήμη αἰρετῶν καὶ οὐχ αἰρετῶν καὶ οὐδετέρων.

Δικαιοσύνη δὲ ἕξις ἀπονεμητικὴ τοῦ κατ' ἄξιον ἐκάστω.

Ἀνδρεία δὲ ἐπιστήμη δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ οὐδετέρων. 25

267 Andronicus περὶ παθῶν p. 20, 21 Schuchardt.

εὐβουλίαι μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιστήμη συμφερόντων.

ἀγχίνουα δὲ ἕξις ἐξ ὑπογούου τὸ καθήκον εὐρίσκουσα. —

πρόνοια δὲ ἕξις ὁδοποιεῖσθαι δυναμένη εἰς τὸ μέλλον, ὡς ἂν πράττηται
ὡς χρῆ. — — 30

βασιλικὴ δὲ ἐμπειρία τοῦ ἄρχειν πλήθους ἀνυπευθύνως.

στρατηγικὴ δὲ ἕξις θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ τῶν στρατοπέδῳ συμφε-
ρόντων. — —

πολιτικὴ δὲ ἕξις θεωρητικὴ <καὶ πρακτικὴ> τῶν πόλει συμφερόντων.

οἰκονομικὴ δὲ ἕξις θεωρητικὴ <καὶ πρακτικὴ> τῶν οἴκῳ συμφερόν- 35
των. — —

διαλεκτικὴ δὲ ἐπιστήμη τοῦ εὖ διαλέγεσθαι.

ῥητορικὴ δὲ ἐπιστήμη τοῦ εὖ λέγειν.

φυσικὴ δὲ ἐπιστήμη τῶν περὶ φύσιν.

268 Andronicus περὶ παθῶν p. 27, 16 Schuchardt (ex cod. Par. 2131) 40
κατὰ Χρύσιππου.

Φρόνησις ἐστὶν ἐπιστήμη τοῦ ποῖα δεῖ ποιεῖν, ποῖα δ' οὐ.

Ἀφροσύνη δὲ ἡ ἄγνοια τῶν αὐτῶν καὶ ἄφρονες οἱ τούτων τι ἀγνοοῦν-

8 ἀγχίνουαν εὐβουλίαν om. B. 9 non est haec iustitiae definitio, τῶν (pro
ὧν) B. 10 ἀνδρείας et σωφροσύνης definitiones exciderunt. || ἧ om. BP.

11 φαύλοις τε καὶ σπουδαίοις recte n. 270, φαύλων τε καὶ σπουδαίων BP.

16 πράξομεν P.

19 ἐν ταῖς πρώταις vulg., καὶ BP. || δὲ om. BP. || ταύταις
BP. 22 ipse Chrysippus hoc fine utitur II n. 174. 34. 35 καὶ πρακτικὴ add.
Schuchardt.

τες καὶ περὶ ταῦτα διεψευσμένοι· ἔστι γὰρ ἀφροσύνη ἄγνοια τοῦ ποῖα δεῖ ποιεῖν, ποῖα δ' οὐ.

Ῥποτέτακται δὲ τῇ φρονήσει εὐβουλία, εὐλογιστία, ἀγχίνοια, νουνέχεια, εὐστοχία, εὐμηχανία.

5 εὐλογιστία δὲ ἔστιν ἐπιστήμη συγκεφαλαιωτικὴ τῶν γινομένων καὶ ἀποτελουμένων.

ἀγχίνοιά ἐστιν ἐπιστήμη εὐρετικὴ τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρήμα.

νουνεχία ἐστὶν ἐπιστήμη χειρῶνων καὶ βελτιόνων.

εὐστοχία ἐστὶν ἐπιστήμη ἐπιτευκτικὴ τοῦ ἐν ἐκάστῳ σκοποῦ.

10 εὐμηχανία ἐστὶν ἐπιστήμη εὐρετικὴ διεξόδου πραγμάτων.

269 Andronicus περὶ παθῶν p. 28, 1 Schuchardt (ex Paris. 2131) (Κατὰ Χρύσιππον).

Ῥποτέτακται δὲ τῇ ἀνδρείᾳ· καρτερία, θαρσάλεότης, μεγαλοψυχία, εὐψυχία, φιλοπονία.

15 καρτερία ἐστὶν ἐπιστήμη ἔμμοнос τοῖς ὀρθῶς κριθεῖσι.

θαρσάλεότης ἐστὶν ἐπιστήμη καθ' ἣν οὔδαμεν ὅτι οὐ περιπέσομεν.

μεγαλοψυχία ἐστὶν ἐπιστήμη <ὑπεράνω ποιοῦσα> τῶν πεφουκῶτων ἐν σπουδαίοις τε γίνεσθαι καὶ φάλοις.

εὐψυχία ἐστὶν ἐπιστήμη ψυχῆς παρεχομένη αὐτὴν ἀήτητον.

20 φιλοπονία ἐστὶν ἐπιστήμη ἐξεργαστικὴ μὲν τοῦ προκειμένου, οὐ καταναλισκομένη δὲ ὑπὸ πόνων.

270 Andronicus περὶ παθῶν p. 22, 13 Schuchardt.

εὐψυχία μὲν οὖν ἐστὶν εὐτομία ψυχῆς πρὸς τὸ ἐπιτελεῖν τὰ εαυτῆς ἔργα.

25 λῆμα δὲ ἕξις προχείρους παρεχομένη πρὸς τὸ ἐπιχειρεῖν τε οἷς χρη καὶ ὑπομένειν ἅ λόγος ἀρεῖ.

μεγαλοψυχία δὲ ἕξις ὑπεράνω ποιοῦσα τοῦ κοινῆ συμβαίνοντος φάλοις τε καὶ σπουδαίοις.

ἀρξενότης δὲ ἕξις ἀτάρκεις παρεχομένη ἐν τοῖς κατ' ἀρετὴν πόνοις.

καρτερία δὲ ἐπιστήμη ἔμμενετῶν <καὶ οὐκ ἔμμενετῶν> καὶ οὐδετέρων.

30 μεγαλοπρέπεια δὲ ἕξις ἐπαίρουσα τοὺς ἔχοντας αὐτὴν καὶ φρονήματος πληροῦσα.

271 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 136 (p. 348 Aucher). No-

mina autem ancillarum perseverantiae sunt impropendens, indeclinatum in unam partem, minime declivum in contrarium, impenitens, immutabile, 35 indifferentens, constans, basi fixum, invincibile, rectum, et quaecunque horum fratres sunt, qui cupiunt stabilem perseverantiam.

272 Andronicus περὶ παθῶν p. 23, 17 Schuchardt.

αὐστηρία μὲν οὖν ἐστὶν ἕξις καθ' ἣν οὔτε προσφέρουσι ἄλλοις τὴν 40 περὶ ἡδονῶν ὁμιλίαν οὔτε παρ' ἄλλων προσδέχονται. — —

ἔγκράτεια δὲ ἕξις ἀήτητος ὑφ' ἡδονῶν.

εὐτέλεια δὲ ἕξις ἀνυπέρατος ἐν δαπάναις καὶ παρασκευαῖς.

λιτότης δὲ ἕξις ἀρκουμένη τοῖς παροῦσιν.

κοσμιότης δὲ ἐπιστήμη περὶ τὸ πρέπον ἐν κινήσει καὶ σχέσει.

10 διεξόδου Schuchardt, διεξόδων cod. 16 ὅτι οὐ περιπέσομεν corrupta, ὅτι οὐ μὴ περιπέσομεν Schuchardt. 17 ὑπεράνω ποιοῦσα add. Schuchardt ex Stobaeo.

19 εαυτῆ ἀήτητος codex, corr. Schuchardt. 24 παρεχομένη Schuchardt, παρέχουσα C. 29 καὶ οὐκ ἔμμενετῶν add. Schuchardt.

43 σχέσει Wachsmuth, συγγύσει C.

εὐταξία δὲ ἐμπειρία καταχωρισμοῦ πράξεων ἢ περὶ τὰς πράξεις ἔχουσα
τὸ βέβαιον ἢ τοὺς καταχωρισμοὺς τῶν πράξεων.
αὐτάρκεια δὲ ἕξις ἀρκουμένη οἷς δεῖ καὶ δι' αὐτῆς ποριστικῆ τῶν πρὸς
τὸ ζῆν καθήκοντων.

273 Andronicus περὶ παθῶν p. 25, 9 Schuchardt.

ἐλευθερίας μὲν οὖν ἔστιν ἕξις ἐν προέσει καὶ λήψει ὁμολογουμένως
ἀναστρεφόμενους παρεχομένη.

χρηστότης δὲ ἕξις ἐκουσίως εὐποιοιτικῆ.

δικαστικῆ δὲ ἐπιστήμη κρίσεων καὶ κολάσεων καὶ ἀδικημάτων.

εὐγνωμοσύνη δὲ ἐκούσιος δικαιοσύνη.

εὐσέβεια δὲ ἐπιστήμη θεῶν θεραπειᾶς.

εὐχαριστία δὲ ἐπιστήμη τοῦ τίσι καὶ πότε παρεκτεῖν χάριν καὶ πῶς καὶ
παρὰ τίνων ληπτέον.

ὀσιότης δὲ ἐπιστήμη παρεχομένη πιστοὺς καὶ τηροῦντας τὰ πρὸς τὸ θεῖον
δίκαια. —

εὐσυναλλαξία δὲ ἕξις ἐν συναλλαγαῖς φυλάττουσα τὸ δίκαιον.

νομοθετικῆ δὲ ἐπιστήμη διαταγμάτων πολιτικῶν πρὸς κοινωνίαν ἀναφε-
ρομένων.

274 Sextus adv. math. IX 153 (Carneades Stoicis virtutum defini-
tionibus utitur) ἐγκράτεια γὰρ ἔστι διάθεσις ἀνυπέρβατος τῶν κατ' ὄρθον
λόγον γιγνομένων ἢ ἀρετῆ ὑπεράνω ποιούσα ἡμᾶς τῶν δοκούντων εἶναι δυσ-
ποσκέτων. ἐγκρατεύεται γάρ, φασίν, οὐχ ὁ θανατιώσης γραδὸς ἀπεχόμενος,
ἀλλ' ὁ Λαῖδος καὶ Φρόνης ἢ τινος τοιαύτης, δυνάμενος ἀπολαῦσαι, εἶτα
ἀπεχόμενος. καρτερία δὲ ἔστιν ἐπιστήμη ὑπομενετέων καὶ οὐχ ὑπομενετέων
ἢ ἀρετῆ ὑπεράνω ποιούσα ἡμᾶς τῶν δοκούντων εἶναι δυσυπομενήτων.

ibid. 158. εἰ δὲ ἀνδρίαν ἔχει, ἐπιστήμην ἔχει δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν
καὶ τῶν μεταξὺ.

ibid. 161. εἰ δὲ μεγαλοψυχίαν ἔχει, ἐπιστήμην ἔχει ποιούσαν ὑπερ-
αἶρειν τῶν συμβαινόντων.

ibid. 162. εἰ φρόνησιν ἔχει, ἔχει καὶ ἐπιστήμην ἀγαθῶν τε καὶ κα-
κῶν καὶ ἀδιαφόρων.

ibid. 167. εἴπερ τε πανάρετόν ἐστι τὸ θεῖον καὶ τὴν φρόνησιν ἔχει,
ἔχει καὶ τὴν εὐβουλίαν, παρόσον ἢ εὐβουλία φρόνησις ἔστι πρὸς τὰ
βουλευτά.

ibid. 174. ἔστι γὰρ ἡ σωφροσύνη ἕξις ἐν αἰρέσει καὶ φυγαῖς σώ-
ζουσα τὰ τῆς φρονήσεως κριμάτα.

275 Clemens Al. Strom. II p. 470 Pott. ἐπεὶ δ' οὖν τὴν μὲν ἀν-
δρίαν ὀρίζονται ἐπιστήμην δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ τῶν μεταξὺ τὴν δὲ
σωφροσύνην ἕξιν εἶναι αἰρέσει καὶ φυγῇ σώζουσαν τὰ τῆς φρονήσεως
κριμάτα· παρόκειται τῇ μὲν ἀνδρείᾳ ἢ τε ὑπομονῇ, ἣν καρτερίαν καλοῦσιν, 40
ἐπιστήμην ἐμμενετέων καὶ οὐχ ἐμμενετέων· ἢ τε μεγαλοψυχία ἐπιστήμη
τῶν συμβαινόντων ὑπεραίρουσα· ἀλλὰ καὶ τῇ σωφροσύνῃ ἢ εὐλάβεια ἐκ-
κλισις οὕσα σὺν λόγῳ.

paulo post dicit: ὅτι ὁ μίαν ἔχων ἀρετὴν — πάσας ἔχει διὰ τὴν ἀντα-
κολουθίαν. Αὐτίκα ἢ ἐγκράτεια διάθεσις ἔστιν ἀνυπέρβατος τῶν κατὰ 45

1 ἢ περὶ — πράξεων secludit Schuchardt. 4 δι' αὐτῆς ποριστικῆ τῶν —
καθῆκόντων Wachsmuth, διὰ ταύτης ὀριστικῆ τὰ πρὸς τὸ ζῆν καθήκοντα C.
11 θεῶν Schuchardt, θεοῦ libri. 39 εἶναι] fortasse ἐν.

τὸν ὀρθὸν λόγον φανέντων· ἐγκρατεύεται δὲ ὁ κατέχων τὰς παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὀρμάς· ἢ ὁ κατέχων αὐτὸν ὥστε μὴ ὀρμᾶν παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον.

276 Clemens Al. Paedag. II p. 247 Pott. ἰκανότης δὲ ἕξις ἐστὶν ἐξικνουμένη πρὸς τὸ οἰκτεῖον πέρας ἀνελλιπῶς καὶ ἀπεριττως.

5 ἡ αὐτάρκεια — — ἕξις ἐστὶν ἀρκουμένη οἷς δεῖ καὶ δι' αὐτῆς ποριστικὴ τῶν πρὸς τὸν μακάριον συντελούντων βίον.

idem III p. 286 Pott. ἡ μὲν καθαριότης ἕξις ἐστὶν παρασκευαστικὴ διαίτης καθαρᾶς καὶ ἀμιγοῦς αἰσχροῖς· ἢ δὲ ἀφέλεια ἕξις ἀφαιρετικὴ τῶν περιττῶν.

10 p. 287. εὐκολία δὲ ἐστὶν ἕξις ἀπεριττος, προσδεκτικὴ πρὸς τὸ ἀνελλιπὲς ἐξαρκούντων εἰς τὸν κατὰ λόγον τὸν ὕγιον καὶ μακάριον βίον.

p. 303. εὐταξία ἐστὶ — — δύναμις τεταγμένη βεβαία τῶν ἐξῆς ἀλλήλοις κειμένων ἐν ἔργῳ καλῶς ἀποδοτικὴ, κατ' ἀρετὴν ἀνυπέρβλητος.

277 Philo quaest. et solut. in Exodum II 112 (p. 541 Aucher).

15 Quatuor virtutum unaquaeque elementum sortita est ex his tribus, ex habitudine, habendo et habere. Sicut et in sensibus est, e. g. visus, visibile, et videre; itidem auditus, audibile, et audire. Sic ergo est scientia, scibile, scire, sicut et continentia, continendum, continere; iterumque fortitudo, fortificandum et habere fortitudinem, quod magis com-

20 muniter dicitur fortificari; similiter iustitia, iustum et habere iustitiam, quod appellatur iustificari.

278 Stobaeus ecl. II 62, 15 W. Ταύτας μὲν οὖν τὰς ζηθείσας ἀρετὰς τελείας εἶναι λέγουσι περὶ τὸν βίον καὶ συνεστηκέναι ἐκ θεωρημάτων· ἄλλας δὲ ἐπιγίνεσθαι ταύταις, οὐκ ἔτι τέχνας οὔσας, ἀλλὰ

25 δυνάμεις τινάς, ἐκ τῆς ἀσκήσεως περιγυνομένας, ὅσον τὴν ὑγίειαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀριότητα καὶ τὴν ἰσχύον αὐτῆς καὶ τὸ κάλλος. Ὡσπερ γὰρ τὴν τοῦ σώματος ὑγίειαν εὐκρασίαν εἶναι τῶν ἐν τῷ σώματι θερμοῶν καὶ ψυχρῶν καὶ ξηρῶν καὶ ὕγρῶν, οὕτω καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ὑγίειαν εὐκρασίαν εἶναι τῶν ἐν τῇ ψυχῇ δογματίων. Καὶ ὁμοίως ὥσπερ ἰσχύος τοῦ σώματος

30 τόνος ἐστὶν ἰκανὸς ἐν νευροῖς, οὕτω καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἰσχύος τόνος ἐστὶν ἰκανὸς ἐν τῷ κρῖνειν καὶ πράττειν ἢ μὴ ὥσπερ τε τὸ κάλλος τοῦ σώματος ἐστὶ συμμετρία τῶν μελῶν καθεστῶτων αὐτῷ πρὸς ἀλλήλα τε καὶ πρὸς τὸ ὅλον, οὕτω καὶ τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος ἐστὶ συμμετρία τοῦ λόγου καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ πρὸς τὸ ὅλον τε αὐτῆς καὶ πρὸς ἄλληλα. Cf. III n. 95. 197.

35 279 Cicero Tusculan. disput. IV 13, 30. Atque ut in malis attingit animi naturam corporis similitudo, sic in bonis. Sunt enim in corpore praecipua valetudo, pulchritudo, vires, firmitas, velocitas: sunt item in animo. <Ut> enim corporis temperatio, cum ea congruunt inter se, e quibus constamus, sanitas: sic animi dicitur, cum eius iudicia opinionisque concordant. — — 31. Et ut corporis est quaedam apta figura membrorum cum coloris quadam suavitate, eaque dicitur pulchritudo: sic in animo opinionum iudiciorumque aequabilitas et constantia, cum firmitate quadam et stabilitate — pulchritudo vocatur. Itemque viribus corporis et nervis et efficacitati similes similibus quoque verbis animi vires nomi-

20 fortificari = ἀνδρίζεσθαι. 31 ἢ μὴ Wachsm., καὶ μὴ libri. || τε Davisius, γs libri. 34 τὸ add. Mullach. || αὐτῆς Wachsm., αὐτοῦ libri.

37 pulchritudo, vires, valetudo hoc ord. libri, transposuit Ursinus. 38 Ut add. Camerarius. 44 similibus quoque Manutius, similibusque libri.

nantur. Velocitas autem corporis celeritas appellatur, quae eadem ingenii etiam laus habetur propter animi multarum rerum brevi tempore per-cursionem.

280 Stobaeus ecl. II 63, 6 W. πάσας δὲ τὰς ἀρετὰς ὄσαι ἐπιστήμαι εἰσι καὶ τέχναι κοινὰ τε θεωρήματα ἔχειν καὶ τέλος, ὡς εἴρηται, τὸ 5 αὐτό· διὸ καὶ ἀχωρίστους εἶναι· τὸν γὰρ μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν, καὶ τὸν κατὰ μίαν πράττοντα κατὰ πάσας πράττειν. διαφέρειν δ' ἀλλήλων τοῖς κεφαλαίοις. φρονήσεως μὲν γὰρ εἶναι κεφάλαια τὸ μὲν θεωρεῖν καὶ πράττειν, ὃ ποιητέον, προηγουμένως, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὸ θεωρεῖν καὶ ἂ δει ἀπονέμειν <καὶ ἂ δει αἰρεῖσθαι καὶ ἂ δει ὑπομένειν>, χάριν τοῦ ἀδι- 10 απτώτως πράττειν ὃ ποιητέον. τῆς δὲ σωφροσύνης ἴδιον κεφάλαιόν ἐστι τὸ παρῆχεσθαι τὰς ὁρμὰς εὐσταθεῖς καὶ θεωρεῖν αὐτὰς προηγουμένως, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὰ ὑπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ἔνεκα τοῦ ἀδιαπτώτως ἐν ταῖς ὁρμαῖς ἀναστρέφεσθαι· καὶ ὁμοίως τὴν ἀνδρείαν προηγουμένως μὲν πᾶν ὃ δει ὑπομένειν, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον τὰ ὑπὸ τὰς ἄλλας· 15 καὶ τὴν δικαιοσύνην προηγουμένως μὲν τὸ κατ' ἀξίαν ἐκάστω σκοπεῖν, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον λόγον καὶ τὰ λοιπὰ. πάσας γὰρ τὰς ἀρετὰς τὰ πασῶν βλέπειν καὶ τὰ ὑποτεταγμένα ἀλλήλαις. ὅμοιον γὰρ ἔλεγεν εἶναι ὁ Παναίτιος τὸ συμβαίνειν ἀπὸ τῶν ἀρετῶν, ὡς εἰ πολλοῖς τοξόταις εἰς σκοπὸς εἴη κείμενος, ἔχει δ' οὗτος ἐν αὐτῷ γραμμὰς διαφόρους τοῖς χρώμασιν· εἶθ' ἕκα- 20 στος μὲν στοχάζοιτο τοῦ τυχεῖν τοῦ σκοποῦ, ἦδη δ' ὁ μὲν διὰ τοῦ πατάξει εἰς τὴν λευκὴν εἰ τύχοι γραμμῆν, ὃ δὲ διὰ τοῦ εἰς τὴν μέλαιναν, ἄλλος <δὲ> διὰ τοῦ εἰς ἄλλο τι χρώμα γραμμῆς. Καθάπερ γὰρ τούτους ὡς μὲν ἀνωτάτω τέλος ποιεῖσθαι τὸ τυχεῖν τοῦ σκοποῦ, ἦδη δ' ἄλλον κατ' ἄλλον τρόπον προτίθεσθαι τὴν τεύξιν, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἀρετὰς πάσας 25 ποιεῖσθαι μὲν τέλος τὸ εὐδαιμονεῖν, ὃ ἐστὶ κείμενον ἐν τῷ ζῆν ὁμολογουμένως τῇ φύσει, τούτου δ' ἄλλην κατ' ἄλλον τυγχάνειν.

281 Cicero de finibus III 72. Ad easque virtutes, de quibus disputatum est, dialecticam etiam adiungunt et physicam easque ambas virtutum nomine appellant, alteram, quod habeat rationem, ne cui falso 30 assentiamur neve umquam captiosa probabilitate fallamur, eaque quae de bonis et malis didicerimus, ut tenere tuerique possimus. Nam sine hac arte quemvis arbitrantur a vero abduci fallique posse. Recte igitur, si omnibus in rebus temeritas ignoratioque vitiosa est, ars ea, quae tollit haec, virtus nominata est. 35

282 Cicero de finibus III 73. Physicae quoque non sine causa tributus idem est honos (scil. ut virtus appellaretur) propterea quod, qui convenienter naturae victurus est, ei proficiscendum est ab omni mundo atque ab eius procuratione. Nec vero potest quisquam de bonis et malis vere iudicare nisi omni cognita ratione naturae et vitae etiam deorum, 40 et utrum conveniat necne natura hominis cum universa. Quaeque sunt vetera praecepta sapientium, qui iubent „tempori parere“ et „sequi deum“ et „se noscere“ et „nihil nimis“ haec sine physicis quam vim habeant. (et

10 καὶ—ὑπομένειν add. Usener. 13 τὰ Heeren, τὰς libri. 18 ἀλλήλαις Usener, ἀλλήλοισι libri. 21 τοῦ πατάξει Usener, τὸ ὑποτάξει libri, ἀποτοξεῖσαι Wytenb. 23 δὲ add. Heeren. || τοῦ Usener, τὸ libri. 27 ἄλλον κατ' ἄλλην libri, corr. Heine et Canter. 30 de dialectica virtute cf. II n. 130 sq. 38 est Madvig, sit libri.

habent maximam), videre nemo potest. Atque etiam ad iustitiam colendam, ad tuendas amicitias et reliquas caritates quid natura valeat, haec una cognitio potest tradere. Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur, sine explicatione naturae intellegi potest.

5 283 Alexander Aphrod. de fato cp. 36 p. 211, 17. ἀνθρώπου δὲ ἡ φρόνησις ἀρετὴ, ἣ ἐστίν, ὡς φασιν, ἐπιστήμη ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων.

284 Sextus adv. math. VII 158 (Arcesilaus e Stoicorum placitis pro-
fectus contra Stoicos disputat:) τὴν μὲν γὰρ εὐδαιμονίαν περιγίνεσθαι διὰ
τῆς φρονήσεως, τὴν δὲ φρόνησιν κινεῖσθαι ἐν τοῖς κατορθώμασιν, τὸ δὲ
10 κατόρθωμα εἶναι ὅπερ πραγθὲν εὐλογον ἔχει τὴν ἀπολογία.

285 Cicero Tusculan. disput. IV 24, 53. *Fortitudo est igitur affectio animi, legi summae in perpetiendis rebus obtemperans; vel conservatio stabilis iudicii in eis rebus, quae formidolosae videntur, subeundis et repellendis; vel scientia rerum formidolosarum contrariarumque aut*
15 *omnino neglegendarum, conservans earum rerum stabile iudicium; vel brevius, ut Chrysippus: — nam superiores definitiones erant Sphaeri, hominis in primis bene definientis, ut putant Stoici: sunt enim omnino omnes fere similes, sed declarant communes notiones alia magis alia — quo modo igitur Chrysippus? Fortitudo est, inquit, scientia*
20 *rerum perferendarum vel affectio animi, in patiendo ac perferendo summae legi parens sine timore.*

286 Philo de sept. et fest. dieb. Vol. II Mang. p. 360. τὴν ἀνδρείαν ἀρετὴν περὶ τὰ δεινὰ πραγματευομένην ἴσασιν οἱ μὴ παντελῶς ἄμουσοι καὶ ἀχόρευτοι, κἄν ἐπὶ βραχὺ παιδείας προσάψωνται τῶν ὑπομε-
25 νετέων οὐσαν ἐπιστήμην.

287 Scholia in Hom. Iliad. E 2. Θάρσος δὲ ἐστὶ κατὰ μὲν Στωϊκοὺς φιλοσόφους τὸ ἀσφαλῶς πεποιθῆναι αὐτῷ ὅτι οὐδενὶ ἂν δεινῷ περιπέσοι, κατὰ δὲ τοὺς ἐκ τοῦ Περιπάτου τὸ εὐέλπιν εἶναι τοῦ μηδενὶ ἂν δεινῷ περιπεσεῖν etc.

30 288 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 16 p. 1041 b. Χρυσ. (ἐν τοῖς πρὸς Πλάτωνα περὶ δικαιοσύνης). Τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος τὴν ἀδικίαν, ὡς διαφθορὰ ψυχῆς οὐσα καὶ στάσις, οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔχουσιν ἀποβάλλει τὴν δύναμιν, ἀλλ' αὐτὸν ἐαυτῷ συμβάλλει καὶ <συ>κρούει καὶ ταράττει τὸν πονηρόν· ἐγκαλῶν Χρῦσιππος, „ἀτόπως, 35 φησί, λέγεσθαι τὸ ἀδικεῖν ἑαυτόν· εἶναι γὰρ πρὸς ἕτερον οὐ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἀδικίαν.“

p. 1041 c. ἐν μὲν τοῖς πρὸς Πλάτωνα ταῦτ' εἶρηκε περὶ τοῦ τὴν ἀδικίαν λέγεσθαι μὴ πρὸς ἑαυτὸν ἀλλὰ πρὸς ἕτερον· „οἱ γὰρ κατ' ἰδίαν ἄδικοι <οὐ> συνεστήκασι ἐκ πλειόνων τοιοῦτων τάναν-

3 adversum Nonius. 4 explanatione Nonius. 5 hoc Alexandri est, dis φρόνησιν abiudicantis. 14 et omnino cont. Heine, quod non sufficit.

31 Rep. p. 351 d. 32 συγκρούει Reiske, κρούει libri. 39 οὐ inserui, quo locum multis doctorum coniecturis vexatum sanasse mihi videor. Antecedebant haec fere: ὁ γὰρ εἰς λέγεται ἄδικος οὐχ ὡς ἀδικῶν ἑαυτόν; quibus respondent:

τία λεγόντων, καὶ ἄλλως τῆς ἀδικίας λαμβανομένης ὡς ἂν ἐν πλείοσι πρὸς ἑαυτοὺς οὕτως ἔχουσιν, εἰς δὲ τὸν ἕνα μηδενὸς διατείνοντος τοιοῦτου· καθ' ὅσον δὲ πρὸς τοὺς πλησίον ἔχει οὕτως.“

289 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 16 p. 1041c. ἐπιλαθόμενος 5 γὰρ τούτων αὐδεις ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης ἀποδείξεσιν „ἀδικεῖσθαι φησιν ὑφ' ἑαυτοῦ τὸν ἀδικοῦντα καὶ αὐτὸν ἀδικεῖν, ὅταν ἄλλον ἀδικῆ, γενόμενον ἑαυτῷ τοῦ παρανομεῖν αἴτιον, καὶ βλάπτουτα παρ' ἀξίαν ἑαυτόν.“

p. 1041d. Ἐν δὲ ταῖς Ἀποδείξεσι τοιοῦτους ἠρώτηκε λόγους 10 περὶ τοῦ τὸν ἄδικον καὶ ἑαυτὸν ἀδικεῖν· „Παραίτιον γενέσθαι παρανομήματος ἀπαγορεύει ὁ νόμος, καὶ τὸ ἀδικεῖν ἔστι παρανόμημα· ὁ τοίνυν παραίτιος γενόμενος αὐτῷ τοῦ ἀδικεῖν, παρανομεῖ εἰς ἑαυτόν· ὁ δὲ παρανομῶν εἰς ἕνα καὶ ἀδικεῖ ἐκείνον· ὁ ἄρα καὶ ὄντινούν ἀδικῶν καὶ ἑαυτὸν ἀδικεῖ.“ Πάλιν „τὸ 15 ἀμάρτημα τῶν βλαμμάτων ἔστι, καὶ πᾶς ἀμαρτάνων παρ' ἑαυτὸν ἀμαρτάνει· πᾶς ἄρα ὁ ἀμαρτάνων βλάπτει ἑαυτὸν παρὰ τὴν ἀξίαν, εἰ δὲ τοῦτο καὶ ἀδικεῖ ἑαυτόν.“ Ἔτι καὶ οὕτως· „Ὁ βλαπτόμενος ὑφ' ἑτέρου ἑαυτὸν βλάπτει, καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἑαυτὸν βλάπτει· τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀδικεῖν· ὁ ἄρα ἀδι- 20 κούμενος καὶ ὑφ' ὄτουοῦν πᾶς ἑαυτὸν ἀδικεῖ.“

290 Seneca de clementia lib. II 3. Clementia est temperantia animi in potestate ulciscendi vel lenitas superioris adversus inferiorem in constituendis poenis. Plura proponere tutius est, ne una finitio parum rem comprehendat et, ut ita dicam, formula excidat: 25 itaque dici potest et inclinatio animi ad lenitatem in poena exigenda. Illa finitio contradictiones inveniet, quamvis maxime ad verum accedat: si dixerimus clementiam esse moderationem aliquid ex merita ac debita poena remittentem; reclamabitur nullam virtutem cuiquam minus debito facere. 30

291 Hieronymus comment. in epist. ad Galatas Lib. III ep. 5 v. 22. Denique et hanc (scilicet τὴν χρηστότητα) Stoici ita definiunt: benignitas est virtus sponte ad bene faciendum exposita. Non multum bonitas a benignitate diversa est — — hanc quoque sectatores Zenonis ita definiunt: bonitas est virtus quae prodest: sive virtus ex qua 35 oritur utilitas: aut virtus propter semet ipsam: aut affectus qui fons sit utilitatum.

292 Clemens Al. Strom. II p. 450 Pott. ἀγάπη δὲ ὁμόνοια ἂν εἴη τῶν κατὰ τὸν λόγον καὶ τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον· ἢ συνελόντι φάναι κοινωρία βίου· ἢ ἐκτένεια φιλίας καὶ φιλοστοργίας μετὰ λόγου ὀρθοῦ περὶ 40 χρῆσιν ἐταίρων.

καθ' ὅσον δὲ etc.
Reiske, ἔσται libri.
δικαιούμενος libri.

12 καὶ τὸ libri, καὶ del. Reiske, malim τὸ δὲ. || ἔστι
14 εἰς ἕνα libri, malim εἰς τινα. 20 ἀδικοῦμενος Xyl.,
32 Cf. n. 273 χρηστότης δὲ ἕξις ἐκουσίας εὐποιητική.

paullo post: παράκειται δὲ τῇ ἀγάπῃ ἢ τε φιλοξενία, φιλοτεχνία τις οὕσα περὶ χρήσιν ξένων.

p. 451. ἢ τε φιλανθρωπία — — φιλική χρήσις ἀνθρώπων ὑπάρχουσα.

5 ἢ τε φιλοστοργία φιλοτεχνία τις οὕσα περὶ στέρξιν φίλων ἢ οἰκείων.

στέρξις δ' αὖ τήρησις ἐστὶν εὐνοίας ἢ ἀγαπήσεως·

ἀγάπησις δὲ ἀπόδεξις παντελής — —

δι' ὁμόνοιαν, ἐπιστήμην οὕσαν κοινῶν ἀγαθῶν.

10 **293** Clemens Al. Paedag. I 13 p. 159 Pott. hasce Stoicorum definitiones prodit:

ἢ ἀρετῇ — διάθεσις ἐστὶ ψυχῆς σύμφωνος ὑπὸ τοῦ λόγου περὶ ὅλον τὸν βίον.

τὴν φιλοσοφίαν ἐπιτήδευσις λόγου ὁρθότητος ἀποδιδοῦσιν.

15 p. 160. καὶ ἔστιν ἡ μὲν πράξις <ἢ σπουδαία> ψυχῆς ἐνέργεια λογικῆς κατὰ κρίσιν ἀστείαν [καὶ ὄρεξιν ἀληθείας], διὰ τοῦ συμφυοῦς καὶ συναγωνιστοῦ σώματος ἐκτελουμένη.

καθ' ἡκον δὲ ἀκόλουθον ἐν τῷ βίῳ.

20 καὶ γὰρ ὁ βίος <ὁ σπουδαῖος> σύστημα τί ἐστὶ λογικῶν πράξεων, τουτέστι τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου διδασκομένων ἀδιάπτωτος ἐνέργεια.

294 Stobaeus ecl. II 67, 5 W. φιλομουσίαν δὲ καὶ φιλογραμματίαν καὶ φιλιππίαν καὶ φιλοκωνηρίαν καὶ καθόλου <τάς> ἐγκυκλίους λεγομένας τέχνας ἐπιτηδεύματα μὲν καλοῦσιν, ἐπιστήμας δ' οὐ· ἐν <δὲ> ταῖς σπουδαίαις
25 ἔξεσι ταῦτα καταλείπουσι, καὶ ἀκολούθως μόνον τὸν σοφὸν φιλόμουσον εἶναι λέγουσι καὶ φιλογράμματον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ ἀνάλογον. τό τε ἐπιτηδεύμα τοῦτον ὑπογράφουσι τὸν τρόπον· ὁδὸν διὰ τέχνης ἢ μέρους ἄγουσαν ἐπὶ <τὰ> κατ' ἀρετῆν.

§ 8. Mutua virtutum coniunctio.

30 **295** Diog Laërt. VII 125. τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, καὶ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν. εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα κοινά, καθάπερ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀρετῶν φησίν, Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, Ἐκάτων δὲ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ἀρετῶν. τὸν γὰρ ἐνάρε-
35 τον θεωρητικὸν τε εἶναι καὶ πρακτικὸν τῶν ποιητέων· τὰ δὲ ποιητέα καὶ αἰρετέα ἐστί, καὶ ὑπομενετέα καὶ ἀπονεμητέα καὶ ἐμμενητέα. ὥστε εἰ τὰ μὲν αἰρετικῶς ποιεῖ, τὰ δὲ ὑπομενετικῶς, τὰ δὲ ἀπονεμητικῶς,

15 et 19 addidi pro eo quod Clemens habet ἢ τοῦ Χριστιανοῦ. 16 a Cl. additum. 23 τὰς Heeren, καὶ κατὰ libri. 24 δὲ add. Valckenaar. 27 ὑπογράφουσι Wyttenb., ἐπιγράφουσι libri. || ἢ μέρους Usener, ἡμέρον libri. 28 τὰ add. Wachsm.

34 fortasse τὴν ἀρχήν. || τὸ B (pro τὸν). 35 πρακτικὸν ποιητέων (-on B) BP. || ποιητέα BP. 36 ὑπομενετέα BP. || ἐμμενετέα P.

37 αἰρετέως P αἰτιῶς B. || τὰ δὲ—οἰεῖα τρέπεσθαι om. B. || ὑπομενετικῶς P.

τὰ δὲ ἐμμενητικῶς, φρόνιμός τε ἐστὶ καὶ ἀνδρεῖος καὶ δίκαιος καὶ σώφρων. κεφαλαιουῦσθαι τε ἐκάστην τῶν ἀρετῶν περὶ τι ἴδιον κεφάλαιον· οἷον τὴν ἀνδρείαν περὶ τὰ ὑπομενετέα, τὴν φρόνησιν περὶ τὰ ποιητέα καὶ μὴ καὶ οὐδέτερα· ὁμοίως τε καὶ τὰς ἄλλας περὶ τὰ οἰκεία τρέπεσθαι. ἔπονται δὲ τῇ μὲν φρονήσει εὐβουλία καὶ σύνεσις· τῇ δὲ σωφροσύνη εὐταξία καὶ κοσμιότης· τῇ δὲ δικαιοσύνη ἰσότης καὶ εὐγνωμοσύνη· τῇ δὲ ἀνδρεία ἀπαρραλλαξία καὶ εὐτομία. Cf. III n. 280.

296 Galenus optimum medicum esse philosophum Vol. I p. 61 K. οὗτω δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀναγκαῖον ἔχειν αὐτόν (scil. medicum sapientem). σύμπασαι γὰρ ἀλλήλαις ἔπονται, καὶ οὐχ οἷόν τε μίαν ἡντιναοῦν λαβόντι μὴ οὐχὶ καὶ τὰς ἄλλας ἀπάσας εὐθὺς ἀκολουθούσας ἔχειν, ὥσπερ ἐκ μιᾶς μηρίνου δεδεμένας.

297 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 15 p. 1041a. Καὶ μὴν ἐν ταῖς περὶ Δικαιοσύνης ἀποδείξεισι λέγει ῥητῶς ὅτι „πᾶν κατόρθωμα καὶ εὐνόμημα καὶ δικαιοπράγημά ἐστι· τὸ δὲ γε κατ' ἐγκράτειαν ἢ καρτερίαν ἢ φρόνησιν ἢ ἀνδρείαν πραττόμενον κατόρθωμά ἐστιν· ὥστε καὶ δικαιοπράγημα.“

298 Lactant. div. instit. V 17. Denique, ut concludam disputationem, non posse eundem iustum esse ac stultum, eundem sapientem et iniustum, docet ipsa ratio. Qui enim stultus est, quid sit iustum ac bonum nescit et ideo semper peccat. Ducitur enim quasi captivus a vitiis, nec resistere ullo modo potest, quia caret virtute, quam nescit. Iustus autem ab omni peccato se abstinere; quod aliter facere non potest, quam si habeat recti pravique notitiam. Rectum autem discernere a pravo quis potest nisi sapiens? Ita fit ut nunquam possit esse iustus, qui stultus est, neque sapiens qui fuerit iniustus.

ibidem: Stultitia igitur est in factis dictisque per ignorantiam recti ac boni erratio.

299 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 27 p. 1046e. „Τὰς ἀρετὰς φησὶν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, οὐ μόνον τῷ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τῷ τὸν κατὰ μίαν ὄντων ἐνεργοῦντα κατὰ πάσας ἐνεργεῖν· οὔτε γὰρ ἄνδρα φησὶ τέλειον εἶναι τὸν μὴ πάσας ἔχοντα τὰς ἀρετὰς, οὔτε πρᾶξιν τελείαν, ἥτις οὐ κατὰ πάσας πράττεται τὰς ἀρετὰς.“

300 Hieronymus ep. 66 (ad Pammachium) 3. Quattuor virtutes describunt Stoici, ita sibi invicem nexas et mutuo cohaerentes, ut qui unam non habuerit omnibus careat: prudentiam, iustitiam, fortitudinem, temperantiam.

301 Philo de ebrietate § 88 Vol. II p. 186, 21 Wendl. Χρη μέντοι μηδὲ τοῦτ' ἀγνοεῖν ὅτι ἡ σοφία, τέχνη τεχνῶν οὐσα, δοκεῖ μὲν ταῖς διαφόροις ὕλαις ἐναλλάττεσθαι, τὸ δ' αὐτῆς ἀληθὲς εἶδος ἄτρεπτον ἐμφαίνει τοῖς ὄξυδοροῦσι καὶ μὴ τῷ περιεχυμένῳ τῆς οὐσίας ὄγκῳ μεθελκομένοις, ἀλλὰ τὸν

3 ὑπομενετέα P. 6 καὶ om. BP. 14 cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 97, 5 Wachsm. 32 φησὶ Wy., φασὶ libri.

ἐνεσφραγισμένον ὑπὸ τῆς τέχνης αὐτῆς χαρακτηῖρα διορθῶσι. Τὸν ἀνδριαντοποιὸν Φειδίαν ἐκεῖνον, καὶ χαλκὸν λαβόντα φασὶ καὶ ἐλέφαντα καὶ χρυσοῦν καὶ ἄλλας διαφόρους ὕλας, ἀνδριάντας ἀπεργάσασθαι καὶ ἐν ἅπασιν τούτοις μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐνσημῆσθαι τέχνην, ὡς μὴ μόνον ἐπιστήμονας ἀλλὰ
 5 καὶ λίαν ἰδιώτας τὸν δημιουργὸν ἀπὸ τῶν δημιουργηθέντων γνωρίσαι. — Καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν διδύμων ἢ φύσεις χρησαμένη τῷ αὐτῷ πολλὰκις χαρακτηῖρι, παρὰ μικρὸν ἀπαρallάκτους ὁμοιότητος ἐτύπωσε· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ τελεία τέχνη, μίμημα καὶ ἀπεικόνισμα φύσεως οὕσα, ὅταν διαφόρους ὕλας παραλάβῃ, σχηματίζεται καὶ ἐνεσφραγίζεται τὴν αὐτὴν ἀπάσαις ἰδέαν, ὡς
 10 ταύτῃ μάλιστα συγγενῇ καὶ ἀδελφῶ καὶ δίδυμα τὰ δημιουργηθέντα γενέσθαι. — Ταῦτόν οὖν καὶ ἡ ἐν τῷ σοφῷ δύναμις ἐπιδειξεται· πραγματευομένη γὰρ τὰ περὶ τοῦ ὄντος, εὐσέβεια καὶ ὁσιότης ὀνομάζεται, τὰ δὲ περὶ οὐρανοῦ καὶ τῶν κατ' αὐτόν, φυσιολογία· μετεωρολογικὴ δὲ τὰ περὶ τὸν ἄερα καὶ ὅσα κατὰ τὰς τροπὰς αὐτοῦ καὶ μεταβολὰς ἐν τε ταῖς ὀλοσχερέσειν ἐτη-
 15 σίοις ὥραις καὶ ταῖς ἐν μέρει κατὰ τε μηνῶν καὶ ἡμερῶν περιόδους πέφυκε συνίστασθαι· ἡ θικὴ δὲ τὰ πρὸς ἀνθρωπίνων ἐπανόρθωσιν ἡθῶν, ἥς ἰδέαι πολιτικῆ τε ἢ περὶ πόλιν, καὶ ἡ περὶ οἰκίας ἐπιμέλειαν οἰκονομικῆ, συμποτικῆ τε ἢ περὶ τὰ συμπόσια καὶ τὰς εὐχάσις. Ἔτι δ' αὖ ἡ μὲν περὶ ἀνθρώπων ἐπιστασίαν βασιλική, ἡ δὲ περὶ προσταξέας καὶ ἀπαγορεύ-
 20 σεις νομοθετικῆ. Πάντα γὰρ ταῦτα ὁ πολύφημος ὡς ἀληθῶς καὶ πολυ-
 ὄνυμος σοφὸς κειώρηκεν (iterum singulae artes enumerantur) καὶ ἐν ἀπά-
 σαις ἐν εἶδος καὶ ταῦτόν ἔχον ὁφθῆσεται.

302 Olympiodorus in Plat. Alcib. pr. p. 214 Creuzer. ὅτι εἰ καὶ ἀντακολουθοῦσιν ἀλλήλαις αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ τῇ ἰδιότητι διαφέ-
 25 ρουσιν. οὐ γὰρ εἰσι μία, ἀλλὰ πᾶσαι ἐν μὲν τῇ ἀνδρεία εἰσὶν ἀνδρείως, ἐν ἄλλῳ δὲ σωφρονικῶς· ὡς καὶ πάντες οἱ θεοὶ ἐν μὲν τῷ Διὶ εἰσι δίκτος, ἐν ἄλλῳ δὲ ἡραίως· οὐδεὶς γὰρ θεὸς ἀτελής. Καὶ ὡς Ἀναξαγόρας ἔλεγε πάντα ἐν πᾶσιν, ἐν δὲ πλεονάζειν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θείων ἐροῦμεν. Πᾶσα γὰρ ἀρετὴ φρονήσις ἐστίν, ὡς τὰ πρακ(έ)α εἰδυῖα· πᾶσα ἀνδρεία, ὡς ἀγω-
 30 υζομένη· πᾶσα σωφροσύνη, ὡς ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπανάγουσα· πᾶσα δικαιοσύνη· ἢ τὰ προσήκοντα τοῖς πρακτοῖς ἀπονέμουσα.

303 Philo de Mose lib. II Vol. II Mang. p. 135. ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν εἶπθε λέγεσθαι ὅτι ὁ μίαν ἔχων καὶ πάσας ἔχει.

304 Philo de sacrif. Abel et Cain § 82 Vol. I p. 236, 3 Wendl.
 35 διαριετόν οὖν αὐτόν (scil. τὸν λόγον) εἰς κεφάλαια προηροῦμενα, τὰ λεγόμενα ἐπιπίπτουτα, καὶ ἐφαρμοστέον ἐκάστῳ τὰς οἰκείους κατασκευάς, μιμουμένους τοὺς ἀγαθοὺς τῶν τοξοτῶν, οἳ σκοπὸν τινα προθέμενοι τὰ βέλη πάντα ἐπ' αὐτὸν ἀφιέναι πειρῶνται. Σκοπῶ μὲν γὰρ τὸ κεφάλαιον, βέλεσι δὲ ἔοικεν ἡ κατασκευή. οὕτως τὸ πάντων ἀριστον ἐσθημάτων ὁ λόγος ἀρ-
 40 μονίως συνυφαίνεται.

p. 237, 2 § 84. τὸ γὰρ ὅλον καὶ ἐν ἐστίν ἢ ἀρετὴ ἢ κατὰ εἶδη τὰ προσεγῆ τέμνεται, φρόνησιν καὶ σωφροσύνην, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ἵνα τὰς καθ' ἕναστων εἰδότες διαφορὰς ἐκούσιον ὑπομένωμεν λατρεῖαν καὶ καθ' ὅλον καὶ κατὰ μέρος.

17 περὶ Mang., πρὸς libri, || οἰκίας FH, οἰκίαν UG. || ἐπιμέλειαν H ἐπιμέλεια GUF. 36 οἰκείους Pap., οἰκείας codd. 39 ἐσθημάτων Pap. U, αἰσθημάτων F, μαθημάτων ceteri. 41 ἐν γένει UF, ἐν γενέσει Pap., ἐν ἐστίν ceteri.

§ 9. Virtutes esse animalia.

305 Stobaeus ecl. II 64, 18 W. Ἀρετὰς δ' εἶναι πλείους φασὶ καὶ ἀχωρίστους ἀπ' ἀλλήλων, καὶ τὰς αὐτὰς τῷ ἡγεμονικῷ μέρει τῆς ψυχῆς καθ' ὑπόστασιν, καθ' ὃ δὴ καὶ σῶμα πᾶσαν ἀρετὴν εἶναι τε καὶ λέγεσθαι, τὴν γὰρ διάνοιαν καὶ τὴν ψυχὴν σῶμα εἶναι· τὸ γὰρ συμφυῆς 5 πνεῦμα ἡμῖν ἐνθερμον ὄν ψυχὴν ἡγοῦνται.

306 Stobaeus ecl. II 65, 1 Wachsm. βούλονται δὲ καὶ τὴν ἐν ἡμῖν ψυχὴν ζῶον εἶναι· ζῆν τε γὰρ καὶ αἰσθάνεσθαι· καὶ μάλιστα τὸ ἡγεμονικὸν μέρος αὐτῆς, ὃ δὴ καλεῖται διάνοια. διὸ καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ζῶον εἶναι, ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ <τῆ> διανοία ἐστὶ κατὰ τὴν οὐσίαν. κατὰ τοῦτο γὰρ φασὶ 10 καὶ τὴν φρόνησιν φρονεῖν· ἀκολουθεῖ γὰρ αὐτοῖς τὸ οὕτως λέγειν.

307 Seneca epist. 113, 1. quid sentiam de hac quaestione, iactata apud nostros: an iustitia fortitudo prudentia ceteraeque virtutes animalia sint. Hac subtilitate effecimus, Lucili carissime, ut exercere ingenium inter inrita videremur et disputationibus nihil profuturis otium 15 terere. Faciam, quod desideras, et quid nostris videatur, exponam. — — quae sint ergo, quae antiquos moverint, dicam. Animum constat animal esse, cum ipse efficiat, ut simus animalia, [et] cum ab illo animalia nomen hoc traxerint. virtus autem nihil aliud est quam animus quodammodo se habens: ergo animal est. Deinde virtus agit aliquid. 20 agi autem nihil sine inpetu potest. si inpetum habet, qui nulli est nisi animali, animal est. „Si animal est, inquit, virtus, habet ipsa virtutem.“ Quidni habeat se ipsam? quomodo sapiens omnia per virtutem gerit, sic virtus per se. „Ergo, inquit, et omnes artes animalia sunt et omnia, quae cogitamus quaeque mente complectimur. sequitur, ut multa milia 25 animalium habitent in his angustiis pectoris et singuli multa simus animalia aut multa habeamus animalia.“ Quaeris, quid adversus istuc respondeatur? unaquaeque ex istis res animal erit: multa animalia non erunt. quare? dicam, si mihi adcommodaveris subtilitatem et intentionem tuam. Singula animalia singulas habere debent substantias. ista omnia 30 unum animum habent. itaque singula esse possunt, multa esse non possunt. Ego et animal sum et homo, non tamen duos esse dices. quare? quia separati debent esse (ita dico, alter ab altero debet esse diductus) ut duo sint. Quicquid in uno multiplex est, sub unam naturam cadit. itaque unum est. Et animus meus animal est et ego animal sum: duo 35 tamen non sumus. quare? quia animus mei pars est. Tunc aliquid per se numerabitur, cum per se stabit: ubi vero alterius membrum erit, non poterit videri aliud. quare? dicam: quia quod aliud est, sum oportet esse et proprium et totum et intra se absolutum.

Ibidem § 24: Non sunt, inquit, virtutes multa animalia et tamen 40 animalia sunt. nam quemaquodum aliquis et poeta est et orator, et tamen unus, sic virtutes istae animalia sunt, sed multa non sunt.

10 τῆ addidi. || διανοία Heeren, διάνοια libri.
ἀκολουθεῖν libri. 21 impetus = ὁρμή.

11 ἀκολουθεῖ Heeren,

Ethica VI.

De iure et lege.

§ 1. Ius esse natura.

308 Diog. Laërt. VII 128. φύσει τε τὸ δίκαιον εἶναι καὶ
5 μὴ θέσει, ὡς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον, καθά φησι Χρύ-
σιππος ἐν τῷ περὶ τοῦ Καλοῦ.

309 Cicero de finibus III 21, 71. Ius autem, quod ita dici apel-
larique possit, id esse natura, alienumque esse a sapiente non modo
iniuriam cui facere, verum etiam nocere. Nec vero rectum est cum ami-
10 cis aut bene meritis consociare aut coniungere iniuriam. Gravissimeque
— defenditur numquam aequitatem ab utilitate posse seiungi,
et, quicquid aequum iustumque esset, id etiam honestum, vicissimque
quicquid esset honestum, iustum etiam atque aequum fore.

310 Proclus in Plat. Alcib. pr. p. 318 Creuzer. Ὁ μὲν δὴ συλ-
15 λογισμὸς ὁλος ὁ κατασκευάζων ὅτι τὸ δίκαιον συμφέρον οὕτωςί πρόεισι·
πᾶν δίκαιον καλόν, πᾶν καλὸν ἀγαθόν· πᾶν ἄρα δίκαιον ἀγα-
θόν· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀγαθὸν τῷ συμφέροντι ταυτόν· πᾶν ἄρα
δίκαιον συμφέρον (sequitur alius syllogismus, inverso membrorum
ordine). Οὕτε γὰρ τὸ ἀγαθὸν τῆς ψυχῆς ἐν ἄλλῳ τινὶ ἢ ἐν τῇ ἀρετῇ
20 ὑφέστηκεν, οὕτε τὸ καλόν, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἀγαθὸν κατ' ἀρετὴν ἀφώριται,
καὶ τὸ αὐτὸ καλόν ἐστὶν ὅπερ ἀγαθόν, καὶ ταῦτα ἀμφοτέρω δίκαιά ἐστι.
Κᾶν γὰρ κῶφρον ἢ καὶ ἀνδρείον, δίκαιόν ἐστι διὰ τὴν τῶν ἀρετῶν ἀν-
τακολούθησιν· οὐ γάρ ἐστι κωφρονεῖν μὲν ἀδίκως δὲ ζῆν, οὐδὲ ἀνδρί-
ζεσθαι μὲν, στέρεσθαι δὲ ποτε δικαιοσύνης, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ τῆς ζωῆς εἶ-
35 δοσ ἐκ πασιῶν ὑφέστηκε τῶν ἀρετῶν.

311 Cicero de legibus I 16, 44. Nec solum ius et iniuria na-
tura diiudicantur, sed omnino omnia honesta ac turpia. Nam
et communis intelligentia notas nobis res efficit easque in animis nostris
inchoavit, ut honesta in virtute ponantur, in vitiis turpia. Haec autem
30 in opinione existimare, non in natura posita, dementis est. Nam nec ar-
boris nec equi virtus, quae dicitur (in quo abutimur nomine) in opinione

sita est, sed in natura. Quodsi ita est, honesta quoque et turpia natura diiudicanda sunt. Nam si opinione universa virtus, eadem eius etiam partes probarentur. Quis igitur prudentem et, ut ita dicam, eatum non ex ipsius habitu, sed ex aliqua re externa iudicet? Est enim virtus perfecta ratio; quod certe in natura est. Igitur omnis honestas eodem modo.

312 Cicero de legibus I 17, 45. Nam ut vera et falsa, ut consequentia et contraria sua sponte, non aliena iudicantur: sic constans et perpetua ratio vitae, quae est virtus, itemque inconstantia, quod est vitium, sua natura probabitur. Nos ingenia iuvenum iudicamus natura: non item virtutes et vitia, quae existunt ab ingenii, iudicabuntur? An ea aliter: honesta et turpia non ad naturam referri necesse erit? Quod laudabile bonum est, in se habeat quod laudetur necesse est: ipsum enim bonum non est opinionibus, sed natura. Nam ni ita esset, beati quoque opinione essent. Quo quid dici potest stultius? Quare quum et bonum et malum natura iudicetur et ea sint principia naturae: certe honesta quoque et turpia simili ratione diiudicanda et ad naturam referenda sunt.

313 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 15 p. 1040a. *Ἐν δὲ τοῖς πρὸς αὐτὸν Πλάτωνα περὶ Δικαιοσύνης εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐνάλλεται τῷ περὶ θεῶν λόγῳ καὶ φησιν „οὐτ’ ὀρθῶς ἀποτρέπειν τῷ ἀπὸ τῶν θεῶν φόβῳ τῆς ἀδικίας τὸν Κέφαλον, εὐδιάβλητόν τ’ εἶναι καὶ πρὸς τοῦναντίου ἐξάγειν πολλοὺς περισπασμοὺς καὶ πιθανότηας ἀντιπιπτούσας τὸν περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ κολάσεων λόγον, ὡς οὐδὲν διαφέροντα τῆς Ἀκκοῦς καὶ τῆς Ἀλφίτους, δι’ ὧν τὰ παιδάκια τοῦ κακοσχολεῖν αἱ γυναῖκες ἀνείργουσι.“ Οὕτω δὲ διασύρας τὰ τοῦ Πλάτωνος, ἐπαινεῖ πάλιν ἐν ἄλλοις καὶ προφέρεται τὰ τοῦ Εὐριπίδου ταυτὶ πολλάκις.* (Nauck fr. trag. p. 679) *ἀλλ’ ἔστι, καὶ τις ἐγγεῶν λόγῳ,*
Ζεὺς καὶ θεοὶ βρότεια λεύσσοντες πάθη.

§ 2. De lege aeterna et de legibus singularum civitatum.

314 Marcianus libro I institut. (Vol. I p. 11, 25 Mommsen) sed et philosophus summae Stoicae sapientiae Chrysippus sic incipit libro quem fecit περὶ νόμου: ὁ νόμος πάντων ἐστὶ βασιλεὺς θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων: δεῖ δὲ αὐτὸν προστατήν τε εἶναι τῶν καλῶν καὶ τῶν αἰσχυρῶν καὶ ἄρχοντα καὶ ἡγεμόνα, καὶ κατὰ τοῦτο κανόνα τε εἶναι δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ τῶν φύσει πολιτικῶν ζῴων προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον.

23 ἐξάγειν Dü., ἐξάγοντα libri. || adde ἔχοντα. 38 verba καὶ τῶν—ζῴων post ἡγεμόνα transponit Hercher.

315 Cicero de legibus I 6, 18. Igitur doctissimis viris proficisci placuit a lege: haud scio an recte, si modo, ut iidem definiunt, lex est ratio summa, insita in natura, quae iubet ea quae facienda sunt prohibetque contraria. Eadem ratio, cum est hominis mente confirmata et perfecta, lex est. 19. Itaque arbitrantur prudentiam esse legem, cuius ea vis sit, ut recte facere iubeat, vetet delinquere: eamque rem illi Graeco putant nomine <a> suum cuique tribuendo appellatam — — — a lege ducendum est iuris exordium: ea est enim naturae vis, ea mens ratioque prudentis, ea iuris atque iniuriae regula — — — quae saeculis omnibus ante nata est, quam scripta lex ulla aut quam omnino civitas constituta.

316 Cicero de legibus II 8. legem neque hominum ingeniis excogitatam nec scitum aliquod esse populorum, sed aeternum quiddam, quod universum mundum regeret imperandi prohibendique sapientia. Ita principem legem illam et ultimam mentem esse dicebant omnia ratione aut cogentis aut vetantis dei; ex quo illa lex, quam di humano generi dederunt, recte est laudata; est enim ratio mensque sapientis ad iubendum et ad deterrendum idonea. 9. iussa ac vetita populorum vim habere ad recte facta vocandi et a peccatis avocandi, quae vis non modo senior est quam aetas populorum et civitatum, sed aequalis illius caelum atque terras tuentis et regentis dei. 10. Neque enim esse mens divina sine ratione potest, nec ratio divina non hanc vim in rectis pravisque sancientis habet. — Quam ob rem lex vera atque princeps apta ad iubendum et ad vetandum ratio est recta summi Iovis.

317 Cicero de legibus I 12, 33. Quodsi, quo modo est natura, sic iudicio homines „humani (ut ait poeta) nihil a se alienum putarent“ coleretur ius aequae ab omnibus. Quibus enim ratio a natura data est, iisdem etiam recta ratio data est: ergo etiam lex, quae est recta ratio in iubendo et vetando: si lex, ius quoque. At omnibus ratio. Ius igitur datum est omnibus. Recteque Socrates exsecrari eum solebat, qui primus utilitatem a iure seiunxisset: id enim querebatur caput esse exitiorum omnium.

318 Cicero de legibus II 11. Omnem enim legem, quae quidem recte lex appellari possit, esse laudabilem quibusdam talibus argumentis docent. Constat profecto ad salutem civium civitatumque incolumitatem vitamque hominum quietam et beatam inventas esse leges, eosque, qui primum eius modi scita sanxerint, populus ostendisse ea se scripturos atque laturus, quibus illi adscitis susceptisque honeste beateque viverent; quaeque ita composita sanctaque essent, eas leges videlicet nominarunt. Ex quo intellegi par est eos, qui perniciose et iniusta populis iussa descripserint, cum contra fecerint quam polliciti professique sint, quidvis potius tulisse quam leges. 12. Quaero igitur — sicut illi solent: quo si civitas careat, ob eam ipsam causam, quod eo careat,

3 in *del. Madvig.* 5 perfecta *Vahlen*, confecta *libri.* 13 populorum quod aeternum AB² populorumque aeternum B¹H. 15 dicebat ABH. 27 a natura H, a *om. ceteri.* 28 etiam *Baiter*, et *libri* 31 a iure *C. F. W. Müller*, naturae (om. a) ABH. 38 illi adscitis *Lambin.*, illis adscriptis ABH. 39 nominarunt *Victorius*, nominarent ABH. 43 quodsi ABH.

pro nihilo habenda sit, id estne numerandum in bonis? — Ac maxumis quidem. — Lege autem carens civitas estne ob <id> ipsum habenda nullo loco? — Dici aliter non potest. — Necesse est igitur legem haberi in rebus optimis.

319 Cicero de legibus I 15, 42. Iam vero illud stultissimum, existimare omnia iusta esse, quae sancita sint in populorum institutis aut legibus. Etiamne si quae leges sint tyrannorum? — — — Est enim unum ius, quo devincta est hominum societas et quod lex constituit una; quae lex est recta ratio imperandi atque prohibendi: quam qui ignorat, is est iniustus, sive est illa scripta usquam, sive nusquam. 10

320 Cicero de legibus I 15, 42. Quod si iustitia est obtemperatio scriptis legibus institutisque populorum et si, ut iidem dicunt, utilitate omnia metienda sunt, negliget leges eosque perrumpet, si poterit, is, qui sibi eam rem fructuosam putabit fore. Ita fit, ut nulla sit omnino iustitia, si neque natura est eaque, quae propter utilitatem constituitur, utilitate alia convellitur. 15

321 Cicero de legibus I 16, 43. Quodsi populorum iussis, si principum decretis, si sententiis iudicum iura constituerentur: ius esset latrocinari, ius adulterare, ius testamenta falsa supponere, si haec suffragiis aut scitis multitudinis probarentur. 44. Quod si tanta potestas est stultorum sententiis atque iussis, ut eorum suffragiis rerum natura vertatur: cur non sanciant, ut quae mala pernicioaque sunt habeantur pro bonis ac salutaribus? aut cur ius ex iniuria lex facere possit, bonum eadem facere non possit ex malo? Atqui nos legem bonam a mala nulla alia nisi naturae norma dividere possumus. 25

322 Cicero Tusculan. disp. I 45, 108. *Sed quid singulorum opiniones animadvertam, nationum varios errores perspicere cum liceat? Condiunt Aegyptii mortuos et eos servant domi, Persae etiam cera circumlitos condunt, ut quam maxime permaneant diuturna corpora. Magorum mos est, non humare corpora suorum, nisi a feris sint ante laniata. In Hyrcania plebs publicos alit canes, optimates domesticos (nobile autem genus canum illud scimus esse) sed pro sua quisque facultate parat, a quibus lanietur, eamque optimam illi esse censent sepulturam. Permulta alia colligit Chrysippus, ut est in omni historia curiosus: sed ita tetra sunt quaedam, ut ea fugiat et reformidet oratio.* 30

323 Philo de Joseph. Vol. II Mang. p. 46. *προσθήκη γὰρ ἐστὶ τῆς τὸ κῆρος ἀπάντων ἀνημμένης φύσεως ἢ κατὰ δήμους πολιτεία· ἢ μὲν γὰρ μεγαλόπολις ὅδε ὁ κόσμος ἐστὶ καὶ μὴ χρῆται πολιτεία καὶ νόμῳ ἐνί. Λόγος δὲ ἐστὶ φύσεως προστακτικὸς μὲν ὧν πρακτέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ ὧν οὐ ποιητέον. Αἱ δὲ κατὰ τόπους αὐτὰ πόλεις ἀπερί-* 40

2 id add. Lambin. 6 sancita Ernestius, sita libri; scita alii. || in del. Madvig. 15 eaque, quae Goerenz, ea quae A aea quae B eaque H. 16 alia Stephanus, illa libri. 20 quod si H quae si AB. 23 aut cur Bake, aut cum libri; aut cur cum alii.

γραφοί τε εἰσὶν ἀριθμῶ καὶ πολιτείαις χρῶνται διαφερούσαις καὶ νόμοις οὐχὶ τοῖς αὐτοῖς. Ἄλλα γὰρ παρ' ἄλλοις ἔθνη καὶ νόμιμα παρεξηρημένα καὶ προστεθειμένα. — Αἴτιον δὲ τὸ ἄμικτον καὶ ἀκοινωνητον, οὐ μόνον Ἑλλήνων πρὸς βαρβάρους ἢ βαρβάρων πρὸς Ἑλληνας ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκατέρου γένους ἰδίᾳ πρὸς τὸ ὁμόφυλον. Εἶθ' ὡς ἔοικε, τὰ ἀνάτλια αἰτιώμενοι, κειροὺς ἀβουλήτους, ἀγονίαν καρπῶν, τὸ λυπρόγειον, τὴν θέρσιν, ὅτι παράλιος ἢ μεσόγειος ἢ κατὰ νῆσον ἢ κατὰ ἠπειρον ἢ ὅσα τούτοις ὁμοίτροπα τὰληθῆς ἡσυχάζουσιν. Ἔστι δ' ἡ πλεονεξία καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀπιστία, δι' ἧς, οὐκ ἀρεσθέντες τοῖς τῆς φύσεως θεσμοῖς, τὰ δόξαντα συμφέρειν κοινῇ τοῖς ὁμογνώμοσιν ὁμίλοις ταῦτα νόμους ἐπεφήμισαν, ὥστε εἰκότως προσθῆκαι μᾶλλον αἰ κατὰ μέρος πολιτεῖαι μιᾶς τῆς κατὰ φύσιν. Προσθῆκαι μὲν γὰρ οἱ κατὰ πόλεις νόμοι τοῦ τῆς φύσεως ὀρθοῦ λόγου. p. 47. οἰκία γὰρ πόλις ἐστὶν ἐσταλμένη καὶ βραχεία, καὶ οἰκονομία συνηγμένη τις πολιτεία· ὡς καὶ πόλις μὲν οἶκος μέγας, πολιτεία δὲ κοινή τις οἰκονομία. Δι' ὧν μάλιστα παρίσταται τὸν αὐτὸν οἰκονομικόν τε εἶναι καὶ πολιτικόν, κἄν τὰ πλήθη καὶ μεγέθη τῶν ὑποκειμένων διαλλάττη.

324 Diogenianus apud Eusebium praep. evang. VI p. 264 b. πῶς δὲ τοὺς κειμένους νόμους ἡμαρτήσθαι φῆς ἅπαντας καὶ τὰς πολιτείας (Adloquitur D. Chrysippum).

325 Cicero de republ. III 33 (Lactant. instit. div. VI 8). Est quidem vera lex recta ratio, naturae congruens, diffusa in omnes, constans, sempiterna, quae vocet ad officium iubendo, vetando a fraude deterreat; quae tamen neque probos frustra iubet aut vetat nec improbos iubendo aut vetando movet. Huic legi nec obrogari fas est neque derogari ex hac aliquid licet neque tota abrogari potest, nec vero — solvi hac lege possumus, neque est quaerendus explanator aut interpret eius alius, nec erit alia lex Romae alia Athenis, alia nunc alia posthac, sed et omnes gentes et omni tempore una lex et sempiterna et immutabilis continebit, unusque erit communis quasi magister et imperator omnium deus, ille legis huius inventor, disceptator, lator; cui qui non parebit, ipse se fugiet ac naturam hominis aspernatus hoc ipso luet maximas poenas, etiamsi cetera supplicia, quae putantur, effugerit.

326 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 9 p. 1035 c. Ἄκουε δὲ ἃ λέγει περὶ τούτων ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Θεῶν „οὐ γὰρ ἐστὶν εὐρεῖν τῆς δικαιοσύνης ἄλλην ἀρχήν, οὐδ' ἄλλην γένεσιν, ἢ τὴν ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τὴν ἐκ τῆς κοινῆς φύσεως· ἐντεῦθεν γὰρ δεῖ πᾶν τὸ τοιοῦτον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, εἰ μέλλομέν τι ἐρεῖν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν.“

§ 3. De civitate.

327 Clemens Al. Strom. IV 26 p. 642 Pott. λέγουσι γὰρ καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὸν μὲν οὐρανὸν κυρίως πόλιν· τὰ δὲ ἐπὶ γῆς ἐνταῦθα οὐκέτι πόλεις. λέγεσθαι μὲν γὰρ, οὐκ εἶναι δέ· σπουδαῖον γὰρ ἡ πόλις καὶ ὁ

δημος ἀστεϊὸν τι σύστημα καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ὑπὸ νόμου διοικούμενον.

328 Stobaeus eclog. II 7 p. 103, 9 W. *Λέγουσι δὲ καὶ φυγάδα πάντα φαῦλον εἶναι καθ' ὅσον στέρεται νόμον καὶ πολιτείας κατὰ φύσιν ἐπιβαλλούσης. Τὸν γὰρ νόμον εἶναι, καθάπερ εἶπομεν, σπουδαῖον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν πόλιν. Ἰκανῶς δὲ καὶ Κλεάνθης περὶ τὸ σπουδαῖον εἶναι τὴν πόλιν λόγον ἠρώτησε τοιοῦτον· Πόλις μὲν <εἰ> ἔστιν οἰκητήριον κατασκευάσμα, εἰς ὃ καταφεύγοντας ἔστι δίκην δοῦναι καὶ λαβεῖν, οὐκ ἀστεϊὸν δὲ πόλις ἔστιν; ἀλλὰ μὴν τοιοῦτόν ἐστιν ἢ πόλις οἰκητήριον· ἀστεϊὸν ἄρ' ἔστιν ἢ πόλις. Τριχῶς δὲ λεγομένης τῆς πόλεως, τῆς τε κατὰ τὸ οἰκητήριον καὶ τῆς 10 κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἀνθρώπων καὶ τρίτον τῆς κατ' ἀμφοτέρω τούτων, κατὰ δύο σημαίνόμενα λέγεσθαι τὴν πόλιν ἀστεϊαν, κατὰ τε τὸ σύστημα τῶν ἀνθρώπων καὶ κατὰ τὸ συναμφοτέρον διὰ <τὴν εἰς> τοὺς ἐνοικοῦντας ἀναφοράν.*

329 Dio Chrysost. or. XXXVI § 20 (Vol. II p. 6, 13). *τὴν πόλιν 15 φασὶν εἶναι πλῆθος ἀνθρώπων ἐν ταύτῳ κατοικούντων ὑπὸ νόμου διοικούμενον.*

330 Philo de septen. et fest. dieb. p. 284 Vol. II Mang. *συνόλωσ γὰρ ἐνάρετος ἢ πολιτεία καὶ νόμοις οὐ μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν εἰσηγοῦνται.*

331 Dio Chrysost. or. III § 43 (Vol. I p. 41, 7 Arn.). *λέγεται γὰρ 20 ἢ μὲν ἀρχὴ „νόμιμος ἀνθρώπων διοικήσις“ καὶ „πρόνοια ἀνθρώπων κατὰ νόμον.“*

332 Clemens Al. Strom. II p. 420 Pott. *ἦ τινες — — λόγον ὀρθὸν τὸν νόμον ἔφρασαν, προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον. — —* 25

πολιτείαν — — ἢ δὲ ἔστι τροφή ἀνθρώπων καλὴ κατὰ κοινωνίαν.

τὴν δικαστικὴν — ἐπιστήμην οὖσαν διορθωτικὴν τῶν ἁμαρτανομένων ἔνεκεν τοῦ δικαίου.

σύστοιχος δὲ αὐτῇ ἢ κολαστικὴ τοῦ κατὰ τὰς κολάσεις μέτρου ἐπιστημονικὴ τις οὖσα. κολάσις δὲ οὖσα διόρθωσις ἔστι ψυχῆς — — 30

μόνον γοῦν τὸν σοφὸν οἱ φιλόσοφοι βασιλέα, νομοθέτην, στρατηγόν, δίκαιον, ὄσιον, θεοφιλεῖ κηρύττουσιν. — —

καθάπερ οὖν τὴν ποιμενικὴν τῶν προβάτων προνοεῖν φασί — — οὕτω γε καὶ τὴν νομοθετικὴν τὴν ἀνθρώπων ἀρετὴν κατασκευάζειν ἐροῦμεν, τὸ ἀνθρώπινον κατὰ δύναμιν ἀγαθὸν ἀναξωपुरοῦσαν, ἐπιστατικὴν καὶ κηδε- 35 μονικὴν οὖσαν τῆς ἀνθρώπων ἀγέλης.

§ 4. De coniunctione deorum et hominum.

333 Cicero de finibus III 19, 64. *Mundum autem censent regi numine deorum eumque esse quasi communem urbem et civitatem hominum et deorum, et unumquemque nostrum eius mundi 40 esse partem: ex quo illud natura consequi, ut communem utilitatem nostrae anteponamus. Ut enim leges omnium salutem singulorum salutem anteponunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens et civilis officii non igna-*

6 Κλεάνθης] cf. I n. 587. 7 add. Heeren. 11 τῆς Meineke, libri τὸ. 13 add. Wachsm.

rus utilitati omnium plus quam unius alicuius aut suae consulit. Nec magis est vituperandus proditor patriae quam communis utilitatis aut salutis desertor propter suam utilitatem aut salutem. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui mortem oppetat pro re publica, quod deceat cariorem nobis esse patriam quam nosmet ipsos.

334 Dio Chrysost. Or. XXXVI § 23 (Vol. II p. 7, 7 Arn.). *μίαν γὰρ δὴ ταύτην καθαρώς εὐδαίμονα πολιτείαν εἶτε καὶ πόλιν χρῆ καλεῖν, τὴν θεῶν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν, εἴαν τε καὶ ξύμπαν τὸ λογικὸν περιλάβῃ τις, ἀνθρώπων σὺν θεοῖς ἀριθμουμένων, ὡς παῖδες σὺν ἀνδράσι λέγονται μετέχειν πόλεως, φύσει πολῖται ὄντες, οὐ τῷ φρονεῖν τε καὶ πράττειν τὰ τῶν πολιτῶν οὐδὲ τῷ κοινωνεῖν τοῦ νόμου, ἀξύνετοι ὄντες αὐτοῦ.*

335 Dio Chrysost. Or. I § 42 (Vol. I p. 8, 8 Arn.). *καλὸν οὖν εἶπεῖν ὑπὲρ τῶν ὄλων τῆς διοικήσεως, ὁποῖόν γε τὸ ξύμπαν αὐτό τε εὐδαίμον καὶ σοφὸν αἰεὶ διαπορεύεται τὸν ἄπειρον αἰῶνα συνεχῶς ἐν ἀπείροις περιόδοις μετὰ ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ δαίμονος ὁμοίου καὶ προνοίας καὶ ἀρχῆς τῆς δικαιωτικῆς τε καὶ ἀριστῆς, ἡμᾶς τε ὁμοίους παρέχεται, κατὰ φύσιν κοινὴν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἡμετέραν ὅφ' ἐνὶ θεσμῷ καὶ νόμῳ κεκοσμημένους καὶ τῆς αὐτῆς μετέχοντας πολιτείας· ἦν ὁ μὲν τιμῶν καὶ φυλάττων καὶ μηδὲν ἐναντίον πράττων νόμιμος καὶ θεοφιλῆς καὶ κόσμος, ὁ δὲ ταράττων ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ καὶ παραβαίνων καὶ ἀγνοῶν ἄνομος καὶ ἄκοσμος, ὁμοίως μὲν ἰδιώτης, ὁμοίως δὲ καὶ ἄρχων ὀνομαζόμενος.*

336 Philo de mundi orificio § 3 Vol. I p. 1, 11 Wendl. *τοῦ νομίμου ἀνδρὸς εὐθὺς ὄντος κοσμοπολίτου, πρὸς τὸ βούλημα τῆς φύσεως τὰς πράξεις ἀπευθύνοντος, καθ' ἣν καὶ ὅσμπας κόσμος διοικεῖται.*

337 Philo de mundi orificio § 142 Vol. I p. 50, 2 Wendl. *Τὸν δὲ ἀρχηγέτην ἐκεῖνον οὐ μόνον πρῶτον ἄνθρωπον ἀλλὰ καὶ μόνον κοσμοπολίτην λέγοντες ἀφευδέστατα ἐροῦμεν. Ἦν γὰρ οἶκος αὐτῷ καὶ πόλις ὁ κόσμος. — — § 143. Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πόλις εὐνομος ἔχει πολιτείαν, ἀναγκαίως ξυνέβαινε τῷ κοσμοπολίτῃ χρῆσθαι πολιτείᾳ ἢ καὶ σύμπας ὁ κόσμος. Αὕτη δὲ ἐστὶν ὁ τῆς φύσεως ὁρθὸς λόγος, ὃς κυριωτέρῳ κλήσει προσονομάζεται θεσμός, νόμος θεῶν ὢν, καθ' ὃν τὰ προσήκοντα καὶ ἐπιβάλλοντα ἐκάστοις ἀπενεμήθη. Ταύτης τῆς πόλεως καὶ πολιτείας ἔδει τινὰς εἶναι πρὸ ἀνθρώπου πολίτας, οἳ λέγοντ' ἂν ἐνδίκως μεγαλοπολίται — — οὔτοι δὲ τίνες ἂν εἴεν ὅτι μὴ λογικαὶ καὶ θεῖα φύσεις, αἱ μὲν ἀσώματοι καὶ νοηταί, αἱ δὲ οὐκ ἄνευ σωμάτων, ὁποίους συμβέβηκεν εἶναι τοὺς ἀστέρας.*

338 Cicero de republ. I 19. *An tu ad domos nostras non censes pertinere scire, quid agatur et quid fiat domi? quae non ea est, quam parietes nostri cingunt, sed mundus hic totus, quod domicilium quamque patriam di nobis communem secum dederunt.*

339 Cicero de legibus I 7, 22. *Animal hoc providum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis et consilii, quem vocamus hominem, praeclara quadam condicione generatum esse a supremo deo. Solum est enim ex tot animantium generibus atque naturis particeps rationis et*

16 τύχης Laur. E. cf. or. III § 45 μετὰ δαίμονος τε ἀγαθοῦ καὶ τύχης ὁμοίας. 29 ἀναγκαῖον MF. 33 πολίτας MABP. 34 εἰκότως ACP. 35 καὶ θεῖα M, καὶ om. ceteri. || αἱ μὲν ἀσώματοι καὶ νοηταί: haec a Stoicis aliena, quibus cetera debet Philo.

cogitationis, cum cetera sint omnia expertia. Quid est autem, non dicam in homine, sed in omni caelo atque terra ratione divinius? quae cum adlevit atque perfecta est, nominatur rite sapientia. 23. Est igitur, quoniam nihil est ratione melius, eaque <est> et in homine et in deo, prima homini cum deo rationis societas. Inter quos autem 5 ratio, inter eosdem etiam recta ratio [et] communis est. Quae cum sit lex, lege quoque consociati homines cum diis putandi sumus. Inter quos porro est communio legis, inter eos communio iuris est. Quibus autem haec sunt [inter eos] communia, ei civitatis eiusdem habendi sunt. Si vero iisdem imperiis et potestatibus parent, multo iam magis. Parent 10 autem huic caelesti descriptioni mentique divinae et praepotenti deo: ut iam universus hic mundus una civitas communis deorum atque hominum existimanda <sit>. Et quod in civitatibus ratione quadam — de qua dicitur idoneo loco — agnationibus familiarum distinguuntur status, id in rerum natura tanto est magnificentius tantoque praeclarius, ut 15 homines deorum agnatione et gente teneantur.

§ 5. De coniunctione hominum.

340 Cicero de finibus III 62. Pertinere autem ad rem arbitrantur intellegi natura fieri, ut liberi a parentibus amentur; a quo initio profectam communem humani generis societatem persequimur. 20 Quod primum intellegi debet figura membrisque corporum, quae ipsa declarant procreandi a natura habitam esse rationem. Neque vero haec inter se congruere possent, ut natura et procreari vellet et diligi procreatos non curaret. Atque etiam in bestiis vis naturae perspicui potest; quarum in fetu et in educatione laborem cum cernimus, naturae ipsius vocem 25 videmur audire. Quare <ut> perspicuum est natura nos a dolore abhorrere, sic apparet a natura ipsa, ut eos, quos genuerimus, amemus, impelli.

63. Ex hoc nascitur, ut etiam communis hominum inter homines naturalis sit commendatio, ut oporteat hominem ab homine ob id 30 ipsum, quod homo sit, non alienum videri.

341 Cicero de finibus III 64. Quoniamque illa vox inhumana et scelerata ducitur eorum, qui negant se recusare, quominus ipsis mortuis terrarum omnium deflagratio consequatur (quod vulgari quodam versu Graeco pronuntiari solet), certe verum est etiam iis, qui aliquando futuri 35 sint, esse propter ipsos consulendum. Ex hac animorum affectione testamenta commendationesque morientium natae sunt.

342 Cicero de finibus III 65. Quodque nemo in summa solitudine vitam agere velit ne cum infinita quidem voluptatum abundantia, facile intellegitur nos ad coniunctionem congregationemque hominum 40 et ad naturalem communitatem esse natos. Impellimur autem na-

4 est *add. Madvig.* 6 et *secludunt omnes editores.* 9 inter eos *del. Moser.* || ei *Bake, et libri.* 11 deo ut iam universus H, deutiā universus B¹ de versus A¹. 13 sit *add. Manutius.* 26 ut *add. Manutius.*
38 cumque *Bremius.*

tura, ut prodesse velimus quam plurimis in primisque docendo rationibusque prudentiae tradendis. 66. Itaque non facile est invenire, qui, quod sciat ipse, non tradat alteri; ita non solum ad discendum propensi sumus, verum etiam ad docendum. Atque ut tauris natura datum est, ut pro vitulis contra leones summa vi impetuque contendant, sic ii qui valent opibus atque id facere possunt, ut de Hercule et de Libero accepimus, ad servandum genus hominum natura incitantur. — Quem ad modum igitur membris utimur prius quam didicimus, cuius ea causa utilitatis habeamus, sic inter nos natura ad civilem communitatem coniuncti et consociati sumus. Quod ni ita se haberet, nec iustitiae ullus esset nec bonitati locus.

343 Cicero de legibus I 10, 28. nihil est profecto praestabilius, quam plane intellegi, nos ad iustitiam esse natos, neque opinione, sed natura constitutum esse ius. Id iam patebit, si hominum inter ipsos societatem coniunctionemque perspexeris. 29. Nihil est enim unum uni tam simile, tam par, quam omnes inter nosmet ipsos sumus: quod si depravatio consuetudinum, si opinionum vanitas non imbecillitatem animorum torqueret et flecteret, quocumque coepisset, sui nemo ipse tam similis esset, quam omnes sunt omnium. Itaque quaecumque est hominis definitio, una in omnes valet. 30. Quod argumenti satis est, nullam dissimilitudinem esse in genere: quae si esset, non una omnes definitio contineret. Etenim ratio, qua una praestamus beluis, per quam coniectura valemus, argumentamur, refellimus, disserimus, conficimus aliquid, concludimus certe est communis, doctrina differens, discendi quidem facultate par. Nam et sensibus eadem omnia comprehenduntur: et ea quae movent sensus, itidem movent omnium: quaeque in animis imprimuntur, de quibus ante dixi, inchoatae intelligentiae, similiter in omnibus imprimuntur: interpresque mentis oratio verbis discrepat, sententiis congruens. Nec est quisquam gentis ullius, qui ducem <naturam> nactus ad virtutem pervenire non possit.

344 Cicero de legibus I 15, 43. Atque si natura confirmatura ius non erit, virtutes omnes tollentur. Ubi enim liberalitas, ubi patriae caritas, ubi pietas, ubi aut bene merendi de altero aut referendae gratiae voluntas poterit existere? Nam haec nascuntur ex eo, quia natura propensi sumus ad diligendos homines, quod fundamentum iuris est. Neque solum in homines obsequia, sed etiam in deos caerimoniae religionesque tollentur: quas non metu, sed ea coniunctione, quae est homini cum deo, conservandas puto.

345 Lactant. div. instit. V 17. In omnibus enim videmus animalibus, quia sapientia carent, conciliatricem sui esse naturam. Nocent igitur aliis, ut sibi prosint; nesciunt enim, quia malum est nocere. Homo vero, qui scientiam boni ac mali habet, abstinet se a nocendo, etiam cum incommodo suo; quod animal irrationale facere non potest: et ideo inter summas hominis virtutes innocentia numeratur. Quibus rebus apparet,

23 concludimus *del. Holmius.* 29 naturam *margo H., om. ceteri.*
32 virtutes omnes *om. ABH.* || tollantur *ABH.* 33 praeferebant *AB, praeparande H.* 37 tollentur *Lambin., tollantur ABH.*

sapientissimum esse, qui mavult perire, ne noceat, ut id officium, quo a mutis discernitur servet.

346 Origenes contra Celsum VIII 50 Vol. II p. 265, 22 Kō. (p. 778 Del.). οὐδὲ γὰρ τὸ κοινωνικὸν περιγράφεται ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζώων οὕτω καὶ ἀπὸ τῶν ἀγροικότερων ἀνθρώπων· ἀλλ' ἐπίσης ὁ ποιήσας ἡμᾶς 5 πρὸς πάντας ἀνθρώπους πεποίηκε κοινωνικούς.

347 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 64 ed. Cousin. Οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ <τῆς> Στοᾶς εὐθὺς τὰ τοιαῦτα πάντα ὡς μοχθηρὰ διαβάλλουσιν. Οὔτε γὰρ ἐξαπατᾶν ἐστι δικαίως κατ' αὐτούς οὔτε βιάζεσθαι οὔτε ἀποστερεῖν, ἀλλ' ἐκάστη τῶν πράξεων τούτων ἀπὸ μοχθηρᾶς πρόεισιν ἕξωσ 10 καὶ ἄδικός ἐστιν. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι μέσα τὰ τοιαῦτα τίθενται πάντα etc.

348 Cicero de finibus III 70. Amicitiam autem adhibendam esse censent, quia sit ex eo genere, quae prosunt. Quamquam autem in amicitia alii dicant aequae caram esse sapienti rationem amici ac suam, alii autem sibi cuique cariorem suam, tamen hi quoque posteriores fatentur 15 alienum esse a iustitia, ad quam nati esse videamur, detrahere quid de aliquo, quod sibi assumat. Minime vero probatur — aut iustitiam aut amicitiam propter utilitates adscisci aut probari. Eaedem enim utilitates poterunt eas labefactare atque pervertere. Etenim nec iustitia nec amicitia esse omnino poterunt, nisi ipsae per se expetuntur. 20

§ 6. De nobilitate et libertate.

349 Seneca de beneficiis lib. III ep. 28. eadem omnibus principia eademque origo, nemo altero nobilior, nisi cui rectius ingenium et artibus bonis aptius. — — Unus omnium parens mundus est: sive per splendidos sive per sordidos gradus ad hunc prima cuiusque origo 25 perducitur.

350 Plutarchus pers. de nobil. ep. 12. ὁ δὲ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀρετῶν „ἰσοτιμίας περίτηγμα καὶ διάξυσμα τὴν εὐγένειαν καλεῖ.“ μηδὲν ἄρα διαφέρειν ὅτου παρὰ πατρὸς γεγονῶς τυγχάνης, εὐγενοῦς ἢ μή. 30

ibid. ep. 13. Πάλιν πρὸς Χρύσιππον ἀναχωρῶ, ὃς κατὰ τῆς εὐγένειας ὑπὸ τοῦ ξυνετωτάτου ποιητοῦ πεποιησθαι γράφει τάδε:

“Ὅν κεν ἐγὼ δῆσας ἀγάγω ἢ ἄλλος Ἀχαιῶν·

paullo infra: πάλιν ὑλακτεῖ λέγων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ τὰ τῶν εὐγενῶν κακῶς πεπραγμένα δηλωθέντα, ὅταν τὴν Ἀρεῶς καὶ Ἀφρο- 35 δίτης μοιχείαν ὁ Ἥφαιστος κατέλληφε·

© 308 sq. ὡς ἐμὲ χωλὸν ἔοντα Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη αἶν ἀτιμάζει, φιλέει δ' αἰδηλὸν Ἄρηα.

paullo infra: εἰ δὲ μὴ τὴν Στοᾶν καταβάλλετε, τὰ πάντα ἁμαρτήματα φάσκοντες ἴσα τυγχάνειν, τί τὰ τῶν εὐγενῶν ἀκριβέστερον ἐπιτηρεῖτε; 40 θυγατρὸς ἀποκεχοῖσθαι τὸν ἐκ δήμου καὶ τὸν βασιλέα μηδὲν δια-

φέρειν λέγετε· ὅμως πολλὰ φλυαροῦντες εἰς τὸν τῶν εὐγενῶν τύπον, ἀλαζονείαν, ἕρωτας, ἀθεμιστους συνουσίας, ὠμότητα ἀντιδικῶν ἐπιθυμητικὸς καλεῖτε, καὶ τῶν μὲν εὐεργεσιῶν ἀμνήμονας, ἀδικουμένους δὲ δριμυτάτους πρὸς τὸ ἀποτίειν.

5 cp. 16. Ἄλλ' ἐπεὶ ὁ Χρῦσιππος ἐξ ἑραστοῦ Εὐριπίδου πρὸς ἡμᾶς ἀναμάχεται, φέρε δὴ, προφέρωμεν ἄπερ ἐκεῖνος τῆς εὐγενείας κήρῳ ἦδε περὶ αὐτῆς· οὕτω γὰρ αὐτός· sq. frgm. Eur. περὶ εὐγενείας.

Ex verbis Plut. pers. mediis versibus insertis (ταῦτα μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου διαμαχομένου καὶ καταβαλλομένου τὴν εὐγένειαν, μᾶλλον δὲ ἐπαινοῦντος καὶ ὑπεραίροντος) sequitur eosdem versus a Chry-
sippo contra nobilitatem esse allatos.

351 Seneca de beneficiis III 22. *Servus, ut placet Chrysippo, perpetuus mercenarius est. Quemadmodum ille beneficium dat, ubi plus praestat quam in quod operas locavit, sic servus ubi benevolentia*
15 *erga dominum fortunae suae modum transiit et altius aliquid ausus quod etiam feliciter natis decori esset [et] spem domini antecessit, beneficium est intra domum inventum.*

352 Philo de septen. et fest. dieb. p. 283 Vol. II Mang. ἀνθρώπος γὰρ ἐκ φύσεως δοῦλος οὐδεὶς.

20 p. 291. οἱ δὲ δεσπόται τοῖς ἀργυρωνήτοις μὴ ὡς φύσει δούλοις ἀλλ' ὡς μισθωτοῖς προσφέρονται.

353 Athenaeus Deipnosoph. VI p. 267b. διαφέρειν δέ φησι Χρῦσιππος δοῦλον οἰκέτου, γράφων ἐν δευτέρῳ περὶ ὁμονοίας, διὰ τὸ τοὺς ἀπελευθέρους μὲν δούλους ἔτι εἶναι, οἰκέτας δὲ τοὺς μὴ τῆς
25 κτήσεως ἀφειμένους. „ὁ γὰρ οἰκέτης (φησί) δοῦλος ἐν κτήσει κατατεταγμένος.“

354 Clemens Al. Paed. III p. 288 Pott. τὸ δὲ εὐγενὲς τῆς ἀληθείας, ἐν τῷ φύσει καλῷ κατὰ ψυχὴν ἐξεταζόμενον, οὐ πράσει καὶ ὦν ἢ τὸν δοῦλον, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ τῇ ἀνελευθέρῳ διακρίκειν.

30 355 Diog. Laërt. VII 121. μόνον τε ἐλεύθερον (scil. εἶναι τὸν σοφόν), τοὺς δὲ φαύλους δούλους· εἶναι γὰρ τὴν ἐλευθερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας, τὴν δὲ δουλείαν στέρησιν αὐτοπραγίας· εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν τὴν ἐν ὑποτάξει, καὶ τρίτην τὴν ἐν κήσει τε καὶ ὑποτάξει, ἣ ἀντιτίθεται ἢ δεσποτεία, φαύλη οὖσα καὶ αὐτή.

35 356 Dio Chrysost. or. XIV § 16 (Vol. II p. 230, 17 Arn.). Ἐνὶ δὴ λόγῳ τὰ μὲν φαῦλα — οὐκ ἔξεστι πράττειν, τὰ δὲ δίκαια καὶ συμφέροντα καὶ ἀγαθὰ χρῆ φάνασι ὅτι προσήκει τε καὶ ἔξεστιν. — οὐκοῦν οὐδενὶ τὰ τε φαῦλα καὶ ἀσύμφορα ποιεῖν ἀξίμιόν ἐστιν — — τὰ δὲ γε ἐναντία πᾶσιν ὁμοίως ἐφείται, καὶ οἱ μὲν τὰ ἐφειμένα πράττοντες ἀξίμιοι διατελοῦσιν, οἱ
40 δὲ τὰ κεκολυμένα ζημιοῦνται. ἄλλοι οὖν δοκοῦσί σοι πράττειν ἢ ἔξεστιν ἢ οἱ ἐπιστάμενοι ταῦτα, καὶ ἄλλοι τάναντία ἢ οἱ ἀγνοοῦντες; — οὐκοῦν οἱ

1 Haec suspecta quidem propter auctorem, nec tamen plane abiicienda sunt. 31 ἐλευθερίαν add. B² in mg. 33 καὶ τρίτην—ὑποτάξει om. B. || ἢ P.

φρόνιμοι ὅσα βούλονται πράττειν, ἕξεισιν αὐτοῖς· οἱ δὲ ἄφρονες ὅσα βούλονται οὐκ ἔξδν ἐπιχειροῦσι πράττειν. ὥστε ἀνάγκη τοὺς μὲν φρονίμους ἐλευθέρους τε εἶναι καὶ ἕξειναι αὐτοῖς ποιεῖν ὡς ἐθέλουσι, τοὺς δὲ ἀνοήτους δούλους τε εἶναι καὶ ἂ μὴ ἕξεισιν αὐτοῖς, ταῦτα ποιεῖν. οὐκοῦν καὶ τὴν ἐλευθερίαν χρὴ λέγειν ἐπιστήμην τῶν ἐφειμένων καὶ τῶν 5 κεκαλυμμένων, τὴν δὲ δουλείαν ἄγνοιαν ὧν τε ἕξεισιν καὶ ὧν μὴ.

357 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 450, 23 Mang. οὐ αἱ ὑπηρεσίαι μὴνύματ' εἰσὶ δουλείας, ἐναργεστάτη πίστις οἱ πόλεμοι· τοὺς γὰρ στρατευομένους ἰδεῖν ἔστιν αὐτοφρούους ἅπαντας, οὐ μόνον τὰς πανοπλίας κομίζοντας, ἀλλὰ καὶ ὅσα πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν ὑποζυγίων 10 τρόπον ἐπηχθισμένους, ἅτ' ἐφ' ὕδραλαν ἐξιώντας καὶ φρυγανισμόν καὶ χιλὸν κτῆνεσι. — — ἔστι δὲ τις καὶ κατ' εἰρήνην πόλεμος τῶν ἐν τοῖς ὄπλοις οὐκ ἀποδέων, ὃν ἀδοξία καὶ πενία καὶ δεινὴ σπάνις τῶν ἀναγκαίων συγκροτοῦσιν· ὑφ' οὗ βιασθέντες ἐγχειρεῖν καὶ τοῖς δουλοπρεπεστάτοις ἀναγκάζονται, σκάπτοντες, γεωπονοῦντες, βαναύσους ἐπιτηδεύοντες τέχνας, ὑπηρετοῦντες 15 ἀόκως ἔνεκα τοῦ παρατρέφεσθαι etc.

p. 451, 2. καὶ πῶς πατὴρ μὲν ἢ μητὴρ ἐπιταγμάτων παῖδες ἀνέχονται, γνώριμοι δὲ ὧν ἂν ὑψηγῆται διακελεύονται· δούλος γὰρ ἐκὼν οὐδέεις. οἷ γε μὴν τοκέες οὐ τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐπιδεικνύονται ποτε μισοτεκνίας, ὥσθ' ἂ μόνον <οὐ> σύμβολα δουλείας ἐστί, τὰς ὑπηρεσίας, ἀναγκάσαι ἂν παῖδας 20 τοὺς αὐτῶν ὑπομένειν.

358 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 451, 9 Mang. εἰ δέ τις ὑπ' ἀνδραποδοκαπήλων ἐπευωνιζομένους ἰδὼν τις οἴεται δούλους εὐθὺς εἶναι, πολὺ διαμαρτάνει τῆς ἀληθείας. οὐ γὰρ ἢ πρᾶσις κύριον ἀποφαίνει τὸν πριάμενον ἢ τὸν πραθέντα δοῦλον, ἐπεὶ καὶ πατέρες 25 υἱῶν τιμὰς κατέθεσαν καὶ υἱοὶ πολλάκις πατέρων, ἢ κατὰ ληστείας ἀπαχθέντων ἢ κατὰ πόλεμον αἰχμαλώτων γενομένων. — — ἤδη δὲ τινες καὶ προσυπερβάλλοντες εἰς τὸνναντίον περιγῆραγον τὸ πρᾶγμα. δεσπότηαι γενόμενοι τῶν πριαμένων ἀντὶ δούλων. — —

359 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 451, 47 Mang. πρὸς 30 τοῦτους ἔτι <πῶς> οὐκ ἂν εἴποι τις τοὺς φίλους τοῦ θεοῦ ἐλευθέρους εἶναι; εἰ μὴ τοῖς μὲν τῶν βασιλέων ἑταίροις ἄξιον <οὐ> μόνον ἐλευθερίαν ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν συνομολογεῖν, συνεπιτροπεύουσι καὶ συνδιέπουσι τὴν ἡγεμονίαν, τοῖς δὲ θεῶν τῶν Ὀλυμπίων δουλείαν ἐπισημιστέον, οἷ διὰ τὸ φιλόθεον εὐθὺς γενόμενοι θεοφιλεῖς, ἴση ἀντιτιμηθέντες εὐνοίᾳ, παρ' ἀληθεία 35 δικαζούσῃ, καθάπερ οἱ ποιηταὶ φασί, πανάροχοντές τε καὶ βασιλέων βασιλῆές εἰσι.

360 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 452, 22 Mang. ἔτι τοίνυν ὥσπερ τῶν πόλεων αἱ μὲν ὀλιγαρχοῦμεναι καὶ τυραννοῦμεναι δουλείαν ὑπομένουσι, χαλεποὺς καὶ βαρεῖς ἔχουσαι δεσπότηας τοὺς ὑπαγομένους καὶ 40 κρατοῦντας, αἱ δὲ νόμοις ἐπιμεληταῖς χρώμεναι καὶ προστάταις εἰσὶν ἐλεύθεραι, οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων, παρ' οἷς μὲν ἂν ὀργὴ ἢ ἐπιθυμία ἢ τι ἄλλο πάθος ἢ καὶ ἐπιβουλος κακία δυναστεύῃ, πάντως εἰσὶ δούλοι, ὅσοι δὲ μετὰ νόμον ζῶσιν ἐλεύθεροι. νόμος δὲ ἀψευδὴς ὁ ὀρθὸς λόγος, οὐχ ὑπὸ τοῦ δεινός ἢ τοῦ δεινὸς θνητοῦ φθαρτός ἐν χαρτιδίῳ ἢ στήλαις ἄψυ- 45

1 ὅσα scripsi, ἂ libri. 5 ἐφειμένων libri, corr. Reiske. 20 οὐ addidi.

31 πῶς addidi. || scribendum: τῶν θεῶν. 32 οὐ addidi. 43 δυναστεύῃ scripsi, δυναστεύει vulgo.

χος ἀψύχοις, ἀλλ' ὅπ' ἀθανάτου φύσεως ἄφθαρτος ἐν ἀθανάτῳ διανοίᾳ τυ-
 πωθεὶς· διὸ καὶ θανάσαι ἂν τις τῆς ἀμβλυωπίας τοὺς τρανὰς οὕτω πραγ-
 μάτων ιδιότητας μὴ συνορῶντας, οἱ μεγίστοις μὲν δήμοις Ἀθηναίων καὶ
 5 καὶ Λακεδαιμονίων πρὸς ἐλευθερίαν ἀνταρκεστάτους εἶναι φασι τοὺς Σόλωνος
 τῶν πολιτευομένων· σοφοῦς δὲ ἀνδράσι τὸν ὀρθὸν λόγον, ὃς καὶ τοῖς ἄλλοις
 ἐστὶ πηγὴ νόμοις, οὐκ ἱκανὸν εἶναι πρὸς μετουσίαν ἐλευθερίας τοῖς ὑπακού-
 οῦσι πάντων, ἅτ' ἂν ἢ προστάτη ἢ ἀπαγορεύη.

361 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 452, 46 Mang. πρὸς
 10 τοῖνυν τοῖς εἰρημένοις ἐναργεστάτη πίστις ἐλευθερίας ἢ ἰσηγορία,
 ἣν οἱ σπουδαῖοι πάντες ἄγουσι πρὸς ἀλλήλους· ὅθεν καὶ τὰ τρίμετρα φιλο-
 σόφως ἐκεῖνά φασι εἰρησθαι·

οὐ γὰρ μετεῖναι τῶν νόμων δούλοις ἔφν
 καὶ πάλιν·

15 δούλος πέφνκας, οὐ μέτεσί σοι λόγου.
 καθάπερ οὖν ὁ μουσικὸς λόγος ἅπασι τοῖς ἐπιτετηδευκόσι μουσικὴν ἰσηγορίαν
 τῆς ἐν τῇ τέχνῃ μεταδίδωσι καὶ ὁ γραμματικὸς ἢ γεωμετρικὸς γραμματικὸς
 ἢ γεωμέτραις, οὕτω καὶ ὁ ἐν τῷ βίῳ νόμος τοῖς ἐμπείροις τῶν βιωτικῶν.
 οἱ δὲ σπουδαῖοι ἅπαντες ἐμπειροὶ τῶν κατὰ τὸν βίον πραγμάτων εἰσὶ, ὅποτε
 20 καὶ τῶν ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει· καὶ εἰσὶ τινες αὐτῶν ἐλεύθεροι· ὥστε καὶ ὅσοι
 τούτοις ἰσηγορίας μετέχουσιν· οὐδεὶς ἄρα τῶν σπουδαίων δούλος, ἀλλ' ἐλεύ-
 θεροι πάντες. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς καὶ ὅτι δούλος ὁ ἄφρων ἐστὶν ἐπι-
 δειχθήσεται· ὥσπερ γὰρ ὁ κατὰ μουσικὴν νόμος οὐ δίδωσιν ἰσηγορίαν
 ἀμούσοις πρὸς μεμουσωμένους οὐδ' ὁ κατὰ γραμματικὴν ἀγραμμάτοις πρὸς
 25 γραμματικούς· οὐδὲ συνόλους ὁ τεχνικὸς πρὸς τεχνίτας ἀτέχνους, οὕτως οὐδ'
 ὁ βιωτικὸς νόμος ἰσηγορίας μεταδίδωσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀπειροῖς πρὸς
 τοὺς ἐμπείρους· τοῖς δὲ ἐλευθέροις ἢ ἐν νόμῳ πᾶσιν ἰσηγορία δίδεται· καὶ
 εἰσὶ τινες τῶν σπουδαίων ἐλεύθεροι· καὶ τῶν βιωτικῶν ἀπειροὶ μὲν οἱ φαν-
 λοι, ἐμπειρότατοι δ' οἱ σοφοί· οὐκ ἄρα εἰσὶ τινες τῶν φανύλων ἐλεύθεροι,
 30 δούλοι δὲ πάντες.

362 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 454, 12 Mang. λέγεται
 τοῖνυν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, ὅτι ὁ φρονίμως πάντα ποιῶν εὐ ποιεῖ πάντα· ὁ δ'
 εὐ ποιῶν πάντα ὀρθῶς ποιεῖ πάντα· ὁ δ' ὀρθῶς πάντα ποιῶν καὶ ἀναμαρ-
 τήτως καὶ ἀμέμπτως καὶ ἀνεπιπλήκτως καὶ ἀνυπευθύνως καὶ ἀξημίως. ὥστ'
 35 ἔξουσίαν σχήσει πάντα δρᾶν καὶ ζῆν ὡς βούλεται· ᾧ δὲ ταῦτ' ἔξεστιν, ἐλεύ-
 θερος ἂν εἴη. ἀλλὰ μὴν πάντα φρονίμως ποιεῖ ὁ ἀστεῖος· μόνος
 ἄρα ἐστὶν ἐλεύθερος.

363 Philo quod omnis probus liber Vol. II p. 454, 31 Mang. καὶ
 μὴν ὃν μὴ ἐνδέχεται μῆτ' ἀναγκάσαι μῆτε κωλύσαι, ἐκεῖνος οὐκ ἂν εἴη δού-
 40 λος· τὸν δὲ σπουδαῖον οὐκ ἔστιν ἀναγκάσαι οὐδὲ κωλύσαι· οὐκ
 ἄρα δούλος ὁ σπουδαῖος· ὅτι δ' οὐτ' ἀναγκάζεται οὔτε κωλύεται δῆλον.
 κωλύεται μὲν γὰρ ὁ μὴ τυγχάνων ὧν ὀρέγεται· ὀρέγεται δ' ὁ σοφὸς τῶν ἀπ'
 ἀρετῆς, ὧν ἀποτυγχάνειν οὐ πέφνκε. καὶ μὴν εἰ ἀναγκάζεται, δῆλον ὅτι
 ἄκων τι ποιεῖ. ἀνθρώποις δὲ αἱ πράξεις ἢ ἀπ' ἀρετῆς εἰσι κατορθώματα ἢ
 45 ἀπὸ κενίας ἀμαρτήματα ἢ μέσα καὶ ἀδιάφορα. τὰ μὲν οὖν ἀπ' ἀρετῆς οὐ

8 προστάτη ἢ ἀπαγορεύη scripsi, προτάττει ἢ ἀπαγορεύει vulgo. 16 ma-
 lim νόμος. 34 ἀνεπιλήπτως cod. Medicus. 44 ἀνθρώποις (i. e. ἀνοῖς)
 scripsi, ἐν οἷς vulg.

βιασθεῖς, ἀλλ' ἐκὼν (ἀρετὰ γὰρ ἐστὶν αὐτῶ) πάνθ' ὅσα δρᾶ· τὰ δ' ἀπὸ κακίας ἄτε φρενικὰ οὐδ' ὄναρ πράττει. οὐδὲ μὴν τὰ ἀδιάφορα εἰκόσι (scil. ἄκοντα πράττειν), πρὸς ἃ καθάπερ ἐπὶ πλάστιγγος ἢ διάνοια ἰσοῤῥοπει, διδιδραγμένη μήτε ὡς ὀκλὸν ἔχουσι δύναιμι ἐνδιδόναι μήτ' ὡς ἀποστροφῆς ἀξίοις δυσχεραίνειν. ἐξ ὧν ἐστὶ δῆλον ὅτι οὐδὲν ἄκων ποιεῖ οὐδ' ἀναγκάζεται. δοῦλος 5 δ' εἴπερ ἦν, ἠναγκάζεται ἄν· ὥστ' ἐλεύθερος ἂν εἴη ὁ ἀστεῖος.

364 Philo de poster. Caini § 138 Vol. II p. 30, 17 Wendl. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ δογματικώτατον ὅτι ὁ σοφὸς μόνος ἐλεύθερός τε καὶ ἄρχων κἄν μυρίους τοῦ σώματος ἔχη δεσπότης.

365 Dio Chrysost. or. XV § 31 (Vol. II p. 240, 32 Arn.). ὥστε ὅς 10 ἂν ἦ πρὸς ἀρετὴν καλῶς γεγονώς, τοῦτον προσήκει γενναῖον λέγεσθαι — —. ἀλλὰ μὴν οὐχ οἷόν τε γενναῖον μὲν εἶναι τινα, μὴ εὐγενῆ δὲ τοῦτον, οὐδ' εὐγενῆ ὄντα μὴ ἐλεύθερον εἶναι. ὥστε καὶ τὸν ἀγενῆ πᾶσα ἀνάγκη δοῦλον εἶναι.

366 Stobaeus ecl. II 107, 14 W. περὶ δὲ εὐφροῦς, ἔτι δὲ εὐγενοῦς 15 οἱ μὲν τῶν ἐκ τῆς ἀρέσεως ἐπηνέχθησαν ἐπὶ τὸ λέγειν πάντα σοφὸν τοιοῦτον εἶναι, οἱ δ' οὐ. οἱ μὲν γὰρ οἴονται οὐ μόνον εὐφρεῖς γίνεσθαι πρὸς ἀρετὴν ἐκ φύσεως, ἀλλὰ καὶ τινὰς ἐκ κατασκευῆς, καὶ τὸ ἐν ταῖς παροιμίαις λεγόμενον τοῦτο ἀπεδέξαντο (frg. trag. adesp. 227 N.)

μελέτη χρονισθεῖσ' εἰς φύσιν καθίσταται, 20 τὸ δ' ὁμοιον καὶ περὶ εὐγενείας ὑπέλαβον, ὥστε εὐφρῦταν μὲν εἶνα κοινῶς ἔξιν ἐκ φύσεως ἢ ἐκ κατασκευῆς οἰκείαν πρὸς ἀρετὴν, ἢ ἔξιν καθ' ἦν εὐανάληπτοι ἀρετῆς εἰσὶ τινες· τὴν δ' εὐγένειαν ἔξιν ἐκ γένους ἢ ἐκ κατασκευῆς οἰκείαν πρὸς ἀρετὴν.

§ 7. Iuris communionem non pertinere ad bruta animalia. 25

Cf. Phys. IV § 2.

367 Diog. Laërt. VII 129. ἔτι ἀρέσκει αὐτοῖς μῆδὲν εἶναι ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα, διὰ τὴν ἀνομοιότητα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Δικαιοσύνης.

368 Origenes contra Celsum IV 81 Vol. I p. 351, 7 Kō. (p. 563 30 Delarue) (Celsus formicarum et apum sollertiam laudibus extulerat). οὐδ' ἐν τούτοις δὲ ἑώρακε τίμη διαφέρει τὰ ἀπὸ λόγου καὶ λογισμοῦ ἐπιτελούμενα τῶν ἀπ' ἀλόγου φύσεως καὶ κατασκευῆς ψιλῆς γινομένων, ὧν τὴν αἰτίαν οὐδεὶς μὲν ἐνυπάρχων τοῖς ποιοῦσι λόγος ἀναδέχεται· οὐδὲ γὰρ ἔχουσι αὐτόν — — πόλεις οὖν παρ' ἀνθρώποις μετὰ πολλῶν ὑπέστησαν τεχνῶν καὶ 35 διατάξεως νόμων· πολιτεῖαι δὲ καὶ ἀρχαὶ καὶ ἡγεμονίαι ἐν ἀνθρώποις ἦτοι αἱ κυρίας εἰσὶν οὕτως καλούμεναι, σπουδαῖαι τινες ἔξεις καὶ ἐνέργειαι, ἢ καὶ αἱ καταχρηστικώτερον οὕτως ὀνομαζόμεναι πρὸς τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἐκείνων μίμησιν· ἐκείναις γὰρ ἐνορῶντες οἱ ἐπιτετευγμένως νομοτεθήσαντες συνεστήσαντο τὰς ἀρίστας πολιτείας καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἡγεμονίας, ὧν 40 οὐδὲν ἐν τοῖς ἀλόγοις ἔστιν εὐρεῖν.

1 ἐστὶν scripsi, εἰσὶν vulgo. 8 μόνος D, μόνον U. 13 πᾶσα Reiske, πάντα libri. 16 ἀπηνέχθησαν Canter. 16 τὸ Canter, τῷ libri. 18 τινὰς Heine, τοὺς libri. 23 ἐκ γένους Canter, ἐγενοῦς libri. 32 λογικῆς A.

Vol. I p. 352, 4 Kd. τὴν θείαν δὲ φύσιν θαυμαστέον μέχρι τῶν ἀλόγων ἐπτείναςαν τὸ οἶονεὶ πρὸς τὰ λογικὰ μίμημα.

369 Cicero de finibus III 19, 63. Ut enim in membris alia sunt tamquam sibi nata, ut oculi, ut aures, aliqua etiam ceterorum membrorum usum adiuvant, ut crura, ut manus, sic immanes quaedam bestiae sibi solum natae sunt: at illa quae in concha patula pina dicitur, isque qui enat e concha, qui quod eam custodit pinoteres vocatur, in eamque cum se recepit includitur, ut videatur monuisse ut caveret: itemque formicae, apes, ciconiae aliorum etiam causa quaedam 10 faciunt. Multo*** haec coniunctio est hominis. Itaque natura sumus apti ad coetus, concilia, civitates.

370 Sextus adv. math. IX 130. ταῦτα δὴ παρήνουν οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν πταίνοντες (scil. κοινωνίαν εἶναι τινα ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων). οὐ γὰρ εἴ ἔστι τι διήκον δι' ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων πνεῦμα, εὐθύς 15 ἔστι τις ἡμῖν δικαιοσύνη πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων. ἰδοὺ γὰρ καὶ διὰ τῶν λίθων καὶ διὰ τῶν φυτῶν πεφοίτημέ τι πνεῦμα, ὥστε ἡμᾶς αὐτοῖς συνηνοῦσθαι, ἀλλ' οὐδέν ἐστιν ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ φυτὰ καὶ <τοὺς> λίθους οὐδὲ μὴν τέμνοντες καὶ πρῶτοντες τὰ τοιαῦτα τῶν σωμάτων ἀδικοῦμεν. τί οὖν φασιν οἱ Στωϊκοὶ δικαιοσύνην τινὰ καὶ ἐπιτοκίην ἔχειν τοὺς ἀνθρώ- 20 πους πρὸς ἀλλήλους καὶ τοὺς θεοὺς; οὐ καθόσον ἐστὶ τὸ ἐλλητικὸς διὰ πάντων πνεῦμα, ἐπεὶ ἂν καὶ πρὸς τὰ ἄλογα τῶν ζώων ἐσφῆξέ τι δίκαιον ἡμῖν, ἀλλ' ἐπεὶ λόγον ἔχομεν τὸν ἐπ' ἀλλήλους τε καὶ θεοὺς διατεινόντα, οὐ τὰ ἄλογα τῶν ζώων μὴ μετέχοντα οὐκ ἂν ἔχοι τι πρὸς ἡμᾶς δίκαιον.

371 Cicero de finibus III 20, 67. *Et quomodo hominum inter ho- 25 mines iuris esse vincula putant, sic homini nihil iuris esse cum bestiis. Praeclare enim Chrysippus, cetera nata esse hominum causa et deorum; eos autem communitatis et societatis suae: ut bestiis homines uti ad utilitatem suam possent sine iniuria; quoniamque ea natura esset hominis, ut ei cum genere humano quasi civile ius intercederet: qui id 30 conservaret, eum iustum: qui migraret, iniustum fore. Sed quemadmodum, theatrum cum commune sit, recte tamen dici potest, eius esse eum locum, quem quisque occupavit: sic in urbe mundove communi non adversatur ius, quo minus suum quidque cuiusque sit.*

372 Philo de mundi opificio § 73 Vol. I p. 24, 21 Wendl. Τῶν ὄν- 35 των τὰ μὲν οὔτε ἀρετῆς οὔτε κακίας μετέχει, ὥσπερ φυτὰ καὶ ζῶα ἄλογα, τὰ μὲν ὅτι ἀψυχὰ τέ ἐστι καὶ ἀφανέστατῶ φύσει διοικεῖται, τὰ δὲ ὅτι νοῦν καὶ λόγον ἐπέτεμνται. Κακίας δὲ καὶ ἀρετῆς ὡς ἂν οἶκος νοῦς καὶ λόγος, ᾧ πεφύκασιν ἐνδιαταῖσθαι. Τὰ δὲ αὖ μόνως κεκοινώνηκεν ἀρε- τῆς, ἀμέτοχα πάσης ὄντα κακίας, ὥσπερ οἱ ἀστέρεις. Οὗτοι γὰρ ζῶα τε εἶναι 40 λέγονται καὶ ζῶα νοερά. — — Τὰ δὲ τῆς μικτῆς ἐστὶ φύσεως, ὥσπερ ἄνθρωπος, ὃς ἐπιδέχεται — ἀρετὴν καὶ κακίαν.

373 Plutarchus πάτερα τῶν ζώων φρονιμώτερα cp. 6 p. 963f. οἱ γὰρ

4 alia Marsus. 8 recepit Glogaviensis, recipit AB. 10 multoque magis haec Madvig. 17 τοὺς addidi. 28 possint libri, corr. C. F. W. Müller. 29 ut ei cum Lambin., ut et cum AB ut cum ceteri. 37 οὐ κέκτηται ABP. 38 ᾧ V, οἷς plerique.

ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου μάλιστα πρὸς τοῦναντίον ἐντείνονται τῷ λόγῳ, τῆς δικαιοσύνης ἐτέραν γένεσιν οὐκ ἐχούσης, ἀλλὰ παντάπασιν ἀσυστάτου καὶ ἀνυπάρκτου γινομένης, εἰ πᾶσι τοῖς ζῴοις λόγου μέτεστι· γίνεται γὰρ ἢ τὸ ἀδικεῖν ἀναγκαῖον ἡμῖν ἀφειδοῦσιν αὐτῶν ἢ μὴ χωρμένων αὐτοῖς τὸ ζῆν ἀδύνατον καὶ ἄπορον· καὶ τρόπον τινα ἡ θηρίων βίον βιωσόμεθα, τὰς ἀπὸ τῶν θηρίων προέμενοι χρείας. —

374 Plutarchus de esu carniū II 6 p. 999a. Οὐκ ἴσος δέ τις οὗτος ὁ ἀγὼν τοῖς Στωϊκοῖς ὑπὲρ τῆς σαρκοφαγίας. τίς γὰρ ὁ πολὺς τόπος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ὀπιτανεῖα; τί τὴν ἡδονὴν θηλύνοντες καὶ διαβάλλοντες, ὡς οὔτε ἀγαθὸν οὔτε προηγούμενον οὔτε οἰκείον, οὕτω [πρὸς τὰ] περὶ 10 τῶν ἡδονῶν ἐσπουδάκασι; καὶ μὴν ἀκόλουθον ἦν αὐτοῖς, εἰ μῦρον ἐξελαύνουσι καὶ πέμμα τῶν συμποσίων, μᾶλλον αἶμα καὶ σάρκα δυσχεραίνειν. νῦν δ' ὥσπερ εἰς ἐφημερίδα φιλοσοφοῦντες δαπάνην ἀφαιροῦσι τῶν δέλτων ἐν τοῖς ἀγρήστοις καὶ περιτοῖς, τὸ δὲ ἀνήμερον τῆς πολυτελείας καὶ φονικὸν οὐ παραιτοῦνται· „ναί, φησὶν, οὐδὲν γὰρ ἡμῖν πρὸς τὰ ἄλογα δίκαιόν 15 ἐστι.“ οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ μῦρον, φατὴ τις ἄν, οὐδὲ πρὸς τὰ ξενικά τῶν ἡδυσμάτων· ἀλλὰ καὶ τούτων ἀποτρέπεσθε, τὸ μὴ χρήσιμον μηδὲ ἀναγκαῖον ἐν ἡδονῇ πανταχόθεν ἐξελαύνοντες.

375 Philo de sacrif. Abel et Cain § 46 Vol. I p. 220, 19 Wendl. διττὸν εἶναι πέφυκε τὸ ἄλογον, τὸ μὲν παρὰ τὸν αἰροῦντα λόγον, ὃν 20 ἄφρονα φασὶ τινες, τὸ δὲ κατ' ἐκτομὴν λόγου, ὡς τῶν ζῴων τὰ μὴ λογικά.

376 Anecdota Paris. ed. Cramer Vol. I p. 244 (Schol. in Eth. Nicom). Οἱ Ἐπικουρείοι καὶ τινες τῶν ὕστερον Στωϊκῶν μετεδίδουσαν καὶ τοῖς ἀλόγοις εὐδαιμονίας.

25

5 χωρμένοις Porphyrius. 10 πρὸς τὰ del. Bernardakis. 13 εἰς τὰς ἐφημερίδας libri, corr. Dū. 15 δίκαιον Bernardakis (S?); οἰκείον libri. 20 ὡς ἄλογον τὸν ἄφρονα Pap. UFL², ὃν ἄφρονα ceteri. 25 nemo certe hoc dixit ex antiquioribus Stoicis, neque Chrysippus neque eius discipuli.

Ethica VII.

De affectibus.

§ 1. Notio affectus et singulorum affectuum definitiones.

377 Clemens Al. Strom. II p. 460 Pott. Ὁρμὴ μὲν οὖν φορὰ δια-
5 νοίας ἐπὶ τι ἢ ἀπὸ του· πάθος δὲ πλεονάζουσα ὀρμὴ ἢ ὑπερτείνουσα
τὰ κατὰ τὸν λόγον μέτρα· ἢ ὀρμὴ ἐκφερομένη καὶ ἀπειθῆς λόγῳ.
Παρὰ φύσιν οὖν κινήσεις ψυχῆς κατὰ τὴν πρὸς τὸν λόγον ἀπειθειαν τὰ
πάθη.

378 Stobaeus ecl. II 88,6 W. Ἐπεὶ δ' ἐν εἴδει τὸ πάθος τῆς
10 ὀρμῆς ἐστι, λέγωμεν ἐξῆς περὶ παθῶν.

10. Πάθος δ' εἶναι φασιν ὀρμὴν πλεονάζουσαν καὶ ἀπειθῆ τῷ αἰροῦντι
λόγῳ ἢ κίνησιν ψυχῆς <ἄλογον> παρὰ φύσιν (εἶναι δὲ πάθη πάντα τοῦ
ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς), διὸ καὶ πᾶσαν πτοίαν πάθος εἶναι, <καὶ> πάλιν
<πάν> πάθος πτοίαν. Τοῦ δὲ πάθους τοιοῦτου ὄντος ὑποληπτέον, τὰ μὲν
15 πρῶτα εἶναι καὶ ἀρχηγά, τὰ δ' εἰς ταῦτα τὴν ἀναφορὰν ἔχουν. Πρῶτα δ'
εἶναι τῷ γένει ταῦτα τὰ τέσσαρα, ἐπιθυμίαν, φόβον, λύπην, ἡδονήν. Ἐπι-
θυμίαν μὲν οὖν καὶ φόβον προηγείσθαι, τὴν μὲν πρὸς τὸ φαινόμενον ἀγα-
θόν, τὸν δὲ πρὸς τὸ φαινόμενον κακόν. Ἐπιγίνεσθαι δὲ τούτοις ἡδονὴν
καὶ λύπην, ἡδονὴν μὲν ὅταν τυγχάνωμεν ὧν ἐπεθυμοῦμεν ἢ ἐκφύγωμεν ἃ
20 ἐφοβούμεθα· λύπην δέ, ὅταν ἀποτυγχάνωμεν ὧν ἐπεθυμοῦμεν ἢ περιπέσωμεν
οἷς ἐφοβούμεθα. Ἐπὶ πάντων δὲ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν, ἐπεὶ δόξας ἀντὶ
λέγουσιν εἶναι, παραλαμβάνεσθαι τὴν δόξαν ἀντὶ τῆς ἀσθενοῦς ὑπολήψεως,
τὸ δὲ πρόσφατον ἀντὶ τοῦ κινήτικοῦ συστολῆς ἀλόγον <ἢ> ἐπάρσεως.

379 Cicero Tusc. disp. IV 22. Omnium autem perturbationum fontem
25 esse dicunt intemperantiam, quae est [a] tota mente a recta ratione
defectio, sic aversa a praescriptione rationis, ut nullo modo adpetitiones
animi nec regi nec contineri queant. Quem ad modum igitur temperantia
sedat adpetitiones et efficit, ut eae rectae rationi pareant, conservatque
considerata iudicia mentis, sic huic inimica intemperantia omnem animi
30 statum inflamat, conturbat, incitat, itaque et aegritudines et metus et
reliquae perturbationes omnes gignuntur ex ea.

380 Cicero Tusc. disp. IV 14. Sed omnes perturbationes iu-

12 ἄλογον add. Wachsm. 13 τοῦ ἡγεμονικοῦ Wachsm., τῷ γένει ἢ libri. ||
καὶ add. Heeren. 14 πᾶν add. Meineke. 19 ἐπεθυμοῦμεν Meurer, ἐπιθυ-
μοῦμεν libri. 21 ἐπεὶ Usener, ἐπὶ libri. 23 ἢ add. Salmasius. 25 a se-
clusi. || a recta ratione del. Bentley.

dicio consent fieri et opinione. Itaque eas definiunt pressius, ut intellegatur, non modo quam vitiosae, sed etiam quam in nostra sint potestate. — 15. Sed quae iudicia quasque opiniones perturbationum esse dixi, non in eis perturbationes solum positas esse dicunt, verum illa etiam, quae efficiuntur perturbationibus, ut aegritudo quasi morsum aliquem doloris efficiat, metus recessum quendam animi et fugam, laetitia profusam hilaritatem, libido effrenatam adpetentiam. Opinacionem autem, quam in omnis definitiones superiores inclusimus, volunt esse imbecillam adensionem.

381 Cicero de finibus III 35. perturbationes animorum — quas Graeci 10 πάθη appellant. — omnesque eae sunt genere quattuor, partibus plures: aegritudo, formido, libido, quamque Stoici communi nomine corporis et animi ήδονήν appellant — quasi gestientis animi elationem voluptariam. Perturbationes autem nulla naturae vi commoventur, omniaque ea sunt opiniones ac iudicia levitatis. Itaque his sapiens semper vacabit. 15

382 Themistius paraphr. in Aristot. de anima III 5 p. 197 Sp. καὶ οὐ κακῶς· οἱ ἀπὸ Ζήνωνος τὰ πάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς τοῦ λόγου διαστρωφᾶς εἶναι τιθέμενοι καὶ λόγου κρίσεις ήμαρτημένας etc.

383 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 159 ed. Cousin. οὐ γὰρ μόνον ἀπὸ τῶν δογματῶν τοιαύδε κινεῖται πάθη τοῖς ἀνθρώποις, ὡς οἱ ἀπὸ 20 τῆς Στοᾶς λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸναντίον διὰ τὰ τοιαύδε πάθη καὶ τὰς ῥεξις μεταβάλλουσι τὰς δόξας etc.

384 Plutarchus de virtute morali cp. 9 p. 449c. καὶ φασὶν αὐτοῖ (scil. Stoici) τῶν πραγμάτων ἐκβιαζομένων „οὐ πᾶσαν εἶναι κρίσιν πάθος, ἀλλὰ τὴν κινητικὴν ὀρμῆς βιαίου καὶ πλεονα- 25 ξούσης“ ὁμολογοῦντες ἕτερον εἶναι τὸ κρίνον καὶ τὸ πάσχον ἐν ἡμῖν, ὥσπερ τὸ κινεῖν καὶ τὸ κινούμενον. αὐτὸς τε Χρῦσιππος ἐν πολλοῖς ὀριζόμενος τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἐγκράτειαν ἕξεις ἀκολουθητικὰς τῷ αἰροῦντι λόγῳ, δῆλός ἐστιν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ὁμολογεῖν ἀναγκαζόμενος ὡς ἕτερόν ἐστι τὸ ἀκολουθοῦν ἐν ἡμῖν τοῦ 30 ᾧ ἀκολουθεῖ πειθόμενον, ἢ πάλιν μάχεται μὴ πειθόμενον.

385 Cicero Tusculan. disput. III 11, 24. Est igitur causa omnis in opinione, nec vero aegritudinis solum, sed etiam reliquarum omnium perturbationum, quae sunt genere quattuor, partibus plures. Nam cum omnis perturbatio sit animi motus vel rationis expers vel rationem aspernans 35 vel rationi non oboediens, isque motus aut boni aut mali opinione citetur bifariam, quattuor perturbationes aequaliter distributae sunt. Nam duae sunt ex opinione boni, quarum altera, voluptas gestiens, id est praeter modum elata laetitia, opinione praesentis magni alicuius boni, altera, quae est immoderata appetitio opinati magni boni, rationi non obtemperans vel 40 cupiditas recte vel libido dici potest. 25. Ergo haec duo genera, voluptas gestiens et libido, bonorum opinione turbantur, ut duo reliqua, metus et aegritudo malorum. Nam et metus opinio magni mali impendentis, et aegritudo est opinio magni mali praesentis, et quidem recens opinio

39 altera quae *Davisius*, altera cupiditas quae recte vel libido dici potest quae *libri*.

talis mali, ut in eo rectum videatur esse angi; id autem est, ut is, qui doleat, oportere opinetur se dolere.

386 Aspasius in Aristot. Eth. Nicom. p. 44, 12 Heylb. οἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς Στοᾶς ᾤθησαν πάθος εἶναι ὀρμηὴν σφοδρὰν ἢ ὀρμηὴν ἄλογον, λαμβάνοντες τὸ ὑπεναντίον τῷ ὀρθῷ λόγῳ. cf. ibid. 23.

idem p. 45, 16. γενικὰ δὲ πάθη οἱ μὲν ἐκ τῆς Στοᾶς ἔφρασαν εἶναι ἡδονὴν καὶ λύπην φόβον <καί> ἐπιθυμίαν· γίνεσθαι μὲν γὰρ τὰ πάθη ἔφρασαν δι' ὑπόληψιν ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ἀλλ' ὅταν μὲν ὡς ἐπὶ παροῦσι τοῖς ἀγαθοῖς κινῆται ἡ ψυχὴ, ἡδονὴν εἶναι, ὅταν δὲ ὡς ἐπὶ παροῦσι τοῖς κακοῖς, 10 λύπην· πάλιν δὲ ἐπὶ τοῖς προσδοκώμενοις ἀγαθοῖς ἐπιθυμία συμβαίνει, ὄρεξις οὕσα ὡς φαινομένου ἀγαθοῦ, κακῶν δὲ προσδοκώμενων τὸ συμβαῖνον πάθος φόβον ἔλεγον εἶναι.

Anonymus in Aristot. Eth. Nicom. (Michaël, Eustratius) ed. Heylb. p. 180, 14. τοιαύτη ἐστὶν ἡ λύπη, ἣν οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀντὶ λύπης 15 συστολὴν καλοῦσι.

387 Servius ad Aeneid. VI 733. Varro et omnes philosophi dicunt, quattuor esse passiones, duas a bonis opinatis, et duas a malis opinatis rebus: nam dolere et timere duae opiniones malae sunt, una praesentis, alia futuri: item gaudere et cupere opiniones bonae sunt, una 20 praesentis, altera futuri.

388 Philo de fortitudine p. 419 Vol. II Mang. τετάρων ὄντων ἐν τῇ ψυχῇ παθῶν, δυοῖν μὲν περὶ τὸ ἀγαθὸν ἐνεστῶς ἢ μέλλον, ἡδονῆς καὶ ἐπιθυμίας, δυοῖν δὲ περὶ τὸ κακόν, παρὸν ἢ προσδοκώμενον, λύπης καὶ φόβου etc.

389 Stobaeus ecl. II 89, 4 W. τὸ δὲ „ἄλογον“ καὶ τὸ „παρὰ φύσιν“ (scil. in πάθους definitione) οὐ κοινῶς, ἀλλὰ τὸ μὲν „ἄλογον“ ἴσον τῷ „ἀπειθὲς τῷ λόγῳ.“ πᾶν γὰρ πάθος βιαστικὸν ἐστὶ, ὡς πολλάκις ὀρῶντας τοὺς ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντας οὐ συμφέρει τόδε ποιεῖν, ὑπὸ τῆς σφοδρό- 30 τητος ἐκφερομένους, καθάπερ ὑπὸ τινος ἀπειθοῦς ἵππου, ἀνάγεσθαι πρὸς τὸ ποιεῖν αὐτό, παρ' ὃ καὶ πολλάκις τινὰς ἐξομολογεῖσθαι λέγοντας τὸ θρυλούμενον τοῦτο· (Eur. fr. 837 Nauck)

γνώμην δ' ἔχοντα μ' ἢ φύσις βιάζεται·

γνώμην γὰρ λέγει νῦν τὴν εἶδησιν καὶ γνώσιν τῶν ὀρθῶν πραγμάτων. καὶ τὸ „παρὰ φύσιν“ δ' εἴληπται ἐν τῇ τοῦ πάθους ὑπογραφῇ, ὡς συμ- 35 βαίνοντος παρὰ τὸν ὀρθὸν καὶ κατὰ φύσιν λόγον. πάντες δ' οἱ ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες ἀποστρέφονται τὸν λόγον, οὐ παραπλησίως δὲ τοῖς ἐξηπατημένοις ἐν ὄρωσιν, ἀλλ' ἰδιαζόντως. οἱ μὲν γὰρ ἡπατημένοι λόγον χάριν περὶ <τοῦ> τὰς ἀτόμους ἀρχὰς εἶναι, διδαχθέντες ὅτι οὐκ εἰσιν, ἀφίστανται τῆς κρίσεως· οἱ δ' ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες, κἂν μάθωσι, κἂν μεταδιδασχθῶσιν 40 ὅτι οὐ δεῖ λυπεῖσθαι ἢ φοβεῖσθαι, ἢ ὅλως ἐν τοῖς πάθεσιν εἶναι τῆς ψυχῆς, ὅμως οὐκ ἀφίστανται τούτων, ἀλλ' ἄγονται ὑπὸ τῶν παθῶν εἰς τὸ ὑπὸ τῆς τούτων κρατεῖσθαι τυραννίδος.

390 Plutarchus de virtute morali ep. 10 p. 450c. ἐν δὲ τοῖς περὶ Ἀνομολογίας ὁ Χρύσιππος εἰπὼν „ὅτι τυφλὸν ἐστὶν ἢ

7 καὶ addidi. 26 ἴσον Usener, ὅσον libri. 27 ἀπειθῶς libri, corr. Usener. || ὡς Meineke, καὶ libri. 28 οὐ huc transposui, post τόδε habent libri εὖ. 38 τοῦ add. Wachsm. 44 Ἀνωμαλίαις Reiske.

ὀργή καὶ πολλάκις μὲν οὐκ ἔα ὄραν τὰ ἐκφανῆ, πολλάκις δὲ τοῖς καταλαμβονομένοις ἐπιπροσθεῖ“ μικρὸν προελθὼν „Τὰ γὰρ ἐπιγιγνώμενα,“ φησὶ „πάθη ἐκκρούει τοὺς λογισμοὺς καὶ τὰ ὡς ἐτέρως φαινόμενα, βιαίως προωθοῦντα ἐπὶ τὰς ἐναντίας πράξεις.“ εἶτα χρήται μάρτυρι τῷ Μενάνδρῳ λέγοντι (Kock Frg. Com. s III p. 173)

Οἷμοι τάλας ἔγωγε, ποῦ ποθ' αἰ φρένες .

ἡμῶν ἐκείνον ἦσαν ἐν τῷ σώματι

τὸν χρόνον, ὄτ' οὐ ταυτ', ἀλλ' ἐκείν' ἠρούμεθα;

καὶ πάλιν ὁ Χρύσιππος προελθὼν „Τοῦ λογικοῦ (φησὶ) Ζῆου φύ- 10
 σιν ἔχοντος προσχρῆσθαι εἰς ἕκαστα τῷ λόγῳ καὶ ὑπὸ τούτου κυβερνᾶσθαι, πολλάκις ἀποστρέφασθαι αὐτὸν ἡμᾶς, ἄλλη βι-
 αιοτέρα φορᾶ χρωμένους.“

391 Andronicus περὶ παθῶν 1 (p. 11 Kreuttner). Πάθος ἐστὶν ἄλο-
 γος ψυχῆς κίνησις καὶ παρὰ φύσιν ἢ ὁρμῇ πλεονάζουσα. — — τὰ δὲ γενι- 15
 κώτερα πάθη τέσσαρα· λύπη, φόβος, ἐπιθυμία, ἡδονή.

λύπη μὲν οὖν ἐστὶν ἄλογος συστολή. ἢ δόξα πρόσφατος κακοῦ παρου-
 σίας, ἐφ' ᾧ οἴονται δεῖν συστέλλεσθαι.

φόβος δὲ ἄλογος ἔκκλισις· ἢ φυγὴ ἀπὸ προσδοκωμένου δεινοῦ.

ἐπιθυμία δὲ ἄλογος ὕρεξις· ἢ δίωξις προσδοκωμένου ἀγαθοῦ. 20

ἡδονὴ δὲ ἄλογος ἔπαρσις· ἢ δόξα πρόσφατος ἀγαθοῦ παρουσίας, ἐφ'
 ᾧ οἴονται δεῖν ἐπαίρεσθαι.

392 Philo de Mose lib. III Vol. II Mang. p. 156. ἐξ ἀλόγου πάθους,
 ἢ παρὰ φύσιν ἐπαιρούσης καὶ μετρωρίζουσας ἡδονῆς, ἢ συστελλούσης ἔμ-
 παλιν λύπης καὶ καθαιρούσης ἢ ἀποστρέφοντος καὶ ἀποκλίνοντος τὴν ἐπ' 25
 εὐθείας ὁρμὴν φόβου, ἢ τῆς ἐπιθυμίας πρὸς τὰ μὴ παρόντα ἐλκούσης
 καὶ ἀποτεινούσης βίᾳ. *ibid.* τὸ μὲν γὰρ τοῦ σώματος (scil. κάλλος) ἐν συμ-
 μετρίᾳ μερῶν εὐχροῖα τε καὶ εὐσαρκία κέεται, — — τὸ δὲ τῆς διανοίας ἐν
 ἀρμοίᾳ δογματῶν καὶ ἀρετῶν συμφωνία etc.

393 Cicero Tusculan. disput. IV 7, 14. Est ergo aegritudo opinio 30
 recens mali praesentis, in quo demitti contrahique animo rectum esse vi-
 deatur; laetitia opinio recens boni praesentis, in quo efferri rectum esse
 videatur; metus opinio impendentis mali, quod intolerabile esse videatur;
 libido opinio venturi boni, quod sit ex usu iam praesens esse atque
 adesse.

394 Stobaeus ecl. II 90, 7 W. Τὴν μὲν οὖν ἐπιθυμίαν λέγουσιν
 ὄρεξιν εἶναι ἀπειθῆ λόγῳ· αἴτιον δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν ἀγαθὸν ἐπιφέρεισθαι,
 οὐ παρόντος εὖ ἀπαλλάξομεν, τῆς δόξης αὐτῆς ἐχούσης τὸ ἀτάκτως κινήτικόν
 <πρόσφατον τοῦ ὄντως αὐτὸ ὄρεκτὸν εἶναι>. Φόβον δ' εἶναι ἔκκλισιν ἀπειθῆ 40
 λόγῳ, αἴτιον δ' αὐτοῦ τὸ δοξάζειν κακὸν ἐπιφέρεισθαι, τῆς δόξης τὸ κινήτι-
 κὸν [καὶ] πρόσφατον ἐχούσης τοῦ ὄντως αὐτὸ φρενικτὸν εἶναι. Λύπην δ'
 εἶναι συστολήν ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ, αἴτιον δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν πρόσφατον
 κακὸν παρεῖναι, ἐφ' ᾧ καθήκει <συστέλλεσθαι>. Ἡδονὴν δ' εἶναι ἔπαρσιν

38 ἀτάκτως del. Salmasius,

39 πρόσφατον—εἶναι add. Wachsm.

41 καὶ del. Wachsm. || ὄντος F, corr. Heeren.

ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ, αἴτιον δ' αὐτῆς τὸ δοξάζειν πρόσφατον ἀγαθὸν παρεῖ-
 ναί, ἐφ' ᾧ καθήκει) ἐπαίρεσθαι.

Ἐπὶ μὲν οὖν τὴν ἐπιθυμίαν ὑπάγεται τὰ τοιαῦτα ὀργή καὶ τὰ
 εἶδη αὐτῆς (θυμὸς καὶ χόλος καὶ μῆνις καὶ κότος καὶ πικρία καὶ τὰ τοι-
 5 αῦτα), ἔρωτες σφοδροὶ καὶ πόθοι καὶ ἕμεροι καὶ φιληδονία καὶ φιλοπλουτία
 καὶ φιλοδοξία καὶ τὰ ὅμοια· ὑπὸ δὲ τὴν ἡδονὴν ἐπιχειρεκακία καὶ ἀσμε-
 νισμοὶ καὶ γοητεία καὶ τὰ ὅμοια· ὑπὸ δὲ τὸν φόβον ὄνκοι καὶ ἀγωνία
 καὶ ἐκπληξις καὶ αἰσχύναι καὶ θόρυβοι καὶ δεισιδαιμονία καὶ δέος καὶ δει-
 10 ἄχος, ἀνία, ὀδύνη, ἄση.

Stobaeus ecl. II 92, 18. τούτων δὲ τῶν παθῶν τὰ μὲν ἐμφαίνειν τὸ
 ἐφ' ᾧ γίγνεται, οἷον ἔλεον, φθόνον, ἐπιχειρεκακίαν, αἰσχύνην· τὰ δὲ τὴν
 ιδιότητα τῆς κινήσεως, οἷον ὀδύνην, δεῖμα.

395 Stobaeus ecl. II 91, 10. ὀργή μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιθυμία <τοῦ>
 15 τιμαρῆσασθαι τὸν δοκοῦντα ἡδικηκέναι παρὰ τὸ προσῆκον· θυμὸς δὲ ὀργῆ
 ἐναρχομένη· χόλος δὲ ὀργῆ διουδοῦσα· μῆνις δὲ ὀργῆ εἰς παλαιῶσιν ἀπο-
 τεθειμένη ἢ ἐναποκειμένη· κότος δὲ ὀργῆ ἐπιτηροῦσα καιρῶν εἰς τιμαρῶν·
 πικρία δὲ ὀργῆ παραχρηῖμα ἐκρηγνυμένη· ἔρωσι δὲ ἐπιβολὴ φιλοποιίας διὰ
 κάλλος ἐμφαινόμενον· πόθος δὲ ἐπιθυμία τοῦ ἔρωσι ἀπόντος· ἕμερος δὲ
 20 ἐπιθυμία φίλου ἀπόντος ὁμιλίας· φιληδονία δὲ ἐπιθυμία ἡδονῶν· φιλο-
 πλουτία δὲ πλούτου· φιλοδοξία δὲ δόξης.

396 Diog. Laërt. VII 113. ἐπιθυμία δὲ ἐστὶν ἄλογος ὄρεξις, ὑφ'
 ἣν τάττεται καὶ ταῦτα· σπάνις, μῖσος, φιλονικία, ὀργή, ἔρωσι, μῆνις, θυμὸς.
 ἔστι δὲ ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεύξει καὶ οἷον κεραιωμένη ἐκ
 25 τοῦ πράγματος, τεταμένη δὲ διακενῆς ἐπ' αὐτὸ καὶ σωματικῆ μῖσος δὲ ἐστὶν
 ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναι τινι μετὰ προκοπῆς τινος καὶ παρατάσεως,
 φιλονικία δὲ ἐπιθυμία τις περὶ αἰρέσεως, ὀργῆ δὲ ἐπιθυμία τιμαρῶν τοῦ
 δοκοῦντος ἡδικηκέναι οὐ προσηκόντως· ἔρωσι δὲ ἐστὶν ἐπιθυμία τις <καὶ>
 30 οὐχὶ περὶ σπουδαίου· ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον·
 μῆνις δὲ ἐστὶν ὀργῆ τις περὶ παλαιῶσιν καὶ ἐπι***κότος ἐπιτηρητικῆ [δὲ],
 ὅπερ ἐμφαίνεται διὰ τῶνδε·

εἶπερ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτήμαρ καταπέψη,

ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσῃ.

ὁ δὲ θυμὸς ἐστὶν ὀργῆ ἀρχομένη.

35 397 Andronicus περὶ παθῶν 4 (p. 16 Kreuttner).

Ἐπιθυμίας εἴδη κζ'.

Ἄργῆ μὲν οὖν ἐστὶν ἐπιθυμία τιμαρῶν τοῦ ἡδικηκέναι δοκοῦντος.

Θυμὸς δὲ ὀργῆ ἐναρχομένη.

Χόλος δὲ ὀργῆ διουδοῦσα.

40 Πικρία δὲ ὀργῆ παραχρηῖμα ἐκρηγνυμένη.

Μῆνις δὲ ὀργῆ εἰς παλαιῶσιν ἀποτιθεμένη.

Κότος δὲ ὀργῆ καιρῶν ἐπιτηροῦσα εἰς τιμαρῶν.

Ἔρωσι δὲ ἐπιθυμία σωματικῆς συνουσίας.

2 συστέλλεσθαι—ἐφ' ᾧ καθήκει add. Salmasius. 4 κότος P, corr. Heeren.
 16 ἀποτεθειμένη Meineke, ἀποτιθεμένη libri. 19 κάλλος libri. || τοῦ ἔρωσι
 libri, τοῦ ἐρωμένου Meineke, κατ' ἔρωσι Andr. 22 ἡ δὲ ἐπιθυμία BP.
 26 προσκοπῆς B προ//κοπῆς P. || προστάσεως B παραστάσεως (αφα in litura) P^s.
 29 οὐχ ἢ BP. || ἐστὶν ἔστι P. || φιλιππορίας B φιλοπονίας P. 30 τις om.
 B. || ἐπίσκοτος B ἐπί//κοτος P.

ἄλλος ἔρωσ· ἐπιθυμία φίλας.

ἄλλος ἔρωσ· [ὕψηρσία θεῶν εἰς καῶν κατακόσμησιν καὶ καλῶν] ὄν ἐπι-
βολὴν καλοῦσι φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον.

Ἰμερος δὲ ἐπιθυμία φίλου ἀπόντος ὁμιλάς.

Πόθος δὲ ἐπιθυμία κατὰ ἔρωτα ἀπόντος.

Δυσμένεια δὲ δύσνοια ἐπιτηρητικὴ καὶ κακοποιός.

Δύσνοια δὲ ἐπιθυμία τοῦ κακῶς εἶναι τινι αὐτοῦ ἕνεκεν ἐκείνου.

Ἀψικορία δὲ ἐπιθυμία ταχὺ ἐμπιπλαμένη.

Ῥιψοφθαλμία δὲ ταχυτὴς περὶ τὸ ἰδεῖν τὸ ποθοῦμενον.

Σπάνις δὲ ἐπιθυμία ἀτελής.

Τραχυτὴς δὲ ἐπιθυμία ἀνάματος.

Ἔρις δὲ ἐπιθυμία εἰς ἀντίταξιν κακοποιητικὴν.

Προσπάθεια δὲ ἐπιθυμία δεδουλωμένη.

Φιληδονία δὲ ἐπιθυμία ἡδονῶν ἄμετρος.

Φιλοχρηματία δὲ ἐπιθυμία [ἄχρηστος ἢ] ἄμετρος χρημάτων.

Φιλοτιμία δὲ ἐπιθυμία ἄμετρος τιμῆς.

Φιλοζωία δὲ ἐπιθυμία ζωῆς ἄλογος.

Φιλοσωματία δὲ ἐπιθυμία σώματος εὐθηνίας παρὰ τὸ δέον.

Γαστριμαργία δὲ ἐπιθυμία ἄμετρος σιτῶν.

Οἰνοφλυγία δὲ ἐπιθυμία οἴνου ἀπληστος.

Λαγνεία δὲ ἐπιθυμία συνουσιῶν ἄμετρος.

398 Cicero Tusc. disp. IV 21. Quae autem libidini subiecta sunt, ea sic definiunt, ut ira sit libido poeniendi eius, qui videatur laesisse iniuria, excandescencia autem sit ira nascens et modo existens, quae θύμωσις Graece dicitur, odium ira inveterata, inimicitia ira ulciscendi tempus observans, discordia ira acerbior intimo animo et corde concepta, indigentia libido inexplebilis, desiderium libido eius, qui nondum adsit, videndi.

Distinguunt illud etiam, ut libido sit earum rerum, quae dicuntur de quodam aut quibusdam, quae κατηγορήματα dialectici appellant, ut habere divitias, capere honores, indigentia rerum ipsarum sit, ut honorum, ut pecuniae.

399 Sextus adv. math. VII 239. ὁ λέγων τὸν ἔρωτα „ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποιίας“ συννεμφαίνει τὸ „νέων ὠραίων“, καὶ εἰ μὴ κατὰ ῥητὸν τοῦτο ἐκφέρει· οὐθίς γὰρ γερόντων καὶ ἀκμῆς ὦραν μὴ ἐχόντων ἐρᾷ.

400 Diog. Laërt. VII 114. ἡδονὴ δὲ ἐστὶν ἄλογος ἔπαρσις ἐφ' αἰρετῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν, ὅφ' ἦν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρεκακία, τέρψις, διάχυσις. κήλησις μὲν οὖν ἐστὶν ἡδονὴ δι' ὧτων κατακηλοῦσα, ἐπιχαιρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς, τέρψις δὲ, οἶον τρέψις, προτροπὴ τις ψυχῆς ἐπὶ τὸ ἀνειμένον, διάχυσις δὲ ἀνάλυσις ἀρετῆς.

401 Andronicus περὶ παθῶν 5 (p. 19 Kreuttner)

Ἡδονῆς εἶδη ε'.

Ἀσμενισμὸς μὲν οὖν ἐστὶν ἡδονὴ ἐπὶ ἀπροσδοκίῳ ἀγαθοῖς.

Τέρψις δὲ ἡδονὴ δι' ὄψεως ἢ δι' ἀκοῆς.

2 ὕψηρσία—καλῶν aliena seclusi. 15 ἄχρηστος ἢ seclusit Wachsmuth.
23 definiuntur libri opt. 26 animo Lambin., odio libri. 31 sit Bentley, est libri. 38 κατακλώσα BP.

Κήλησις δὲ ἡδονὴ δι' ἀκοῆς κατακηλοῦσα· ἢ ἡδονὴ ἐκ λόγου τε καὶ μουσικῆς ἢ δι' ἀπάτης γινομένη.

Ἐπιχαιρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας ἀτυχήμασιν.

Γοητεία δὲ ἡδονὴ κατ' ἀπάτην ἢ διὰ μαγείας.

- 5 **402** Stobaeus ecl. II 91, 20 W. ἐπιχαιρεκακία δὲ ἡδονὴ ἐπ' ἄλλο-
τροίσις κακοῖς· ἀσμενισμὸς δὲ ἡδονὴ ἐπὶ ἀπροσδοκίοις· γοητεία δὲ ἡδονὴ
δι' ὄψεως κατὰ ἀπάτην.

403 Cicero Tusc. disp. IV 20. Voluptatis autem partes hoc modo
discribunt, ut malivolentia sit voluptas ex malo alterius sine emolu-
10 mento suo, delectatio voluptas suavitate auditus animum deleniens; et
qualis est haec aurium, tales sunt et oculorum et tactionum et odoratio-
num et saporum, quae sunt omnes unius generis ad perfundendum ani-
mum tamquam inliquefactae voluptates. Iactatio est voluptas gestiens
et se effrensus insolentius.

- 15 **404** Cicero de finibus II 4, 13. Sed hoc interest, quod voluptas
dicitur etiam in animo, vitiosa res, ut Stoici putant, qui eam sic defi-
niunt: sublationem animi sine ratione, opinantis se magno
bono frui.

405 Clemens Al. Strom. II p. 491 Pott. (allato notissimo illo Sarda-
20 napalli epigrammate): καθόλου γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον τὸ τῆς ἡδονῆς πάθος,
ἐπακολουθήμα δὲ χρεῖαις τισὶ φυσικαῖς, πείνη, δίψη, δίγνη, γάμος. Εἰ γοῦν
ταύτης ὄλγα πιεῖν οἴον τε ἦν ἢ τροφῆς προσέσθαι ἢ παιδοποιεῖν, ἐδείχθη
ἂν οὐδεμία ἐτέρα χρεῖα ταύτης. Οὔτε γὰρ ἐνέργεια, οὔτε διάθεσις οὐδὲ μὴν
μέρος τι ἡμέτερον ἡδονῆ· ἀλλ' ὑποργίας ἕνεκα παρήλθεν εἰς τὸν βίον, ὥσπερ
25 τοὺς ἄλλας φασὶ τῆς παραπέψεως τῆς τροφῆς χάριν. Ἡ δὲ ἀφηνιάσασα καὶ
τοῦ οἴκου κατακρατήσασα, πρώτην ἐπιθυμῶν γεννᾷ, ἔφασιν καὶ ὄρεξιν οὔσαν
ἄλογον τοῦ κεχαρισμένου αὐτῆ. (Deinde impugnatur Epicurus, laudantur
Diogenes ex quadam tragoedia, Antisthenes, Cratetis in voluptatem in-
vectivae, Philemonis porro comici de Zenone Citienis testimonium).

- 30 **406** Philo Leg. Alleg. III § 246 Vol. I p. 167, 23 Wendl. ἡ ἡδονὴ
ἔπαρσις ἄλογος ψυχῆς· αὕτη κατάρατος ἐξ ἑαυτῆς, μόνω γέ τοι τῷ φανύλῳ
προσγίνεται, σπουδαῖω δ' οὐδενί.

407 Diog. Laërt. VII 112. ὁ δὲ φόβος ἐστὶ προσδοκία κακοῦ· εἰς
δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα· δεῖμα, ὄκνος, αἰσχύνη, ἐκπληξις, θόρυβος,
35 ἀγωνία. δεῖμα μὲν οὖν ἐστὶ φόβος θεός ἐμποῖων, αἰσχύνη δὲ φόβος ἀδο-
ξίας, ὄκνος δὲ φόβος μελλούσης ἐνεργείας, ἐκπληξις δὲ φόβος ἐκ φαν-
τασίας ἀσυνήθους πράγματος, θόρυβος δὲ φόβος μετὰ κατεπέξεως φωνῆς,
ἀγωνία δὲ φόβος ἀδήλου πράγματος.

408 Stobaeus ecl. II 92 W. Ὀκνος δὲ φόβος μελλούσης ἐνεργείας·
40 ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως καὶ ἐτέρως φόβος ἥττης· ἐκπληξις δὲ φό-
βος ἐξ ἀσυνήθους φαντασίας· αἰσχύνη δὲ φόβος ἀδοξίας· θόρυβος δὲ
φόβος μετὰ φωνῆς κατεπέλεγον· δεισιδαιμονία δὲ φόβος θεῶν ἢ δαιμόνων·
δέος δὲ φόβος δεινοῦ· δεῖμα δὲ φόβος ἐκ λόγου.

409 Andronicus περὶ παθῶν 3 (p. 15 Kreuttner).

- 45 **Φόβου εἶδη γ'.**

Ὀκνος μὲν οὖν ἐστὶ φόβος μελλούσης ἐνεργείας.

Δισχύνη δὲ φόβος ἀδοξίας.

Δεῖμα δὲ φόβος ὑφορωμένου.

Δέος δὲ φόβος συνδέων.

Ἐκπληξίς δὲ φόβος ἕνεκα ἀσυνήθους φαντασίας δεινοῦ.

Κατάπληξις δὲ φόβος ἐκ μείζονος φαντασίας.

[Δειλία δὲ ἀποχώρησις ἀπὸ φαινομένου καθήκοντος διὰ φαντασίαν δεινοῦ.]

Ψοφοδέεια δὲ φόβος κενός.

Ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως· ἢ φόβος ἤτις· ἢ φόβος ἐμποιητικὸς τῶν ἐναντίων ἐλπίδων, περὶ ὧν ὕρεξιν σφοδρὰν ἔχομεν.

Μέλλησις δὲ ὄκνος διεγνωκός ποιεῖν.

Ὀρφωδία δὲ φόβος ἐννοηθέντος.

Θόρυβος δὲ φόβος μετὰ φωνῆς κατεπεύγων.

Δεισιδαιμονία δὲ φόβος τοῦ δαιμονίου. [ἢ ὑπερέκπτωσις τῆς πρὸς θεοὺς τιμῆς.]

410 Cicero Tusc. disp. IV 19. Quae autem subiecta sunt sub metum, 15
ea sic definiunt: pigritiam metum consequentis laboris terrorem
metum concutientem, ex quo fit, ut pudorem rubor, terrorem pallor et
tremor et dentium crepitus consequatur, timorem metum mali adpro-
pinquantis, pavorem metum mentem loco moventem — — exanima-
tionem metum subsequentem et quasi comitem pavoris, conturbationem 20
metum excutientem cogitata, formidinem metum permanentem.

411 Clemens Al. Strom. II p. 446 Pott. ναί, φασίν, ἄλογος ἔκκλισις
ὁ φόβος ἐστὶ καὶ πάθος. — — ἀλλ' εἰ σοφίζονται τὰ ὀνόματα εὐλάβειαν
καλοῦνται οἱ φιλόσοφοι τὸν τοῦ νόμου φόβον, εὐλογον οὖσαν ἔκκλιαν.
ὀνοματόμαχος τούτους οὐκ ἀπὸ τρόπου ὁ Φασηλῆτης ἐκάλεε Κριτόλαος.

p. 448 Pott. ἐστὶ μὲν οὖν ἡ μὲν ἔκπληξις φόβος ἐκ φαντασίας
ἀσυνήθους ἢ ἐπ' ἀπροσδοκῆται φαντασία * * ἄτε καὶ ἀγγελίας· φόβος δὲ ὡς
γεγονότι ἢ ὄντι ἢ θαυμασιότης ὑπερβάλλουσα.

p. 450. ἡ γοῦν δεισιδαιμονία πάθος, φόβος δαιμόνων οὔσα.

412 Diog. Laërt. VII 110. ἐκ δὲ τῶν ψευδῶν ἐπιγίγνεσθαι τὴν δια- 30
στροφὴν ἐπὶ τὴν διάνοιαν, ἀφ' ἧς πολλὰ πάθη βλαστάνειν καὶ ἀκαταστασίας
αἰτία. ἐστὶ δὲ αὐτὸ τὸ πάθος κατὰ Ζήνωνα ἢ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυ-
χῆς κίνησις ἢ ὀρμὴ πλεονάζουσα. τῶν δὲ παθῶν τὰ ἀνωτάτω, καθά φησιν
Ἐκάτων — καὶ Ζήνων ἐν τῷ περὶ παθῶν, εἶναι γένη τέτταρα, λύπην, φό-
βον, ἐπιθυμίαν, ἠδονήν. — —

VII 111. καὶ τὴν μὲν λύπην εἶναι συστολὴν ἄλογον, εἶδη δὲ αὐτῆς 35
ἔλεον, φθόνον, ζῆλον, ζηλοτυπίαν, ἄχθος, ἐνόχλησιν, ἀνίαν, ὀδύνην, σύγχυσιν.
ἔλεον μὲν οὖν εἶναι λύπην ὡς ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι, φθόνον δὲ
λύπην ἐπ' ἄλλοις ἀγαθοῖς, ζῆλον δὲ λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι, ὧν
αὐτὸς ἐπιθυμεῖ, ζηλοτυπίαν δὲ λύπην ἐπὶ τῷ καὶ ἄλλῳ παρεῖναι, ἃ καὶ 40
αὐτὸς ἔχει, ἄχθος δὲ λύπην βαρύνουσαν, ἐνόχλησιν λύπην στενοχωροῦσαν
καὶ δυσχαροῦσαν παρασκευάζουσαν, ἀνίαν λύπην ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν ἢ

11 πτοηθέντος Valcken. ἐκπτοηθέντος Kreuttner. 14 ἢ—τιμῆς aliena
seclusi. 16 lacuna hausit pudoris definitionem; pudorem metum sanguinem
diffundentem Baiter. 27 fort. legendum <κατάπληξις δὲ> φόβος <ἐπὶ> δε<ι-

νῶ> ὡς γεγ. etc. 37 ἄνοιαν B, P ante corr. 38 ἔλαιον B. 39 δι' ὧν B.

40 ὧν (pro ἃ) BP. 42 ἄνοιαν B, P ante corr.

ἐπιτεινομένην, ὀδύνην λύπην ἐπίπονον, σύγχυσιν λύπην ἄλογον, ἀποκναύουσαν καὶ κωλύουσαν τὰ παρόντα συνοραῦν.

413 Stobaeus ecl. II 92,7 W. Φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις ἀγαθοῖς· ζῆλος δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἕτερον ἐπιτυγχάνειν ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ, αὐτὸν δὲ μὴ λέγεσθαι δὲ καὶ ἐτέρως ζῆλον, μακαρισμὸν ἐνδεοῦς καὶ ἔτι ἄλλως μίμησιν ὡς ἂν κρείττους· ζηλοτυπία δὲ λύπην ἐπὶ τῷ <καὶ> ἕτερον ἐπιτυγχάνειν ὧν αὐτὸς ἐπεθύμει· ἔλεον δὲ λύπην ἐπὶ τῷ δοκοῦντι ἀναξίως κακοπαθεῖν· πένθος δὲ λύπην ἐπὶ θανάτῳ ἀώρῳ· ἄχθος δὲ λύπην βαρύνουσαν· ἄχος δὲ λύπην ἀφωσίαν ἐμποιοῦσαν· ἀνία δὲ λύπην κατὰ διαλογισμὸν· ὀδύνην δὲ λύπην εἰσδύνουσαν καὶ καθικνουμένην· ἄσσην δὲ λύπην μετὰ ῥιπτασμοῦ.

414 Andronicus περὶ παθῶν 2 (p. 12 Kreuttner).

Ἐἶδη λύπης κε'.

- — —
- 15 "Ἐλεος μὲν οὖν ἔστι λύπη ἐπ' ἄλλοις κακοῖς, ἀναξίως πάσχοντος ἐκείνου. Φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις ἀγαθοῖς. [ἢ λύπη ἐπὶ τῇ τῶν ἐπιεικῶν εὐπραγίᾳ.]
Ζῆλος δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἕτερον τυγχάνειν, ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ· ἢ λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλοις ὑπάρχειν, ἡμῖν δὲ μὴ. [ἢ ζῆλος μακαρισμὸς ἀστείότητος.] — —
- 20 Ζηλοτυπία δὲ λύπη ἐπὶ τῷ ἄλλοις ὑπάρχειν, ἃ καὶ ἡμῖν ὑπάρχει. —
Δυσθυμία δὲ λύπη ἐπ' ἀλύτῳ ἢ δυσκινήτῳ.
Συμφορὰ δὲ λύπη ἐπὶ συμπεφραγμένοις κακοῖς.
"Ἀχθος δὲ λύπη βαρύνουσα.
- 25 "Ἀχος δὲ λύπη ἀφωσίαν ἐμποιοῦσα.
Σφακελισμὸς δὲ λύπη σφοδρά.
Πένθος δὲ λύπη ἐπὶ ἀώρῳ τελευτῇ.
Δυσχέρανσις δὲ λύπη ἐξ ἐναντίων λογισμῶν.
"Ὀχλησις δὲ λύπη στενοχωροῦσα ἢ ἀναστροφῇ οὐ διδοῦσα.
- 30 'Ὀδύνη δὲ λύπη εἰσδύνουσα καὶ ὀξεῖα.
'Ανία δὲ λύπη ἐξ ἀναλογισμῶν.
Μεταμέλεια δὲ λύπη ἐπὶ ἁμαρτήμασι πεπραγμένοις ὡς δι' αὐτοῦ γεγνόσιν.
Σύγχυσις δὲ λύπη κωλύουσα διορᾶν τὸ μέλλον.
- 35 'Ἀθυμία δὲ λύπη ἀπεπλίζοντος ὧν ἐπιθυμεῖ τυχεῖν.
"Ἀση δὲ λύπη μετὰ ῥιπτασμοῦ.
Νέμεσις δὲ λύπη ἐπὶ ἐπαιρομένοις παρὰ τὸ προσῆκον.
Δυσφορία δὲ λύπη μετ' ἀπορίας τοῦ πῶς χρήσεται τοῖς παροῦσιν.
Γόος δὲ θρήνος ἀγομένου κατὰ λύπην.
- 40 Βαρυθυμία δὲ λύπη βαρύνουσα καὶ ἀνένευσιν οὐ διδοῦσα.
Κλαύσις δὲ δάκρυσις λυπουμένου νεύοντος ἐπὶ τὸ χεῖρον.
Φροντὶς δὲ λογισμὸς λυπουμένου.
Ὀἶκτος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις κακοῖς.

2 ἀποκλύουσαν B, ἀποκναύουσαν καὶ κωλύουσαν P, sed *ναίον* in litura P³.
5 εὐκλεοῦς conl. Wachsm. || ἔτι Pierson, τι P. 6 μίμησις P, corr. Pierson. || καὶ add. Heine. 7 ἐπεθύμει Davisius, ἐπιθυμεῖ libri. || ἔλεος libri, corr. Wachsm.
16. 19 uncis inclusi quae aut Stoica non sunt aut aliena ab affectuum doctrina. 23 συμπεφραγμένοις Dah. 27 ἐπὶ ἀώρου τελευτῆς C, corr. Kreuttner.

415 Cicero Tusc. disp. IV 17. Invidentiam esse dicunt aegritudinem susceptam propter alterius res secundas, quae nihil noceant invidenti. Nam si qui doleat eius rebus secundis, a quo ipse laedatur, non recte dicatur invidere — — Aemulatio autem dupliciter illa quidem dicitur, ut et in laude et in vitio nomen hoc sit; nam et imitatio virtutis aemulatio dicitur; (sed ea nihil hoc loco utimur; est enim laudis) et est aemulatio aegritudo, si eo, quod concupierit, alius potiatur, ipse careat. 18. Obrectatio autem est ea quam intellegi *ζηλοτυπία* volo, aegritudo ex eo, quod alter quoque potiatur eo, quod ipse concupiverit. Misericordia est aegritudo ex miseria alterius iniuria laborantis; nemo enim parricidae aut proditoris supplicio misericordia commovetur; angor aegritudo premens, luctus aegritudo ex eius, qui carus fuerit, interitu acerbo, maeror aegritudo flebilis, aerumna aegritudo laboriosa, dolor aegritudo crucians, lamentatio aegritudo cum eiulatu, sollicitudo aegritudo cum cogitatione, molestia aegritudo permanens, adflictatio aegritudo cum vexatione corporis, desperatio aegritudo sine ulla rerum expectatione meliorum.

416 Stoicae affectuum definitiones apud Nemesium de nat. hom. cp. 19—21. cp. 19. *Τῆς δὲ λύπης εἶδη τέσσαρα· ἄχος, ἄχος, φθόνος, ἔλεος.* ἔστι δὲ ἄχος λύπη ἀφωνίαν ἐμποιοῦσα· ἄχος δὲ λύπη βαρύνουσα· φθόνος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις ἀγαθοῖς· ἔλεος δὲ λύπη ἐπ' ἄλλοις κακοῖς· πᾶσα δὲ λύπη κακὸν τῇ ἑαυτῆς φύσει· εἰ γὰρ καὶ ὁ σπουδαῖος λυπηθήσεται ποτὲ χρηστῶν ἀνδρῶν διαφθειρομένων ἢ τέκνων ἢ πόλεως ποροθυμείης, ἀλλ' οὐ προηγουμένων· οὐδὲ κατὰ πρόθεσιν, ἀλλὰ κατὰ περίστασιν. καὶ ἐν τούτοις δὲ ὁ μὲν θεωρητικὸς ἀπαθὴς ἔσται παντάπασιν ἄλλοτριώσας ἑαυτῶν τῶν τῆδε καὶ συνάφας θεῶ· ὁ δὲ σπουδαῖος μετριοπαθὴς ἐν αὐταῖς καὶ οὐχ ὑπερβάλλον οὐδὲ αἰχμηλωτιζόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀλλὰ μάλλον κρατῶν αὐτῶν etc.

cp. 20. Διαιρεῖται δὲ καὶ φόβος εἰς ἕξις, εἰς ὄκνον, εἰς αἰδῶ, εἰς αἰσχύνην, εἰς κατάπληξιν, εἰς ἀγωνίαν, εἰς ἔκπληξιν· ἔστι δὲ ὄκνος μὲν φόβος μελλούσης ἐνεργείας· κατάπληξις δὲ φόβος ἐκ μεγάλης φαντασίας· ἔκπληξις δὲ φόβος ἐξ ἀσυνήθους φαντασίας· ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως, τουτέστιν ἀποτυχίας· φοβούμενοι γὰρ ἀποτυχεῖν τῆς πράξεως ἀγωνιῶμεν· αἰδῶς δὲ φόβος ἐπὶ προσδοκίᾳ ψόγου· κάλλιστον δὲ τοῦτο τὸ πάθος· αἰσχύνη δὲ φόβος ἐπ' αἰσχροῦ πεπραγμένου· οὐδὲ τοῦτο δὲ ἀνέλπιστον εἰς σωτηρίαν· ταύτη δὲ διαφέρει αἰδῶς αἰσχύνης, ὅτι ὁ μὲν αἰσχυρόμενος ἐφ' οἷς ἐπραξε καταδύεται· ὁ δὲ αἰδούμενος φοβεῖται περιπεσεῖν ἀδοξία τι· κακαλοῦσι δὲ οἱ παλαιοὶ πολλάκις καὶ τὴν αἰδῶ αἰσχύνην, καταχρώνονται τοῖς ὀνόμασι· γίνεται δὲ ὁ φόβος κατὰ περιψύξιν τοῦ θερμοῦ παντός συντρέχοντος εἰς τὴν καρδίαν ἐπὶ τὸ ἀρχικόν, καθάπερ καὶ ὁ δῆμος ὅταν φοβῆται καταφεύγει πρὸς τοὺς ἄρχοντας· τῆς δὲ λύπης ὄργανον τὸ στόμα τῆς κοιλίας· τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ τῆς δόξης αἰσθανόμενον ἐν ταῖς λύπαις. ὡς ὁ Γαληνὸς ἐν τῷ τρίτῳ τῆς ἀποδεικτικῆς etc.

cp. 21. Θυμὸς δὲ ἔστι ζέσις τοῦ περὶ καρδίαν αἵματος ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς χολῆς ἢ ἀναθολώσεως γινομένη· διὸ καὶ χολὴ λέγεται καὶ χόλος. ἔστι δ' ὅτε καὶ ὁ θυμὸς ἔστιν ὄρεξις ἀντιτιμωρήσεως· ἀδικούμενοι γὰρ ἢ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι θυμόμεθα· καὶ γίνεται τότε μικτὸν τὸ πάθος ἐξ ἐπιθυμίας καὶ θυμοῦ. εἶδη δὲ τοῦ θυμοῦ τρία· ὀργή, ἢ καὶ χολὴ καὶ χόλος καλεῖται· μῆνις καὶ κότος. Θυμὸς μὲν γὰρ ἀρχὴν καὶ κίνησιν ἔχων ὀργή

καὶ χολὴ καὶ χόλος λέγεται. μῆνις δὲ χολὴ εἰς παλαιώσιν ἀγομένη εἴρηται γὰρ παρὰ τὸ μένειν καὶ τῇ μνήμῃ παραδεδοσθαι. κότος δὲ ὀργὴ παρατηροῦσα καιρὸν εἰς τιμαρίαν εἴρηται δὲ καὶ οὗτος παρὰ τὸ κείσθαι. ἔστι δὲ ὁ θυμὸς τὸ δορυφορικὸν τοῦ λογισμοῦ. ὅταν γὰρ οὗτος ἄξιον κρίνη τὸ γινόμενον ἀγανακτήσεως, τότε ὁ θυμὸς ὑπεξέρχεται, ἔαν κατὰ φύσιν τὴν οἰκείαν τάξιν φυλάττωσιν.

417 Cicero Tusc. disp. III 52. *Cyrenaicorum restat sententia; qui tum aegritudinem censent existere, si necopinato quid evenerit. Est id quidem magnum, ut supra dixi; etiam Chrysiippo ita videri scio, quod*
10 *provisum ante non sit, id ferire vehementius.*

418 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 25 p. 1046b. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Ἀγαθοῦ τὸν φθόνον ἐξηγησάμενος, ὅτι „λύπη ἐστὶν ἐπ’ ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς, ὡς δήποτε βουλομένων ταπεινοῦν τοὺς πλησίον, ὅπως ὑπερέχουσιν αὐτοί,“ συνάπτει τὰ τῆς
15 ἐπιχειρεκακίας. „Ταύτη δὲ συνεχῆς ἢ ἐπιχειρεκακία γίνεται, ταπεινοὺς βουλομένων εἶναι τοὺς πλησίον διὰ τὰς ὁμοίας αἰτίας· καθ’ ἑτέρας δὲ φυσικὰς φορὰς ἐκτρεπομένων ὁ ἔλεος γίνεται.“

419 Cicero Tusc. disp. III 83. Sed ratio una omnium est aegritudinum, plura nomina. Nam et invidere aegritudinis est et aemulari et obtrectare et misereri et angi, lugere, maerere, aerumna adfici, lamentari, sollicitari, dolere, in molestia esse, adfictari, desperare. 84. Haec omnia definiunt Stoici, eaque verba, quae dixi, singularum rerum sunt, non ut videntur easdem res significant, sed aliquid differunt.

420 Galenus in Hippocr. de humoribus lib. I Vol. XVI p. 174 K. εἰσὶ δὲ καὶ θυμὸς καὶ δυσθυμία τῆς ψυχῆς πάθη· διαφέρει δὲ ὁ θυμὸς καὶ
25 <ῆ> ὀργὴ τῆς δυσθυμίας καὶ λύπης κατὰ τὰς ἐνεργείας· ἐν γὰρ τῇ ὀργῇ καὶ τῷ θυμῷ ἢ ἔμφυτος αὐτῇ θερμοσία ἐκτείνεται. καὶ χολὴ τότε γίνεται τε καὶ αὐξάνεται. ἐν δὲ τῇ λύπῃ καὶ δυσθυμίᾳ συναρτεῖται καὶ ὁ ψυχρὸς
30 τε καὶ φλεγματικὸς χυμὸς ἐνθεν τὴν γένεσιν ἔχει.

§ 2. De proclivitate, morbo, aegrotatione (εὐεμπτώσια, νόσημα, ἀρρώστημα).

421 Stobaeus ecl. II 93.1. εὐεμπτώσιαν δ’ εἶναι εὐκαταφορίαν εἰς πάθος ἢ τι τῶν παρὰ φύσιν ἔργων, οἷον ἐπιλυπίαν, ὀργιλότητα, φθονερίαν,
35 ἀκροχολίαν καὶ τὰ ὅμοια. γίνεσθαι δὲ εὐεμπτώσιαν καὶ εἰς ἄλλα ἔργα τῶν παρὰ φύσιν, οἷον εἰς κλοπὰς καὶ μοιχείας καὶ ὕβρεις, καθ’ ἃς κλέπται τε καὶ μοιχοὶ καὶ ὕβρισται λέγονται. νόσημα δ’ εἶναι δόξαν ἐπιθυμίας ἐρῶνηκῶσαν εἰς ἕξιν καὶ ἐνεσκιρωμένην, καθ’ ἣν ὑπολαμβάνουσι τὰ μὴ αἰρετὰ σφόδρα αἰρετὰ εἶναι, οἷον φιλογυνίαν, φιλοινίαν, φιλαργυρίαν· εἶναι δὲ τινα
40 καὶ ἐναντία <τούτοις> τοῖς νοσήμασι κατὰ προσκοπήν γινόμενα, οἷον

10 ferire Rivius, fieri libri. 13 malim ὅπως δήποτε. 14 malim τὰ <περὶ> τῆς. 34 ἢ τι scripsi, εἰς τι libri. 40 τούτοις add. Heeren.

μισογυνίαν, μισοινίαν, μισανθρωπίαν. τὰ δὲ νοσήματα μετ' ἀσθενείας συμβαίνοντα ἀρρώσθημα καλεῖσθαι.

422 Diog. Laërt. VII 115. ὡς δὲ λέγεται τινα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀρρώσθημα, οἷον ποδάγρα καὶ ἀρθρίτιδες, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς φιλοδοξία καὶ φιληδονία καὶ τὰ παραπλήσια. τὸ γὰρ ἀρρώσθημα ἐστὶ νόσημα μετὰ ἀσθενείας, τὸ δὲ νόσημα οἷσιν σφόδρα δοκοῦντος αἰρετοῦ.

καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος εὐεμπτωσαί τινές λέγονται, οἷον κατάρροους καὶ διάρροια, οὕτω καὶ τῆς ψυχῆς εἰσὶν εὐκαταφοραί, οἷον φθονεραί, ἐλεημοσύνη, ἔριδες καὶ τὰ παραπλήσια.

423 Cicero Tusc. disp. IV 27. ut sunt alii ad alios morbos procliviores (itaque dicimus gravedinosos quosdam, torminosos, non quia iam sint, sed quia saepe), sic alii ad metum, alii ad aliam perturbationem; ex quo in aliis anxietas, unde anxii, in aliis iracundia dicitur, quae ab ira differt, estque aliud iracundum esse, aliud iratum, ut differt anxietas ab angore; neque enim omnes anxii, qui anguntur aliquando, nec qui anxii, semper anguntur, ut inter ebrietatem <et ebriositatem> interest, aliudque est amatorem esse, aliud amantem.

424 Cicero Tusculan. disp. IV 10, 23. *Quemadmodum, cum sanguis corruptus est aut pituita redundat aut bilis, in corpore morbi aegrotationesque nascuntur: sic pravarum opinionum conturbatio et ipsarum inter se repugnantia sanitate spoliatur animus morbisque perturbatur. Ex perturbationibus autem primum morbi conficiuntur, quae vocantur illi νοσήματα, eaque quae sunt eis morbis contraria, quae habent ad res certas vitiosam offensionem atque fastidium, deinde aegrotationes, quae appellantur a Stoicis ἀρρώσθημα, hisque item oppositae contrariae offensiones. Hoc loco nimium operae consumitur a Stoicis, maxime a Chrysippo, dum morbis corporum comparatur morborum animi similitudo. Qua oratione praetermissa minime necessaria, ea quae rem continent pertractemus.* 24. Intellegatur igitur perturbationem iactantibus se opinionibus inconstanter et turbide in motu esse semper; cum autem hic fervor concitatioque animi inveteravit et tamquam in venis medullisque insedit, tum existit et morbus et aegrotatio et offensiones eae, quae sunt eis morbis aegrotationibusque contrariae. Haec, quae dico, cogitatione inter se differunt, re quidem copulata sunt, eaque oriuntur ex libidine et ex laetitia. Nam cum est concupita pecunia nec adhibita continuo ratio quasi quaedam Socratica medicina, quae sanaret eam cupiditatem, permanat in venas et inhaeret in visceribus illud malum, existitque morbus et aegrotatio, quae evelli inveterata non possunt, eique morbo nomen est avaritia; 25. similiterque ceteri morbi, ut gloriae cupiditas, ut mulierositas, ut ita appellem eam quae Graece φιλογυνία

4 ποδάγρα BP. 7 τοῦ om. P. 9 ἔριδες om. B. 16 et ebriositatem additum ex Nonio. 31 inveteravit—inseedit Seyffert, inveteraverit—insederit libri. 38 evelli Wopkens, avelli libri.

dicitur, ceterique similiter morbi aegrotationesque nascuntur. — Quae autem sunt his contraria, ea nasci putantur a metu, ut odium mulierum, quale in μισογύνῳ Atilii est, ut in hominum universum genus, quod accepimus de Timone, qui μισάνθρωπος appellatur, ut inhospitalitas est; quae omnes aegrotationes animi ex quodam metu nascuntur earum rerum, quas fugiunt et oderunt.

425 Cicero Tusc. disp. IV 29. Quo modo autem in corpore est morbus, est aegrotatio, est vitium, sic in animo. Morbum appellant totius corporis corruptionem, aegrotationem morbum cum imbecillitate, 10 vitium, cum partes corporis inter se dissident, ex quo pravitas membrorum, distortio, deformitas. Itaque illa duo, morbus et aegrotatio, ex totius valetudinis corporis conquassatione et perturbatione gignuntur, vitium autem integra valetudine ipsum ex se cernitur. Sed in animo tantummodo cogitatione possumus morbum ab aegrotatione seiungere; vitiositas 15 autem est habitus aut adfectio in tota vita inconstans et a se ipsa dissentiens. Ita fit, ut in altera corruptione opinionum morbus efficiatur et aegrotatio, in altera inconstantia et repugnantia. Non enim omne vitium paris habet dissensiones, ut eorum, qui non longe a sapientia absunt, adfectio est illa quidem discrepans sibi ipsa, dum est insipiens, sed non 20 distorta nec prava. Morbi autem et aegrotationes partes sunt vitiositatis, sed perturbationes sintne eiusdem partes, quaestio est. 30. Vitia enim adfectiones sunt manentes, perturbationes autem moventes, ut non possint adfectionum manentium partes esse.

426 Cicero Tusc. disp. IV 31. Illud animorum corporumque dissimile, quod animi valentes morbo temptari [non] possunt, <ut> corpora 25 possunt; sed corporum offensiones sine culpa accidere possunt, animorum non item, quorum omnes morbi et perturbationes ex aspernatione rationis eveniunt; itaque in hominibus solum existunt; nam bestiae simile quiddam faciunt, sed in perturbationes non incidunt. 30

427 Cicero Tusc. disp. IV 26. Definiunt autem animi aegrotationem opinionationem vehementem de re non expetenda, tamquam valde expetenda sit, inhaerentem et penitus insitam. Quod autem nascitur ex offensione ita definiunt: opinionem vehementem de re non fugienda inhaerentem et penitus insitam tamquam fugienda. Haec autem opinatio 35 est iudicatio se scire, quod nesciat.

Aegrotationi autem talia quaedam subiecta sunt: avaritia, ambitio, mulierositas, pervicacia, ligurritio, vinulentia, cuppedita et siqua similia: Est autem avaritia opinatio vehemens de pecunia, quasi valde expetenda 40 sit, inhaerens et penitus insita, similisque est eiusdem generis definitio reliquarum.

27. Offensionum autem definitiones sunt eius modi, ut inhospitalitas sit opinio vehemens valde fugiendum esse hospitem, eaque inhaerens et penitus insita, similiterque definitur et mulierum odium, ut Hippolyti, et, ut Timonis, generis humani.

8 est vitium *cod. Gryph.*, et vitium *ceteri*. 18 paris h. dissensiones *Bentley*, partis h. dissentientis *libri*. 25 non *seclusit Bentley*. || ut *inseruit idem*.

428 Seneca ep. 75, 11. Ut breviter finiam: „morbus est iudicium in pravo pertinax, tamquam valde expetenda sint, quae leviter expetenda sunt“ vel si mavis ita finiamus: „nimis imminere leviter petendis vel ex toto non petendis aut in magno pretio habere in aliquo habenda vel in nullo.“

429 Galenus de locis affectis I 3 Vol. VIII p. 32 K. κινήσεως δ' ούσης κατά γένος διττῆς, ἀλλοιώσεώς τε καὶ φορᾶς, ὅταν εἰς μόνιμον ἀφίκηται διάθεσιν ἢ ἀλλοιώσεις, ὀνομάζεται νόσημα, παρὰ φύσιν οὔσα δηλονότι διάθεσις· καταχρώμενοι δ' ἐνίοτε καὶ τὴν τοιαύτην διάθεσιν ὀνομάζομεν πάθος.

430 Cicero Tusc. disp. IV 32. Aegrotationes autem morbique animorum difficilius evelli posse putantur, quam summa illa vitia, quae virtutibus sunt contraria. Morbis enim manentibus vitia sublata esse possunt, quia non tam celeriter sanantur, quam illa tolluntur.

§ 3. De tribus constantiis.

431 Diog. Laërt. VII 115. εἶναι δὲ καὶ εὐπαθείας φασὶ τρεῖς, χαρᾶν, εὐλάβειαν, βούλησιν. καὶ τὴν μὲν χαρᾶν ἐναντίαν φασὶν εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὐσαν εὐλογον ἔπαρσιν, τὴν δὲ εὐλάβειαν τῷ φόβῳ, οὐσαν εὐλογον ἔκκλισιν· φοβηθῆσεσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθῆσεσθαι δέ. τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν φασὶν εἶναι τὴν βούλησιν, οὐσαν εὐλογον ὄρεξιν. καθάπερ οὖν ὑπὸ τὰ πρῶτα πάθη πίπτει τινά, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὸ τὰς πρώτας εὐπαθείας· καὶ ὑπὸ μὲν τὴν βούλησιν εὐνοίαν, εὐμένειαν, ἀσπασμόν, ἀγάπην, ὑπὸ δὲ τὴν εὐλάβειαν αἰδῶ, ἀγνείαν, ὑπὸ δὲ τὴν χαρᾶν τέρψιν, εὐφροσύνην, εὐθυμίαν.

432 Andronicus περὶ παθῶν 6 (p. 20 Kreuttner).

Εὐπαθείας εἶδη γ'.

Βούλησις μὲν οὖν ἐστὶν εὐλογος ὄρεξις.

Χαρὰ δὲ εὐλογος ἔπαρσις.

Εὐλάβεια δὲ εὐλογος ἔκκλισις.

Βουλήσεως εἶδη δ'.

Εὐνοία μὲν οὖν ἐστὶ βούλησις ἀγαθῶν <ἐτέρω> αὐτοῦ ἔνεκεν ἐκείνου.

Εὐμένεια δὲ εὐνοία ἐπίμονος.

Ἀσπασμὸς δὲ ἀδιάστατος <εὐνοία>

Ἀγάπησις — — —

Χαρᾶς εἶδη γ'.

Τέρψις μὲν οὖν ἐστὶ χαρὰ πρέπουσα ταῖς περὶ αὐτὸν ὠφελείαις.

Εὐφροσύνη δὲ χαρὰ ἐπὶ τοῖς τοῦ σώφρονος ἔργοις.

Εὐθυμία δὲ χαρὰ ἐπὶ διαγωγῇ ἢ ἀνεπιζητησίᾳ παντός.

Εὐλαβείας εἶδη β'.

Αἰδῶς μὲν οὖν ἐστὶν εὐλάβεια ὀρθοῦ ψόγου.

Ἀγνεία δὲ εὐλάβεια τῶν περὶ θεοῦ ἀμαρτημάτων.

13 non possunt libri, non del. Lamb. 14 qui Davisius. || Cf. Seneca de tranq. animi ep. 1. 18 τῇ λύπῃ· τῇ ἡδονῇ PB (τὴν ἡδονὴν B²). || δειλίαν B. 19 εὐλαβῆσεσθαι BP. 21 πίπτειν B. 31 ἐτέρω add. Wachsm. 33 εὐνοία addendum esse suspicatus est Wachsm. 41 θεοῦ suppl. Kreuttner.

433 Clemens Al. Strom. II p. 466 Pott. τὴν μὲν γὰρ χαρὰν εὐλογον ἔπαρσιν ἀποδιδοῦσι· καὶ τὸ ἀγάλλεσθαι χαίρειν ἐπὶ καλοῖς· τὸ δὲ ἔλεος λύπην ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι· τροπὰς δὲ εἶναι ψυχῆς καὶ πάθη τὰ τοιαῦτα.

434 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 96 Ald. p. 181, 1 Wal. ταῦτόν γὰρ κατὰ τὸ ὑποκείμενον τε καὶ σημαινόμενον ἡδονὴ καὶ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη καὶ τέρψις, Πρόδικος δὲ ἐπειρᾶτο ἐκάστῳ τῶν ὀνομάτων τούτων ἴδιόν τι σημαινόμενον ὑποτάσσειν, ὥσπερ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς, χαρὰν μὲν λέγοντες εὐλογον ἔπαρσιν, ἡδονὴν δὲ ἄλογον ἔπαρσιν, 10 τέρψιν δὲ τὴν δι' ὧτων ἡδονήν, εὐφροσύνην δὲ τὴν διὰ λόγων· νομοθετούντων δὲ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲν ὑγιᾶς λεγόντων.

435 Seneca ep. 59, 2. vitium esse voluptatem credimus. — Scio, inquam, et voluptatem, si ad nostrum album verba dirigimus, rem infamem esse, et gaudium nisi sapienti non contingere. est enim animi 15 elatio suis bonis verisque fidentis. — gaudio autem iunctum est non desinere nec in contrarium verti.

436 Philo de migrat. Abrah. § 156 Vol. II p. 299, 3 Wendl. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς χορευταῖς ἀρετῆς στενάζειν καὶ δακρύνειν ἔθος, ἢ τὰς τῶν ἀφρόνων ὀδυρομένοις συμφορὰς, διὰ τὸ φύσει κοινωνικὸν καὶ φιλόφρωνον, ἢ 20 διὰ περιχάρειαν· γίνεται δὲ αὕτη, ὅταν ἀθρόα ἀγαθὰ μηδὲ προσδοκηθέντα ποτὲ αἰφνίδιον ὀμβροῆσαντα πλημμυρῇ· ἀφ' οὗ καὶ τὸ ποιητικὸν εἰρησθαί μοι δοκεῖ (Hom. Z 484)

Δακρύνειν γελάσασα.

Προσπεσοῦσα γὰρ ἐκ τοῦ ἀνεπιπύστου ἢ εὐπαθειῶν ἀρίστη χαρὰ ψυχῆ, 25 μείζονα αὐτὴν ἢ πρότερον ἦν ἐποίησεν, ὡς διὰ τὸν ὄγκον μηκέτι χωρεῖν τὸ σῶμα· θλιβόμενον δὲ καὶ πιεζόμενον ἀποστάζειν λιβάδας, ἃς καλεῖν ἔθος δάκρυα.

437 Lactantius div. instit. VI 15. Videamus nunc iidem illi, qui vitia penitus excidunt, quid effecerint. Quattuor illos affectus, quos ex 30 opinione bonorum malorumque nasci putant, quibus evulsis sanandum esse animum sapientis existimant, quoniam intelligunt et natura insitos esse et sine his nihil moveri, nihil agi posse, alia quaedam in eorum locum vicemque supponunt. Pro cupiditate substituunt voluntatem: quasi vero non multo sit praestabilius, bonum cupere quam velle: item pro laetitia 35 gaudium, pro metu cautionem. At in illo quarto immutandi nominis eos ratio defecit. Itaque aegritudinem penitus, id est moestitiam doloremque animi sustulerunt.

ibidem paulo post: sed putemus, ut ipsi volunt, esse diversa. Nempe igitur cupiditatem esse dicent perseverantem ac perpetuam voluntatem: 40 laetitiam vero insolenter se efferens gaudium: metum autem nimiam et excedentem modum cautionem. — — Eo igitur imprudentes revolvuntur, quo Peripatetici ratione perveniunt, ut vitia, quoniam tolli non possunt, medie temperanda sint.

438 Cicero Tusc. disp. IV 12. Natura enim omnes ea, quae bona 45 videntur, sequuntur fugiuntque contraria. Quam ob rem simul obiecta species est cuiuspiam, quod bonum videatur, ad id adipiscendum impellit

18 στενάζειν Mang., σπαράζειν libri.
ab adversario.

41 vides Stoicam doctrinam perverti

ipsa natura. Id cum constanter prudenterque fit, eius modi adpetitionem Stoici βούλησιν appellant, nos appellemus voluntatem. Eam illi putant in solo esse sapiente, quam sic definiunt: voluntas est, quae quid cum ratione desiderat. Quae autem <a> ratione aversa incitata est vehementius, ea libido est vel cupiditas effrenata, quae in omnibus stultis invenitur. 13. Itemque cum ita movemur, ut in bono simus aliquo, dupliciter id contingit. Nam cum ratione animus movetur placide atque constanter, tum illud gaudium dicitur; cum autem inaniter et effuse animus exultat, tum illa laetitia gestiens vel nimia dici potest, quam ita definiunt: sine ratione animi elationem. Quoniamque ut bona natura adpetimus, sic a malis natura declinamus, quae declinatio cum ratione fiet, cautio appellatur, eaque intellegatur in solo esse sapiente; quae autem sine ratione et cum exanimatione humili atque fracta, nominatur metus; est igitur metus <a> ratione aversa cautio. 14. Praesentis autem mali sapientis affectio nulla est, stultorum aegritudo est, eaque adficiuntur in malis opinatis animosque demittunt et contrahunt rationi non obtemperantes. Itaque haec prima definitio est, ut aegritudo sit animi adversante ratione contractio. Sic quattuor perturbationes sunt, tres constantiae, quoniam aegritudini nulla constantia opponitur.

439 Plutarchus de virtute morali ep. 9 p. 449 a. Οἷς καὶ αὐτοὶ (scil. 20 Stoici) τρόπον τινὰ διὰ τὴν ἐνάργειαν ὑπεύκοντες „αἰδέεσθαι τὸ αἰσχύνεσθαι καλοῦσι καὶ τὸ ἡδέεσθαι χαίρειν καὶ τοὺς φόβους εὐλαβείας“ ταύτην μὲν οὐδενὸς ἂν αἰτιασαμένου τὴν εὐφημίαν, εἰ τὰ αὐτὰ πάθη προστιθέμενα μὲν τῷ λογισμῷ τούτοις καλοῦσι τοῖς ὀνόμασι, μαχόμενα δὲ καὶ βιαζόμενα τὸν λογισμὸν ἐκείνοις. ὅταν δὲ δακρύοις ἐλεγχόμενοι καὶ τρόμοις 25 καὶ χροᾶς μεταβολαῖς ἀντὶ λύπης καὶ φόβου δηγμοὺς τινὰς καὶ συνεόρσεις λέγωσι, καὶ προθυμίας τὰς ἐπιθυμίας ὑποκορίζονται, σοφιστικὰς δοκοῦσιν, οὐ φιλοσόφους δικαιοσείας καὶ ἀποδράσεις ἐκ τῶν πραγμάτων μηχανᾶσθαι διὰ τῶν ὀνομάτων. καίτοι πάλιν αὐτοὶ τὰς τε χαρὰς ἐκείνας καὶ τὰς βουλήσεις καὶ τὰς εὐλαβείας εὐπαθείας καλοῦσιν, οὐκ ἀπαθείας, ὁρθῶς ἐν- 30 ταῦθα χρώμενοι τοῖς ὀνόμασι.

440 Galenus de H. et Plat. decr. IV 4 (140) p. 354 M. Chrysippus inducitur: μὴ συγχωρῶν ἐπὶ ταύτου λέγειν αἰσχύνεσθαι καὶ αἰδέεσθαι, μὴδ' ἡδέεσθαι καὶ χαίρειν, ἀλλ' ἀκριβοῦν ἅπαντα καὶ μέτροι τῶν ὀνομάτων ἀξίων (αὐτὸν) ἐν τοῖς συγγράμμασιν. 35

441 Galenus de H. et Plat. decr. V 7 (173) p. 468 M. εἴτε δὲ προσέσθαι καὶ φεύγειν λέγεις, εἴτε δῶκειν, εἴτ' ἐφέεσθαι, διαφέρει οὐδέν, ὥσπερ οὐδὲ εἰ βούλεσθαι ἢ ὀρέεσθαι ἢ ἀντιποιεῖσθαι ἢ ἀσπάξεσθαι ἢ ἐπιθυμεῖν. ἢ γὰρ τῶν τοιοῦτων ὀνομάτων διαίρεσις οὐδὲν εἰς τὴν παροῦσαν σκέψιν ὀνήνησιν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦναντιον ἄκαιρός τ' ἐστὶ καὶ τὴν περὶ τῶν πραγμάτων 40 ζήτησιν εἰς τὴν περὶ τῶν ὀνομάτων ἀμφισβήτησιν ἀπάγει. διὸ καὶ τεχνάζονται τινες ἐξεπίτηδες ὑπὲρ τοῦ μηδὲν περρανθῆναι πρὸς ἕκαστον τῶν ὀνο-

2 appellemus Wesenberg, appellamus libri. 4 <a> ratione aversa Orellius, ratione adversa libri. 11 cum Bentley, si cum libri. 14 a add. Mich. Brutus. 15 stulta autem libri. || eaque Bake, ea qua libri. 20 οἷς καὶ αὐτοὶ Turnebus, οἱ καὶ αὐτοῖς libri. 26 συνεόρσεις corruptum, συνθροήσεις Hauptius. 28 δικαιοσείας Xyl., διακαύσεις libri.

μάτων ἐνίστασθαι, εἰ μὲν ὀρέγεσθαι πόματος εἴποις τὸν διψῶντα, μὴ συγ-
χωροῦντες „ὀρέγεσθαι“ λέγειν, ἀστεῖον γὰρ τι τὴν ὄρεξιν εἶναι καὶ
μόνου τοῦ σοφοῦ, ὑπάρχειν γοῦν αὐτὴν ὀρμὴν λογιστικὴν ἐπὶ τι
5 ὅσον χρῆ ἤδοντος, ἂν δὲ „ἐπιθυμῶ“ οὐδὲ οὕτως ὀνομάξιν συγχωροῦν-
τες· τὸ μὲν γὰρ διψῆν οὐκ ἐν τοῖς φάυλοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἀστείοις γίγνεται, τὴν δ' ἐπιθυμίαν αὐτὴν τε φάυλην εἶναι καὶ
μόνοις τοῖς φάυλοις ἐγγίνεσθαι, εἶναι γὰρ ὄρεξιν ἀθρόως δεπι-
κὴν πρὸς τὸ τυγχάνειν. εἰ δὲ μὴ μακρὸν οὕτως αὐτῆς ὀρισμὸν ποιήσειεν,
10 ἀλλ' ὄρεξιν [τε] ἄλογον ὑπάρχειν εἰπῶν, ἐπιτιμήσει μάλα σεμνῶς ἀνδρὶ πολ-
λάκις οὐκ ἐν τῇ πραγμάτων ἐπιστήμῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν ὀνομάτων
χρῆσει μυρίων διαφέρουσι. τοιοῦτοι δ' ἀμέλει καὶ τῶν παλαιῶν ἦσαν οὐκ
ὀλίγοι, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων φησίν, ὀνόμασι χρώμενοι καινῶς μετα-
νομασμένοις.

(Videtur mihi Chrysippus Platoni opprobrio vertisse, quod in libro
15 quarto de re publica in synonymorum distinctione parum diligens fuisset:
cui patrocinator Galenus.)

442 Clemens Al. Strom. IV 18 p. 617 Pott. ὄρεξιν οὖν ἐπιθυμίας
διακρίνουσιν οἱ περὶ ταῦτα δεινοί· καὶ τὴν μὲν ἐπὶ ἡδοναῖς καὶ ἀκολασίᾳ
τάττουσιν, ἄλογον οὖσαν· τὴν δὲ ὄρεξιν ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν ἀναγκαίων,
20 λογικὴν ὑπάρχουσαν κίνησιν.

§ 4. Affectus exstirpandos esse, non temperandos.

443 Seneca ep. 116, 1. Utrum satius sit modicos habere adfectus
an nullos, saepe quaesitum est: nostri illos expellunt, Peripatetici
temperant.

25 444 Lactant. div. instit. VI 14. Nam Stoici affectus omnes, quo-
rum impulsu animus commovetur, ex homine tollunt, cupiditatem, laeti-
tiam, metum, moestitiam: quorum duo priora ex bonis sunt aut futuris
aut praesentibus; posteriora ex malis. Eodem modo haec quattuor morbos
(ut dixi) vocant, non tam natura insitos, quam prava opinione susceptos:
30 et idcirco eos censent exstirpari posse radicitus, si bonorum malorumque
opinio falsa tollatur. Si enim nihil censeat sapiens bonum, nihil malum,
nec cupiditate ardescet, nec laetitia gestiet, nec metu terrebitur nec aegri-
tudine contrahetur.

Lactant. de ira ep. 17. Sed Stoici non viderunt esse discrimen
35 recti et pravi; esse iram iustam, esse et iniustam; et quia medelam rei
non inveniebant, voluerunt eam penitus excidere.

Cf. ep. 18. Quid opus est, inquiunt, ira, cum sine hoc affectu
peccata corrigi possint.

445 Clemens Al. Paed. I 13 p. 158 Pott. Πᾶν τὸ παρὰ τὸν λό-
40 γον τὸν ὀρθὸν τοῦτο ἀμάρτημά ἐστι. αὐτίκα γοῦν τὰ πάθη τὰ
γενικώτατα ὧδέ πως ὀρίζεσθαι ἀξιούσιν οἱ φιλόσοφοι· τὴν μὲν ἐπιθυμίαν
ὄρεξιν ἀπειθῆ λόγῳ· τὸν δὲ φόβον ἔκκλισιν ἀπειθῆ λόγῳ· ἡδονὴν δὲ ἔπαρσιν
ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ.

2 ἀστεῖον scripsi, αἴτιον libri.
εἰ δὲ <τις> — — εἴποι, ἐπιτιμῶσι.

8 εἰ δὲ — ἐπιτιμήσει corrupta; fortasse:

446 Philo de septen. et festis dieb. Vol. II Mang. p. 348. Πάν μὲν πάθος ἐπιληπτον, ἐπεὶ καὶ πᾶσα ἄμετρος καὶ πλεονάζουσα ὁρμὴ καὶ τῆς ψυχῆς ἢ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν κίνησις ὑπαίτιος.

447 Hieronymus ep. 132 (ad Ctesiphontem) 1. *venena — quae de philosophorum et maxime Pythagorae et Zenonis principis Stoicorum fonte manarunt. Illi enim quae Graeci appellant πάθη, nos perturbationes possumus dicere: aegritudinem videlicet et gaudium, spem et metum: quorum duo praesentia, duo futura sunt, asserunt extirpari posse de mentibus et nullam fibram radicemque vitiorum in homine omnino residere, meditatione et assidua exercitatione virtutum.* Cf. dial. adv. Pelag. II 6 (ubi Chrysippum quoque nominat).

448 Diog. Laërt. VII 117. φασὶ δὲ καὶ ἀπαθῆ εἶναι τὸν σοφόν, διὰ τὸ ἀνέμπτωτον εἶναι. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἀπαθῆ, τὸν φαῦλον, ἐν ἕφ' λεγόμενον τῷ σκληρῷ καὶ ἀτέκτω.

449 Porphyrius ad Hor. Serm. II 4, 1. Catus Epicureus fuit, qui 15 scripsit quattuor libros de rerum natura et de summo bono. Sub eius nomine quomodo in proxima Stoicos ita in hac Epicureos inrisurus est, qui dicunt summum bonum ἡδονὴν rerum honestarum. Unde Stoici hanc gulae et corporis libidinem criminantur, τὴν ἀταραχίαν τῆς ψυχῆς, hoc est nihil timere nec cupere, summum bonum esse. Unde 20 Varro dicit *λογωμαχίαν* inter illos esse.

450 Lactant. div. instit. VI 10 (de humanitate disputans). Ad hanc partem philosophorum nulla praecepta sunt; quippe qui falsae virtutis specie capti misericordiam de homine sustulerunt; et dum volunt sanare vitia, auxerunt. Et cum iidem plerumque fateantur, societatis hu- 25 manae communionem esse retinendam, ab ea plane se ipsos inhumanae suae virtutis rigore dissociant.

ibid. 11. Quaero igitur ab iis, qui flecti ac misereri non putant esse sapientis, si homo ab aliqua bestia comprehensus auxilium sibi armati hominis impleret, utrumne succurrendum putent an minime? non 30 sunt tam impudentes, ut negent fieri oportere quod flagitat, quod exposcit humanitas. Item si aliquis circumveniatur igni, ruina opprimatur, mergatur mari, flumine rapiatur, num putent hominis esse non auxiliari? non sunt ipsi homines si putent. Nemo enim potest eiusmodi periculis non esse subiectus. Immo vero et hominis et fortis viri esse dicent, servare 35 peritulum. Si ergo in eiusmodi casibus, qui periculum vitae homini afferunt, succurrere humanitatis esse concedunt: quid causae est, cur si homo esuriat, sitiatur, algeat, succurrendum esse non putent? Quae cum sint paria natura cum illis casibus fortuitis et unam eandemque humanitatem desiderent, tamen illa discernunt, quia 40 non re ipsa vera, sed utilitate praesenti omnia metiuntur.

451 Origenes comm. in Ezechielem ep. 8 Tom. III p. 424 Delarue. ἔλεος. — θυντινα ὠρίσαντο οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ λύπην εἶναι ἐπὶ τῇ τοῦ πλησίον δυσπραγίᾳ· καὶ φασὶ μὴ δεῖν ἰατρὸν ἢ δικαστὴν τοῦτον τὸν ἔλεον ἐλεεῖν, μὴ ποτε συγγυθέντες ὑπὸ τῆς ἐπὶ τὸ οὕτως ἐλεεῖν ἐπα- 45 γούσης λύπης ἐμποδισθῶσιν ἀποδοῦναι τὸ ἰατρικὸν ἢ τὸ δικαστικὸν συμφερόντως τῷ θεραπευομένῳ ἢ τῷ δικαζομένῳ ἔργον.

452 Seneca de clementia lib. II ep. 4. Ad rem pertinet quaerere hoc loco, quid sit misericordia. plerique enim ut virtutem eam laudant et bonum hominem vocant misericordem. Et haec vitium animi est etc.

⁵ ep. 5. Scio male audire apud imperitos sectam Stoicorum tanquam nimis duram et minime principibus regibusque bonum daturam consilium. obicitur enim illi, quod sapientem negat misereri, negat ignoscere. — — Misericordia est aegritudo animi ob alienarum miseriarum speciem, aut tristitia ex alienis malis contracta, quae accidere
¹⁰ immerentibus credit. aegritudo autem in sapientem virum non cadit.

453 Seneca de clementia lib. II ep. 7. Constituamus nunc quoque, quid sit venia, et sciemus illam dari a sapiente non debere. Venia est poenae debitae remissio. Hanc sapiens quare non debeat dare, reddunt rationem diutius, quibus hoc propositum est. ego ut breviter
¹⁵ tamquam in alieno iudicio dicam: Ei ignoscitur, qui puniri debuit, sapiens autem nihil facit quod non debet, nihil praetermittit quod debet: itaque poenam, quam exigere debet, non donat. sed illud quod ex venia consequi vis, honestiore tibi via tribuit: parcit enim sapiens, consulit et corrigit.

²⁰ **454** Origenes comment. in Matthaeum Vol. III p. 674 Delarue. εἴπερ τέλειός ἐστιν ὁ πάσας ἔχων τὰς ἀρετὰς καὶ μηδέτι ἀπὸ κακίας πράττων etc. πῶς ἂν καὶ ἀόργητος γένοιτ' ἂν ἀθρόως, εἰ τύχοι εὐέμπυτος ἂν εἰς ὀργήν; πῶς δὲ καὶ ἄλυπος καὶ κρείττων παντὸς οὐτινοσοῦν συμβῆναι δυναμένον, τὴν λύπην προκαλουμένον; πῶς δὲ καὶ ἔξω φόβου πάντη εἶσαι
²⁵ τοῦ περὶ πόνων ἢ θανάτου ἢ τῶν ὅσα δύναται τὴν ἔτι ἀτελεστέραν ψυχὴν φοβῆσθαι; τίνα δὲ τρόπον — — ἐκτὸς ἔσται πάσης ἐπιθυμίας; — — εἰ δὲ καὶ ἡ λεγομένη ἡδονή, ἄλογος οὕσα ἔπαρσις τῆς ψυχῆς, πάθος ἐστὶ, πῶς ἂν τις — — ἀπαλλαγείη τοῦ ἀλόγως ἐπαίρεσθαι.

455 Plutarchus de comm. not. ep. 25 p. 1070e. Ἄλλ' ὁμολογεῖ γε
³⁰ Χρῦσιππος, εἶναι τινὰς φόβους καὶ λύπας καὶ ἀπάτας, αἱ βλάπτουσι μὲν ἡμᾶς, χεῖρονας δ' οὐ ποιοῦσιν. Ἐντυχε δὲ τῶ πρώτῳ τῶν πρὸς Πλάτωνα γεγραμμένων περὶ Δικαιοσύνης· καὶ γὰρ ἄλλων ἕνεκα τὴν ἐκεῖ τοῦ ἀνδρὸς εὐρησιλογίαν ἄξιον ἱστορῆσαι, πάντων ἀπλῶς πραγμάτων καὶ δογμάτων, οἰκείων ὁμοῦ καὶ
³⁵ ἀλλοτρίων, ἀφειδοῦσαν.

§ 5. Chrysippi περὶ παθῶν libri IV (quibus demonstratur ὅτι κρίσεις τοῦ ἡγεμονικοῦ τὰ πάθη).

456 Diog. Laërt. Zeno 111. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη κρίσεις εἶναι, καθά φησι Χρῦσιππος ἐν τῶ περὶ Παθῶν· ἢ τε γὰρ φιλαργυρία ὑπόληψις ἐστὶ τοῦ τὸ ἀργύριον καλὸν εἶναι, καὶ ἡ μέθη δὲ καὶ ἡ ἀκολασία ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα.

457 Galenus de locis affectis III 1 ed. Bas. III 270 K. VIII 138. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα λογικώτερα πῶς ἔφην εἶναι· λογικὰ γὰρ ὄντως ἐστὶν ὅσα τῆς χρείας ἐπέκεινα προερχόμενα τὴν φύσιν ἀθροεῖ τῶν πραγμάτων, ὅποια τις ὑπάρχει κατὰ τὴν οἰκειαν οὐσίαν· οὕτως γοῦν καὶ Χρῦσιππος ὁ φιλόσοφος ἔγραψεν περὶ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν 5 ἐν μὲν τὸ θεραπευτικὸν βιβλίον, οὗ μάλιστα χρῆζομεν εἰς τὴν ἴασιν αὐτῶν, ἕτερα δὲ τρία λογικὰς ἔχοντα ζητήσεις.

458 Galenus de H. et Plat. decr. V 6 (171) p. 459 M. ὡς τοῦτό γε καὶ ἐξ αὐτῶν ὧν ἔγραφε Χρῦσιππος περὶ παθῶν ἐνεστι καταμαθεῖν. τεττάρων γὰρ βιβλίων οὕτω μεγάλων αὐτῷ γεγραμμένων, ὥσθ' 10 ἕκαστον εἶναι διπλάσιον τῶν ἡμετέρων, ὅμως ἡμεῖς οὐδ' ἐν ὅλοις δύο τὴν περὶ τῶν παθῶν αὐτῷ γνώμην ἐξητάκαμεν etc.

459 Plutarchus de virtute morali cp. 3 p. 441 c. Κοινῶς δὲ ἄπαντες οὗτοι (scil. Stoici, Aristo, Zeno, Chrysippus) τὴν ἀρετὴν τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς διάθεσιν τινα καὶ δύναμιν, γεγεννημένην ὑπὸ 15 λόγου, μᾶλλον δὲ λόγον οὔσαν αὐτὴν ὁμολογούμενον καὶ βέβαιον καὶ ἀμετάπτωτον, ὑποτίθενται· καὶ νομίζουσιν οὐκ εἶναι τὸ παθητικὸν καὶ ἄλογον διαφορὰ τινι καὶ φύσει ψυχῆς τοῦ λογικοῦ διακεκριμένον, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ τῆς ψυχῆς μέρος, ὃ δὴ καλοῦσι διάνοιαν καὶ ἡγεμονικόν, διόλου τρεπόμενον καὶ μεταβάλλον ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς 20 κατὰ ἔξιν ἢ διάθεσιν μεταβολαῖς, κακίαν τε γίνεσθαι καὶ ἀρετὴν, καὶ μηδὲν ἔχειν ἄλογον ἐν ἑαυτῷ· λέγεσθαι δὲ ἄλογον, ὅταν τῷ πλεονάζοντι τῆς ὀργῆς, ἰσχυρῶ γενομένῳ καὶ κρατήσαντι, πρὸς τι τῶν ἀτόπων παρὰ τὸν αἰροῦντα λόγον ἐκφέρηται· καὶ γὰρ τὸ πάθος εἶναι λόγον πονηρὸν καὶ ἀκόλαστον, ἐκ φανύλης καὶ διημαρτημένης κρίσεως 25 σφοδρότητα καὶ ῥώμην προσλαβούσης.

Cf. ibidem cp. 7 p. 446 f. ἔνιοι δὲ φασὶν οὐχ ἕτερόν εἶναι τοῦ λόγου τὸ πάθος οὐδὲ δυοῖν διαφορὰν καὶ στάσιν, ἀλλὰ ἐνὸς λόγου τροπὴν ἐπ' ἀμφοτέρα, λανθάνουσαν ἡμᾶς ὀξύτητι καὶ τάχει μεταβολῆς· οὐ συνορῶντας ὅτι ταῦτόν ἐστι τῆς ψυχῆς ᾧ πέφυκεν ἐπιθυμεῖν καὶ 30 μετανοεῖν, ὀργίζεσθαι καὶ δεδιέναι, φέρεσθαι πρὸς τὸ αἰσχρὸν ὑφ' ἡδονῆς καὶ φερομένη πάλιν αὐτῆς ἐπιλαμβάνεσθαι· καὶ γὰρ ἐπιθυμίαν καὶ ὀργὴν καὶ φόβον καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, δόξας εἶναι καὶ κρίσεις πονηράς, οὐ περὶ ἐν τι γιγνομένης τῆς ψυχῆς μέρος, ἀλλὰ ὅλου τοῦ ἡγεμονικοῦ ῥοπᾶς καὶ εἴξεις καὶ συγκαταθέσεις καὶ ὀργᾶς καὶ ὅλως 35 ἐνεργείας τινὰς οὔσας ἐν ὀλίγῳ μεταπτώτας, ὥσπερ αἱ τῶν παιδῶν ἐπιδρομαὶ τὸ βραδαῖον καὶ τὸ σφοδρὸν ἐπισφαλὲς ὑπὸ ἀσθενείας καὶ ἀβέβαιοι ἔχουσι.

460 Galenus de H. et Plat. decr. V 6 (168) p. 448 M. Posido-

nus Chrysippi sententiam spectans: „τὸ δὴ τῶν παθῶν αἰτιον, τουτέστι τῆς τε ἀνομολογίας καὶ τοῦ κακοδαίμονος βίου, τὸ μὴ κατὰ πᾶν ἐπεσθαι τῷ ἐν αὐτῷ δαίμονι συγγενεῖ τε ὄντι καὶ τὴν ὁμοίαν φύσιν ἔχοντι τῷ τὸν ὅλον κόσμον διοικοῦντι, τῷ δὲ χεῖροσι καὶ ζῳῳδει ποτὲ 5 συνεκκλίνοντας φέρεσθαι. οἱ δὲ (sc. οἱ περὶ Χρῴσιππον) τοῦτο παριδόντες οὔτε ἐν τούτοις βελτιοῦσι τὴν αἰτίαν τῶν παθῶν, οὔτ' ἐν τοῖς περὶ τῆς εὐδαιμονίας καὶ ὁμολογίας ὀρθοδοξοῦσιν. οὐ γὰρ βλέπουσιν, ὅτι πρῶτόν ἐστιν ἐν αὐτῇ τὸ κατὰ μηδὲν ἄγεσθαι ὑπὸ τοῦ ἀλόγου τε καὶ κακοδαίμονος καὶ ἀθέου τῆς 10 ψυχῆς.“ ἐν τούτοις φανερώς ὁ Ποσειδώνιος ἐδίδαξε, πηλίκον ἀμαρτάνουσιν οἱ περὶ τὸν Χρῴσιππον, οὐ μόνον ἐν τοῖς περὶ τῶν παθῶν λογισμοῖς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τέλους. οὐ γὰρ ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν ἀλλ' ὡς ὁ Πλάτων ἐδίδαξε, τὸ τῇ φύσει ἔξῃ ὁμολογουμένως ἐστίν.

461 Galenus de H. et Plat. decr. IV 1 (135) p. 334 M. κατὰ 15 μὲν τὸ πρότερον περὶ ψυχῆς βιβλίον ὁ Χρῴσιππος οὐχ ὅπως ἀντιλέγει, μηδεμίαν εἶναι τῆς ψυχῆς δύναμιν ἢ ἐπιθυμητικὴν ἢ θυμοειδῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ παθήματα αὐτῶν ἐκιδιδάσκει καὶ τόπον ἀπονέμει τοῦ σώματος ἕνα· κατὰ δὲ τὰ περὶ τῶν παθῶν ἅπαντα, τὰ τε τρία, δι' ὧν ἐπισκέπτεται τὰ λογικὰ περὶ αὐτῶν ζητήματα, καὶ προσέτι τὸ 20 θεραπευτικόν, ὃ δὴ καὶ ἡθικὸν ἐπιγράφουσί τινες, οὐκέθ' ὁμοίως εὐρίσκεται γιννώσκων, ἀλλὰ τὰ μὲν ὡς ἐπαμφοτερίζων γράφει, τὰ δὲ ὡς μηδεμίαν ἠγούμενος εἶναι δύναμιν τῆς ψυχῆς μήτε ἐπιθυμητικὴν μήτε θυμοειδῆ. κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἐξηγησιν τῶν ὀρισμῶν τοῦ πάθους, ἐμφαίνει τινα δύναμιν ἄλογον ἐν τῇ ψυχῇ τῶν παθῶν αἰτίαν ὑπάρχειν, 25 ὡς ὀλίγον ὕστερον ἐπιδείξω τὴν φῆσιν ἐξηγησάμενος αὐτοῦ· ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς ἔνθα ζητεῖ, πότερα <κρίσεις ἐστίν ἢ> κρίσεις ἐπιγίγνεται τὰ πάθη, προφανῶς ἀποχωρεῖ τῆς Πλάτωνος δόξης, ὅς γ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ διαιρέσει τοῦ προβλήματος ἤξειωσε καὶ ταύτης ἐπιμνησθῆναι. καίτοι τοῦτο πρῶτον εὐθὺς ἐγκαλέσειεν ἂν τις αὐτῷ παρὰ τὸ τῆς 30 διαιρέσεως ἔλλιπὲς ἐσφαλμένῳ. τὸ γὰρ τοι πάθος, οἷον ὁ ἔρωσ, ἦτοι κρίσις τίς ἐστίν, ἢ κρίσεις ἐπιγινόμενον, ἢ κίνησις ἔκφορος τῆς ἐπιθυμητικῆς δυνάμεως. οὕτω δὲ καὶ ὁ χόλος ἦτοι κρίσις ἢ ἐπόμηνόν τι ταύτῃ πάθος ἄλογον, ἢ κίνησις σφοδρὰ τῆς θυμοειδοῦς δυνάμεως. ὁ δὲ γ' οὐδ' οὕτως ἐγχωροῦν εἰς τρία τέμνεσθαι τὸ πρόβλημα μετα- 35 χειρίζεται τὸν λόγον ἐπιδεικνύναι πειρώμενος, ὡς ἄμεινον εἶη κρίσεις ὑπολαμβάνειν αὐτὰ καὶ οὐκ ἐπιγινόμενά τινα ταῖς κρίσεσιν, ἐπιλαθόμενος ὧν αὐτὸς ἐν τῷ προτέρῳ τῷ περὶ ψυχῆς ἔγραψε, τὸν μὲν ἔρωτα τῆς ἐπιθυμητικῆς εἶναι δυνάμεως, τὸν δὲ χόλον τῆς θυμοειδοῦς.

idem V 1 (155 i. f.) p. 405 M. Χρυσίππος μὲν οὖν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν ἀποδεικνύναι πειρᾶται, κρίσεις τινὰς εἶναι τοῦ λογιστικοῦ τὰ πάθη, Ζήνων δ' οὐ τὰς κρίσεις αὐτάς, ἀλλὰ τὰς ἐπιγιννομένας αὐταῖς συστολὰς καὶ χύσεις, ἐπάσεις τε καὶ πτώσεις τῆς ψυχῆς ἐνόμιζεν εἶναι τὰ πάθη.

idem V 7 (175) p. 477 M. ἄλλα καὶ κατὰ τὰ περὶ παθῶν συγγράμματα, τὰ τε τρία τὰ λογικὰ καὶ τὸ χωρὶς αὐτῶν ἰδίᾳ γεγραμμένον ὑπ' αὐτοῦ, τὸ θεραπευτικὸν τε καὶ ἠθικὸν ἐπιγραφόμενον.

Galenus de propriorum animi affectuum curat. 1 Vol. V p. 3 K. γέγραπται μὲν οὖν Χρυσίππῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς τῶν φιλοσόφων 10 θεραπευτικὰ συγγράμματα τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν.

462 Galenus de H. et Plat. decr. IV 2 (136) p. 338 M. καὶ γὰρ οὐ κατὰ ταῦτα μόνον αὐτὸς ἐαντῷ διαφέρεται φανερώς, ἀλλὰ κάπειδαν ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸ πάθος ὀρισμῶν γράφων ἄλογόν τε καὶ παρὰ φύσιν κίνησιν ψυχῆς αὐτὸ φάσκει καὶ πλεονάζουσιν ὀρμήν, εἶτα τὸ μὲν ἄλογον ἐξηγούμενος τὸ χωρὶς λόγου τε καὶ κρίσεως εἰρησθῆαι φάσκει, τῆς δὲ πλεοναζούσης ὀρμῆς παραδείγμα τοὺς τρέχοντας σφοδρῶς παραλαμβάνη· ταυτὶ γὰρ ἀμφοτέρω μάχεται τῷ κρίσεις εἶναι τὰ πάθη· εἰσόμεθα δ' ἐναργέστερον αὐτάς τὰς ῥήσεις αὐτοῦ παραγράφαντες· ἔχει δ' ἡ μὲν ἑτέρα τόνδε τὸν τρόπον.

„Δεῖ δὲ πρῶτον ἐντεθυμησθαι, ὅτι τὸ λογικὸν ζῷον ἀκολουθητικὸν φύσει ἐστὶ τῷ λόγῳ, καὶ κατὰ τὸν λόγον ὡς ἂν ἡγεμόνα πρακτικόν. πολλάκις μέντοι καὶ ἄλλως φέρεται ἐπὶ τινα καὶ ἀπὸ τινων, ἀπειθῶς τῷ λόγῳ ὠθούμενον ἐπὶ πλεῖον, καθ' ἣν φοράν ἀμφοτέροι ἔχουσιν οἱ ὄροι, τῆς παρὰ φύσιν 25 κινήσεως ἀλόγως οὕτως γινομένης καὶ τοῦ ἐν ταῖς ὀρμαῖς πλεονασμοῦ. τὸ γὰρ ἄλογον τουτὶ ληπτέον ἀπειθὲς λόγῳ καὶ ἀπεστραμμένον τὸν λόγον, καθ' ἣν φοράν καὶ ἐν τῷ ἔθει τινὰ φάμεν ὠθεῖσθαι καὶ ἀλόγως φέρεσθαι ἄνευ λόγου κρίσεως, οὐχὶ εἰ διημαρτημένως φέρεται καὶ παριδὼν τι κατὰ τὸν λόγον 30 ταῦτ' ἐπισημαινόμεθα, ἀλλὰ μάλιστα καθ' ἣν ὑπογράφει φοράν, οὐ πεφυκός τοῦ λογικοῦ ζῷου κινεῖσθαι οὕτως κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον.“

Ἡ μὲν οὖν ἑτέρα τῶν τοῦ Χρυσίππου ῥήσεων ἐξηγουμένη τὸν πρότερον τῶν ὄρων τοῦ πάθους ἐνταυθοῖ τελευτᾷ· τὴν δ' ὑπόλοιπον, 35 ἐν ἧ τὸν ἕτερον ὄρον ἐξηγῆται, γεγραμμένην ἐφεξῆς τῆδε κατὰ τὸ πρῶτον σύγγραμμα περὶ παθῶν ἤδη σοι παραθήσομαι.

4 χύσεις an λύσεις in Ham. incertum. διαχύσεις Müller. 7 τὸ et γεγραμμένον Müller, τὰ—γεγραμμένα libri. || αὐτῶν L, αἰτιῶν ceteri. 13 οὐ κατὰ ταῦτα Cornarius, οὐκ αὐτὰ ταῦτα libri. 28 τινὰ Müller, τινὰς libri. 31 conicio ἐπισημαινόμενοι. 31 ὑπογράφωμεν Müller.

„Κατὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ πλεονασμὸς τῆς ὀρμῆς εἴρηται, διὰ τὸ τὴν καθ' αὐτοὺς καὶ φυσικὴν τῶν ὀρμῶν συμμετρίαν ὑπερβαίνειν. γένοιτο δ' ἂν τὸ λεγόμενον διὰ τούτων γνωριμώτερον. οἷον ἐπὶ τοῦ πορεύεσθαι καθ' ὀρμὴν οὐ πλεονάζει ἢ τῶν σκελῶν κίνησις, ἀλλὰ συναπαρτίζει τι τῇ ὀρμῇ ὥστε καὶ στήναι, ὅταν ἐθέλῃ, καὶ μεταβάλλειν. ἐπὶ δὲ τῶν τρεχόντων καθ' ὀρμὴν οὐκέτι τοιοῦτον γίνεται, ἀλλὰ πλεονάζει παρὰ τὴν ὀρμὴν ἢ τῶν σκελῶν κίνησις, ὥστε ἐκφέρεσθαι καὶ μὴ μεταβάλλειν εὐπειθῶς οὕτως εὐθὺς ἐναρξαμένων. οἷς οἰμαί τι παραπλήσιον καὶ ἐπὶ τῶν ὀρμῶν γίνεσθαι διὰ τὸ τὴν κατὰ λόγον ὑπερβαίνειν συμμετρίαν, ὥσθ' ὅταν ὀρμᾶ μὴ εὐπειθῶς ἔχειν πρὸς αὐτόν, ἐπὶ μὲν τοῦ δρόμου τοῦ πλεονασμοῦ λεγομένου παρὰ τὴν ὀρμὴν, ἐπὶ δὲ τῆς ὀρμῆς παρὰ τὸν λόγον. συμμετρία γάρ ἐστι φυσικῆς ὀρμῆς ἢ κατὰ τὸν λόγον, καὶ ἕως τοσοῦτου [καί]. ἕως αὐτὸς ἀξιοῖ. διὸ δὴ καὶ τῆς ὑπερβάσεως κατὰ τοῦτο καὶ οὕτως γινομένης πλεονάζουσά τε ὀρμὴ λέγεται εἶναι καὶ παρὰ φύσιν καὶ ἄλογος κίνησις ψυχῆς.“

Al μὲν τοῦ Χρυσίππου ρήσεις αὗται. *Similia* ἐν τῷ περὶ παθῶν ἠθικῶ exstitisse testatur Gal. IV 5 (144) p. 365 M.

Has affectus definitiones Galenus probare studet cum Platonis decretis congruere. Ad intellegenda Chr. verba utilia haecce: ἐπειδὴ γὰρ ἠπίστατο δύο σημαίνόμενα πρὸς τῆς „ἄλογος“ φωνῆς, ὧν τὸ ἕτερον βούλεται μόνον δηλοῦσθαι κατὰ τὸν ὄρον, τὸ χωρὶς κρίσεως, ὀρθῶς ἐποίησε μηδεμίαν ὑπολιπόμενος ἀμφιβολίαν, ἀλλ' αὐτὸς δηλώσας, ὅτι τὴν κατὰ τὸ πάθος ὀρμὴν ἄλογον εἶναι φησι, καθ' ὅσον ἀπεστραπται τὸν λόγον καὶ ἀπειθεῖ τῷ λόγῳ καὶ χωρὶς κρίσεως γίνεται. διὰ μὲν οὖν τοῦ ἀπεστράφθαι φάναί τὸν λόγον ἐχώρισε τὴν κατὰ τὸ πάθος ἄλογον κίνησιν τῶν ἀψύχων τε καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. — ἐκ μὲν δὴ τῶν τοιούτων δείκνυται τὸ μήτ' ἀψύχῳ τινὶ μήτ' ἀλόγῳ ζῳῳ πάθος ἐγγίνεσθαι ψυχικόν. ἐπειδὴν δὲ γράφῃ, χωρὶς λόγου καὶ κρίσεως γίνεσθαι τὴν κατὰ τὸ πάθος κίνησιν, εἴτα συναπτῶν ἐφεξῆς λέγει, „οὐχὶ εἰ διημαρτημένως φέρεται καὶ παριδῶν τι κατὰ τὸν λόγον“, καὶ „ἀπεστραμμένως τε καὶ ἀπειθῶς αὐτῷ“, διορίζει τῶν ἁμαρτημάτων τὰ πάθη καὶ πάνυ δεόντως. τὰ μὲν γὰρ ἁμαρτήματα μοχθηρὰ κρίσεις εἰσὶ, καὶ [ὁ] λόγος ἐψευσμένος τῆς ἀληθείας καὶ διημαρτημένος. τὸ δὲ πάθος — ἀπειθῆς ἐστὶ τῷ λόγῳ κινήσις ψυχῆς. *Exempla* afferuntur Agamemno filiam caedens (nomen deest) et Medea pueros trucidans.

ibid. cp. 3 (139) p. 349 Mü. Gal. ideo potissimum Chrys. vitu-

perandum iudicat ὅτι μήτε ἐπερχείρησεν ὄλως τὰ πρὸς τῶν παλαιῶν εἰρημένα διαλύσασθαι καὶ πρὸς αὐτὸν διαφέρεται, νυνὶ μὲν γίνεσθαι νομίζων τὰ πάθη ἄνευ λόγου καὶ κρίσεως, νυνὶ δ' οὐ μόνον κρίσειν ἐπεσθαι φάσκων, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο κρίσεις εἶναι. τὸ γὰρ μηδ' ὄλως ἐφάπτεσθαι κρίσεως ἐναντιώτατον δήπου τῷ κρίσιν εἶναι τὸ πά- 5
θος, εἰ μή, νῆ Δία, βοηθῶν τις αὐτῷ φαίη, πλείω σημαίνειν τὸ τῆς κρίσεως ὄνομα, καὶ κατὰ μὲν τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὄρου τὴν οἶον „περίσκεψιν“ εἰρησθαι κρίσιν, ὡς εἶναι τὸ ἄνευ κρίσεως ἴσον τῷ ἄνευ περισκεψέως, ἐνθα δὲ κρίσεις εἶναι φησι τὰ πάθη, τὰς ὁρμὰς τε καὶ τὰς συγκαταθέσεις ὀνομάζεσθαι κρίσεις. ἀλλ' εἴπερ τοῦτό τις δέξαιτο, 10
πλεονάζουσα συγκαταθέσεις ἔσται τὸ πάθος, καὶ πάλιν ὁ Ποσειδώνιος ἐρήσεται τὴν αἰτίαν, ὅφ' ἧς πλεονάζεται, πρὸς τῷ καὶ μέγιστον ἀμάρτημα κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἡμαρτῆσθαι τῷ Χρυσίππῳ. εἰ γὰρ ἐν αὐτῷ δὴ τούτῳ τὸ κῦρος τοῦ δόγματός ἐστιν, ἐν τῷ διαστείλασθαι τὴν ὁμωνυμίαν καὶ δεῖξαι, κατὰ τί μὲν σημαίνόμενον ἄνευ κρίσεως 15
γίνεται τὰ πάθη, κατὰ τί δὲ κρίσεις εἰσίν, ὁ δ' οὐδὲ καθ' ἐν τῶν τεττάρων βιβλίων, ἃ περὶ τῶν παθῶν ἔγραψεν, ἐπόλησεν αὐτό, πῶς οὐκ ἂν τις αὐτὸν δικαίως μέμψαιτο.

ibid. cp. 4 (140) p. 353 M. Gal. dicit absurdum esse: ἐπειδὴν ἀπειθῶς τε καὶ ἀπεστραμμένως τοῦ λόγου (sc. λέγη τὰ πάθη γίνεσθαι) τὸ μη- 20
δεμίαν ἐπιζητεῖν ἐτέραν ἐν τῇ ψυχῇ δύναμιν, ἧς κινουμένης ἀπειθῶς τῷ λόγῳ γίνεσθαι τὰ πάθη· μηδὲ γὰρ εἶναι τινα τοιαύτην, ὡς ἐνιοὶ τῶν φιλοσόφων ὑπολαμβάνουσι, ἐπιθυμητικὴν τε καὶ θυμοειδῆ προσαγορεύοντες, τὸ ὄλον γὰρ εἶναι τὸ τῶν ἀνθρώπων ἡγεμονικὸν λογικόν. 25

463 Galenus de H. et Plat. decr. IV 2 (135) p. 336 M. κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν τοῖς ὀρισμοῖς τῶν γενικῶν παθῶν, οὓς πρῶτους ἐξέθετο, τελῶς ἀποχωρεῖ τῆς γνώμης αὐτῶν (sc. τῶν παλαιῶν), „τὴν λύπην ὀριζόμενος δόξαν πρόσφατον κακοῦ παρουσίας, τὸν δὲ φόβον προσδοκίαν κακοῦ, τὴν δ' ἡδονὴν δόξαν πρόσ- 30
φατον ἀγαθοῦ παρουσίας.“ ἄντικρυς γὰρ ἐν τούτοις τοῦ λογιστικοῦ τῆς ψυχῆς μόνου μέμνηται, παραλείπων τὸ τ' ἐπιθυμητικὸν καὶ τὸ θυμοειδές. „Καὶ γὰρ τὴν δόξαν καὶ τὴν προσδοκίαν ἐν τῷ λογιστικῷ μόνῳ συνίστασθαι νομίζει.“ Κατὰ μέντοι τὸν τῆς ἐπιθυμίας ὄρου, ἣν ὄρεξιν ἄλογον εἶναι φησιν, ἐφάπτεται μὲν 35
πῶς ὅσον ἐπὶ τῇ λέξει τῆς ἀλόγου κατὰ τὴν ψυχὴν δυνάμεως, ἀποχωρεῖ δὲ ἀνταῦθα κατὰ τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς, εἰ γε καὶ ἡ ὄρεξις, ἣν κατὰ τὸν ὀρισμὸν παρέλαβε, τῆς λογικῆς ἐστὶ δυνάμεως. ὀρίζεται γοῦν αὐτὴν ὀρμὴν λογικὴν ἐπὶ τι ὅσον χρῆ ἡδον. ἐν μέντοι

34 λογιστικῷ Marcianus, vulgo λογικῷ.

39 μὲν Müller.

δὴ τούτοις τοῖς ὄροις ὀρμὰς καὶ δόξας καὶ κρίσεις ὑπάρχειν οἴεται τὰ πάθη, κατὰ δὲ τινὰς τῶν ἐξῆς Ἐπικούρω καὶ Ζήνωνι μᾶλλον ἢ τοῖς ἑαυτοῦ δόγμασιν ἀκόλουθα γράφει. τὴν τε γὰρ λύπην ὀριζόμενος μειώσεις εἶναι φησιν ἐπὶ φευκτῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν, τὴν δ' ἡδονὴν ἔπαρσιν ἐφ' αἰρετῶ δοκοῦντι ὑπάρχειν. καὶ γὰρ αἱ μειώσεις καὶ αἱ ἐπάρσεις καὶ αἱ συστολαὶ καὶ αἱ διαχύσεις (καὶ γὰρ τούτων ἐνίοτε μέμνηται) τῆς ἀλόγου δυνάμεως ἐστὶ παθήματα ταῖς δόξαις ἐπιγιγνόμενα. τοιαύτην δὲ τινὰ τὴν οὐσίαν τῶν παθῶν Ἐπίκουρος καὶ Ζήνων, οὐκ αὐτὸς ὑπολαμβάνει. ὁ καὶ θαυμάζειν ἐπέρχεται μοι τάνδρος, ἐν ἐπαγγελίᾳ λογικῆς τε ἕμα καὶ ἀκριβοῦς διδασκαλίας οὐκ ἀκριβοῦντος.

464 Galenus de H. et Plat. decr. IV 4 (139) p. 351 Mü. Περὶ δὲ τοῦ μὴ φροντίζειν τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐναντιολογίας αὐτὸν ἔχων ἐτι μυρία λέγειν, ἂ τάχ' ἂν καὶ ὕστερον, εἰ μακροτέρας ἐπιλαβοίμην σχολῆς, εἰς μίαν ἀθροίσαιμι πραγματείας ἅπαντα, παραλιπῶν τᾶλλα μόνων τῶν οἰκείων τοῖς νῦν προκειμένοις μνημονεύσω. τὴν τοίνυν ἐπιθυμίαν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν ὀρισάμενος ὄρεξιν ἄλογον, αὐτὴν πάλιν τὴν ὄρεξιν ἐν ἕκτῳ τῶν κατὰ γένος ὄρων ὀρμὴν λογικὴν εἶναι φησιν ἐπὶ τι, ὅσον χρηῖ, ἡδον αὐτῶ. οὕτω δὲ αὐτὴν ὀρίζειται καὶ τοῖς περὶ τῆς ὀρμῆς.

Ad primam sententiam confer Gal. V 1 p. 407 M.: τὸ δὲ μηδὲ ἄπερ ὑπέθεντο δύνασθαι διαφυλάττειν, ἀλλ' ἐναντία γράφειν αὐτῶν, ἀργυμάστων περὶ λόγον ἀνθρώπων, οἷός περ καὶ ὁ θαυμασιώτατος Χρῦσιππος ἐν παμπόλλαις εὐρίσκειται πραγματείας. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐτέρωθι.

465 Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (156) p. 407 Mü. τὸ πάθος τῆς ψυχῆς κίνησιν τινὰ παρὰ φύσιν ἄλογον ὑπάρχειν, οὐχ οἱ παλαιοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ Χρῦσιππος ὁμολογεῖ. καὶ μὲν δὴ ὡς ἡ κινήσις αὕτη ταῖς τῶν ἀστείων οὐκ ἐγγίνεται ψυχαῖς, ὁμολογῆται παρ' ἀμφοῖν. ὁποία δὲ τίς ἐστὶν ἡ τῶν φανύλων ψυχῆ κατὰ τε τὰ πάθη καὶ πρὸ τῶν παθῶν, οὐκ ἔθ' ὁμοίως ἐξηγοῦνται. Χρῦσιππος μὲν γὰρ ἀνάλογον ἔχειν αὐτὴν φησὶ τοῖς ἐπιτηδεύουσιν σώμασιν εἰς πυρετοὺς ἐμπίπτειν ἢ διαφόριαις ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον ἐπὶ σμικρᾷ καὶ τυχούσῃ προφάσει. Dein affert G. quae contra Chrysippum Posidonius disputaverat, quem ipsum quoque in quibusdam errayisse, evincere studet. Pergit p. 411 Mü.

Χρῦσιππος δ' ἀτοπώτερον ἐτι (sc. τοῦ Ποσειδωνίου), μηδ' ἐν ταῖς περιοδικαῖς τισὶ νόσοις καθεστῶσι, οἷον ἐν τριταίων ἢ τεταρταίων πυρετῶν, ὁμοιωσθαι συγχερῶν τὴν νόσον τῆς ψυχῆς· γράφει γοῦν ὧδε:

„Υπονοητέον τοίνυν, τὴν μὲν τῆς ψυχῆς νόσον ὁμοιοτάτην εἶναι τῇ τοῦ σώματος πυρετώδει καταστάσει, καθ' ἣν οὐ περιοδικῶς ἀλλ' ἀτάκτως πυρετοὶ καὶ φρίκαι γίνονται, καὶ ἄλλως ἀπὸ τῆς διαθέσεως καὶ μικρῶν ἐπιγινομένων αἰτίων.“

οὐκ οἶδα τί ποτε δόξαν αὐτῷ τοὺς μὲν ἐτοιμῶς ἔχοντας πρὸς τὸ νοσῆσαι νοσεῖν ἤδη φησί, τοὺς δ' ἤδη νοσοῦντας οὐδ' ὄλως νοσεῖν. Sequentibus probat Galenus τοὺς πενθοῦντας ἢ ἐρῶντας ἢ φθοροῦντας bene cum iis comparari, qui in quartanis vel tertianis periodis sint, ὅσοις μέντοι μήτε πένθος ἐνέστηκε μήτ' ἐπιθυμία τις ὑπόγνιος ἢ θυμός, οὗτοι τοῖς ὑγιαίνουσι τὰ σώματα παραπλησίως ἔχουσιν. 10 ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων αὐτῶν ἔνιοι μὲν εἰσιν εὐάλωτοι νόσοις, ἔνιοι δ' οὐδ' etc.

Ubi verba supra allata scripta fuerint, elucet ex verbis p. 419, 8 M.: διὰ δὲ τοῦ πρώτου τῶν λογικῶν εἰκάξων αὐτὴν εὐλύτῳ καὶ εὐδιαφθάρτῳ ὑγίειᾳ. 15

466 Galenus de H. et Plat. decr. IV 7 (152) p. 394 Mü. ex Posidonio: ὅτι δ' ἐν τῷ χρόνῳ μαλάττεται τὰ πάθη, καὶ αἱ δόξαι μένωσι τοῦ κακόν τι αὐτοῖς γερονέαι, καὶ ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ παθῶν μαρτυρεῖ, γράφων ὧδε:

„Ζητῆσαι δ' ἂν τις καὶ περὶ τῆς ἀνέσεως τῆς λύπης, πῶς γίνεται, πότερον δόξης τινὸς μετακινουμένης, ἢ πασῶν διαμενουσῶν, καὶ διὰ τί τοῦτ' ἔσται.“ (cf. p. 455, 2 M. τὴν αἰτίαν ἀποδίδωσιν, ὑπὲρ ἧς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ παθῶν ἀπορεῖν ὠμολόγησεν).

εἶτ' ἐπιφέρων φησί:

„Δοκεῖ δέ μοι ἢ μὲν τοιαύτη δόξα διαμένειν, ὅτι κακὸν αὐτό, ὃ δὴ πάρεστιν, ἐγχρονιζομένης δ' ἀνίεσθαι ἢ custολῆ καὶ, ὡς οἶμαι, ἢ ἐπὶ τὴν custολὴν ὁρμή. τυχόν δὲ καὶ ταύτης διαμενουσῆς, οὐχ ὑπακούσεται τὰ ἐξῆς, διὰ ποιὰν ἄλλην ἐπιγινομένην διάθεσιν ἀσυλλόγιστον τούτων γινομένων. οὐ- 20 τω γὰρ καὶ κλαίοντες παύονται καὶ μὴ βουλόμενοι κλαίειν κλαίουσιν, ὅταν [μὴ] ὁμοίας τὰς φαντασίας τὰ ὑποκείμενα ποιῆ καὶ ἐνίστηται τι ἢ μηδέν. ὃν τρόπον γὰρ ἢ θρήνων παύσις γίνεται καὶ κλαυθμῶν, τοιαῦτα εὐλογον καὶ ἐπ' ἐκείνων συν- τυγάνειν, ἐν ταῖς ἀρχαῖς μᾶλλον τῶν πραγμάτων κινούντων, 25 καθάπερ ἐπὶ τῶν τὸν γέλωτα κινούντων γίνεσθαι ἔφην, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.“

ὅτι μὲν οὖν τῷ χρόνῳ παύεται τὰ πάθη, καίτοι τῆς δόξης δια-

14 αὐτὴν sc. τὴν τῆς ψυχῆς νόσον. id. p. 425, 3 M. ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν. 30 δισυλλόγιστον (i. e. ἀσυλλ.) Ham. unde δυσλόγιστον apogr. 32 μὴ seclusit Müller. 33 malim καθὸ ἂν (pro καὶ). 34 κλαυθμῶν Mü., κλαυθμοὶ libri.

μενούσης, αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ὁμολογεῖ· διὰ τίνα μέντοι τὴν αἰτίαν τοῦτο γίνεται, δυσλόγιστον εἶναι φησιν. εἰδ' ἐξῆς ἕτερα παραπλησίως γινόμενα γράφει, περὶ ὧν οὐδ' αὐτῶν δηλοῦσι τὴν αἰτίαν ἐπαγγέλλεται γινώσκειν. — — σὺ δ' — — οἶε λελύσθαι τὸ ζητούμενον, ἂν
 5 ὁμολογήσης ἀγνοεῖν τὴν αἰτίαν. καίτοι τό γε συνέχον ὅλην τὴν πραγματείαν τὴν τε τῶν λογικῶν ζητημάτων καὶ τὴν θεραπευτικὴν τῶν παθῶν οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ τὸ τὰς αἰτίας ἐξευρεῖν, ὑφ' ὧν γίνεται τε καὶ παύεται τὰ πάθη. οὕτω γὰρ ἂν τις, οἶμαι, καὶ τὴν γένεσιν αὐτῶν κωλύσειε καὶ γενομένης παῦσαι δυνηθεῖη. συναναιρεῖσθαι γὰρ
 10 εὐλόγον οἶμαι ταῖς αἰτίαις τὰς τε γενέσεις καὶ τὰς ὑπάρξεις τῶν πραγμάτων. ταῦτά τοι καὶ ἀπορεῖς κατὰ τὸ περὶ τῶν παθῶν βιβλίον τι καὶ γράψαι τοιοῦτον ἡμῖν, ᾧ προσέχοντες τὸν νοῦν κωλύσομέν τε τῶν παθῶν ἕκαστον γίνεσθαι καὶ γενόμενον λασόμεθα etc.

Contra verba Chrysippi supra prolata pugnat Posidonius apud
 15 Galenum l. I. p. 153. 154. p. 400 M. Iterum laudantur verba τυχὸν δὲ — ποιῆ, verbo μὴ ante ὁμοίας omissio.

467. Galenus de H. et Plat. decr. IV 7 (152) p. 397 Mü. de Posidonio: προσχρηῖται δ' εἰς τοῦτο (sc. ὑπὸ θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας γίνεσθαι τὰ πάθη) μάρτυρι καὶ αὐτῷ τῷ Χρυσίππῳ κατὰ τὸ δεύτερον
 20 περὶ τῶν παθῶν ᾧδὲ πως γράφοντι·

„Περὶ δὲ τῆς λύπης [καί] ὡς ἂν ἐμπληθέντες τινὲς ὁμοίως φαίνονται ἀφίστασθαι, καθάπερ καὶ ἐπὶ Ἀχιλλέως ταῦτα λέγει ὁ ποιητὴς πενθοῦντος τὸν Πάτροκλον· (δ 541. Ω 514)

Ἄλλ' ὅτε δὴ κλαίων τε κυλινδόμενός τ' ἔκορέσθη,
 25 Καὶ οἱ ἀπὸ πραπίδων ἦλθ' ἴμερος ἠδ' ἀπὸ γυίων,
 ἐπὶ τὸ παρακαλεῖν ὤρμησε τὸν Πρίαμον, τὴν τῆς λύπης ἀλογίαν αὐτῷ παριστάς.“

εἶτ' ἐφεξῆς ἐπιφέρει καὶ ταῦτα·

„Καθ' ὃν λόγον οὐκ ἂν ἀπελπίσαι τις οὕτως τῶν πραγμάτων ἐγχερονιζομένων, καὶ τῆς παθητικῆς φλεγμονῆς ἀνιεμένης, τὸν λόγον παρειδυόμενον καὶ οἶονεϊ χῶραν λαμβάνοντα παριστάναί τὴν τοῦ πάθους ἀλογίαν.“

ἐναργῶς γὰρ ἐν τούτοις ὁ Χρύσιππος ὁμολογεῖ, τὴν τε παθητικὴν φλεγμονὴν ἀνιέσθαι κατὰ τὸν χρόνον, ἔτι τῆς ὑπολήψεώς τε καὶ
 35 δόξης μενούσης, ἐμπέπλασθαι τε τῶν παθητικῶν κινήσεων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τοῦτο παῦλάν τινα λαμβάνοντος τοῦ πάθους καὶ ἡσυχάσαντος, τὸν λόγον ἐπικρατέστερον γίνεσθαι. ταῦτα γὰρ ἀληθῆ μὲν ἐστίν, εἴπερ τινὰ καὶ ἄλλα, μάχεται δὲ ταῖς ὑποθέσεσιν αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τὰ ἐπιφερόμενα τόνδε τὸν τρόπον ἔχοντα.

„Λέγεται δὲ καὶ τοιαῦτα εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν παθῶν·
(δ 103)

— — λαιψηρὸς δὲ κόρος στυγεροῖο γόοιο.

καὶ ἔτι τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ κατὰ τὴν λύπην ἀγωγόν (Eur. fr. 576N)

— — τοῖς δὲ δυστυχοῦσί πως

5

Τερπνὸν τὸ κλαῦσαι κάποδύρασθαι τύχας.

καὶ ἔτι τούτων ἐφεξῆς· (δ 113?)

᾿Ως φάτο· τοῖσι δὲ πᾶσιν ὑφ' ἴμερον ὤρρε γόοιο.

καί· (Eur. El. 125. 126)

Τὸν αὐτὸν ἀνέγειρε γόον, ἄναγε πολύδακρυν ἀηδόνα.“ 10

ἔστι δὲ ἀμέλει πάμπολλα καὶ ἄλλα τοιαῦτα παρὰ τῶν ποιητῶν
ἀθροῖσαι μαρτύρια τοῦ καὶ λύπης καὶ δακρῶν καὶ κλαυθμῶν καὶ
θρήνου καὶ νίκης καὶ τιμῆς καὶ πάντων [τε] τῶν τοιούτων ἐμπίπλα-
σθαι τοὺς ἀνθρώπους, ἐφ' οἷς οὐδὲν χαλεπὸν ἔστι συλλογίζεσθαι τὴν
αἰτίαν, δι' ἣν ἐν τῷ χρόνῳ πάυεται μὲν τὰ πάθη, κρατεῖ δὲ τῶν ὀρ- 15
μῶν ὁ λόγος. ὡς γὰρ ἐφίεται τὸ παθητικὸν τῆς ψυχῆς οἰκείων τι-
νῶν ὀρεκτῶν, οὕτως καὶ τυγχανόντων αὐτῶν ἐμπίπλονται, κἂν τούτῳ
τὴν ἑαυτῶν κίνησιν καθίστησιν, ἥτις ἐκράτει τῆς ὀρμῆς τοῦ ζῆου
καὶ καθ' ἑαυτὴν ἤγεν ἐφ' ὅτι παρήγετο. Ultima (a verbis ἔστι δὲ ἀμέλει)
omnia Posidonio tribuenda arbitror. 20

468 Plutarchus de virtute morali ep. 10 p. 449d. Ἴσα τοίνυν
τὰ ἁμαρτήματα πάντα καὶ πάσας τιθέμενοι τὰς ἁμαρτίας, εἰ μὲν ἄλλη
πῆ παρορῶσι τὸ ἀληθὲς οὐκ ἔστι καιρὸς ἐν τῷ παρόντι διελέγχειν, ἐν
δὲ τοῖς πλείοσι φαίνονται κομιδῇ παρὰ τὴν ἐνάργειαν ἐνιστάμενοι τῷ
λόγῳ. πᾶν μὲν γὰρ πάθος ἁμαρτία κατ' αὐτοὺς ἔστι καὶ πᾶς ὁ λυ- 25
πούμενος ἢ φοβούμενος ἢ ἐπιθυμῶν ἁμαρτάνει. μεγάλα δὲ τῶν πα-
θῶν διαφοραὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ὀρῶνται — — —
ταῦτα τοίνυν καὶ τὰ τοιαῦτα διακρουόμενοι „τὰς ἐπιτάσεις τῶν
παθῶν καὶ τὰς σφοδρότητας οὗ φασι γίνεσθαι κατὰ τὴν
κρίσιν, ἐν ἧ τὸ ἁμαρτητικόν, ἀλλὰ τὰς δῆξεις καὶ τὰς συστο- 30
λὰς καὶ τὰς διαχύσεις εἶναι τὰς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τῷ
λόγῳ δεχομένας.“

p. 450b. ἐκεῖνο δ' ἐκ τούτου ληπτέον, ὅτι συγχωροῦσι καὶ αὐτοὶ
τῆς κρίσεως ἕτερον εἶναι τὸ ἄλογον, καθ' ὃ φασι γίνεσθαι τὸ
πάθος σφοδρότερον καὶ μείζον, ἐρῶντες πρὸς τοῦνομα καὶ τὸ
ῥῆμα, τὰ δὲ πράγματα δίδόντες τοῖς διαφέρειν τὸ παθητικὸν καὶ ἄλο- 35
γον τοῦ λογιζομένου καὶ κρίνοντος ἀποφαινομένοις.

469 Galenus περὶ τ. τ. ψυχῆς ἡθῶν ed. Bas. I 351 K. p. 820. διὰ

11 ἔστι Cornarius, trad. ἔτι. 13 θρήνον A, ἔνθμου Hamilt. || τε secl-
sit Müller. 24 πλείοσι libri, πάθει Reiske. 30 δῆξεις Amyotus, λήξεις
libri. 32 λόγῳ libri, ἀλόγῳ Mez.

τοῦτο (scil. Posidonius) κατά γε τὴν περὶ τῶν παθῶν πραγματείαν ἐναντιώ-
 τατα φρονεῖ Χρυσίππῳ καὶ ἐν τῷ περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν, πολλὰ μὲν
 ὧν εἶπε Χρυσίππος ἐν τοῖς λογικῶς ζητουμένοις περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς
 μεμψάμενος, ἔτι δὲ πλείω τῶν ἐν τοῖς περὶ διαφορῶν τῶν ἀρετῶν.

5 470 Philodemus περὶ ὀργῆς Col. I (p. 17 Gompr.). εἰ μὲν οὖν
 ἐπετίμα τοῖς ψέγουσι μόνον, ἄλλο δὲ μὴδὲ ἐν ποιούσιν ἢ † βα . . λως †
 Βίαν ἐν τῷ περὶ τῆς ὀργῆς καὶ Χρυσίππος ἐν τ(ῶ)ι πε(ρὶ) παθῶν
 (θ)ε(α)πεν(τι)κῶ, καὶν μετρίως ἴστατο.

10 471 Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (158) p. 413 Mū. ἀλλά,
 νῆ Δία, φήσκει τις ἴσως τῶν Στωϊκῶν, ὥσπερ οὖν καὶ λέγουσιν, οὐ
 τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν εἶναι τῇ ψυχῇ πρὸς τὸ σῶμα κατὰ τε τὰ πάθη
 καὶ τὰ νοσήματα καὶ τὴν ὑγίειαν. At, Galenus inquit, Chrysippus
 ipse hanc corporis et animi analogiam instituit. τί δὲ Χρυσίππος ἐν
 τῷ περὶ παθῶν ἠθικῶ γράφει ταυτί;

15 „Οὔτε γὰρ περὶ τὸ νοσοῦν σῶμά ἐστὶ τις τέχνη, ἣν προ-
 αγορεύομεν ἰατρικὴν, οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τὴν νοσοῦσαν ψυχὴν
 ἐστὶ τις τέχνη, οὔτ' ἐν τῇ κατὰ μέρος θεωρία τε καὶ θεραπείᾳ
 δεῖ λείπεσθαι ταύτην ἐκείνης. διὸ καί, καθάπερ τῷ περὶ τὰ
 σῶματα ἰατρῷ καθέκει τῶν τε συμβαινόντων αὐτοῖς παθῶν ἐν-
 20 τὸς εἶναι, ὡς εἰώθαι τοῦτο λέγειν, καὶ τῆς ἐκάστῳ οἰκειᾶς
 θεραπείας, οὕτω καὶ τῷ τῆς ψυχῆς ἰατρῷ ἐπιβάλλει, ἀμφο-
 τέρων τούτων ἐντὸς εἶναι, ὡς ἐνὶ ἄριστα. καὶ ὅτι οὕτως ἔχει,
 μάθοι ἄν τις τῆς πρὸς ταῦτα ἀναλογίας παρατεθείσης ἀπ' ἀρ-
 χῆς. ἡ γὰρ πρὸς ταῦτα ἀντιπαρατείνουσα οἰκειότης παραστή-
 25 σκει, ὡς οἴομαι, καὶ τὴν τῶν θεραπειῶν ὁμοιότητα, καὶ ἔτι τὴν
 ἀμφοτέρων τῶν ἰατρειῶν πρὸς ἀλλήλας ἀναλογίαν.“

30 ὅτι μὲν οὖν ἀναλογίαν τινὰ βούλονται εἶναι τῶν ἐν τῇ ψυχῇ
 τοῖς κατὰ τὸ σῶμα, δῆλον οἶμαι γεγονέναι, καὶ οὐ μόνον γε διὰ τῆς
 προγεγραμμένης ῥήσεως, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν ἐφεξῆς γράφει, τόνδε τὸν
 τρόπον ἐχόντων·

„Καθάπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος θεωρεῖται ἰσχύς τε
 καὶ ἀσθένεια, εὐτονία καὶ ἀτονία [καὶ τόνος], πρὸς δὲ τούτοις
 ὑγίειά τε καὶ νόσος, εὐεξία τε καὶ καχεξία,“ καὶ τᾶλλα ὅσα τού-
 35 τοις ἐξῆς καταλέγει πάθη τε καὶ ἀβῶσθήματα καὶ νοσήματα, „κατὰ
 τὸν αὐτόν, φησί, τρόπον ἀνάλογόν τινα πᾶσι τούτοις καὶ ἐν
 ψυχῇ λογικῇ συνίσταται τε καὶ ὀνομάζεται.“

εἶθ' ἐξῆς ἐπιφέρων φησὶν „Ὡς οἴομαι, ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀνα-
 λογίας τε καὶ ὁμοιότητος καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς συνωνυμίας γεγε-
 νημένης. Καὶ γὰρ καὶ κατὰ ψυχὴν τινὰς λέγομεν ἰσχύειν καὶ

3 ὧν scripsi, οὖν ed.
 τινές. 32 seclisit Müller.

6 fortasse ἢ βα(ι)ά, ὡς.
 35 ἀνάλογά Müller.

27 τινὰ Cornarius, li.

ἀσθενεῖν καὶ εὐτόνους καὶ ἀτόνους εἶναι, καὶ ἔτι νοσεῖν καὶ ὑγιαίνειν, οὕτω πως καὶ τοῦ πάθους καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ἀρ-
 ῥωστήματος λεγομένου καὶ τῶν τούτοις παραπλησίων.“

His verbis dicit Galenus Chrysippum analogiam statuisset quae inter synonymas et corporis et animi condiciones intercedat: „καὶ γὰρ τοῦνομα καὶ τὸν λόγον αὐτῶν εἶναι τὸν αὐτόν, εἰ γε δὴ συνώνυμά φησιν ὑπάρχειν αὐτά.“ — — ὅτι μὲν οὖν πρόκειται τῷ Χρυσίππῳ ἀναλογίαν ἅπασαν ἐξηγεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν, ἐκ τούτων δῆλον. εἰ δὲ ἐπιχειρήσας αὐτὸ ποιεῖν, οὐ τυγχάνει τοῦ προτεθέντος, οὐκ ἀποστατέον ἐστὶ τῆς ὁμοιότητος, ἀλλὰ (416 Mü.) τῇ 10 διδασκαλίᾳ μεμπτέον, ὡς οὐκ ἀληθεῖ. τοῦτο δ' οὐδὲν ἤττον αὐτῷ καὶ κατὰ τὸν ἐφεξῆς ὑπάρχει λόγον ἅπαντα τὸν ἐν τῷ περὶ παθῶν ἠθικῷ. γράφει γοῦν ὧδε·

„Διὸ καὶ κατὰ τρόπον προῆκται Ζήνωνι λόγος. ἡ δὲ τῆς ψυχῆς νόσος ὁμοιοτάτη ἐστὶ τῇ τοῦ σώματος ἀκαταστασίᾳ. 15 λέγεται δὲ εἶναι σώματος νόσος ἡ ἀσυμμετρία τῶν ἐν αὐτῷ, θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, ξηροῦ καὶ ὑγροῦ.“

Καὶ μετ' ὀλίγα·

„Ἡ δ' ἐν τῷ σώματι ὑγίεια εὐκρασία τις καὶ συμμετρία τῶν δ' εἰρημένων.“ 20

Καὶ πάλιν ἐφεξῆς·

„Οἶμαι γὰρ εἶναι εὐεξίαν σώματος τὴν ἀρίστην τῶν ῥηθέντων εὐκρασίαν.“

Καὶ πάλιν ἐφεξῆς·

„Λέγεται δὲ καὶ ταῦτα οὐκ ἄπο τρόπου ἐπὶ τοῦ σώματος, 25 διότι ἡ ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ ὑγροῖς καὶ ξηροῖς γενομένη συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία ἐστὶν ὑγίεια ἢ νόσος, ἡ δ' ἐν νεύροις συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία ἰσχύς ἢ ἀσθένεια καὶ εὐτονία ἢ ἀτονία, ἡ δ' ἐν τοῖς μέλεσι συμμετρία ἢ ἀσυμμετρία κάλλος ἢ αἰσχος.“

Sequentibus G. multis verbis probare studet, Chrysippum dicere 30 nequivisse: τίνων ἐστὶ μορίων ἢ τῆς ψυχῆς ὑγίεια συμμετρία καὶ νόσος ἀσυμμετρία.

471a Galenus de H. et Plat. decr. V 2 (160) p. 420 M. καίτοι γράφει γ' ἐφεξῆς ὧν ὀλίγον ἔμπροσθεν αὐτοῦ παρεθέμην ῥήσεων ὧδ.

„Διὸ καὶ καλὴ ἢ αἰσχροὶ ψυχῆ ἀνάλογον ῥηθήσεται κατὰ 35 συμμετρίαν τέ τινα καὶ ἀσυμμετρίαν τοιῶνδ' ἐτινων μερῶν.“

— — τίνα δ' ἐστὶ ταῦτα τὰ τῆς ψυχῆς μόρια, μὴ δυνάμενος εἰπεῖν, ὡς ἂν ἐν ἐνὶ μόνῳ, τῷ λογιστικῷ, καὶ τὴν ὑγίειαν αὐτῆς καὶ τὴν νόσον καὶ τὸ κάλλος καὶ τὸ αἰσχος τιθέμενος, ἀναγκάζεται περι-

πλέκειν τε τὸν λόγον καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς ὡς μερῶν μνημονεύειν. ἐφεξῆς γοῦν οἷς παρεθέμην ὡδὶ γράφει·

„Ἐστι δὲ τῆς ψυχῆς μέρη, δι' ὧν ὁ ἐν αὐτῇ λόγος συν-
έστηκε καὶ ἡ ἐν αὐτῷ διάθεσις. Καὶ ἔστι καλὴ ἡ αἰσχροῦ ψυχῆ
5 κατὰ τὸ ἡγεμονικὸν μόριον ἔχον οὕτως ἢ οὕτως κατὰ τοὺς
οἰκείους μερισμούς.“

πολοὺς οἰκείους μερισμούς, ὃ Χρῦσιππε, προσγράψας ἐφεξῆς ἀπα-
λάξεις ἡμᾶς πραγμάτων. ἀλλ' οὐτ' ἐνταῦθα προσέγραψας, οὐτ' ἐν ἄλλῳ
τινὶ τῶν σεαντοῦ βιβλίων, ἀλλ' ὥσπερ οὐκ ἐν τούτῳ τὸ πᾶν κύρος
10 ὑπάρχον τῆς περὶ τῶν παθῶν πραγματείας, ἀποχωρεῖς τε παραχρηῖμα
τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ καὶ μηκύνεις τὸν λόγον ἐν τοῖς οὐ προσήκουσι,
δέον ἐπιμεῖναι καὶ δεῖξαι, τίνα ποτέ ἐστι τὰ μόρια τοῦ λογιστικοῦ
τῆς ψυχῆς.

472 Galenus de H. et Plat. decr. V 3 (161) p. 425 Mū. Ana-
15 logiam, quam inter corporis et animi condiciones intercedere iudicat,
demonstrare Chrysippus non potuit μετὰ τοῦ καὶ συγγεῖν εἰς ταῦτόν
τὴν θ' ὑγίειαν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ κάλλος. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ σώματος
ἀκριβῶς αὐτὰ διωρίσατο, τὴν μὲν ὑγίειαν ἐν τῇ τῶν στοιχείων
συμμετρίᾳ θίμενος, τὸ δὲ κάλλος ἐν τῇ τῶν μορίων. ἐδήλωσε
20 γὰρ σαφῶς τοῦτο διὰ τῆς προγεγραμμένης ὀλίγον ἐμπροσθεν ῥήσεως,
ἐν ἣ τὴν μὲν ὑγίειαν τοῦ σώματος ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ ξηροῖς
καὶ ὑγροῖς συμμετρίαν εἶναι φησιν, ἅπερ δὴ στοιχεῖα δηλονότι τῶν
σωμάτων ἐστίν, τὸ δὲ κάλλος οὐκ ἐν τῇ τῶν στοιχείων, ἀλλ' ἐν τῇ
τῶν μορίων συμμετρίᾳ συνίστασθαι νομίζει etc.

25 p. 427 M. κατὰ γὰρ τοὺς οἰκείους τοῦ λόγου μερισμούς
καλὴν ἢ αἰσχροῦ ἐφησε γίνεσθαι ψυχῆν. ὑγιαίνουσα δ' ἡ νο-
σοῦσα πῶς ἂν γένοιτο, παρέλιπεν, εἰς ταῦτόν οἶμαι συγγεῖν ἄμφω,
καὶ μὴ δυνάμενος ἀκριβῶς τε καὶ ὠρισμένως ὑπὲρ αὐτῶν ἀπο-
φῆσθαι.

30 473 Galenus de H. et Plat. decr. IV 6 (147) p. 376 Mū. Ὅτι δ'
ὁ Χρῦσιππος οὐχ ἅπαξ ἢ δῖς, ἀλλὰ πάννυ πολλὰκις αὐτὸς ὁμολογεῖ,
δύναμιν τίνα ἑτέραν εἶναι τῆς λογικῆς ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων
αἰτίαν τῶν παθῶν, ἐνεστὶν ἡμῖν ἐκ τῶν τοιούτων καταμαθεῖν, ἐν οἷς

3 Ubi haec verba iterum afferuntur (p. 421, 15 Mū.) post δὲ additur γε.

10 ἀποχωρήσεις libri, corr. Mū. 24 Sequentia: δακτύλου πρὸς δάκτυλον δηλονότι
καὶ συμπάντων αὐτῶν πρὸς τε μετακάρπιον καὶ καρπὸν, καὶ τούτων πρὸς πῆχυν,
καὶ πήχεως πρὸς βραχίονα, καὶ πάντων πρὸς πάντα, καθάπερ ἐν τῷ Πολυκλείτου
κανόνι γέγραπται. πάσας γὰρ ἐκδιδάξας ἡμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ συγγράμματι τὰς συμ-
μετρίας τοῦ σώματος ὁ Πολύκλειτος, ἔργῳ τὸν λόγον ἐβεβαίωσε, δημιουργήσας
ἀνδριάντα κατὰ τὰ τοῦ λόγου προστάγματα, καὶ καλέσας δὴ καὶ αὐτὸν τὸν ἄν-
δριάντα, καθάπερ καὶ τὸ σύγγραμμα, κανόνα ipsa quoque ex Chrys. desump-
sisse Galenum verisimile.

αἰτιᾶται τῶν πραττομένων οὐκ ὀρθῶς ἀτουλαν τε καὶ ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς· οὕτω γὰρ αὐτὰς ὀνομάζει, καθάπερ γε καὶ τὰναντία τὸ μὲν εὐτονίαν τὸ δ' ἰσχύν. ὅσα γὰρ οὐκ ὀρθῶς πράττουσιν ἄνθρωποι, τὰ μὲν εἰς μοχθηρὰν κρίσιν ἀναφέρει, τὰ δ' εἰς ἀτονίαν καὶ ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς, ὥσπερ γε καὶ ὧν κατορθοῦ- 5 σιν ἡ ὀρθὴ κρίσις ἐξηγεῖται μετὰ τῆς κατὰ τὴν ψυχὴν εὐτονίας. ἀλλὰ τοιούτων, ὥσπερ ἡ κρίσις ἔργον ἐστὶ τῆς λογικῆς δυνάμεως, οὕτως ἡ εὐτονία ῥώμη τε καὶ ἀρετὴ δυνάμεως ἐτέρας παρὰ τὴν λογικὴν, ἣν αὐτὸς ὁ Χρῦσιππος ὀνομάζει τόνον, ἀφίστασθαί τε φησιν ἔστιν ὅτε τῶν ὀρθῶς ἐγνωσμένων ἡμῖν, ἐν- 10 δόντος τοῦ τόνου τῆς ψυχῆς καὶ μὴ παραμείναντος ἕως παντὸς μῆδ' ἐξυπηρετήσαντος τοῖς τοῦ λόγου προστάγμασιν, ἐναργῶς ἐν τοῖς τοιούτοις ἐνδεικνύμενος, οἷόν τι τὸ πάθος ἐστίν. ἤδη δὲ καὶ ῥῆσιν αὐτοῦ τινα παραγράφω, περὶ τούτων ἐκιδιάσκουσαν. ἔστι δ' ἐκ τοῦ περὶ παθῶν ἠθικοῦ. 15

„Ἐτι δὲ καὶ κατὰ τοῦτ' ἴσως οἱ ἐπὶ τοῦ σώματος λέγονται τόνοι ἄτονοι καὶ εὐτονοι εἶναι κατὰ τὸ νευρώδες, τῷ δύνασθαι ἡμᾶς ἢ ἀδυνατεῖν ἐν τοῖς διὰ τούτων ἐπιτελουμένοις ἔργοις, καὶ ὁ ἐν τῇ ψυχῇ τόνος λέγεται, ὡς εὐτονία καὶ ἀτονία.“

Καὶ ἐφεξῆς·

„Ὡσπερ γὰρ ἐν δρόμῳ καὶ ἀνθέξει τινὸς καὶ τοῖς πλησίοις ἤδη, ἃ διὰ τῶν νεύρων ἐνεργεῖται, ἔστι τις ἐπιτελεστικὴ κατάστασις καὶ ἐνδοτικὴ, τῶν νεύρων προεκκελυμένων καὶ ἀνειμένων, ἀναλόγως καὶ ἐπὶ ψυχῆς ἐστὶ τοιοῦτο νευρώδες, καθ' ὃ καὶ κατὰ μεταφορὰν ἀνεύρους τινὰς λέγομεν 25 καὶ νεῦρα ἔχειν.“

εἶθ' ἐξῆς ἐξηγούμενος αὐτὸ τοῦτο τάδε γράφει·

„Ὁ μὲν δειμῶν ἐπιγινομένων ἀφίσταται, ὁ δὲ κέρδους ἢ ζημίας φερομένης ἐξελύθη καὶ ἐνέδωκεν, ὁ δὲ καθ' ἕτερα τοιαῦτα οὐκ ὀλίγα. ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων τρέπεται τε καὶ 30 δουλοῦται ἡμᾶς, ὡς ἐνδιδόντας αὐτοῖς καὶ φίλους καὶ πόλεις προδιδόναι, καὶ αὐτοὺς εἰς πολλὰς καὶ ἀσχήμονας πράξεις ἐπιδιδόναι, τῆς πρὸς θάτερα φορᾶς ἐκλυθείσης. οἷος εἰς ἡκται καὶ τῷ Εὐριπίδῃ ὁ Μενέλαος· σπασάμενος γὰρ τὴν μάχαιραν φέρεται ἐπὶ τὴν Ἑλένην ὡς ἀναιρήσων, ἰδὼν δὲ καὶ κατα- 35 πλαγεῖς εἰς τὸ κάλλος ἐξέβαλε τὴν μάχαιραν, οὐδὲ ταύτης ἔτι δυνάμενος κρατεῖν, καθὰ καὶ ἡ ἐπίπληξις αὕτη εἶρηκεν αὐτῷ· (Eur. Andr. 629. 630)

7 conicio τῶινυν. 12 μηδ' Mü., li. μήτ'. 19 ὡς delet Mü. 21 δρόμῳ Mü., li. τρόμῳ. || τοῖς π—οις Mü., li. τῶν π—ων. 31 φίλους Corn., πολλοὺς MA. 33 θάτερα scripsi, θέτερα libri. 37 verba corrupta. Ham. αὐτῇ.

ὁ δ' ὡς ἐσεΐδες μαστὸν [ἐκείνη] ἐκβαλὼν ξίφος
φίλημ' ἐδέξω, προδότιν αἰκάλλων κύνα.“

p. 380 Mū. ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ἐπιφέρων ἐρεῖ·

„Διὸ πάντων τῶν φαύλων οὕτω πραττόντων ἀποστα-
5 κῶς καὶ ἐνδοτικῶς κατὰ πολλὰς αἰτίας, ἀσθενῶς καὶ κακῶς
ἕκαστα πράττειν ἂν λέγοιντο.“

De verbis „κατὰ πολλὰς αἰτίας“ disputat Galenus: Utinam mul-
tas illas Chr. causas protulisset: εἰ γὰρ τις προσέχοι τὸν νοῦν, οὐδὲν
οὕτως εὐρήσει συνέχον τὴν περὶ τῶν παθῶν πραγματείαν, καὶ μά-
10 λιστα τὴν θεραπευτικὴν, ἐν ἣ ταῦτ' ἔγραψεν, ὡς τὸ πάσας γινῶναι
τὰς αἰτίας, ὅφ' ὧν ἀποχωροῦσι τῶν ἐξ ἀρχῆς κρίσεων οἱ κατὰ πάθος
τι πράττοντες. ὁ δέ γε τοσοῦτου δεῖ συμπάσας ἀκριβῶς ἐκιδιδάσκειν,
ᾧστ' οὐδ' αὐτὴν ταύτην ἧς μέμνηται νῦν ἐδήλωσε σαφῶς.

Versus quosdam Medae Euripidis attulisse Chr. in hoc libro
15 G. testatur p. 382 Mū.: ἡ δέ γε Μήδεια βιασθεῖσα πρὸς τοῦ θυμοῦ,
περὶ ἧς καὶ αὐτῆς οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ Χρύσιππος οὐκ αἰσθάνεται καθ'
ἑαυτοῦ τῶν Εὐριπίδου μεμνημένους ἐπῶν· (Eur. Med. 1078. 1079)

Καὶ μανθάνω μὲν, οἷα δρᾶν μέλλω κακά,

Θυμὸς δὲ κρείσσω τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.

20 Cuius rei exemplum hos versus attulerit Chr., ex Galeni loco
non patet.

474 Origenes contra Celsum I 64 Vol. I p. 117, 16 Kō. (p. 379
Delarue). καὶ ταῦτα δ' ἂν προσθεῖην τοῖς λεγομένοις ὅτι Χρύσιπ-
πος ἐν τῷ περὶ παθῶν θεραπευτικῷ πειράται ὑπὲρ τοῦ καταστει-
25 λαι τὰ ἐν ἀνθρώποις πάθη τῶν ψυχῶν, μὴ προσποιησάμενος ποῖον
τὸ τῆς ἀληθείας ἐστὶ δόγμα, θεραπεύειν κατὰ τὰς διαφόρους αἰρέσεις
τοὺς ἐν τοῖς πάθεσι προκατελιγμένους, καὶ φησὶν ὅτι κἂν ἡδονὴ
τέλος ἦ, οὕτως θεραπευτέον τὰ πάθη· κἂν τρία γένη τῶν ἀγαθῶν,
οὐδὲν ἦττον καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον τῶν παθῶν οὕτως ἀπαλλα-
30 τέον τοὺς ἐνεχομένους αὐτοῖς.

Cf. VIII 51 Vol. II p. 266, 18 Kō. (p. 779 Del.). ἀλλὰ φιλανθρω-
πότερον οἶμαι Κέλσου Χρύσιππον πεπειγημέναι ἐν τῷ περὶ παθῶν
θεραπευτικῷ, βουλόμενον θεραπεύσαι τὰ πάθη ὡς κατεπεύγοντα
καὶ ἐνοχλοῦντα τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, προηγουμένως μὲν τοῖς δο-
35 κοῦσιν αὐτῷ ὑγιέσι λόγοις, δευτέρως δὲ καὶ τρίτως κἂν τοῖς μὴ
ἀρέσκουσι τῶν δογμάτων·

„Κἂν γὰρ τρία, φησὶν, ἦ γένη τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὕτω θερα-
πευτέον τὰ πάθη· οὐ περιεργαζόμενον ἐν τῷ καιρῷ τῆς φλεγ-

6 λέγοιντο Mū., li. λέγοιτο. 26 τὸ Φ Del., τι ceteri. 29 καὶ EH, om.
ceteri.

μονῆς τῶν παθῶν τὸ προκαταλαβὸν δόγμα τὸν ὑπὸ τοῦ πάθους ἐνοχλούμενον· μή πως τῇ ἀκαίρῳ περὶ τὴν ἀνατροπὴν τῶν προκαταλαβόντων τὴν ψυχὴν δογμάτων σχολῆ ἢ ἐγχωρούσα θεραπεία παραπόληται.“ Φησὶ δὲ ὅτι „κἂν ἡδονὴ ἢ τὸ ἀγαθὸν καὶ τοῦτο φρονῆ ὁ ὑπὸ τοῦ πάθους κρατούμενος· οὐδὲν ἦττον αὐτῷ βοηθητέον καὶ παραδεικτέον, ὅτι καὶ τοῖς ἡδονὴν τὰγαθὸν καὶ τέλος τιθεμένοις ἀνομολογούμενόν ἐστὶ πᾶν πάθος.“

475 Galenus de H. et Plat. decr. IV 6 (149) p. 383 Mü. *Χρυσίππος δ' οὔτε τῆς ἐν τούτοις ἐναντιώσεως αἰσθάνεται καὶ μυρία ἕτερα 10 γράφει τοιαῦτα, καθάπερ ἐπειδὴν λέγῃ·*

„Ἐστὶ δ', ὡς οἶμαι, κοινότατον ἢ ἄλογος αὕτη φορὰ καὶ ἀπεστραμμένη τὸν λόγον, καθ' ὃ καὶ θυμῷ φαμέν τινας φέρεσθαι.“

καὶ πάλιν·

„Διὸ καὶ ἐπὶ τῶνδε τῶν ἐμπαθῶν ὡς περὶ ἐξεστηκότων ἔχομεν καὶ ὡς πρὸς παρηλλαχότας ποιούμεθα τὸν λόγον καὶ οὐ παρ' ἑαυτοῖς οὐδ' ἐν ἑαυτοῖς ὄντας.“

καὶ ἐφεξῆς δὲ πάλιν ἐξηγούμενος αὐτὰ ταῦτα·

„Ἡ δὲ παραλλαγή γίγνεται καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἀναχώρησις οὐ κατ' ἄλλο τι ἢ τὴν τοῦ λόγου ἀποστροφὴν, ὡς προείπομεν.“

τό τε γὰρ „θυμῷ φέρεσθαι“ καὶ „ἐξεστηκέναι“ καὶ „οὐ παρ' ἑαυτοῖς οὐδ' ἐν ἑαυτοῖς εἶναι“ καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτα, φανερώς μαρτυρεῖ τῷ κρίσεις εἶναι τὰ πάθη κἂν τῇ λογικῇ δυνάμει τῆς ψυχῆς συνίστασθαι, καθάπερ καὶ τὰ οὕτως ἔχοντα·

„Διὸ καὶ τοιαύτας ἔστιν ἀκοῦσαι φωνὰς ἐπὶ τε τῶν ἐρώωντων καὶ τῶν ἄλλως σφόδρα ἐπιθυμούντων, καὶ ἐπὶ τῶν ὀργιζομένων, ὅτι τε τῷ θυμῷ θέλουσι χαρίζεσθαι καὶ ἂν αὐτοὺς εἴτ' ἄμεινον εἴτε μὴ καὶ μηδὲν λέγειν αὐτοῖς καὶ ὡς τοῦτο ἐκ παντός γε τρόπου ποιητέον, καὶ εἰ διαμαρτάνουσι καὶ εἰ ἀσύμφορόν ἐστιν αὐτοῖς.“

καὶ γὰρ καὶ τὰ οὕτως ὑπὸ τοῦ Χρυσίππου λεγόμενα etc. — — ὅμοια δὲ τοῖς προγεγραμμένοις καὶ τὰ οὕτως ὑπὸ τοῦ Χρυσίππου λεγόμενα, καθάπερ ἔχει καὶ τάδε·

„Οἷας μάλιστα φορὰς καὶ οἱ ἐρώμενοι ἀξιούσι πρὸς ἑαυτοὺς ἔχειν τοὺς ἐραστάς, ἀπερικεπτότερον καὶ ἄνευ ἐπιστροφῆς λογικῆς ἵσταμένους, καὶ ἔτι τοῦ παραινούντος λόγου αὐτοῖς ὑπερβατικούς ὄντας, μᾶλλον δ' οὐδ' ὄλως ὑπομονητικούς ἀκοῦσαι τινος τοιοῦτου.“

3 σχολῆ P, σχολῆν A.

22 τό Mü., li. τῶ

24 immo ἀντιμαρτυρεῖ.

Καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα πάντα τῆ παλαιᾷ δόξῃ μαρτυρεῖ, καθάπερ καὶ τὰ ἐφεξῆς αὐτῶν τάδε·

„Οὕτως τε μακρὰν ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ λόγου, ὡς ἂν ἀκού-
σαι ἢ προσέχειν τινὶ τοιούτῳ, ὥστε μὴδὲ τὰ τοιαῦτα ἄπο τρό-
5 που ἔχει γ' αὐτοῖς λέγεσθαι·

(Eur. fr. 341 N) Κύπρις γὰρ οὐδὲ νουθετουμένη χαλᾷ·

Ἄν γὰρ βιάζῃ, μᾶλλον ἐντείνειν φιλεῖ.

(Eur. fr. 668 N) — — — Νουθετούμενος δ' ἔρωσ

Μᾶλλον πιέζει.“ — —

10 Καὶ γὰρ καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἐφεξῆς λεγόμενα τῷ παλαιῷ μαρτυρεῖ
δόγματι περὶ τῆς τῶν παθῶν γενέσεως· ἔχει δ' οὕτως·

„Ὅτι δ' ὥσπερ ἄκαιρον ἐπιτιμητὴν καὶ οὐκ ἐπιγνώμονα
τοῖς γινομένοις ἐν τῷ ἔρῳ ἀποκλίνουνσι τὸν λόγον, καθάπερ
ἄνθρωπον ἀκαίρως δοκοῦντα νουθετεῖν, ἡνίκα δὴ καὶ οἱ θεοὶ
15 δοκοῦσιν αὐτοῖς ἐπιέναι ἐπιορκεῖν.“

καὶ ἔτι τὰ τούτων ἐξήκ·

„Ἐτι μᾶλλον <ἂν> ἐξείη, φησίν, αὐτοῖς τὸ ἐπιὸν ποιεῖν
ἀκολουθοῦσι τῇ ἐπιθυμίᾳ.“

476 Galenus de H. et Plat. dogm. IV 4 (141) p. 356 Mū. dicit
20 „ἄλογος“ vocem adhiberi aut de στερήσει aut de κακώσει τοῦ λόγου.
ἄλλο δὲ τρίτον ἢ καὶ νῆ Δία τέταρτον, ὡς οὗτοι (Chrysippi sc. secta-
tores) βιάζονται, σημαινόμενον οὐκ ἔστιν ἐν ἔθει τοῖς Ἑλλῆσιν, ὃ
ἐξηγεῖσθαι τὴν φωνὴν ἐπαγγέλλονται. δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ
Χρῦσιππος ἐν τῇδε τῇ ῥήσει.

25 „Διὸ καὶ οὐκ ἀπὸ τρόπου λέγεται ὑπὸ τινῶν τὸ τῆς ψυ-
χῆς πάθος εἶναι κίνησις παρὰ φύσιν, ὡς ἐπὶ φόβου ἔχει καὶ
ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὁμοίων. πᾶσαι γὰρ αἱ τοιαῦται κινήσεις
τε καὶ καταστάσεις ἀπειθεῖς τε τῷ λόγῳ εἰς καὶ ἀπεστραμ-
μένα. καθ' ὃ καὶ ἀλόγως φαμὲν φέρεσθαι τοὺς τοιοῦτους,
30 οὐχ οἷον κακῶς ἐν τῷ διαλογίζεσθαι, ὡς ἂν τις εἴποι κατὰ
τὸ ἔχειν ἐναντίως πρὸς τὸ εὐλόγως, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ λό-
γου ἀποστροφὴν.“

Unde haec sumpta sint, ex sequentibus apparet p. 358 Mū. ὡς εἶγε
χρῶμεθα λόγῳ καὶ κατ' αὐτὴν (sc. τὴν τοῦ πάθους κίνησιν), οὐκ ὀρ-
35 θῶς ὁ Χρῦσιππος εἶπεν, ἐν τε τῷ πρώτῳ περὶ παθῶν, „οὐχὶ διη-
μαρτημένως φέρεται καὶ παριδὼν τι κατὰ τὸν λόγον, ἀλλ' ἀπεστραμ-
μένως τε καὶ ἀπειθῶς αὐτῷ,“ καὶ πάλιν ἐν τῷ θεραπευτικῷ τῶν
παθῶν αὐτὰ δὴ ταῦτα τὰ μικρῷ πρόσθεν μοι παραγεγραμμένα διὰ

5 ita Ham., vulgo ἔχειν. 16 ante ἡνίκα haec verba transponit Mū.
17 ἂν post μᾶλλον add. Mū.; fort. ἐξείναι φασι αὐτοῖς. 22 οἱ pro ὁ Mū.

τῆς φήσεως, ἐν ἧ τὸ μὲν ἐναντίως τῷ εὐλόγως λεγόμενον ἄλογον οὐκ ἔφασκεν etc. — — ἐπιφέρων γοῦν φησιν·

„Οἶαι καὶ ἀκρατεῖς αἱ τοιαῦται καταστάσεις εἰσίν, ὡς ἂν οὐ κρατούντων ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐκφερομένων, καθάπερ οἱ τῷ τόνῳ τρέχοντες προσεκφέρονται, οὐ κρατοῦντες τῆς τοιαύτης κινήσεως. οἱ δὲ κατὰ τὸν λόγον κινούμενοι ὡς ἂν ἡγεμόνα καὶ τούτῳ οἰακίζοντες, κἂν ὁποιοσοῦν ἦ, κρατοῦσιν [ἦτοι ἀπαθεῖς εἰσι] τῆς τοιαύτης κινήσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ὀρμῶν.“

Paucis interpositis quibus probat verbis κἂν ὁποιοσοῦν ἦ Chrysippum discrimen illud significare, quod inter πάθος et ἀμαρτημα intercedat, Gal. eundem Chrisippi locum iterum adfert, sed ultimis verbis paullulum mutatis et additis quibusdam:

„κρατοῦσι τῶν κινήσεων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς ὀρμῶν, ὥστε πεισθῆναι, ἐάν περ ἐνδεικνύηται αὐτός, παραπλησίως τοῖς περιπατοῦσιν.“

οὐκ ἀρκεθεῖς δὲ τούτοις ἐπιφέρει·

„Διὸ καὶ αἱ οὕτως ἄλογοι κινήσεις πάθη τε λέγονται καὶ παρὰ φύσιν εἶναι, ἅτ' ἐκβαίνουσαι τὴν λογικὴν σύστασιν.“

ibidem ep. 5 (143) p. 364 Mü. οὐ μόνον τοίνυν οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ ὁ Χρῦσιππος αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ παθῶν συγγράμμασιν ἐπ' οὐδεμιᾶς ὀρμίζει βεβαίως δόξης, ἀλλ' αἰεὶ σαλεύει καθάπερ ἐν κλύδωνι. καὶ γὰρ καὶ χωρὶς λόγου παντὸς γίνεσθαι φησι τὰ πάθη, καὶ αὐτῆς τῆς λογικῆς εἶναι δυνάμεως μόνης, ὥστε διὰ τοῦτο μηδὲ ἐν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις συνίστασθαι, καὶ χωρὶς κρίσεως γίνεσθαι, καὶ αὐτῆς κρίσεις εἶναι. ἐμπέπει δὲ ποτε καὶ εἰς τὸ φάσκειν, εἰκῆ γίνεσθαι τὰς κατὰ τὰ πάθη κινήσεις, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἀναιτίως, εἰ τις ἀκριβῶς ἐξετάξοι τὸ ῥῆμα. αἷς γοῦν ὀλίγον ἔμπροσθεν γέγραφα φήσεσιν ἐφεξῆς φησιν·

„Οἰκείως δὲ τῷ τῶν παθῶν γένει ἀποδίδοται καὶ ἡ πτοιά κατὰ τὸ ἐννεσοβημένον τοῦτο καὶ φερόμενον εἰκῆ.“

Cf. id. V 1 (156) p. 407 Mü. τῶν ἄλλων Στωϊκῶν, οἳ γε μέχρι τοσοῦτου φιλονεικίας ἤκουσιν, ὥστ' ἐπειδὴ τῆς λογικῆς δυνάμεως ἔφασαν εἶναι τὰ πάθη, τοῖς ἀλόγοις ζῴοις μὴ μετέχειν αὐτῶν συγγραφῆν, οἱ πλεῖστοι δ' οὐδὲ τοῖς παιδίοις, ὅτι δηλαδὴ καὶ ταῦτ' οὐδέπω λογικά.

477 Origenes comment. in Matthaeum Vol. III p. 591 Delarue. ὅπερ δὲ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ἀφροδίσια λέλεκται περὶ τῶν παιδίων, τοῦτ'

3 ὅθεν Mü. dubitanter. 7 desunt haec verba in schedis Cantabrig.
15 ἐνδεικνύηται Mü., li. ἐνδείκνυται. 22 ὀρμίζει Mü., li. ὀρίζει.

ἂν λεχθεῖη καὶ περὶ τῶν λοιπῶν παθῶν καὶ ἀφῆσθημάτων καὶ νοσημάτων τῆς ψυχῆς, εἰς ἃ μὴ πέφυκε παιδία ἐμπίπτειν, ὅσα τὸν λόγον μηδέπω συμπεπλήρωσεν.

paulo post: ὁ στραφεῖς ὡς παιδία καὶ ἔξιν ἀναλαβῶν ἐκ λόγου
5 τῆς λύτης ἀπαράδεκτον. —

p. 592. ὡς μὲν οὖν πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἀποδέδεικται καὶ ἄλλοις ὅτι οὐδὲν τῶν παθῶν πίπτει εἰς τὰ μηδέπω συμπεπληρωκότα τὸν λόγον παιδία· εἰ δ' οὐδὲν δηλοῦντι καὶ ὁ φόβος· ἀλλ' εἰ ἄρα ἀνάλογόν τι τοῖς πάθεσι, καὶ ταῦτα ἀμυδρὰ καὶ τάχιστα ἀνασκευαζόμενα καὶ θερα-
10 πευόμενα γίνεται ἐν τοῖς παιδίοις. — — ὅτι τὰ παιδία τὸν μὲν φόβον τῶν φανύων οὐ πάσχει, ἄλλο δέ τι οἱ διακριβοῦντες τὰ τῶν παθῶν καὶ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων λέγουσιν εἶναι φόβον. οἶον δὲ καὶ τὸ τῶν παιδίων ἀμνησίκακον, παρ' αὐτοὺς τοὺς τῶν δακρύων καιροὺς ἐν ἀκαρεῖ μεταβαλλομένων καὶ γελώντων καὶ συμπαιζόντων τοῖς
15 νομιζομένοις λελυπημένοι καὶ πεφοβημένοι, ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν ἀλήθειαν ταῦτα ἐνηργηκόσιν.

478 Galenus de H. et Plat. decr. IV 6 (149) p. 386 Mū. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅταν μνημονεύη τοῦ Μενανδρείου ἔπους, ἐν ᾧ φησι· τὸν νοῦν ἔχων ὑποχείριον εἰς τὸν πίθον δέδωκα, φανερώς κἀνταῦθα μαρ-
20 τυροῦσαν ἀπόφασιν τῇ παλαιᾷ δόξῃ παρατίθεται, καθάπερ κἀπειδὰν ἐξηγούμενος τὸ μὴ παρ' ἑαυτοῖς εἶναι μηδ' ἐν ἑαυτοῖς λέγει ταυτί·

„Οἰκείως δὲ καὶ ἐκφέρεσθαι λέγονται οἱ οὕτως ὀργιζόμενοι, τοῖς ἐπὶ τῶν δρομέων προεκφερομένοις παραπλησίως κατὰ τὸ πλεονάζον, τῶν μὲν παρὰ τὴν ἐν τῷ τρέχειν ὀρμὴν,
25 τῶν δὲ παρὰ τὸν ἴδιον λόγον. οὐ γὰρ ἂν οὕτως οἷ γε κρατοῦντες τῆς κινήσεως καθ' ἑαυτοὺς ἂν κινεῖσθαι λέγοιντο, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ βίαν ἔξωθεν αὐτῶν.“

ὁμολογεῖ κἀνταῦθα βίαν τινὰ τὴν κινουσαν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐμπαθέσιν ὀρμάς, ὀρθότατα γινώσκων, πλὴν ὅτι τὴν βίαν ἔξωθεν αὐ-
30 τῶν ἔφησεν εἶναι, δέον οὐκ ἔξωθεν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχειν εἰπεῖν etc. — — ὕπερ, οἶμαι, καὶ διὰ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ὁ Χρύσιππος κατασκευάζων οὐκ αἰσθάνεται. παρατίθεται γοῦν τὸν Εὐριπίδου γεγραμμένον Ἡρακλεῖ πρὸς Ἄδμητον διάλογον. ἔχει δ' ὧδε· (Alc. 1079)

35 Τί δ' ἂν προκόπτοις, εἰ θέλεις στένειν αἰε;
ταυτί μὲν Ἡρακλῆς λέγει, ὁ δ' Ἄδμητος ἀποκρίνεται·

Ἔγνωκα κ' αὐτός, ἀλλ' ἔρως τις ἐξάγει.

δῆλον γὰρ ὅτι τῆς ἐπιθυμητικῆς δυνάμεως, οὐ τῆς λογικῆς ὁ ἔρως πάθος ὑπάρχων ἐξάγει τὴν ὄλην ψυχὴν καὶ ἄγει τὸν ἄνθρωπον εἰς

ἐναντίας πράξεις ὧν ἐξ ἀρχῆς ἐκεκρίκει. παρατίθεται δὲ καὶ τὰ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον εἰρημένα· (Ω 549—551)

Ἄνσχεο μῆδ' ἀλίαστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·

Οὐ γάρ τι πρήξεις, ἀκαχήμενος υἱὸς ἔῃος,

Οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα. 5

Ταῦτα μὲν φησι λέγειν αὐτὸν „παρ' αὐτῷ διαλεγόμενον (οὔτω γὰρ ἔγραψεν αὐτοῖς ὀνόμασιν), ἐξίστασθαι δ' οὐκ ὀλιγάκις ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων κρίσεων ἐν τοῖς κυμπίπτουσιν, καὶ μὴ κρατεῖν ἑαυτοῦ νικωμένου ὑπὸ τῶν παθῶν.“

Καὶ γὰρ οὖν ἀνταῦθα „τό τε τῶν κρίσεων ἐξίστασθαι“ καὶ τὸ 10 „μὴ κρατεῖν ἑαυτοῦ“ καὶ τὸ „ποτὲ μὲν εἶναι παρ' ἑαυτῷ, ποτὲ δ' οὐ“ καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτα, τοῖς τε φαινομένοις ἐναργῶς ὁμολογεῖ καὶ τῇ παλαιᾷ δόξῃ περὶ παθῶν τε καὶ ψυχῆς δυνάμεων, οὐ μὴν οἷς ὑπέθετο Χρῦσιππος. ὁμοίως δ' εἴρηται καὶ τὰ τοιαῦτα κατὰ τὸ περὶ τῶν παθῶν βιβλίον. 15

„Τὸ γὰρ δὴ cesοβημένον καὶ παρηλλαχὸς ἐν ἡμῖν καὶ ἀπειθὲς τῷ λόγῳ οὐχ ἦττον ἐπὶ τῆς ἡδονῆς καταγίνεται.“

καὶ πάλιν·

„Οὔτω γὰρ ἐξιστάμεθα καὶ ἔξω γινόμεθα ἑαυτῶν καὶ τελῶς ἀποτυφλούμεθα ἐν τοῖς σφαλλομένοις, ὥστ' ἔστιν ὅτε 20 σπόγγον ἔχοντες ἢ ἔριον ἐν ταῖς χερσὶν τοῦτο διαράμενοι βάλλομεν ὡς δὴ τι περανοῦντες δι' αὐτῶν· εἰ δ' ἐτυγχάνομεν μάχαιραν ἔχοντες ἢ ἄλλο τι, τούτῳ ἂν ἐχρησάμεθα παραπλησίως.“

καὶ ἐφεξῆς·

„Πολλάκις δὲ κατὰ τὴν τοιαύτην τυφλότητα τὰς κλείς δάκνομεν, καὶ τὰς θύρας τύπτομεν, οὐ ταχὺ αὐτῶν ἀνοιγόμενων, πρὸς τε τοὺς λίθους ἐὰν προσπταίσωμεν, τιμωρητικῶς προσφερόμεθα καταγνύντες καὶ ρίπτουντες αὐτοὺς εἰς τινὰς 30 τόπους, καὶ ἐπιλέγοντες καθ' ἕκαστα τούτων ἀτοπώτατα.“

ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς ἐξῆς φησιν·

„Ἐννοήσειε δ' ἂν τις ἐκ τῶν τοιούτων καὶ τὴν ἐν τοῖς πάθεσιν ἀλογιστίαν, καὶ ὡς ἐν τοῖς τοιούτοις ἀποτυφλούμεθα καιροῖς, ὡς ἂν ἕτεροί τινες γερονότες τῶν προδιαλελογισμένων.“ 35

ὅλας δ' εἰτις ἐκλέγοι πάντα καὶ παραγράφου νῦν, ὅσα κατὰ τὸ περὶ π. βιβλίον εἴρηται αὐτῷ, μαχόμενα μὲν οἷς αὐτὸς ὑπέθετο δόγμασιν, ὁμολογοῦντα δὲ τοῖς τε φαινομένοις ἐναργῶς καὶ τῇ Πλάτωνος δόξῃ, μῆκος ἂν ἄμετρον τι γένοιτο τοῦ βιβλίου. μεστὸν γὰρ ἐστίν

αὐτῷ τὸ γράμμα τῶν τε [καί] κρίσεων ἐξίστασθαι λέγοντι καὶ τῶν προδιαλελογισμένων διὰ τὸν θυμὸν ἢ τὴν ἐπιθυμίαν ἢ τὴν ἡδονήν, ἢ τι τοιοῦτον etc.

479 Galenus de H. et Plat. decr. IV 5 (144) p. 366 Mü. Cum de motu in affectibus verba facit, dicit: τῆς ἀμέτρου καί, ὡς αὐτὸς εἶωθεν ὀνομάζειν, ἐκφόρου κινήσεως. — ἢ δ' οὖν ῥῆσις ἢ κατὰ τὸ θεραπευτικὸν τῶν παθῶν βιβλίον ᾧδ' ἔχει.

„Οἰκείως δὲ καὶ ὀρμὴ πλεονάζουσα λέγεται εἶναι τὸ πάθος, ὡς ἂν τις ἐπὶ τῶν ἐκφερομένων κινήσεων πλεονάζουσαν κίνησιν εἴποι, τοῦ πλεονασμοῦ ἐν αὐτῇ γινομένου κατὰ τὴν τοῦ λόγου ἀποστροφὴν καὶ τὸ ἄνευ τοῦ πλεονασμοῦ τούτου σωτικόν. ὑπερβαίνουσα γὰρ τὸν λόγον ἢ ὀρμὴ καὶ παρὰ τοῦτον ἀθρόως φερομένη οἰκείως τ' ἂν πλεονάζειν ῥηθεῖν καὶ κατὰ τοῦτο παρὰ φύσιν γίνεσθαι καὶ εἶναι ἄλογος, ὡς ὑπογράφομεν.“

480 Galenus de H. et Plat. decr. IV 5 (144) p. 368 M. τὴν μὲν οὖν ἐκ τοῦ πρώτου περὶ παθῶν ῥῆσιν, ἔνθα φησὶν χωρὶς κρίσεως γίνεσθαι τὰ πάθη, παρεθέμην ἔμπροσθεν. ὅτι δὲ καὶ κατὰ τὸ θεραπευτικὸν αὐτοῦ βιβλίον, ὃ δὴ καὶ ἡθικὸν ἐπιγράφεται, τῆς αὐτῆς δόξης ἔχεται, μαθεῖν ἔστιν ἐκ τῆσδε τῆς ῥήσεως.

(145) „Οὐ γὰρ ἐν τῷ κρίνειν ἀγαθὰ ἕκαστα τούτων λέγεται ἀβρῶστηματα ταῦτα, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπὶ πλέον ἐκπεπτωκέναι πρὸς ταῦτα τοῦ κατὰ φύσιν.“

(Quae si quis falso interpretatus sit,) ἐκ τῶν ἐπιφερομένων ἢ γνώμη τοῦ Χρυσίππου καταφανήσεται

„Ὅθεν οὐκ ἀλόγως γυναικομανεῖς τινες λέγονται καὶ ὀριθομανεῖς.“

— Ἄλλὰ νῆ Δία ἴσως ἂν τις φήσειε, τὸ μανιῶδες οὐ διὰ τὴν ἄλογον γίνεσθαι δύναμιν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπὶ πλέον ἢ προσῆκεν ἐξήχθαι τὴν τε κρίσιν καὶ τὴν δόξαν, ὡς εἰ καὶ οὕτως ἔλεγεν, ἀβρῶστηματα γίνεσθαι κατὰ τὴν ψυχὴν οὐχ ἀπλῶς τῷ ψευδῶς ὑπειληφέναι περὶ τινων, ὡς ἀγαθῶν ἢ κακῶν, ἀλλὰ τῷ μέγιστα νομίζειν αὐτά· μηδέπω γὰρ ἀβρῶστημα τὴν περὶ τῶν χρημάτων εἶναι δόξαν, ὡς ἀγαθῶν, ἀλλ' ἐπειδὴν τις αὐτὰ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι νομίζει καὶ μηδὲ ζῆν ἄξιον ὑπολαμβάνη τῷ στερηθέντι χρημάτων. ἐν τούτῳ γὰρ συνίστασθαι τὴν τε φιλοχρηματίαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν ἀβρῶστηματα οὕσας. Ἄλλὰ τῷ ταῦτα φάσκοντι Ποσειδάμιος ἀντιλέγων ᾧδὲ πῶς φησι· τοιοῦτων δ' ὑπὸ τοῦ Χρυσίππου λεγομένων etc. Ultima verba evincunt antecedentia Chrysippea esse.

1 καὶ seclusi.

11 scribendum <ὡς> καί.

481 Posidonius apud Galenum de H. et Plat. decr. IV 7 p.391 Mü.

ὁ γοῦν ὄρος οὗτος, φησίν, ὁ τῆς ἄτης, ὡσπερ οὖν καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν παθῶν, ὑπὸ τε Ζήνωνος εἰρημένοι καὶ πρὸς τοῦ Χρυσίππου γεγραμμένοι, σαφῶς ἐξελέγχουσι τὴν γνώμην αὐτοῦ. „δόξαν γὰρ εἶναι πρόσφατον, τοῦ κακὸν αὐτῷ παρεῖναι,“ φησὶ τὴν λύπην. ἐν ᾧ καὶ συν-⁵τομώτερον ἐνόητε λέγοντες ὡδὲ πως προφέρονται. „λύπη ἐστὶ δόξα πρόσφατος κακοῦ παρουσίας.“ εἶναι μὲν δὴ τὸ πρόσφατόν φησι „τὸ ὑπόγνον κατὰ τὸν χρόνον,“ ἀξιοῖ δὲ (sc. Posidonius) τὴν αἰτίαν ὑπ' αὐτῶν ῥηθῆναι, δι' ἣν ἢ τοῦ κακοῦ δόξα πρόσφατος μὲν οὕσα συστέλλει τε τὴν ψυχὴν καὶ λύπην ἐργάζεται, χρονισθεῖσα δ' ἢ οὐδ' ὄλως ἢ οὐκ¹⁰ ἔθ' ὁμοίως συστέλλει. καίτοι οὐδὲ τὸ πρόσφατον ἐχρῆν ἐγκείσθαι κατὰ τὸν ὄρον, εἴπερ ἀληθῆ τὰ Χρυσίππου. κατὰ γὰρ τὴν γνώμην αὐτοῦ μᾶλλον τοῦ μεγάλου κακοῦ ἢ ἀνυπομονήτου ἢ ἀκαρτερήτου, καθάπερ αὐτὸς εἴωθεν ὀνομάζειν, τὴν λύπην εἰρησθαι ἔδει δόξαν, οὐ πρόσφατον. ἔνθα καὶ διχόθεν ὁ Ποσειδώνιος ἀντι-¹⁵λέγει τῷ Χρυσίππῳ, κατὰ μὲν τοῦτον τὸν δεύτερον ὀρισμὸν ἀναμιμνήσκων τῶν τε σοφῶν καὶ τῶν προκοπόντων, ὡς ἔμπροσθεν εἰρηται· οἱ μὲν γὰρ ἐν μεγίστοις ἀγαθοῖς, οἱ δ' ἐν μεγίστοις κακοῖς ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνοντες εἶναι, ὅμως οὐ γίνονται διὰ τοῦτ' ἐν πάθει· κατὰ δὲ τὸν πρῶτον ἐρωτᾷ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐχ ἢ τῆς τοῦ κακοῦ παρουσίας²⁰ δόξα τὴν λύπην, ἀλλ' ἢ πρόσφατος ἐργάζεται μόνη etc.

482 Galenus de Platonis et Hippocr. plac. IV 7 p. 392 M. καὶ φησι διότι πᾶν τὸ ἀμελέτητον καὶ ξένον ἀθρόως προσπίπτων ἐκπίπτει τε καὶ τῶν παλαιῶν ἐξίστησι κρίσεων, ἀσκηθὲν δὲ καὶ συνεθισθὲν καὶ χρονίσαν ἢ οὐδ' ὄλως ἐξίστησιν, ὡς κατὰ πάθος κινεῖν, ἢ ἐπὶ μι-²⁵κρὸν κομιδῇ· διὸ καὶ προενδημεῖν δεῖν φησι τοῖς πράγμασι μήπω τε παροῦσιν οἷον παροῦσι χρῆσθαι. βούλεται δὲ τὸ προενδημεῖν ῥῆμα τῷ Ποσειδωνίῳ τὸ οἷον προαναπλάττειν τε καὶ προτυποῦν τὸ πρᾶγμα παρ' ἑαυτῷ τὸ μέλλον γενήσεσθαι καὶ ὡς πρὸς ἤδη γενόμενον ἐθισμὸν τινα ποιεῖσθαι κατὰ βραχύ. διὸ καὶ τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου παρελήφεν³⁰ ἐνταῦθα, ὡς ἄρα τινὸς ἀναγγελλαντος αὐτῷ τεθνάναι τὸν υἱὸν εὐμάλα καθεστηκότως εἶπεν „ᾗδειν θνητὸν γεννήσας“ καὶ ὡς τοῦτο λαβῶν Εὐριπίδης τὸ νόημα τὸν Θεσέα πεπολήκε λέγοντα· (Eur. fr. 392 N)

ἐγὼ δὲ <τοῦτο> παρὰ σοφοῦ τινος μαθὼν
εἰς φροντίδας νοῦν συμφορὰς τ' ἐβαλλόμεν,
φνγὰς τ' ἑμαντῷ προστιθεὶς πάτρας ἐμῆς
θανάτους τ' ἀώρους καὶ κακὰς ἄλλας ὁδοὺς,

35

2 ἄτης] λύπης coni. Cornarius et Bake. 5 τοῦ Mü., τὸ libri. || pro ἐν ᾧ malim δ. 8 ὑπ' add. Mü. 15 ἔδει add. Kühn. 23 φησι] sc. Chrysippus cf. Bake Posid. rell. p. 204. || vulgo ἀμέτρητον cf. Petersen p. 25. || ἐκπλήττει Kühn. 28 Χρυσίππῳ reponit Bake h. l.

ὥστ' εἰ τι πάσχοιμ' ὧν ἐδόξαζόν ποτε

μή μοι νεώρες προσπεσόν ψυχῆν δάκοι.“

οὕτω δὲ εἰρησθαί φησι καὶ τὰ τοιαῦτα· (Eur. fr. 818 N)

5 „εἰ μὲν τόδ' ἤμαρ πρῶτον ἦν κακουμένω
καὶ μὴ μακρὰν δὴ διὰ πόνων ἐναυστόλουν,
εἰκὸς σφαδάζειν ἦν ἂν ὡς νεόζυγα
πῶλον, χαλινὸν ἀρτίως δεδεγμένον·
νῦν δ' ἀμβλὺς εἰμι καὶ κατηρτυκῶς κακῶν“
ἔσθ' ὅτε τὰ τοιαῦτα· (Eur. Alc. 1085)

10 μακρὸς
χρόνος μαλάξει· νῦν δ' ἔτ' ἡβάσκει κακόν.

483 Cicero Tusculan. disput. IV 5, 9. *Chrysippus et Stoici, cum de animi perturbationibus disputant, magnam partem in his partientibus et definiendis occupati sunt; illa eorum peregrina oratio est, qua*
15 *medeantur animis nec eos turbulentos esse patientur.*

484 Cicero Tusculan. disp. IV 29, 63. *quodque vetat Chrysippus, ad recentes quasi tumores animi remedium adhibere; id nos fecimus etc.*

485 Cicero Tusculan. disput. III 25, 61. *Omnibus enim modis fulciendi sunt qui ruunt nec cohaerere possunt propter magnitudinem*
20 *aegritudinis. Ex quo ipsam aegritudinem λύπην Chrysippus, quasi solutionem totius hominis, appellatam putat.*

486 Cicero Tusculan. disput. III 31, 76. *Chrysippus autem caput esse censet in consolando, detrahere illam opinionem maerenti, si se officio fungi putet iusto atque debito.*

25 Cf. ibid. 33, 79.

487 Cicero Tusculan. disp. III 25, 59. *Quocirca Carneades, ut video nostrum scribere Antiochum, reprehendere Chrysippum solebat, laudantem Euripideum carmen illud:*

Mortalis nemo est, quem non attingit dolor

30 *Morbusque; multis sunt humandi liberi,*

Rursum creandi; morsque est finita omnibus;

Quae generi humano angorem nequiquam afferunt.

Reddenda terrae est terra: tum vita omnibus

Metenda, ut fruges. Sic iubet Necescitas.

60. *Negabat genus hoc orationis quicquam omnino ad levandam aegritudinem pertinere.*

488 Cicero Tusculan. disput. IV 29, 62. *Quare omnium philosophorum, ut ante dixi, una ratio est medendi, ut nihil, quale sit illud, quod*

17 scil. ipse Cicero in Consolatione. 29 versus ex Eur. Hypsipyle vid. Nauck fr. 757. 30 multis Lambin., multi libri.

perturbet animum, sed de ipsa sit perturbatione dicendum. Itaque primum in ipsa cupiditate, cum id solum agitur, ut ea tollatur, non est quaerendum, bonum illud necne sit, quod libidinem moveat; sed libido ipsa tollenda est, ut sive, quod honestum est, id sit summum bonum, sive voluptas, sive horum utrumque coniunctum, sive tria illa genera bonorum, tamen, etiamsi virtutis ipsius vehementior appetitus sit, eadem sit omnibus ad deterrendum adhibenda oratio.

489 Olympiodorus in Plat. Alcib. Vol. II p. 54 Creuzer. Ἰστέον γὰρ ὅτι — τρεῖς εἰσι τρόποι καθάρσεως, Πυθαγορικός, Σωκρατικός, Περιπατητικός ἢτοι Στωϊκός· καὶ ὁ μὲν Στωϊκὸς διὰ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία λαταί, 10 τῷ μὲν θυμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ἐπάγων καὶ οὕτω μαλάσσων αὐτήν, τὴν δὲ ἐπιθυμίαν τῷ θυμῷ καὶ οὕτω φωννύων αὐτήν καὶ ἀνάγων πρὸς τὸ ἀνδρικώτερον, δίκην τῶν κεκαμμένων ἡβάδων, ἃς οἱ θέλοντες εὐθῦναι πρὸς τὸ ἐναντίον περιλυγίζουσιν, ἵνα ἐκ τῆς εἰς τὸ ἐναντίον περιφορᾶς τὸ σύμμετρον ἀναφανῇ. Οὕτω καὶ ἐπὶ ψυχῆς ἐκ τοῦ τοιοῦτου τρόπου ἁρμονίαν ἐμποιεῖν 15 ἐπετήθενον.

490 Clemens Al. Strom. VII 17 p. 893 Pott. τριττὴ δὲ θεραπεία ολήσεως, καθάπερ καὶ παντὸς πάθους· μάθησις τε τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ πῶς ἂν ἐξαιρεθῆι τοῦτο· καὶ τρίτον ἢ ἄσκησις τῆς ψυχῆς καὶ ὁ ἐθισμὸς πρὸς <τὸ> τοῖς κριθεῖσιν ὀρθῶς ἔχειν ἀκολουθεῖν δύνασθαι. 20

Cf. paullo post: ἐπὶ δὲ παραβῆ τις τὸν λόγον — εἰ μὲν διὰ τὸ αἰφνίδιον προσπεσεῖν τινα φαντασίαν ἠσθένησεν, προχείρους τὰς φαντασίας τὰς λογικὰς ποιητέον· εἰ δὲ τῷ ἔθει τῷ προκατεσχηκῶτι ἠττηθεῖς γέγονεν, ἢ φησιν ἢ γραφῆ, χυδαῖος, ἀποπαναστέον τὸ ἔθος εἰς τὸ παντελὲς καὶ πρὸς τὸ ἀντιλέγειν αὐτῷ τὴν ψυχὴν γυμναστέον· εἰ δὲ καὶ μαχόμενα δόγματα ἐφέλ- 25 κεσθαί τινας δοκεῖ, ὑπεξαιρετέον ταῦτα etc.

18 τοῦ scripsi, τὸ cod. 20 πρὸς τὸ Wil., πρὸς cod.

Ethica VIII.

De actionibus.

§ 1. De mediis officiis.

491 Plutarchus de comm. not. cp. 23 p. 1069e. *Πόθεν οὖν, φησί, ἀρξωμαι; καὶ τίνα λάβω τοῦ καθήκοντος ἀρχὴν καὶ ὕλην τῆς ἀρετῆς, ἀφείς τὴν φύσιν καὶ τὸ κατὰ φύσιν;* (Incertum an sit ex libro περὶ τοῦ Καθήκοντος Chrysippi.)

492 Commenta Lucani p. 74 Usener. *** de officiis declarat: quae homini a prima conciliatione nascendi sumuntur. inde enim colligit (scil. Cicero) unum hominem sociale esse animal et cum sibi tum omnibus hominibus natura esse conciliatum.

493 Diog. Laërt. VII 107. *ἔτι δὲ καθήκόν φασιν εἶναι ὃ πραχθὲν εὐλογον [τε] ἴσχει ἀπολογισμόν, οἷον τὸ ἀκόλουθον ἐν [τῇ] ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ φυτὰ καὶ ζῶα διατείνει· ὁρᾶσθαι γὰρ κατὰ τούτων καθήκοντα. κατονομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθήκον, ἀπὸ τοῦ κατὰ τινὰς ἦκειν τῆς προσονομασίας εἰλημμένης. ἐνέργημα δὲ αὐτὸ εἶναι ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκίον.*

494 Stobaeus ecl. II 85, 13. *Ἀκόλουθος δ' ἐστὶ τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῶν προηγημένων ὁ περὶ τοῦ καθήκοντος τόπος. Ὅρίζεται δὲ τὸ καθήκον· τὸ ἀκόλουθον ἐν ζωῇ, ὃ πραχθὲν εὐλογον ἀπολογίαν ἔχει· παρὰ τὸ καθήκον δὲ τὸ ἐναντίως. Τοῦτο διατείνει καὶ εἰς τὰ ἄλογα τῶν ζῴων, ἐνεργεῖ γὰρ τι κάκεινα ἀκολουθῶς τῇ ἑαυτῶν φύσει· ἐπὶ <δὲ> τῶν λογικῶν ζῴων οὕτως ἀποδίδεται· τὸ ἀκόλουθον ἐν βίῳ. Τῶν δὲ καθηκόντων τὰ μὲν εἶναι φασὶ τέλεια, ἃ δὴ καὶ κατορθώματα λέγεσθαι. Κατορθώματα δ' εἶναι τὰ κατ' ἀρετὴν ἐνεργήματα, οἷον τὸ φρονεῖν, τὸ δικαιοπραγεῖν. οὐκ εἶναι δὲ κατορθώματα τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα, ἃ δὴ οὐδὲ τέλεια καθήκοντα προσαγορεύουσιν, ἀλλὰ μέσα, οἷον τὸ γαμεῖν, τὸ πρεσβεύειν, τὸ διαλέγεσθαι, τὰ τούτοις ὅμοια.*

495 Diog. Laërt. VII 108. *τῶν γὰρ καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ μὲν καθήκοντα εἶναι, τὰ δὲ παρὰ τὸ καθήκον, τὰ δὲ οὔτε καθήκοντα οὔτε παρὰ τὸ καθήκον. καθήκοντα μὲν οὖν εἶναι ὅσα λόγος*

5 ἀρξωμαι libri, corr. Rasmus. 2 παρὰ libri, corr. Mez. 12 πραχθέν Menag., προαχθέν BP. 13 τε seclusi. || τῇ om. BP. 15 Cf. I n. 230.
16 πρὸς ὄνυμίας B. 20 παραχθέν libri, corr. Menag. 25 τὰ—ἐνεργήματα Davisius, τὸ—ἐνέργημα libri. 30 τὸ δὲ B. || τὰ δὲ οὔτε—καθήκον om. BP.
31 τὰ pro καθήκοντα B.

αἰρεῖ ποιεῖν, ὡς ἔχει γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφούς, πατρίδα, συμπεριφέρεσθαι φίλοις· παρὰ τὸ καθήκον δέ, ὅσα μὴ αἰρεῖ λόγος, ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα, γονέων ἀμελεῖν, ἀδελφῶν ἀφρονιστεῖν, φίλοις μὴ συνδιατίθεσθαι, πατρίδα ὑπερορᾶν καὶ τὰ παραπλήσια. οὔτε δὲ καθήκοντα οὔτε παρὰ τὸ καθήκον, ὅσα οὔτε αἰρεῖ λόγος πράττειν οὔτε ἀπαγορεύει, οἷον κάρφος ἀνε- 5 λίσθαι, γραφεῖον κρατεῖν (<ἦ> στλεγγίδα καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

496 Diog. Laërt. VII 109. καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα ἄνευ περιστάσεως, τὰ δὲ περιστατικά. καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως τάδε· ὕμνιας ἐπιμελεῖσθαι καὶ αἰσθητηρίων καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περιστασιν δὲ τὸ πηροῦν ἑαυτὸν καὶ τὴν κτῆσιν διαβρίπτειν. 10

ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον.

ἔτι τῶν καθηκόντων τὰ μὲν αἰεὶ καθήκει, τὰ δὲ οὐκ αἰεὶ. καὶ αἰεὶ μὲν καθήκει τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, οὐκ αἰεὶ δὲ τὸ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι καὶ περιπατεῖν καὶ τὰ ὅμοια. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον.

ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις τι καθήκον, ὡς τὸ πείθεσθαι τοὺς παῖδας 15 τοῖς παιδαγωγοῖς.

497 Cicero de finibus III 22. Cum vero illa, quae officia esse dixi, proficiscantur ab initiis naturae, necesse est ea ad haec referri, ut recte dici possit omnia officia eo referri, ut adipiscamur principia naturae, nec tamen ut hoc sit bonorum ultimum, propterea quod non inest 20 in primis naturae conciliationibus honesta actio; consequens enim est et post oritur, ut dixi. Est tamen ea secundum naturam multoque nos ad se expetendam magis hortatur quam superiora omnia.

498 Cicero de finibus III 17, 58. Sed cum quod honestum sit, id solum bonum esse dicamus, consentaneum tamen est, fungi officio, cum 25 id officium nec in bonis ponamus, nec in malis. Est enim aliquid in his rebus probabile, et quidem ita, ut eius ratio reddi possit, ergo ut etiam probabiliter acti ratio reddi possit. Est autem officium, quod ita factum est, ut eius facti probabilis ratio reddi possit. Ex quo intelligitur, officium medium quiddam esse, quod neque in bo- 30 nis ponatur, neque in contrariis. Quoniamque in iis rebus, quae neque in virtutibus sunt neque in vitiis, est tamen quiddam, quod usui possit esse, tollendum id non est. Est autem eius generis actio quoque quaedam, et quidem talis, ut ratio postulet agere aliquid et facere eorum; quod autem ratione actum est, id officium appellamus; est igitur officium 35 eius generis, quod nec in bonis putatur nec in contrariis. 59. Atque perspicuum etiam illud est, in istis rebus mediis aliquid agere sapientem. Iudicat igitur, cum agit, officium illud esse. Quod quoniam nunquam fallitur in iudicando, erit in mediis rebus officium. Quod efficitur hac etiam conclusione rationis: Quoniam enim videmus esse quiddam, quod recte 40 factum appellemus, id autem est perfectum officium, erit etiam inchoatum, ut si „iuste depositum reddere“ in recte factis sit, in officiis ponatur „depositum reddere“; illo enim addito „iuste“ fit recte factum,

1 ἐρεῖ B. 5 ἐρεῖ B. || λόγῳ B. 6 ἦ add. Cobetus. 9 καὶ δι' αἰσθ.

P. 13 verba: τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν, οὐκ αἰεὶ δὲ om. BP. 15 μέσοι hic dicuntur, qui nec rationales sunt, ut homines adulti, nec irrationales, ut bruta animalia.

30 quiddam *Madvig*, quoddam *libri*. 35 est *prius Madvig*, sit *libri*.

41 autem etiam *libri*, autem *del. Lambin*. 43 fit *Lambin.*, facit *libri*.

per se autem hoc ipsum reddere in officio ponitur. Quoniamque non dubium est, quin in iis, quae media dicamus, sit aliud sumendum, aliud reiciendum, quicquid ita fit aut dicitur, omne officio continetur. Ex quo intelligitur, quoniam se ipsi omnes natura diligant, tam insipientem quam sapientem sumpturum, quae secundum naturam sint, reiecturumque contraria. Ita est quoddam commune officium sapientis et insipientis; ex quo efficitur versari in iis, quae media dicamus.

499 Stobaeus ecl. II 86, 10 W. πάν δὲ τὸ παρὰ τὸ καθήκον ἐν λογικῷ γινόμενον ἀμάρτημα εἶναι· τὸ δὲ καθήκον τελειωθὲν κατόρθωμα γίνεσθαι. παραμετρεῖσθαι δὲ τὸ μέσον καθήκον ἀδιαφόροις τισί, καλουμένοις δὲ παρὰ φύσιν καὶ κατὰ φύσιν, τοιαύτην δ' εὐφύλιαν προσφερομένοις, ὥστ' εἰ μὴ λαμβάνομεν αὐτὰ ἢ διωδοίμεθα ἀπερισπάστως, μὴ ἂν εὐδαιμονεῖν.

§ 2. Recte facta a mediis officiis qua re differant.

500 Stobaeus ecl. II 93, 14 W. κατόρθωμα δ' εἶναι λέγουσι καθήκον πάντας ἐπέχον τοὺς ἀριθμούς, ἢ — — τέλειον καθήκον· ἀμάρτημά τε τὸ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πραττόμενον ἢ ἐν ᾧ παραλείπεται τι καθήκον ὑπὸ λογικοῦ ζῴου.

501 Stobaeus ecl. II 96, 18 W. ἔτι δὲ τῶν ἐνεργημάτων φασὶ τὰ μὲν εἶναι κατορθώματα, τὰ δὲ ἀμαρτήματα, τὰ δ' οὐδέτερα· κατορθώματα μὲν τὰ τοιαῦτα· φρονεῖν, σωφρονεῖν, δικαιοπραγεῖν, χαίρειν, εὐεργετεῖν, εὐφρανεσθαι, φρονίμως περιπατεῖν, πάνθ' ὅσα κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττεται· ἀμαρτήματα δ' εἶναι τό τε ἀφραίνειν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν καὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ φοβεῖσθαι καὶ τὸ κλέπτειν καὶ καθόλου ὅσα παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πράττεται· οὔτε δὲ κατορθώματα οὔτε ἀμαρτήματα τὰ τοιαῦτα· λέγειν, ἐρωτᾶν, ἀποκρίνεσθαι, περιπατεῖν, ἀποδημεῖν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια.

502 Stobaeus eclog. II 7 p. 97, 5 Wachsm. Πάντα δὲ τὰ κατορθώματα δικαιοπραγήματα εἶναι καὶ εὐνομήματα καὶ εὐτακτήματα καὶ εὐεπιτηδεύματα καὶ εὐτυχήματα καὶ εὐδαιμονήματα καὶ εὐκαιρήματα καὶ εὐσχημονήματα· οὐκ ἔτι μέντοιγε φρονημέματα, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀπὸ φρονήσεως· καὶ ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν, εἰ καὶ μὴ ὠνόμασται, οἷον σωφρονήματα μὲν τὰ ἀπὸ σωφροσύνης, δικαίωματα δὲ τὰ ἀπὸ δικαιοσύνης. Τὰ δὲ ἀμαρτήματα ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἀδικοπραγήματα καὶ ἀνομήματα καὶ ἀτακτήματα.

503 Stobaeus ecl. II 86, 5. τῶν δὲ κατορθωμάτων τὰ μὲν εἶναι ὦν χρῆ, τὰ δ' οὐ. ὦν χρῆ μὲν εἶναι <τὰ> κατηγορούμενα ὠφελήματα, οἷον

3 omni libri, corr. Gruter. 10 διαφόροις libri, corr. Heeren. || ἐκλεγόμενοις Usener. 11 εὐφύλιαν F, ἐφύλιαν P, χρεῖαν Lynden de Panaet. p. 98 alii alia. 12 ὥστ' εἰ μὴ Lynden, ὥστε μὴ libri. || ἀπεριστάτως vel ἀπερισκέπτως coni. Wachsm. 15 ἀπέχον libri, corr. Canter. || ἀμάρτημά τε Heeren, ἀμαρτήματα libri. 28 codd. εὐνομήματα, corr. Dindorf. 29 εὐεπιτηδεύματα Heeren; libri επιτηδεύματα vel ἐπιτεύματα; ἐπιτεύματα Wachsm. in adn. dubitanter, fort. recte. 31 ὁμοίως Heeren, libri ὁμοιώσεως. 32 libri σωφρονημέματα corr. Canter. 36 τὰ addidi. || κατηγορούμενα ὠφελήματα Wachsm., κατηγορημα ὠφέλημα libri.

τὸ φρονεῖν, τὸ σωφρονεῖν· οὐκ εἶναι δὲ ὧν χρὴ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθήκον τὴν αὐτὴν γίνεσθαι τεχνολογίαν.

504 Cicero de finibus III 32. Sed in ceteris artibus cum dicitur „artificiose“ posterum quodam modo et consequens putandum est, quod illi ἐπιγεννηματικόν appellant; cum autem in quo „sapienter“ dicimus, id a 5 primo rectissime dicitur. Quicquid enim a sapiente proficiscitur, id continuo debet expletum esse omnibus suis partibus; in eo enim positum est id, quod dicimus esse expetendum. Nam ut peccatum est patriam prodere, parentes violare, fana depeculari, quae sunt in effectum, sic timere, sic maerere, sic in libidine esse peccatum est etiam sine effectum. 10 Verum ut haec non in posteris et in consequentibus, sed in primis continuo peccata sunt, sic ea, quae proficiscuntur a virtute, susceptione prima, non perfectione recta sunt iudicanda.

505 Philo de sacrif. Abel et Cain § 115 p. 249, 4 Wendl. λέγω δὲ ταῦτα οὐ περὶ τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ περὶ τῶν μέσων τεχνῶν καὶ ὧν ἄλλων 15 ἀναγκαίων περὶ τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν καὶ τὴν τῶν ἐκτὸς περιουσίαν πραγματεύονται. ἐπεὶ ὅγε περὶ ἀγαθῶν καὶ καλῶν τελείων πόνοσ κἂν ὕστερὸς τοῦ τέλους ἱκανὸς ἐξ αὐτοῦ προσωφεληῖσαι τοὺς χρωμένους, τὰ δ' ὅσα ἐκτὸς ἀρετῆς εἰν μὴ προσγένηται τὸ πέρασ ἀνωφελεῖ πάντα.

506 Seneca de beneficiis I 6. Magnum autem esse inter ista dis- 20 crimen vel ex hoc intellegas licet, quod beneficium utique bonum est, id autem quod fit aut datur, nec bonum nec malum est. — Non est beneficium ipsum, quod numeratur aut traditur: sicut ne in victimis quidem, licet opimae sint auroque praefulgeant, deorum est honor, sed pia ac recta voluntate venerantium. itaque boni etiam farre ac fitilla religiosi 25 sunt, mali rursus non effugiunt impietatem, quamvis aras sanguine multo cruentaverint.

507 Seneca de beneficiis II 31. Hoc ex paradoxis Stoicae sectae minime mirabile, ut mea fert opinio, aut incredibile est, eum qui libenter accipit beneficium reddidisse. nam cum omnia ad animum 30 referamus, fecit quisque quantum voluit. et cum pietas, fides, iustitia, omnis denique virtus intra se perfecta sit, etiamsi illi manum exserere non licuit, gratus quoque potest esse homo voluntate.

508 Seneca de beneficiis III cp. 18. refert enim cuius animi sit qui praestat, non cuius status: nulli praeclusa virtus est, omnibus patet, omnes 35 admittit, omnes invitat, ingenuos, libertinos, servos, reges, exules. non eligit domum nec censum, nudo homine contenta est.

509 Seneca de beneficiis IV 21. Quomodo est disertus etiam qui tacet, fortis etiam qui compressis manibus vel etiam adligatis, quomodo gubernator etiam qui in sicco est, quia consummatae scientiae nihil deest, 40 etiamsi quid obstat, quominus se utatur: ita gratus est etiam qui vult tantum nec habet huius voluntatis suae ullum alium quam se testem.

510 Stobaeus Florileg. 103, 22. Χρυσίππου. Ὁ δ' ἐπ' ἄκρον, φησί, προκόπτων ἅπαντα πάντως ἀποδίδωσι τὰ καθήκοντα καὶ οὐδὲν παραλείπει.

Τὸν δὲ τοῦτου βίον οὐκ εἶναι πω φησὶν εὐδαίμονα, ἀλλ'

5 cum Ernestius, quod libri. || dicimus om. A.

ἐπιγίγνεσθαι αὐτῷ τὴν εὐδαιμονίαν ὅταν αἱ μέσαι πράξεις αὐταὶ προσλάβωσι τὸ βέβαιον καὶ ἐκτικὸν καὶ ἰδίαν πῆξιν τινὰ λάβωσι.

511 Clemens Al. Strom. VII 10 p. 867 Pott. καίτοι πράσεται τινα καὶ πρὸς τῶν μὴ γνωστικῶν ὀρθῶς, ἀλλ' οὐ κατὰ λόγον· οἷον ἐπὶ ἀνδρείας· ἔνιοι γὰρ ἐκ φύσεως θυμοειδεῖς γενόμενοι, εἶτα ἄνευ τοῦ λόγου τοῦτο θρέψαντες, ἀλόγως ἐπὶ τὰ πολλὰ ὁρμῶσι καὶ ὅμοια τοῖς ἀνδρείοις ὀρθῶσιν, ὥστε ἐνίοτε τὰ αὐτὰ κατορθοῦν οἷον βασάνους ὑπομένειν εὐκόλως· ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας τῶ γνωστικῶ οὔτε καὶ τὸ αὐτὸ προθέμενοι, οὐδ' ἂν τὸ σῶμα ἅπαν ἐπιδιδῶσιν. — Πᾶσα οὖν ἡ διὰ τοῦ ἐπιστήμονος πράξις εὐπραγία, ἡ δὲ διὰ τοῦ ἀπεπιστήμονος κακοπραγία, κἂν ἔνστασιν σφῆξῃ. ἐπεὶ μὴ ἐκ λογισμοῦ ἀνδρίζεται μηδὲ ἐπὶ τι χρήσιμον τῶν ἐπὶ ἀρετὴν καὶ ἀπὸ ἀρετῆς καταστρεφόντων τὴν πρᾶξιν κατενθύνει. Ὅ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν.

512 Philo Leg. Alleg. III § 210 Vol. I p. 160, 2 Wendl. ἐπεὶ καὶ ὁ φαῦλος ἔνια δρᾷ τῶν καθηκόντων οὐκ ἀφ' ἕξεως καθηκούσης· καὶ ὁ μεθύων μέντοι καὶ μεμνηὸς ἔστιν ὅτε νηφάλια φθέγγεται τε καὶ ποιεῖ, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ νηφούσης διανοίας· καὶ οἱ ἔτι κοιμηθῆ νήπιοι παῖδες οὐκ ἀπὸ λογικῆς ἕξεως (οὐπω γὰρ αὐτοὺς ἡ φύσις λογικοὺς πεπαιδευκε) πολλὰ πράττουσι καὶ λέγουσι ὧν οἱ λογικοί. Βούλεται δὲ ὁ νομοθέτης τὸν σοφὸν μὴ σχετικῶς καὶ εὐαλότως καὶ ὡς ἂν ἐκ τύχης εὐλόγιστον δοκεῖν εἶναι, ἀλλ' ἀπὸ ἕξεως καὶ διαθέσεως εὐλόγιστον.

513 Philo de Cherubim § 14 Vol. I p. 173, 12 Wendl. τὸ δέον πολλάνκις δεόντως οὐκ ἐνεργεῖται καὶ τὸ μὴ καθήκον ἔστιν ὅτε δρᾶται καθηκόντως. Οἷον ἡ μὲν τῆς παρακαταθήκης ἀπόδοσις, ὅταν μὴ ἀπὸ γνώμης ὑγιοῦς γίγνηται, ἀλλ' ἡ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ λαμβάνοντος ἢ ἐπ' ἐνέδρα τῆς περὶ μελζονα πίστιν ἀρνήσεως, καθήκον ἔργον οὐ δεόντως ἐπιτελεῖται. Τὸ δὲ τῶ κάμνοντι μὴ ἀληθεῦσαι τὸν ἰατρόν, κενοῦν ἢ τέμνειν ἢ κατεῖν διεγνωκότα ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ νοσοῦντος, ἵνα μὴ προλαβῶν τὰ δεινὰ φύγῃ τὴν θεραπείαν, ἢ ἐξασθενήσας ἀπέπῃ πρὸς αὐτήν· ἢ πρὸς τοὺς πολεμίους τὸν σοφὸν ψεύσασθαι ἐπὶ τῇ τῆς πατρίδος σωτηρίᾳ, δείσαντα μὴ ἐκ τοῦ ἀληθεῦσαι ῥωσθῆ τὰ τῶν ἀντιπάλων, οὐ καθήκον ἔργον δεόντως ἐνεργεῖται.

514 Frontonis epistulae (de eloquentia ad M. Antoninum) p. 140 ed. Naber. — officiorum genera duo, rationes tripertitae: prima species substantiae, ut sit; altera qualitatis, ut talis sit; tertia rei, ut rem ipsam, cuius causa superiora officia suscepit, expleat — — <dis>cendae exercendaeque sapientiae: tertiam autem hanc speciem rei dico ac negotiis solam terminatam, se quasi contentam. Hac officiorum partitione, si tamen aut ille verum aiebat aut ego olim audita memoria retineo <Stoici utuntur>, ut prima homini ad sapientiam tendenti sint <moli>menta quae ad vitam salutemque pertinent <conservandam>. Igitur et prandere et lavari et ungui et cetera eiusmodi munera sunt sapientis officia. Quamquam neque in balneis quisquam sapientia etc.

Non est sapientiae negotium vesci; sed sine vita quae cibo constat nulla sapientia, studia nulla esse possunt.

515 Clemens Al. Strom. VI 14 p. 796 Pott. ὡσπερ οὖν τὸ μὲν ἀπλῶς σῶξεν τῶν μέσων ἐστίν· τὸ δ' ὀρθῶς καὶ δεόντως κατόρθωμα· οὕτως καὶ πᾶσα πράξις γνωστικοῦ μὲν κατόρθωμα, τοῦ δὲ ἀπλῶς πιστοῦ μέση πράξις λέγοιτ' ἄν, μηδέπω κατὰ λόγον ἐπιτελουμένη μηδὲ μὴν κατ' ἐπίστασιν κατορθουμένη· παντὸς δὲ ἔμπαλιν τοῦ ἐθνικοῦ ἀμαρτητικῆ· οὐ γὰρ ἀπλῶς τὸ εὖ 5 πρᾶττειν ἀλλὰ τὸ πρὸς τινα σκοπὸν τὰς πράξεις ποιεῖσθαι καὶ <κατὰ> λόγον ἐνεργεῖν καθήκον αἱ γραφαὶ παριστᾶσιν.

516 Sextus adv. math. XI 200 (Sextus probaverat ὅτι ἡ φρόνησις οὐκ ἔστι τέχνη τις περὶ τὸν βίον, ἧς ἴδιον οὐδὲν τεχνικὸν ἐστὶν ἔργον). Ἀλλὰ πρὸς τοῦθ' ὑπαντιῶντές φασὶ πάντα μὲν κοινὰ εἶναι καὶ πάντων 10 τὰ ἔργα, διορίζεσθαι δὲ τῷ ἀπὸ τεχνικῆς διαθέσεως ἢ ἀπὸ ἀτέχνου γίνεσθαι. Οὐ γὰρ τὸ ἐπιμελεῖσθαι γονέων καὶ ἄλλως τιμᾶν γονεῖς τοῦ σπουδαίου ἐστὶν ἔργον, ἀλλὰ σπουδαίου τὸ ἀπὸ φρονήσεως τοῦτο ποιεῖν· καὶ ὡς τὸ μὲν ὑγιάζειν κοινόν ἐστι τοῦ τε ἱατροῦ καὶ ἰδιώτου, τὸ δὲ ἱατρικῶς ὑγιάζειν τοῦ τεχνίτου ἴδιον, ὥδε καὶ τὸ μὲν τιμᾶν τοὺς γονεῖς κοινόν 15 τοῦ τε σπουδαίου καὶ μὴ σπουδαίου, τὸ δὲ ἀπὸ φρονήσεως τιμᾶν τοὺς γονεῖς ἴδιον τοῦ σοφοῦ, ὥστε καὶ τέχνην αὐτὸν ἔχειν περὶ τὸν βίον, ἧς ἴδιόν ἐστιν ἔργον τὸ ἕκαστον τῶν πραττομένων ἀπὸ ἀρίστης διαθέσεως πρᾶττειν.

Cf. ibid. 207. Ἄλλοι δὲ εἰσὶν οἱ τῷ διομαλισμῷ καὶ τάξει ταῦτα διο- 20 ρίξεσθαι νομίζοντες. Καθὰ γὰρ ἐπὶ τῶν μέσων τεχνῶν ἴδιόν ἐστι τοῦ τεχνίτου τό τε τεταγμένως τι ποιεῖν καὶ τὸ ἐν τοῖς ἀποτελέσμασι διομαλίζειν (ποιήσαι γὰρ ἄν ποτε καὶ ἰδιώτης τὸ τεχνικὸν ἔργον, ἀλλὰ σπανίως καὶ οὐ πάντοτε, οὐδὲ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως) ὥδε καὶ τοῦ μὲν φρονίμου φασὶν ἔργον εἶναι τὸ ἐν τοῖς κατορθώμασι διομαλίζειν, τοῦ δὲ 25 ἀφρονος τοῦναντίον.

517 Seneca ep. 95, 57. Actio recta non erit, nisi recta fuerit voluntas: ab hac enim est actio. Rursus voluntas non erit recta, nisi habitus animi rectus fuerit: ab hoc enim est voluntas. Habitus porro animi non erit in optimo, nisi totius vitae 30 leges perceperit et quid de quoque iudicandum sit exegerit etc.

518 Philo quod deus sit immutab. § 100 Vol. II p. 78, 4 Wendl. καὶ τοὺς ἄλλοι τι τῶν δεόντων ἀσυγκαταθέτω γνώμη πρᾶττοντας ἐθελουσίως, βιαζομένους δὲ τὸ παρ' αὐτοῖς ἐκούσιον, μὴ κατορθοῦν.

519 Philo Leg. Alleg. I § 93 Vol. I p. 85, 17 Wendl. Διαφέρει δὲ 35 τρία ταῦτα, πρόσταξις, ἀπαγόρευσις, ἐντολὴ καὶ παραίνεσις. ἡ μὲν γὰρ ἀπαγόρευσις περὶ ἀμαρτημάτων γίνεται καὶ πρὸς φαῦλον· ἡ δὲ πρόσταξις <περὶ> κατορθωμάτων· ἡ δὲ παραίνεσις πρὸς τὸν μέσον τὸν μῆτε φαῦλον μῆτε σπουδαῖον. οὔτε γὰρ ἀμαρτάνει ὡς ἀπαγορεύειν ἄν τινα αὐτῷ, οὔτε κατορθοῖ κατὰ τὴν τοῦ ὀρθοῦ λόγον πρόσταξιν, ἀλλὰ 40 χρεῖαν ἔχει παραίνεσεως, τῆς ἀνέχειν μὲν τῶν φαύλων διδασκούσης, προτροπῆς δὲ ἐφίεσθαι τῶν ἀστειῶν. Τῷ μὲν οὖν τελείῳ (scil. σοφῷ) — —

6 κατὰ add. Pott. 7 trad. καθήκων, quod correxi. — gnosticum substituit Clemens pro sapientia. 10 trad. τοὺς ὑπαντιῶντας, corr. Fabricius. 11 libri ante διαθέσεως habent διαιρέσεως καὶ, quae iure seclisit B. 14 τὸ μὲν Bk., μὲν τὸ libri. 24 πάντοτε Fabr., πάνν τότε libri. 33 <μῆ> ἐθελουσίως Mang. 37 περὶ om. UFL Arm. 38 περὶ add. Wendl. || κατορθωμάτων <πρὸς τὸν σπουδαῖον> Mang., <πρὸς τὸν αὐτὸν> Wendl.

προσάττειν ἢ ἀπαγορεύειν ἢ παραινεῖν οὐχὶ δεῖ· οὐδενὸς γὰρ τούτων ὁ τέλειος δεῖται· τῷ δὲ φανύλω προστάξεως καὶ ἀπαγορεύσεως χρεία· τῷ δὲ νηπίῳ παραινήσεως καὶ διδασκαλίας. Ὡσπερ τῷ τελείῳ γραμματικῷ ἢ μουσικῷ οὐδενὸς δεῖ παραγγέλματος τῶν εἰς τὰς τέχνας· τῷ δὲ σφαλλομένῳ περὶ τὰ
5 θεωρήματα ὡσανεὶ τινῶν νόμων, προστάξεις καὶ ἀπαγορεύσεις ἐχόντων· τῷ δ' ἄρτι μανθάνοντι διδασκαλίας.

520 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 11 p. 1037c. (Ἐν τῷ περὶ Νόμου?) Τὸ κατόρθωμά φασι νόμου πρόσταγμα εἶναι· τὸ δ' ἀμαρτημα νόμου ἀπαγόρευμα, διὸ τὸν νόμον πολλὰ τοῖς φανύλοις ἀπαγορεύειν, προσάττειν δὲ μηδὲν· οὐ γὰρ δύνανται κατορθοῦν.

521 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 11 p. 1037e. (Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ Νόμου?) Καὶ τὸν ἱατρὸν τῷ μαθητῇ προσάττειν λέγουσι τεμεῖν καὶ καῦσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ εὐκαίρως καὶ μετρίως· καὶ τὸν μουσικὸν λυρίσαι καὶ ἄσαι, κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐμμελῶς καὶ
15 συμφώνως· διὸ τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ἀτέχνως καὶ κακῶς κολάζουσιν· [ὡς] προσετάχθη γὰρ ὀρθῶς οἱ δ' οὐκ ὀρθῶς ἐποίησαν. Οὐκοῦν καὶ ὁ σοφὸς τῷ θεράποντι προσάττων εἰπεῖν τι καὶ πρᾶξι, κὰν μὴ εὐκαίρως τοῦτο πράξῃ μηδὲ ὡς δεῖ κολάζων, δηλὸς ἐστὶ κατόρθωμα προσάττων, οὐ μέσον· εἰ δὲ μέσα προσάττουσιν οἱ σοφοὶ τοῖς φανύ
20 λοις, τί κωλύει καὶ τὰ τοῦ νόμου προστάγματα τοιαῦτα εἶναι.

522 Philo de sacrificiis Abel et Cain § 43 Vol. I p. 219, 14 Wendl. αἱ τέλειοι ἄρεται μόνου τοῦ τελείου καὶ γνησίου κτήματα· τὰ δὲ μέσα τῶν καθηκόντων ἐφαρμόττει καὶ τοῖς ἀτελέσι μέχρι τῶν ἐγκυκλίων προ-
25 παιδευμάτων ἐλθοῦσιν.

523 Origenes comment. in Matthaeum Vol. III p. 494 Delarue. καὶ πρέπον γέ ἐστι θεοῦ νόμῳ ἀπαγορεύειν τὰ ἀπὸ κακίας καὶ προστάσσειν τὰ κατ' ἀρετήν· τὰ δὲ τῷ ἰδίῳ λόγῳ ἀδιάφορα ταῦτα ἔαν ἐπὶ χώρας, ἰδνόμενα διὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν ἐν ἡμῖν λόγον ἀμαρτανόμενα μὲν κακῶς πράτ-
30 τεσθαι, κατορθούμενα δὲ γίνεσθαι καλῶς.

§ 3. Recte facta et peccata esse paria nihilque medium inter virtutem et vitium.

524 Cicero de finibus III 14, 45. Et quemadmodum opportunitas (sic enim appellemus εὐκαιρίαν) non fit maior productione temporis (habent enim suum modum quae opportuna dicuntur) sic recta effectio (κατόρθωσιν
35 enim ita appello, quoniam recte factum κατόρθωμα) recta igitur effectio, item convenientia, denique ipsum bonum, quod in eo positum est, ut naturae consentiat, crescendi accessionem nullam habet. 46. Ut enim opportunitas illa, sic haec de quibus dixi, non fiunt temporis productione maiora: ob eamque causam Stoicis non videtur optabilior nec

4 ἐσφαλμένῳ παρὰ UFL. 7 Chrysippi esse probant § 6 verba κατὰ' αὐτόν.

10 excidisse: οὐδὲν δὲ τοῖς σοφοῖς ἀπαγορεύειν, οὐ γὰρ δύνανται ἀμαρτανεῖν putat Wy. 16 ὡς del. Reiske. 18 μέσον προσάττων, οὐ κατόρθωμα Madvig.

magis expetenda beata vita, si sit longa, quam si brevis, utunturque simili: Ut si cothurni laus illa esset, ad pedem apte convenire, neque multi cothurni paucis anteponebantur nec maiores minoribus, sic quorum omne bonum convenientia atque opportunitate finitur, nec plura paucioribus nec longinquiora brevioribus anteponent.

525 Porphyrius in Aristot. categ. p. 137, 29 Busse. οἱ δὲ τινὰς μὲν ἕξεις καὶ τοὺς κατὰ ταύτας ποιούς ὑπελάμβανον μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ὡς <τὰς ἀρετὰς καὶ> τοὺς κατὰ ταύτας <ποιούς, τινὰς δὲ ἕξεις> καὶ ποιούς ἐπιδέχεσθαι ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν, ὡς πάσας <τὰς μέσας> τέχνας καὶ τὰς μέσας ποιότητας καὶ τοὺς κατὰ ταύτας ποιούς. ἧς γεγόνασιν δόξης 10 οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Supplementa sunt Bussii. Cf. II n. 393: τὰς μὲν ἕξεις ἐπιτείνεσθαι φασὶ δύνασθαι καὶ ἀνίσθαι· τὰς δὲ διαθέσεις ἀνεπιτάτους εἶναι καὶ ἀνα- νέτους.

526 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1038c. Χρύσιππος, εἰ καὶ 15 πολλὰ πρὸς τοῦναντίον γέγραφε, δῆλός ἐστι προκτιθέμενος τῷ μήτε κακίαν κακίας ἢ ἀμαρτίαν ἀμαρτίας ὑπερέχουσαν εἶναι, μὴτ' ἀρετὴν ἀρετῆς ἢ κατόρθωσιν κατορθώσεως ὅς γε φησὶν ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως „Ὡς περ τῷ Διὶ προσήκει σεμνύνεσθαι ἐπ' αὐτῷ τε καὶ τῷ βίῳ καὶ μέγα φρονεῖν, καί, εἰ δεῖ οὕτως εἰπεῖν, ὑψαυχεῖν καὶ κομᾶν καὶ 20 μεγαληγορεῖν ἀξίως βιοῦντι μεγαληγορίας· οὕτω τοῖς ἀγαθοῖς πᾶσι ταῦτα προσήκει, κατ' οὐθὲν προεχομένοις ὑπὸ τοῦ Διός.“

527 Diog. Laërt. VII 120. ἀρέσκει τε αὐτοῖς ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἀμαρτήματα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν Ἡθικῶν Ζητημάτων καὶ Περσαῖος καὶ Ζήνων. εἰ γὰρ ἀληθὲς 25 ἀληθοῦς μᾶλλον οὐκ ἔστιν οὐδὲ ψεῦδος ψεύδους· οὕτως οὐδὲ ἀπάτη ἀπάτης οὐδὲ ἀμαρτήματα ἀμαρτήματος. Καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίους ἀπέχων Κανώβου καὶ ὁ ἕνα ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώβῳ· οὕτω καὶ ὁ πλείον καὶ ὁ ἕλαττον ἀμαρτάνων ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κατορθοῦν.

528 Stobaeus eclog. II 7 p. 106, 21. Ἴσα τε πάντα λέγουσιν εἰ- 30 ναι τὰ ἀμαρτήματα, οὐκ ἐτι δ' ὅμοια. Καθάπερ γὰρ ἀπὸ μιᾶς τινος πηγῆς τῆς κακίας φέρεσθαι πέφυκε, τῆς κρίσεως οὔσης ἐν πᾶσι τοῖς ἀμαρτήμασι τῆς αὐτῆς· παρὰ δὲ τὴν ἕξωθεν αἰτίαν τῶν ἐφ' οἷς αἱ κρίσεις ἀποτελοῦνται μέσων διαλλαττόντων, διάφορα κατὰ ποιότητα γίνεσθαι τὰ ἀμαρτήματα. Λάβοις δ' ἂν εἰκόνα σαφῆ τοῦ δηλουμένου τῷ ἐπιστήσας· πᾶν γὰρ 35 τὸ ψεῦδος ἐπ' ἴσης ψεῦδος συμβέβηκεν, οὐ γὰρ εἶναι ἕτερον ἕτερον μᾶλλον διεψευσμένον· τό [τε] γὰρ νύκτ' <ἀεὶ> εἶναι ψεῦδος ἔστι, καθάπερ τὸ ἵπποκένταυρον ζῆν· καὶ οὐ μᾶλλον εἰπεῖν ἔστι ψεῦδος εἶναι θάτερον θα- τέρου· ἀλλ' οὐχὶ τὸ ψεῦδος ἐπίσης ψεῦδος ἔστιν, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ διεψευσμένοι ἐπίσης εἰσὶ διεψευσμένοι. Καὶ ἀμαρτάνειν δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον οὐκ 40

5 anteponent *Madvig*, anteponentur A anteponerentur B. 19 ἐφ' ἐαυτῷ Mez. 25 Ζήνων] cf. I n. 224. 26 ψεύδους ψεῦδος (hoc ord.) B. 28 ἐννέα P ἕνα P³. || ὁ ante πλείον om. B, suppl. P¹. 29 ὁ om. B, suppl. P⁵. 31 trad. οὐκ ἔστι, corr. Heeren. 34 trad. μέσον, corr. idem. 37 del. Meineke. 40 καὶ ἀμαρτ. Meineke, libri διαμαρτ.

ἔστιν, πᾶσαν γὰρ ἀμαρτίαν κατὰ διάψευσιν πράττεσθαι. Ἐπι οὐχὶ κατορθώματα μὲν μείζον καὶ ἔλαττον οὐ γίνεσθαι, ἀμαρτήματα δὲ μείζον καὶ ἔλαττον γίνεσθαι· πάντα γὰρ ἔστι τέλεια, διόπερ οὐτ' ἠλλείπειν οὐτ' ὑπερέχειν δύναται ἂν ἀλλήλων.

5 529 Stobaeus ecl. II 113, 18 W. πάντων τε τῶν ἀμαρτημάτων ἴσων ὄντων καὶ τῶν κατορθωμάτων, καὶ τοὺς ἄφρονας ἐπίσης πάντας ἄφρονας εἶναι, τὴν αὐτὴν καὶ ἴσῃν ἔχοντας διάθεσιν. ἴσων δὲ ὄντων τῶν ἀμαρτημάτων εἶναι τινὰς ἐν αὐτοῖς διαφορᾶς, καθ' ὅσον τὰ μὲν αὐτῶν ἀπὸ σκληρᾶς καὶ δυσιάτου διαθέσεως γίνεται, τὰ δ' οὐ.

10 καὶ τῶν σπουδαίων δὲ ἄλλους ἄλλων προτροπετικωτέρους γίνεσθαι καὶ πειστικωτέρους, ἔτι δὲ καὶ ἀγγινοστέρους, κατὰ τὰ μέσα τὰ ἐμπεριλαμβανόμενα τῶν ἐπιτάσεων συμβαινουσῶν.

530 Cicero de finibus III 14, 48. Ut enim qui demersi sunt in aqua, nihilo magis respirare possunt, si non longe absunt a summo, ut iam iamque possint emergere, quam si etiamtum essent in profundo: nec catulus ille, qui iam appropinquat, ut videat, plus cernit, quam is qui modo est natus: item qui processit aliquantum ad virtutis habitum nihilo minus in miseria est quam ille, qui nihil processit — Sed quamquam negant nec virtutes nec vitia crescere, tamen utrumque eorum fundi quodam modo et quasi dilatari putant.

531 Cicero de finibus IV 75. Peccata paria. — Quonam modo? — Ut, inquit, in fidibus pluribus, si nulla earum ita contenta nervis sit, ut concentum servare possit, omnes aequae incontentae sint, sic peccata quia discrepant, aequae discrepant; paria sunt igitur.

25 76. Ut enim, inquit, gubernator aequae peccat, si palearum navem evertit et si auri, item aequae peccat, qui parentem et qui servum iniuria verberat.

77. Quoniam, inquit, omne peccatum imbecillitatis et inconstantiae est, haec autem vitia in omnibus stultis aequae magna sunt, 30 necesse est paria esse peccata.

532 Cicero de finibus IV 21. Omnium insipientiam, iniustitiam, alia vitia similia esse, omniaque peccata esse paria, eosque qui natura doctrinaque longe ad virtutem processissent, nisi eam plane consecuti essent, summe esse miseros, neque inter eorum vitam et 35 improbissimorum quicquam omnino interesse.

533 Porphyrius ad Hor. Serm. I 2, 62. Negat interesse quicquam, utrum quis in matrona an in ancilla an etiam in adultera delinquat, secutus opinionem Stoicorum, qui omnia peccata paria esse dicunt; neque enim rei admissae quantitatem, sed admittentis voluntatem 40 spectant.

534 Acro ad Hor. ep. I 1, 17. Stoicorum sectator — qui non dant virtutem nisi perfectae philosophiae. Peripatetici et alii et non perfectis honorem derelinquant.

2 οὐ quod post alterum ἔλαττον in F legebatur (deerat in P) huc transposuit Madvig. 3 trad. γίνεσθαι, corr. Heeren. — Chrysippea est syllogismorum in hoc frg. forma. 11 πιστικωτέρους libri, corr. Usener. 17 habitum cod. Leidensis, aditum AB procedere = προκόπτειν. 19 et tamen libri. 20 Chrysippus dixit: αἰθέσθαι τὰς ἀρετὰς καὶ διαβαίνειν.

535 Plutarchus quomodo quis in virt. sent. prof. ep. 2 p. 75 f. οἱ δὲ μὴ τιθέμενοι τὰ δόγματα πρὸς τοῖς πράγμασιν ἀλλὰ τὰ πράγματα πρὸς τὰς ἐαυτῶν ὑποθέσεις ὁμολογεῖν μὴ πεφυκότα καταβιαζόμενοι πολλῶν ἀποριῶν ἐμπεπλήκασιν τὴν φιλοσοφίαν, μεγίστης δὲ τῆς εἰς μίαν ὁμοῦ κακίαν πάντας ἀνθρώπους πλὴν ἐνὸς τοῦ τελείου τιθεμένης, ὅφ' ἧς αἰνιγμα γέγονεν ἡ λε- 5 γομένη προκοπή, μικρὸν ἀπολείπουσα ἀφροσύνης ἐσχάτης, τοὺς δὲ μὴ πάντων ἅμα παθῶν καὶ νοσημάτων ἀφειμένους ὑπ' αὐτῆς ἐτι τοῖς μηδενὸς ἀπηλλαγμένοις τῶν κακίστων ὁμοίως παρέχουσα κακοδαιμονοῦντας· οὗτοι μὲν οὖν ἐαυτοὺς ἐλέγχουσιν, ἐν μὲν ταῖς σχο- λαῖς ἴσῃν ἀδικίαν τὴν Ἀριστείδου τῆ Φαλαρίδου τιθέμενοι, καὶ δειλίαν τὴν 10 Βρασίδου τῆ Δόλωνος καὶ νῆ Δία τῆς Μελήτου μῆδ' ὀτιοῦν τὴν Πλάτωνος ἀγνωμοσύνην διαφέρουσιν, ἐν δὲ τῷ βίῳ καὶ τοῖς πράγμασιν ἐκείνους μὲν ἐκτρεπόμενοι καὶ φεύγοντες ὡς ἀμειλίκτους, τούτοις δ' ὡς ἀξίους πολλοῦ τὰ μέγιστα καὶ χρώμενοι καὶ πιστεύοντες.

536 Diog. Laërt. VII 227. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς μῆδὲν μέσον εἶναι 15 ἀρετῆς καὶ κακίας, τῶν Περιπατητικῶν μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπήν· ὡς γὰρ δεῖν φασιν ἡ ὀρθὸν εἶναι ξύλον ἢ στρεβλόν, οὕτως ἡ δίκαιον ἢ ἄδικον, οὔτε δὲ δικαιοτέρον οὔτε ἀδικότερον, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.

537 Alexander Aphrod. Quaest. IV 3 p. 121, 14 Bruns. Ὅτι δικαιο- 20 σύνης τε καὶ ἀδικίας καὶ ὅλως ἀρετῆς τε καὶ κακίας ἔστι τις ἕξις μεταξὺ ἣν μέσην ἕξιν λέγομεν. εἰ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία διαθέσεις κατ' αὐ- τοῦς, αἱ δὲ διαθέσεις ἀναπόβλητοι, οὔτ' ἂν ἐξ ἀδίκου γίνοιτό τις δίκαιος, οὔτε ἐκ δίκαιου ἄδικος. — — 24. εἰ δὲ λέγοιεν τὰς κακίας μὴ εἶναι 25 διαθέσεις μῆδ' ἀναποβλήτους, ἀλλὰ μεταβάλλειν τινὰς μῆδὲν καλύειν ἐξ ἀδικίας εἰς δικαιοσύνην καὶ ὅλως ἐκ κακίας εἰς ἀρετὴν, ἀλλ' εἴς γε τὴν κα- κίαν πόθεν μεταβάλλουσιν;

ibid. 32. εἰ δὲ λέγοιεν μῆδέπω τοὺς παῖδας λογικοὺς εἶναι, διὸ μῆδὲ δίκαιους μῆδὲ ἀδίκους (λογικοῦ γὰρ αἱ ἕξεις αὐταί, εἰ δ' αὐταὶ λογικοῦ καὶ ἡ μέση, διὸ ὁ παῖς ἄλογος ὢν οὔτ' ἐν ἀρετῇ ἐστὶν οὔτ' ἐν κακίᾳ 30 οὔτ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτων, ὥσπερ οὐδ' ἄλλο τι τῶν ἀλόγων) μεταβάλλοντας δ' εἰς τὸ λογικὸν εὐθύς εἶναι κακοῦς, ἀλλ' οὐ γίνεσθαι, ὁμολογοῦεν ἂν διὰ τούτων etc.

538 Origenes de princ. III p. 129 ed. Delarue. τρίτον δὲ ἐροῦσιν 35 ὅτι τῶν μέσων ἔστι τὸ θέλειν τὰ καλὰ καὶ τὸ τρέχειν ἐπὶ τὰ καλὰ, καὶ οὔτε ἀστεῖον οὔτε φαῦλον· λεκτέον δὲ πρὸς τοῦτο ὅτι εἰ τὸ θέλειν τὰ καλὰ καὶ τὸ τρέχειν ἐπὶ τὰ καλὰ μέσον ἐστὶ, καὶ τὸ ἐναντίον αὐτῷ μέσον ἐστὶ etc.

539 Plutarchus de comm. not. ep. 10 p. 1063a. Naί, φασίν, ἀλλὰ ὥσπερ ὁ πῆχυν ἀπέχων ἐν θαλάττῃ τῆς ἐπιφανείας, οὐ- 40 δὲν ἦττον πνίγεται τοῦ καταδεδυκότος ὀργυιᾶς πεντακοσίας, οὕτως οὐδὲ οἱ πελάζοντες ἀρετῇ τῶν μακρὰν ὄντων ἦττόν εἰσιν ἐν κακίᾳ· καὶ καθάπερ οἱ τυφλοὶ τυφλοὶ εἰσι, κἄν ὀλίγον ὕστερον ἀναβλέπειν μέλλωσιν, οὕτως οἱ προκόπτοντες, ἄχρις

15 μεταξὺ τι pro μέσον P. 17 ἡ στρεβλὸν εἶναι ξύλον ἢ ὀρθόν (hoc ord.) BP etiam II n. 393 ἡ εὐθύτης τοῦ ξύλου exemplum est διαθέσεως ἀνεπιτάτου. 18 δὲ om. BP. 44 ἄχρις <ἂν> Rasmus.

οὐ τὴν ἀρετὴν ἀναλάβωσιν, ἀνόητοι καὶ μοχθηροὶ διαμένουσιν (fragmentum incertum, puo, ex libro ethico Chrysippi).

Plutarchus Quomodo quis in virtute sentiat profectus ep. 1 p. 75c.
 οὕτως ἐν τῷ φιλοσοφεῖν οὔτε προκοπὴν οὔτε τινὰ προκοπῆς αἰσθήσιν
 5 ὑποληπτέον, εἰ μὴδὲν ἢ ψυχὴ μεδίησι μὴδ' ἀποκαθαίρεται τῆς ἀβελ-
 τερίας, ἄχρι δὲ τοῦ λαβεῖν ἄκρατον τὸ ἀγαθὸν καὶ τέλειον ἀκράτῳ
 τῷ κακῷ χρῆται. Καὶ γὰρ ἀκαρεῖ χρόνου καὶ ὥρας ἐκ τῆς ὡς
 ἐνὶ μάλιστα φαυλότητος εἰς οὐκ ἔχουσιν ὑπερβολὴν ἀρετῆς
 10 ἀφείλε κακίας ἅμα πᾶσαν ἐξαίφνης ἐκπέφυγε. καίτοι ἤδη
 τοὺς ταῦτά γε λέγοντας οἶσθα δήπου πάλιν πολλὰ παρέχοντας αὐ-
 τοῖς πράγματα καὶ μεγάλας ἀπορίας περὶ τοῦ διαλεληθότος, ὅς
 αὐτὸς ἑαυτὸν οὐδέπω κατείληφε γεγυῶσ σοφός, ἀλλ' ἀγνοεῖ
 καὶ ἀμφιδοξεῖ τῷ κατὰ μικρὸν ἐν χρόνῳ πολλῷ τὰ μὲν ἀφαι-
 15 ροῦντι τὰ δὲ προστιθέντι γιγνομένην τὴν ἐπίδοσιν καθάπερ
 πορείαν τῇ ἀρετῇ λαθεῖν ἀτρέμα προσμίξασαν. εἰ δὲ γε ἦν
 τάχος τοσοῦτον τῆς μεταβολῆς καὶ μέγεθος, ὥστε τὸν πρῶτ' ἀκρίστον
 ἐσπέρας γεγενῆσιν κράτιστον, ἢ ἂν οὕτω τινὲ συντύχη τὰ τῆς μετα-
 βολῆς, καταδαρθόντα φαῦλον ἀνεγρέσθαι σοφὸν καὶ προσειπεῖν ἐκ
 20 τῆς ψυχῆς μεθεικότα τὰς χθιζὰς ἀβελτερίας καὶ ἀπάτας

„ψευδεῖς ὕνειροι, χαίρετ'· οὐδὲν ἦτ' ἄρα,“

τίς ἂν ἀγνοήσειεν αὐτοῦ διαφορὰν ἐν αὐτῷ τοσαύτην γενομένην καὶ
 φρόνησιν ἀθρόον ἐκλάμψασαν;

540 Stobaeus eclog. II 7 p. 113 W. Γίνεσθαι δὲ καὶ διαλελη-
 25 θότα τινὰ σοφὸν νομίζουσι κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους, οὔτε ὀρεγόμενόν
 τινος οὐθ' ὄλας γινόμενον ἐν τινι τῶν ἐν τῷ βούλεσθαι εἰδικῶν ὄντων, διὰ
 τὸ μὴ κρίνουσι αὐτῷ παρεῖναι ὦν χρῆ. Οὐ μόνον δ' ἐπὶ τῆς φρονήσεως
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν τὰς τοιαύτας ἔσεσθαι διαλήψεις.

541 Philo de agricultura § 160 Vol. II p. 127, 23 Wendl. Οἱ δὲ
 30 μὴ τούτων (scil. μελέτης συνεχοῦς καὶ γυμνασμάτων) τυγχάνοντες παρὰ τοῖς
 φιλοσόφοις διαλεληθότες λέγονται εἶναι σοφοί. Τοὺς γὰρ ἄχρι σοφίας
 ἄκρας ἐληλακότας καὶ τῶν ὄρων αὐτῆς ἄρτι πρῶτον ἀψαμένους, ἀμήχανον
 εἰδέναι φασὶ τὴν ἑαυτῶν τελειώσιν. Μὴ γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἅμω
 συνίστασθαι, τὴν τε πρὸς τὸ πέρας ἀφίξιν καὶ τὴν τῆς ἀφίξεως κατάληψιν·
 35 ἀλλ' εἶναι μεθόριον ἄγνοιαν, οὐ τὴν μακρὰν ἀπεληλαμένην ἐπιστήμης, ἀλλὰ
 τὴν ἐγγὺς καὶ ἀγγίδυρον αὐτῇ.

542 Plutarchus de comm. not. ep. 8 p. 1061f. ἔτι παρὰ τὴν ἔννοιαν

19 καταδαρθέντα libri, corr. Wy. 26 libri οὔτε νομίζειν βουλόμενον; au-
 dacter posui quod sententia postulat; οὐτ' ἐνομίζειν βουλόμενον τινι Usener. ||
 ἰδικῶν libri, corr. Meineke. || trad. ὄντα, corr. Wytttenbach. 27 trad. κρίνειν
 τι, corr. Usener. 28 fortasse scribendum est: διαλήψεις; vocabulum sane ali-
 unde non notum, sed λῆσις (pro λῆσις) exstat apud Soph. OC 677, occurrit etiam
 apud ipsos Stoicos cf. n. 548. 31 ἑαυτοὺς pro εἶναι conji. Mang. 35 ἐπι-
 στήμης Turn., ἐπιστήμην MAG ἐπιστήμη H.

ἔστιν ἀγαθὸν μὲν εἶναι μέγιστον τὸ ἀμετάπτωτον ἐν ταῖς κρίσεσι καὶ βέβαιον, μὴ δεῖσθαι δὲ τούτου τὸν ἐπ' ἄκρον προκόπτοντα μηδὲ φροντίζειν παραγενομένου· πολλάκις δὲ μηδὲ τὸν δάκτυλον προτεῖναι ταύτης γ' ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος, ἣν τέλειον ἀγαθὸν καὶ μέγα νομίζουσιν.

543 Proclus in Plat. Alcib. pr. Vol. III p. 158 ed. Cousin. Ὁρθῶς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς λέγειν εἰώθασιν, ὡς ὁ μὲν ἀπαλδευτος ἄλλους αἰτιᾶται καὶ οὐχ ἑαυτὸν τῆς αὐτοῦ κακοδαιμονίας· ὁ δὲ προκόπτων εἰς αὐτὸν ἀναφέρει τὴν αἰτίαν ὧν ποιεῖ πάντων ἢ λέγει κακῶς· ὁ δὲ πεπαιδευμένος οὔτε ἑαυτὸν οὔτε ἄλλους αἰτιᾶται τῶν οικείων παροραμάτων. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς παρορᾷ τῶν δεόντων οὐδὲν ἄλλ' ἔστιν αὐτὸς τῆς τοῦ καθήκοντος εὐρέσεως ἀρχηγός.

Ethica IX.

De sapiente et insipiente.

544 Origenes in evang. Ioannis II 10 p. 122 Lo. "Ἐστὶ τινὰ δόγματα παρ' Ἑλλήσι καλούμενα παράδοξα, τῶ κατ' αὐτοὺς σοφῶ
5 πλεῖστα ὅσα προσάπτοντα μετὰ τινος ἀποδείξεως ἢ φαινομένης ἀποδείξεως. καθ' ἃ φασὶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν εἶναι ἱερέα, τῶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν ἐπιστήμην ἔχειν τῆς τοῦ θεοῦ θεραπείας, καὶ μόνον καὶ πάντα τὸν σοφὸν εἶναι ἐλεύθερον, ἐξουσίαν αὐτοπραγίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ νόμου εὐληφότεα· καὶ τὴν ἐξουσίαν δὲ ὀρίζονται νομίμην ἐπιτροπήν.

10 545 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 17 p. 1041f. ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Δικαιοσύνης ταυτ' εἶρηκε· „Διὸ καὶ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ τε μεγέθους καὶ τοῦ κάλλους, πλάσμασι δοκοῦμεν ὁμοία λέγειν, καὶ οὐ κατὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.“

546 Plutarchus Quaest. Conv. I 9 p. 626f. Θέων — — πρὸς
15 Θεμιστοκλέα τὸν Στωϊκὸν διηπόρησε τί δήποτε Χρῦσιππος ἐν πολλοῖς τῶν παραλόγων καὶ ἀτόπων ἐπιμνησθεῖς, οἶδον ἔστι τὸ „τάριχος, ἂν ἄλμη βρέχεται, γλυκύτερον γίνεσθαι“ καὶ τὸ „τῶν ἐρίων τοὺς πόκους ἤττον ὑπακούειν τοῖς βίαι διασπῶσιν ἢ τοῖς ἀτρέμα διαλύουσι“ καὶ τὸ „νηστεύσαντας ἀργότερον ἐσθίειν
20 ἢ προφαγόντας“ οὐδενὸς αὐτῶν αἰτίαν ἀπέδωκεν.

Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς εἰπὼν ὅτι ταῦτα Χρῦσιππος ἄλλως ἐν παραδείγματος λόγῳ προὔθετο, ῥαδίως ἡμῶν καὶ ἀλόγως ὑπὸ τοῦ εἰκότος ἀλισκομένων καὶ πάλιν ἀπιστούντων τῶ
παρὰ τὸ εἰκὸς ἐπιστρέφων· Σοὶ δ', ἐφη, etc.

25 547 Proclus in Euclidem 35, 25 p. 397 Friedlein. ἐξεργάσαντο γὰρ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν μαθημάτων τὸν παράδοξον λεγόμενον τόπον, ὥσπερ οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπὶ τῶν δειγμάτων etc.

§ 1. Sapiens neque fallitur neque fallit.

548 Stobaeus ecl. II 111, 18 W. ψεῦδος δ' ὑπολαμβάνειν οὐδέποτε φασὶ τὸν σοφόν, οὐδὲ τὸ παράπαν ἀκατάληπτον τινὶ συγκαταίθε-

σθαι, διὰ τὸ μὴδὲ δοξάζειν αὐτὸν μὴδ' ἄγνοεῖν μὴδέν. τὴν γὰρ ἄγνοιαν μεταπτωτικὴν εἶναι συγκατάθεσιν καὶ ἀσθενή. Μὴδὲν δ' ὑπολαμβάνειν ἀσθενῶς, ἀλλὰ μᾶλλον ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως, διὸ καὶ μὴδὲ δοξάζειν τὸν σοφόν. Διττὰς γὰρ εἶναι δόξας, τὴν μὲν ἀκαταλήπτω συγκατάθεσιν, τὴν δὲ ὑπόληψιν ἀσθενή· ταύτας <δ'> ἄλλοτρῶς εἶναι τῆς τοῦ σοφοῦ διαθέσεως· δι' ὃ καὶ 5 τὸ προπίπτειν πρὸ καταλήψεως <καὶ> συγκατατίθεσθαι κατὰ τὸν προπετιῆ φαῦλον εἶναι καὶ μὴ πίπτειν εἰς τὸν εὐφυῆ καὶ τέλειον ἄνδρα καὶ σπουδαῖον. Οὐδὲ λανθάνειν δὲ αὐτὸν τι, τὴν γὰρ λῆσιν εἶναι ψεύδους ὑπόληψιν ἀποφαντικὴν πράγματος. Τούτοις δ' ἀκολούθως οὐκ ἀπιστεῖν, τὴν γὰρ ἀπιστίαν εἶναι ψεύδους ὑπόληψιν· τὴν δὲ πίστιν ἀστεῖον ὑπάρχειν, 10 εἶναι γὰρ κατάληψιν ἰσχυράν, βεβαιούσαν τὸ ὑπολαμβανόμενον. Ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου· διὰ ταῦτά φασι μῆτε ἐπίστασθαι τι τὸν φαῦλον μῆτε πιστεύειν. Ἐχομένως δὲ τούτων οὔτε πλεονεκτεῖσθαι τὸν σοφὸν οὔτε βουκολεῖσθαι οὔτε δικαιῶσθαι οὔτε παραριθμεῖν οὔτε ὑφ' ἑτέρου παραριθμεῖσθαι. ταῦτα γὰρ πάντα τὴν ἀπάτην περιέχειν καὶ τοῖς 15 κατὰ τὸν τόπον ψεύδεισι πρόσθεσιν. Οὐδένα δὲ τῶν ἀστείων οὔθ' ὁδοῦ διαμαρτάνειν οὔτ' οἰκίας οὔτε σκοποῦ· ἀλλ' οὔδὲ παρορᾶν [ἀλλ'] οὔδὲ παρακοῦειν νομίζουσι τὸν σοφόν, οὔδὲ τὸ σύνολον παραπαλεῖν κατὰ τι τῶν αἰσθητηρίων· καὶ γὰρ τούτων ἕκαστον ἔχεισθαι νομίζουσι τῶν[δε] ψευδῶν συγκαταθέσεων. οὐδ' ὑπονοεῖν δὲ φασι τὸν σοφόν· καὶ γὰρ τὴν 20 ὑπόνοιαν ἀκαταλήπτω εἶναι τῷ γένει συγκατάθεσιν· οὐδὲ μετανοεῖν δ' ὑπολαμβάνουσι τὸν νοῦν ἔχοντα· καὶ γὰρ τὴν μετάνοιαν ἔχεισθαι ψευδοῦς συγκαταθέσεως, <ὡς> ἂν προδιαπτωκότος. οὐδὲ μεταβάλλεσθαι δὲ κατ' οὐδένα τρόπον οὐδὲ μετατίθεσθαι οὐδὲ σφάλλεσθαι· ταῦτα γὰρ εἶναι πάντα τῶν τοῖς δόγμασι μεταπιπτόντων, ὅπερ ἀλλότριον εἶναι τοῦ νοῦν ἔχοντος· 25 οὐδὲ δοκεῖν αὐτῷ τι φασὶ παραπλησίως τοῖς εἰρημίοις.

549 Diog. Laërt. VII 121. ἔτι τε μὴ δοξάζειν τὸν σοφόν, τουτέστι ψευδεῖ μὴ συγκαταθήσεσθαι μὴδενί.

550 Sextus adv. math. VII 157 (Arcesilaus). οὐχὶ δὲ γε τῶν δοξαστῶν ἔστιν ὁ σοφός. τοῦτο γὰρ ἀφροσύνης ἦν κατ' αὐτούς καὶ τῶν 30 ἀμαρτημάτων αἴτιον.

551 Cicero Acad. Pr. II 48. praesertim cum ipsi dicatis (scil. Stoici) sapientem in furore sustinere se ab omni adsensu, quia nulla in visis distinctio appareat.

552 Augustinus Soliloq. I 5, 9 R. Ergo istarum rerum disciplinam, si siqua tibi est, non dubitas vocari scientiam? A. Non, si Stoici sinant, qui scientiam tribuunt nulli nisi sapienti. Perceptionem sane istorum me habere non nego, quam etiam stultitiae concedunt.

553 Lactant. iustit. div. III 4. Recte igitur Zeno ac Stoici opinionationem repudiarunt. Opinari enim te scire, quod nescias, non 40

2 μεταπτωτῆν libri, corr. Usener. 4 ἀκαταλήπτων libri, corr. Wachsm.

5 δ' add. Heeren. 6 καὶ add. Salmasius. 7 φαῦλον Wachsm., μᾶλλον libri.

9 ἀποφαντικοῦ libri, corr. Heeren. 11 κατάληψιν Wachsm., ὑπόληψιν

libri. 12 μετὰπτωτον libri, corr. Heeren. 13 τούτων οὔτε Mullach, τούτω

μῆτε libri. || πλεονεκτεῖσθαι Usener, πλεονάζεσθαι libri. 17 ἀλλ' del. Mul-

lach. 19 τῶν Meineke. τῶνδε libri. 21 ἀκαταλήπτω Wachsm., ἀκατάληπτον

libri. 23 ὡς add. Heeren. Ad totam disputationem cf. II n. 131. 28 ψεύ-

δει B. || συγκατατίθεσθαι B.

est sapientis, sed temerarii potius ac stulti. Ergo si neque sciri quicquam potest, ut Socrates docuit, nec opinari oportet, ut Zeno: tota philosophia sublata est.

554 Stobaeus eclog. II 7 p. 111, 10. *Λέγεσθαι δὲ μὴ ψεύδεσθαι τὸν σοφόν, ἀλλ' ἐν πάσιν ἀληθεύειν· οὐ γὰρ ἐν τῷ λέγειν τι ψεῦδος τὸ ψεύδεσθαι ὑπάρχειν, ἀλλ' ἐν τῷ διαψευστ(ικ)ῶς τὸ ψεῦδος λέγειν καὶ ἐπὶ ἀπάτῃ τῶν πλησίον. Τῷ μέντοι ψεύδει ποτὲ συγχερήσεσθαι νομίζουσιν αὐτὸν κατὰ πολλοὺς τρόπους ἄνευ συγκαταθέσεως· καὶ γὰρ κατὰ στρατηγίαν <κατὰ> τῶν ἀντιπάλων καὶ κατὰ τὴν τοῦ συμφέροντος προόρασιν καὶ κατ' ἄλλας οἰκονομίας τοῦ βίον πολλὰς.*

555 Quintilianus instit. orat. XII 1, 38. ac primum concedant mihi omnes oportet, quod Stoicorum quoque asperrimi confitentur, facturum aliquando virum bonum, ut mendacium dicat, et quidem nonnunquam levioribus causis, ut in pueris aegrotantibus utilitatis eorum gratia multa fingimus, multa non facturi promittimus: nedum si ab homine occidendo grassator avertendus sit aut hostis pro salute patriae fallendus, ut hoc quod alias in servis quoque reprehendendum est, sit alias in ipso sapiente laudandum.

556 Diog. Laërt. VIII 122. *ἔτι καὶ ἀναμαρτήτους (scil. εἶναι τοὺς σοφοὺς) τῷ ἀπειριπτότους εἶναι ἀμαρτήματι.*

§ 2. Sapiens omnes res bene gerit.

557 Stobaeus ecl. II 65, 12 W. *φασὶ δὲ καὶ πάντα ποιεῖν τὸν σοφὸν <κατὰ> πάσας τὰς ἀρετάς. πᾶσαν γὰρ πράξιν τελείαν αὐτοῦ εἶναι, διὸ καὶ μηδεμιᾶς ἀπολελειφθαι ἀρετῆς.*

558 Philo de fortitudine Vol. II Mang. p. 426. *ὥς δὴ ἐκάστην ἡμέραν τοῦ σπουδαίου μηνὸς ἔρημον καὶ κενὸν ἔαν εἰς πάροδον ἀμαρτημάτων, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς μέρεσι καὶ διωστήμασιν αὐτῆς καλοκαγαθίας πεπληρωσθαι. Κρίνεται γὰρ οὐ ποσότητι ἀλλὰ ποιότητι ἢ ἀρετῇ καὶ τὸ καλόν· ὅθεν ἰσότημον καλῶ βίῳ σοφοῦ καὶ μίαν ἡμέραν ὑπέλαβον εἶναι κατορθομένην. — διότι πάσαις μὲν ταῖς κινήσεσι, πάσαις δὲ ταῖς σχέσεσιν ὁ σπουδαῖος ἐπαινετός, ἔνδον τε καὶ ἔξω, πολιτικός τε ὁμοῦ καὶ οἰκονόμος, τὰ μὲν ἔνδον ἐξορθῶν οἰκονομικῶς, τὰ δ' ἔξω πολιτικῶς ἢ συμφέρον ἐπανορθοῦσθαι.*

559 Philo de anim. sacrif. idon. Vol. II Mang. p. 249. *τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν σπουδαίων καὶ φιλοθέων συμβαίνει τὰς πρὸς καλοκαγαθίαν ἀφορίας ἀμείνους εἶναι ὧν ἐκ τύχης οἱ φαῦλοι κατορθοῦσι.*

560 Stobaeus ecl. II 66, 14 W. *Λέγουσι δὲ καὶ πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν σοφόν, ἃ ποιεῖ δῆλον. Ὅν τρόπον γὰρ λέγομεν πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν αὐλητὴν ἢ κιθαρωδόν, συνυπακουόμενον τοῦ ὅτι τὰ μὲν κατὰ τὴν αὐλησιν, τὰ δὲ κατὰ τὴν κιθαρωδίαν, τὸν αὐτὸν τρόπον πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν φρόνιμον, καὶ ὅσα ποιεῖ καὶ οὐ μὰ Δία καὶ ἃ μὴ ποιεῖ. Τῷ γὰρ κατὰ λόγον ὀρθῶν ἐπιτελεῖν πάντα καὶ οἶον κατ' ἀρετὴν, περὶ ὅλον οὕσαν τὸν βίον τέχ-*

7 συγχερήσασθαι libri, corr. Zeller. 9 κατὰ add. Heeren. 24 μηδεμιᾶς Heeren, μηδεμίαν libri. 41 καὶ, deleteo οὐ Hense. || τῷ γὰρ Canter, τὸ γὰρ libri.

νην, ἀκόλουθον ᾠήθησαν τὸ περὶ τοῦ πάντ' εὖ ποιεῖν τὸν σοφὸν δόγμα. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὸν φαῦλον πάντα ὅσα ποιεῖ κακῶς ποιεῖν κατὰ πάσας τὰς κακίας.

561 Diog. Laërt. VII 125. πάντα τε εὖ ποιεῖν τὸν σοφόν, ὡς καὶ πάντα φαμέν τὰ ἀλλήματα εὖ αὐλεῖν τὸν Ἰσμηρίαν. 5

562 Dio Chrysost. or. LXXI § 5 (Vol. II p. 182 Arn.). ἐγὼ δὲ φημι τὸν φιλόσοφον τὰς μὲν τέχνας οὐχ οἷόν τε εἶναι πάσας εἰδέναι (χαλεπὸν γὰρ καὶ μίαν ἀκριβῶς ἐργάσασθαι), ποιῆσαι δ' ἂν ἅπαντα βέλτιον ὅ,τι ἂν τύχη ποιῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τὰ κατὰ τὰς τέχνας, ἂν ἄρα ἀναγκασθῇ ποτε ἄψασθαι τοιοῦτον τινός, οὐ κατὰ τὴν τέχνην διαφέροντα — 10 τοῦτο γὰρ οὐχ οἷόν τε, τοῦ τέκτονος τὸν ιδιώτην ἄμεινον ποιῆσαι τι κατὰ τὴν τεκτονικὴν ἢ τοῦ γεωργοῦ τὸν οὐκ ὄντα γεωργίας ἐμπειρον ἐν τῷ ποιεῖν τι τῶν γεωργικῶν ἐμπειρότερον φανῆναι — ποῦ δ' ἂν διαφέρει; τῷ συμφερόντως ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν καὶ ὅτε δεῖ καὶ ὅπου καὶ τὸν καιρὸν γινῶναι τοῦ δημιουργοῦ μᾶλλον καὶ τὸ δυνατόν. 15

563 Stobaeus ecl. II 102, 20 W. Πάντα τε εὖ ποιεῖ ὁ νοῦν ἔχων, καὶ γὰρ φρονίμως καὶ ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως καὶ εὐτάκτως ταῖς περὶ τὸν βλόν ἐμπειρίας χρώμενος συνεχῶς. ὁ δὲ φαῦλος, ἄπειρος ὢν τῆς ὀρθῆς χρήσεως, πάντα κακῶς ποιεῖ καθ' ἣν ἔχει διάθεσιν ἐνεργῶν, εὐμετάπτωτος ὢν καὶ παρ' ἕκαστα μεταμελεία συνεχόμενος. Εἶναι δὲ τὴν μεταμέλειαν λύπη 20 ἐπὶ πεπραγμένοις ὡς παρ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις, κακοδαμονικόν τι πάθος ψυχῆς καὶ στασιῶδες· ἐφ' ὅσον γὰρ ἀχθεταί τοῖς συμβεβηκόσιν ὁ ἐν ταῖς μεταμελείαις ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγανακτεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὡς αἴτιον γεγονότα τούτων· δι' ὃ καὶ ἄτιμον εἶναι πάντα φαῦλον, μήτε τιμῆς ἄξιον ὄντα μήτε τίμιον ὑπάρχοντα. τὴν γὰρ τιμὴν εἶναι γέρας ἀξίωσιν, τὸ δὲ γέρας ἄθλον 25 ἀρετῆς ἐνεργητικῆς. τὸν οὖν ἀρετῆς ἀμέτοχον ἄτιμον δικαίως λέγεσθαι.

564 Stobaeus ecl. II 115, 5 W. Λέγουσι δὲ μήτε παρὰ τὴν ὄρεξιν μήτε παρὰ τὴν ὀρμὴν μήτε παρὰ τὴν ἐπιβολὴν γίνεσθαι τι περὶ τὸν σπουδαῖον, διὰ τὸ μεθ' ὑπεξαίρεσεως πάντα ποιεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ μηδὲν 30 αὐτῷ τῶν ἐναντιομένων ἀπρόληπτον προσπίπτειν.

565 Seneca de beneficiis IV 34. Non mutat sapiens consilium omnibus his manentibus, quae erant, cum sumeret. ideo nunquam illum poenitentia subit, quia nihil melius illo tempore fieri potuit, quam quod factum est, nihil melius constitui, quam quod constitutum est. ceterum ad omnia cum exceptione venit: si nihil inciderit, quod 35 impediatur. ideo omnia illi succedere dicimus et nihil contra opinionem accidere, quia praesumit animo posse aliquid intervenire, quod destinata prohibeat.

566 Philo Quod deus sit immut. § 22 Vol. II p. 61, 1 Wendl. καίτοι τινῶν ἀξιούντων μηδὲ πάντας ἀνθρώπους ταῖς γνώμαις ἐπαμφοτερίζειν. 40 Τοὺς γὰρ ἀδόλως καὶ καθαρῶς φιλοσοφήσαντας μέγιστον ἐκ τῆς ἐπιστήμης ἀγαθὸν εὐρασθαι, τὸ μὴ τοῖς πράγμασι συμμεταβάλλειν, ἀλλὰ μετὰ στεγρότητος ἀκλινοῦς καὶ παγίου βεβαιότητος ἅπασιν τοῖς ἀρμόττουσιν ἐγχερεῖν.

4 πάντας BP. 20 μεταμελείας libri, corr. Heeren. 21 αὐτοῦ Meineke, αὐτὸν F αὐτῶν P. 27. 28. μήτε ter Wachsm., μηδὲ libri. 28 ἐπιβολὴν libri, corr. Meurer. 35 exceptio = ὑπεξαίρεσις. 40 πάντας MUF, ὄντας ceteri.

§ 3. Sapiens malis non afficitur.

567 Stobaeus eclog. II 7 p. 99, 9 W. Καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον, ταῖς περὶ τὸν βλον ἐμπειρίας χρώμενον ἐν τοῖς πραττομένοις ὑπ' αὐτοῦ, πάντ' εὖ ποιεῖν, καθάπερ φρονίμως καὶ σωφρόνως καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετάς· τὸν δὲ φαῦλον κατὰ τὸνναντίον κακῶς. Καὶ τὸν μὲν σπουδαῖον μέγαν εἶναι καὶ ἀδρὸν καὶ ὑψηλὸν καὶ ἰσχυρόν. Μέγαν μὲν, ὅτι δύναται ἐφικνεῖσθαι τῶν κατὰ προαίρεσιν ὄντων αὐτῷ καὶ προκειμένων· ἀδρὸν δὲ ὅτι ἐστὶν ἠγ-ξημένος πάντοθεν· ὑψηλὸν δ' ὅτι μετέλληρε τοῦ ἐπιβάλλοντος ὕψους ἀνδρὶ γενναίῳ καὶ σοφῷ καὶ ἰσχυρὸν δ' ὅτι τὴν ἐπιβάλλουσαν ἰσχὴν περιπεποίη-
10 ται, ἀήτητος ὢν καὶ ἀκαταγώνιστος. Παρ' ὃ καὶ οὔτε ἀναγκάζεται ὑπό τινος οὔτε ἀναγκάζει τινά, οὔτε κωλύεται οὔτε κωλύει, οὔτε βιάζεται ὑπό τινος οὔτ' αὐτὸς βιάζει τινά, οὔτε δεσπόζει οὔτε δεσπόζεται, οὔτε κακοποιεῖ τινά οὔτ' αὐτὸς κακοποιεῖται, οὔτε κακοῖς περιπίπτει <οὔτ' ἄλλον ποιεῖ κακοῖς περιπίπτειν> οὔτ' ἐξαπατᾶται οὔτε ἐξαπατᾷ ἄλλον, οὔτε
15 διαφρῦδεται οὔτε ἀγνοεῖ οὔτε λανθάνει ἑαυτὸν οὔτε καθόλου ψεῦδος ὑπολαμβάνει· εὐδαίμων δ' ἐστὶ μάλιστα καὶ εὐτυχὴς καὶ μακάριος καὶ ὄλβιος καὶ εὐσεβὴς καὶ θεοφιλὴς καὶ ἀξιωματικὸς, βασιλικὸς τε καὶ στρατηγικὸς καὶ πολιτικὸς καὶ οἰκονομικὸς καὶ χρηματιστικὸς. Τοὺς δὲ φαύλους ἅπαντα τού- τοις ἐναντία ἔχειν.

20 Cf. ibidem p. 102, 20 W. Πάντα τε εὖ ποιεῖ ὁ νοῦν ἔχων· καὶ γὰρ φρονίμως καὶ ἐγκρατῶς καὶ κοσμίως καὶ εὐτάκτως ταῖς περὶ τὸν βλον ἐμπει- ρίαις χρώμενος συνεχῶς. ὁ δὲ φαῦλος, ἄπειρος ὢν τῆς ὀρθῆς χρήσεως, πάντα κακῶς ποιεῖ καθ' ἣν ἔχει διάθεσιν ἐνεργῶν, εὐμετάπτωτος ὢν καὶ παρ' ἑκάστα μεταμελεῖα συνεχόμενος. Εἶναι δὲ τὴν μεταμέλειαν λύπην ἐπὶ
25 πεπραγμένοις ὡς παρ' αὐτοῦ ἡμαρτημένοις, κακοδαμονικόν τι πάθος ψυχῆς καὶ στασιῶδες· ἐφ' ὅσον γὰρ ἄχθεται τοῖς συμβεβηκόσιν ὁ ἐν ταῖς μεταμε- λείαις ὢν, ἐπὶ τοσοῦτον ἀγανακτεῖ πρὸς ἑαυτὸν ὡς αἴτιον γεγονότα τούτων.

568 Aët. Plac. IV 9, 17. Οἱ Στωϊκοὶ τὸν σοφὸν αἰσθήσει κατα- ληπτὸν ἀπὸ τοῦ εἶδους τεκμηριωδῶς.

30 569 Varro *ταρῆ Μενίππου* II (Satur. Men. ed. Riese p. 222). In charteo stadio *ἐπιτάφιον* ἀγο ἀγῶνα, quam qui certassit animo, bellus homo, magis delectatus Stoicorum pancratio quam athletarum.

570 Cicero *Tuscul. disp.* III 14. Qui fortis est, idem est fidens, qui autem est fidens, is profecto non extimescit; discrepat enim a timendo
35 confidere. Atqui in quem cadit aegritudo, in eundem timor; quarum enim rerum praesentia sumus in aegritudine, easdem impendentes et venientes timemus. Ita fit ut fortitudini aegritudo repugnet. — Verisimile est igitur, in quem cadat aegritudo, cadere in eundem timorem et infractionem quidem animi et demissionem. Quae in quem cadunt, in
40 eundem cadit ut serviat, ut victum, si quando, se esse fateatur. Quae qui recipit, recipiat idem necesse est timiditatem et ignaviam. Non cadunt autem haec in virum fortem; igitur ne aegritudo quidem. At nemo sapiens nisi fortis; non cadet ergo in sapientem aegritudo.

12 οὐ δεσπόζει libri, corr. Meineke. 13 κακῶς libri, corr. Gaisford.

14 add. Meineke. 24 libri μεταμελείας, corr. Heeren. 25 αὐτοῦ Meineke, libri αὐτὸν vel αὐτῶν. 28 καταληπτὸν Damasc., καταληπτικὸν Diels vix recte.

37 Ita fit — repugnet *del. O. Heine.*

19. Praeterea necesse est, qui fortis sit, eundem esse magni animi; <qui magni animi> sit, invictum; qui invictus sit, eum res humanas despiciere atque infra se positas arbitrari; despiciere autem nemo potest eas res, propter quas aegritudine adfici potest; ex quo efficitur fortem virum aegritudine numquam adfici; omnes autem sapientes fortes; non cadit igitur in sapientem aegritudo.

Et quem ad modum oculus conturbatus non est probe adfectus ad suum munus fungendum, et reliquae partes totumve corpus, statu cum est motum, deest officio suo et muneri, sic conturbatus animus non est aptus ad exsequendum munus suum. Munus autem animi est ratione bene uti, et sapientis animus ita semper adfectus est, ut ratione optime utatur; numquam igitur est perturbatus. At aegritudo perturbatio est animi; semper igitur ea sapiens vacabit.

18. Qui sit frugi igitur vel, si mavis, moderatus et temperans, eum necesse est esse constantem; qui autem constans, quietum; qui quietus, 15 perturbatione omni vacuum, ergo etiam aegritudine. Et sunt illa sapientis; aberit igitur a sapiente aegritudo.

571 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 73 (p. 302 Aucher). Luctus non habet locum in incorruptis; atqui tam sapientia quam virtus omnis incorruptibilis est; in illis vero, quae haberi possunt et deficiunt tamen, necesse est aegre ferri. Verum optime diligentia habenda in hoc, quod nec planctum neque luctum usurpasse sapientem inducit — —; quoniam res ex improvise occurrentes praeterque voluntatem impingentes hominem pusillae mentis coarctant et praecipitant, constantem vero undique, humiliant tantum impetu facto, haud tamen tali, quae usque in finem 25 perducant, sed a rectore consilii fortissime repulsae retroverti coguntur.

572 Augustinus de vita beata c. 25. Ergo, inquam, miserum esse omnem qui egeat, dubitat nemo: nec nos terrent quaedam sapientium corpori necessaria. Non enim eis eget ipse animus, in quo posita est vita beata. Ipse enim perfectus est, nullus autem perfectus aliquo 30 eget et quod videtur corpori necessarium, sumet, si adfuerit: si non adfuerit, non eum istarum rerum franget inopia. Omnis namque sapiens fortis est, nullus autem fortis aliquid metuit. Non igitur metuit sapiens aut mortem corporis aut dolores, quibus pellendis vel vitandis vel differendis sunt necessaria illa, quorum ei potest contingere inopia. Sed tamen 35 non desinit eis bene uti, si ipsa non desunt. Verissima est enim illa sententia: (Ter. Eun. IV 6) Nam tu quod vitare possis, stultum admittere est. Vitabit ergo mortem ac dolorem quantum potest et quantum decet, ne si minime vitaverit non ex eo miser sit quia haec accidunt, sed quia vitare cum posset noluit: quod manifestum stultitiae signum est. Erit 40 ergo ista non vitans non earum rerum perpeffione, sed stultitia miser. Si autem non valuerit evitare, cum id sedulo ac decenter egerit, non eum ista irruentia miserum facient. Etenim et illa eiusdem Comici sententia non minus vera est: Quoniam non potest id fieri quod vis, id velis quod possit (Ter. Andr. II 1). Quomodo erit miser, cui nihil accidit 45 praeter voluntatem? Quia quod sibi videt non posse provenire, non potest velle. Habet enim rerum certissimarum voluntatem, id est ut

quidquid agit non agat nisi ex virtutis quodam praescripto et divina lege sapientiae, quae nullo ab eo pacto eripi possunt.

Cp. 26 et 27 probatur omnem qui miser est egere.

573 Seneca de beneficiis II 18. Totiens admoneam necesse est, non loqui me de sapientibus, quos quicquid oportet et iuvat, qui animum in potestate habent et legem sibi quam volunt dicunt, quam dixerunt servant etc.

574 Stobaeus Florilegium 7, 21. *Χρυσίππων· Ἐλεγεν δὲ ὁ Χρυσίππος ἀλλεῖν μὲν τὸν σοφόν, μὴ βασανίζεσθαι δέ· μὴ γὰρ ἐνδιδοῖναι τῇ ψυχῇ. Καὶ δεῖσθαι μὲν, μὴ προσδέχεσθαι δέ.*

575 Commenta Lucani lib. IX 569 p. 304 Us. Sapientem enim violentia nulla commutat, nec fortuna terret amissione aut acquisitione rerum. libenter subit quicquid inimica fortuna protulerit. Stoici negant sapientem malis adfici, cum **

15 576 Minuc. Fel. Octav. cp. 37. Quam pulchrum spectaculum deo cum Christianus cum dolore concreditur, cum adversum minas et supplicia et tormenta componitur, cum strepitum mortis et horrorem carnificis inridens inculcat, cum libertatem suam adversus reges et principes erigit, soli deo cuius est cedit, cum triumphator et victor ipsi qui adversum se 20 sententiam dixit, insultat. Vicit enim qui quod contendit obtinuit.

Sen. dial. I 2, 7sq. Minucium hic Stoica exempla sequi probant.

577 Lactant. div. instit. V 13. Haec est vera virtus, quam philosophi quoque gloriabundi non re, sed verbis inanibus iactant, disserentes nihil esse tam congruens viri sapientis gravitati atque constantiae, quam 25 nullis terroribus de sententiae proposito posse depelli; sed tanti esse cruciari et emori, ne fidem prodat, ne ab officio discedat, ne metu mortis aut dolore acerbo subactus aliquid faciat iniustum.

578 Stobaeus eclog. II 7 p. 110 W. *Ἀέγουσι δὲ καὶ τὸν σοφὸν ἀνύβριστον εἶναι· οὐθ' ὑβρίζεσθαι γὰρ οὐθ' ὑβρίζειν διὰ τὸ τὴν ὕβριν 30 ἀδικίαν εἶναι καταισχύνουσαν καὶ βλάβην· μήτε δὲ ἀδικεῖσθαι μήτε βλάπτεσθαι τὸν σπουδαῖον· ἀδικητικῶς μέντοι γέ τινας αὐτῷ προσφέρεσθαι καὶ ὑβριστικῶς καὶ κατὰ τοῦτο ἀδιοπραγεῖν. Πρὸς τοῦτω μὴδὲ <τῆ>ν τυχοῦσαν ἀδικίαν εἶναι τὴν ὕβριν, ἀλλὰ <τῆ>ν καταισχύνουσαν καὶ ὑβριστικὴν οὖσαν. Ἀπερίπτωτον δ' ὑπάρχειν τὸν νοῦν ἔχοντα τοῦτοις καὶ μηδαμῶς 35 καταισχύνεσθαι· ἐν ἑαυτῷ γὰρ ἔχει τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν θεῖαν ἀρετὴν, δι' ὃ καὶ πάσης ἀπηλλάχθαι κακίας καὶ βλάβης.*

Cf. Senecae dial. II cp. 7 § 3—6.

579 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1044a. *ἀδικεῖται γὰρ οὐδεὶς μὴ βλαπτόμενος· ὅθεν μὴ ἀδικεῖσθαι τὸν σοφὸν ἐν ἅλ- 40 λοις ἀποφηνάμενος (scil. Chrysippus) ἐνταῦθά φησιν (scil. ἐν τῷ πρώτῳ περὶ βίων) ἀδικημά τι τὸν τόπον ἐπιδέχεσθαι.*

580 Seneca de beneficiis II 35. A consuetudine quaedam quae dicimus abhorrent, deinde alia via ad consuetudinem redeunt. Negamus

16 Ad Christianum transtulit Minucius quae de sapiente Stoici iactabant. 31 trad. *αὐτῶν*, corr. Heeren. 32 *δικαιοπραγεῖν* libri et W., ipse correxi. ||

πρὸς τε τὸ μὴδὲν libri, recepi Wachsmuthii coniecturam. 33 *τῆν* ipse addidi.

iniuriam accipere sapientem, tamen qui illum pugno percusserit, iniuriarum damnabitur; negamus stulti quicquam esse, et tamen eum, qui rem aliquam stulto subripuit, furti condemnabimus; insanire omnes dicimus, nec tamen omnes curamus elleboro; his ipsis, quos vocamus insanos, et suffragium et iurisdictionem committimus. ⁵

581 Stobaeus ecl. II 115, 18 W. Ἀδιάβολον δ' εἶναι πάντα τὸν καλὸν ἀγαθόν, ἀπαράδεκτον ὄντα διαβολῆς, ὅθεν καὶ ἀδιάβολον εἶναι κατὰ τε τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τῷ μὴ διαβάλλειν ἕτερον. εἶναι δὲ τὴν διαβολὴν διάστασιν φαινομένων φίλων ψευδεῖ λόγῳ· τοῦτο δὲ μὴ γίνεσθαι περὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, μόνους δὲ τοὺς φαύλους καὶ διαβάλλεσθαι καὶ διαβάλλειν, ¹⁰ δι' ὃ καὶ τοὺς μὲν κατ' ἀλήθειαν φίλους μῆτε διαβάλλειν μῆτε διαβάλλεσθαι, τοὺς δὲ δοκοῦντας καὶ φαινομένους.

§ 4. Sapiens beatus est.

582 Cicero de finibus III 26. cum igitur hoc sit extremum, congruenter naturae convenienterque vivere, necessario sequitur omnes sa- ¹⁵ pientes semper feliciter, absolute, fortunate vivere, nulla re impediri, nulla prohiberi, nulla egere.

583 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 92 (p. 318 Aucher). Vita sapientis omnis omnino plena est felicitate, nulla relicta parte vacua, in quam irreperet peccatum. ²⁰

584 Dio Chrysost. or. LXIX § 4 (Vol. II p. 175, 14 Arn.). ἄν δὲ ἡ ψυχὴ ἔμφρων γένηται καὶ ὁ νοῦς ἀγαθὸς καὶ ἱκανοὶ ὦσι τὰ τε αὐτῶν πράγματα ὀρθῶς πράττειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων, τούτους ἀνάγκη καὶ εὐδαιμόνως ζῆν, νομίμους ἄνδρας γενομένους καὶ ἀγαθοῦ δαίμονος τυχόντας καὶ φίλους ὄντας τοῖς θεοῖς. ²⁵

οὐ γὰρ ἄλλους μὲν φρονίμους εἰκὸς εἶναι, ἄλλους δὲ ἐμπείρους τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, οὐδὲ ἄλλους μὲν τὰνθρώπεια ἐπίσταςθαι, ἄλλους δὲ τὰ θεῖα, οὐδὲ ἄλλους μὲν εἶναι τῶν θείων ἐπιστήμονας, ἄλλους δὲ ὀσίους, οὐδὲ ἄλλους μὲν ὀσίους, ἄλλους δὲ θεοφιλεῖς· οὐδὲ ἕτεροι μὲν ἔσονται ³⁰ θεοφιλεῖς, ἕτεροι δὲ εὐδαιμόνες.

οὐδὲ ἕτεροι μὲν εἰσιν ἄνθρωποι ἄφρονες, ἕτεροι δ' ἀγνοοῦσι τὰ καθ' αὐτοὺς πράγματα· οὐδὲ οἱ τὰ σφέτερα πράγματα ἀγνοοῦσι, τὰ θεῖα ἴσασιν· οὐδὲ οἱ φαύλως περὶ τῶν θείων ὑπειληφότερες οὐκ ἀνόσιοι εἰσιν. οὐδὲ γε τοὺς ἀνοσίους οἶόντες ³⁵ φίλους εἶναι θεοῖς, οὐδὲ τοὺς μὴ φίλους θεοῖς μὴ δυστυχεῖς εἶναι.

585 Stephanus fragm. comment. in Aristot. Rhet. III p. 325, 13 Rabe. οἱ Στωϊκοὶ εὐδαιμόνα λέγουσι τὸν τὰς Πριαμικὰς συμφορὰς ὑπομένοντα. ⁴⁰

8 τῷ Heeren, τὸ libri. || ἕτερον Canter, ἑτέρον libri. 26 Has conclusiones ipsius esse Chrysippi puto propter concludendi formam.

586 Gregorius Nazianzenus epist. 32. Ἐπαινώ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς τὸ νεανικόν τε καὶ μεγαλόνου, οἳ μηδὲν καλύειν φασὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τὰ ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι τὸν σπουδαῖον μακάριον, κἂν ὁ Φαλάριδος ταῦρος ἔχη καιόμενον.

5 587 Stobaeus ecl. II 101,5 W. τῶν τε ἀγαθῶν μηδενὸς μετέχει τοὺς φαύλους, ἐπειδὴ τὸ ἀγαθὸν ἀρετὴ ἐστὶν ἢ τὸ μετέχον ἀρετῆς· τὰ τε παρακείμενα τοῖς ἀγαθοῖς, ἅπερ ἐστὶν ὧν χρη, ὠφελήματα ὄντα, μόνους τοῖς σπουδαίοις συμβαίνειν· καθάπερ καὶ τὰ παρακείμενα τοῖς κακοῖς, ἅπερ ἐστὶν ὧν οὐ χρη, μόνους τοῖς κακοῖς· βλάμματα γὰρ εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο τοὺς
10 μὲν ἀγαθοὺς ἀβλαβεῖς πάντας εἶναι κατ' ἀμφοτέρα, οὔτε βλάπτειν οἷους τε ὄντας οὔτε βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ φαύλους κατὰ τοῦναντίον.

588 Diog. Laërt. VII 123. ἀβλαβεῖς τε εἶναι· οὐ<τε> γὰρ ἄλλους βλάπτειν οὔτε αὐτούς.

§ 5. Sapiens est dives, formosus, liber.

15 589 Stobaeus ecl. II p. 100,7 W. Καθόλου δὲ τοῖς μὲν σπουδαίοις πάντα τὰ ἀγαθὰ ὑπάρχειν, τοῖς δὲ φαύλοις πάντα τὰ κακὰ. Οὐ νομιστέον δὲ λέγειν αὐτοὺς οὕτως, ὡς εἴ τινα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἐκεῖνα ὑπάρχει τοῖς σπουδαίοις, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν· ἀλλὰ τοι τοὺς μὲν τοσαῦτα ἔχειν ἀγαθὰ ὥστε μηδὲν ἠλλείπειν εἰς τὸ τέλειον αὐτοῖς εἶναι τὸν βίον <καὶ
20 εὐδαιμόνα>, τοὺς δὲ τοσαῦτα κακὰ, ὥστε τὸν βίον ἀτελεῖ εἶναι καὶ κακοδαίμονα.

590 Diog. Laërt. VII 125. καὶ τῶν σοφῶν δὲ πάντα εἶναι· δεδωκέναι γὰρ αὐτοῖς παντελεῖ ἐξουσίαν τὸν νόμον. τῶν δὲ φαύλων εἶναι τινα λέγεται, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἀδίκων ἄλλως μὲν τῆς πόλεως, ἄλλως δὲ τῶν
25 χρωμένων φαμέν.

591 Cicero de finibus III 75. (de sapiente paradoxa enumerans) recte eius omnia dicentur, qui scit uti solus omnibus, recte etiam pulcher appellabitur (animi enim liniamenta sunt pulchriora quam corporis) recte solus liber nec dominationi cuiusquam parens nec oboediens
30 cupiditati, recte invictus, cuius etiamsi corpus constringatur, animo tamen vincula inici nulla possint etc.

592 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 99 (p. 323 Aucher). Noli tamen existimare pulchritudinem corporis nunc in medium referre iuxta illam formositatem nominatam, quae ex symmetria partium decoreque
35 formae constat, qualis inest et meretricibus, quas tamen nunquam pulchras esse dixerim, sed ex adverso turpes; id enim nomen est eis proprium; siquidem — sicut per speculum proprietates corporis apparent, sic etiam animae per vultum ac faciem.

12 οὔτε scripsi, οὐ libri. 13 ἐαντούς BP. 18 ἀλλά τοι Hense, ἀλλὰ τῷ libri. 19 καὶ εὐδαιμόνα add. Meineke. 23 τὸν δὲ φαύλον B. 24 latet accusativus nominis, locum aliquem Athenarum significantis, velut τὸν <κερ>αμικόν || τῶν ἀδίκων P τὸν ἄδικον B.

aspectus vero impudens et cervix alta frequensque motus superciliorum atque gressus lascivus et nullo modo erubescens de malis ac pudens indicium est animae turpissimae, quae occultas proprii vituperii figuras pingit describitque evidenter in visibili corpore.

ἀναιδὲς βλέμμα καὶ μετέωρος ἀνγὴν καὶ συνεχῆς κλυσις ὀφρύων καὶ βάδισμα σεσοβημένον καὶ τὸ ἐπὶ μηδενὶ τῶν φαύλων ἐρυθριᾶν σημεῖα ψυχῆς ἐστὶν αἰσχίωτης, τοὺς ἀφανεῖς τῶν ὀκλειῶν ὀνειδῶν τύπους ἐγγραφούσης τῷ φανερῷ σώματι.

In quo vero dei oracula habitaverint sapientiae studio atque virtutis, etsi Silenum superaverit corporis deformitate, pulcherrimus est 10 necessario: bonum est enim ei proprio pudore venerabiliter conformari acceptationi videntium.

593 Stobaeus ecl. II 101, 14 W. τὸν δὲ κατ' ἀλήθειαν πλοῦτον ἀγαθὸν εἶναι λέγουσι καὶ τὴν κατ' ἀλήθειαν πένταν κακόν. καὶ τὴν μὲν κατ' ἀλήθειαν ἐλευθερίαν ἀγαθόν, τὴν δὲ κατ' ἀλήθειαν δουλείαν 15 κακόν· δι' ὃ δὴ καὶ τὸν σπουδαῖον εἶναι μόνον πλούσιον καὶ ἐλεύθερον, τὸν δὲ φαῦλον τοῦναντίον πένητα, τῶν εἰς τὸ πλουτεῖν ἀφορμῶν ἐστερημένον, καὶ δούλον διὰ τὴν ὑποπτωτικὴν ἐν αὐτῷ διάθεσιν.

594 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 72. Ald. p. 134, 13 Wal. ὡς οἱ λέγοντες μόνον τὸν σοφὸν πλούσιον ἢ μόνον κα- 20 λὸν ἢ μόνον εὐγενῆ ἢ μόνον ῥήτορα· οὐ γὰρ ἀγνοῦντες οὗτοι τὰ ὑπάρχοντα τῷ σοφῷ πλοῦτον ταῦτα λέγουσιν ἢ κάλλος ἢ εὐγένειαν, ἀλλὰ παραβαίνοντες τὴν κειμένην λέξιν.

Cf. etiam p. 79.

595 Alexander in Aristot. Top. p. 79 Ald. p. 147, 12 Wal. ἀπὸ τοῦ 25 του τοῦ τόπου ἐπιχειροῦν τις ἂν καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν παραδόξα λεγόμενα· εἰ γὰρ τῶν πολλῶν πλούσιον λεγόντων μόνον τὸν πολυκτῆμονα μὴ κατὰ τούτου τις χρῆτο τῷ ὀνόματι τούτῳ, κατὰ δὲ τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ τὰς ἀρετὰς ἔχοντος παραβαίνοι ἂν τὸν κειμε- 30 νον τῆς τῶν ὀνομάτων χρήσεως διορισμόν.

ibid. 22. πόλιν οἱ μὲν πολλοὶ εὐτυχῆ λέγουσι τὸν ἐν τοῖς τυχεροῖς ἀγαθοῖς εὐθηνοῦντα· οἱ δὲ τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντά φασιν εὐτυχῆ, ὃ οὐκ ἔστι τῶν τυχερῶν ἀγαθῶν. παραβαίνουσιν οὖν καὶ οὗτοι τὴν προσήκουσαν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων.

596 Philo de plantatione Noë § 69 Vol. II p. 147, 15 Wendl. Τοὺς 35 μὲν οὖν πάντα τοῦ σπουδαίου φάσκοντας εἶναι παραδοξολογεῖν ᾤθησάν τινες, ἀφορῶντες εἰς τὴν <τῶν> ἐκτὸς ἔνδειάν τε καὶ περιουσίαν καὶ μηδένα τῶν ἀχρημάτων ἢ ἀκτημόνων πλούσιον νομίζοντες.

597 Acro ad Hor. Serm. I 3, 124. Dicunt Stoici sapientem divitem esse, si mendicet, et nobilem esse, si servus sit, et pulcherri- 40 mum esse, etiamsi sit sordidissimus.

Porphyrio ad Serm. I 3, 124. Porro autem Stoici existimant, perfectae sapientiae virum omnia habere; in quo sensu et Lucilius versatus sic ait: nondum etiam haec omnia habebit formosus, dives, liber, rex solus.

Acron ad Hor. ep. I 19, 19. negant Stoici quemquam liberum 45 esse praeter sapientem.

598 Sextus adv. math. XI 170. οἱ δὲ Στωϊκοὶ καὶ ἄντικρως φασι τὴν φρόνησιν, ἐπιστήμην οὐσαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, τέχνην ὑπάρχειν περὶ τὸν βίον, ἣν οἱ προσλαβόντες μόνοι γίνονται καλοί, μόνοι πλούσιοι, σοφοὶ μόνοι. Ὁ γὰρ πολλοῦ ἄξια κεκτημένος πλούσιός ἐστιν, ἣ δὲ ἀρετὴ πολλοῦ ἐστὶν ἀξία, καὶ μόνος ταύτην ὁ σοφὸς κέκτηται· μόνος ἄρα ὁ σοφὸς ἐστὶ πλούσιος. Καὶ ὁ ἀξιεράστος ἐστὶ καλός, μόνος δὲ ὁ σοφὸς ἐστὶν ἀξιεράστος· μόνος ἄρα ὁ σοφὸς ἐστὶ καλός.

599 Cicero Acad. Pr. II 136. Illa vero ferre non possum, non quo mihi displiceant (sunt enim Socratica pleraque mirabilia Stoicorum, 10 quae παράδοξα nominantur) sed ubi Xenocrates, ubi Aristoteles ista tetigit? — Illi unquam dicerent sapientes solos reges, solos divites, solos formosos? omnia, quae ubique essent, sapientis esse? neminem consulem, praetorem, imperatorem, nescio an ne quinquevirum quidem quemquam nisi sapientem? postremo solum civem, solum liberum, insipientes omnes 15 peregrinos, exsules, servos, furiosos? denique scripta Lycurgi, Solonis, duodecim tabulas nostras non esse leges? ne urbes quidem aut civitates, nisi quae essent sapientium?

600 Cicero de republ. I 28. Quis vero divitiorem quemquam putet quam eum, cui nihil desit, quod quidem natura desideret, aut potentio- 20 rentiorem quam illum, qui omnia, quae expetat, consequatur, aut beatior- tiorem, quam qui sit omni perturbatione animi liberatus, aut firmiore fortuna, quam qui ea possideat, quae secum, ut aiunt, vel e naufragio possit eferre? Quod autem imperium, qui magistratus, quod regnum potest esse praestantius quam despicientem omnia humana et inferiora sapientia 25 ducentem nihil unquam nisi sempiternum et divinum animo volutare?

601 Stobaeus ecl. II p. 114, 4. Εὐτεκνεῖν δὲ μόνον τὸν ἀστεῖον, οὐ τι μὴν πάντα, δεῖν γὰρ τὸν εὐτεκνοῦντα ἀστεῖα τέκνα ἔχοντα χρῆσασθαι αὐτοῖς ὡς τοιούτοις. Εὐγηρεῖν τε μόνον καὶ εὐθανατεῖν τὸν σπουδαῖον· εὐγηρεῖν γὰρ εἶναι τὸ μετὰ ποιοῦ γήρως διεξάγειν κατ' ἀρετὴν, εὐθανατεῖν 30 δὲ τὸ μετὰ ποιοῦ θανάτου κατ' ἀρετὴν τελευτᾶν.

602 Stobaeus ecl. II 114, 10 W. Καὶ τὰ τε ὑγιεινὰ καὶ νοσερὰ πρὸς ἄνθρωπον λέγεσθαι καὶ ὡς τροφίμα, καὶ τὰ λυτικά καὶ στατικά καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. Ὑγιεινὰ μὲν γὰρ εἶναι τὰ εὐφρῶς ἔχοντα πρὸς τὸ περιποιεῖν ὑγίαιαν ἢ συνέχειν· νοσερὰ δὲ τὰ ἐναντίας ἔχοντα τούτοις. Παρα- 35 πλήσιον δ' εἶναι καὶ τὸν ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγον.

603 Philo de sobrietate § 56 Vol. II p. 226, 16 Wendl. ὁ δὲ ἔχων τὸν κληρὸν πέραν ὄρων ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας προελήλυθε· μόνος γὰρ εὐγενῆς ἄτε θεὸν ἐπιγεγραμμένος πατέρα καὶ γεγονῶς εἰσποιητὸς αὐτῷ μόνος υἱός· οὐ πλούσιος, ἀλλὰ πάμπλουτος, ἐν ἀφθόνοις καὶ γνησίοις, οὐ 40 χρόνῳ παλαιουμένοις, καινουμένοις δὲ καὶ ἡβῶσιν αἰετρυφῶν ἀγαθοῖς μόνος· οὐκ ἔνδοξος, ἀλλ' εὐκλεής, τὸν μὴ κολακεία νοθοῦμενον, ἀλλὰ βεβαιούμενον ἀληθείᾳ καρπούμενος ἔπαινον· μόνος βασιλεύς, παρὰ τοῦ πανηγεμόνος λαβῶν τῆς ἐφ' ἅπασιν ἀρχῆς τὸ κράτος ἀνανταγώνιστον· μόνος ἐλεύθερος, ἀφαιμένος ἀργαλεωτάτης δεσποίνης, κενῆς δόξης.

16 quidem *Manutius*, denique *libri*. 30 τὸ *Canter*, τὸν *libri*. Sunt haec ἀγαθὰ, quae vocantur *μειγμένα* cf. III n. 101. 40 γρ. μόνος *mg.* HL¹.
44 ἀφαιμένος *Mang.*, ἀφιέμενος *codd.*

§ 6. Saplens res divinas callet.

604 Stobaeus ecl. II 67, 20 W. λέγουσι δὲ καὶ ἱερέα μόνον εἶναι τὸν σοφόν, φαῦλον δὲ μηδένα. τὸν γὰρ ἱερέα εἶναι δεῖν ἔμπειρον νόμων ἢ τῶν περὶ θυσίας καὶ εὐχῶν καὶ καθαρμῶν καὶ ἰδρύσεις καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἀγιστείας τε καὶ εὐσεβείας δεῖσθαι καὶ ἐμπειρίας τῆς τῶν θεῶν θεραπείας, καὶ (τοῦ) ἐντὸς εἶναι τῆς φύσεως τῆς θείας. Μηδ' ἔν (δέ τ)ι τούτων ὑπάρχειν τῷ φαύλῳ, διὸ καὶ πάντας εἶναι τοὺς ἄφρονας ἀσεβεῖς. Τὴν γὰρ ἀσέβειαν κακίαν οὖσαν, ἄγνοιαν εἶναι θεῶν ἢ 10 θεραπείας, τὴν δ' εὐσέβειαν, ὡς εἶπομεν (p. 62, 2), ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας.

605 Stobaeus ecl. II 114, 16 W. Καὶ μαντικὸν δὲ μόνον εἶναι τὸν σπουδαῖον, ὡς ἂν ἐπιστήμην ἔχοντα διαγνωστικὴν σημειῶν τῶν ἐκ θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον τεινόντων. Δι' ὃ καὶ τὰ εἶδη τῆς ἢ 15 μαντικῆς εἶναι περὶ αὐτόν, τό τε ὄνειροκριτικὸν καὶ τὸ οἰανοσκοπικὸν καὶ θυτικὸν καὶ εἴ τινα ἄλλα τούτοις ἐστὶ παραπλήσια.

606 Diog. Laërt. VII 119. θείους τε εἶναι (scil. τοὺς σπουδαίους). ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἰοεῖ θεόν· τὸν δὲ φαῦλον ἄθεον· διττὸν δὲ εἶναι τὸν ἄθεον, τὸν τε ἐναντίας τῷ θεῷ λεγόμενον καὶ τὸν ἐξουθενητικὸν τοῦ θεοῦ· 20 ὅπερ οὐκ εἶναι περὶ πάντα φαῦλον.

607 Cicero de divin. II 129. Stoici autem tui negant quemquam nisi sapientem divinum esse posse.

608 Diog. Laërt. VII 119. Θεοσεβεῖς τοὺς σπουδαίους· ἐμπειροῦς γὰρ εἶναι τῶν περὶ θεῶν νομίμων· εἶναι τε τὴν εὐσέβειαν ἐπιστήμην 25 θεῶν θεραπείας. ἄλλα μὴν καὶ θύειν αὐτοὺς θεοῖς ἀγνοοῦς τε ὑπάρχειν· ἐκνεύειν γὰρ τὰ περὶ τοὺς θεοὺς ἀμαρτήματα. καὶ τοὺς θεοὺς ἄγασθαι αὐτούς· δόλους τε γὰρ εἶναι καὶ δικαίους πρὸς τὸ θεῖον. μόνους ἱερέας τοὺς σοφοῦς· ἐπεσκέφθαι γὰρ περὶ θυσιῶν, ἰδρύσεων, καθαρμῶν, τῶν ἄλλων τῶν πρὸς θεοὺς οἰκείων. 30

609 Philo de sacrif. Abel et Cain § 111 Vol. I p. 247, 9 Wendl. ἑορτὴ γὰρ ψυχῆς ἢ ἐν ἀρεταῖς εὐφροσύνη τελείας — — μόνος δὲ ἑορτάζει τὴν τοιαύτην ἑορτὴν ὁ σοφός, τῶν δ' ἄλλων οὐδεὶς· ἄγευστον γὰρ παθῶν ἢ κακιῶν ψυχὴν εὐρεῖν σπανιώτατον.

610 Philo de septenario et festis diebus p. 279 Vol. II Mang. (ὅτι 35 οἱ σοφοί) ἅπαντα τὸν βίον ἑορτὴν ἄγουσι.

p. 280. τῶν φαύλων οὐδεὶς ἀλλ' οὐδὲ τὸν βραχύτατον χρόνον ἑορτάζει.

§ 7. Sapiens res politicas et oeconomicas callet.

611 Stobaeus ecl. II 94, 7 W. Τό τε δίκαιόν φασὶ φύσει εἶναι καὶ μὴ θέσει. Ἐπόμεινον δὲ τούτοις ὑπάρχειν καὶ τὸ πολιτεύεσθαι τὸν σο- 40

7 ἀγιστείας Usener, ἄλλον διὰ libri. || καὶ Usener, τὸ libri. 8 τοῦ add. Usener. 9 μηδ' ἔν δέ τι Wachsm., μηδενὶ libri. || τῷ φαύλῳ Meineke, τῶν φαύλων libri. 14 ἐκ Heeren, ἐς libri. 19 εἶναι om. BP. 20 θεῶ B θεῶ P, sed εἰ a P^s. 26 θύσειν BP. 32 τελείας Pap. D. 33 οὐδὲ εἰς Pap. UF.

φὸν καὶ μάλιστ' ἐν ταῖς τοιαύταις πολιτείαις ταῖς ἐμφαινουσάις τινὰ προκοπὴν πρὸς τὰς τελείας πολιτείας· καὶ τὸ νομοθετεῖν δὲ καὶ τὸ παιδεύειν ἀνθρώπους, ἔτι δὲ συγγράφειν τὰ δυνάμενα ὠφελεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας τοῖς γράμμασιν οἰκείον εἶναι τοῖς σπουδαίοις καὶ τὸ συγκαταβαίνειν καὶ εἰς γάμον καὶ εἰς τεκνογονίαν καὶ αὐτοῦ χάριν καὶ τῆς πατρίδος καὶ ὑπομένειν περὶ ταύτης, ἐὰν ἢ μετρία, καὶ πόνουσ καὶ θάνατον. Παρακείσθαι δὲ τούτοις φαῦλα, τὸ τε δημοκοπεῖν καὶ τὸ σοφιστεῖν καὶ τὸ συγγράφειν ἐπιβλαβῆ τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἄπερ εἰς σπουδαίους οὐκ ἂν πέσοι.

612 Diog. Laërt. VII 122. ὁμοίως δὲ καὶ ἀρχικοὺς δικαστικoὺς τε καὶ δημοτικoὺς μόνους εἶναι, τῶν δὲ φαύλων οὐδένα.

613 Stobaeus eclog. II 7 p. 96 Wachsm. Τὸν τε νόμον σπουδαῖον εἶναι φασί, λόγον ὀρθὸν ὄντα προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον. Τοῦ δὲ νόμου ἀστείου ὄντος καὶ ὁ νόμιμος ἀστεῖος ἂν <εἴη>· νόμιμον μὲν γὰρ εἶναι ἄνδρα καὶ ἀκολουθητικὸν τῷ νόμῳ καὶ πρακτικὸν τῶν ὑπ' αὐτοῦ προσταττομένων, νομικὸν δὲ τὸν ἐξηγητικὸν τοῦ νόμου. Μηδένα δὲ τῶν φαύλων μήτε νόμιμον εἶναι μήτε νομικόν.

Iisdem fere verbis iteratur ibid. p. 102, 3—10.

614 Stobaeus ecl. II 102, 4 W. Τοῦ δὲ νόμου ὄντος σπουδαῖον, καθάπερ εἶπομεν, ἐπειδὴ λόγος ὀρθός ἐστι προστακτικὸς μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸς δὲ ὧν οὐ ποιητέον, μόνον τὸν σοφὸν εἶναι λέγουσι νόμιμον, πρακτικὸν ὄντα τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προσταττομένων καὶ μόνον ἐξηγητικὸν τοῦτου, δι' ὃ καὶ νομικὸν εἶναι· τοὺς δ' ἡλιθίους ἐναντίως ἔχειν.

615 Stobaeus ecl. II 102, 11 W. Ἀστεῖοις δ' ἔτι καὶ τὴν ἀρχικὴν κατανέμουσιν ἐπιστάσιαν καὶ τὰ ταύτης εἶδη, βασιλείαν, στρατηγίαν, ναυαρχίαν καὶ τὰς ταύταις παραπλησίους. Κατὰ τοῦτο δὴ καὶ μόνος ὁ σπουδαῖος ἀρχει καὶ εἰ μὴ πάντως κατ' ἐνέργειαν, κατὰ διάθεσιν δὲ καὶ πάντως. Καὶ πειθαρχικὸς μόνος ὁ σπουδαῖός ἐστιν, ἀκολουθητικὸς ὧν ἀρχοῦντι. Τῶν δ' ἀφρόνων οὐδεὶς τοιοῦτος· οὔτε γὰρ ἀρχει οὐτ' ἀρχεσθαι οἶός <τ'> ἐστίν ὁ ἀφρων, αὐθάδης τις ὧν καὶ ἀνάγωγος.

616 Cicero de finibus III 68. Cum autem ad tuendos conservandosque homines hominem natum esse videamus, consentaneum est huic naturae, ut sapiens velit gerere et administrare rem publicam atque, ut e natura vivat, uxorem adiungere et velle ex ea liberos.

617 Diog. Laërt. VII 122. οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφούς, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, τῆς βασιλείας οὔσης ἀρχῆς ἀνυπευθύνου, ἥτις περὶ μόνους ἂν τοὺς σοφούς <συ>σταίη, καθὰ φησι Χρυσίππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ κυρίως κεχρησθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν. ἐγνωκέναι γὰρ φησι δεῖν τὸν ἀρχοντα περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· μηδένα δὲ τῶν φαύλων ἐπίστασθαι ταῦτα.

Cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 108, 26. Καὶ μόνον εἶναι τὸν σοφὸν

3 ἔστι libri, corr. Heeren. 6 μέτρια libri, corr. Meineke. 7 ἐπιβλάπην libri, corr. Meineke. 10 ἐπίστασθαι ταῦτα οὐδένα B (ἐπ. ταῦτα in litura).

14 add. ex eiusdem Florileg. XLIV 12. 16 νόμον Flor., eclog. codd. νομίμον.

19 μὲν προστακτικὸς libri, transposuit Meineke. 23 ἀστεῖος δ' εἶναι libri, corr. Heeren. || ἀρχὴν libri, corr. Usener. 24 κατανέμουσαν libri, corr. Usener.

27 πάντες libri, corr. Heeren. || μόνον libri, corr. Heeren. 29 τ' add. Usener.

36 συσταίη restituit Menagius e Suida s. v. δοῦλοι, σταίη BP.

βασιλέα τε καὶ βασιλικόν, τῶν δὲ φάυλων μηδένα· τὴν γὰρ βασιλείαν ἀρχὴν ἀνυπεύθυνον εἶναι καὶ τὴν ἀνωτάτω καὶ τὴν ἐπὶ πάσαις.

618 Olympiodorus in Plat. Alcib. pr. p. 55 ed. Creuzer. Τρίτον ὅτι κατὰ τὴν τῶν Στωϊκῶν μεγαλοφροσύνην ὁ ἀρχικός, τουτέστιν ὁ εἰδὼς ἄρχειν, μόνος ἄρχων ἐστίν, εἰ καὶ μὴ ἔχοι τὰ ὄργανα τῆς ἀρχικῆς ἐπιστήμης· καὶ ὅτι μόνος ὁ σοφὸς πλούσιος, τουτέστιν ὁ εἰδὼς χρῆσασθαι παρόντι τῷ πλούτῳ, εἰ καὶ μὴ πάρεστιν.

Cf. Proclus in Plat. Alcib. pr. p. 164 ed. Creuzer. Ταῦτ' ἄρα καὶ τὴν Στωϊκὴν μεγαληγορίαν ὑπερβέβληκεν ὁ Σωκράτης ἐν τούτοις. Τί γὰρ ἄλλο ἐστίν ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγειν ἢ ὅτι μόνος ἄρχων ὁ σπουδαῖος, μόνος δυνάστης, μόνος βασιλεύς, μόνος ἡγεμὼν πάντων, μόνος ἐλευθερός, καὶ ὅτι πάντα τῶν σπουδαίων ἐστίν, ὅσα καὶ τῶν θεῶν· κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φιλῶν· εἴπερ οὖν πάντα τῶν θεῶν, πάντα καὶ τῶν σπουδαίων.

— — Ὡς γὰρ τέκνονα λέγομεν οὐ τὸν ἔχοντα τὰ ὄργανα τοῦ τέκτονος, ἀλλὰ τὸν τὴν τέχνην κεκτημένον· οὕτω καὶ ἄρχοντα καὶ βασιλέα 15 τὸν ἔχοντα τὴν βασιλικὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' οὐ τὸν κρατοῦντα πολλῶν. Ὅργανον γὰρ ἐστίν ἡ φαινομένη δύναμις, τὸ δὲ χρώμενον ἢ ἔξις· χωρὶς δὲ ταύτης οὐκ ἂν ποτέ τις ἄρχων εἶη <ἦ> βασιλεύς.

619 Clemens Al. Strom. II p. 438 Pott. Σπεύσιππος γὰρ ἐν τῷ πρὸς Κλεοφῶντα πρώτῳ τὰ ὅμοια τῷ Πλάτῳ ἔοικε διὰ τούτου γράφειν. 20 Εἰ γὰρ ἡ βασιλεία σπουδαῖον, ὅ τε σοφὸς μόνος βασιλεύς καὶ ἄρχων· ὁ νόμος, λόγος ἂν ὀρθός, σπουδαῖός· ἂ καὶ ἐστίν. Τούτοις ἀκόλουθα οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι δογματίζουσιν, βασιλείαν, ἱερωσύνην, προφητείαν, νομοθετικὴν, πλοῦτον, κάλλος ἀληθινόν, εὐγένειαν, ἐλευθερίαν μόνῳ προσάπτοντες τῷ σοφῷ· ὁ δὲ δυσεύρετος πάνυ σφόδρα καὶ πρὸς αὐτῶν ὁμολο- 25 γεῖται.

620 Philo de nominum mutat. § 152 Vol. III p. 182, 23 Wendl. μόνον τὸν σοφὸν βασιλέα. Καὶ γὰρ ὄντως ὁ μὲν φρόνιμος ἡγεμὼν ἀφρόνων ἐστίν, εἰδὼς ἂ χρῆ ποιεῖν τε καὶ καὶ ἂ μὴ· ὁ δὲ σώφρων ἀκολάστων, τὰ περὶ τὰς αἰρέσεις καὶ φυγὰς ἡκραιβάτως οὐκ ἀμελῶς, δειλῶν δὲ 30 ὁ ἀνδρείος, ἂ δεῖ ὑπομένειν καὶ ἂ μὴ σαφῶς ἐκμαθῶν, ἀδίκων δὲ ὁ δίκαιος, ἰσότητος ἐν τοῖς ἀπονεμητοῖς ἀφροπέους στοχαζόμενος.

621 Philo de migrat. Abrah. § 197 Vol. II p. 307, 8 Wendl. βασιλείαν δὲ σοφίαν εἶναι λέγομεν, ἐπεὶ καὶ τὸν σοφὸν βασιλέα.

622 Lucian. vitarum auctio 20 (Mercurius Chrysippum vendens dicit:) 35 ὅτι μόνος οὗτος σοφός, μόνος καλός, μόνος δίκαιος ἀνδρείος βασιλεύς ῥήτωρ πλούσιος νομοθέτης.

623 Stobaeus ecl. II 95, 9 W. Οἰκονομικὸν δ' εἶναι μόνον λέγουσι τὸν σπουδαῖον καὶ ἀγαθὸν οἰκονόμον, ἔτι δὲ χρηματιστικόν. Τὴν μὲν γὰρ οἰκονομικὴν εἶναι θεωρητικὴν ἔξιν καὶ πρακτικὴν τῶν οἴκῳ συμ- 40 φερόντων· τὴν δ' οἰκονομίαν διάταξιν περὶ ἀναλωμάτων καὶ ἔργων καὶ κηδεύσεως ἐπιμέλειαν καὶ τῶν κατ' ἀγρὸν ἐργαζομένων· τὴν δὲ χρηματιστικὴν ἐμπειρίαν περιποιήσεως χρημάτων ἀφ' ἧν δέον καὶ ἔξιν ὁμολογουμένως ἀναστρέφεσθαι ποιοῦσαν ἐν συναγωγῇ χρημάτων καὶ τηρήσει καὶ ἀναλώσει πρὸς εὐπορίαν· τὸ δὲ χρηματίζεσθαι τινες μὲν μέσον εἶπον εἶναι, τινὲς δὲ ἀστεῖον. 45

42 ἀγρὸν Heeren, ἀπὸ τῶν libri. 43 δέον Meineke, δέος libri. || ὁμολογουμένως ὡς libri, corr. Heeren. 45 ἐμπορίαν F.

Φαῦλον δὲ μηδένα προστάτην ἀγαθὸν οἴκου γίνεσθαι, μηδὲ δύνασθαι οἰκίαν εὖ οἰκονομουμένην παρασχεῖν. Μόνον δὲ τὸν σπουδαῖον ἄνδρα χρηματιστικὸν εἶναι, γινώσκοντα ἀπ' ὧν χρηματιστέον καὶ πότε καὶ πῶς καὶ μέχρι πότε.

624 Philo quaest. et solut. in Genesis IV 165 (p. 372 Aucher).
 5 Sapiens et solidus duo haec itidem possidet, incomptus et domi habitans. Indoles incompta patefacit veritatem simplicitatis carentiamque adulationis — —; altera vero, domus custodia una cum domestico more oppositio est agresti vitae. Unum enim istorum oeconomicum est et urbanitatis exiguae comprehensio; quoniam urbanitas et oeconomia cognatae
 10 sunt virtutes, quas translatas fere inter se monstrare non frustra erit: urbanitas namque oeconomia urbis est et oeconomia urbanitas est domi.

§ 8. Sapientes et sibi invicem et ceteris prosunt.

625 Stobaeus ecl. II 93, 19 W. τὰ τε ἀγαθὰ πάντα τῶν σπουδαίων εἶναι <κοινὰ> λέγουσι, καθ' ὃ καὶ τὸν ὠφελοῦντά τινα τῶν
 15 πλησίων καὶ ἑαυτὸν ὠφελεῖν. Τὴν τε ὁμόνοιαν ἐπιστήμην εἶναι κοινῶν ἀγαθῶν, δι' ὃ καὶ τοὺς σπουδαίους πάντας ὁμοιοῦν ἀλλήλοις διὰ τὸ συμφωνεῖν ἐν τοῖς κατὰ τὸν βίον· τοὺς δὲ φαύλους διαφωνοῦντας πρὸς ἀλλήλους ἐχθροὺς εἶναι καὶ κακοποιητικούς ἀλλήλων καὶ πολεμίους.

626 Stobaeus eclog. II 7 p. 101, 21 W. Τὰ δ' ἀγαθὰ πάντα κοινὰ
 20 εἶναι τῶν σπουδαίων, τῶν δὲ φαύλων τὰ κακά. Δι' ὃ καὶ τὸν ὠφελοῦντά τινα καὶ αὐτὸν ὠφελείσθαι, τὸν δὲ βλάπτοντα καὶ ἑαυτὸν βλάπτειν. Πάντας δὲ τοὺς σπουδαίους ὠφελεῖν ἀλλήλους, οὔτε φίλους ὄντας ἀλλήλων πάντως οὔτε εὔνοους <οὔτε> εὐδοκίμους οὔτε ἀποδεχομένους παρατὸ μῆτε καταλαμβάνεσθαι μῆτ' ἐν αὐτῷ κατοικεῖν τόπῳ, εὐνοητικῶς μέντοι
 25 γε πρὸς ἀλλήλους διακείσθαι καὶ φιλικῶς καὶ δοκιμαστικῶς καὶ ἀποδεκτικῶς· τοὺς δὲ ἄφρονας ἐν τοῖς ἐναντίοις τούτων ὑπάρχειν.

627 Plutarchus de comm. not. ep. 22 p. 1068f. Ἄν εἷς σοφὸς
 30 ὀπουδήποτε προτείνῃ τὸν δάκτυλον φρονίμως, οἱ κατὰ τὴν οἰκουμένην σοφοὶ πάντες ὠφελοῦνται. p. 1069a. ἐλήρει δ' Ἀριστοτέλης, ἐλήρει δὲ Ξενοκράτης — τὴν θαυμαστὴν ἀγνοοῦντες ὠφέλειαν ἦν οἱ σοφοὶ κινουμένων κατ' ἀρετὴν ἀλλήλων ὠφελοῦνται, κἂν μὴ συνῶσι μηδὲ γινώσκοντες τυγχάνωσιν. Cf. Seneca ep. 109.

628 Diog. Laërt. VII 123. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ἐρημίᾳ, φασί, βιώσεται ὁ σπουδαῖος· κοινωνικός γὰρ φύσει καὶ πρακτικός.

629 Lactant. div. instit. V 17 fin. Lucro autem nunquam sapiens
 55 studet, quia bona haec terrena contemnit: nec quemquam falli patitur, quia boni viri officium est, errores hominum corrigere eosque in viam reducere; siquidem socialis est hominis ac benefica natura, quo solo cognitionem cum deo habet.

630 Stobaeus ecl. II 108, 5 W. Τὸν δὲ σπουδαῖον, ὀμιλητικὸν
 40 ὄντα καὶ ἐπιδέξιον καὶ προτροπετικὸν καὶ θηρευτικὸν διὰ τῆς ὀμιλίας εἰς

2 οἰκουμένην libri, corr. Heeren. 5 incomptus = ἄπλαστος? 9 urbanitas = πολιτική. 14 κοινὰ add. Wachsm. 23 suppl. Heeren. 33 βιώσεται, φασίν (hoc. ord.) BP.

εὐνοίαν καὶ φιλίαν, ὡς δυνατὸν εὐάρμοστον εἶναι πρὸς πλῆθος ἀνθρώπων, παρ' ὃ καὶ ἐπαφροδίτου εἶναι καὶ ἐπίχαριν καὶ πιθανόν, ἔτι δὲ αἰμίλον καὶ εὐστοχον καὶ εὐκαιρον καὶ ἀγγλῆνον καὶ ἀφελῆ καὶ ἀπεριεργον καὶ ἀπλοῦν καὶ ἄπλαστον τὸν δὲ φαῦλον ἔνοχον πᾶσι τοῖς ἐναντίοις. Τὸ δ' εἰρωνεύεσθαι φαῦλον εἶναι φασιν, οὐδένα γὰρ ἐλεύθερον καὶ σπουδαῖον εἰρωνεύεσθαι· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ σαρκάζειν, ὃ ἔστιν εἰρωνεύεσθαι μετ' ἐπισυρμοῦ τινος. Ἐν μόνοις τε τοῖς σοφοῖς ἀπολείπουσι φιλίαν, ἐπεὶ ἐν μόνοις τούτοις ὁμόνοια γίνεται περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον· τὴν δ' ὁμόνοιαν εἶναι κοινῶν ἀγαθῶν ἐπιστήμην. Φιλίαν γὰρ ἀληθινὴν καὶ μὴ ψευδάνυμον ἀδύνατον χωρὶς πίστεως καὶ βεβαιότητος ὑπάρχειν· ἐν δὲ τοῖς φαύλοις, ἀπίστοις καὶ 10 ἀβεβαίοις οὖσι καὶ δόγματα πολεμικὰ κεντημένοις, οὐκ εἶναι φιλίαν, ἑτέρας δὲ τινὰς ἐπιπλοκάς καὶ συνδέσεις ἔξωθεν ἀνάγκαις καὶ δόξαις κατεχομένης γίνεσθαι. Φασὶ δὲ καὶ τὸ ἀγαπᾶν καὶ τὸ ἀσπάξεσθαι καὶ τὸ φιλεῖν μόνων εἶναι σπουδαίων.

631 Diog. Laërt. VII 124. λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν μόνοις 15 τοῖς σπουδαίοις εἶναι διὰ τὴν ὁμοιότητα. φασὶ δὲ αὐτὴν κοινωνίαν τινα εἶναι τῶν κατὰ τὸν βίον, χρωμένων ἡμῶν τοῖς φίλοις ὡς ἑαυτοῖς. δι' αὐτὸν τε αἰρετὸν τὸν φίλον ἀποφαίνονται καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν. ἐν τε τοῖς φαύλοις μὴ εἶναι φιλίαν μηδένα τε τῶν φαύλων φίλον ἔχειν.

632 Stobaeus ecl. II 115, 10 W. Εἶναι δὲ καὶ πρᾶον, τῆς πραότη- 20 τος οὕσης ἔξως καθ' ἣν πρᾶως ἔχουσι πρὸς τὸ ποιεῖν τὰ ἐπιβάλλοντα ἐν πᾶσι καὶ μὴ ἐκφέρεσθαι εἰς ὄργην ἐν μηδενί. Καὶ ἡσύχιον δὲ καὶ κόσμιον εἶναι, τῆς κοσμιότητος οὕσης ἐπιστήμης κινήσεων πρεπουσῶν, ἡσυχιότητος δὲ εὐταξίας περὶ τὰς κατὰ φύσιν κινήσεις καὶ μονὰς ψυχῆς καὶ σώματος, τῶν ἐναντίων τούτοις ἐπὶ πάντων φαύλων γιγνομένων. 25

633 Seneca ep. 81, 8. non omnes grati sciunt debere beneficium — uni sapienti notum est, quanti res quaeque taxanda sit: nam ille, de quo loquebar modo, stultus, etiamsi bonae voluntatis est, aut minus quam debet aut tempore aut quo non debet loco reddit.

ibid. 10. Sapiens omnia examinabit secum: quantum acceperit, a 30 quo, quando, ubi, quemadmodum. itaque negamus quemquam scire gratiam referre nisi sapientem: non magis quam beneficium dare quisquam scit nisi sapiens.

ibid. 12. solus sapiens scit amare. solus sapiens amicus est. — — quod dicimus: fidem nisi in sapiente non esse. 35

634 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 74 (p. 303 Aucher). Studiosus sapientiae cum nullo ex vanis ac vacuis [rebus], quamvis ex natura cognatus sit illis, cohabitatur vel conversatur, sed longius ab illis est se iunctus consilio; ita ut non navigationis socius nec comes in via nec concivis nec vitae consors neque coaemulator dicitur proprie sapiens cum insapiente, eo quod principalis dux non concordat vel convenit in mente unius alteriusque.

635 Cicero de nat. deor. I 121. Quanto Stoici melius —. Censent autem sapientes sapientibus etiam ignotis esse amicos. Nihil

1 ὡς Meineke, καὶ libri. 16 αὐτοῖς, οἷς in litura P^s. 19 μηδενί τε (om. P) τῶν φαύλων φιλονικεῖν BP. 24 μόνως libri, corr. Canter. 25 ἐπὶ πάντων φαύλων Meineke, περὶ πάντων φαύλων F, περὶ πάντα φαῦλον P, περὶ πάντα φαῦλον Heeren.

est enim virtute amabilis; quam qui adeptus erit, ubicumque erit gentium, a nobis diligetur.

- 636 Philo de sacrif. Abel et Cain § 121 Vol. I p. 251,3 Wendl. μήποτε δὲ καὶ δόγμα εἰσηγεῖται σφόδρα ἀναγκαῖον, ὅτι πᾶς σοφὸς λύτρον ἐστὶ τοῦ φαύλου, μηδ' ἂν πρὸς ὀλίγον χρόνον ἐξαρκέσαντος, εἰ μὴ ἕλεω καὶ προμηθεῖα χρώμενος ἐκεῖνος προϋνοίει τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, καθάπερ ἰατρὸς τοῦ νοσοῦντος ἀντιτεταγμένος τοῖς ἀβήδαστήμασι καὶ πρότερα κατασκευάζων αὐτὰ ἢ συνόλους ἀναιρᾶν, εἰ μὴ που μετὰ φορᾶς ἀνεπισχέτου βιάσάμενα καὶ τὴν τῆς θεραπείας ὑπερβάλλοι φροντίδα.
- 10 p. 251,15 § 123. πειρᾶσθαι μέντοι δεῖ καὶ τοὺς πάντως ὑπὸ τῆς ἐν αὐτοῖς διασφαρησομένου κακίας ὡς οἶόν τε διασφᾶναι, μιμουμένους τοὺς ἀγαθῶν τῶν ἰατρῶν, οἳ κἂν ὀρθῶσι ἀδύνατον τοῖς κάμνουσι τὸ σῶξασθαι, προσφέρουσι τὴν θεραπείαν ὅμως ἄσμενοι, τοῦ μὴ τῆ παρ' αὐτοὺς ὀλιγορῶς δοκεῖν συμβῆναι τι τῶν παρὰ γνώμην. Εἰ δέ τι καὶ μικρὸν ὄσον ὑγείας 15 σπέρμα ἐμφαίνεται, τοῦτο ὡσπερ ἐμπύρευμα πάσαις ἐπιμελείαις ζωπυρητέον· ἐλπίς γὰρ μηκνυθέντος καὶ συναυξηθέντος ἀμείνوني καὶ ἀπταιστοτέρω χρησασθαι τῷ βίῳ. Sequentibus commoda depingit ex sapientis persona in patriam eius redundantia.

§ 9. Sapiens austerus etc.

- 30 637 Diog. Laërt. VII 117. καὶ αὐστηροὺς δὲ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μῆτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν μῆτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι. καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρόν, παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἴνω, ᾧ πρὸς μὲν φαρμακοποιῶν χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάνν.
- 35 638 Stobaeus ecl. II 114,22 W. Αὐστηρόν τε λέγεσθαι τὸν σπουδαῖον καθ' ὄσον οὔτε προσφέρει τι καὶ οὔτε προσίεται τὸν πρὸς χάριν λόγον. Κνυεῖν τε τὸν σοφὸν λέγουσιν, ἴσον <ὄν> τῷ ἐπιμένειν τῷ κνυσιμῷ, οὐ μὴν σοφὸν ὄντα ἐνάργεσθαι τοῦ κνυσιμοῦ.
- 639 Clemens Al. Strom. VII 7 p. 858 Pott. αὐστηρὸς οὗτος ἡμῖν, 30 αὐστηρὸς οὐκ εἰς τὸ ἀδιάφορον μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἀπειραστον. οὐδαμῆ γὰρ ἐνδόσιμον οὐδὲ ἀλώσιμον ἡδονῆ τε καὶ λύπη τὴν ψυχὴν παρίστησιν· δικαστής, ἐὰν ὁ λόγος καλῆ, ἀκλινῆς γενόμενος, μηδ' ὀτιοῦν τοῖς πάθεσι χαριζόμενος, ἀμεταστάτῳ <ποδὶ> ἢ πέφυκε [τὸ] δίκαιον πορεύεσθαι βαδίζων. p. 859. τὸ ἀναπόβλητον τῆς ἀρετῆς.
- 35 640 Stobaeus eclog. II 7 p. 95,24 W. Φασὶ μὴδὲ συγγνώμην ἔχειν <μηδενὶ τὸν νοῦν ἔχοντα> τοῦ γὰρ αὐτοῦ συγγνώμην τε ἔχειν καὶ νομίζειν τὸν ἡμαρτηρότα μὴ παρ' αὐτὸν ἡμαρτηκέναι, πάντων ἁμαρτανόντων παρὰ τὴν ἰδίαν κακίαν· διὸ καὶ δεόντως λέγεσθαι τὸ μηδὲ συγγνώμην ἔχειν τοῖς ἁμαρτανούσιν. Οὐκ ἐπιεικῆ δὲ φασιν εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, 40 τὸν γὰρ ἐπιεικῆ παραιτητικὸν εἶναι τῆς κατ' ἀξίαν κολάσεως καὶ τοῦ αὐτοῦ εἶναι ἐπιεικῆ τε εἶναι καὶ ὑπολαμβάνειν τὰς ἐκ τοῦ νόμου τεταγμένας κο-

16 συναυξηθέντος Pap. UF, ἀυξηθέντος ceteri. 22 τῷ μῆτε—παρ' ἄλλον addidit B². || προσδέχεσθαι (ροσδ in litura) P³, fuit παρέχεσθαι. 23 φαρμακοποιῶν P. 27 ὄν add. Valckenaar. 28 ἐνάργεσθαι Wachsm., ἐνάργεσθαι libri. 33 addidi ex conii. || τὸ deleui. 36 add. ex eiusd. Florileg. XLVI 50.

λάσεις τοῖς ἀδικοῦσι σκληροτέρας εἶναι καὶ τὸ ἡγεῖσθαι παρὰ τὴν ἀξίαν ἀπο-
νέμειν τὰς κολάσεις τὸν νομοθέτην.

641 Diog. Laërt. VII 123. ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι συγγνώμην τε
ἔχειν μηδενί· μὴ γὰρ παριέναι τὰς ἐπιβαλλούσας ἐν τοῦ νόμου κολάσεις (ἐπεὶ
τὸ γε εἶκειν καὶ ὁ ἔλεος αὐτῆ τε ἡ ἐπιείκεια οὐδεμία ἐστὶ ψυχῆς πρὸς κο-
λάσεις προσποιουμένη χρηστότητα) μηδὲ οἶσθαι σκληροτέρας αὐτὰς εἶναι.

642 Diog. Laërt. VII 123. ἔτι γε τὸν σοφὸν οὐδὲν θαναμάζειν
τῶν δοκούντων παραδόξων, οἷον χαρώνεια καὶ ἀμπώτιδας καὶ πηγὰς θερμῶν
ὕδατων καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα.

643 Stobaeus eclog. II 7, p. 109, 5. Οὐχ οἶον δὲ μεθυσθήσεσθαι 10
τὸν νοῦν ἔχοντα· τὴν γὰρ μέθην ἀμαρτητικὸν περιέχειν, λήρησιν εἶναι
<γὰρ> παρὰ τὸν οἶνον, ἐν μηδενί δὲ τὸν σπουδαῖον ἀμαρτάνειν, δι' ὃ πάντα
κατ' ἀρετὴν ποιεῖν καὶ τὸν ἀπὸ ταύτης ὀρθὸν λόγον.

644 Diog. Laërt. VII 118. καὶ οἴνωθήσεσθαι μὲν, οὐ μεθυσθή-
σεσθαι δέ (scil. τὸν σπουδαῖον), ἔτι δὲ οὐδὲ μανήσεσθαι· προσπεσεῖσθαι 15
μέντοι ποτὲ αὐτῷ φαντασίας ἀλλοκότους διὰ μελαγχολίαν ἢ λήρησιν, οὐ κατὰ
τὸν τῶν αἰρετῶν λόγον, ἀλλὰ παρὰ φύσιν.

645 Cicero de finibus III 68. Cynicorum autem rationem at-
que vitam alii cadere in sapientem dicunt, si qui eius modi forte casus
inciderit, ut id faciendum sit, alii nullo modo. 20

646 Diog. Laërt. VII 117. ἄτυφόν τε εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ
ἔχειν πρὸς τε τὸ ἔνδοξον καὶ τὸ ἄδοξον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον, κατὰ
τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὅς ἐστι φαῦλος.

647 Diog. Laërt. VII 118. ἀκιβδήλους τοὺς σπουδαίους φυλακτι-
κούς τε εἶναι τοῦ ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτοὺς παριστάνειν, διὰ παρασκευῆς τῆς 25
τὰ φαῦλα μὲν ἀποκρυπτούσης, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης.
<καὶ> ἀπλάστους· περιηρηκέναι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα καὶ τῷ
εἶδει.

648 Stobaeus ecl. II 116, 1 W. οὐδ' ἀναβάλλεσθαι δὲ ποτε τὸν
σπουδαῖον οὐδέν, εἶναι γὰρ τὴν ἀναβολὴν ὑπέρθεσιν ἐνεργείας· δι' ὅκνον· 30
ὑπερτίθεσθαι δὲ τινα μόνον, ἀνεγκλήτου τῆς ὑπερθέσεως οὔσης. ἐπὶ
γὰρ τοῦ ἀναβάλλεσθαι τὸν Ἡσίοδον ταῦτ' εἰρηκέναι·

(Op. et D. 410) μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἕς τ' αὔριον ἕς τ' ἔννηφι
καὶ

(ibid. 413) αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτησι παλαίει· 35
τῆς [δ'] ἀναβολῆς ἔκπτωσιν τινα τῶν προσηκόντων ἔργων ἐμποιοῦσης.

649 Diog. Laërt. VII 118. ἀπράγμονάς τε εἶναι (scil. τοὺς σπου-
δαίους)· ἐκκλίνειν γὰρ τὸ πράττειν τι παρὰ τὸ καθήκον.

4 ἐπὶ B. 5 εἶκειν] εἶναι B. || latet substantivum femininum, velut ἀθυ-
ναμία; nam οὐδένεια non aptum videtur. 7 τε B. 8 ἀμπώτις P (ις in li-
tura). 10 οἶον τε libri, corr. Usener. 12 add. Usener. || διὰ τὸ Wachsm.
in adn. quod rectum puto. 14 μεθύσεσθαι P, corr. P². 16 ἀλλοκότους BP.
22 τε om. B. || τὸ post καὶ om. B. || ἄλλας B. 25 τοὺς P, B deest usque
ad τῆς τὰ. || αὐτοὺς] τι περὶ αὐτῶν P. 26 ἀποκρύπτουσι B. 27 καὶ ἀπλά-
στους scripsi, ἀπλάστως BP. 31 ἐπὶ cod. Aug., ἐπεὶ FP. 33 τε ἔννηφι F τ'
ἐννηφι P. 36 δ' del. Meineke.

§ 10. Sapientem amaturum esse.

Cf. n. 716 sq.

650 Stobaeus ecl. II 115,1 W. Τὸν δὲ ἔρωτά φασιν ἐπιβολὴν εἶναι φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον νέων ὥραίων· δι' ὃ καὶ ἔρωτικὸν εἶναι τὸν σοφὸν καὶ ἐρασθήσεσθαι τῶν ἀξιεράστων, εὐγενῶν ὄντων καὶ εὐφροῶν.

651 Cicero de finibus III 68. Ne amores quidem sanctos a sapiente alienos esse arbitrantur.

652 Cicero Tusc. disp. IV 72. Stoici vero et sapientem amaturum esse dicunt et amorem ipsum conatum amicitiae faciendae ex pulchritudinis specie.

653 Cicero Tusculan. disput. IV 33,70. Ad magistros virtutis, philosophos veniamus: qui amorem negant stupri esse, et in eo litigant cum Epicuro, non multum, ut opinio mea fert, mentiente. Quis est enim iste amor amicitiae? etc.

§ 11. Sapiens artes callet.

654 Stobaeus ecl. II 67,13 W. μόνον δὲ φασὶ τὸν σοφὸν καὶ μάντιν ἀγαθὸν εἶναι καὶ ποιητὴν καὶ ρήτορα καὶ διαλεκτικὸν καὶ κριτικόν, οὐ πάντα δέ, διὰ τὸ προσδεῖσθαι ἔτι τινὰ τούτων καὶ θεωρημάτων τινῶν ἀναλήψεως. εἶναι δὲ τὴν μαντικὴν φασὶ ἐπιστήμην θεωρητικὴν σημείων τῶν ἀπὸ θεῶν ἢ δαιμόνων πρὸς ἀνθρώπινον βίον συντείνοντων· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ εἶδη τῆς μαντικῆς.

655 Plutarchus de tranq. animi cp. 12 p. 472a. ἀλλ' ἔνιοι τοὺς μὲν Στωϊκοὺς οἴονται παίζειν, ὅταν ἀκούσωσι τὸν σοφὸν παρ' αὐτοῖς μὴ μόνον φρόνιμον καὶ δίκαιον καὶ ἀνδρείον, ἀλλὰ καὶ ρήτορα καὶ ποιητὴν καὶ στρατηγὸν καὶ πλούσιον καὶ βασιλεῖα προσαγορευόμενον etc.

656 Stobaeus ecl. II 109,1 W. Λέγουσι δὲ καὶ ἄριστον αὐτοῦ ἰατρὸν εἶναι τὸν σπουδαῖον ἄνδρα· ἐπιμελῆ γὰρ ὄντα τῆς ἰδίας φύσεως παρατηρητὴν ὑπάρχειν καὶ τῶν πρὸς ὑγίειαν ἐπιστήμονα συμπερόντων.

§ 12. Insuper insanos esse et impios.

657 Sextus Emp. adv. math. VII 432. Ἄλλως τε, εἰ πᾶσα φαύλου κατ' αὐτοὺς ὑπόληψις ἄγνοιά ἐστι καὶ μόνος ὁ σοφὸς ἀληθεύει καὶ ἐπιστήμην ἔχει τᾶληθοῦς βεβαίαν, ἀκολουθεῖ μέχρι δεῦρο ἀνευρέτου καθεστῶτος τοῦ σοφοῦ κατ' ἀνάγκην καὶ τᾶληθὲς ἀνευρέτου εἶναι, διὰ δὲ τοῦτο καὶ πάντα ἀκατάληπτα τυγχάνειν, ἐπειπερ φαῦλοι πάντες ὄντες οὐκ ἔχομεν βεβαίαν τῶν ὄντων κατάληψιν. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος ἀπολείπεται, τὰ ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς σκέψεως λεγόμενα παρὰ μέρος καὶ ὅπο

3 ἔρωτα Canter, ἐρώματα libri.

5 ἐρασθήσεται libri, corr. Canter.

19 ἔτι Meineke, εἴ libri.

20 ἀναλήψεως Heeren, ἀναλήψεων libri. || θεωρητικὴν Wachsm., θεωρηματικὴν libri.

τῶν σκεπτικῶν πρὸς ἐκείνους λέγεσθαι. ἐπεὶ γὰρ τοῖς φαύλοις κατ' αὐτοὺς ἐγκαταριθμοῦνται Ζήνων τε καὶ Κλεάνθης καὶ Χρῦσιππος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως, πᾶς δὲ φαῦλος ἀγνοία κρατεῖται, πάντως ἡγνόει Ζήνων πότερον ἐν κόσμῳ περιέχεται ἢ αὐτὸς τὸν κόσμον περιέσχρηκεν καὶ πότερον ἀνὴρ ἐστὶν ἢ γυνή, καὶ οὐκ ἠπίστατο Κλεάνθης εἴτε ἀνθρώπος ἐστὶν εἴτε 5 τι θηρίον Τυφῶνος πολυπλοκώτερον. καὶ μὴν ἢ ἐγίνωσκε τὸ δόγμα τοῦτο Χρῦσιππος στωϊκὸν ὄν, φημί δὴ τὸ „πάντα ἀγνοεῖ ὁ φαῦλος“ ἢ οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο ἠπίστατο. καὶ εἰ μὲν ἠπίστατο, ψεῦδος τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον· αὐτὸ γὰρ τοῦτο φαῦλος ὢν ἐγίνωσκεν ὁ Χρῦσιππος, τὸ πάντα ἀγνοεῖν τὸν φαῦλον. εἰ δ' οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἤδει τὸ ὅτι πάντα ἀγνοεῖ, πῶς 10 περὶ πολλῶν δογματίζει, τιθεὶς τὸ ἓνα εἶναι κόσμον καὶ προνοία τοῦτον διοικεῖσθαι καὶ διόλου τρεπτὴν εἶναι τὴν οὐσίαν καὶ ἄλλα παμπληθῆ; πάρεστι δὲ εἰ τιμι φίλον ἐστὶ, καὶ τὰς ἄλλας ἀπορίας τὸν ἀντερωτῶντα, ὡς ἔθος ἔχουσιν αὐτοὶ τοῖς σκεπτικοῖς, προσάγειν.

658 Alexander Aphrod. de fato cp. 28 p. 199,7 Bruns. οἱ δὲ φάσ- 15 κοντες ἐξ ἀνάγκης ἡμᾶς εἶναι τε καὶ γίνεσθαι τοιοῦτους (scil. ἀγαθοὺς ἢ κακοὺς), καὶ μὴ καταλιπόντες ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ ταῦτα πράττειν τε καὶ μὴ, δι' ὧν ἂν τοιοῦτοι γενοίμεθα — πῶς οὐκ ὁμολογήσουσιν κάκιστον γε- 20 γονέναι τῶν ζῶων ἀπάντων ὑπὸ τῆς φύσεως τὸν ἄνθρωπον, δι' ὧν φασιν πάντα τᾶλλα γενέσθαι, ὡς συντελέσοντα πρὸς τὴν τούτου σωτηρίαν; εἰ γὰρ 20 ἢ μὲν ἀρετὴ τε καὶ ἢ κακία μόναι κατ' αὐτοὺς ἢ μὲν ἀγαθόν, ἢ δὲ κακόν, καὶ οὐδὲν τῶν ἄλλων ζῶων οὐδετέρου τούτων ἐστὶν ἐπιδεκτικόν, τῶν δὲ ἀνθρώπων οἱ πλείστοι κακοὶ, μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς μὲν εἷς ἢ δεύτερος ὑπ' αὐτῶν γεγονέναι μυθεύεται, ὥσπερ τι παράδοξον ζῶον καὶ παρὰ φύσιν σπανιώτερον τοῦ φοίνικος τοῦ παρ' Αἰθιοψίν, οἱ δὲ πάντες κακοὶ καὶ ἐπίσης ἀλ- 25 λήλοις τοιοῦτοι, ὡς μηδὲν διαφέρειν ἄλλον ἄλλον, μάλινεσθαι δὲ ὁμοίως πάντας ὅσοι μὴ σοφοί, πῶς οὐκ ἂν ἀθλιώτατον ζῶον ἀπάντων ὁ ἄνθρωπος εἶη, ἔχων τὴν τε κακίαν καὶ τὸ μάλινεσθαι σύμφωντα αὐτῷ καὶ συγκεκληρωμένα;

659 Seneca de beneficiis IV 27. Timidus dicitur aliquis, quia stul- 30 tus est: et hoc malos sequitur, quos indiscreta et universa vitia circumstant; dicitur timidus proprie natura etiam ad inanes sonos pavidus. Stultus omnia vitia habet, sed non in omnia natura pronus est: alius in avaritiam, alius in luxuriam, alius in petulantiam inclinatur. Itaque er- 35 rant illi, qui interrogant Stoicos: quid ergo? Achilles timidus est? — — Non hoc dicimus, sic omnia vitia esse in omnibus, quomodo in quibusdam singula eminent, sed malum ac stultum nullo vitio vacare. ne audacem quidem timoris absolvimus, ne prodigum quidem avaritia liberamus.

660 Stobaeus ecl. II 68,8 W. Ὅμοίως δὲ μὴδ' ὀσίους εἶναι φασὶ 40 τοὺς φαύλους. Τὴν γὰρ ὀσιότητα ὑπογράφεσθαι δικαιοσύνην πρὸς θεοὺς· τοὺς δὲ φαύλους παρεκβαίνειν πολλὰ τῶν πρὸς θεοὺς δικαίων, παρ' ὃ καὶ ἀνοσίους εἶναι καὶ ἀκαθάρτους καὶ ἀνάγνους καὶ μιαροὺς καὶ ἀνεορτάστους.

Τὸ γὰρ φορτίζειν ἀστείου φασὶν εἶναι, τῆς φορτῆς οὐσης χρόνου τινὸς ἐν ᾧ χρῆ πρὸς τὸ θεῖον γίνεσθαι τιμῆς χάριν καὶ καθηκούσης ἐπισημασίας, 45

14 αὐτοὶ scripsi pro αὐτοῖς.

20 συντελέσοντα H, συντελέσαντα V.

42 τῶν—δικαίων Meineke, τῷ δικαίῳ libri.

ὄθεν καὶ τὸν ἑορτάζοντα συγκαθικέμεναι δεῖ μετ' εὐσεβείας εἰς τὴν τοιαύτην τάξιν.

- 661 Stobaeus eclog. II 7 p. 105 W. Ἀρέσκει δὲ καὶ πᾶν ἀμάρτημα ἀσέβημα εἶναι. Τὸ γὰρ παρὰ τὴν βούλησίν τι πράττεσθαι τοῦ θεοῦ ἀσεβείας εἶναι τεκμήριον. Τῶν γὰρ θεῶν οἰκειουμένων μὲν τῇ ἀρετῇ καὶ τοῖς ταύτης ἔργοις, ἄλλοτριουμένων δὲ τῇ κακίᾳ καὶ τοῖς ἀπὸ ταύτης συντελουμένοις, τοῦ δ' ἀμαρτήματος ὄντος ἐνεργήματος κατὰ κακίαν, κατεφαινέτο πᾶν ἀμάρτημα ἀπαρεστὸν θεοῖς ὑπάρχον (τοῦτο δ' ἐστὶν ἀσέβημα)· [καὶ] καθ' ἕκαστον γὰρ ἀμάρτημα ὁ φαῦλος ἀπαρεστὸν τι ποιεῖ θεοῖς. —
- 10 Ἐτι δὲ ἐπεὶ πᾶς φαῦλος ὅσα ποιεῖ κατὰ κακίαν ποιεῖ, καθάπερ ὁ σπουδαῖος κατ' ἀρετὴν, καὶ ὁ μίαν ἔχων κακίαν πάσας ἔχει, ἐν δὴ ταύταις ὁρᾶσθαι καὶ τὴν ἀσέβειαν, οὐ τὴν τεταγμένην κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ἀλλὰ τὴν τῇ εὐσεβείᾳ ἐναντίαν ἔξιν. Τὸ δὲ κατὰ ἀσέβειαν πεπραγμένον ἀσέβημα εἶναι, πᾶν <ἄρ'> ἀμάρτημα ἀσέβημα εἶναι.
- 15 Ἐτι δ' ἀρέσκει αὐτοῖς καὶ πάντ' εἶναι τὸν ἄφρονα θεοῖς ἐχθρόν· τὴν γὰρ ἐχθρὰν ἀσυμφωνίαν εἶναι <περὶ> τῶν κατὰ τὸν βίον καὶ διχονοίαν, ὥσπερ καὶ τὴν φιλιὰν συμφωνίαν καὶ ὁμόνοιαν. Διαφωνοῦσι δ' οἱ φαῦλοι πρὸς τοὺς θεοὺς περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον, διόπερ πᾶς ἄφρων θεοῖς ἐχθρὸς ἐστίν. Ἐτι εἰ πάντες τοὺς ἐναντίους αὐτοῖς ἐχθροὺς εἶναι νομίζουσι, τῷ δὲ
- 20 σπουδαίῳ ὁ φαῦλος ἐστὶν ἐναντίος καὶ σπουδαῖός ἐστιν ὁ θεός, ὁ φαῦλος θεοῖς ἐστὶν ἐχθρός.

- 662 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 31 p. 1048e. Καὶ μὴν οὐδ' αὐτὸν ὁ Χρῦσιππος ἀποφαίνει σπουδαῖον οὔτε τιὰ τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγεμόνων, τί οὖν περὶ τῶν ἄλλων φρονούσιν ἢ ταῦτα
- 25 ἄπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάντας, ἀφραίνειν, ἀνοσίλους εἶναι, παρανόμους, ἐπ' ἄκρον ἤκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἀπάσης.

- 663 Stobaeus ecl. II 68, 18 W. Ἐτι δὲ λέγουσι πάντα φαῦλον μαίνεσθαι, ἄγνοιαν ἔχοντα αὐτοῦ καὶ τῶν καθ' αὐτόν, ὅπερ ἐστὶ μανία. Τὴν δ' ἄγνοιαν εἶναι ἐναντίαν κακίαν τῇ φρονήσει· ταύτην δὲ πρὸς τί πως
- 30 ἔχουσαν ἀκαταστάτους καὶ ποιῳάδεις παρεχομένην τὰς ὁρμὰς μανίαν εἶναι· διὸ καὶ ὑπογράφουσι τὴν μανίαν οὕτως· ἄγνοιαν ποιῳάδη.

664 Diog. Laërt. VIII 124. πάντας τε τοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι· οὐ γὰρ εἶναι φρονίμους, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἴσιν τῇ ἀφροσύνῃ μανίαν πάντα πράττειν.

- 35 665 Cicero Tusc. disp. IV 54. Quid? Stoici, qui omnes insipientes insanos esse dicunt, nonne ista colligunt? Remove perturbationes maxumque iracundiam, iam videbuntur monstra dicere. Nunc autem ita disserunt, sic se dicere omnes stultos insanire, ut male olere omne caenum. At non semper. Commove, senties. Sic iracundus non semper iratus est;
- 40 lacesse, iam videbis furentem.

666 Porphyriion ad Hor. Serm. II 3, 32. Quia Stoici omnes homines insanos et stultos esse dicunt, excepto sapiente (cf. ad v. 187:

9 καὶ del. Wachsmuth. || γὰρ suspectum. 11 δὴ scripsi, δὲ libri
13 ἄρ' W. dubitanter in adn. 16 περὶ add. Meineke. 19 ἐτι εἰ Heine, trad. ἐπελ.
27 ἐτι Canter, ἐπελ libri. 28 αὐτόν Canter, αὐτό libri. 29 φρονήσει Usener, σωφροσύνη libri. 30 ποιῳάδεις Canter, ποιῳάδεις libri. 31 ποιῳάδη Canter, ποιῳάδη libri.

Dogma autem Stoicorum quoddam πραγματικὸν vocatur, quo continetur, omnes homines insanos esse).

667 Athenaeus Deipnosoph. XI p. 464d. τὴν δὲ μανίαν τοὺς πολλοὺς φησιν ὁ Χρῦσιππος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείας τοῖς πλείστοις προσάπτεσθαι. καλεῖσθαι 5 γοῦν τὴν μὲν γυναικομανίαν, τὴν δὲ ὀρτυγομανίαν. τινὲς δὲ καὶ δοξομανεῖς καλοῦσι τοὺς φιλοδόξους, καθάπερ τοὺς φιλογύνας γυναικομανεῖς καὶ τοὺς φιλόρτιδας ὀρτυθομανεῖς, τὸ αὐτὸ σημαίνοντων τῶν ὀνομάτων τούτων. ὥστε καὶ τὰ λοιπὰ μὴ ἀλλοτρίως καλεῖσθαι τὸν τρόπον τούτου. καὶ γὰρ ὁ φίλος καὶ ὁ ὀσοφάγος οἶον 10 ὀσομανῆς ἐστὶ, καὶ ὁ φίλοιος οἰνομανῆς, καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ὁμοίων, οὐκ ἀλλοτρίως τῆς μανίας κειμένης ἐν αὐτοῖς, ὡς ἀμαρτάνουσι μανικῶς καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ πλείον ἀπαρτωμένοις.

668 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 31 (cf. de comm. not. ep. 33 p. 1076b). Καὶ μὴν οὐθ' αὐτὸν ὁ Χρῦσιππος ἀποφαίνει σπουδαῖον 15 οὔτε τιὰ τῶν αὐτοῦ γνωρίμων ἢ καθηγμένων. Τί οὖν περὶ τῶν ἄλλων φρονοῦσιν, ἢ ταῦτα ἄπερ λέγουσι; μαίνεσθαι πάντας, ἀφραίνειν, ἀνοσλοῦς εἶναι, παρανόμους, ἐπ' ἄκρον ἦκειν δυστυχίας, κακοδαιμονίας ἀπάσης [εἶτα προνοία θεῶν διοικεῖσθαι τὰ καθ' ἡμᾶς οὕτως ἀθλίως πράττοντας addit Plutarchus]. paullo infra: si dei no- 20 bis nocere vellent, οὐκ ἂν δύναιντο διαθεῖναι χεῖρον ἢ νῦν ἔχομεν, ὡς Χρῦσιππος ἀποφαίνει, μήτε κακίας ὑπερβολὴν ἀπολείπειν μήτε κακοδαιμονίας τὸν βίον· ὥστ' εἰ λάβοι φωνήν, εἰπεῖν ἂν αὐτὸν τὰ τοῦ Ἑρακλέους· (Eur. Herc. 1245)

Γέμω κακῶν δὴ κοῦκέτ' ἔσθ' ὅπου τεθῆ· 25

Τίνας οὐκ ἂν τις εὔροι μαχομένας μᾶλλον ἀλλήλαις ἀποφάσεις τῆς περὶ θεῶν Χρῦσιππον καὶ τῆς περὶ ἀνθρώπων, τοὺς μὲν ὡς ἐνὶ βέλ- τιστα προνοεῖν, τοὺς δὲ ὡς ἐνὶ χεῖριστα πράττειν λέγοντος;

Plutarchus de comm. not. ep. 10 p. 1062f. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς πράγμασιν, ὅταν πάντας ἐπίσης κακοὺς καὶ ἀδίκους καὶ ἀπίστους 30 καὶ ἀφρονας τοὺς μὴ σοφοὺς ἀποφαίνοντες etc.

Diogenianus apud Eusebium praep. evang. VI p. 264b. πῶς οὖν οὐδένα φησὶ ἀνθρώπου, ὃς οὐχὶ μαίνεσθαι σοι δοκεῖ κατ' ἴσον Ὀρέστη τε καὶ Ἀλκμαίῳ, πλὴν τοῦ σοφοῦ; ἓνα δὲ ἢ δύο μόνους φησὶ σοφοὺς γεγενῆσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους δι' ἀφροσύνην ἐπίσης τοῖς προειρημένους 35 μεμηνῆσθαι;

ibidem c. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲ σὺ φησὶ σοφὸν εἶναι σεαυτὸν etc.

669 Porphyrio ad Hor. ep. I 1, 82. Utraque haec a Stoicis dicuntur in insaniam vulgi: primum quod inter se dissideant, deinde quod a semet ipsis mutent subinde proposita. 40

670 Philo de posteritate Caini § 75 Vol. II p. 16, 22 Wendl. πᾶν

ὅ, τι ἂν ἐαντῶ λαμβάνη φαῦλος, πάντως ἐστὶν ἐπίληπτον, ἅτε γνώμη δυσκαθάρα μαινώμενον. καὶ γὰρ ἔμπαλιν αἱ τῶν σπουδαίων ἐκούσιοι πράξεις ἐπαινεταὶ πάσαι.

§ 13. Insuperiores esse infelicissimos.

5 671 Philo Leg. Alleg. III § 247 Vol. I p. 168, 5 Wendl. Ἐπωδύ-
νωσ γὰρ ὁ φαῦλος πάντα τὸν βίον χρῆται τῇ ἐαυτοῦ ψυχῇ, μηδὲν
ἔχον χαρᾶς αἴτιον, ὃ πέφυκε γεννᾶν δικαιοσύνη καὶ φρόνησις καὶ αἱ σύν-
θερονοι ταύτης ἀρεταί.

672 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 25 p. 1046b. (ἐν πρώτῳ
10 περὶ τῶν Κατορθωμάτων) Τὴν ἐπιχαιρεκακίαν ὅπου μὲν ἀνύ-
παρκτον εἶναι φησιν· ἐπεὶ τῶν μὲν ἀστειῶν οὐδεὶς ἐπ' ἄλλοις κα-
κοῖς χαίρει, <τῶν δὲ φαύλων οὐδεὶς χαίρει> τὸ παραπάνω.

p. 1046c. ἦν (sc. τὴν ἐπιχαιρεκακίαν) ἐν ἐτέροις ἀνύπαρκτον
εἶναι φησιν, ὥσπερ τὴν μισοπονηρίαν καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν.

15 Plutarchus de comm. not. cp. 21 p. 1068d. „ἀλλ' οὐκ ὠφελού-
νται (scil. οἱ φαῦλοι) τούτων τυγχάνοντες, οὐδ' εὖ πάσχουσιν,
οὐδ' εὐεργέτας ἔχουσιν, οὐδ' εὐεργετῶν ἀμελοῦσιν.“ Οὐ τοίνυν
οὐδ' ἀχαριστοῦσιν οἱ φαῦλοι· καὶ μὴν οὐδὲ οἱ νοῦν ἔχοντες. Ἀνύπα-
20 ρκτον οὖν ἐστὶ τὸ ἀχαριστόν· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἀποστεροῦσι χάριν λαμβά-
νοντες, οἱ δὲ λαμβάνειν χάριν οὐ πεφύκασιν. Ὅρα δὴ, τί πρὸς ταῦτα
λέγουσιν ὅτι „ἡ χάρις εἰς τὰ μέγα διατείνει, καὶ τὸ μὲν ὠφε-
λεῖν καὶ ὠφελείσθαι σοφῶν ἐστὶ, χάριτος δὲ καὶ οἱ φαῦλοι
τυγχάνουσιν.“ Cf. Seneca de beneficiis V 12, 3.

673 Clemens Al. Strom. VI 17 p. 822 Pott. διόπερ κοινὰ μὲν τῶν
25 ἀγαθῶν [μέν] ἐστὶν καὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων πολλά τῶν προτερημάτων,
γίνεται δ' ὅμως ὠφέλιμα μόνοις τοῖς ἀγαθοῖς τε καὶ σπουδαίοις.

674 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 12 p. 1038a. „Τοῖς φαύ-
λοισι οὐδὲν εἶναι χρήσιμον“ ὁ Χρύσιππος φησιν „οὐδ' ἔχειν
χρείαν τὸν φαῦλον οὐδενὸς οὐδὲ δεῖσθαι.“ Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐν τῷ
30 πρώτῳ τῶν Κατορθωμάτων, αὐθις λέγει „καὶ τὴν εὐχρηστίαν
καὶ τὴν χάριν εἰς τὰ μέγα διατείνειν“ ὧν οὐδὲν ἐστὶ χρήσιμον
κατ' αὐτούς. Καὶ μὴν οὐδ' οἰκεῖον οὐδ' ἀρόμττον οὐδὲν εἶναι τῷ
φαύλῳ φησὶν ἐν τούτοις·

„Κατὰ ταῦτα δὲ τῷ μὲν ἀστείῳ ἀλλότριον οὐδέν, τῷ δὲ
35 φαύλῳ οἰκεῖον οὐδέν ἐστίν· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸ δὲ κα-
κόν ἐστὶν αὐτῶν.“

Plutarchus de comm. not. cp. 20 p. 1068a. γράφων ἐν τοῖς περὶ

12 τῶν—χαίρει suppl. Mez. 25 seclusi μὲν posterius, Hoerschelius prius.
30 εὐχρηστίαν libri εὐχαριστίαν Stephanus. 35 verba corrupta; fortasse: τῷ
μὲν ἀγαθόν, τῷ δὲ κακόν ἐστὶν οὐδέν.

Κατορθωμάτων, ὡς „ὁ φαῦλος οὐδενὸς δεῖται, οὐδενὸς ἔχει χρείαν· οὐδὲν ἔστιν αὐτῷ χρήσιμον, οὐδὲν οἰκεῖον, οὐδὲν ἀρμόττον.“ (ἡ κακία μεθ' ἧς οὐδὲ ὑγίεια χρήσιμον, οὐδὲ πλήθος χρημάτων, οὐδὲ προκοπή).

ibid. c. Nunī dē tīs ὁ ἱλιγγος οὗτος, τὸν μὲν ἀνευδεᾶ δεῖσθαι ὡν ἔχει ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαῦλον ἐνδεᾶ μὲν εἶναι πολλῶν, δεῖσθαι δὲ μηδενός; τουτί γάρ λέγει Χρύσιππος, ὡς „οὐ δέονται μὲν, ἐνδέονται δὲ οἱ φαῦλοι.“

Seneca ep. 9, 14. *Volo tibi Chrysippi quoque distinctionem indicare. ait: „sapientem nulla re egere et tamen multis illi rebus 10 opus esse. contra stulto nulla re opus est, nulla enim re uti scit, sed omnibus eget.“*

675 Schol. in Hom. Iliad. Ω 536. ὄλβω· δύναται τῇ φρονήσει, εἶγε καὶ ἀνόλβος παρὰ Στωϊκοῖς ὁ ἀπαίδευτος.

676 Philo Leg. Alleg. III § 201 Vol. I p. 157, 25 Wendl. ὥσπερ 15 γὰρ ἐτέρως τύπτεται ὁ ἀθλητῆς καὶ ὁ δοῦλος· ὁ μὲν καθ' ὑπόπτωσιν ἐνδιδούς πρὸς τὰς αἰκίας καὶ ὑπέικων, ὁ δ' ἀθλητῆς ἀντέχων καὶ ἀντιστατῶν καὶ τὰς ἐπιφερομένας ἀποσειόμενος· καὶ κείρεις ἐτέρως μὲν ἄνθρωπον, ἐτέρως δὲ τὸ κώδιον· τὸ μὲν γὰρ ἐν τῷ πάσχειν μόνον ἐξετάζεται· ὁ δ' ἄνθρωπος καὶ ἀντιδρᾷ καὶ ὥσπερ ἀντιπέπονθε, σχηματίζων ἑαυτὸν πρὸς τὸ κεί- 20 ρεσθαι· οὕτως ὁ μὲν ἀλόγιστος ἀνδραπόδων δίκην ἐτέρω ὑπέικει καὶ ὑποπίπτει ταῖς ἀλγηδόνισιν ὡς ἀφορήτοις δεσποίναις, ἀντιβλέψαι πρὸς αὐτὰς ἀδυνατῶν — Παρὸ δὴ καὶ πλήθος ἄπειρον διὰ τῶν αἰσθησεων αὐτῶ τῶν ὀδυνηρῶν ἐπαντεῖται. Ὁ δ' ἐπιστήμων, ἀθλητοῦ τρόπον μετὰ 25 δυνάμειος καὶ ῥώμης καρτερῶς ἀντιβάς, πρὸς τὰ ἀλγεῖνά πάντα ἀντιπνεῖ, ὡς μὴ τιτρώσκεισθαι πρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἐξαδιαφορεῖν ἕκαστον. Καὶ μοι δοκεῖ νεανειουσάμενος ἂν ἐπιφωνῆσαι τὸ τραγικὸν πρὸς τὴν ἀλγηδόνα οὕτως:

(Eur. fr. 687N) Πίμπρα κάταιθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου
Πίνουσα κελαινὸν αἷμα· πρόσθε γὰρ κάτω
Γῆς εἶσιν ἄστρα, γῆ δ' ἄνεισ' <ἐς> αἰθέρα
Πρὶν ἐξ ἐμοῦ σοι θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον. 30

§ 14. Insiipientes agrestes esse et exules.

677 Stobaeus ecl. II 103, 24 W. φασὶ δὲ καὶ ἄγροικον εἶναι πάντα φαῦλον· τὴν γὰρ ἀγροικίαν ἀπειρίαν εἶναι τῶν κατὰ πόλιν ἐθῶν καὶ νόμων· ἢ πάντα φαῦλον ἔνοχον ὑπάρχειν. εἶναι δὲ καὶ ἄγροιον, ἐναντιωτικὸν ὄντα 35 τῇ κατὰ νόμον διεξαγωγῇ καὶ θηριώδη καὶ βλαπτικὸν ἄνθρωπον. Τὸν δ' αὐτὸν τοῦτον καὶ ἀνήμερον ὑπάρχειν καὶ τυραννικόν, οὕτως διακείμενον ὥστε δεσποτικὰ ποιεῖν, ἔτι δὲ ὠμὰ καὶ βλαία καὶ παράνομα καιρῶν ἐπιλαβόμενον. Εἶναι δὲ καὶ ἀχάριστον, οὔτε πρὸς ἀνταπόδοσιν χάριτος οἰκείως ἔχοντα οὔτε

5 ἀνευδεῆ et mox ἐνδεῆ libri. 18 ἐπιφερομένας <πληγὰς> Wendl.
20 κείρασθαι libri, corr. Turn. 25 καρτερῶς BH, καρτερᾶς AP. 26 ἐξαδιαφορεῖν Mang., ἐξω διαφορεῖν codd. 35 ἢ libri, corr. Meineke.

πρὸς μετάδοσιν διὰ τὸ μήτε κοινῶς τι ποιεῖν μήτε φιλικῶς μὴτ' ἀμελετήτως.

678 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 165 (p. 371 Aucher). Ad haec cum agrestis sit (scil. ὁ φαῦλος), est etiam urbe carens et transfuga a lege et rectae vitae gustus nescius, rebellis et contumax, nullius rei iustorum aut honorum particeps, familiaritatis, humanitatis et communitatis inimicus, vitam agens insociam.

679 Philo Leg. Alleg. III § 1 Vol. I p. 113, 3 Wendl. δόγμα εἰσηγεῖται διδάσκον, ὅτι ὁ φαῦλος φρυγᾶς ἔστιν. εἰ γὰρ πόλις οἰκεία τῶν σοφῶν ἢ ἀρετῆ, ταύτης ὁ μὴ θυνάμενος μετέχειν ἀπελήλαται πόλεως, ἧς ἀδυνατεῖ μετέχειν ὁ φαῦλος. ἀπελήλαται ἄρα καὶ περιφράδεται μόνος ὁ φαῦλος.

680 Philo de Gigantibus § 67 Vol. II p. 55, 5 Wendl. ὅτι — ὁ μὲν φαῦλος, ὥσπερ ἄοικος καὶ ἄπολις καὶ ἀνίδρωτος καὶ φρυγᾶς οὕτως καὶ αὐτόμολος, ὁ δὲ σπουδαῖος βεβαιοτάτος σύμμαχος.

681 Philo quaest. et solut. in Genesin IV 76 (p. 304 Aucher). Secundo vero legem statuit nimis naturalem, quam nonnulli philosophorum sibi conciliarunt. Lex autem est, ut ex insipientibus nullus sit rex, quamvis terrae et maris totam vim subiugarit, sed solus sapiens et dei amans, praeter partes apparatus armorumque, quibus multi proficiunt per vim violentam. Etenim sicut nauticae vel medicinae vel musicae si quis imperitus sit, pro argumento sunt ei clavus et medicaminum commixtura et tibia et lyra (nullum enim istorum usurpare potest ad usum destinatum, at nauarcho et medico ac musico dicatur omnino convenire) ita profecto, siquidem ars est quaedam regium hoc munus et artifex homo virtute praeditus. Nam qui imperitus est et nescius rerum homines iuventium, rudis atque rusticus est censendus, rex autem dicendus solus peritus gnarusque.

§ 15. Inipientes non esse verae rationis studiosos.

682 Stobaeus ecl. II 104, 10 W. Μηδὲ φιλόλογον εἶναι τὸν φαῦλον μηδὲ φιλήκοον, παρὰ τὸ μηδ' ἀρχὴν παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν τῶν ὀρθῶν λόγων παραδοχὴν διὰ τὴν ὑπέικουσαν ἐκ τῆς διαστροφῆς ἀφροσύνην, παρὰ τὸ μήτε προτετραφῆναι τινὰ τῶν φαύλων μήτε προτρέπειν πρὸς ἀρετὴν· τὸν γὰρ προτετραμμένον ἢ προτρέποντα ἐτέρους ἔτοιμον εἶναι δεῖ πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, τὸν δ' ἔτοιμον ἀνεμποδίστως ἔχειν, μηδένα δὲ τῶν ἀφρόνων εἶναι τοιοῦτον. Οὐ γὰρ τὸν προθύμως ἀκούοντα καὶ ὑπομνηματιζόμενον τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἔτοιμον εἶναι πρὸς τὸ φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ τὸν ἐτοιμῶς ἔχοντα πρὸς τὸ τὰ διὰ τῆς φιλοσοφίας παραγγελλόμενα μεταφέρειν ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ κατ' αὐτὰ βιοῦν. Οὐδένα δὲ τῶν φαύλων τοιοῦτον εἶναι, προκατειλημμένον τοῖς τῆς κακίας δόγμασιν. Εἰ γὰρ προτετραπτό τις τῶν φαύλων, καὶ ἀπὸ τῆς κακίας ἂν ἐτέτραπτο. Οὐδεὶς δ'

1 μήτε—μήτε Meineke, μηδὲ—μηδὲ libri. || μὴτ' Meineke, μηδ' libri.

10 conicio: πόλεως <τῆς δ' ἀρετῆς>. 30 ἀρχὴν Heeren, ἄρχειν libri. 31 ὑπέικουσαν F ἀπήκουσαν P, παρήκουσαν vel ἀκολουθοῦσαν Usener. Fortasse: ὑπάρχουσαν. 33 προτρέποντα Meineke, προτρεπόμενον libri. 35 δὲ add. Heeren. 40 ἀνετέτραπτο libri, corr. Meineke.

ἔχων τὴν κακίαν πρὸς ἀρετὴν τέτραπται, ὡς οὐδὲ νοσῶν πρὸς ὑγίειαν. μόνον δὲ προτετράφθαι τὸν σοφὸν καὶ μόνον προτρέπειν δύνασθαι, τῶν δ' ἀφρόνων μηδένα. κατὰ γὰρ παραγγέλματα βιοῦν μηδένα τῶν ἀφρόνων· μηδ' εἶναι φιλόλογον, λογόφιλον δὲ μάλλον, μέχρι λαλιᾶς ἐπιπολαίου προβαίνοντα, μηκέτι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις ἐκβεβαιούμενον τὸν τῆς ἀρετῆς λόγον. 5

683 Stobaeus ecl. II 105, 7. μηδὲ γὰρ φιλόπονόν τινα τῶν φαύλων εἶναι· τὴν γὰρ φιλοπονίαν διάθεσιν ἐξεργαστικὴν εἶναι τῶν ἐπιβαλλόντων ἀνυπόπτως διὰ πόνον· οὐδένα δὲ τῶν φαύλων ἀνυπόπτως ἔχειν πρὸς τὸν πόνον.

684 Stobaeus eclog. II 7 p. 105, 11 Wachsm. Μηδὲ γὰρ τὴν κατ' 10 ἀξίαν ποιεῖσθαι δόσιν τῆς ἀρετῆς τῶν φαύλων τινά, σπουδαῖον μὲν γὰρ εἶναι τὴν δόσιν, ἐπιστήμην οὖσαν, καθ' ἣν ἀξιόλογόν τι ἡγούμεθα περιποιεῖσθαι. Τῶν δὲ σπουδαίων μηδὲν εἰς φαύλους πίπτειν, ὥστε μηδὲ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς δόσιν ποιεῖσθαι τινα τῶν φαύλων. Εἰ γὰρ τὴν κατ' ἀξίαν 15 τις ἐποιεῖτο δόσιν τῶν ἀφρόνων τῆς ἀρετῆς, ἐφ' ὅσον ἐτίμα ταύτην, ἀφρονομεῖτο ἂν τὴν κακίαν. Πᾶς δὲ τις ἄφρων σύνεστιν ἡδέως τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ. Σκοπεῖν γὰρ δεῖ μὴ τὸν ἐξώφορον αὐτῶν λόγον, φαῦλον ὄντα, ἀλλὰ τὸν τῶν πράξεων. Ἐκ τούτων γὰρ ἀπελέγχονται [καὶ] μὴ περὶ τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα παραωρημένοι, ἀλλὰ περὶ τὰς ἀνδραποδώδεις ἀμέτρους ἀπολαύσεις.

1 νόσον libri, corr. Heine. 8 τῶν cod. Aug., καὶ F. 11 φαύλων Canter, libri σπουδαίων. 16 τις Wachsm., libri τε. 18 καὶ del. Heeren.

Ethica X.

Vitae agendae praecepta

i. e.

De singulis mediis officiis.

5

§ 1. De quaestu.

685 Diog. Laërt. VII 188 ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Βίων καὶ πορισμοῦ προνοεῖν, λέγων ὅπως ποριστέον τῷ σοφῷ. Καὶ τοῖνος χάριν ποριστέον αὐτῷ; εἰ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν ἔνεκεν, ἀδιάφορον τὸ ζῆν· εἰ δὲ ἡδονῆς, καὶ αὕτη ἀδιάφορος· εἰ δὲ τῆς ἀρετῆς, αὐτάρ-
10 κης αὕτη πρὸς εὐδαιμονίαν. καταγέλαστοι δὲ καὶ οἱ τρόποι τοῦ πορισμοῦ, οἷον οἱ ἀπὸ βασιλείως· εἶκειν γὰρ αὐτῷ δεήσει, καὶ οἱ ἀπὸ φιλίας· λήμματος γὰρ ὄνιος ἢ φιλία ἔσται. καὶ οἱ ἀπὸ σοφίας· μισθαρενήσει γὰρ ἡ σοφία.

686 Stobaeus eclog. II 7 p. 109, 10. Τρεῖς δὲ προηγουμένους εἶναι
15 βίους, τὸν τε βασιλικὸν καὶ τὸν πολιτικὸν καὶ τρίτον τὸν ἐπιστημονικόν· ὁμοίως δὲ καὶ χρηματισμοὺς τρεῖς προηγουμένους, τὸν τε ἀπὸ τῆς βασιλείας, καθ' ὃν ἡ αὐτὸς βασιλεύσει ἢ μοναρχικῶν χρημάτων εὐπορήσει· δεύτερον δὲ τὸν ἀπὸ τῆς πολιτείας, πολιτεύσεσθαι γὰρ κατὰ τὸν προη-
20 γούμενον λόγον· καὶ γὰρ γαμήσειν καὶ παιδοποιήσεσθαι, ἀκολουθεῖν (γὰρ) ταῦτα τῇ τοῦ λογικοῦ ζῶον καὶ κοινωνικοῦ καὶ φιλαλλήλου (φύσει). Χρη-
ματιεῖσθαι οὖν καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας καὶ ἀπὸ τῶν φίλων, τῶν ἐν ὑπερο-
χαῖς ὄντων. Περὶ δὲ τοῦ σοφιστεῦσθαι καὶ ἀπὸ σοφιστείας εὐπορήσειν
35 χρημάτων διέστησαν οἱ ἀπὸ τῆς αἰρέσεως κατὰ τὸ σημαίνόμενον. Τὸ μὲν γὰρ χρηματιεῖσθαι ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν παιδείαν καὶ μισθούς ποτε λήψεσθαι
25 παρὰ τῶν φιλομαθοῦντων διωμολογήσαντο· περὶ δὲ τὸ σημαίνόμενον ἐγένετό τις ἐν αὐτοῖς ἀμφισβήτησις, τῶν μὲν αὐτὸ τοῦτο λεγόντων σοφιστεῦσθαι, τὸ ἐπὶ μισθῷ μεταδιδόναι τῶν τῆς φιλοσοφίας δογμάτων, τῶν δ' ὑποτοπῆσαν-
των ἐν τῷ σοφιστεῦσθαι περιέχεσθαι τι φαῦλον, οἷονεὶ λόγους καπηλεύειν, οὐ

6 βίον scripsi, βίον libri; Baguetus librum fingit περὶ βίον καὶ πορισμοῦ.
7 scribe προνοεῖ. 9 αὐτῇ B. 10 αὐτῇ B. 11 οἱ ex corr. B¹; scribendum: ὁ. 12 scribendum: ὁ. || scribendum: ὁ. 14 προηγουμένους libri, corr. Heeren. 17 καθ' ἣν libri, corr. idem. || καὶ libri, corr. Heine. || libri μοναρχικοῖς, corr. Heeren. 18 -εὔσεσθαι Meineke, trad. -εὔσεσθαι. 19 add. Heeren. 22 σοφιστεῦσθαι Usener pro praes.

φαμένων δεῖν ἀπὸ παιδείας παρὰ τῶν ἐπιτυχόντων χρηματίζεσθαι, καταδεέστερον γὰρ εἶναι τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ χρηματισμοῦ τοῦ τῆς φιλοσοφίας ἀξιώματος.

687 Diog. Laërt. VII 130. βίων δὲ τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ καὶ λογικοῦ, τὸν τρίτον φασὶν αἰρετέον· γεγονῆναι γὰρ ὕπὸ τῆς φύσεως ἐπιτηδες τὸ λογικὸν ζῶον πρὸς θεωρίαν καὶ πράξιν.

688 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1047f. ἐν δὲ τῷ ἐβδόμῳ τοῦ Καθήκοντος καὶ κυβιστήσεων τρις (sc. τὸν σοφὸν) ἐπὶ τούτῳ λαβόντα τάλαντον.

689 Cicero de officiis III 10, 42. Scite Chrysippus ut multa: 10 „Qui stadium, inquit, currit, eniti et contendere debet, quam maxime possit, ut vincat; supplantare eum, quocum certet, aut manu depellere nullo modo debet. Sic in vita sibi quemque petere quod pertineat ad usum, non iniquum est: alteri deripere ius non est.“ 15

§ 2. De vita aulica.

690 Stobaeus ecl. II 111, 3 W. Καὶ βασιλεύσειν τέ ποτε τὸν νοῦν <ἔχοντα> καὶ βασιλεῖ συμβιώσεσθαι καὶ εὐφυῖαν ἐμφαίνοντι καὶ φιλομάθειαν. ἔφαμεν δ' ὅτι καὶ πολιτεύεσθαι κατὰ τὸν προηγούμενον λόγον οἷόν ἐστι, μὴ πολιτεύεσθαι δὲ ἐάν τι <κωλύη> καὶ μάλιστ' <ἄν> μηδὲν ὠφελεῖν 20 μέλλῃ τὴν πατρίδα, κινδύνους δὲ παρακολουθεῖν ὑπολαμβάνῃ μεγάλους καὶ χαλεπούς ἐκ τῆς πολιτείας.

691 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043bc. ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χρῦσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Βίων „βασιλείαν τε τὸν σοφὸν ἐκουσίως ἀναδέχεσθαι, λέγει, χρηματιζόμενον ἀπ' αὐτῆς· κἄν 25 αὐτὸς βασιλεύειν μὴ δύνηται, συμβιώσεται βασιλεῖ καὶ στρατεύσεται μετὰ βασιλέως, οἷος ἦν Ἰδανθύρσος ὁ Σκύθης ἢ Λεύκων ὁ Ποντικός.“ Παραθήσομαι δὲ καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν διάλεκτον etc. — —

„Ὅτι γάρ, φησί, καὶ στρατεύεται μετὰ δυναστῶν καὶ βιώ- 30 σεται, πάλιν ἐπισκεψώμεθα τούτων ἐχόμενοι, τινῶν μὲν οὐδὲ ταῦτα ὑπονοούντων διὰ τοὺς ὁμοίους ὑπολογισμούς, ἡμῶν δὲ καὶ ταῦτα ἀπολειπόντων, διὰ τοὺς παραπλησίους λόγους.“ καὶ μετὰ μικρόν· „Ὅ μόνον δὲ μετὰ τῶν προκεκοφῶτων ἐπὶ ποσὸν καὶ ἐν ἀγῶγαῖς καὶ ἐν ἔθεσι ποιοῖς γεγονότων, οἷον 35 παρὰ Λεύκωνι καὶ Ἰδανθύρσῳ.“

5 καὶ om. BP. || καὶ om. BP. 18 ἔχοντα add. Heeren. 20 οἷόν ἐστι Heeren, οἷον μὴ τι libri. || κωλύη add. Heine. || ἄν add. Usener. 27 ἰδανθύρσος aut ἐάνθυρσος libri. 33 ἀπολειπόντων Bernard., ἀπολιπόντων libri.

p. 1043e. ὁ δὲ Χρῦσιππος ἔνεκα χρηματισμοῦ τὸν σοφὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἐς Παντικάπαιον ᾤθει καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν.

Plutarchus de comm. not. ep. 7 p. 1061d. Ἄρ' οὖν ὁμοίως ὑγιείας ἐπιλειπούσης, αἰσθητηρίου καμόντος, οὐσίας ἀπολλυμένης ἀφρόν-
 5 τιστός ἐστι καὶ πρὸς αὐτὸν οὐδὲν ἡγρούμενος τούτων ὁ σοφός; ἢ
 „γροσῶν μὲν λατροῖς τελεῖ μισθοῦς, χρημάτων δ' ἔνεκα πρὸς
 Λεύκωνα πλεῖ τὸν ἐν Βοσπόρῳ δυνάστην, καὶ πρὸς Ἰδάν-
 θυρσον ἀποδημεῖ τὸν Σκύθην“; ὡς φησι Χρῦσιππος, „τῶν
 δ' αἰσθήσεων ἐστὶν ἄς ἀποβαλὼν οὐδὲ ζῆν ὑπομένει“;

10 692 Strabo VII 8 p. 301 (de Scytharum veterum probitate). Οἱ μὲντοι πρὸ ἡμῶν — — ὑπελαμβάνοντο παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ὁποίους Ὅμηρός φησιν. ὄρα δὲ ἃ λέγει Ἡρόδοτος — — ὄρα δὲ καὶ ἃ λέγει Χρῦσιππος περὶ τῶν τοῦ Βοσπόρου βασιλέων τῶν περὶ Λεύκωνα.

15 693 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 20 p. 1043e. Ὅτι γὰρ ἐργασίας ἔνεκα καὶ χρηματισμοῦ ταῦτα ποιεῖ (reges et principes comitatur), καὶ προδεδήλωκε (antecedunt duo primi libri fragmenta) „τρεις ὑποθέμενος ἀρμόζοντας μάλιστα τῷ σοφῷ χρηματισμούς, τὸν ἀπὸ βασιλείας καὶ τὸν ἀπὸ φίλων καὶ τρίτον ἐπὶ τού-
 20 τοις τὸν ἀπὸ σοφιστείας.“

ep. 30 p. 1047f. Καὶ τὸν μὲν σοφὸν ἐν τοῖς περὶ Βίων καὶ βασιλεῦσι συνέσεσθαι φησιν ἔνεκα χρηματισμοῦ, καὶ σοφιστεύσειν ἐπ' ἀργυρίῳ, παρ' ὧν μὲν προλαμβάνοντα, πρὸς οὓς δὲ συντιθέμενον τῶν μαθητῶν.

25

§ 3. De vita civili.

694 Stobaeus Florileg. 45, 29. Χρῦσιππον· Χρῦσιππος ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὐ πολιτεύεται, εἶπε· Διότι εἰ μὲν πονηρά[τις] πολιτεύεται, τοῖς θεοῖς ἀπαρέσει· εἰ δὲ χρηστὰ τοῖς πολίταις.

30 695 Seneca ad Serenum de otio 8, 1. Adice nunc, quod e lege Chrysippi vivere otioso licet: non dico, ut otium patiat, sed ut eligat. Negant nostri sapientem ad quamlibet rempublicam accessurum.

idem ad Serenum de tranq. animi 1, 10. promptus, compositus sequor Zenona, Cleanthen, Chrysippum, quorum tamen nemo ad rem-
 35 publicam accessit, nemo non misit.

696 Seneca ep. 68, 2. Nec ad omnem rem publicam mittimus nec semper nec sine ullo fine: praeterea, cum sapienti rempublicam ipso dig-

nam dedimus, id est mundum, non est extra rem publicam, etiamsi recesserit.

697 Diog. Laërt. VII 121. πολιτεύσεσθαι φασὶ τὸν σοφὸν ἂν μὴ τι κωλύῃ, ὡς φησι Χρῦσιππος ἐν πρώτῳ περὶ Βίων· καὶ γὰρ κακίαν ἐφέξειν καὶ ἐπ' ἀρετὴν παρορμήσειν. 5

698 Plutarchus de Stoic. repugn. c. 5 p. 1034b. Χρῦσιππος δὲ πάλιν ἐν τῷ περὶ Ῥητορικῆς γράφων „οὕτω ῥητορεύσειν καὶ πολιτεύσεσθαι τὸν σοφόν, ὡς καὶ τοῦ πλούτου ὄντος ἀγαθοῦ, καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς ὑγείας“, ὁμολογεῖ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνεξόδους εἶναι καὶ ἀπολιτεύτους, καὶ τὰ δόγματα ταῖς χρεῖαις 10 ἀνάρμοστα καὶ ταῖς πράξεσιν.

699 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 23 p. 1045d. Ἄ δὲ τούτοις πάλιν αὐτὸς ἐξ ἐναντίας εἰρηκεν, οὐχ ὁμοίως οὕτως ἐν μέσῳ κείμενα, δι' αὐτῶν παραθήσομαι τῶν ἐκείνου λέξεων. Ἐν μὲν γὰρ τῷ περὶ τοῦ Δικάζειν ὑποθέμενος δύο δρομεῖς ὁμοῦ συνεκλίπ- 15 τειν ἀλλήλοις, διαπορεῖ τί τῷ βραβευτῇ καθήκει ποιῆσαι·

„Πότερον, φησίν, ἕξεστι τὸν βραβευτὴν τὸν φοίνικα ὀποτέρῳ βούλεται ἀποδοῦναι, κ<αθ' ὃ> ἂν τύχασιν αὐτῷ συνηθέστεροι ὄντες, ὡς ἂν ἐνταῦθα τῶν αὐτοῦ τι χαρισάμενον τρόπον τινά, <ῆ> μᾶλλον ὡς κοινοῦ τοῦ φοίνικος γεγονότος 20 ἀμφοτέρων, οἶονεῖ τις κλήρου γινομένου ἐνάλλως κατὰ τὴν ἐπίκλισιν ὡς ἔτυχε δοῦναι αὐτόν· λέγω δὲ ἦν ἔτυχεν ἐπίκλισιν, οἷα γίνεται ὅταν δυεῖν προκειμένων δραχμῶν ὁμοίων κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπὶ τὴν ἑτέραν ἐπικλίναντες λαμβάνωμεν αὐτήν.“ 25

700 Diog. Laërt. VII 131. πολιτεῖαν δὲ ἀρίστην τὴν μικτὴν ἔκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας.

§ 4. De vita scholastica.

701 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043e. Οὕτω δὲ αὐτὸν (sc. sapientem) ἄρας ἐκεῖ (in libro περὶ Φύσεως) καὶ ὀγκώσας 30 ἐνταῦθα πάλιν εἰς μισθαριαν καταβάλλει καὶ σοφιστεῖαν· καὶ γὰρ αἰτήσειν καὶ προλήψεσθαι, τὸ μὲν εὐθύς ἀρχομένου, τὸ δὲ χρόνου τῷ μαθητῇ διελθόντος, ὅπερ εὐγνωμονέστερον εἶναι

3 cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 111, 5, p. 94, 8 W. et Zenonem apud Senecam dial. VIII 3, 2. — πολιτεύσεσθαι BP. 5 καὶ om. BP. 18 καθ' ὃ ἂν scripsi, κἂν libri. 20 ἦ addidi, quod sufficit, si ex verbo antecedente ἕξεστιν potest suppleri δεῖ, quo hic opus est. 22 verba ὡς ἔτυχε melius ante ἐπίκλισιν collocarentur.

φησιν, ἀσφαλέστερον δὲ τὸ προλαμβάνειν, ὡς ἀδικήματα τοῦ τόπου ἐπιδεχομένου. Λέγει δὲ οὕτως·

„Εἰσπράττονται δὲ τὸν μισθὸν οὐ πάντας οἱ νοῦν ἔχοντες ὡσαύτως· ἀλλ' ἄλλως <ἄλλους>, ὡς ἂν ὁ καιρὸς φέρη, οὐκ
5 ἐπαγγελλόμενοι ποιήσιν ἀγαθούς, καὶ ταῦτ' ἐν ἐνιαυτῷ· ὅσα δὲ πρὸς ἑαυτούς, ταῦτα ποιήσιν πρὸς τὸν συμφωνηθέντα χρόνον.“ Καὶ πάλιν προελθὼν· „Τὸν τε καιρὸν εἴσεται, πότερον εὐθὺς δεῖ τὸν μισθὸν λαμβάνειν ἅμα τῇ προσόδῳ, καθάπερ πλείους πεποιήκασι, ἢ καὶ χρόνον αὐτοῖς διδόναι, τοῦ τό-
10 που τούτου μᾶλλον καὶ ἀδικήματα ἐπιδεχομένου, δόξαντος δ' ἂν εἶναι εὐγνωμονεστερέου.“

702 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 2 p. 1033d. *Αὐτὸς γοῦν Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Βίων οὐδὲν οἶεται τὸν σχολαστικὸν βίον τοῦ ἡδονικοῦ διαφέρειν· αὐτὰς δὲ παραθῆσομαι τὰς λέξεις·*

15 „Ὅσοι δὲ ὑπολαμβάνουσι φιλοσόφοις ἐπιβάλλειν μάλιστα τὸν σχολαστικὸν βίον ἀπ' ἀρχῆς, οὗτοί μοι δοκοῦσι διαμαρτάνειν, ὑπονοοῦντες διαγωγῆς τινος ἕνεκεν δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ἄλλου τινὸς τούτῳ παραπλησίου, καὶ τὸν ὄλον βίον οὕτως διεκκύσαι· τοῦτο δ' ἐστίν, ἂν σαφῶς θεωρηθῇ, ἡδέως. Οὐ
20 γὰρ δεῖ λανθάνειν τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν, πολλῶν μὲν σαφῶς τοῦτο λεγόντων, οὐκ ὀλίγων δ' ἀδηλότερον.“

Τοῦτο οὖν ὁ Χρύσιππος, ὁ γέρον, ὁ φιλόσοφος, ὁ τὸν βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἐπαινῶν βίον. ibidem.

703 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043a. *Μία σύν-
25 ταξις ἢ περὶ Βίων, τέτταρα βιβλία· τούτων ἐν τῷ τετάρτῳ λέγει, τὸν σοφὸν ἀπράγμονά τε εἶναι καὶ ὀλιγοπράγμονα καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν· ἔστι δὲ ἡ λέξις αὕτη·*

„Οἶμαι γὰρ ἔγωγε τὸν φρόνιμον καὶ ἀπράγμονα εἶναι καὶ ὀλιγοπράγμονα, καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν, ὁμοίως τῆς τε αὐτο-
30 πραγίας καὶ τῆς ὀλιγοπραγμοσύνης ἀστείων ὄντων.“

704 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043b. *Τὰ δὲ ὅμοια σχεδὸν ἐν τῷ περὶ τῶν Δι' αὐτὰ Αἰρετιῶν εἶρηκε ταύταις ταῖς λέξεσι·*

„Τῷ γὰρ ὄντι φαίνεται ὁ κατὰ τὴν ἡσυχίαν βίος ἀκίνδυνόν τι καὶ ἀσφαλές ἔχειν, οὐ πάνυ τῶν πολλῶν δυναμένων
35 τοῦτο συνιδεῖν.“

3 πάντας Emperius, πάντες libri. 4 ἄλλους Emperius, πλήθος libri.

5 ἐπαγγελλόμενοι cod. E. Reiske, ἐπαγγελλομένων ceteri codd. || ὅσα cod. E. ὅσον vulgo. 20 scil. Epicurus. 21 scil. Peripatetici. 26 ὀλιγοπράγμονα Reiske, ἰδιοπράγμονα libri. 29 servitus definitur: στέρησις αὐτοπραγίας Diog. Laërt. VII 121 extr.

§ 5. De victu simplici.

705 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 32 p. 1049a. Ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ τινές τῶν Πυθαγορικῶν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης γράφοντι περὶ τῶν ἀλεκτρούων, ὅτι „χρησίμως γέγονασι· ἐπεγείρουσι γὰρ ἡμᾶς καὶ τοὺς σκορπίους ἐκλέγουσι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἐπιστρέφουσι, ζῆλόν τινα πρὸς ἀλκὴν ἐμποιοῦντες· ὁμως δὲ δεῖ κατεσθίειν καὶ τούτους, ἵνα μὴ τὴν χρεῖαν ὑπερβάλλῃ τὸ πλῆθος τῶν νεοττῶν.“

706 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 21 p. 1044b. Ἐν δὲ τῷ περὶ Πολιτείας „οὐδὲν ἡδονῆς ἔνεκα πράξειν οὐδὲ παρα-10 σκευάσεσθαι φησι τοὺς πολλίτας“ καὶ τὸν Εὐριπίδην ἐπαινεῖ, ταῦτα προφερόμενος (fab. inc. 884N)

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν δυοῖν μόνων,

Δήμητρος ἀκτῆς πάματος θ' ὕδρηχόου;

εἶτα μικρὸν ἀπὸ τούτων προελθὼν ἐπαινεῖ τὸν Διογένην, τὸ αἰ-15 δοῖον ἀποτριβόμενον ἐν φανερωῷ καὶ λέγοντα πρὸς τοὺς παρόντας· Εἰθε καὶ τὸν λιμὸν οὕτως ἀποτρίψασθαι τῆς γαστρὸς ἠδυνάμην.

Cf. Gellius N. A. VI 16, 6. *si versus Euripidi recordemur, quibus saepissime Chrysippus philosophus usus, tanquam edendi ** repertas esse non per usum vitae necessarium, sed per luxum animi, parata atque facilia fastidientis per improbam satietatis lasciviam. Versus Euripidi adscribendos putavi:*

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν δυεῖν μόνων,

Δήμητρος ἀκτῆς, πάματος θ' ὕδρηχόου,

Ἄπερ πάρεστι καὶ πέφυχ' ἡμᾶς τρέφειν;

ἽΩν οὐκ ἀπαρκεῖ πλησμονή, τρυφῇ δέ τοι

Ἄλλων ἐδεστῶν μηχανὰς θηρώμεθα.

25

707 Philo de fortitudine p. 376 Vol. II Mang. Ἐνδεῆς δὲ — — τὸ παράπαν οὐδὲ εἰς ἐστὶ χορηγὸν ἔχων τὸν τῆς φύσεως ἀκαθαίρετον πλοῦ-30 τον· ἀέρα μὲν τὴν πρώτην καὶ ἀναγκαιοτάτην καὶ συνεχῆ τροφήν, ἀδιαστάτως μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ ἀναπνεόμενον· ἔπειτα δὲ πηγὰς ἀφθόνους — — πρὸς πότου χρῆσιν· ἔπειτα εἰς ἐδωδὴν φορὰς παντοίων καρπῶν καὶ δένδρων ἰδέας, αἱ τὰς ἐτησίους ὁπώρας αἰεὶ φέρουσι.

708 Athenaeus I 18b. ἐς τὸ πρότερον δὲ Ὀμηρος ἀφορῶν τοὺς 35 ἥρωας οὐ παρήγαγεν ἄλλο τι δαινυμένους ἢ κρέα καὶ ταῦτα ἐαυτοῖς σκευάζοντας. οὐ γὰρ ἔχει γέλωτα οὐδ' αἰσχύνῃν ὕφαρτύοντας αὐτοὺς καὶ ἔψοντας ὄρα. ἐπετηθέενον γὰρ τὴν αὐτοδιακουσίαν καὶ

ἐκαλλωπίζοντο, φησὶ Χρῦσιππος, τῇ ἐν τούτοις εὐστροφίᾳ. Ὀδυσσεὺς γοῦν δαιτρεῦσαι τε καὶ „πῦρ νηῆσαι“ οἶος οὐκ ἄλλος δεξιὸς εἶναι φησὶ (ο 322). καὶ ἐν Λιταῖς δὲ Πάτροκλος καὶ Ἀχιλλεὺς πάντα εὐτρεπίζει (I 202. 209). καὶ Μενελάου δὲ τελοῦντος γάμους ὁ νυμφίος Μεγαπένδης οἰνοχοεῖ (ο 141). νῦν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτώκαμεν, ὡς κατακεῖσθαι δαινύμενοι.

709 Athenaeus III 104b. εἰς ταῦτ' οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι, εἰκότως ἂν ἐπαινέσειεν τὸν καλὸν Χρῦσιππον κατιδόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν καὶ εἰπόντα μητρόπολιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρολογίαν, ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρίμαργοι Θεογνίη τινα αὐτῶν εἶναι λέγουσι τὴν καλὴν ταύτην ἐποποιῖαν.

idem VII 278e. Χρῦσιππος δ' αὐτὸν (scil. Archestratum), ὁ ὕντως φιλόσοφος καὶ περὶ πάντα ἀνὴρ ἀρχηγρὸν Ἐπικούρω φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένοις τῆς πάντα διαλυμνηναμένης ἡδονῆς· καὶ γὰρ οὐκ ἐγκαλυπτόμενος ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ἀλλὰ μεγάλη τῇ φωνῇ· „οὐ γὰρ ἔγωγε δύνamai νοῆσαι τὰ γαθὸν ἀφελὼν μὲν τὴν διὰ χυλῶν, ἀφελὼν δὲ τὴν δι' ἀφροδισίων ἡδονήν.“ οἶεται γὰρ οὗτος ὁ σοφὸς καὶ τὸν τῶν ἀσώτων βίον ἀνεπίληπτον εἶναι, εἴπερ αὐτῷ προσγένεοιτο τὸ ἀδέες καὶ ἴλεων.

709a Athenaeus Deipnosoph. IV p. 158a. Στωϊκὸν δὲ δόγμα ἐστὶν ὅτι τε πάντα εὖ ποιήσει ὁ σοφὸς καὶ φακῆν φρονίμως ἀρτύσει. διὸ καὶ Τίμων ὁ Φλιασίος ἔφη „καὶ Ζηνώνειόν γε φακῆν ἔφειν ὃς μὴ φρονίμως μεμάθηκεν“ ὡς οὐκ ἄλλως δυναμένης ἐψηθῆναι φακῆς, εἰ μὴ κατὰ τὴν Ζηνώνειον ὑφήγησιν, ὃς ἔφη

εἰς δὲ φακῆν ἔμβαλλε δυωδέκατον κοριάννου

Καὶ Κράτης δ' ὁ Θηβαῖος ἔλεγε

μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὖξων

εἰς στάσιν ἄμμε βάλῃς.

30 Χρῦσιππος δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ καλοῦ γνώμας τινὰς ἡμῖν εἰσφέρων φησὶ

μὴ <μοί>ποτ' ἐλαίαν ἔσθι' ἀκαλήφην ἔχων.

χειμῶνος ὥρα βολβοφακῆν βαβαὶ βαβαί.

βολβοφακῆ δ' ἴσον ἀμβροσίη ψύχους κρούεντος.

35 710 Georgius Nazianzenus carmin. lib. I sect. II 10 (περὶ ἀρετῆς) v. 604
Κάκεινο δ' οἶον Στωϊκῶν τῶν φιλάτων
Ὡς ἄλλος ἄλλω σαρκίῳ τις προσλαλῶν
„Τί σοι χρεωστῶ, φησίν, ἄθλιον δέρος;

10 ἦν] ὄθεν coni Wilam. 11 θεογονίαν A, corr. Welcker. 19 οὗτος scripsi, οὕτως libri. || τῶν om. A. 32 μήποτ' A μὴ μοί ποτ' Meineke, μηδέποτε Bgk., Kaibel. 34 trad. δ' οἶον; corr. Meineke.

Φαγεῖν; μέγιστον ἄρτος ἐνδεῶς δοθεῖς.
 Πιεῖν; ὕδωρ σοι δώσομεν καὶ ὀξίνην.
 Οὐ ταυτὰ μ' αἰτεῖς, τὰ τροφῆς δὲ καὶ κόρου
 Κρυσταλλίνων τε ἀβρότητ' ἐκπωμάτων.
 Λίαν ἐτοιμῶς δώσομεν γ', ἀλλ' ἀγχόνην.“

5

711 Alexander in Aristot. Top. p. 46 Ald. p. 84, 14 Wal. τὰ μὲν γὰρ ὧν σύνεγγυς ἢ ἀπόδειξις ὄφθια καὶ εὐγνωστα καὶ διὰ βραχείας ἐπιστάσεως γνωριζόμενα. — — τοιαυτὰ ἐστὶ καὶ τὰ ἐν τοῖς περὶ καθηκόντων ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ζητούμενα, οἷον πότερον χρῆ συναριστώσντά τισιν ἢ τῷ πατρὶ ἐκτείνειν ἐπὶ τὰ πόρρωτέρω μέρη τὴν χεῖρα, ἂν ἢ μείζω, ἢ μὴ 10 ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς παρακειμένοις, ἢ εἰ χρῆ ἀκούοντας φιλοσόφου ἐπηλλαγμένα τοὺς πόδας.

712 Philo de plantatione Noë § 142 Vol. II p. 161, 18 Wendl. Ἐσπουδάσθη δὲ παρὰ πολλοῖς τῶν φιλοσόφων ἡ σκέψις οὐ μετρίως· προτείνεται δὲ οὕτως· εἰ μεθυσθήσεται ὁ σοφός; Ἔστι τοίνυν τὸ μεθύειν 15 διττόν, ἔν μὲν ἴσον τι τῷ οἰνοῦσθαι· ἕτερον δὲ ἴσον τῷ ληρεῖν ἐν οἴνῳ. Τῶν δὲ ἐπιχειρησάντων τῇ προτάσει οἱ μὲν ἔφασαν μῆτε ἀκράτῳ πλείου χρῆσεσθαι τὸν σοφὸν μῆτε ληρήσειν· τὸ μὲν γὰρ ἀμαρτήματα, τὸ δὲ ἀμαρτήματος εἶναι ποιητικόν, ἐκάτερον δὲ ἀλλότριον κατορθούντος. Οἱ δὲ τὸ μὲν οἰνοῦσθαι καὶ σπουδαῖο προσῆκον ἀπεφήναντο, τὸ δὲ ληρεῖν ἀνοίκειον. Τὴν 20 γὰρ ἐν αὐτῷ φρόνησιν ἱκανὴν εἶναι τοῖς βλάπτειν ἐπιχειροῦσιν ἀντιστατῆσαι καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ψυχῇ νεωτερισμὸν αὐτῶν καθελείν· δύναμιν δὲ περιβεβλησθαι φρόνησιν παθῶν σβεστήριον, εἴτε ὑπὸ φλεγμαινόντος ἔρωτος οἴστρω ἀνεβήριπισμένον, εἴτε ὑπὸ πολλοῦ καὶ ξημμένων οἴνου, δι' ἣν ὑπεράνω στήσεται. Ἐπεὶ καὶ τῶν κατὰ ποταμοῦ βαθέος ἢ θαλάττης δυομένων οἱ 25 μὲν ἄπειροι τοῦ ναυτλλεσθαι διαφθείρονται, οἱ δὲ τοῦ πράγματος ἐπιστήμονες τάχιστα διασώζονται. — —

§ 149. Τὰ μὲν οὖν ὥσανει προοίμια τῆς σκέψεως τοιαυτὰ ἐστὶ. τὸν δὲ περὶ αὐτῆς λόγον ἤδη περαινῶμεν, διπλοῦν ὡς εἰκὸς ὄντα· τὸν μὲν ὅτι ὁ σοφὸς μεθυσθήσεται κατασκευάζοντα, τὸν δὲ τούναντίον ὅτι οὐ μεθυσθή- 30 σεται βεβαιούμενον.

Τοῦ δὲ προτέρου τὰς πίστεις ἀρμόττον λέγειν πρότερον, ποιησαμένους ἐνθένδε τὴν ἀρχήν· τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ὁμώνυμα, τὰ δὲ συνώνυμα εἶναι συμβέβηκεν (Sequitur longior de homonymia et synonymia disputatio).

§ 154. τὸν ἄκρατον ὥσπερ οἶνον, οὕτως καὶ μέθυ οἱ παλαιοὶ ἐκάλον· 35 πολλαχοῦ γοῦν τῆς ποιήσεώς ἐστὶ τοῦτ' οὖνομα ἐμφερόμενον, ὥστ' εἰ τὰ συνωνυμοῦντα καθ' ἐνὸς ὑποκειμένου λέγεται, οἶνος καὶ μέθυ, καὶ τὰ ἀπὸ τούτων οὐδὲν ὅτι μὴ φωναῖς διοίσει μόνον, τό τε οἰνοῦσθαι καὶ τὸ μεθύειν [ἔν]. ἐκάτερον δὲ πλείονος οἴνου χρῆσιν ἐμφαίνει, ἣν πολλῶν ἔνεκα αἰτιῶν οὐκ ἂν ἀποστρέφοιτο ὁ σπουδαῖος. Εἰ δὲ οἰνωθήσεται, καὶ μεθυσθήσεται, 40 χεῖρον οὐδὲν ἐκ τῆς μέθης διατεθείς; ἀλλὰ ταυτὸν ὅπερ καὶ [ὁ] ἐκ ψιλῆς τῆς οἰνώσεως παθῶν. Μία μὲν ἀπόδειξις περὶ τοῦ τὸν σοφὸν μεθυσθῆναι λέλεκται, δευτέρα δὲ ἐστὶ τοιαυτή. (Cetera a Chryssippo aliena.)

17 χρῆσεσθαι Mang., χρῆσθαι codd. 18 ληρήσειν G² (coni. Mang.), ληρήσει ceteri. 22 τὴν ψυχὴν Wendl. || προβεβλησθαι Wendl. 23 οἴστρων coni. Wendl. 24 ἐξημμένω MGUF. 39 ἐν GH ἐν UF ἐὰν M, seclisut Wendl. 41 ὁ seclusi. 42 οἰνώσεως Mang., γνώσεως codd.

713 Stobaeus Florileg. 18, 24. *Χρυσίππου Μικρὰν φασὶ
μανίαν εἶναι τὴν μέθην.*

714 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 21 p. 1044d. *Ἐν δὲ τῷ
περὶ Πολιτείας εἰπὼν ὅτι „ἐγγύς ἐσμεν τοῦ καὶ τοὺς κοπρῶ-
5 νας ζωγραφεῖν“ μετ’ ὄλλγον „τὰ γεωργικὰ φησι καλλωπίζειν
τινάς ἀναδενδράσι καὶ μυρσίβλαις, καὶ ταῶς καὶ περιστεράς
τρέφουσι καὶ πέρδικας, ἵνα κακκαβίξωσιν αὐτοῖς, καὶ ἀηδό-
νας.“ Ἡδέως δ’ ἂν αὐτοῦ πνθοίμην, τί φρονεῖ περὶ μελιτῶν καὶ
μέλιτος etc. — — εἰ δὲ ταύταις τόπον ἐν πόλει δίδωσι, διὰ τί τῶν
10 πρὸς ἀκοὴν καὶ ὕψιν ἐπιτεροῶν ἀπειργεῖ τοὺς πολίτας;*

715 Diog. Laërt. VII 123. *τὴν μέντοι ἄσκησιν ἀποδέξεται (scil.
ὁ σοφός) ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ὑπομονῆς.*

§ 6. De amore.

716 Diog. Laërt. VII 129. *καὶ ἐρασθῆσθεσθαὶ δὲ τὸν σοφὸν
15 τῶν νέων, τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἴδους τὴν πρὸς ἀρετὴν
εὐφυΐαν, ὡς φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτεία καὶ Χρυσίππος ἐν τῷ
πρώτῳ περὶ Βίων καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἡθικῇ. εἶναι δὲ τὸν
ἔρωτα ἐπιβολὴν φιλοποιίας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι
συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. τὸν γοῦν Θρασωνίδην καίπερ ἐν ἐξουσίᾳ
20 ἔχοντα τὴν ἐρωμένην διὰ τὸ μισεῖσθαι ἀπέχεσθαι αὐτῆς (cf. n. 650sq.).*

717 Stobaeus ecl. II 65, 15 W. *δογματίζουσι καὶ ὅτι καὶ νουνεχόν-
τως καὶ διαλεκτικῶς ποιεῖ (scil. ὁ σοφός) καὶ συμποτικῶς καὶ ἐρωτικῶς.
τὸν δὲ ἐρωτικὸν καὶ διχῆ λέγεσθαι, τὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρετὴν ποιοῦν σπου-
δαῖον ὄντα, τὸν δὲ κατὰ τὴν κακίαν ἐν ψόγῳ, ὡς ἂν ἐρωτομανῆ τινα.
25 εἶναι δ’ ἔρωτα (τὸν σπουδαῖον φιλίας). τὸν τ’ ἀξιέραστον ὁμοίως λέγεσθαι
τῷ ἀξιοφιλήτῳ, καὶ οὐ τῷ ἀξιοπολαύστῳ· τὸν γὰρ ἄξιον σπουδαίου ἐρωτος,
τοῦτον εἶναι ἀξιέραστον. Ὅμοίως δὲ τῇ ἐρωτικῇ τὴν συμποτικὴν παρα-
λαμβάνουσι εἰς τὰς ἀρετάς, τὴν μὲν περὶ τὸ ἐν συμποσίᾳ καθήκον ἀνα-
στρεφομένην ἐπιστήμην οὕσαν τοῦ πῶς δεῖ ἐξάγεσθαι τὰ συμπόσια καὶ τοῦ
30 πῶς δεῖ συμπίνειν· τὴν δ’ ἐπιστήμην νέων θήρας εὐφυῶν, προτρεπτικὴν
οὕσαν ἐπὶ τὴν κατ’ ἀρετὴν, καὶ καθόλου ἐπιστήμην τοῦ καλῶς ἐρᾶν· διὸ
καὶ φασὶν ἐρασθῆσθεσθαὶ τὸν νοῦν ἔχοντα. Τὸ δὲ ἐρᾶν αὐτὸ μόνον ἀδιάφο-
ρον εἶναι, ἐπειδὴ γίνεται ποτε καὶ περὶ φαύλους. Τὸν δὲ ἔρωτα οὔτε ἐπι-
θυμίαν εἶναι οὔτε τινὸς φαύλου πράγματος, ἀλλ’ ἐπιβολὴν φιλοποιίας διὰ
35 κάλλους ἔμφασιν.*

718 Diog. Laërt. VII 129. *εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, ὡς καὶ*

18 φιλευποιίας P. 21 καὶ νουνεχόντως Usener, κατὰ νοῦν ἔχων libri.
25 εἶναι δ’ Wachsm., εἰ δ’ libri. || τὸν—φιλίας suppl. Wachsm. 26 οὐ τῷ
Usener, οὕτως libri. 29. 30 τοῦ πῶς bis Heeren, τὸ πῶς libri. 30 προ-
τρεπτικὴν Wachsm., πρὸς τρέψιν (vel τέρψιν) libri. 31 ἐπὶ τ(ὸ ξ)ῆν Meineke.
32 ἀδιάφορον Heeren, διάφορον libri.

Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ Ἔρωτος φησί, καὶ μὴ εἶναι ἐπίμεμπτον αὐτόν. εἶναι δὲ καὶ τὴν ὥραν ἄνθος ἀρετῆς.

719 Plutarchus de comm. not. ep. 28 p. 1072f. Τῶν δὲ περὶ Ἔρωτος φιλοσοφουμένων ἐν τῇ Στοᾷ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας, τῆς ἀτοπίας πᾶσιν αὐτοῖς μέτεστιν. „Αἰσχροὺς μὲν γὰρ εἶναι τοὺς νέους, φαύλους γ' ὄντας καὶ ἀνοήτους, καλοὺς δὲ τοὺς σοφούς· ἐκείνων δὲ τῶν καλῶν μηδένα μὴτ' ἐρασθαι μὴτ' ἀξιέραστον εἶναι.“ Καὶ οὐ τοῦτό πω δεινόν· ἀλλὰ καὶ „τοὺς ἐρασθέντας αἰσχροῶν παύεσθαι λέγουσι καλῶν γενομένων.“ p. 1072b. Ἦν δὲ λέγοντες καὶ ὀνομάζοντες ἔμφασιν κάλλους ἐπαγωγὸν εἶναι τοῦ ἔρωτος λέγουσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἔχει τὸ πιθανόν· ἐν γὰρ αἰσχίστοις καὶ κακίστοις οὐκ ἂν ἔμφασις γένοιτο κάλλους· εἶπερ, ὡς λέγουσιν, ἢ μοχθηρία τοῦ ἡθους ἀναπίμπλησι τὸ εἶδος.

ibidem. θῆρα γάρ τις, φασίν, ἐστὶν ὁ ἔρωσ, ἀτελοῦς μὲν, εὐφροῦς δὲ μειρακίου πρὸς ἀρετὴν.

720 Stobaeus Florileg. 63, 31 Mein. Χρῦσιππου· Εἰπόντος τινός, οὐκ ἐρασθήσεται ὁ σοφός· μαρτυρεῖ γοῦν Μενέδημος, Ἐπίκουρος, Ἀλεξίνος· Ταύτη, ἔφη, χρήσομαι ἀποδείξει· εἰ γὰρ Ἀλεξίνος ὁ ἀνάγωγος καὶ Ἐπίκουρος ὁ ἀναίσθητος καὶ Μενέδημος ὁ — — οὐ φησιν, ἐρασθήσεται ἄρα.

721 Scholia Dionys. Thrac. Bekker Anecd. Gr. p. 667. καὶ πάλιν τὸν ἔρωτα οἱ μὲν Ἐπικούρειοί φασιν εἶναι σύντονον ἀφροδισίων ὄρεξιν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπιβολὴν φιλοποιίας νέων [κορῶν] διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· διπλοῦς δὲ ὁ ἔρωσ ἐστίν, ὁ μὲν ψυχῆς, ὁ δὲ σώματος.

722 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 75 Ald. p. 139, 21 Wal. ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι οὐδεὶς ἔρωσ ἀστείος πρόβλημα καθόλου ὄν ἀποφατικὸν ἀνασκευάσομεν ὅτι μὴ πᾶς ἔρωσ φαῦλος, διελόντες τὸν ἔρωτα εἰς τε σύντονον ὄρεξιν ἀφροδισίων ὡς Ἐπίκουρος λέγει, ὃν οὐχ οἶόν τε ἀστείον εἶναι, καὶ εἰς ἐπιβολὴν φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον, ὡς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Cf. etiam p. 77 Ald. p. 144, 5 Wal.

§ 7. De amicitia et gratia.

723 Clemens Al. Strom. II p. 483 Pott. Τριττὰ δὲ εἶδη φιλίας διδασκόμεθα καὶ τούτων τὸ μὲν πρῶτον καὶ ἄριστον τὸ κατ' ἀρετὴν· στερεὰ γὰρ ἢ ἐκ λόγου ἀγάπη· τὸ δὲ δεύτερον καὶ μέσον κατ' ἀμοιβὴν· κοινωνικὸν δὲ τοῦτο καὶ μεταδοτικὸν καὶ βιωφελές· κοινὴ γὰρ ἢ ἐκ χάριτος φιλία· τὸ δὲ ὕστατον καὶ τρίτον ἡμεῖς μὲν τὸ ἐκ συνηθείας φαρμέν· οἱ δὲ τὸ κατ' ἡδονὴν τρεπτὸν καὶ μεταβλητόν.

1 θεόπεμπτον B ἐπίμεμπτον, ἐπιμ in litura P^s. 23 ed. ἐπιβουλήν.
24 ed. ἐμφαινόμενῃν. 33 dubitari potest, num haec ad veteres Stoicos pertineant, sed illud κατ' ἀμοιβὴν optime quadrat in ea, quae de pilae lusu dixit Chrysippus cf. n. 725.

724 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 13 p. 1039b. Ἔτι τοίνυν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φιλίας, διδάσκων ὡς οὐκ ἐπὶ πᾶσι δεῖ τοῖς ἁμαρτήμασι τὰς φιλίας διαλύεσθαι, ταύταις κέχρηται ταῖς λέξεσι (sc. Chrysippus)

5 „Προσῆκει γὰρ τὰ μὲν ὄλως παραπέμπεσθαι, τὰ δὲ μικρᾶς ἐπιτροφῆς τυγχάνειν, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ μείζον, τὰ δὲ ὄλως διαλύσεως ἀξιοῦσθαι“ — — ἐν τῷ αὐτῷ φησιν ὅτι „τοῖς μὲν ἐπὶ πλεῖον, τοῖς δ' ἐπ' ἔλαττον συμβαλοῦμεν· ὥστε τοὺς μὲν μάλλον, τοὺς δὲ ἥττον φίλους εἶναι· ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς τοιαύτης
10 παραλλαγῆς γενομένης, οἱ μὲν τοσαύτης οἱ δὲ τοσαύτης γίνονται φιλίας ἄξιοι· καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοσοῦτον <οἱ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον> πίστεως καὶ τῶν ὁμοίων καταξιωθῆσονται.“

725 Seneca de beneficiis II 17,3. *Volo Chrysippi nostri uti similitudine de pilae lusu: quam cadere non est dubium aut mittentis
15 vitio aut excipientis. tunc cursum suum servat, ubi inter manus utriusque apte ab utroque et iactata et excepta versatur. necesse est autem lusor bonus aliter illam conclusori longo, aliter brevi mittat. Eadem beneficii ratio est: nisi utrique personae dantis et accipientis aptatur, nec ab hoc exibat nec ad illum perveniet, ut debet. Si cum exercitato et
20 docto negotium est, audacius pilam mittemus. Utcumque enim venerit, manus illam expedita et agilis repercutiet. Si cum tirone et indocto, non tam rigide nec tam excusse, sed languidius et in ipsam eius dirigentes manum remisse occurremus. Idem faciendum est in beneficiis: quosdam doceamus et satis iudicemus, si conantur, si audent, si volunt.
25 Facimus autem plerumque ingratos et ut sint favemus, tamquam ita demum magna sint beneficia nostra, si gratia illis referri non potuit: ut malignis lusoribus propositum est conclusorem traducere, cum damno scilicet ipsius lusus, qui non potest nisi consentitur extendi (fortasse ex libro περὶ Χαρίτων).*

30 (ep. 31—35. agitur de paradoxo Stoicorum: eum qui libenter accepit, gratiam reddidisse. ep. 32. pilae similitudo recurrit. Unde efficere possis hic quoque Hecatonem Chrysippo uti).

726 Seneca de beneficiis II 25,3. *Qui gratus futurus est, statim dum accipit de reddendo cogitet. Chrysippus quidem dicit illum velut
35 in certamen cursus compositum et carceribus inclusum opperiri debere tempus suum, ad quod velut dato signo prosiliat. Et quidem magna illi celeritate opus est, magna contentione, ut consequatur antecedentem.*

(ex libro περὶ Χαρίτων.)

10 τοιαύτης libri, corr. Mez.

11 οἱ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον inseruit Mez.

§ 8. De matrimonio et familia.

727 Hieronymus adv. Iovinianum II 48. *Ridicule Chrysippus ducendam uxorem sapienti praecipit, ne Iovem Gamelium et Genethlium violet. Isto enim modo apud Latinos ducenda uxor non erit, quia Iovem non habent nuptialem.*

Dio Chrys. VII § 134 (de lenonibus) οὐκ αἰσχυνομένους οὐδένα ἀνθρώπων ἢ θεῶν, οὔτε *Δία γενέθλιον* οὔτε *Ἥραν γαμήλιον*.

728 Diog. Laërt. VII 131. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας δεῖν παρὰ τοῖς σοφοῖς· ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῇ ἐντυχούσῃ χρῆσθαι, καθά φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτεῖα καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ Πολιτείας — — πάντας τε παῖδας ἐπίσης στέρξομεν πατέρων τρόπον καὶ ἡ ἐπὶ μοιχεία ζηλοτυπία περιαιρεθήσεται.

729 Origenes contra Celsum VII 63 Vol. II p. 213, 6 Kd. (p. 739 Del.). ἐκκλίνουσι τὸ μοιχεύειν οἱ τὰ τοῦ Κιτιέως Ζήνωνος φιλοσοφούντες — — διὰ τὸ <μῆ> κοινωνικὸν καὶ παρὰ φύσιν εἶναι τῷ λογικῷ ζῶνι νοθεύειν τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ἐτέρῳ προκαταληφθεῖσαν γυναῖκα καὶ φθείρειν τὸν ἄλλον ἀνθρώπου οἶκον.

730 Clemens Al. Paedag. II p. 224 Pott. εἰ γὰρ οὐδὲ τὸν δάκτυλον ὡς ἔτυχε σαλεύειν τῷ σοφῷ ὁ λόγος ἐπιτρέπει, ὡς ὁμολογοῦσιν οἱ Στωϊκοί, πῶς οὐχὶ πολὺ πλεον τοῦ συνοουσιαστικοῦ ἐπικρατητέον μορίου τοῖς σοφίαν δαίκοουσιν;

731 Diog. Laërt. VII 120. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ γονέας σεβῆσθαι (scil. τοὺς σπουδαίους) καὶ ἀδελφοὺς ἐν δευτέρῳ μοίρᾳ μετὰ τοὺς θεοὺς. φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα φιλοστοργίαν φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς καὶ ἐν φαύλοις μὴ εἶναι.

§ 9. De educatione puerorum et eruditione.

732 Origenes contra Celsum IV 16 Vol. I p. 285, 23 Kd. (p. 511 Delarue). Εἰσὶ γὰρ διάφοροι οἰοεὶ τοῦ λόγου μορφαί, καθὼς ἐκάστῳ τῶν εἰς ἐπιστήμην ἀγομένων φαίνεται ὁ λόγος, ἀνάλογον τῇ ἕξει τοῦ εἰσαγομένου, ἢ ἐπ' ὀλίγον προκόπτοντος ἢ ἐπὶ πλείον ἢ καὶ ἐγγύς ἤδη γινομένου τῆς ἀρετῆς ἢ καὶ ἐν ἀρετῇ γεγενημένου.

733 Quintilianus instit. orat. I 1, 15—16. *Quidam litteris instituendos qui minores septem annis essent non putaverunt, quod illa primum aetas et intellectum disciplinarum capere et laborem pati posset. — — melius autem qui nullum tempus vacare cura volunt, ut Chrysippus. nam is, quamvis nutricibus triennium dederit, tamen ab illis quoque iam formandam quam optimis institutis mentem infantium iudicat.*

6 credible est Dionem e loco Chrysippi pendere. 9 ὡς P. — Cf. I n. 269 (Zeno). 15 μὴ addidi. 16 προκαταληφθεῖσαν A.

734 Quintilianus instit. orat. I 1, 4. *Ante omnia ne sit vitiosus sermo nutricibus, quas, si fieri posset, sapientes Chrysippus optavit, certe quantum res pateretur optimas eligi voluit. et morum quidem in his haud dubie prior ratio est: recte tamen etiam loquantur. has primum audiet puer, harum verba effingere imitando conabitur etc.*

735 Quintilianus instit. orat. I 10, 32. *nam et Pythagoran accepimus concitatos ad vim pudicae domui adferendam iuvenes iussa mutare in spondium modos tibicina composuisse, et Chrysippus etiam nutricum illi quae adhibetur infantibus allecationi suum quoddam*
10 *carmen adsignat.*

736 Quintilianus instit. orat. I 3, 14. *Caedi vero discentis, quamlibet receptum sit et Chrysippus non improbet, minime velim.*

737 Quintilianus instit. orat. I 11, 17. *cum praesertim haec chironomia, quae est, ut nomine ipso declaratur, lex gestus, et ab illis temporibus heroicis orta sit et a summis Graeciae viris atque ipso etiam*
15 *Socrate probata, a Platone quoque in parte civilium posita virtutum, et a Chrysippo in praeceptis de liberorum educatione compositis non omissa.*

738 Diog. Laërt. VII 129. *εὐχρηστεῖν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα φησὶν ὁ Χρύσιππος.*

739 Philo de sacrif. Abel et Cain § 78 Vol. I p. 234, 7 Wendl. *ᾠφελιμον μὲν οὖν, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν τελείας, ἀλλὰ τοι πρὸς πολιτείαν, καὶ τὸ παλαιαῖς καὶ ὠγγυλοῖς ἐντρέφεσθαι δόξαις, καὶ ἀρχαίαν ἀκοὴν ἔργων καλῶν μεταδιώκειν, ἄπερ ἱστορικοὶ καὶ πᾶν τὸ ποιητικὸν γένος τοῖς τε*
25 *καθ' ἑαυτοῦς καὶ τοῖς ἔπειτα μνήμη παραδεδώκασι.*

740 Quintilianus instit. orat. I 10, 15. *et eius sectae quae aliis severissima, aliis asperrima videtur, principes in hac fuere sententia, ut existimarent sapientium aliquos nonnullam operam his studiis accommodaturos.*

741 Origenes contra Celsum III 25 Vol. I p. 221, 3 Kō. (p. 461 Delarue). *εἴπερ μέσον ἐστὶν ἡ τῶν σωμάτων ἰατρικὴ καὶ πρᾶγμα πῖπτον οὐκ εἰς ἀστείους μόνον ἀλλὰ καὶ φαύλους, μέσον δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν μελλόντων πρόγνωσις: οὐ γὰρ πάντως ἐμφαίνει τὸ ἀστεῖον ὁ προγινώσκων.*

742 Origenes contra Celsum IV 96 Vol. I p. 368, 23 Kō. (p. 574 Del.). *Χρῆ δ' εἰδέναι ὅτι τὸ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν οὐ πάντως θεῖον ἐστὶ· καθ' αὐτὸ γὰρ μέσον ἐστὶ καὶ πῖπτον εἰς φαύλους καὶ ἀστείους· καὶ ἰατροὶ γοῦν ἀπὸ ἰατρικῆς προγινώσκουσι τινα, καὶ φαῦλοι τὸ ἦθος τυγχάνωσιν, οὕτω δὲ καὶ κυβερνήται, καὶ μοχθηροὶ τυγχάνωσιν ὄντες, προγινώσκουσιν ἐπισημασίας καὶ ἀνέμων σφοδρότητας καὶ τροπὰς περὶ τὸ περιέχον ἔν τινος πείρας καὶ τηρήσεως καὶ οὐ δήπου παρὰ τοῦτο θεῖος τις ἂν αὐτοῦς εἶναι φήσειε, ἂν τύχῃσι μοχθηροὶ εἶναι τὸ ἦθος.*

28 scilic. musicae.

40 παρατηρήσεως Φ.

41 ἂν—φήσειε EH Del.,

φήσει vel φησί, om. ἔν, ceteri.

§ 10. Cynica.

743 Origenes contra Celsum IV 45 p. 538 Delarue. *Τὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων ἐξήτησαν καὶ Ἕλληνες φύσιν· καὶ οἱ ἐπιτυγχάνοντες γε αὐτῶν τὰ μὲν ἀγαθὰ καὶ κακὰ τίθενται ἐν προαιρέσει μόνῃ, πάντα δὲ ἀδιάφορα τῷ ἰδίῳ λόγῳ φασὶν εἶναι τὰ χωρὶς προαιρέσεως ἐξεταζόμενα· τὴν δὲ προαίρεσιν τούτοις χρωμένῃν δεόντως μὲν ἐπαινετὴν εἶναι, οὐ δεόντως δὲ ψεκτὴν. εἶπον οὖν ἐν τῷ περὶ ἀδιαφόρων τόπῳ, ὅτι τῷ ἰδίῳ λόγῳ θυγατρᾶσι μίγνυσθαι ἀδιάφορόν ἐστιν, εἰ καὶ μὴ χρῆ ἐν ταῖς καθεστῶσαις πολιτείαις τὸ τοιοῦτον ποιεῖν. Καὶ ὑποθέσειω χάριν, πρὸς παράστασιν τοῦ ἀδιαφοροῦ εἶναι τὸ τοιοῦτον, 10 παρειλήφασιν τὸν σοφὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς μόνῃς καταλειμμένον, παντὸς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους διεφθαρμένου· καὶ ζητοῦσιν, εἰ καθηκόντως ὁ πατὴρ συνελεύσεται τῇ θυγατρὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀπολέσθαι κατ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τὸ πᾶν τῶν ἀνθρώπων γένος. Ἄρ' οὖν παρὰ μὲν Ἕλλησιν ὁμῶς ταῦτα λέγεται καὶ οὐκ εὐκαταφρόνητος αὐτοῖς αἴρεσις ἢ τῶν Στωϊκῶν συναγορεύει etc.*

744 Diog. Laërt. VII 188. *ἐν δὲ τῷ περὶ πολιτείας καὶ μητρᾶσι λέγει συνέρχεσθαι καὶ θυγατρᾶσι καὶ υἱοῖς· τὰ δ' αὐτὰ φησι καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ αἰρετῶν εὐθύς ἐν ἀρχῇ.*

745 Sextus Emp. adv. math. XI 192. *ὁ δὲ Χρύσιππος ἐν τῇ 20 πολιτείᾳ κατὰ λέξιν φησὶν οὕτως „δοκεῖ μοι καὶ ταῦτα οὕτως ἐξαγαγεῖν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται, ὥστε * καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας.“*

Pyrrh. Hyp. III 246. *τούτοις δὲ (Zenonis similibus placitis) ὁμογνημονεῖ καὶ ὁ Χρύσιππος· ἐν γοῦν τῇ πολιτείᾳ φησὶ „δοκεῖ δέ μοι ταῦτα οὕτω διεξάγειν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται, ὥστε καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας.“ cf. ibid. 205 et I 160.* 30

Eundem librum fortasse Sextus respicit P. H. III 200. καὶ τί θαυμαστόν, ὅπου γε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς κυνικῆς φιλοσοφίας καὶ οἱ περὶ τὸν Κιτιέα Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρύσιππον ἀδιάφορον τοῦτο εἶναι φασίν.

746 Eriphan. adv. haeres. III 39 (DDG 593,1). *Χρύσιππος ὁ Σολεὺς νόμους ἔγραψεν οὐ θεμιτούς. ἔλεγε γὰρ δεῖν μίγνυσθαι ταῖς μητρᾶσι τοὺς παῖδας, τοῖς δὲ πατρᾶσι τὰς θυγατέρας. εἰς δὲ τὰ ἄλλα συνεφώνησε Ζήνωνι τῷ Κιτιεῖ· πρὸς τούτοις δὲ ἔλεγε*

4 κακὰ τίθενται Kδ., κατατίθενται A <κακὰ> κατατίθενται ceteri editores. 23 lacunam significavi; exciderunt verba καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι.

καὶ ἀνθρωποβορεῖν· ἔλεγε δὲ τὸ τέλος τῶν πάντων τὸ ἡδοναθὲς εἶναι.

747 Diog. Laërt. VII 188. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Δικαίου κατὰ τοὺς χιλίους στίχους καὶ τοὺς ἀποθάνοντας κατεσθίειν κελεύων.

5 Cf. VII 121. γεύσεσθαι τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν κατὰ περιστάσιν (scil. τὸν σπουδαῖον).

748 Sextus Emp. adv. math. XI 192. δείγμα δὲ τῆς πρὸς τοὺς κατοικομένους αὐτῶν ὁσιότητος γένοιτ' ἂν καὶ τὰ περὶ τῆς ἀνθρωποφαγίας παραγγελλόμενα· οὐ γὰρ μόνον ἀξιούσι τοὺς τετελευτη-
10 κότες ἐσθίειν, ἀλλὰ καὶ τὰς αὐτῶν σάρκας, εἴ ποτε τύχοι τι μέρος τοῦ σώματος ἀποκοπέν. Λέγεται δ' ἐν τῷ περὶ Δικαιοσύνης ὑπὸ Χρυσίππου ταυτί

„καὶ ἂν τῶν μελῶν ἀποκοπῆ τι μέρος πρὸς τὴν τροφὴν χρήσιμον, μήτε κατορύττειν αὐτὸ μήτε ἄλλως ρίπτειν, ἀνα-
15 λίσκειν δὲ αὐτό, ὅπως τῶν ἡμετέρων ἕτερον μέρος γένηται.“

749 Plutarchus de esu carniū II 3 p. 997e. σκόπει δ' ἡμᾶς πότεροι βέλτιον ἐξημεροῦσι τῶν φιλοσόφων, οἱ καὶ τέκνα καὶ φίλους καὶ πατέρας καὶ γυναῖκας ἐσθίειν κελεύοντες [ὡς] ἀποθάνοντας, ἢ Πυθαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς.

20 750 Theophilus ad Autolyceum III ep. 5. Ἐπειδὴ οὖν πολλὰ ἀνέγνωσ τί σοι ἔδοξεν τὰ Ζήνωνος ἢ τὰ Διογένους καὶ Κλεάνθους, ὅποσα περιέχουσιν αἱ βίβλοι αὐτῶν, διδάσκουσαι ἀνθρωποβορίας, πατέρας μὲν ὑπὸ ἰδίῳν τέκνων ἔψεσθαι καὶ βιβρώσκεσθαι, καὶ εἴ τις οὐ βούλοιο ἢ μέλος τι τῆς μυσερᾶς τροφῆς ἀπορῆψιεν, αὐτὸν κατεσθίεσθαι τὸν
25 μὴ φαρύντα; Πρὸς τοῦτοις ἀθραιτέρα τις φωνὴ εὐρίσκειται, ἢ τοῦ Διογένους, διδάσκοντος τὰ τέκνα τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς εἰς θυσίαν ἄγειν καὶ τοῦτους κατεσθίειν.

ep. 6 fin. Πρὸς τί οὖν Ἐπίκουρος καὶ οἱ Στωϊκοὶ δογματίζουσιν ἀδελφοκοιτίας καὶ ἀφρονοβασίας ἐπιτελείσθαι, ἐξ ὧν διδασκαλιῶν μεστὰς (τὰς)
30 βιβλιοθήκας πεποιήκασιν.

751 Lactant. div. instit. VI 12. Quin etiam non defuerunt, qui supervacaneam facerent sepulturam, nihilque esse dicerent mali, iacere inhumatum atque abiectum. Quorum impiam sapientiam cum omne
35 illi non audent dicere, id non esse faciendum; sed si forte non fiat, nihil esse incommodi. Itaque in ea re non tam praecipientium quam consolantium funguntur officio, ut si forte id sapienti eveniat, ne se ob hoc miserum putet.

752 Sextus Emp. adv. math. XI 194. ἐν δὲ τῷ περὶ τοῦ Καθῆ-
40 κοντος (Chrysippus) περὶ τῆς τῶν γονέων ταφῆς διεξερχόμενος ῥητῶς φησὶν

„Ἀπογενομένων δὲ τῶν γονέων ταφαῖς χρηστὸν ταῖς

2 ἔλεγε δὲ—ἡδοναθὲς εἶναι inepta. 13 idem P. H. III 247. eundem locum affert: μελῶν] ζώντων || om. τῆν 15 falso add. ἐκ post ὅπως. 18 ὡς del. Di.

ἀπλουστάταις, ὡς ἂν τοῦ σώματος καθάπερ ὄνυχος ἢ τριχῶν οὐδὲν ὄντος πρὸς ἡμᾶς, οὐδ' ἐπιστροφῆς καὶ πολυωρίας προσδεομένων ἡμῶν τοιαύτης τινός. διὸ καὶ χρησίμων μὲν ὄντων τῶν κρεῶν τροφῇ χρῆσονται αὐτοῖς, καθάπερ καὶ τῶν ἰδίων μερῶν οἶον ποδὸς ἀποκοπέντος ἐπέβαλλε χρῆσθαι αὐτῷ, καὶ τοῖς παραπλησίοις. ἀχρείων δὲ ὄντων αὐτῶν ἢ κατορύξαντες τὸ μνήμα ἐποίουσιν, ἢ κατακαύσαντες τὴν τέφραν ἀφήουσιν, ἢ μακρότερον ῥίψαντες οὐδεμίαν ἐπιστροφήν αὐτῶν ποιήσονται καθάπερ ὄνυχος ἢ τριχῶν.“

753 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 22 p. 1044f. *Καὶ μὴν ἐν 10* τῷ(?) τῶν Προτροπετικῶν εἰπὼν ὅτι καὶ τὸ μητρᾶσιον ἢ ἀδελφαῖς ἢ θυγατρᾶσι συγγενέσθαι καὶ τὸ φαγεῖν τι καὶ προελθεῖν ἀπὸ λεχοῦς ἢ θανάτου πρὸς ἱερὸν ἀλόγως διαβέβληται. καὶ πρὸς τὰ θηρία φησὶ δεῖν ἀποβλέπειν, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων γινομένοις τεκμαίρεσθαι τὸ μηδὲν ἄτοπον μηδὲ παρὰ φύσιν εἶναι τῶν τοιούτων· εὐκαίρως γὰρ 15 πρὸς ταῦτα γίνεσθαι τὰς τῶν ἄλλων ζώων παραθέσεις, εἰς τὸ μήτε συγγινόμενα μήτε γεννῶντα μήτ' ἐναποθνήσκοντα ἐν τοῖς ἱεροῖς μιαινεῖν τὸ θεῖον.“

754 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 22 p. 1045a. *Ἐν δὲ τῷ* πέμπτῳ πάλιν περὶ Φύσεως λέγει, „καλῶς μὲν ἀπαγορεύειν τὸν 20 Ἡσίωδον, εἰς ποταμοὺς καὶ κρήνας οὐρεῖν· ἔτι δὲ μᾶλλον ἀφεκτέον εἶναι τοῦ πρὸς βωμὸν οὐρεῖν ἢ ἀφίδρουμα θεοῦ· μὴ γὰρ εἶναι πρὸς λόγον, εἰ κύνες καὶ ὄνοι τοῦτο ποιοῦσι καὶ παιδάρια νήπια, μηδεμίαν ἐπιστροφήν μηδ' ἐπιλογισμὸν ἔχοντα περὶ τῶν τοιούτων.“

755 Sextus Pyrrh. Hypot. III 201. καὶ τοὺς Στωϊκοὺς δὲ δρῶμεν 25 οὐκ ἄτοπον εἶναι λέγοντας τὸ ἐταῖρα συνοικεῖν ἢ τὸ ἐξ ἐταίρας ἐργασίας διαζῆν.

756 Origenes contra Celsum IV 26 Vol. I p. 295, 29 Kō. (p. 520 Delarue). καὶ οἱ ταῖς χαμαιτύπαις ἀδιαφόρως προσιόντες, διδάσκοντες δὲ καὶ μὴ πάντως παρὰ τὸ καθήκον τοῦτο γίνεσθαι. 30

§ 11. De rationali e vita excessu (εὐλογος ἐξαγωγή).

757 Diog. Laërt. VII 130. εὐλόγως τέ φασιν ἐξάξειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφόν, καὶ ὑπὲρ πατριδος καὶ ὑπὲρ φίλων, κἂν ἐν σκληροτέρᾳ γένηται ἀληθόνῃ ἢ πηρώσειν ἢ νόσοις ἀνιάτοις. 35

758 Stobaeus ecl. II 110, 9 W. Φασὶ δὲ ποτε καὶ τὴν ἐξαγωγήν

1 idem P. H. III 248. v. l.: 1 ὀνόχων ἢ ὀδόντων 2 καὶ οὐδὲν ἐπιστρ. ἢ πολ. 6 αὐτῶν om. 7 ἐάσουσιν pro τὸ μν. ἐπ. 8 αὐτῶν ante ἐπιστροφήν.

11 numerum libri excidisse vidit Xyl. 12 φαγεῖν τι(τῶν ἀπειρημένων) Xyl.

22 γὰρ εἶναι Reiske, παρεῖναι libri.

τὴν ἐκ τοῦ βίου τοῖς σπουδαίοις καθηκόντως <γίνεσθαι> κατὰ πολλοὺς τρόπους, τοῖς <δὲ> φάλοις μονήν <τὴν> ἐν τῷ ζῆν καὶ εἰ μὴ μέλλοιεν ἔσεσθαι σοφοί· οὔτε γὰρ τὴν ἀρετὴν κατέχειν ἐν τῷ ζῆν οὔτε τὴν κακίαν ἐκβάλλειν· τοῖς δὲ καθήκουσι καὶ τοῖς παρὰ τὸ καθήκον <παρα>μετρεῖσθαι
5 τὴν τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον.

759 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 18 p. 1042d. Ἄλλ' οὐδ' ὄλωσ, φασίν, οἴεται δεῖν Χρύσιππος οὔτε μονήν ἐν τῷ βίῳ τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτ' ἐξαγωγὴν τοῖς κακοῖς παραμετρεῖν, ἀλλὰ τοῖς μέσοις κατὰ φύσιν. Διὸ καὶ τοῖς εὐδαιμονοῦσι γίνεται ποτε καθήκον ἐξάγειν
10 ἑαυτούς, καὶ μένειν αὐθις ἐν τῷ ζῆν τοῖς κακοδαιμονοῦσιν.

Plutarchus de comm. not. ep. 11 p. 1063d. Ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Στοᾷ νομοθετεῖται, καὶ πολλοὺς μὲν ἐξάγουσι τῶν σοφῶν, ὡς ἄμεινον εὐδαιμονοῦντας πεπαῦσθαι· πολλοὺς δὲ κατέχουσι τῶν φαύλων, ὡς καθήκοντος αὐτοῖς ζῆν κακοδαιμονοῦντας. Καίτοι ὁ μὲν σοφὸς ὄλβιος,
15 μακάριος, πανευδαίμων, ἀσφαλής, ἀκίνδυνος, ὁ δὲ φαῦλος καὶ ἀνόητος οἷος εἰπεῖν·

Γέμω κακῶν δὴ κούκέρ' ἔσθ' ὅπου τεθῆ. (Eur. Herc. 1245)
ἀλλὰ καὶ τούτοις μονήν οἴονται καθήκουσαν εἶναι, κἀκείνοις ἐξαγωγὴν. Εἰκότως δέ, φησὶ Χρύσιππος· οὐ γὰρ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς δεῖ παρα-
20 μετρεῖσθαι τὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν.

760 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 18 p. 1042a. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως ὑπειπὼν ὅτι „λυσιτελεῖ ζῆν ἄφρονα μᾶλλον ἢ <μὴ> βιοῦν, κἂν μηδέποτε μέλλῃ φρονήσειν“ ἐπιλέγει
„Τοιαῦτα γὰρ τὰ γαθὰ ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε τρόπον
25 τινὰ τὰ κακὰ τῶν ἀνὰ μέσον προτερεῖν.“

p. 1042b. τῶν δ' ἀνὰ μέσον λεγομένων παρ' αὐτοῖς μήτε κακῶν ὄντων μήτ' ἀγαθῶν.

p. 1042c. Βουλόμενος οὖν ταύτην ἐπιλαίειν τὴν ἀτοπίαν, ἐπιλέγει περὶ τῶν κακῶν·

30 „Ἐστὶ δ' οὐ ταῦτα προτεροῦντα, ἀλλ' ὁ λόγος, μεθ' οὗ βιοῦν ἐπιβάλλει μᾶλλον, καὶ εἰ ἄφρονες ἐσόμεθα.“

Πρῶτον μὲν οὖν τὰ κακὰ κακίαν λέγει καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἄλλο δ' οὐδέν· ἡ δὲ κακία λογικόν ἐστὶ, μᾶλλον δὲ λόγος ἡμαρτημένος etc.

761 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 14 p. 1039d. Ἐν γοῦν
35 τοῖς περὶ τοῦ Πρωτρέπεσθαι, τοῦ Πλάτωνος ἐπιλαμβανόμενος λέγοντος, ὅτι τῷ μὴδὲ μαθόντι μὴδ' ἐπισταμένῳ ζῆν, λυσιτελεῖ μὴ ζῆν, ταῦτ' εἶρηκε κατὰ λέξιν·

1 γίνεσθαι add. Heeren. 2 δὲ add. Heeren. || τὴν add. Usener.
4 παραμετρεῖσθαι Wachsm., μετρεῖσθαι libri. 22 Eadem verba de comm. not. ep. 12 afferuntur cum hac lectionis varietate: 22 μᾶλλον om. CNot. 23 μὴ om. St. Rep. et in CNot. codd. BE. 25 τινὰ καὶ CNot. || τῶν ἄλλων ἀνὰ μέσον CNot. 31 εἰ καὶ CNot. 36 Gorg. p. 512b.

„Ὁ γὰρ τοιοῦτος λόγος καὶ ἑαυτῷ μάχεται καὶ ἡκιστα ἐστὶ προτρεπτικός. Πρῶτον γὰρ παραδεικνύων, ὅτι κράτιστον ἡμῖν ἐστὶ τὸ μὴ ζῆν καὶ τρόπον τινὰ ἀποθνήσκειν ἀξίων, πρὸς ἕτερά τινα μᾶλλον ἡμᾶς προὔτρεψεν ἢ τὸ φιλοσοφεῖν· οὐ γὰρ ἔστι μὴ ζῶντα φιλοσοφεῖν· οὐδὲ μὴ πολὺν χρόνον ἐπιζήσαντα κακῶς καὶ ἀπείρως φρόνιμον γενέσθαι.“ καὶ προελθὼν δὲ φησιν ὅτι „καὶ τοῖς φαύλοισι καθήκει μένειν ἐν τῷ ζῆν.“ εἶτα κατὰ λέξιν· „Πρῶτον γὰρ ἡ ἀρετὴ ψιλῶς οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ ζῆν ἡμᾶς, οὕτω δ' οὐδ' ἡ κακία οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ δεῖν ἡμᾶς ἀπιέναι.“

10

762 Plutarchus de comm. not. cp. 11 p. 1064a. Καὶ γὰρ Ἡρακλείτῳ, φασί, καὶ Φερεκύδῃ καθήκειν ἄν, εἰπερ ἡδύναντο, τὴν ἀρετὴν ἀφείναι καὶ τὴν φρόνησιν, ὥστε παύσασθαι φθειριῶντας καὶ ὑδρωπιῶντας· καὶ τῆς Κίρκης ἐγγχεοσύνης δύο φάρμακα, τὸ μὲν ποιοῦν ἄφρονας ἐκ φρονίμων, τὸ δὲ [φρο- 15 νίμους] ὄνους ἐξ [ἀφρόνων] ἀνθρώπων, τότε δὴ τὸν Ὀδυσσεῖα πιεῖν τὸ τῆς ἀφροσύνης μᾶλλον, ἢ μεταβαλεῖν εἰς θηρίου μορφὴν τὸ εἶδος, ἔχοντα τὴν φρόνησιν (καὶ μετὰ τῆς φρονήσεως δηλοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν). Καὶ ταῦτά φασιν αὐτὴν ὑφηγεῖσθαι καὶ παρακελεύεσθαι τὴν φρόνησιν· „Ἄφες με καὶ καταφρό- 20 νησον ἀπολλυμένης ἐμοῦ καὶ διαφθειρομένης εἰς ὄνου πρόσωπον.“

Cf. Cicero apud Lactantium Instit. V 11. *Praeclare M. Tullius: Etenim si nemo est, inquit, quin emori malit, quam converti in aliquam figuram bestiae, quamvis hominis mentem sit habiturus; quanto est mi- 25 serius, in hominis figura animo esse efferato? Mihi quidem tanto videntur, quanto praestabilior est animus corpore.*

763 Cicero de finibus III 18,60. Sed cum ab his (scil. a principis naturalibus) omnia proficiscantur officia, non sine causa dicitur, ad ea referri omnes nostras cogitationes, in his et excessum e vita et in 30 vita mansionem. In quo enim plura sunt, quae secundum naturam sunt, huius officium est, in vita manere; in quo autem sunt plura contraria aut fore videntur, huius officium est, e vita excedere. E quo apparet, et sapientis esse aliquando officium, excedere e vita, cum beatus sit, et stulti manere in vita, cum sit miser. 61. Nam bonum illud et 35 malum — postea consequitur; prima autem illa naturae, sive secunda sive contraria, sub iudicium sapientis et dilectum cadunt, estque illa subiecta quasi materia sapientiae. Itaque et manendi in vita et migrandi ratio omnis iis rebus, quas supra dixi, metienda. Nam neque <virtutem qui habet> virtute retinetur in vita, nec iis qui sine virtute sunt, mors 40

16 φρονίμους ἐξ ἀφρόνων, τὸ δὲ ὁ libri, corr. Wyttenb. addit Plut. 39 virtutem qui habet *supplevit Baiter.*

18 uncis inclusa

est oppetenda. Et saepe officium est sapientis desciscere a vita, cum sit beatissimus, si id opportune facere possit. Sic enim censent, opportunitatis esse beate vivere, quod est convenienter naturae vivere. Itaque a sapientia praecipitur, se ipsam, si usus sit, sapiens ut relinquat. Quam ob rem cum vitiorum ista vis non sit, ut causam afferant mortis voluntariae, perspicuum est etiam stultorum, qui iidem miseri sint, officium esse manere in vita, si sint in maiore parte rerum earum, quas secundum naturam esse dicimus. Et quoniam excedens e vita et manens aequae miser est, nec diuturnitas magis ei vitam fugiendam facit, non sine causa dicitur iis, qui pluribus naturalibus frui possint, esse in vita manendum.

764 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 168, 1 Bruns. καθόλου δέ, εἴ ἢ ἀρετῆ αὐτάρκης πρὸς τὸ παρασχεῖσθαι τὸν βίον ἡμῶν ἄρκως εὐδαίμονα καὶ μακάριον, πῶς εὐλόγος ἐξαγωγή τῷ τὴν ἀρετὴν ἔχοντι, ἐν μακαρίῳ βίῳ ὄντι; ὡς γὰρ ἄτοπον τὸ λέγειν τὸν Δία ἐθέλειν ἀποθανεῖν, οὕτως ἄτοπον καὶ τὸν ἐπίσης τούτῳ μακαρίως ζῶντα ἑαυτὸν ἐξάγειν εὐλόγως τοῦδε τοῦ βίου, τῶν μὲν σωματικῶν καὶ ἐκτὸς ἀδιαφόρων ὄντων καὶ μήτε ποιούντων τὴν εὐδαιμονίαν μήτε ἀναιροῦντων, τῆς δὲ ἀρετῆς, ἣ μόνῃ καὶ κατασκευάζει τὸν μακάριον βίον καὶ φυλάττει βέβαιον παρούσα, μηδέποτε ἂν ἀπολειπούσης τὸν σοφόν. — πῶς γὰρ εὐλόγον τὴν ἀρετὴν τοῦθ' ὑποβάλλειν τῷ σοφῷ;

765 Clemens Al. Strom. IV 6 p. 576 Pott. αὐτίκα εὐλόγον ἐξαγωγὴν τῷ σπουδαίῳ συγχωροῦσι καὶ οἱ φιλόσοφοι, εἴ τι τοῦ πράσσειν [αὐτὸν] οὕτω στερήσειεν αὐτόν, ὡς μηκέτι ἀπολειφθῆναι αὐτῷ μηδὲ ἐλπίδα τῆς πράξεως.

766 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 160, 24 Bruns. εἰ περὶ τὴν τῶν κατὰ φύσιν καὶ οἰκείων ἐκλογὴν ἢ ἐνέργειαν τῆς ἀρετῆς καὶ περὶ τὴν ἀποικονομίαν καὶ ἐκκλίσειν τῶν τούτοις ἐναντίων, δεῖ δηλονότι παρ εἶναι ἃ ἐκλέξεται. οὐ γὰρ δὴ αἰεὶ τῷ ἀνθρώπῳ ταῦτα πάρεσσι· διὰ γοῦν τὴν τούτων ἔνδειαν ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων ἑαυτὸν ἐξάγει ποτέ. οὐδὲ γὰρ διὰ τὸ ἀδυνατεῖν ἐκλέγεσθαι ταῦτα ἢ ἐξαγωγῇ, ὅπερ ἔργον τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ τῷ μὴ παρεῖναι ἃ οὐκ ἐπ' αὐτῆς.

767 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 159, 19 Bruns. ὁ δὲ τὴν ἀρετὴν ἔχων καταλείπει ἂν ποτε τὸν βίον τὸν μετὰ ἀρετῆς ἐκὼν διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τὴν εὐλόγον.

768 Excerpta philos. Cod. Coislin. 387 Cramer Anecd. Paris. Vol. IV 403. ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι — τὴν φιλοσοφίαν ὑπέλαβον μελέτην εἶναι τοῦ φυσικοῦ θανάτου· διὸ καὶ πέντε τρόπους εὐλόγου ἐξαγωγῆς ἔγραψαν· ἔοικε γάρ, φησιν, ὁ βίος μακρῷ συμπίσῳ, ἐν ᾧ δοκεῖ εὐχαῖσθαι ἢ ψυχῇ καὶ παρ' ὅσους τρόπους λύεται τὸ συμπόσιον, παρὰ τοσοῦτους τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί. Λύεται δὲ τὸ συμπόσιον κατὰ πέντε τρόπους· ἢ διὰ χρόνιον· ἢ διὰ χρεῖαν μεγάλην ἄφνω καταλαβοῦσαν, ἢ διὰ παρουσίαν φίλου διὰ χρόνον· ἢ διὰ χαρᾶς γὰρ ἀνίστανται οἱ φίλοι καὶ λύεται τὸ συμπόσιον. ἢ διὰ τὸν ἐπεισχωμᾶζοντα καὶ αἰσχροδόχημονοῦντα λύεται ὁμοίως τὸ συμπόσιον· ἢ διὰ τὸ νεκρὰ καὶ νοσώδη εἶναι τὰ

1 Et Ursinus, ut libri. 3 verba: quod est — vivere ante sic enim — beate vivere praebent libri, transposuit Madvig. 22 τι Wil., τις cod. 23 αὐτὸν seclisuit Wil. || αὐτὸν Wil., αὐτῶν cod.

παρατιθέμενα· ἢ διὰ σπάνιν ἐδεσμάτων· ἢ διὰ μέθην λύεται τὸ συμ-
πόσιον.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς οὖν πέντε τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί·
ἢ διὰ χρεῖαν μεγάλην καταλαβοῦσαν ὡς προσέταξεν ἡ Πυθία τινὶ
ἀποσφάξαι ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πόλεως, φθορᾶς τῇ πόλει ἐπικειμένης — 5
— ἢ διὰ τοὺς ἐπεισχωμάζοντας τυράννους καὶ ἀναγκάζοντας ἡμᾶς
ἢ πράττειν αἰσχρὰ ἢ λέγειν τὰ ἀπόρρητα (sequitur narratiuncula de muliere
Pythagorea) ἢ διὰ μακρὰν νόσον κωλύουσιν ἐπὶ πολὺ ὄργανῳ χρῆσθαι
τὴν ψυχὴν τῷ σώματι, εὐλόγως δεῖ ἐξάγειν αὐτήν· διὸ καὶ Πλάτων οὐκ
ἀποδέχεται τὸ διαιτητικὸν τῆς ἰατρικῆς ὡς παιδαγωγοῦν τὰ νοσήματα καὶ 10
ποιοῦν ἐγγρονίζειν, ἀλλ' ἀποδέχεται τὸ χειρουργικὸν καὶ φαρμακευτικόν, ᾧ
ἐχρήτο Ἀρχιγένης, ὁ στρατόπεδον θεραπεύων· φησὶ δὲ καὶ Σοφοκλῆς

οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ

θρηνεῖν ἐπώδᾳ πρὸς στομῶντι τραύματι (Ai. 582)

ἢ διὰ πενίαν· καὶ καλῶς φησιν ὁ Θέογνις·

15

χρῆ πενίην φεύγοντα etc.

ἢ διὰ λῆρον· ὡσπερ γὰρ ἐκεῖ ἡ μέθη ἔλκε τὸ συμπόσιον, οὕτως κἀνταῦθα
ἔστι τινα ἐξαγαγεῖν ἑαυτὸν διὰ λῆρον· οὐδὲν γὰρ ἔστι λῆρος, εἰ μὴ φυσικὴ
μέθη· καὶ οὐδὲν ἔστι μέθη, εἰ μὴ προαιρετικὸς λῆρος· καὶ ταῦτα μὲν περὶ
τούτου.

20

Cf. Olympiodorum ad Plat. Phaed. p. 5 ed. Finckh.

Appendix I.

Fragmenta Chrysippi, quae ad explicationem carminum Homericorum pertinent.

769 Scholia in Homeri Iliadem A 129. Ζώϊλος δὲ ὁ Ἀμφιπολί-
5 της καὶ Χρῦσιππος ὁ Στωϊκὸς σολοικίζειν οἴονται τὸν ποιητὴν ἀντὶ
ἐνικοῦ πληθυντικῶ χρησάμενον ῥήματι· τὸ γὰρ δῶσι φασὶ πληθυντι-
κόν· ἀγνοοῦσι δὲ etc.

770 Scholia in Homeri Iliad. A 405. ὅς ῥα παρὰ Κρονίωνι· ὅτι ἐν-
τεῦθεν ἐπὶ τοῦ Ἄρεως λέγεται οὐκ ὀρθῶς (l. II. E 906) Ὅμηρος δέ, ὡς
10 Στωϊκός, Ποσειδῶνος αὐτὸν εἶναι φησι.

771 Scholia in Hom. Iliad. © 441. ἀμβωμοῖσι· Χρῦσιππος ὑφ'
ἐν προφέρειται, ὁ μέντοι Ἀρίσταρχος δύο μέρη λόγου etc.

Etymol. Magn. s. v. ἀμβωμοῖσιν· ἀντὶ τοῦ περὶ τοῖς βωμοῖς. Χρῦ-
σιππος ὑφ' ἐν προφέρει, ὁ μέντοι Ἀρίσταρχος δύο μέρη λόγου.

772 Scholia ad Hom. Iliad. K 252. Χρῦσιππος δὲ ὥσπερ εἶ τις,
15 φησί, περὶ τριῶν ἡμερῶν διαλεγόμενος ἐν τῇ τρίτῃ λέγει μίαν ἀπο-
λείπεσθαι ἔτι ἡμέραν, κὰν μὴ περὶ ὄρθρον ποιῆται τοὺς λόγους, οὕ-
τως καὶ τὸν Ὀδυσσεῖα εἰ καὶ πλέον ἦν παρῶν τῶν δύο μοιρῶν
τὴν τρίτην φάναι καταλείπεσθαι, ἐπειδὴ τριμεροῦς οὔσης τῆς νυκτὸς
20 ἕκαστον μέρος ἐν τι λαμβάνεται, ὥστε κὰν ἑλλιπὲς ἦ τοῦτο καὶ μὴ
ὀλόκληρον, ἀλλ' ἀριθμείσθαι γε τρίτην, τῶ τάξιν τῶν ἡμερῶν ἔχειν
τὴν τρίτην. οὕτω γὰρ καὶ ἀνθρώπου παρὰ πόδα γενόμενον ἔτι
τυγχάνειν τῆς ὅλης προσηγορίας.

773 Scholia in Hom. Iliad. N. v. 41. Χρῦσιππος δὲ ὁ Στωϊκὸς
25 καὶ Διονύσιος ὁ Θορᾶξ δασύνουσι τὸ „αὐτάχοι“ ἴν' ἢ ξηρόφωνοι.

774 Scholia in Hom. Iliad. O. v. 241. ἀμφὶ ἔ γιννώσκων· — —
Χρῦσιππος δὲ ψιλοῦν τὸ εἰ ὡς περισσεῦον, καὶ φησιν „ἀμφιγνοῶν
ἀντὶ τοῦ ἀντιβάλλον.“

775 Scholia in Hom. Iliad. X 212. μέσσα· Χρῦσιππος ῥῦμα
30 γράφει· τὴν γὰρ ῥοπήν τοῦ ζυγοῦ ῥύμην καλεῖσθαι.

Chrysippum, cuius in scholiis Pindari aliquot afferuntur explicationes, non
esse philosophum Solensem, sed eiusdem nominis grammaticum demonstravit
Alfred Körte. Mus. Rhen. LV 131.

776 Scholia in Hom. Odys. E. 240. *περίκηλα*: Ἀρίσταρχος ὡσπερ ξηρὰ ἐκδεχόμενος, τὰ περικεκαυμένα ὑπὸ ἡλίου. Χρῦσιππος δὲ διήρει, *περὶ κῆλα*, *περισσῶς ξηρὰ*.

777 Etymol. Magn. s. v. *ἐπικυνεῖν* (p. 361, 13 Gaisf.). καὶ Χρῦσιππος γράφει Κυλλήνιος Ἑρμῆς, ἐπειδὴ ἡ ῥάβδος αὐτοῦ ἀνδρῶν ὄμματα θέλλει — — Φαίακες δὲ θύουσι αὐτῷ ἐσπέρας ὡς Ὅμηρος „ὅτε μνησαίαιτο κοίτου“ οὐχ ὅτι ὄνειρόπομος ἦν ἀλλ' ὅτι ὕπνου ἡδέος αἴτιος. Cf. Etymol. Gud. s. v. *ἐπικυνεῖν* et *ἐπισκύνειν*.

5 γράφεται Gud. s. v. *ἐπικυνεῖν*. || Od. ω 1. 7 Od. η 138

Appendix II.

Fragmenta Chrysippi ad singulos libros relata.

(Hic ea inserui, quae ad rationem doctrinae nihil facere viderentur.)

- I. *Περὶ Ἀγαθῶν* (περὶ Ἀγαθοῦ fr. 3)
- 5 fr. 1: III p. 33, 19 n. 137 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 2: III p. 35, 38 n. 148 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 3: III p. 102, 11 n. 418 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
fr. 4: III p. 9, 2 n. 25 (ἐν τῷ τρίτῳ).
- II. *Περὶ Ἀνομολογίας*
- 10 fr. 1: III p. 94, 43 n. 390.
- III. *Περὶ Ἀρετῶν πρὸς Πόλλιν β'* (Titulus II p. 9, 42)
- fr. 1: III p. 13, 18 n. 49 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 2: III p. 72, 30 n. 295 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 3: III p. 85, 27 n. 350 (ἐν τῷ περὶ ἀρ.).
- 15 IV. *Περὶ τῆς τῶν Ἀρετῶν διαφορᾶς πρὸς Διόδωρον δ'* (Titulus II p. 9, 40)
- fr. 1: III p. 61, 20 n. 256
fr. 2: III p. 62, 20 n. 259.
- V. *Περὶ τοῦ ποιᾶς εἶναι τὰς Ἀρετάς α'* (Titulus II p. 9, 41)
- 20 fr. 1: III p. 60, 13 n. 256
fr. 2: III p. 62, 22 n. 259.
- VI. *Περὶ Ἀῦξανομένου*
II p. 131, 6 n. 397.
- VII. *Περὶ Βίων Δ*
- 25 fr. 1: III p. 173, 23 n. 691 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 2: III p. 174, 15. 21 n. 693 (ἐν τοῖς π. β.)
fr. 3: III p. 175, 3 n. 697 (ἐν πρώτῳ)
fr. 4: III p. 175, 31 n. 701 (ἐν πρώτῳ?)
fr. 5: III p. 180, 14 n. 716 (ἐν τῷ πρώτῳ)
30 fr. 6: III p. 172, 6 n. 685 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
fr. 7: III p. 176, 12 n. 702 (ἐν τῷ τετάρτῳ)
fr. 8: III p. 176, 24 n. 703 (ἐν τῷ τετάρτῳ)
fr. 9: II p. 16, 29 n. 42 (ἐν τῷ τετάρτῳ)
fr. 10: II p. 89, 41 n. 270 (ἐν τῷ τετάρτῳ).
- 35 VIII. *Περὶ τῆς Διαλεκτικῆς πρὸς Ἀριστοκρέοντα Δ* (Titulus II p. 9, 34 in catalogo librorum moralium)
- fr. 1: II p. 38, 21 n. 126.
- IX. *Περὶ τῶν Δι' αὐτὰ Ἀρετῶν Α*
- fr. 1: III p. 176, 31 n. 704

fr. 2: Athenaeus Deipnos. VII 285 d. *Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ τῶν δι' αὐτὰ αἰρετῶν „τὴν ἀφύην, φησὶν, [τὴν] ἐν Ἀθήναις μὲν διὰ τὴν δαψίλειαν ὑπερορῶσι καὶ πτωχικὸν εἶναι φασὶν ὄψον, ἐν ἑτέροις δὲ πόλεσιν ὑπερθανμάξουσι πολὺ χεῖρω γενομένην. εἶθ' οἱ μὲν, φησὶν, ἐνταῦθα τοὺς ἀδριατικούς ὄρνιθας τρέφειν σπευδούσιν ἀχρειοτέρους ὄντας, ὅτι τῶν 5 παρ' ἡμῖν πολὺ ἐλάττους εἰσὶν· ἐκείνοι δὲ τάναντια μεταπέμπονται τοὺς ἐνθάδε.“*

fr. 3: III p. 36, 2 n. 148 (ἐν τῷ περὶ τῶν καθ' αὐτὰ αἰρετῶν).

X. *Περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ Αἰρετῶν*

fr. 1: III p. 185, 17 n. 744 10

fr. 2: Athenaeus Deipnosoph. IV p. 159 a. *ὄλον ὁ καλὸς Χρύσιππος διαγράφει ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ αἰρετῶν λέγων ὧδε „ἐπὶ τοσούτων τινὲς ἐκπίπτουσι πρὸς τὸ ἀργύριον ὥστε ἰστορησθαι πρὸς τῇ τελευτῇ τινὰ μὲν καταπιόντα οὐκ ὀλίγους χρυσοῦς ἀποθανεῖν τὸν δὲ ἕτερον ζαψάμενον εἰς τινα χιτῶνα καὶ ἐνδύντ' αὐτὸν ἐπισκῆψαι τοῖς οἰκείοις θάψαι οὕτως, 15 μῆτε καύσαντας μῆτε θεραπεύσαντας.“*

XI. *Περὶ τοῦ Δικάζειν Α*

fr. 1: II p. 326, 32 n. 1125

fr. 2: III p. 175, 12 n. 699.

XII. *Περὶ Δικαιοσύνης* (cf. II p. 3, 10) 20

fr. 1: Cicero de republ. III 8, 12 et requeriret et tueretur, alter (scil. Aristoteles) autem de ipsa iustitia quattuor implevit sane grandis libros. Nam ab Chrysippo nihil magnum nec magnificum desideravi, qui suo quodam more loquitur, ut omnia verborum momentis, non rerum ponderibus examinet. 25

fr. 2: II p. 11, 44 n. 30

fr. 3: II p. 337, 35 n. 1175 (ἐν τῷ πρώτῳ)

fr. 4: III p. 89, 27 n. 367 (ἐν τῷ πρώτῳ)

fr. 5: III p. 8, 10, 20 n. 23 (ἐν τῷ τρίτῳ)

fr. 6: III p. 146, 10 n. 545 (ἐν τῷ τρίτῳ) 30

fr. 7: III p. 186, 3 n. 747 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ δικαίου)

fr. 8: III p. 186, 7 n. 748 (ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης)

fr. 9: III p. 177, 2 n. 705 (ἐν τοῖς περὶ δικαιοσύνης).

XIIa. *Περὶ Δικαιοσύνης πρὸς Πλάτωνα* (fortasse pars eiusdem operis)

fr. 1: III p. 110, 29 n. 455 (ἐν τῷ πρώτῳ) 35

fr. 2: III p. 37, 16 n. 157

fr. 3: III p. 70, 30 n. 288

fr. 4: III p. 77, 20 n. 313.

XIIb. *Περὶ Δικαιοσύνης πρὸς Ἀριστοτέλην* (fortasse pars eiusdem operis) 40

fr. 1: III p. 8, 22 n. 24 (Ἀριστοτέλει περὶ δικαιοσύνης ἀντιγράφων).

XIII. *Περὶ Δικαιοσύνης Ἀποδείξεις*

fr. 1: III p. 71, 5, 10 n. 289

fr. 2: III p. 73, 13 n. 297. 45

- XIV. *Περὶ τοῦ Διὸς Α*
 fr. 1: III p. 50, 31 n. 211
 fr. 2: III p. 52, 41 n. 226.
- XV. *Περὶ Δυνατῶν πρὸς Κλεῖτον Δ* (Titulus in catalogo II p. 5, 22)
 5 fr. 1: II p. 92, 33. 93, 10. 15 n. 283 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 2: II p. 174, 5. 24 n. 551 (ἐν τῷ τετάρτῳ).
- XVI. *Περὶ Εἰμαρμένης Β* (hoc opus restituere conatus est A. Gercke
 Chrysippea Fleck. ann. suppl. XIV)
 10 fr. 1: II p. 264, 17 n. 913
 fr. 2: II p. 265, 24 n. 915
 fr. 3: II p. 267, 26 n. 927
 fr. 4: II p. 270, 8 n. 939
 fr. 5: II p. 309, 33 n. 1049
 fr. 6: II p. 266, 33 n. 925 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 15 fr. 7: II p. 292, 23 n. 998 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
 fr. 8: II p. 293, 12 n. 999 (ἐν τῷ δευτέρῳ).
- XVII. *Εἰσαγωγή τῆς περὶ Ἀγαθῶν καὶ Κακῶν πραγματείας*
 (respici videtur: II p. 11, 45)
 fr. 1: III p. 167, 3 n. 667.
 20 fr. 2: Athenaeus Deipnos. IV p. 159d. *Χρῦσιππος δ' ἐν τῇ εἰσα-
 γαγῇ τῇ εἰς τὴν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείαν νεανίσκον φησί
 τινα ἐκ τῆς Ἰωνίας σφόδρα πλούσιον ἐπιδημῆσαι ταῖς Ἀθήναις πορφυρίδα
 ἡμφιεσμένον ἔχουσαν χρυσᾶ κνάσπεδα. πνυθανομένου δέ τινος αὐτοῦ ποδα-
 πός ἐστιν ἀποκρίνασθαι ὅτι πλούσιος.*
- 25 fr. 3: Origenes contra Celsum IV 63 Vol. I p. 334, 15 Kō. (p. 552
 Delarue). (Dum refutare studet Celsi opinionem τὰ κακὰ οὔτε πλείονα
 οὔτε ἐλάττονα γίνεσθαι) καὶ ἄλλως δ' ἐλέγχεται ὁ τοῦ Κέλσου περὶ τῶν κα-
 κῶν λόγος ἀπὸ τῶν ἐξετασάντων φιλοσόφων τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ
 παραστησάντων καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας ὅτι πρῶτον μὲν ἔξω πόλεως καὶ προ-
 30 σωπεία περιεκείμενοι αἱ ἑταῖραι ἐξεμίσθουν ἑαυτὰς τοῖς βουλομένοις· εἰδ'
 ὕστερον καταφρονήσασαι ἀπέθεντο τὰ προσωπεῖα καὶ ὑπὸ τῶν νόμων μὴ
 ἐπιτρεπόμενα εἰσεῖναι εἰς τὰς πόλεις, ἔξω ἦσαν αὐτῶν· πλείονος δὲ τῆς δια-
 στροφῆς γινομένης ὁσημέραι, ἐτόλμησαν καὶ εἰς τὰς πόλεις εἰσελθεῖν. Ταῦτα
 δὲ Χρῦσιππός φησιν ἐν τῇ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν εἰσαγωγῇ·
 35 „Ὅθεν ὡς τῶν κακῶν πλειόνων καὶ ἡττόνων γινομένων, ἔστι λαβεῖν ὅτι οἱ
 καλούμενοι ἀμφίβολοι ἦσαν ποτε προεσθηκότες, πάσχοντες καὶ διατιθέντες
 καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν εἰσιόντων δουλεύοντες, ὕστερον δὲ οἱ ἀγορανόμοι
 τούτους ἐξῶσαν.“ Καὶ περὶ μυρίων δ' ἂν τῶν ἀπὸ κεχυμένης τῆς κακίας
 ἐπιεσθόντων τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι πρότερον οὐκ ἦν.
 40 Αἱ γοῦν ἀρχαιόταται ἱστορίαι, καίτοι γε μυρία ὅσα κατηγοροῦσαι τῶν ἀμαρ-
 τανόντων ἀβήτοιοι οὐκ ἴσασι.
- XVIII. *Περὶ τῶν Ἐναντίων πρὸς Διονύσιον Β* (Titulus in catalogo
 librorum moralium II p. 9, 9)
 fr. 1: II p. 49, 13sq. n. 172sq.?
- 45 XIX. *Περὶ Ἐνυπνίων Α* (cf. Cic. de div. I 6)
 fr. 1: II p. 342, 4 n. 1187
 fr. 2: II p. 344, 39. 345, 11 n. 1204. 1205
 fr. 3: II p. 345, 21 n. 1206.

- XX. *Περὶ Ἐξεων* (libri *περὶ ἔξεως πρὸς Κλέωνα α'β'γ'* in catalogo librorum moralium II p. 9, 38 fortasse diversi)
fr. II p. 147, 38 n. 449.
- XXI. *Ἐρωτικαὶ Ἐπιστολαί*
fr. II p. 314, 15 n. 1072. 5
- XXII. *Περὶ Ἐρωτος*
fr. 1: III p. 180, 14 n. 716
fr. 2: III p. 180, 36 p. 718.
- XXIII. *Περὶ Θεῶν Γ* (vel plures)
fr. 1: II p. 201, 4 n. 687 10
fr. 2: II p. 305, 26 n. 1022 (*ἐν τῷ πρώτῳ*)
fr. 3: II p. 315, 1 n. 1076 (*ἐν τῷ πρώτῳ*)
fr. 4: II p. 316, 20 n. 1078 (*ἐν τῷ πρώτῳ*)
fr. 5: II p. 315, 25 n. 1077 (in primo)
fr. 6: II p. 316, 12 n. 1077 (in secundo) 15
fr. 7: II p. 316, 16 n. 1078 (*ἐν τῷ δευτέρῳ*)
fr. 8: II p. 326, 32 n. 1125 (*ἐν τῷ δευτέρῳ*)
fr. 9: II p. 309, 12 n. 1049 (*ἐκ τοῦ τρίτου*)
fr. 10: II p. 313, 21 n. 1068 (*ἐν τῷ τρίτῳ*)
fr. 11: III p. 50, 40 n. 212 (*ἐν τῷ τρίτῳ*) 20
fr. 12: III p. 80, 33 n. 326 (*ἐν τῷ τρίτῳ*).
- XXIV. *Περὶ Ἡδονῆς* (num idem liber qui inscribitur *περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς*? Cf. catalogum librorum moralium II p. 10, 3—6)
fr. III p. 37, 13 n. 156.
- XXV. *Ἡθικῶν Ζητημάτων I* 25
fr. 1: III p. 141, 23 n. 23
fr. 2: III p. 50, 18 n. 210 (*ἐν τῷ ἕκτῳ*)
fr. 3: III p. 57, 39 n. 243 (*ἐν τῷ ἕκτῳ*)
fr. 4: Scholia in Eur. *Androm.* v. 276 Vol. IV p. 152 Dind. Vol. II p. 274 Schw. *Χρύσιππος δὲ ἐν Ἡθικῶν δεκάτῳ λογιζάμενον τὸν Πάριν 30*
τίνων δεῖ μᾶλλον ἀντέχεσθαι, πολεμικῆς ἀσκήσεως ἢ ἐρωτικῆς ἢ βασιλείας,
νεῦσαι [αὐτὸν] μᾶλλον εἰς τὰ ἐρωτικὰ καὶ οὕτως τὸν περὶ τῆς κρίσεως μῦ-
θον συντεθῆναι.
- XXVI. *Περὶ τοῦ Καθήκοντος Z* (vel plures)
fr. 1: III p. 186, 39 n. 752 (*ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.*) 35
fr. 2: III p. 41, 34 / n. 174 (*ἐν τῷ ἕκτῳ*)
fr. 3: III p. 173, 7 n. 688 (*ἐν τῷ ἑβδόμῳ*).
- XXVII. *Περὶ τοῦ Καλοῦ A* (sine dubio diversus a libro XXVIII)
fr. 1: III p. 9, 29 n. 30 (*ἐν τοῖς περὶ τοῦ κ.*)
fr. 2: III p. 9, 24 n. 29 (*ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.*) 40
fr. 3: III p. 76, 4 n. 308 (*ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.*)
fr. 4: III p. 178, 30 n. 709a (*ἐν τῷ περὶ τοῦ κ.*).
- XXVIII. *Περὶ τοῦ Καλοῦ καὶ τῆς Ἡδονῆς πρὸς Ἀριστοκρέοντα I*
(Titulus in catalogo II p. 10, 3)
fr. 1: Gellius N. A. XIV 4. *Condigne mehercule et condecere Chry- 45*
sippus in librorum, qui inscribuntur περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς, primo,
os et oculos Iustitiae vultumque eius severis atque venerandis verborum

coloribus depinxit. Facit quippe imaginem Iustitiae fierique solitam esse dicit a pictoribus rhetoribusque antiquioribus ad hunc ferme modum: „forma atque filo virginali, aspectu vehementi et formidabili, luminibus oculorum acribus, neque humilis neque atrocis, sed reverendae cuiusdam tristitiae dignitate.“ Ex imaginis autem istius significatione intellegi voluit, iudicem, qui Iustitiae antistes est, oportere esse gravem, sanctum, severum, incorruptum, inadulabilem contraque improbos nocentesque immiseri- cordem atque inexorabilem erectumque et arduum ac potentem, vi et maiestate aequitatis veritatisque terrificum. Verba ipsa Chryssippi de Iustitia scripta haec sunt:

„Παρθένης δὲ εἶναι λέγεται κατὰ σύμβολον τοῦ ἀδιάφθορος εἶναι καὶ μηδαμῶς ἐνδιδόναι τοῖς κικούργοις, μηδὲ προσέσθαι μήτε τοὺς ἐπιεικῆς λόγους μήτε παραίτησιν καὶ δέησιν μήτε κολακείαν μήτε ἄλλο μηδὲν τῶν τοιούτων· οἷς ἀκολούθως καὶ σκυθρωπὴ γράφεται καὶ συνεστηκὸς ἔχουσα τὸ πρόσωπον καὶ ἔντονον καὶ δεδορκὸς βλέπουσα, ὥστε τοῖς μὲν ἀδίκους φόβον ἐμποιεῖν, τοῖς δὲ δίκαιοις θάρσος· τοῖς μὲν προσφιλοῦς ὄντος τοῦ τοιούτου προσώπου, τοῖς δὲ ἐτέροις προσάντους.“

Haec verba Chryssippi eo etiam magis ponenda existimavi, ut prompta ad considerandum iudicandumque sint, quoniam legentibus ea nobis deli- catiores quidam disciplinarum philosophi, Saevitiae imaginem istam esse, non Iustitiae, dixerunt.

fr. 2: Athenaeus Deipnosoph. XIII p. 565a. τοῦ ξύρεσθαι τὸν πά- γωνα κατ' Ἀλέξανδρον εὐρημένον, ὡς φησιν ἡμῶν ὁ Χρῦσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς. οὐκ ἀκαίριως δέ, ὡς ἔμαυτὸν πείθω, μεμνήσομαι τῆς λέξεως· χαίρω γὰρ πάνν τῷ ἀνδρὶ διὰ τε τὴν πολυ- μαθίαν καὶ τὴν τοῦ ἡθους ἐπιεικειαν. λέγει δὲ οὕτως ὁ φιλόσοφος „τὸ ξύρεσθαι τὸν πάγωνα κατ' Ἀλέξανδρον προῆκται, τῶν προτέρων οὐ χρωμένον αὐτῷ. καὶ γὰρ Τιμόθεος ὁ αὐλητῆς πάγωνα μέγαν ἔχων ἠΰλει, καὶ ἐν Ἀθή- ναις διατηροῦσιν οὐ σφόδρα ἀρχαῖον τὸν πρώτον προσκειράμενον παρωνύμιον ἔχειν Κόρσην. διὸ καὶ Ἀλεξὺς ἔφη που·

ἂν πιττοκοπούμενόν τιν' ἢ ξυρούμενον
ὄρας, δυοῖν τούτων ἔχειν δεῖ θάτερον·
ἢ γὰρ στρατεύειν ἐπινοεῖν μοι φαίνεται
καὶ πάντα τῷ πάγωνι δρᾶν ἐναντία
ἢ πλουσιακὸν τούτῳ τι προσπίπτει κακόν.
τί γὰρ αἱ τρίχες λυποῦσιν ἡμᾶς, πρὸς θεῶν,
δι' ἅς ἀνὴρ ἕκαστος ἡμῶν φαίνεται,
εἰ μὴ τι ταύταις ἀντιπράττεσθ' ὑπονοεῖς.

Διογένης δὲ ἰδὼν τινα οὕτως ἔχοντα τὸ γένειον ἔφησε, „μὴ τι ἔχεις ἐγκαλεῖν τῇ φύσει ὅτι ἄνδρα σ' ἐποίησε καὶ οὐ γυναῖκα; ἔτερον δὲ τινα ἐπὶ ἵππου ἰδὼν παραπλησίως ἔχοντα καὶ μεμυρισμένον καὶ τούτοις ἀκολούθως ἡμμεσο- μένον, πρότερον μὲν ἔφησε ζητεῖν τί ἐστὶν ὁ ἱππόπορνος, νῦν δὲ εὐρηκέναι. ἐν Ῥόδῳ δὲ νόμου ὄντος μὴ ξύρεσθαι οὐδὲ ὁ ἐπιληψόμενος οὐδεὶς ἐστὶ διὰ τὸ πάντας ξύρεσθαι. ἐν Βυζαντίῳ δὲ ζημίας ἐπικειμένης τῷ ἔχοντι κουρεῖ ξυρὸν οὐδὲν ἦττον πάντες χρῶνται αὐτῷ.“ καὶ ταῦτα μὲν ὁ Θαναμάσιος εἴ- ρηκε Χρῦσιππος.

fr. 3: Athenaeus Deipnosoph. IV p. 137f. Χρῦσιππὸς τ' ἐν τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησὶν „ἐν Ἀθήναις δὲ ἱστοροῦσιν οὐ πάνν ἀρχαίων δυοῖν γενομένων δελπνῶν, ἐν Ἀυκείῳ τε καὶ Ἀκαδημείῳ,

τοῦ μὲν εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν εἰσενέγκαντος ὀψοποιῦ λοπάδα πρὸς ἑτέραν τινὰ χρεῖαν τὸν κέραμον καταῖσαι πάντα τοὺς ἱεροποιούς, ὡς μακρόθεν οὐκ ἀστείας παρεισδύσεως γινομένης, δέοντος ἀπέχεσθαι τούτων <τῶν> μακρόθεν τὸν δ' ἐν τῷ Λυκείῳ κρέας ταριχηρὸν εἰς τάριχος διασκευάσαντα μαστιγωθῆναι ὡς παρασοφιζόμενον πονηρῶς.“

fr. 4: Athenaeus Deipnosoph. IX p. 373a. καὶ Χρῦσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς γράφει οὕτως „καθάπερ τινὲς τὰς λευκὰς ὄρνιθας τῶν μελαινῶν ἡδύλους εἶναι μᾶλλον.“

fr. 5: Athenaeus Deipnosoph. VIII 335 b. Χρῦσιππον δ' ἄνδρες φίλοι, τὸν τῆς Στοᾶς ἡγεμόνα κατὰ πολλὰ θαυμάζων ἔτι μᾶλλον ἐπαινῶ, τὸν πολυθρόυλητον ἐπὶ τῇ ὀψολογίᾳ Ἀρχέστρατον αἰεὶ ποτε μετὰ Φιλαίνιδος κατατάττοντα, εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ περὶ ἀφροδισίων ἀκόλαστον σύγγραμμα.

id. 335 a. ἀλλ' οὖν ὃ γε θαυμασιώτατος Χρῦσιππος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησὶ „καὶ βιβλία τὰ τε Φιλαίνιδος καὶ τὴν τοῦ Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν καὶ δυνάμεις ἑρωτικὰς καὶ συννοσιαστικὰς, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς θεραπευτικὰς ἐμπειρῶν τοιῶνδε κινήσεων τε καὶ σχημάτων καὶ περὶ τὴν τούτων μελέτην γινομένης.“ καὶ πάλιν „ἐκμανθάνειν τ' αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα καὶ κτᾶσθαι τὰ περὶ τούτων γεγραμμένα Φιλαίνιδι καὶ Ἀρχεστράτῳ καὶ τοῖς τὰ ὅμοια γράψασι.“ κἂν τῷ ἐβδόμῳ δὲ φησι „καθάπερ γὰρ οὐκ ἐκμανθάνειν τὰ Φιλαίνιδος καὶ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν ἔστιν ὡς φέροντά τι πρὸς τὸ ζῆν ἄμεινον.“

fr. 6: Athenaeus Deipnos. I p. 4e. Ἀρχέστρατος ὁ Συρακόσιος ἢ Γελῶς ἐν τῇ ὡς Χρῦσιππος ἐπιγράφει Γαστρονομία, ὡς δὲ Ἀνγκεὺς καὶ Καλλιμαχος Ἦδυπαθεῖα.

Cf. III p. 104a. Εἰς ταῦτ' οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι, εἰκότως ἂν ἐπαινέσειε τὸν καλὸν Χρῦσιππον, καιδιόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν καὶ εἰπόντα „μητρόπολιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου γαστρολογίαν, ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρομαργοὶ Θεογνίη τινα αὐτῶν εἶναι λέγουσι, τὴν καλὴν ταύτην ἐποποιῶν.“

Cf. VII p. 278e. Χρῦσιππος δ' αὐτὸν (scil. Archestratum) ὁ ὄντως φιλόσοφος καὶ περὶ πάντ' ἀνήρ ἀρχηγὸν Ἐπικούρου φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένοις τῆς πάντα διαλυμηναμένης ἡδονῆς.

fr. 7: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 616a. καὶ Χρῦσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς περὶ τοῦ Πανταλέοντος τάδε γράφει „ὃ δὲ πλάνος Πανταλέων τελευτᾶν μέλλων ἐκάτερον τῶν νῆδων κατ' ἰδίαν ἐξηπάτησε, φήσας μόνῳ αὐτῷ λέγειν, ὅπου κατοραρχοῦσι τὸ χρυσίον ὥστε μάλιστα ὕστερον κοινῇ σκάπτοντας αἰσθῆσθαι ἐξηπατημένους.“

fr. 8: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 616b. οὐκ ἠπόρει δ' ἡμῶν τὸ συμπόσιον οὐδὲ τῶν φιλοσκαπιούντων. περὶ δὲ τοιούτου τινὸς πάλιν ὁ Χρῦσιππος ἐν τῷ αὐτῷ (scil. ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς) γράφει „φιλοσκάπτῃς μέλλων ὑπὸ τοῦ δημίου σφάττεσθαι εἴπε θέλειν ὥσπερ τὸ κύκνειον ἕσας ἀποθανεῖν. ἐπιτρέψαντος δ' ἐκείνου ἔσκαψεν.“

fr. 9: Athenaei Deipnosoph. epit. lib. I p. 9c. τὸ παρὰ πολλοῖς λασταν-

2 trad. πάντας; corr. Meineke. 3 δέον malit Kaibelius. || <τῶν> add. Schweigh. 13 trad. γε ὁ, transposuit Schweigh. 15 trad. βρωτικὰς, corr. Coraes. 28 ἦν] ὄθεν coni. Wilam. || θεογονίαν libri; Θεογνίη Welcker.

ροάκκαβον καλούμενον βρωμα, ὡς φησι Χρῦσιππος <ἐν τῷ περὶ κελοῦ καὶ ἡδονῆς> οὗ ἡ κατασκευὴ περιεργότερα.

fr. 10: Athenaeus Deipnosoph. I p. 5e. Ἀπὸ τούτου τοῦ Φιλοξένου καὶ φιλοξενεῖοι τινες πλακοῦντες ὠνομάσθησαν. περὶ τούτου Χρῦσιππὸς φησιν „ἐγὼ κατέχω τινὰ ὀσφάγον ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπωκίота τοῦ μὴ ἐν-
5 τρέπεσθαι τοὺς πλησίον ἐπὶ τοῖς γινομένοις, ὥστε φανερῶς ἐν τοῖς βαλα-
νεῖοις τὴν τε χεῖρα συνεθίζειν πρὸς τὰ θερμὰ, καθιέντα εἰς ὕδωρ θερμόν,
καὶ τὸ στόμα ἀναγαγαριζόμενον θερμῶ, ὅπως δηλονότι ἐν τοῖς θερμοῖς
10 δυσκίνητος ἦ. ἔφασαν γὰρ αὐτὸν καὶ τοὺς ὀσποιοῦντας ὑποποιεῖσθαι, ἵνα
θερμότατα παρατιθῶσι, καὶ μόνος καταναλίσκη αὐτός, τῶν λοιπῶν συνακο-
λουθεῖν μὴ δυναμένον.

fr. 11: Athenaeus VIII p. 336a. (ὁ Σαρδανάπαλλος) ἐφ' οὗ τοῦ τάφου ἐπιγεγράφθαι φησὶ Χρῦσιππος τάδε
(sequitur epigramma aliunde notum).

Cf. p. 336f. κρεῖττον δ' ἂν εἶχε, φησὶν ὁ Χρῦσιππος, εἰ μετελήφθη
15 τὰ ἐπὶ τοῦ Σαρδαναπάλλου οὕτως
εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφης σὺν θνυμὸν ἄεξε,
τερπόμενος μύθοισι· φαγόντι σοι οὕτις ὄνησις.
καὶ γὰρ ἐγὼ θάκος εἰμί, φαγὼν ὡς πλεῖστα καὶ ἡσθεῖς.
20 ταῦτ' ἔχω ὅσ' ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα καὶ μετὰ τούτων
ἔσθλ' ἔπαθον· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἡδέα πάντα λέλειπται.

fr. 12: Athenaeus Deipnosoph. XV p. 686f. καὶ ὁ θανασιώτατος δὲ Χρῦσιππος τὴν ὀνομασίαν φησὶ λαβεῖν τὰ μύρα ἀπὸ τοῦ μετὰ πολλοῦ μό-
ρου καὶ πόνου ματαῖον γίνεσθαι. Λακεδαιμόνιοιτε ἐξελαύνουσι τῆς Σπάρ-
25 τῆς τοὺς τὰ μύρα κατασκευάζοντας ὡς διαφθείροντας τοῦλειον, καὶ τοὺς τὰ
ἔρια δὲ βάπτοντας ὡς ἀφανίζοντας τὴν λευκότητα τῶν ἔριων. Σόλων τε ὁ
σοφὸς διὰ τῶν νόμων κεκάλυκε τοὺς ἄνδρας μυροπαλεῖν.

fr. 13: Athenaeus Deipnosoph. XIV p. 659a. ἐκάλουν δ' οἱ παλαιοὶ τὸν
μέν πολιτικὸν μάγειρον Μαιάωνα τὸν δ' ἐκτόπιον Τέτιγα. Χρῦσιππος
30 δ' ὁ φιλόσοφος τὸν Μαιάωνα ἀπὸ τοῦ μασᾶσθαι οἶται κεκλήσθαι, οἷον τὸν
ἀμαθῆ καὶ πρὸς γαστέρα νενευκίота, ἀγνοῶν ὅτι Μαιῶν γέγονε κωμωδίας
ὑποκριτῆς Μεγαρέως τὸ γένος, ὃς καὶ τὸ προσωπεῖον εὔρεε τὸ ἀπ' αὐτοῦ κα-
λούμενον μαιάωνα, ὡς Ἀριστοφάνης φησὶν ὁ Βυζάντιος ἐν τῷ περὶ προσώπων.

fr. 14: Athenaeus Deipnosoph. II p. 67c. κάλλιστον δ' ὄξος εἶναι φησὶ
35 Χρῦσιππος ὁ φιλόσοφος τό τε Αἰγύπτιον καὶ τὸ Κνίδιον.

fr. 15: Athenaeus Deipnosoph. I p. 8c. Χρῦσιππος δὲ φησιν· ἀσύμ-
βολον κῶθωνα μὴ παραλίμπανε.

XXIX. Περὶ Κατορθωμάτων

fr. III p. 168, 27. 9 n. 674 (ἐν τῷ πρώτῳ) 672.

40 XXX. Περὶ τοῦ Κενοῦ

fr. 1: II p. 165, 32 n. 518

fr. 2: II p. 172, 15 n. 543.

XXXI. Περὶ Κινήσεως Β (vel plures)

fr. 1: II p. 143, 29 n. 434 (ἐν τῷ δευτέρῳ)

45 fr. 2: II p. 173, 15 n. 550 (ἐκ τοῦ δευτέρου).

1 suppletum ex Suida s. v. λασταυροάκκαβον. 9 δυσκίνητος Kaibelius
probabiliter. 10 ὡς post ἵνα inseri vult Wilam. 19 trad. κακός, corr.
Roehl. 36 an Solensis?

- XXXII. *Περὶ Κόσμου Β* (vel plures)
 fr. 1: II p. 189, 34 n. 624 (ἐν τοῖς περὶ κ.)
 fr. 2: II p. 264, 14 n. 913 (ἐν τῷ δευτέρῳ).
- XXXIII. *Περὶ τοῦ κυρίως κεχρησθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν Α*
 fr. III p. 158, 34 n. 617. 5
- XXXIV. *Περὶ Λόγου Β* (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 29)
 fr. 1: II p. 15, 16 n. 37 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 2: II p. 33, 7 n. 105 (ἐν τῷ πρώτῳ)
 fr. 3: II p. 228, 27 n. 841 (ἐν τῇ π. λ. πραγματείᾳ). 10
- XXXV. *Περὶ Λόγου Χρήσεως πρὸς Λεπτίναν Α'* (περὶ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου πρὸς Λεπτίναν in catalogo librorum moralium II p. 9, 30)
 fr. 1: II p. 20, 10 n. 50 (53 errore typothetae)
 fr. 2: II p. 38, 32 n. 127 (omissa libri inscriptione)
 fr. 3: II p. 39, 15 n. 129. 15
- XXXVI. *Περὶ Μαντικῆς Β*
 fr. 1: II p. 340, 13 n. 1183
 fr. 2: II p. 342, 4 n. 1187 (duobus libris)
 fr. 3: II p. 342, 23 n. 1191 (ἐν τῷ δευτέρῳ)
 fr. 4: II p. 348, 17 n. 1216. 20
- XXXVII. *Περὶ τῶν Μερῶν Ε* (vel plures)
 fr. 1: II p. 165, 29 n. 517 (ἐν τῷ τρίτῳ καὶ τετάρτῳ καὶ πέμπτῳ π. τ. μ.).
- XXXVIII. *Περὶ Νόμου Α*
 fr. 1: III p. 42, 4 n. 175 25
 fr. 2: III p. 77, 33 n. 314 (exordium libri).
- XXXIX. *Περὶ Ὁμοιοῦς Β* (vel plures)
 fr. 1: III p. 86, 22 n. 353.
- XL. *Περὶ Ὁρμῆς*
 Arrianus Epict. dissert. I 4, 14 (nominato paulo ante Chrysippo): λάβε 30
 τὴν περὶ ὁρμῆς σύνταξιν καὶ γνῶθι πῶς αὐτὴν ἀνέγνωκα.
- XLI. *Ὁρων Διαλεκτικῶν πρὸς Μητροδώρον ζ'* (In catalogo logicorum titulus II p. 4, 40)
 fr. 1: II p. 62, 41 n. 193 (ἐν τοῖς διαλ. ὄροις)
 fr. 2: II p. 75, 18 n. 226 (ἐν τῷ περὶ ὄρων dubitans huc 35
 rettuli propter rem tractatam).
- XLII. *Περὶ τῶν Ὁρων πρὸς Μητροδώρον Ζ* (Fuit de definitionibus moralibus; nam titulus exstat in moralium librorum catalogo II p. 9, 2. Ceteros libros, qui simili fuerunt inscriptione vide II p. 8, 33—37)
 fr. 1: II p. 264, 16 n. 913 (ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ ὄρων. Dubitari potest, num fragmentum ad hunc librum referendum sit. Nam etiam physicarum definitionum librum fuisse probabile est). 40
- XLIII. *Περὶ Οὐσίας Γ* (vel plures)
 fr. 1: II p. 136, 4 n. 412 (ἐν τοῖς π. οὐσίας λόγοις)
 fr. 2: II p. 338, 24 n. 1178 (ἐν τῷ τρίτῳ). 45

XLIV. *Περὶ Παθῶν Δ* (Tres libri priores fuerunt λογικοί, quartus θεραπευτικός vel ἡθικός)

Fragmenta composui III p. 110, 38—133, 26. n. 456—490.

XLV. *Περὶ Παροιμιῶν* (libri complures)

5 fr. 1: Diog. Laërt. VII 1. (de Zenone locutus) ὅτι ἰσχνὸς ἦν, ὑπομήκης, μελάγχρως, ὅθεν τις αὐτὸν εἶπεν Αἰγυπτίαν κληματίδα, καθὰ φησι Χρῦσιππος ἐν πρώτῳ Παροιμιῶν.

fr. 2: Schol. Pind. Isthm. II 17. Χρήματα χρήματ' ἀνήρ] τοῦτο ἀναγράφεται μὲν εἰς τὰς παροιμίας ὑπ' ἐνίων, ἀπόφθεγμα δέ ἐστιν Ἀριστοδήμου, 10 καθάπερ φησὶ Χρῦσιππος ἐν τῷ περὶ παροιμιῶν. τοῦτον δὲ τὸν Ἀριστοδήμον Πίνδαρος μὲν οὐ τίθεισιν ἐξ ὀνόματος, ὡς δῆλου ὄντος ὅς ἐστιν ὁ τοῦτο εἰπών, μόνον δὲ ἐσημειώσατο τὴν πατρίδα ὅτι Ἀργεῖος etc.

fr. 3: Diogenianus Paroemiographus I 62 p. 10. Αἰξ Σκυρία: Χρῦσιππὸς φησιν ἐπὶ τῶν τὰς χάριτας ἀνατρεπόντων τετάχθαι τὴν παροιμίαν, 15 ἐπειδὴ πολλὰς τὰ ἀγγεῖα ἀνατρέπει ἢ αἰξ.

Zenobius II 18.

fr. 4: Zenobius V 32. Οὐ νυκτιπλοεῖς: ἐπὶ τῶν μὴ ἀκριβῶς τι ποιούντων. Ἡ γὰρ νύξ ἀκριβεστέρα τῆς ἡμέρας τοῖς πελαγοδρομοῦσι, διὰ τὰς τῶν ἄστρων σημειώσεις. Ὁ δὲ Χρῦσιππος ἀφελὼν τὴν „οὐ“ ἀπόφασιν 20 „νυκτιπλοεῖς“ εἶπεν.

fr. 5: [Plut.] Prov. Alex. I 3 (Cod. VB.-Corp. Par. II p. 321). Ὅπισάμβω[ν]· ταύτην Χρῦσιππος τάττει κατὰ τῶν χειρῶν ἐν τοῖς πράγμασι προβαίνοντων παρὰ τὸ αἰεὶ ὀπίσω βαίνειν. Μέννηται τοῦ ὀνόματος Σοφοκλῆς.

fr. 6: Zenobius Paroemiogr. III 40. Δοῖδνξ αὖξει: ἐπὶ τῶν μὴ αὖξαν 25 νομένων φησὶν ὁ Χρῦσιππος, ἀλλὰ καὶ (ἐπὶ τῶν) μικρῶν μενόντων εἰρηταῖ ἢ παροιμία. Ὁ γὰρ δοῖδνξ μικρὸς ἐστὶ καὶ στρογγύλος.

fr. 7: Plutarchus vita Arati 1, 1. Παροιμίαν τινὰ παλαιάν, ᾧ Πολύκρατες, δέσας μοι δοκεῖ τὸ δύσφημον αὐτῆς, ὁ φιλόσοφος Χρῦσιππος οὐχ 30 ὄν ἔχει τρόπον, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ᾤετο βέλτιον εἶναι διατίθεται,

τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ εὐδαίμονες υἱοί;
Διονυσόδωρος δὲ ὁ Τροιζήνιος ἐλέγχων αὐτὸν ἀντεκτίθησιν τὴν ἀληθινήν οὕτως ἔχουσαν

τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοί;

etc.

55 fr. 8: Suidas s. v. Κέρκωπες (pr.) — ἡ δὲ παροιμία „κερκωπίζειν“ ἦν ὁ Χρῦσιππος ἀπὸ τῶν σαίνοντων τῇ κέρκω ζώων φησὶ μετενηγῆθαι.

XLVI. *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τῶν Ποιημάτων ἀκούειν Β* (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 18. Liber nusquam laudatur, 40 sed probabiliter huc referuntur fragmenta II p. 31, 37 n. 100. 101. Plura etiam Plutarchus in libro πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀκούειν ex hoc Chrysippi libro hausisse videtur; quae tamen vix possunt accurate definiri).

XLVII. *Περὶ Πολιτείας*

fr. 1: II p. 11, 46 n. 30

45 fr. 2: III p. 177, 9 n. 706

fr. 3: III p. 180, 3 n. 714

fr. 4: III p. 183, 8 n. 728

- fr. 4: III p. 185, 17 n. 744
fr. 5: III p. 185, 20 n. 745
fr. 6: Diogenes Laërt. VII 34. ὅτι δ' αὐτοῦ ἔστιν ἡ Πολιτεία (scil. Zenonis) καὶ Χρύσιππος ἐν (ὡσπερ ἐν Β) τῷ περὶ Πολιτείας φησί.
- XLVIII. Περὶ Προνοίας Δ** (De hoc opere conf. A. Gercke Chrysippea s in Fleckeiseni ann. suppl. XIV)
fr. 1: II p. 189, 28 n. 623 (in libris quos de providentia scripsit)
fr. 2: II p. 192, 1 n. 634 (ἐν τοῖς π. πρ.).
fr. 3: II p. 201, 4 n. 687 (ἐν τῷ περὶ πρ.) 10
fr. 4: II p. 305, 29 n. 1023 (ἐν τοῖς π. πρ.)
fr. 5: II p. 309, 26 n. 1049 (ἐν τοῖς π. πρ.)
fr. 6: II p. 185, 43 n. 604 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
fr. 7: II p. 186, 8 n. 605 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
fr. 8: II p. 191, 34 n. 633 (ἐν πρώτῳ π. πρ.) 15
fr. 9: II p. 194, 12 n. 644 (ἐν τῷ πρώτῳ π. πρ.)
fr. 10: II p. 293, 22 n. 1000 (in libro π. πρ. quarto)
fr. 11: II p. 335, 27 n. 1169 (in libro π. πρ. quarto)
fr. 12: II p. 336, 7 n. 1170 (in eodem libro).
- XLIX. Περὶ τοῦ Προτρέπεσθαι Γ** (vel Προτρεπτικά cf. ad fr. 1) 20
fr. 1: III p. 33, 36 n. 139 (idem locus affertur ἐν τῷ πρώτῳ τῶν προτρεπτικῶν et ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ προτρέπεσθαι; itaque idem opus intelligitur)
fr. 2: III p. 17, 12 n. 69 (ἐν τῷ τρίτῳ τῶν προτρεπτικῶν) 25
fr. 3: III p. 187, 10 n. 753 (ἐν τῷ (?) τῶν προτρεπτικῶν)
fr. 4: III p. 188, 34 n. 761 (ἐν τοῖς περὶ τοῦ προτρέπεσθαι)
fr. 5: III p. 39, 18 n. 167 (ἐν αὐτοῖς τούτοις).
- L. Περὶ τῆς Ῥητορικῆς πρὸς Διοσκουρίδην Δ** (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 9, 36) 30
fr. 1: II p. 96, 12 n. 297 (ἐν τῷ πρώτῳ)
fr. 2: II p. 96, 19 n. 298 (ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ)
fr. 3: III p. 35, 38 n. 148 (ἐν τῷ περὶ ῥητ.)
fr. 4: III p. 175, 6 n. 698 (ἐν τῷ περὶ ῥητ.).
Cicero cum Chrysippum, artem rhetoricam scripsisse dicit II p. 95, 5 35
n. 288 vix hoc opus intelligit. Nam libri περὶ ῥητορικῆς non sunt „ars rhetorica.“
- LI. Περὶ τῶν κατὰ Στέρησιν λεγομένων πρὸς Θέαρον Δ** (Titulus in catalogo II p. 5, 11. Eundem librum Simplicius appellat τὰ περὶ στερητικῶν) 40
fr. 1: II p. 51, 15 n. 177 (ἐν τοῖς περὶ τῶν στερητικῶν)
fr. 2: II p. 52, 17 n. 178
fr. 3: II p. 52, 26 n. 179.
- LI. Περὶ Συλλογισμῶν εἰσαγωγὴ πρώτη** (Deest in catalogo II p. 6, 33sq., nisi idem est liber περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγικῶν p. 7, 15 45 aut τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν τρόπων ibid. 16)
fr. 1: II p. 80, 24 n. 242.

- LIII. Κατὰ τῆς Συνηθείας πρὸς Μητροδόωρον ε' (Titulus in catalogo II p. 8, 22)
fr. 1: II p. 33, 31 n. 109.
- LIV. Ἐπὲρ τῆς Συνηθείας πρὸς Γοργυπιίδην Z (Titulus in catalogo II p. 8, 23; ὑπὲρ Cobetus, περὶ libri)
5 fr. 1: II p. 33, 31 n. 109.
- LV. Περὶ τῆς Συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μορίων (In catalogo II p. 6, 18 περὶ τῆς συντάξεως τῶν λεγομένων δ', fortasse idem liber. Cf. p. 41, 29)
10 fr. 1: II p. 11, 28 n. 28 (ὑπὲρ τῆς συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μορίων)
fr. 2: II p. 67, 35 n. 206 a (περὶ τῆς συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μερῶν).
- LVI. Περὶ Τέλους B (aut περὶ τελῶν, ut Laërt. VII 85. 87)
15 fr. 1: II p. 11, 44 n. 30 (περὶ τελῶν)
fr. 2: III p. 21, 29 n. 85 (ἐν τῷ προτέρῳ περὶ τέλους et ἐν τοῖς περὶ τέλους)
fr. 3: III p. 52, 17 n. 223 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τέλους)
fr. 4: III p. 3, 27 n. 4 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τελῶν)
20 fr. 5: III p. 43, 2 n. 178 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τελῶν).
- LVII. Ἐπογραφή τοῦ λόγου τοῦ <ἡθικοῦ> πρὸς Θεόπορον A (Titulus in catalogo librorum moralium II p. 8, 30. ἡθικοῦ addidi)
fr. 1: Stob. Eclog. II 116, 11 W. Περὶ γὰρ πάντων τῶν παραδόξων
δογμάτων ἐν πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ὁ Χρυσίππος διελέχθη· καὶ γὰρ ἐν τῷ
25 περὶ δογμάτων καὶ ἐν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ λόγου καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν
κατὰ μέρος συγγραμμάτων.
- LVIII. Περὶ Φιλίας B (vel plures)
fr. 1: III p. 182, 1 n. 724.
- LIX. Περὶ Φύσεως E (vel plures)
30 A. fr. 1: II p. 179, 28 n. 579 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ φύσεως)
fr. 2: II p. 269, 1 n. 937 (ἐν τῷ πρώτῳ περὶ φύσεως)
fr. 3: II p. 339, 14 n. 1181 (ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φύσεως)
fr. 4: III p. 36, 30 n. 153 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
fr. 5: III p. 141, 15 n. 526 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
35 fr. 6: III p. 188, 21 n. 760 (ἐν τῷ τρίτῳ περὶ φύσεως)
fr. 7: II p. 334, 24 n. 1163 (ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ φύσεως)
fr. 8: III p. 187, 19 n. 754 (ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ φύσεως)
fr. 9: II p. 192, 20 n. 636 (ἐν τῷ πρώτῳ, ἐν τῷ τρίτῳ, ἐν τῷ πέμπτῳ)
40 fr. 10: II p. 309, 34 n. 1049 (ἐν τοῖς περὶ φύσεως)
fr. 11: II p. 334, 19 n. 1163 (ἐν τοῖς περὶ φύσεως)
- B. Dubium est, num ad hos libros referenda sint fragmenta: ἐν
τῇ α', β', γ' τῶν φυσικῶν (scil. βίβλων?)
45 fr. 12: II p. 110, 8 n. 300 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν πρὸς τῷ τέλει)
fr. 13: II p. 179, 35. 180, 15 n. 580 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν)
fr. 14: II p. 180, 17 n. 581 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν)

- fr. 15: II p. 33, 3 n. 105 (ἐν τῇ β' [ιβ' BP] τῶν φυσικῶν)
fr. 16: II p. 43, 38 n. 140 (ἐν τῇ δευτέρῃ τῶν φυσικῶν)
fr. 17: II p. 211, 21 n. 741 (ἐν τῇ δευτέρῃ τῶν φυσικῶν)
fr. 18: II p. 233, 35 n. 867 (ἐν β' τῶν φυσικῶν)
fr. 19: II p. 157, 36 n. 479 (ἐν τῇ τρίτῃ τῶν φυσικῶν). 5
- LX. *Φυσικὰ Ζητήματα* (complures libri) (Fragmenta ad tria ζητήματα diversa libri primi pertinent)
fr. 1: II p. 140, 35 n. 429 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητημάτων)
fr. 2: II p. 157, 40 n. 480 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητη- 10
μάτων)
fr. 3: II p. 197, 39 n. 665 (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν ζητη-
μάτων).
- LXI. *Φυσικαὶ Θέσεις*
fr. 1: II p. 39, 10 n. 128 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν) 15
fr. 2: II p. 214, 37 n. 763 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν)
fr. 3: III p. 17, 3 n. 68 (ἐν ταῖς φυσικαῖς θέσεσιν).
- LXI. *Φυσικαὶ Τέχναι*
fr. 1: II p. 143, 34 n. 435 (ἐν ταῖς φυσικαῖς τέχναις)
fr. 2: II p. 200, 21 n. 683 (ἐν ταῖς φυσικαῖς τέχναις) 20
fr. 3: II p. 172, 15 n. 543 (ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν τεχνῶν).
- LXIII. *Περὶ τῶν ἀρχαίων Φυσιολόγων* (Idem liber vocatur περὶ τῆς ἀρχαίας φυσικῆς fr. 2)
fr. 1: II p. 314, 1 n. 1071 (ἐν τῷ περὶ τῶν ἀρχαίων φυσιολόγων) 25
fr. 2: II p. 212, 38 n. 748 (ἐν τῷ περὶ ἀρχαίας φυσικῆς).
- LXIV. *Περὶ Χαρίτων* (Cf. III n. 725. 726)
fr. 1: II p. 316, 34 n. 1081 (ἐν τῷ περὶ Χαρίτων)
fr. 2: II p. 316, 38 n. 1082 (totum librum his ineptiis replet).
- LXV. *Περὶ Χρησμῶν* 30
fr. 1: II p. 342, 6 n. 1187 (uno de oraculis)
fr. 2: II p. 344, 30 n. 1202 (ἐν τῷ περὶ χρησμῶν)
fr. 3: = fr. 2: II p. 344, 37 n. 1203 (ἐν τῷ περὶ χρησμῶν)
fr. 4: II p. 345, 11 n. 1205
fr. 5: II p. 345, 21 n. 1206. 35
- LXVI. *Περὶ Ψυχῆς Β*
fr. 1: II p. 22, 21 n. 55 (ἐν τῇ β' περὶ ψυχῆς)
fr. 2: II p. 211, 37 n. 743 (ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς).
Cetera fragmenta composui II p. 235sq. n. 879—911.

CHRYSIPPI DISCIPULI ET SUCCESSORES.

I. ZENO TARSENSIS.	V. ARCHEDEMUS TARSENSIS.
II. DIOGENES BABYLONIUS.	VI. BOËTHUS SIDONIUS.
III. ANTIPATER TARSENSIS.
SOSIGENES, ANTIPATRI.
DISCIPULUS.	VII. APPENDIX STOICORUM IN-
CERTAE AETATIS FRAG-
MENTA CONTINENS: BASI-
LIDES, EUDROMUS, CRINIS.
IV. APOLLODORUS.	

I. Zeno Tarsensis.

1 Eusebius praep. evang. XV 13,8 (p. 816c). Κράτητος δὲ ἐγένετο Ζήνων ὁ Κιτιεύς, ὁ τῆς τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων αἰρέσεως καταστάς ἀρχηγός. Ζήνωνα δὲ Κλεάνθης διεδέξατο, Κλεάνθην δὲ Χρυσίππος, τοῦτον δὲ Ζήνων ὁ ἕτερος καὶ οἱ καθ' ἑξῆς. λέγονται δ' οὔτοι πάντες διαφερόντως καὶ βίου στερόφου καὶ διαλεκτικῆς ἐπιμηθηῆναι. (Sequitur de placitis ex Arii Didymi epitoma excerptum).

Diogenes Laërt. VII 35 (in homonymorum indice) πέμπτος (scil. γέγονε Ζήνων) Χρυσίππου μαθητής, βιβλία μὲν ὀλίγα γεγραφώς, μαθητὰς δὲ πλείστους καταλελοιπώς. 10

Suidas s. v. Ζήνων Διοσκορίδου Ταρσεύς, ὡς δέ τινες Σιδώνιος, φιλόσοφος, μαθητής Χρυσίππου τοῦ Ταρσεύς, φιλόσοφον Στωϊκῶ, καὶ διάδοχος.

In Epitoma Diog. Laërt. statim post Chrysippum appellatur.

2 Ind Stoic. Herc. col. XLVIII. καὶ πέντε πρὸς Ἱερῶ(ν)|μ(ον) 15 καὶ Φ..... (πε|ρὶ ὑπ)οθέσε(ω)ν· (γ)νώρι(μοι) | δ' α(ὐτο)ῦ γερόνασιν Διο|γέν(ης) Ἀρτεμιδώρου | Σε(λενκε)ῦς (ἀπ)ὸ Τίγριος, | ὁ (παραλαβὼν Ζή)νωνος τὴν | (σχολήν· Ἀρχέ)δημος Δι|..... Ταρσε)εύς· Δ(ι)ο etc.

Zenonis Tarsensis enumerari discipulos apparet ex verbis γνώρι- 20 μοι δ' αὐτοῦ γερόνασιν, cum antea iam de Chrysippi discipulis actum sit (col. 46. 47) et ex Diogenis Seleucensis (vulgo Babylonii) nomine.

3 Diog. Laërt. VII 41. ἄλλοι δὲ οὐ τοῦ λόγου (scil. τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν) ταῦτα μέρη φασίν (scil. logicam, physicam, ethicam), ἀλλ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας, ὡς Ζήνων ὁ Ταρσεύς. 25

4 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide III p. 3, 1). καὶ οὕτω δὲ ὑποδιαίροῦσιν οἱ περὶ Χρυσίππου — — καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσεά etc.

5 Arius Didymus epit. phys. fr. 36 Diels (Eusebius praep. evang. XV 18, 2). τὸν μὲν γὰρ τούτου (scil. Chrysippi) μαθητὴν καὶ διάδοχον 30 τῆς σχολῆς Ζήνωνά φασιν ἐπισχεῖν περὶ τῆς ἐκκυρώσεως τῶν ὄλων.

11 Scil. permutabant Tarsensem cum Sidonio Citiensis discipulo Diog. Laërt. VII 38. 16 titulum libri Zenonis ex coniectura restitui, . . . ΘΩCΕΑΝ παρ. 18 fortasse ὁ (διαδεξά)μενος τὴν σχολήν. 25 τῆς om. BP.

II. Diogenes Babylonius.

1 Galenus hist. philos. 3 (p. 600, 10 Diels). τοῦ δὲ (scil. Chryssippi) Διογένους ὁ Βαβυλώνιος ἀκροατῆς γεροντῶς Ἀντιπάτρου καθηγητῆς γέρονε.

5 2 Strabo XVI p. 743. πάλαι μὲν οὖν ἡ Βαβυλῶν ἦν μητρόπολις τῆς Ἀσσυρίας, νῦν δὲ Σελεύκεια ἢ ἐπὶ τῷ Τίγρει λεγομένη. — ὥσπερ δὲ Βαβυλωνίαν τὴν χώραν καλοῦμεν, οὕτω καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκεῖθεν Βαβυλωνίους καλοῦμεν, οὐκ ἀπὸ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χώρας, ἀπὸ δὲ Σελευκείας ἦττον, κὰν ἐκεῖθεν ᾧσι, καθάπερ Διο-
10 γένῃ τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον.

Diogenes Laërtius VI 81 (in homonymorum indice). τέταρτος (scil. γέρονε Διογένους) Στωϊκός, γένος Σελευκέως, καλούμενος δὲ Βαβυλώνιος διὰ τὴν γειτονίαν. Cf. Plut. de exilio 14 p. 605 b.

3 Index Stoic. Herc. col. XLVIII. (γ)νώρι(μοι) | δ' α(ὐτοῦ) γε-
15 γόνασιν Διο|γέν(ης) Ἀρτεμιδώρου | Σε(λευκε)ῦς (ἀπ)ὸ Τίγριος ὁ (παραλαβὼν Ζή)νωνος τὴν | (σχολήν).

4 Lucian. Macrob. 20. Διογένους δὲ ὁ Σελευκέως ἀπὸ Τίγριος, Στωϊκὸς φιλόσοφος, οὐτῶ καὶ ὀρθοῶντα (scil. ἔτη ἔζησεν).

5 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 2. τίς οὖν μᾶλλον ἐν τῷ
20 σχολαστικῷ βίῳ τούτῳ κατεγῆρασεν ἢ Χρύσιππος καὶ Κλεάνθης καὶ Διογένους καὶ Ζήνων καὶ Ἀντίπατρος; οἳ γε καὶ τὰς αὐτῶν κατέλιπον πατρίδας οὐδὲν ἐγκαλοῦντες, ἀλλ' ὅπως καθ' ἡσυχίαν καὶ ἐπὶ ζῶστίῃσιν σχολάζοντες καὶ φιλολογοῦντες διάγῳσιν.

6 Cicero Cato maior 23. num postea Zenonem, Cleanthem aut
25 eum, quem vos etiam vidistis Romae, Diogenem Stoicum, coëgit in suis studiis obmutescere senectus? an in omnibus his studiorum agitatio vitae aequalis fuit?

7 Plutarchus de vita Catonis 22. ἦδη δὲ αὐτοῦ γέροντος γε-
νότος πρέσβεις Ἀθήνηθεν ἦλθον εἰς Ῥώμην οἱ περὶ Καρνεάδην τὸν
30 Ἀκαδημαϊκὸν καὶ Διογένῃ τὸν Στωϊκὸν φιλόσοφον, καταδίκην τινὰ

14 αὐτοῦ] scil. Zenonis Tarsensis, quem etiam in Epitoma Diogenis Laërtii sequitur. Cf. Plut. de fort. Alexandri I 5 p. 328 d Ζήνωνος, εἰ Διογένῃ τὸν Βαβυλώνιον ἔπεισε φιλοσοφεῖν.

παραιτησόμενοι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, ἦν ἐρήμην ὄφλον Ὀρωπίων μὲν διωξάντων, Σικωνίων δὲ καταψηφισαμένων, τμήμα ταλάντων πεντακοσίων ἔχουσαν. εὐθύς οὖν οἱ φιλολογώτατοι τῶν νεαύισκων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἔεντο καὶ συνῆσαν ἀκροώμενοι καὶ θαναμάζοντες αὐτούς.

5

8 Gellius Noct. Att. VI 14, 8. *Animadversa eadem tripartita varietas est in tribus philosophis, quos Athenienses Romam ad senatum legaverant impetratum, uti multam remitteret, quam fecerat is propter Oropi vastationem. Ea multa fuerat talentum fere quingentum. Erant isti philosophi Carneades ex Academia, Diogenes Stoicus, Critolaus Peripateticus. Et in senatum quidem introducti interprete usi sunt C. Acilio senatore; sed ante ipsi seorsum quisque ostentandi gratia magno conventu hominum dissertaverunt. Tum admirationi fuisse aiunt Rutilius et Polybius philosophorum trium sui cuiusque generis facundiam. „Violenta, inquit, et rapida Carneades dicebat, scita et teretia Critolaus, modesta Diogenes et sobria.“*

15

9 Cicero Acad. Pr. II 137. *Legi apud Clitomachum, cum Carneades et Stoicus Diogenes ad senatum in Capitolio starent, A. Albinum, qui tum P. Scipione [et] M. Marcello cons. praetor esset, — doctum sane hominem — iocantem dixisse Carneadi: „Ego tibi, Carneades, praetor esse non videor, quia sapiens non sum, nec haec urbs nec in ea civitas.“ Tum ille: „Huic Stoico non videris.“*

20

10 Cicero Tusc. disp. IV 5. *Quibus (scil. Laelio et Scipione) adolescentibus Stoicum Diogenem et Academicum Carneadem video ad senatum ab Atheniensibus missos esse legatos, qui cum rei publicae nullam umquam partem attigissent essetque eorum alter Cyrenaeus, alter Babylonius, numquam profecto scholis essent excitati neque ad illud munus electi, nisi in quibusdam principibus, temporibus illis, fuissent studia doctrinae.*

25

11 Ind. Stoic. Herc. col. LI. -χου τῆς Τρωάδος Ἀ|λεξανδρείας· 30 Πανα|τιος Νικαγόρου Ῥόδιος· | Μνήσαρχος Ὀνησίμου | Ἀθηναῖος· Δάρδα(νος) | Ἀνδρομάχου Ἀ(θηναῖ)|ος· Ἀπολλόδω(ρος Σελευ)|κεύ(ς) ἀπὸ Τ(ύριος· Βόη)|θος Σιδώ(νιος)

Diogenes Laërt. VII 29. Ζηνόδοτος ὁ Στωϊκός, Διογένης μαθητής (epigramma fecit in Zenonem Citiensem).

35

Ps. Scymnus v. 10

τῶν Ἀττικῶν τις γνησίῳ τε φιλολόγῳ,
γεγονώς ἀκουστῆς Διογένης τοῦ Στωϊκοῦ,

19 et seclusit Baiter. 22 Stoico secludit Halmius. 30 Enumeratio discipulorum Diogenis Babylonii. 37 Apollodorum Atheniensem grammaticum intellegi certum est.

συνεσχολακῶς δὲ πολὺν Ἀριστάρχῳ χρόνον
 συνετάξιτ' ἀπὸ τῆς Τρωικῆς ἀλώσεως
 χρονογραφίαν στοιχοῦσαν ἔχει τοῦ νῦν χρόνου.

12 Ind. Stoic. Herc. col. LII. θυ|γατρὸς υἱός· ἐγένετο | δὲ (κ)αι
 5 Ἀρεοπαγίτης | οὗτος· Ἀπολλωνίδης | Συμωναῖος· Χρῦσερμ(ος) | Ἀλε-
 ξανδρεὺς τῆς πρὸς | Αἴγυπ(του)· Διονύσιος | Κυρηναῖος. οὗτ(ος δὲ) |
 καὶ γεω(μ)ετρῆς (ἦν ἄ)|ριστος, ὁ καὶ ἀντ(ι)γ(ράφ)ας | Δημητρίῳ τῷ
 (ρή)|τορι τῷ πρὸς τοὺς γεωμέτρῃς γράψαντι?)

13 Cicero Acad. Pr. II 98. *Cum aliquid huius modi inciderat,*
 10 *sic ludere Carneades solebat: „si recte conclusi, teneo; sin vitiose, mi-*
nam Diogenes reddet.“ Ab eo enim Stoico dialecticam didicerat; haec
autem merces erat dialecticorum.

14 Cicero de fin. II 24. *Nec ille qui Diogenem Stoicum adu-*
lescens, post autem Panaetium audierat Laelius.

15 15 Cicero de fin. I 6. *Quid enim est a Chrysippo praetermissum*
in Stoicis? Legimus tamen Diogenem, Antipatrum.

Fragmenta.

16 Diog. Laërt. VII 39. Τριμερῆ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλο-
 σοφίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ
 20 δὲ λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διείλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς· — — καὶ
 Διογένης ὁ Βαβυλώνιος.

I. Logica.

17 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. ἔστι δὲ φωνὴ ἀήρ
 πεπληγμένος ἢ τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, ὡς φησι Διογένης ὁ Βα-
 25 βυλώνιος ἐν τῇ περὶ τῆς φωνῆς τέχνῃ. <καὶ> ζῶου μὲν ἔστι
 φωνὴ ἀήρ ὑπὸ ὀρυγῆς πεπληγμένος, ἀνθρώπου δὲ ἔστιν ἕναρθρος καὶ
 ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, ὡς ὁ Διογένης φησίν, ἥτις ἀπὸ δεκα-
 τεσσάρων ἐτῶν τελειοῦται.

18 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. καὶ σῶμα δ' ἔστιν
 30 ἡ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς φησιν Ἀρχέδημος — — καὶ Διο-
 γένης καὶ Ἀντίπατρος· πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἡ
 φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.

19 Simplicius in Aristot. Phys. p. 426, 1 Diels. καὶ οἱ ἄερα δὲ

5 Cuius discipuli hic enumerantur, dubium est; locus facit, ut de Diogene
 Babylonio etiam hic cogitandum videatur, sed obstare videntur ipsa nomina
 Apollonidis (Plut. Cat. 65) et Dionysii, qui primo a. Chr. saeculo fuerunt.

19 μέντοι B. || τὸ δὲ ἠθικόν τὸ δὲ λογικόν add. B² in mg. 25 καὶ addidi.

32 προσοῦσα BP.

πεπληγμένον τὴν φωνὴν ἀποδιδόντες, ὥσπερ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος, ἀμαρτάνουσι. σῶμα γὰρ οὕτως ἔσται ἡ φωνή, εἴπερ ἐν γένει τῷ ἀέρι ἐστί, καὶ τὸ πεπονθός, τουτέστι τὸν πεπληγμένον ἀέρα, ἀντὶ τοῦ πάθους, ὅπερ ἐστὶν ἡ πληγή, ἀποδιδόασιν.

20 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 56. Λέξις δὲ ἐστὶ κατὰ τοὺς Στωϊκούς, ὡς φησὶν ὁ Διογένης, φωνὴ ἐγγράμματος, οἶον „ἡμέρα“.

λόγος δὲ ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, <οἶον „ἡμέρα ἐστὶ“>.

διάλεκτος δὲ ἐστὶ λέξις κεχαραγμένη ἐθνικῶς τε καὶ Ἑλληνικῶς· ἢ λέξις ποταπὴ, τουτέστι ποιά κατὰ διάλεκτον, οἶον κατὰ μὲν τὴν Ἀτθίδα „θάλαττα“, κατὰ δὲ τὴν Ἰάδα „ἡμέρη“.

τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖά ἐστὶ τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα. τριχῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα, <τό τε στοιχεῖον> ὃ τε χαρακτῆρ τοῦ στοιχείου καὶ τὸ ὄνομα, οἶον „ἄλφα“.

φωνήεντα δὲ ἐστὶ τῶν στοιχείων ἑπτὰ· α, ε, η, ι, ο, υ, ω.

ἄφωνα δὲ ἕξ· β, γ, δ, π, κ, τ.

διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἦχος ἐστὶ, λέξις δὲ τὸ ἔναρθρον μόνον.

λέξις δὲ λόγον διαφέρει, ὅτι λόγος αἰεὶ σημαντικὸς ἐστὶ, λέξις δὲ καὶ ἀσημαντος, ὡς ἡ „βλίττρι“, λόγος δὲ οὐδαμῶς.

διαφέρει δὲ καὶ τὸ λέγειν τοῦ προφέρεσθαι· προφέρονται μὲν γὰρ αἱ φωναί, λέγεται δὲ τὰ πράγματα, ἃ δὴ καὶ λεκτὰ τυγχάνει.

21 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 57. τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε, ὡς φησὶ Διογένης τε ἐν τῷ περὶ φωνῆς καὶ 25 Χρυσίππος· ὄνομα, προσηγορία, ῥῆμα, σύνδεσμος, ἄρθρον.

22 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 58. ἔστι δὲ προσηγορία μὲν, κατὰ τὸν Διογένην, μέρος λόγου σημαῖνον κοινήν ποιότητα, οἶον „ἄνθρωπος“ „ἵππος“.

ὄνομα δὲ ἐστὶ μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα, οἶον Διογένης, Σωκράτης.

ῥῆμα δὲ ἐστὶ μέρος λόγου σημαῖνον ἀσύνθετον κατηγορημα, ὡς ὁ Διογένης, ἢ, ὡς τινες, στοιχεῖον λόγου ἄπτατον σημαῖνόν τι συντακτὸν περὶ τινος ἢ τινῶν, οἶον „γράφω“ „λέγω“.

7 ἡμέρα Casaubonus, ἡμέρα ἐστὶ P, ἐστὶ comp. add. B¹. 9 οἶον ἡμέρα ἐστὶ add. Casaubonus. 12 //μέρη B¹. 14 τό τε στοιχεῖον om. BP, inseruit Meibomius. 15 οἶον ᾱ BP. 18 λέξις μὲν γὰρ ἄσημος γίνεται ὡς ἡ „βλίττρι“ (cet. om.) BP. 29 Cf. Bekker Anecd. p. 842 οἱ Στωϊκοὶ ὀνόματα μὲν τὰ κύρια ἔλεγον, τὰ δὲ προσηγορικὰ οὐκ ὀνόματα· καὶ φασὶν ὡς διάφορος ἡ κλίσις κυρίων καὶ προσηγοριῶν etc. 33 τινες] scil. Apollodorus cf. § 64 κατηγορημα—πρᾶγμα συντακτὸν περὶ τινος ἢ τινῶν, ὡς οἱ περὶ Ἀπολλόδορον φασιν.

σύνδεσμος δέ ἐστι μέρος λόγου ἄπτωτου, συνδοῦν τὰ μέρη τοῦ λόγου.

ἄρθρον δέ ἐστι στοιχείου λόγου πτωτικόν, διορίζον τὰ γένη τῶν ὀνομάτων καὶ τοὺς ἀριθμούς· οἶον „ὁ, ἡ, τό, οἱ, αἱ, τὰ“.

- 5 23 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 62. ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθος, ὡσθ' ἅμα τινὰ πλείονα ἐκδέξασθαι κατὰ τὴν αὐτὴν λέξιν, οἶον „ἀλλήτρις πέπτωκε“· δηλοῦται γὰρ δι' αὐτῆς τὸ μὲν τοιοῦτον „οἰκία τρις πέπτωκε“, τὸ δὲ τοιοῦτον „ἀλλήτρια
- 10 πέπτωκε“.

24 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 59. ἀρεταὶ δὲ λόγου εἰσὶ πέντε. ἑλληνισμός, σαφήνεια, συντομία, πρόπον, κατασκευὴ. ἑλληνισμὸς μὲν οὖν ἐστι φράσις ἀδιάπτωτος ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαίᾳ συνηθείᾳ.

- 15 σαφήνεια δέ ἐστι λέξις γνωρίμως παριστάσα τὸ νοούμενον. συντομία δέ ἐστι λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δήλωσιν τοῦ πράγματος.

πρόπον δέ ἐστι λέξις οἰκείᾳ τῷ πράγματι.

κατασκευὴ δέ ἐστι λέξις ἐκπεφυγυῖα τὸν ἰδιωτισμὸν.

- 20 ὁ δὲ βαρβαρισμὸς, ἐκ τῶν κακίῶν, λέξις ἐστὶ παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδοκιμούντων Ἑλλήνων.

σολοικισμὸς δέ ἐστι λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος.

- 25 25 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 60. γένος δέ ἐστι πλείονων καὶ ἀναφαιρέτων ἐννοημάτων σύλληψις, οἶον „ζῶον“· τοῦτο γὰρ περιείληφε τὰ κατὰ μέρος ζῶα.

ἐννόημα δέ ἐστι φάντασμα διανοίας, οὔτε τι ὄν οὔτε ποιόν, ὡσανεὶ δὲ τι ὄν καὶ ὡσανεὶ ποιόν· οἶον γίνεται ἀνατύπωμα ἵππου καὶ μὴ παρόντος.

- εἶδος δέ ἐστι τὸ ὑπὸ γένους περιεχόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ ζῴου ὁ
- 30 ἄνθρωπος περιέχεται.

γενικώτατον δέ ἐστὶν ὃ γένος ὄν γένος οὐκ ἔχει, οἶον τὸ ὄν.

εἰδικώτατον δέ ἐστὶν ὃ εἶδος ὄν εἶδος οὐκ ἔχει, ὡσπερ ὁ Σωκράτης.

3 διορίζων B. 4 ὁ τοῦ τῶ οἱ αἱ ᾧ P. 6 δύο om. B¹ (suppl. B²). || ἐκτικῶς B. 7 ἔθνος Menag. || τινὰ scripsi, τὰ libri. || ἐκδέξασθαι P. 8 τὴν αὐτὴν scripsi, ταύτην τὴν BP. || δηλοῦ//ται B. 15 γνωρίμως B. || παριστάσα BP. 19 ἐστὶ om. BP. 20 κακίῶν BP. 21 εὐδοκιμούντων Vossius, εὐδαιμονούντων libri. Haec quoque ex Diogenis Babylonii περὶ φωνῆς libro Dioclem sumpsisse probabile est. 24 ἀναφαιρέτων vix sanum; ἀναφερέτων B; fortasse: ἀναφερόντων. || ἐστὶν ἐννόημα οἶον BP (ἐστὶν ἐννόημα del. P²). 29 γένος BP (-ους P¹). 31 ὄν γένος om. P, suppl. P¹. || οἶον του P (del. P²) οἶον τὸ ὄν τοῦ B. 32 ἰδικώτατον P, εἰδικώτατον (εἶδι in ras.) B.

διαίρεσις δέ ἐστι γένους ἢ εἰς τὰ προσεχῆ εἶδη τομῆ, οἷον „τῶν ζώων τὰ μὲν ἐστὶ λογικά, τὰ δὲ ἄλογα.“

ἀντιδιαίρεσις δέ ἐστι γένους εἰς εἶδος τομῆ κατὰ τοῦναντίον, ὡς ἂν κατὰ ἀπόφασιν, οἷον „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δ' οὐκ ἀγαθὰ.“

ὑποδιαίρεσις δέ ἐστι διαίρεσις ἐπὶ διαιρέσει, οἷον „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δ' οὐκ ἀγαθὰ· καὶ τῶν οὐκ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶ κακά, τὰ δὲ ἀδιάφορα.“

μερισμὸς δέ ἐστι γένους εἰς τόπους κατὰτάξις, ὡς ὁ Κρίνις· οἷον „τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἐστὶ περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ περὶ σῶμα.“

26 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 71. τῶν δ' οὐχ ἀπλῶν ἀξιωματῶν συνημμένον μὲν ἐστὶν, ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς φησὶ καὶ Διογένους ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, τὸ συνεστὸς διὰ τοῦ „εἰ“ συναπτικῶ συνδέσμου· ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος οὗτος ἀκολουθεῖν τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ, οἷον „εἰ ἡμέρα ἐστὶ, 15 φῶς ἐστὶ.“

II. Physica.

27 Philo de incorrupt. mundi 15 p. 248 Bern. p. 25, 3 Cumont. (postquam de Boëtho et Panaetio Stoicis locutus est) λεγεται δὲ καὶ Διογένους ἡμῖκα νέος ἦν συνεπιγραψάμενος τῷ δόγματι τῆς ἐκ- 20 πυρώσεως ὅψὲ τῆς ἡλικίας ἐνδοιάσας ἐπισχεῖν.

28 Aëtius II 32, 4 (DG p. 364^a 1) (τὸν μέγαν ἐνιαυτόν:) Ἡράκλειτος ἐκ μυθίων ὀκτακισχιλίων ἐνιαυτῶν ἡλικαῶν. Διογένους ὁ Στωϊκὸς ἐκ πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τριακοσίων ἐνιαυτῶν τοσοῦτων, ὅσος ἦν ὁ καθ' Ἡράκλειτον ἐνιαυτός.

29 Galenus de Hipp. et Plat. dogm. II 5 p. 201 Mū. καὶ μὴν ὁ θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν λόγος ὁ Ζήνωνος, ὃν καὶ πρῶτον ἀπάντων ἔγραψεν ἐν τῷ περὶ τοῦ τῆς ψυχῆς ἡγεμονικοῦ Διογένους ὁ Βαβυλώνιος, — — εἶση δ' ἐναργέστερον, εἰ παραγράψαμεν αὐτόν, ἔχει γὰρ ὧδε. „Φωνὴ διὰ φάρυγγος χωρεῖ. εἰ δὲ ἦν 30 ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου χωροῦσα, οὐκ ἂν διὰ φάρυγγος ἐχώρει. ὄθεν δὲ λόγος, καὶ φωνὴ ἐκείθεν χωρεῖ. λόγος δὲ ἀπὸ διανοίας χωρεῖ, ὥστ' οὐκ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἐστὶν ἡ διάνοια.“ τὸν αὐτὸν δὴ τοῦτον λόγον Διογένους οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐρωτᾷ λέξι, ἀλλ' ὧδε· „Ὅθεν ἐκπέμπεται ἡ φωνή, καὶ ἡ ἐναρθρος, οὐκοῦν καὶ ἡ σημαίνουσα ἐναρθρος 35 φωνὴ ἐκείθεν. τοῦτο δὲ ὁ λόγος. καὶ λόγος ἄρα ἐκείθεν ἐκπέμπεται, ὄθεν καὶ ἡ φωνή. ἡ δὲ φωνὴ οὐκ ἐκ τῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν

6 ἐπιδιαίρεσις B ὑποδιαίρεσις, ὅ et o in litura P³. || ἐν παντὶ (pro ἐπὶ) B. 9 κρίνει B. 12 Cf. Vol. II p. 68, 14. 13 συνεστὸς (vel -ὄς) BP. 14 εἰ διὰ B. 36 ὁ λόγος C, ὁ om. MAB.

τόπων ἐκπέμπεται, ἀλλὰ φανερῶς ἐκ τῶν κάτωθεν μᾶλλον. ἐκ-
 φανῆς γοῦν ἐστὶ διὰ τῆς ἀρτηρίας διεξιούσα. καὶ ὁ λόγος ἄρα οὐκ
 ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐκπέμπεται, ἀλλὰ κάτωθεν μᾶλλον. ἀλλὰ μὴν κακεῖνο
 ἀληθὲς τὸ τὸν λόγον ἐκ τῆς διανοίας ἐκπέμπεσθαι. ἔτι γοῦν καὶ
 5 ὀριζόμενοι αὐτὸν φασὶν εἶναι φωνὴν σημαίνουσαν, ἀπὸ διανοίας ἐκ-
 πεμπομένην· καὶ ἄλλως δὲ πιθανὸν ὑπὸ τῶν ἐννοιῶν ἐνσεσημασμένον
 τῶν ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ οἷον ἐκτετυπωμένον ἐκπέμπεσθαι τὸν λόγον,
 καὶ παρεκτείνεσθαι τῷ χρόνῳ κατὰ τε τὸ διανοεῖσθαι καὶ τὴν κατὰ
 τὸ λέγειν ἐνέργειαν. καὶ ἡ διάνοια ἄρα οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλ'
 10 ἐν τοῖς κατωτέρω τόποις, μάλιστα πῶς περὶ τὴν καρδίαν.“ τοιοῦτος
 μέντοι καὶ ὁ τοῦ Διογένους λόγος, ἔμπαινον ἢ κατὰ τὸν τοῦ Ζήνωνος
 εἰς μῆκος ῥήσεων ἐκτεταμένους, ὥστε ἐκείνῳ μὲν ἐλλείπειν τινὰ τῶν
 ἀναγκαίων ἀξιωματίων, πλεονάζειν δὲ τούτῳ.

30 Galen de H. et Plat. dogm. II 8 (110) p. 246 Mü. οὐκ οὐκ
 οὔτε τούτων τῶν λόγων ἰσχυρὸς οὐδεὶς, οὔθ' ὅταν ὁ Διογένης εἴπῃ·
 „ὁ πρῶτον τροφῆς καὶ πνεύματος ἀρύεται, ἐν τούτῳ ὑπάρχει τὸ ἡγε-
 μουικόν, ὃ δὲ πρῶτον τροφῆς καὶ πνεύματος ἀρύεται, ἡ καρδία.“ — —

ibid. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐναντὶ τοῖς λόγοις ἐχρή-
 σατο. „Τό, φησί, κινεῖ τὸν ἄνθρωπον τὰς κατὰ προαίρεσιν κινήσεις
 20 ψυχικὴ τίς ἐστὶν ἀναθυμίασις, πᾶσα δὲ ἀναθυμίασις ἐκ τῆς τροφῆς
 ἀνάγεται, ὥστε τὸ κινεῖν πρῶτον τὰς κατὰ προαίρεσιν κινήσεις καὶ
 τὸ τρέφον ἡμᾶς ἀνάγκη ἐν καὶ ταῦτόν εἶναι.“ ὅταν ταῦτα ὁ Διο-
 γένης γράφῃ, περὶ μὲν τοῦ τὴν οὐσίαν εἶναι τῆς ψυχῆς ἀναθυμίασιν,
 εἰτ' οὖν ἐκ τροφῆς εἰτ' ἐκ πνεύματος, οὐδὲν ἐν γε τῷ παρόντι φήσομεν
 25 ἀμφισβητεῖν, ἵνα μὴ τὰ πάντα λυπῶμεν τὸν ἄνδρα etc.

paulo post: Καὶ αὐτὸς ἐπιλανθανόμενος τῶν οἰκείων δογμάτων
 αἰμά φησιν εἶναι τὴν ψυχὴν, ὡς Ἐμπεδοκλῆς καὶ Κριτίας ὑπέλαβον.
 εἰ δέ γε ἔποιτο Κλεάνθει καὶ Χρυσίππῳ καὶ Ζήνωνι, τρέφεσθαι
 μὲν ἐξ αἵματος φήσασιν τὴν ψυχὴν, οὐσίαν δ' αὐτῆς ὑπάρχειν τὸ πνεῦμα,
 30 πῶς ἔτι ταῦτόν ἐσται τὸ τρέφον καὶ τὸ κινεῖν, εἴπερ τρέφει μὲν τὸ
 αἷμα, κινεῖ δὲ τὸ πνεῦμα;

31 Aëtius I 7,17 (DG p. 302^b 15). Διογένης καὶ Κλεάνθης
 καὶ Οἰνοπίδης τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν (scil. θεὸν ἀπεφήναντο).

32 Sextus adv. math. IX 133. Ζήνων δὲ καὶ τοιοῦτον ἠρώτα
 35 λόγον· „τοὺς θεοὺς εὐλόγως ἢν τις τιμῇ· τοὺς δὲ μὴ ὄντας οὐκ ἢν
 τις εὐλόγως <τιμῇ>· εἰσὶν ἄρα θεοί.“ ἃ λόγῳ τινὲς παραβάλλοντες
 φασί· „τοὺς σοφοὺς ἢν τις εὐλόγως τιμῇ· τοὺς δὲ μὴ ὄντας οὐκ
 ἢν τις εὐλόγως τιμῇ· εἰσὶν ἄρα σοφοί.“ ὅπερ οὐκ ἤρθεκε τοῖς ἀπὸ
 τῆς Στοᾶς, μέχρι τοῦ νῦν ἀνευρέτου ὄντος τοῦ κατ' αὐτοὺς σοφοῦ.

2 ἐφανῆς CM ἐφανῆς AB. 8 χρόνῳ MA, λόγῳ C. 19 κινεῖν <πρω-
 τον> Müller. 29 φήσαντος ABP, φήσαντι Müller. 36 τιμῇ add. Fabricius.

ἀπαντῶν δὲ πρὸς τὴν παραβολὴν Διογένους ὁ Βαβυλώνιος τὸ δευτερόν φησι λῆμμα τοῦ Ζήνωνος λόγου τοιοῦτον εἶναι τῇ δυνάμει „τοὺς δὲ μὴ πεφυκότας εἶναι οὐκ ἂν τις εὐλόγως τιμῆ.“ τοιοῦτου γὰρ λαμβανομένου δήλον ὡς πεφυκάσιν εἶναι θεοί. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ εἰσὶν ἤδη. εἰ γὰρ ἅπαξ ποτὲ ἦσαν, καὶ νῦν εἰσὶν, ὥσπερ εἰ ἄτομοι ἦσαν, καὶ νῦν εἰσὶν. ἄφθαρτα γὰρ καὶ ἀγέννητα τὰ τοιαῦτά ἐστι κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν σωμάτων· διὸ καὶ κατὰ ἀκόλουθον ἐπιφορὰν συνάξει ὁ λόγος· οἱ δὲ γε σοφοὶ οὐκ ἐπεὶ πεφυκάσιν εἶναι, ἤδη καὶ εἰσὶν.

33 Philodemus de pietate 15 (DG p. 548^b 14). Δ(ι)ογένους δ' ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀθηνᾶς τ(ὸ)ν κ(όσ)μον γράφει 10 τῷ Δ(ι) τ(ὸ)ν αὐτὸν ὑπάρ(χει)ν ἢ περιέχε(ιν τὸ)ν Δία κ(αθ)άπε(ρ) ἄνθρωπ(ον ψ)υχῆ(ν)· καὶ τὸ(ν ἡ)λι(ον μ(έν) Ἀπόλλ(ω, τ)ὴν δ(ὲ σε)λήνη(ν Ἄρ)τ(ε)μι(ν)· καὶ π(αι)δ(αριῶ)δες εἰν(αι) θε(ο)ὺς ἀ(ν)θρωποε(ι)δ(εῖς λέ)γει(ν) καὶ ἀδύνατον. (εἰ)ν(αί) τε τοῦ Διὸς τὸ μὲν εἰς τὴν θάλατταν διατετα(κ)ὸς Ποσειδῶνα, τὸ δ' εἰς τ(ὸ)ν ἀέρα Ἥραν, καθάπερ 15 κ(αὶ τὸν Πλά)τωνα λέγειν, ὡς(τ' ἐ)ὰν πολλάκις „ἀήρ“ (λ)έγει τις ἐρεῖν „Ἡ(ρᾶ“, τὸ) δ' εἰς τὸ(ν) ἀ(ίθ)έρα Ἀθηνᾶν· τοῦτο γὰρ λέ(γε)σθαι τὸ „ἐκ τῆς (κεφα)λῆς“ καὶ „Ζεὺς ἄρρη Ζεὺς θῆλυς“. τινὰς δὲ τῶν Στωϊκῶν φάσκειν, ὅτι τὸ ἡγεμονικὸν ἐν τῇ κ(ε)φαλῇ· φρόνησιν γὰρ(ρ) εἶναι, διὸ καὶ Μῆτιν καλεῖσθαι· Χρῦσιππον δ' ἐν τῷ στῆ(θ)ει τὸ 20 ἡγεμονικὸν (εἶ)ναι ἀκαεὶ τῆ(ν Ἀθ)ηνᾶν γεγρονέ(α)ι φρόνησιν οὐσαν, τῷ (δ)ὲ τ(ῆ)ν φωνὴν ἐκ τῆς (κ)εφαλῆς ἐκκρίνεσθαι (λέ)γειν ἐκ τῆς (κ)εφα(λ)ῆς, ὑπὸ δὲ Ἡ(φ)αῖσ(του δι)ότι τ(έ)χνη(ι γί)νεθ' ἢ φρόνησις, καὶ Ἀθηνᾶν μὲν ο(ἶ)ον Ἀθ(ρη)νᾶν εἰρησθαι, (Τριτω)νίδα δὲ καὶ Τρ(ι)τογέν)ειαν διὰ τὸ τὴν φρόνησιν ἐκ τριῶν συνεστηκέναι λόγων, τῷ(ν) 25 φ(υσικῶ)ν καὶ τῷ(ν ἡ)θικῶ(ν) καὶ τῶν λογικῶν. καὶ τὰς ἄλλας δ' αὐτ(ῆς) προσ)ηγορ(ί)ας καὶ τὰ φορήματα μάλα καταχρῶσως τῇ φρονήσει συνοικεῖσθαι.

34 Cicero de nat. deor. I 41. quem (scil. Chrysippum) Diogenes Babylonius consequens in eo libro qui inscribitur „de Minerva“, 30 partum Iovis ortumque virginis ad physiologiam traducens diiungit a fabula.

35 Cicero de divin. I 6. Quem (scil. Chrysippum) subsequens unum librum Babylonius Diogenes edidit, eius auditor (scil. περιμαντικῆς). 35

36 Cicero de divin. II 90. Quibus (scil. Chaldaeis) etiam Diogenes Stoicus concedit aliquid, ut praedicere possint dumtaxat, qualis quisque natura et ad quam quisque maxime rem aptus futurus sit; cetera quae profiteantur, negat ullo modo posse sciri; etenim geminorum

formas esse similis, vitam atque fortunam plerumque disparem. Procles et Eurysthenes, Lacedaemoniorum reges, gemini fratres fuerunt. At ii nec totidem annos vixerunt; anno enim Procli vita brevior fuit; multumque is fratri rerum gestarum gloria praestitit. 91. *At ego id ipsum,*
 5 *quod vir optimus Diogenes Chaldaeis quasi quadam praevagatione concedit, nego posse intellegi.*

37 Cicero de divin. I 84. *Hac ratione et Chrysippus et Diogenes et Antipater utitur* (Chrys. fr. phys. n. 1192 Vol. II p. 342, 27).

III. Ethica.

10 38 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide III p. 3, 1). καὶ οὕτω δ' ὑποδιαιροῦσιν οἱ περὶ Χρῦσιππον — — καὶ Διογένην etc.

39 Arrianus Epict. dissert. II 19, 13. „τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δ' ἀδιάφορα. ἀγαθὰ μὲν οὖν αἰ ἀρεταὶ καὶ
 15 τὰ μετέχοντα αὐτῶν, κακὰ δὲ κακίαι καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἀδιάφορα δὲ τὰ μεταξὺ τούτων, πλοῦτος, ὑγίεια, ζωή, θάνατος, ἡδονή, πόνος.“ πόθεν οἶδας; „Ἑλλάνικος λέγει ἐν τοῖς Αἰγυπτιακοῖς.“ τί γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν ἢ ὅτι Διογένης ἐν τῇ ἠθικῇ ἢ Χρῦσιππος ἢ Κλεάνθης. Cf. II 9, 15.

20 40 Cicero de finibus III 33. *Bonum autem — etiam definitione explicatur. Sed eorum definitiones paulum oppido inter se differunt et tamen eodem spectant. Ego assentior Diogeni, qui bonum definierit id, quod esset natura absolutum. Id autem sequens illud etiam quod prodesset (ὠφέλημα enim sic appellemus) motum aut statum esse dixit*
 25 *e natura absoluto.*

41 Cicero de finibus III 49. *Divitias autem Diogenes censet non eam modo vim habere, ut quasi duces sint ad voluptatem et ad valetudinem bonam, sed etiam uti ea contineant; non idem facere eas in virtute neque in ceteris artibus, ad quas esse dux pecunia potest, continere autem non potest; itaque si voluptas aut si bona valetudo sit in bonis, divitias quoque in bonis esse ponendas, at si sapientia bonum sit, non sequi ut etiam divitias bonum esse dicamus. Neque ab ulla re, quae non sit in bonis, id quod sit in bonis contineri potest, ob eamque causam, quia cognitiones comprehensionsque rerum, e quibus efficiuntur
 35 artes, appetitionem movent, cum divitiae non sint in bonis, nulla ars divitiis contineri potest. 50. Quod si de artibus concedamus, virtutis tamen non sit eadem ratio, propterea quod haec plurimae commentationis et exercitationis indigeat, quod idem in artibus non sit, et quod vir-*

25 absoluta libri, corr. Bremius.

28 uti ea Baiter, ut in ea AB.

tus stabilitatem, firmitatem, constantiam totius vitae complectatur, nec haec eadem in artibus esse videamus.

42 Cicero de finibus III 57. *De bona autem fama (quam enim appellant εὐδοξίαν, aptius est bonam famam hoc loco appellare quam gloriam) Chrysippus quidem et Diogenes detracta utilitate ne digitum 5 quidem eius causa porrigendum esse dicebant.*

43 Eriphanus adv. haeres. III 40 (DG p. 593, 5). *Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἔλεγε τὰ σύμπαντα συνίστασθαι ἐξ ἡδονῆς.*

44 Stobaeus ecl. II 75, 11 W. *τὸ δὲ τέλος ὁ μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσ- 10 διαρθροῦντες οὕτως ἐξέφερον — — Διογένης δὲ „εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ καὶ ἀπεκλογῇ.“*

45 Diog. Laërt. VII 88 (antecessit Zenonis, Cleanthis, Chrysippi de fine bonorum explicatio). *ὁ μὲν οὖν Διογένης τέλος φησὶ φη- 15 τῶς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ.*

46 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., I p. 497 Pott. *〈Διογένης δὲ ὁ Βαβυλώνιος τὸ τέλος〉 ἐν τῷ εὐλογιστεῖν [ὀ] ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ κείσθαι ὑπελάμβανεν.*

47 Stobaeus ecl. II 84, 4 W. *Τὴν δὲ δόξιν φησὶν ὁ Διογένης κρίσιν εἶναι, ἐφ' ὅσον κατὰ φύσιν ἐστὶν ἢ ἐφ' ὅσον χρεῖαν τῇ φύσει 20 παρέχεται. Τὸ δὲ „δοκιμαστοῦ“, οὐχ ὡς λέγεται τὰ πράγματα δοκιμαστὰ παραλαμβάνεσθαι, ἀλλ' ὡς δοκιμαστήν φαμεν εἶναι τὸν τὰ πράγματα δοκιμάζοντα· τῆς οὖν ἀμοιβῆς τὸν τοιοῦτόν φησι δοκιμαστήν εἶναι. Καὶ ταύτας μὲν τὰς δύο ἀξίας καθ' ἃς λέγομέναι τινε τῇ ἀξίᾳ προῆχθαι, τρίτην δὲ φησὶν εἶναι, καθ' ἣν φαμεν ἀξιώματι τινε 25 καὶ ἀξίαν, ἥπερ περὶ ἀδιάφορα οὐ γίνεται, ἀλλὰ περὶ μόνα τὰ σπουδαῖα. Χρησθῆναι δ' ἡμᾶς φησὶν ἐνίοτε τῷ ὀνόματι τῆς ἀξίας ἀντι τοῦ ἐπιβάλλοντος· ὡς ἐν τῷ τῆς δικαιοσύνης ὄρω παρλείπηται, ὅταν λέγεται εἶναι „ἕξις ἀπονεμητικῆ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστω“. ἔστι γὰρ οἶον 30 τοῦ ἐπιβάλλοντος ἐκάστω.*

48 Stobaeus ecl. II 64, 13 W. *Διττῶς δὲ φησὶν ὁ Διογένης λέγεσθαι τὰ δι' αὐτὰ αἰρετά, 〈τὰ〉 καὶ τελικῶς αἰρετά, ὡς ἔχει τὰ ἐν τῇ προειρημένῃ διαιρέσει κατατεταγμένα, τὰ δὲ ὅσα ἐν αὐτοῖς ἔχει τὴν αἴτιαν τοῦ αἰρετά εἶναι, ὅπερ παντὶ ἀγαθῷ ὑπάρχει.*

49 Cicero de officiis III 50. *Sed incidunt, ut supra dixi, saepe 35*

7 Inepta referre Eriphanium apparet. 11 εὐλογιστίαν libri, corr. Davisius. 15 εὐλογεῖν B¹ (εὐλογιστεῖν B²). 17 Diogenis nomen supplendum esse docet loci Stobaeani comparatio. 21 δοκιμαστοῦ Meineke, δοκιμαστόν P, δοκιμαστικόν F. 22 δοκιμαστήν Heeren, δοκιμαστόν libri. 23 φησὶ Wachsm., φασὶ libri. 24 τινε Heeren, τινεσ libri. 25 φησὶν F φασιν P. || τινε Heeren, τινεσ libri. 32 τὰ add. Wachsm. 33 ad ea quae antecedunt apud Stobaeum hoc non pertinet.

causae, cum repugnare utilitas honestati videatur, ut animadvertendum sit, repugnetne plane an possit cum honestate coniungi. — 51. In huius modi causis aliud Diogeni Babylonio videri solet, magno et gravi Stoico, aliud Antipatro — Antipatro omnia patefacienda, ut ne quid
 5 omnino, quod venditor norit, emptor ignoret, Diogeni venditorem, quatenus iure civili constitutum sit, dicere vitia oportere, cetera sine insidiis agere et, quoniam vendat, velle quam optume vendere. „Advexi, exposui, vendo meum non pluris quam ceteri, fortasse etiam minoris, cum maior est copia. Cui fit iniuria?“ — 52. Exoritur Antipatri ratio ex altera
 10 parte (cf. Antip. fr.). Respondebit Diogenes fortasse sic: „Aliud est celare, aliud tacere; neque ego nunc te celo, si tibi non dico, quae natura decorum sit, qui sit finis bonorum, quae tibi plus prodessent cognita quam tritici vilitas; sed non, quicquid tibi audire utile est, idem mihi dicere necesse est.“ „Immo vero, inquiet ille, necesse est, siquidem me-
 15 ministi esse inter homines natura coniunctam societatem.“ „Memini, inquiet ille, sed num illa societas talis est, ut nihil suum cuiusque sit? Quod si ita est, ne vendendum quidem quicquam est, sed donandum.“ — — 55. Diogenes contra: „Num te emere coëgit, qui ne hortatus quidem est? Ille, quod non placebat, proscripsit, tu, quod placebat, emisti.
 20 Quodsi, qui proscribunt villam bonam beneque aedificatam, non existimantur sefellisse, etiamsi illa nec bona est nec aedificata ratione, multo minus, qui domum non laudarunt. Ubi enim iudicium emptoris est, ibi fraus venditoris quae potest esse? Sin autem dictum non omne praestandum est, quod dictum non est, id praestandum putas? Quid vero
 25 est stultius, quam venditorem eius rei, quam vendat, vitia narrare? quid autem tam absurdum, quam si domini iussu ita praeco praedicet: „Domum pestilentem vendo.“

50 Seneca de ira III 38, 1. Contumeliam tibi fecit aliquis: numquid maiorem quam Diogeni philosopho Stoico, cui de ira cum maxime disserenti adulescens protervus inspuit? Tulit hoc ille leniter et sapienter: „non quidem, inquit, irascor, sed dubito tamen, an oporteat irasci.“

51 Quintilianus Instit. orat. I 1, 8. de paedagogis hoc amplius, ut aut sint eruditi plene — — aut se non esse eruditos sciant. — —
 35 nec minus error eorum nocet moribus; si quidem Leonides, Alexandri paedagogus, ut a Babylonio Diogene traditur, quibusdam eum vitiiis imbuit, quae robustum quoque et iam maximum regem ab illa institutione puerili sunt persecuta.

52 Athenaeus IV 168e. Διογένης δ' ὁ Βαβυλώνιος ἐν τοῖς
 40 περὶ Εὐγενείας „τὸν Φωκίωνος υἱόν, φησί, Φῶκον οὐκ ἦν ὃς οὐκ ἐμίσει Ἀθηναίων. καὶ ὁπότε ἀπαντήσῃε τις αὐτῷ ἔλεγεν ᾧ κατα-

σχύνας τὸ γένος'. πάντα γὰρ ἀνάλωσε τὰ πατρῶα εἰς ἀσωτίαν καὶ μετὰ ταῦτα ἐκολάκευε τὸν ἐπὶ τῆς Μουνηχίας· ἐφ' ᾧ πάλιν ὑπὸ πάντων ἐπερῆαπίζετο. ἐπιδόσεων δέ ποτε γινομένων παρελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔφη 'ἐπιδίδωμι κἀγώ', καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἁποθυμαδὸν ἀνεβόησαν 'εἰς ἀκολασίαν'. ἦν δ' ὁ Φῶκος καὶ φιλοπότης. νι-⁵ κήσαντος γοῦν αὐτοῦ ἵπποις Παναθήναια ὡς ὁ πατήρ εἰσία τοὺς ἑταίρους, συνελθόντων εἰς τὸ δεῖπνον λαμπρὰ μὲν ἦν ἡ παρασκευὴ καὶ τοῖς εἰσιοῦσι προσεφέροντο ποδουπιτήρες οἴνου δι' ἀρωμάτων. οὓς ἰδὼν ὁ πατήρ καλέσας τὸν Φῶκον 'οὐ παύσεις, ἔφη, τὸν ἑταῖρον διαφθείροντά σου τὴν νύκην';

53 Athenaeus XII 526c. Θεόπομπος δ' ἐν πεντεκαιδεκάτῃ Ἱστοριῶν χιλίους φησὶν ἄνδρας αὐτῶν (scil. τῶν Κολοφωνίων) ἀλοργεῖς φοροῦντας στολὰς ἀστυπολεῖν· ὃ δὴ καὶ βασιλεῦσιν σπάνιον τότε ἦν καὶ περισπούδαστον. ἰσοστάσιος γὰρ ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἔξεταζομένη. τοιγαροῦν διὰ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἐν τυραννίδι καὶ¹⁵ στάσεσι γενόμενοι αὐτῇ πατρίδι διεφθάρησαν. ταῦτα εἶρηκεν περὶ αὐτῶν καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Νόμων.

Libri perὶ μουσικῆς reliquiae.

54 Philodemus de musica p. 5 Kemke. καὶ ἐν ὀλίγοις (μ)ἐν κυρίῳν γίνεσθαι τὰς μελέτας τῶν (κα)τὰ τὰς ἀρετάς. ἀναγκαῖ(ον γ)ὰρ²⁰ ἐν τοῖς ἐλάττοσιν καὶ τοῖς ὁμοίοις ὦσ(πε)ρ στοιχει(οὔσθαι· καὶ τοῦτο συ)μβαίνειν (διὰ τῆς μουσικῆς).

55 Philodemus de musica p. 6 Kemke. (πάντων τὰ μέλη αὐτῆς τὰ μὲν καλὰ καὶ σώφρονα καὶ ἀ)ν(δ)ρεῖα, τ(ὰ) δ(ὲ) δειλὰ κα(ὶ) ἀκόλαστα καὶ ὄλ(ως) α(ὶ)σχρὰ προσαγορευόντων, ὡς συνεπιφερούσης τὰς²⁵ τοιαύτας διαθέσεις. οὐ γὰρ ἂν ἴσως οὐδ' ἐφαίνοντο μὴ οὔσαι γε κα(τ') ἀλήθειαν. οὐδ' ἰατρικώτερον γοῦν φαίνεσθαι μὴ (ὄν)των ἰατρικῶν, οὐδ' ἱππικώτερον μὴ (ὄν)των ἱππικῶν.

56 Philodemus de musica p. 7 ed. Kemke. αὐτὴν δὲ καθ' ἑαυτὴν (τὴν σύ)νεσιν τοῦ τε (ἀ)ρ(μουικοῦ) καὶ τοῦ ῥυθμ(ικοῦ ὁμ)ολογῶν³⁰ εἶναι (πρὸς τὴν παι)δείαν χρήσιμον.

ibidem paulo post: καὶ τὴν ἔξ(ι)ν ποι(ήσειν ἀρμ)ονικωτάτην καὶ (ῥυθμικω)τάτην· ἐπιζητή(σαντος) δέ τις, πότερον οἷσ(εταί τιν)ας

6 Παναθηναίους A. corr. Nauck. Cf. Plut. Phoc. 20. 13 δ δὴ Coraēs, ὄθεν AE. 19 fragmentum et originis dubiae neque sententiae clarae, quod tamen probabile sit ad Diogenem referendum esse, omittere nolui, inde a στοιχειοῦσθαι ipse supplevi. 20 an κυρίως? 23 Sententia ut intellegatur haec fere antecessisse sumendum est: φαίνεσθαι δὲ τῶν τῆς μουσικῆς ἀρμονικῶν τὰς μὲν σωφρονικὰς καὶ ἀνδρείας μᾶλλον, τὰς δὲ φορτικώτερας etc. 27 ὄντων bis scripsi, τι τῶν Kemke. 30 τὴν scripsi, διὰ Kemke. 32 καὶ τὴν—ῥυθμικωτάτην suppl. Gomp.

ἀρετὰς ἢ τίνας ἢ (μουσικῆ), προάγει Δάμωνα τὸν μουσικὸν (τὰ ὅμοια) σχεδὸν ὄλεσθαι. λέ(γοντα γὰρ) αὐτόν, προσήμειν (ἄδοντα) καὶ καθαρῖζον(τα τὸν π)αῖδα μὴ μόνον etc.

57 Philodemus de musica p. 8 ed. Kemke. (τὸ) δὲ κα(λῶς καὶ) 5 χρησίμως κινεῖσθαι τε καὶ ἡρεμεῖν τῷ σώματι τῆς (γυ)μναστικῆς, καὶ τὰς ἐπὶ τούτων τεταγμένας αἰσθησεις κριτικὰς ποιεῖν· ὑπὸ δὲ τῆς γραφικῆς τὴν ὄψιν διδάσκεσθαι καλῶς κρίνειν πολλὰ τῶν ὁρατῶν· τῆς δὲ μουσικῆς τὸ μὲν ἀναγκαῖον ἦ(ττον) τούτων ἔχειν (δοκού-σης) etc.

10 58 Philodemus de musica p. 8 Kemke (refert Diogenis Baby- lonii de musica opiniones). τὰ κατὰ τὰς ὀργὰς καὶ τὰ μ(ε)θ' (ἡ)δο- νῆς καὶ (λύ)πης ἐντυγχάνοντα κοινῶς, ἐ)πειδὴ τῶν οἰκείων δ(ιαθέσ)εων οὐκ ἔξωθεν ἀλλ' ἐ(ν) ἡμῖν ἔχομεν τὰς αἰτίας· (τῶν) δὲ κοινῶν εἶναι 15 τι καὶ (τὴν) μουσικὴν· πάντας γὰρ Ἑλληνας τε καὶ βαρβάρου(ς αὐ)τῆ ἠρησθαι καὶ κατὰ (πᾶ)σαν, ὡς εἰπεῖν, ἡλικίαν· (ἤδη) γὰρ πρὸ τοῦ λογισμοῦ ἔ(χειν) καὶ σύνεσιν ἄπτεσθαι(ι τὴν) μουσικὴν δύναμιν (παι- δικῆς) ἡστινος (οὖν) ψυχῆς) etc.

59 Philodemus de musica p. 9 Kemke. νόμον θε(ῖ)σιν, πά(ν- 20 τας) αὐτῆ ἠρησ(θα)ι καὶ μη(θέν)α (καιν)οτομεῖν, τὴν δὲ ν(ῦν ἐπι)ο- λ(ά)ξουσιν διάθεσιν ἀπ' (αὐτῆς) ἀφεστηκέναι. κα(ὶ τοὺς) δεῖθυραμ- βικὸς δὲ τρόπ(ο)υς εἰ τις συγκρίναι, τὸν τε κατὰ Πίνδαρον καὶ τὸν κατὰ Φιλόξενον, μεγάλην εὐρεθῆσέσθαι τὴν διαφορὰν τῶν ἐπιφαινο- μένων ἡθῶν, τὸν δ' αὐτὸν εἶναι λόγον καὶ περὶ τῶν ἄλλων τρόπων (ὀπολ)ων δὴ τινων. v. 20 χρῶμα.

25 60 Philodemus de musica p. 10 Kemke. -χρόνον, καταρξαμέ(νων) τῶν Μαντινέων τε καὶ Λα(κε)δαιμονίων (καὶ Πελ)λα(ν)έων· παρὰ τούτοις γὰρ κα(ὶ πρ)ώτοις καὶ μάλιστα τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιμέ(λειαν) γενέσθαι τῶν τοι(ούτων) ἐπιτηδευμάτων (καὶ τῆς) ἄλλης μουσικῆς.

ibidem. τοιαύτης δ' οὖν (γενομ)ένης ἀγωγῆς καὶ (συνα)θροῖζο- 30 μένης πολ(λῆς καὶ) γενναίας σπου(δῆς οὐτ)ως ὥστε καὶ οἰκει(ωθῆ)ναί τε καὶ ἄψασθαι . . . εως τὴν τοιαύτην (ἀγωγῆ)ν, οὐκέτι καταλείπει χώρον τοῖς ἐναντιωθε(ῖ)σιν, οὐχ ὑπάρξειν τὸ παραδεξόμενον (ἔνε)κα τῶν ἔθῶν τε (καὶ θε)μάτων etc.

61 Philodemus de musica p. 11 Kemke. συ(νωμολο)γηκέναι δ' 35 αὐτῷ, τὰ μὲν αὐτο)φνοῦς αἰσθησεως δε(ῖσ)θαι, τὰ δ' ἐπιστημονικῆς, τὰ (θ)εσμὰ μὲν καὶ τὰ (ψ)υχρὰ τ(ῆς αὐ)τοφνοῦς, τὸ δ' ἡρμοσμέν(ον) καὶ ἀνάρμοστον τῆς ἐπ(ιστη)μονικῆς· (ἐ)τέραν δὲ τῆ (τοι)αύτη συ(ν-

2 λέγοντα Brinckmann. 4 initium suppl. Gomp. 8 ἦττον supplevi. 11 Irae et voluptatis et aegritudinis sensus omnium hominum communis item- que musica ad omnes pertinet. 23 λόγον scripsi, τ. οπον pag. 24 ὀποίων δὴ τινων scripsi. 31 fortasse: φύσεως. 32 an ταῖς ἐναντιώσεσιν?

ε)ξενυμένη(ν κα)λ παρακολουθοῦσαν ὡς (ἐπι τ)ὸ πολὺ, δι' ἧς δεχόμεθα (τὴν π)αρεπομένην [ἡδον(ήν)] ἐκ(ά)στῳ τῶν αἰσθητῶν (ἡδον)ήν τε (καὶ λύ)πην, οὔσαν (οὐ πᾶσι) τὴν αὐτήν. οὗ γὰρ ἂν (ἀνα)μειχθῶσιν δύο αἰσθήσεις, (περὶ) μὲν τὸ ὑπο(κ)εῖ(μ)ενον συμ(φ)ωνεῖ(ν), οἶον ὅτι . . ηγον ἢ α(ὑστ)ηρόν, περὶ δὲ τὴν (π)αρεπ(ομέν)ην ἡδονήν (τ)ε καὶ λ(ύ)πην) 6 διαφωνεῖν (ἐν)α(ργῶς).

Contra haec disputat Philodemus lib. IV p. 62 sq. Kemke: κατὰ ποι(ον) τὸ ὑ(πὸ ἄλ)λ(η)ς δυνάμεως περὶ τὴν αἰσθησιν καταλαμβάνεσθ(α)ι τὰς ποιότητας ἃν ἀντιλαμβάνονται, καὶ τὰς ἡδ(ον)ῆς καὶ ὀχλήσεις τὰς (ἀ)π' αὐτῶν, τῆς μὲν αὐτοφουῶς, τῆς δ' ἐπιστημονι(κῆ)ς· 10 ὑ(πὸ γ)άρ αὐτοφουῶς καὶ (ἀλ)όγον κρείνεται(ε) δυνάμεως ἢ ποι(ο)ότης αὐτῆ κ(αθ' αὐτήν· ὑπὸ δ' ἐπ)ιστημονι(κῆ)ς τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀπ' ἐκείνου μᾶλλον; ο(ὗ μα)χόμενον τ(οῖς ἐνα)ργέσι(ν καὶ διε)ψυσμέν(ον προ)χειρότα(τα; κατὰ λόγον δ(ὲ) καὶ τὸ (ἐπι τούτῳ ὅμοι)ου, ὃ φησιν ἐναρ(γ)ῆς εἶνα(ι, εἴλη)πται· <αἰ> παραπ(λή)σιοι γὰρ(ρ) αἰσθ(ή)σεις κατὰ τ(ῆ)ν 15 διάθ(ε)σιν οὐ(χ) ὅτι μὲν (αὐστ)ηρόν τὸ ὑ(ποκ)είμενον ὁμολογοῦσ(ιν, εἰ δ') ὀχληρῶς ἢ ἐπιτερῶς (ἐχ)ει διαφωνοῦσιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ποιοῦνται κρίσιν. καὶ ἐπὶ μὲν γε τούτῳ(ν) παρὰ τινὰς προδιαθέσεις ἐνδέχεται παραλλαττοῦσας συμβαίνειν ἐπαισθήσεις, ἐπὶ δὲ τῶν ἀκοῶν οὐδ' ἔστιν ὅπως διαφορὰ τις, ἀλλὰ πᾶσαι τὰς ὁμοίας τῶν ὁμ(οί)ων 20 μελῶν ἀντι(λήψ)εις ποιοῦνται καὶ τὰς ἡδονὰς παραπλησίους ἀπολαμβάνουσιν, ὥστε καὶ τῆς ἐνα(ρ)μονίου καὶ τῆς χρωματικῆς διαφέρονται (ο)ὐ κατὰ τὴν ἄλογον ἐπα(ίσ)θησιν ἀλλὰ κατὰ τὰς δό(ξας), οἱ μὲν, ὥσπερ οἱ τούτῳ (π)αραπλήσ(ιοι), τὴν μ(ὲν) φά(σκο)ντες εἶναι σεμνήν κα(ι γεν)ναίαν καὶ (ἀπ)λήν καὶ (καθ)αράν, τὴν (δ' ἔ)νανδρον (καὶ 25 φο)ρτικὴν κα(ι) ἀνελευθέρου. οἱ δὲ — οἱ δὲ — τὰ δ' ἀνά(λ)ο(γ)α καὶ ἐπὶ τῶν ῥυθμῶν (κ)α(ι) μελοποιῶν· καὶ (π)ρό(δηλό)ν ἐστιν ὡς ἡ μουσικῆ, κἂν (ἡ) πολυε(ι)δεστάτη κα(θ' ἅπαν) διαφορὰ ἄλ(ω) προσοῦσα (αὐ)τῆ, τῶν (ἡ)θῶν ἐ(μ)φ(ά)σεις οὐδέποτε (πο)ιήσε(ι οὐδ' ἄλλων | ἄλλως κατὰ τὴν διάθ(ε)σιν τὰς | ἀκοὰς κινήσει) ἔτε ἀπαρα(λ)λάκτου(ς 30 κ)αθεστῶσας. καὶ διὰ τοῦ(το) ζητῶν μουσικὸς τὴν τοιαύτην σύνεσιν, ἣ δυνήσεται διαγινώσκειν, αἱ ποῖα τῶν αἰσθήσεων πῶς διατεθήσονται, τῶν ἀνυπάρκτων ἐπιστήμην ζητεῖ καὶ τ(ὰ) πρὸς τοῦτο κενῶς παραδίδωσιν.

62 Philodemus de musica p. 12 Kemke. (δύνασθαι γὰρ τὴν μου- 35 σικὴν ἀκλειητον ψυχὴν καὶ ἡσυχάζουσαν ἐγείρειν καὶ ἄγ)ειν εἰς τοιαύτην διάθ(εσιν οἶ)αν αὐτῆ κινήθῆναι (κατὰ φύ)σιν ἐστὶν ὑπὸ τῆς

1 δεχόμεθα scripsi, ΛΟΚΟΜΕΝ pap. 2 ἡδονήν seclusi, errore bis scriptum. 3 οὐ πᾶσι supplevi. || ΟΥΠΤΑΡΑΝ . . . ΜΕΙΧΘΕΙCΑΙ pap. 4 fortasse: πικρόν. 6 ἐναργῶς addidi. 8 A. O pap. 11 ΕΤΗC pap. 12 ΑΥΤΗC pap. 16 ΝΗΡΟΝ pap. 36 ΤΙΝ pap. 37 διάθ(εσιν) contra sententiam

προ(σηκου)σης μελωδίας· ἐπει ο(ὐ πάν)τες ὁμοίως κινήθησ(ονται) πρὸς τῆς αὐτῆς· ἢ τοῦ(ναντι)ον ἐξ ἀττούσης τε καὶ (φερο)μένης πρὸς (ὄ, τ)ι δὴ (πρα)ῦνεν τε καὶ εἰς ἡρεμ(ιαν) κα)θ(ισ)τάνεν ἢ μετακε(ινεῖν) καὶ ἀποστρέφειν πρὸς(ἄλ)λην ὁρμὴν ἀπ' ἄλλη(ς ἢ τὴν) ὑπάρχουσαν
5 ἄρειν δι(ιά)θεισιν) εἰς αὔξησιν ἢ ἐλάττ(ωσιν).

idem lib. IV p. 65 Kemke. ἐπειδήπερ οὐδὲν μέλος καθὼς μέλος, ἄλογον ὑπάρχον, ψυχὴν οὐτ' ἐξ ἀκείνητου καὶ ἡσυχάζουσ(ης) ἐ(γ)έλρει καὶ ἄρει πρὸς τὴν κατ(ὰ φ)ύσιν ἐν ἡ(θ)ει διάθεισιν, οὐτ' ἐξ ἀ(τ)τούσης καὶ φερομένης π(ρὸς ὅ)τι δῆποτε πρα(ῦ)νει καὶ εἰς ἡρεμίαν καθίστησιν,
10 οὐδ' ἀπ' ἄλλης ὁρμῆς ἐπ' ἄλλην ἀποστρέφ(ειν) οἷόν (τ' ἐστ)ιν οὐδὲ τὴν ὑπάρχου(σα)ν διάθεισιν εἰς αὔξησιν ἄρειν καὶ ἐλάττωσιν.

63 Philodemus de musica p. 12 Kemke. καθόλου μὲν
πᾶσαν μουσικὴν (post duos versus) δε εἰ μιμητικὸν . . . etc.

idem lib. IV p. 65. οὐδὲ γὰρ μιμητικὸν ἢ μουσική, καθάπερ
15 τινὲς ὄνειρ(ώ)τ(ου)σιν, οὐδ', (ὡς ο)ὔτος, ὁμ(οι)ό(τ)η(τα)ς ἡθῶν οὐ μιμητικὰς μὲ(ν ἔ)χει, πάντως δὲ πάσα(ς τῶν ἡ)θῶν ποιότητος ἐπ(ι-φρα)ίνε(ι) τοιαύτας ἑναρ(γῶ)ς, τ(ὸ) μεγα(λ)οπρεπῆς καὶ ταπεινὸν καὶ ἀνδρῶδες καὶ ἀνανδρον καὶ κ(ό)σμιον καὶ θρασύ, μ(ᾶ)λλον ἢπερ ἢ μαγειρικῆ. (δι)όπερ οὐδὲ καθ' αὐτὰς ἔ(χου)σι διαφόρως οὐδὲ κατὰ
20 τὴν (ἄ)λλήλαις μεῖξιν· οὐδὲ τὰς ἐναντίας ἀλλήλαις διαθέσεις, ὅσον ἐπὶ τοί(ς) πρὸς ἀκοὴν ἐπαισθημάσιν (δι' ἄρ)μ(ο)ν(ι)ῶν ἔστιν δημι-ο(υ)ργ(εῖν). ἃ δὲ λέγει πρὸς | ασθαὶ κίνησιν || (ἐν) ἄλλω τόπῳ κατοψ(όμε)θα.

64 Philodemus de musica p. 12 Kemke. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ μα-
25 κρότερα μὲν εἴρηκε καὶ μάλιστα περ(ι τ)ῆς πρὸς τὸ δαιμόνιον μουσικῆς, οὐκ ἀποδεικτικῶς ἀλλ' ἱστορικῶς καὶ ἐξηγητικῶς, ἀρκέσει δὲ τὴν συγκεκριαλαίωσιν ἐπιτεμεῖν. καὶ τ(ῆ)ν ἔννομόν τε καὶ σ(π)ου(δα)ζο-μ)ένην μουσικὴν πρῶ(τα) μὲν φησιν ἔνεκα τῆς πρὸς τὸ θεῖον συν-ταχθῆναι τειμῆς, ἔπειτα τῆς τῶν ἐλευθέρων παιδείας· ὅτι δὲ πρὸς
30 τ(ὸ) θε(ῖον), καὶ αὐτὰ σημαίνειν τὰ ὀνόματα, τό τε θεωρεῖν (καὶ τὸ)ν θεατῆρ (καὶ τὸ) θεάτρον.

Idem lib. IV p. 66. περὶ τοίνυν τῆς διὰ τ(ῶν μου)σικῶν (τ)οῦ θεῖου τει(μῆς εἴρ)ηται μὲν ἀντάρκως καὶ πρότερον — — — διόπερ οὐδ(ὲ) συνάγετα(ι) τὸ τοῖς κατὰ μέρος αὐτὴν χρησιμεύειν, ἀλλ' εἶπερ
35 ἄρα (τ)ῶ(ι) δημοσίῳ· καὶ τούτῳ δ' οὔτε πᾶν εἶδος αὐτῆς οὔτε ὅσον ποτὲ παρ(αλαμ)βάνεται διαπεποι(κι)μέν(ο)ν, ἀ(λ)λὰ (ὀ)πό(σον) λι(τό)τερον· καὶ οὐχ ὑπὸ πάντω(ν ἄλλ') ὑπὸ τινῶν Ἑλλήν(ων κα)ὶ κατὰ ἐνόους καιροῦς καὶ (τό γε) νῦν διὰ μισθωτῶ(ν ἀνθρ)ώπῳ(ν). — — —

ἀλλὰ δὴ καὶ πάσαι τῶν γ' Ὀλυμπίων ἢ πλείστη δ(ύ)σις οὐ(χι) τῶ(ν)
 μελῶν κα(ι) τ(ῶ)ν κ(ρ)ούσεων (ἦν, οὐδὲ) τοῦ θεωρε(ί)ν (καὶ τ)οῦ
 θ(εατοῦ) κα(ι) τοῦ θ(εάτ)ρο(ν)· καί(τοι) ὠνομάσθαι (φ)ῆσει(εν) ἄν
 τις καὶ ἀπὸ τοῦ θεῖν τὸ θεωρεῖν καὶ τὸν θεατὴν (κ)αὶ τὸ θέατρο(ν)·
 οὐ γὰρ ἐπικοινωνεῖ τὸ θεῖον αὐτοῖς μᾶλλον ἢ τὸ θεῖν· καὶ τὰ θεά- 5
 ματα συνάγεσθαι τῆς τιμῆς ἔνεκα πα(ρ)ειλη(φ)θαι τῶν θεῶν, ἀλλ' οὐ
 τὴν μουσικὴν, ἀκουστήν γ' ὑπάρχουσαν· μᾶλλον δ' ἀπὸ τοῦ ταῖς ὕψει(ν)
 ὄραν καὶ τῇ διανοίᾳ προσηγορεῦσθαι ταῦτα.

65 Philodemus de musica p. 67 Kemke. ἐπεὶ δὲ ἀποχρώντως καὶ
 περὶ τοῦ διὰ μουσικῆς παιδεύεσθαι λέλεκται, περὶ τῶν ἐ(γ)κωμίων 10
 αὐτὰ ταῦτ' εἶπωμεν, ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν ποιημάτων ἐγίνετο, ἀλλ' οὐχ
 ὑπὸ τῶν κατὰ μουσικὴν τὴν νῦν ξεταζομένην. — — εἰς δὲ τοὺς
 γάμους καὶ μάγειροι καὶ δημοιο(υρ)γοὶ παραλαμβάνονται, καὶ τὰ ποι-
 ῆματ' ἐστίν, οὐχ ἡ μουσικὴ, τὰ τὴν εἰρημένην ὑπ' αὐτοῦ παρε-
 χόμενα χρεῖαν ἐν τοῖς ὑμεναί(οι)ς· καὶ βραχεῖά τις ἀπαρχὴ τοῦ 15
 γένους ἐγίνετο καὶ παρὰ τισίν, ἀλλ' οὐχ ἅπασιν, καὶ τοῖς γαμοῦσιν,
 οὐ(χι) καὶ τοῖς ἄλλ(λ)οις, εἰ δὴ καὶ γάμος ἀπλῶς ἀγαθὸν ἄν λέγοιτο.
 — — καὶ μὴν (τύ) γε ἐρωτικὸν πάθ(ο)ς οὐθ' ὅσιον ἀλλ(ἀ — —
 — εἰ)ρη(τ)αι δὲ καὶ ὑπὸ τούτου ταρα(χ)ῶδες ὑπάρ(χ)ειν· οὐθ' ἂ
 γίνε(σ)θαί φησι, διὰ μουσικῆς συν(τ)ελεῖτ' ἀλλ' ὑπὸ τῶν ποιημά- 20
 (τ)ων, οὔτε βοηθεῖται διὰ (μ)ουσικῆς καὶ ποιητικῆς ἔρωτος (ἀ)λλ' ὑπὸ
 τῶν πλείστων κα(ι) (τ)οῖς πλείστοις ἐκκάεται. κα(ι) τ(ῶ)ν γίνεσθαι
 δ' ἐν τοῖς ἐρωτι(κ)οῖς ὑπὸ τούτου λεγόμενα παρίστησιν ἐκάτε-
 ρον, ἐφιστα(μ)ένου δὲ λ(όγ)ο(ν) καὶ παντάπασι. καὶ τοὺς θ(ρῆ)νοὺς
 μέντοι ποι(ή)ματ' εἶναι συμβέ(β)ηκε καὶ τοῖς ὄλοις οὐ(δ)ὲν ἰατρεύειν 25
 τῆς λύπης, ἀλλ' ἐνλοτε καὶ ἐπίσχει(ν), τὰ πολλὰ δὲ ἐπιτελεῖν, καὶ δὴ
 (π)ρὸς τοῦτο τῶν (γ)ραφόν(τ)ων ἀμ(ιλ)λωμένων, εὐ(πάθ)ειαν δὲ καὶ
 εὐσχημοσύνην ἐκ (τ)ού(τ)ων μὴ πα(ρ)α(κ)ολουθ(ε)ῖν, ἀ(λλ)ὰ τ(οῦ)ναν-
 τίον, εἰς ὑπερ(β)ολὴν ἐκκαλουμένων, (μ)ουσικῆς (ἦθ)ο(ς) οὐδ' ἐπιδεχο-
 μένης. 30

66 Philodemus de musica p. 14 Kemke. νόμο)υς, τόν τε περὶ
 τὰς πο(λεμικὰς) ἐνεργείας καὶ τὸν (περὶ τὰς) γυμναστικὰς καὶ ἀ(θλη-
 τικ)ὰς τὸ μὲν παλαιὸ(ν) ἐπὶ π)λεῖον, νῦν δ' ἐπ' ἔλαττο(ν. κοι)νῇ μὲν
 γὰρ πρὸς τὰς πο(λεμικὰς) τοῖς ἐν τῇ σάλπιγγι) καὶ νῦν τὸ πολὺ
 πληθός (τῶν Ἑ)λλήνων χρῆσθαι, τι(νὰς) δὲ καὶ τ(ῶ)ν διὰ τῶν αὐ(λ)ῶν· 35
 πρὸς δὲ τὰς ἀθλήσεις (καὶ) τῇ σάλπιγγι σημαί(ν)ειν τ)ὸν πολεμικὸν
 νόμ(ον, ὄντι)ν' (ἄν) ἔχασιν, ἐπὶ τὸ (πολύ· ἐν) τοῖς δὲ πεντάθλοις (ἐς
 τ)ὴν ἄλσιν καὶ τὸν δι(αυλο)ν αὐλῶ πεποιῆσθαι || (καὶ πρ)ὸς τῆ(ν) χει-

26 pro καὶ priore exspecto μὲν. 29 ὑπερβολὴν Brinckmann, ὑπερπάθειαν
 Acad. || ἦθος scripsi, . . ε rap. 35 αὐτῶν rap.

ρονομίαν (δὲ ἀλλεῖσθαι) τὸ ὁμώνυμον (μέλος. Ἀργεῖο)υς δὲ καὶ πρὸς τὴν πάλην (προσ)άγειν τὸν ἀν(λόν).

Idem lib. IV p. 69. ἀλ(λ)ὰ μὴν ἱκανὰ (καὶ περὶ τῆ(ς) πρὸς το(ύς) πολέ(μους) συνεργ(γ)ίας π(ρ)ο(γέ)γραπτα(ι· — — τὸ (δ)ὲ τῶν ἀθλημά(τ)ων γέ(ν)ος οὔθ' ὑπὸ πά(ν)των ἐπα(σκει)ται, κοιν(ή)ν (δ') ἡμεῖς (ἐπι)ζητοῦμεν εὐχρηστίαν (κα)ὶ καθ' ἕκαστον (ex sequentibus nihil de Diogenis sententiis colligi potest).

67 Philodemus de musica p. 14 Kemke. προσήχθ(αι) δὲ τὴν μουσικὴν καὶ πρὸς τὰς χορικὰς (ὀρχή)σεις τῶν τε γυμνοπαι(δικ)ῶν καὶ τῶν ἐνόπλων τούτων δραματικῶν, τραγικῆς καὶ σατυρικῆς καὶ κωμικῆς. τὴν μὲν οὖν καλλι(στην) τούτων τὴν τραγικὴν ἐκ)ατέρων . . . | τῆ)ν δὲ σατυρικὴν.

Idem lib. IV p. 70. καὶ διότι περιηρημέ(ν)ης (τ)ῆς ὀρχήσεως ἐκ τῶν δραμάτων οὐδὲν ἔχομεν ἔλαττον, ἐπειδήπερ ο(ὐ)δὲν ἦν ἐν οὐδε-
15 μῖα πρὸς τὸ καλὸν καὶ γενναῖον συνέργημα. ταῖς δὲ θηλείαις εἰ καὶ τὰ π(ο)ήματα κα(τ)ὰ τὸ συνέχον ἐποίηθη, τοσοῦτον ἀ(π)έχω τοῦ χρήσιμόν τι ν(ο)μῶν περ(ι)γίνεσθαι διὰ μουσικῆς πρὸς γενναιότητα κ(α)ὶ σωφροσύνην καὶ εὐταξίαν, ὥστε κα(ὶ) λείαν ἐπισφαλὲς πελθوما(ι) καὶ ὑποπτον τὸ δ(ί)δαγ(μ)α, (μ)ή ποτε πολλὴν ἀφορμὴν διδῶ πρὸς ἀκο-
20 λασία(ν) καὶ (ἀ)ταξίαν (β)ακχεύουσα(ν), ὧν ὑπομνήσω που προβαίνων.

68 Philodemus de musica p. 15 Kemke. τὰ μαντευόμενα τῶν οἰκείων ἄνωθεν (ἔχειν) φύσει τὸ μέλος κ(ι)νητικόν τι καὶ παραστα-
(τικόν) πρὸς τὰς πράξεις, (καὶ μ)εμυθεῦσθαι γ' Ὀρ(φεί)α θ(έ)λ(ξ)αι τὰς πέτρας, κ(ι)νεῖν δὲ ο(ὐ)κ ἐκε(ν)ας ἀλλὰ (τοὺς) πο)νοῦντας παρίστα(σθαι)
25 δ)ιὸ καὶ Πτολεμαῖον (κε)λεῦσαι τοῖς ἀδυνατοῦ(σιν) καθελκῦσα(ι) κέλευ(σμα) π)ροσαυλεῖν Ἰσμηνί(αν).

Idem lib. IV p. 70. νῦν) δὲ (μ)εταβάς λέγω διό(τι) τῶν σ)υνηγμένων ὑπὸ Διο(γέ)νο)υ(ς) τὸ ἄ)νωθεν (ἀ)εἰ (τὸ) μέλος ἔχειν τι κινη-
τικόν καὶ π)α(ρ)αστατικόν πρ(ὸ)ς (τὰς) πράξεις, (ε)ἰ μὲν ὑπὸ τῆ(ς)
30 πρ)ου)οίας εἰσῆχθ(αι) φη(σι) τού(του) χά(ρ)ιν, οὐκ ε(ὔ)κα(ι)ρόν) ἐστίν) ἐξετάζειν, εἰ δ', ὡς τὸ πῦρ φύ(σ)ει καυστικόν τῶ φύσιν ἔχειν καυστι-
κὴν πρ(ο)σαγο(ρεῦ)όμεν, οὕτω κα(ὶ) τὸ μέλος ἀξιό(ς), (ν)α(ὶ) μ(ὰ) Δία μ(έ)γα ψεύδετα(ι). — — — πρὸς δ' οὖν τὴν ὑπό(νο)ιαν τὴν οὕτω κωφὴν (ἔ)οικεν ἐπεσπάσθαι τὸ τοῖς ἐλα(ύ)νουσιν ἐν ταῖς ναυσὶν καὶ
35 τοῖς θερίζουσιν πάλαι καὶ τὸν οἶνον ἐργαζομένους καὶ πολλοῖς ἄλλοις τῶν ἐπίπο(ν)α συν(τ)ελού(ν)των ἔργα τῶν ὀργάνων τινα παρα(ξ)ε)υ(γ)νύειν· ὃ καὶ Πτολεμαῖο(ν) οὐ(τ)ο(ς) γράφει πεποιηκέναι το(ῖς) καθ(έ)λ-
κουσιν. — — — (κ)ἄ(ν) τὸν Ὀρ(φεί)α (μ)ὴ δ)ιὰ (τ)ῆ(ν) ἐξο)χὴν τῆς

10 desideratur καὶ τῶν pro τούτων.

23 γ' scripsi, τ' pap.

30 δια-

νοίας Kemke.

ἐμ(μ)ελ(είας ὑπ)ακ(ού)ωμεν μεμυθ(ε)ῦσθ(αι) κα(λ) τοῦ(ς) λ(ι)θ(ο)υ(ς) κα(λ) (τὰ δένδ)ρα θ(έλ)γειν, ὡς κα(λ) ν(ῦν) ἡμεῖς) εἰώθαμεν ὑπε(ρ)βο(λικῶς) λέγειν, ἀλλὰ τοῖς τριηρα(ύ)λαις, ὥσπερ ὁ Στωϊκός, ἀνα(λόγ)ως (ἐ)φ(ε)στιῶτα ποιῶμεν (οἰ)κοδόμοις, διὰ ταῦτα φήσομεν, (οὐ δι)ὰ τὰ τοῦτου ληρῆ(μα)τα. 5

69 Philodemus de musica p. 15 ed. Kemke. (οὐ) μόνον δὲ τὰς ψυχὰς (διατιθ)έναι πως, ἀλλὰ κα(λ) τὰ σώμ)ατα. παιδὸς γοῦν α(ύλ)-οῦντος (κ)αί τι μέλος μουσικὸν (διαπεραίνοντος) τὸ πρόσω(πον) etc.

Idem lib. IV p. 72. χάριεν δ(ἐ) τ(ὸ) μῆ μόν(ου) φάνα(ι) τ(ὰς) ψυχὰς διατιθέ(ν)αι πως τὸ μέλος <ἀλλὰ> κα(λ) τὰ σώματα, καθάπερ προ(σ)-10 επιτε(ί)νοντα — — διὸ κα(λ) (πρότερον μὲν) ἐχ(ρῆν) τὸ σῶ(μ)α δι(α)τεθει(μ)ένον ἐπιδειξάντα τὸ πα(ρα)δοξ(ό)τερον ἐπιφέρειν „οὐ μόνον δὲ τὸ σῶμα“ λέγοντ' „(ἀλ)λὰ κα(λ) τὴν ψυχὴν πως δι(α)τίθησιν.“ οὐ μὴν ἀλλὰ θαύματος ἄξιον, πῶς ἐξ οὗ λέ(γ)ει δείκνυται τὸ κα(λ) τὰ σώματα. τὸ γὰρ (π)ρόσωπον τῶ(ι) ἐ)σηματισ(μ)ένωι τὸ τῶν ἄδ(όν)-15 των ἐ(κ)εῖνησε κα(λ) παρέστησε πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς ᾠδῆς, οὐ τὸ μέλος ἐκίνη(σ)εν τὸ σῶμα κα(λ) διέθηκέ πως, εἰ μὴ μέλος ἐ(σ)τίν ὁ σχηματισμός.

70 Philodemus de musica lib. IV p. 73 Kemke. τὸ δὲ τὸν ζω(γρ)άφον ἐπιτυχεῖν τῆς ὁ(μο)ιότητος, ὅτ' ἦσεν ὁ κ(ε)ι)θαρω(δ)ός, ὑπὸ 20 μὲν τοῦ μέλους τὴν ἐπιτυχίαν . ελ . ι ποι)εῖν, ἀλλὰ τῆ(ς) ψυχ)ῆς αὐτῆ ἐ(σ)τὶ μᾶλλον ἤπ(ε)ρ ἢ (τ)ῶ(ν) κ)αθελκόντων· ἰσχὺν γὰρ ἐμφα(ί)νει προσειληφότηας, ὅπερ ἐστὶν σω(μ)ατικόν· ὥστ' ἐχρῆν ἐνηλλα(α)χένας κα(λ) διὰ μ(ἐ)ν τοῦ ζ(ω)γράφου τὸ τὴν ψυχὴν (κ)ι)ν(εῖ)σθ(αι) προσβιβάξειν, διὰ δὲ τῶ(ν) καθελκόντων τὸ κα(λ) τὰ) σώματα. ἄλλως δ' ἐπεξήτησεν 25 ἄν τις ὑ(π)ερηδέως, τί τῆς ᾠδῆς σ(υ)μβαλλομένης ὁμοι(ο)ν ἐγραψεν, ἀ(δ)υνατῶν πρότερον· οὐ γὰρ δὴ κα(λ) τεχνικωτέροισ (γε) ποιεῖν τὸ (μ)έλος ἐ(ν)ὸμι(σε)ν, ἢ μακάριο(ς) ἦν (τ)ῆς σ(υ)ν)έσεως.

71 Philodemus de musica lib. IV p. 74 Kemke. ὁ δ' ἐπά(γ)ει τοῖς (θ)αύ(μ)ασιν τούτοις ἄλλα τέρατα, κινητικὸν λέγ(ων) μᾶ(λλ)ον 30 εἶναι τῆς (λ)ογι(στι)κῆς (διαν)οίας (τὸ ἄδόμενον ἢ τὸ ψιλὸν πόη)μα· κα(λ) τὸ μόνον τὸ τοῦ Κρῆξου πόημα καίπερ οὐκ ὄν ἀνάρμοστον πολὺ σεμνότερον φαίνε(σθαι) τ(οῦ) μέλο(υ)ς προστεθέντος, κα(λ) τοὺς ὕμνους τοὺς ἐν Ἐφέσω(ι) κα(λ) τοὺς) ὑπ(ὸ) τ(ῶ)ν ἐν Λακεδαιμόν(ι) χορῶν ἄδ(ο)μένους μηδ(ἐν) π)οήσειν παραπλήσιον ἀφαιρεθέντ(ο)ς, ἀπο-35 (χρ)ῆν ἐ(ν)όμισεν πρὸς ἀπόδειξιν τ(οῦ) μᾶλλον κινεῖν, οὐθέν (ὑ)ο-λογισάμενος ὅτι (ῥ)αδίως πρὸς αὐτὸν ὁ μὲν ἐρεῖ μηδὲ ἐν πρὸς

4 διὰ ταῦτα: scil. τῶ ἀνεμμένους ἐπὶ τὸν πόνον γίνεσθαι κα(λ) κούφωτερον πονεῖν τῇ παραμείξει τῆς ἠδονῆς. 7 πως scripsi, πρὸς pap. 15 τῶ ἐσηματισμένω scripsi, το. | σχηματισ . ενως pap. 21 fortasse: δοκεῖ.

σεμνότητα καὶ λογιστικὴν ἔ(μ)φασιν ποι(εῖ)ν τὸ μέλος δ(ι)αφορώτε(ρ)ον, ἀλλὰ τέρψιν ἀκοῆς προστι(θ)έναι μόνον, ὃ δὲ διὰ (τῆ)ν (π)ρ(ο)σπο-
λαμβα(νομέν)ην τιμὴν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν, ο(ὐ) δι(ὰ) τὸ μέ-
λο(ς ἐμ)φαίνεσθαι τῆ(ν) κα(τ)αλλ(α)γῆν, ὃ (δὲ τ)άχ(α καὶ) τοῦτο (μ)ὲν
5 γίνεσθαι, (τὴν δ)ὲ διά(νο)ιαν τοῦ ποιή(ματ)ος ἀδο(μ)ένου καὶ προσ-
(κιρ)νᾶσθαι . .

72 Philodemus de musica lib. IV p. 75 Kemke. τὸ δ' ὑπὸ τῶν
. . . αἰων (τετι)μῆσθαι τὴν (μου)σικὴν ἰδ(ι)ώτη μὲν καὶ ἀπαιδευτῶ
τ)εκμηρίο(ν ἢ) εἰσθαι(ι τῆς εὐχ)ρηστίας συ(γγ)νωσ(τόν, πε)παιδευμέ(ν)ω
10 δὲ (καὶ μ)ἄλλον ἔτι φι(λ)οσόφ(ω μέγ') ἂν ὄνειδος (εἶη). ἐπ(εῖ)
καὶ μαντι(κῆ), ὑπὸ τῶν Στωϊ(κῶν ἀξιουμ)έν(η) τιμ(ῆς, καὶ μ)ύρια
ἄλ(λα) τ(ῶν) μῆδὲν ἀ(γα)θὸν πα(ρα)σκ(ενα)ζόντων, (Ξ)νια δὲ (κα)ὶ
παμπόν(η)ρα (προ)ελη(λε)γμένα κα(ὶ φιλο)σοφία (μ)ῆ τιμῶμ(ενα)??
omitto tres versus. τοῦ)ναντι(ον δ)ὲ ὡς πλειστ(η)ς ἢ (μο)υσική, μέχρ(ι
15 τῶν συμπο(σί)ων προβαίνουσα. τῶ δ(ὲ) καὶ μαινομένους ἀεὶ το(ὐ)ς
πολλοὺς νομίζοντ(ι) καὶ παντελῶς οὐκ ἔξεστι ἐπὶ τὰ(ς) κρίσεις κατα-
φεύγειν αὐτῶν, τοῖς δὲ καταφεύ(γουσι)ν οὐδὲν ἦττον αὐτὴν ἀποδοκι-
μαστέον, τὴν μουσικὴν, (δ)ιὰ τὴν (τ)ῶν ὕστ(ερον) (ἀ)μέλ(ει)αν.

p. 76, 25. τὸ γὰρ λε(λέχθαι ἀ)πὸ Μουσ(ῶν) μουσι(κῆν, αἶς)
20 πᾶσα(ν π)αιδεί(αν καὶ τέχνα)ς ὅσας ἀ(να)φέρουσιν (post duos versus):
καὶ (π)ᾶσιν ἀναγκ(αία)ν εἶνα(ι λ)αβεῖν etc.

73 Philodemus de musica lib. IV p. 76 Kemke. ποιητῶν τι
βαρβ. . . αὶ θυμὸν ἀμ(βλ)ύνοντα καὶ „φωρὰν ἐν οἴνῳ“ καὶ „(γ)λυκὴν
τραγάλιον“ αὐτὴν εἶναι λεγόντων παρὰ τὰ δεῖπνα, τοῦτο μὲν φωνεῖ(ν)
25 ὡς ἐ(π)εγειρο(ύ)ν(τ)ων τινῶν μελῶν καὶ τὴν διάνοιαν ἐντε(ι)νόντων
πρὸς τὴν ὀμειλίαν καὶ τὴν ἀρμόττουσαν ἀναστροφῆν.

74 Philodemus de musica lib. IV p. 77 Kemke. τὸ το(ι)ννυ ὑπ(ὸ)
τῶν ἀρχαίων κα(ὶ) πρὸς ἀγωγήν παραλ(α)μ(β)άνεσθαι π(αι)δων εἰς
ὑποτύπ(ω)σιν ἀρετ(ῶν) τέτευχε λόγ(ο)ν (ἢ)δη πλὴν ἴσω(ς) τῆ(ς) ε)ὔσε-
30 βείας, πρὸς ἣν (ἢ)δέω(ς) ἂν ἠκούσαμεν (αὐτοῦ) τί(ν)ας (ὕ)πολήψεις
συμβαλλομέν(η) κατὰ γε τὸ μουσικὸν (εἶ)δος ὑποτ(υ)ποῖ. τῶ δ(ὲ) καὶ
πρὸς τὴν (τ)ῶν ἀνδρῶν, (ᾧ)στε καὶ τότε ἐνεργεῖν, πῶς οἱ κ(ω)μι(κοὶ)
μαρτ(υρ)οῦσι(ν) ἐ(πι)ζητῶ[ι]. τὸ γὰρ μεμουσῶσθ(αι) μόνον, (ἀ)πᾶ(ν-
δρωθῆ)ν(αι δὲ) μὴ λοιδο(ροῦσιν καὶ τ)ῶν (χ)ειροτου(ι)ῶν ἀπειρ(γου)-
35 σιν· ᾧν τὸ μὲν (ἐ)γ(εν)έσθ(αι), τὸ δὲ μῆδαμῶς πα(ιδ)ων ὑπαρχόντων
καὶ ν(έ)ω(ν δ)ύναται λέ(γ)εσθαι κ(ρίως) οὕτως· ε(ί)ς γὰρ δὴ τ(ὴν)
ἀνδρ(ά)σιν ἐ(σ)ομ(έν)ην ἀ(ρετ)ὴν προετυποῦντ(ο). τί γὰρ δεῖ λέγειν
ὑπὲρ τοῦ τὸν φιλόσοφον ὡ(ς) ἀξιοπιστ(οτ)έρ(ω)ν ἑαυτοῦ (τ)ὰς
φάσεις τ(ᾶ)ν (β)ωμολοχωτάτων ἀ(ποδ)εῖξεις νομίζειν; (post quinque

versus: κα)τακεκρίσ(θαι κ)αι πονηροὺς γεγυέν(αι) τοὺς τότε φιλι(ο)-
σό(φ)ου(ς και τ)οὺς ἄλλους ὄσους ἐκόλασαν.

75 Philodemus de musica lib. IV p. 78 Kemke. ὑπερβάντες δὴ
(τοιγα)ροῦν τὰ πε(ρι) τῆ(ς σ)ωφρο(σύ)νης (ε)ίρημένα κα(ι) τῆς (ἀν-
δρ)είας, ἐπειδὴ λόγου (τέτε)υχευ, ἐπὶ τὰ πε(ρι) τῶν ἐ(ρ)ώτων βαδι- 5
ξ(ω)μεν. προ(ῶ)τον μὲν δὴ τὸ κακοῦ και (με)γάλου τῆς ἐρωτικῆ(ς)
ὄρεξ(ε)ως οὔσης, ἦν γε (δ)ὴ νοοῦσι(ν οἱ Π)ανέλληνες, ἀρετὴν (ἐρ)ω-
τικὴν εἶναι νομί(ξει)ν (καταγ)έλαστον οὐ μετ(ρι)ως· ἐπ(ε)ιτ' αὖ τὸ
δοκεῖν μέλ(η συ)νεργεῖν πρὸς (ὀ)ρθή(ν) ἀν(ασ)τρ(ο)φήν ἐρωτ(ος), τῶν
μὲν (ἐ)μ φωνῆς (κ)ιμῆμων ποιότη(τ)ι μόνου, τοῦ δὲ λό(γ)ω τ) ᾧδιδά- 10
(σκ)οντι τὸ μ(ά)τιον (και) β(λα)βερόν κ(αι) ἀπ(λ)ήρ(ω)τ(ου τοῦ ἐκρί)-
πι(ξ)ομ(έν)ου και π(αροξυ)ομένο(ν) μέ(χρ)ι ἀνοί(ας πά)θους συνεργεῖ-
σθαι πεφυκότος deest unus versus: κ)αι (μ)ῆ (β)λέπειν ὄ(σον ἔδω)κεν
ἀφορμῆς εἰς (ἀ)ταξία(ν) και ἀκολασίαν· (quae secuntur, nondum recte
suppleta sunt).

15

76 Philodemus de musica lib. IV col. XIII p. 79 Kemke. πρὸς
δὲ τούτοις ὡς | δης μὲ(ν εἰ)κότως εἰ|πεος αν . . .
ἐλευθερ(. . .)νομ . . . | περιάπτει(ν ἔ)ρωτα | βούλεται κα(ι) Τιμόθε(ον) |
ἐ(νε)κα τῶν

col. XIV. εὐγενῶν πρεπῶδη, τὰ δ' ἔταιρῶν, οὐκ ἔστιν φύσει και 20
μὴ κατὰ διατάξεις κενάς· οὐδ' οὗτος ὑποδείγμα(τ)α παρέθηκε τοιού-
των, ἀλλὰ διανοημάτων· μόν(ο)ν (δὲ) φατικῶς συμπαρ(ε)συρε και τὸ
μ(ε)λος. οὐδὲ τοὺς νέους τοῖς μέλεσι διαφ(θε)ίροντας παρέδειξεν τὸν
Ἴβυκον και τὸν Ἀνακρέοντα και τοὺς ὁμοίους, ἀλλὰ τοῖς διανοήμασι·
και γὰρ ἄπερ Σαπ(φῶ) ὀνόματ' ἔλεγε, τούτοις ἔθρουπτεν, εἴπερ (ἄ)ρα· 25
μέλ(ος δ' ἄ)κόλουθον ὄν ποιότητι φωνῆς . . τ . . οὐ δύνατ' εἶ(ναι)
. δ(ι)ὰ (με)λῶ(ν) ὁμοίω(ς) ἀ(λ)λ' ὀνομάτω(ν) και διανοημ(ά)-
των ἀρέσκεσθαι και τοὺς ἐρω(μ)ένου(ς), εἰ θέλουσιν, ὁμολο(γ)ήσομεν,
τὸν δ' Ἀριστοφ(ά)ν(ην) τοὺς ἀρχαίους ἀποφ(αίνε)ιν ἐνεκκ(ασ)μένη
καθ(ά)περ οἱ παλαιοὶ τῆ φωνῆ χ(ρ)ῆ(σθ)αι και τοῖς ὀφθαλμοῖ(ς προ)- 30
αγωγέειν ἑαυτούς, (οὐ τοῖς) μέλεσιν· εἰ δὲ τούτοις (ἐλε)γεν, (κ)λαίειν
αὐτῶ προσ(λέγ)ομεν· ταῦτα γὰρ οὐτ' εἰς ἅ φησιν ὦ(σ)περ ἀδίστακτα
(ἐ)χων, ἐκκαλεῖθ' ὄσον ἐφ' αὐ(τοῖ)ς, οὔτε πρὸς συνουσίας (αἰσ)χρ(ᾶς)
και ἄνδρας και γυναῖ(κας) και νέους ὠραίους (εἰς γ)υναικισμὸν· οὔτε
γὰρ οὗτος οὔθ' οἱ κωμικοὶ (π)αρέδ(ε)ιξάν (τ)ι τῶν Ἀγάθωνο(ς) και 35
Ἀημοκρίτου τοιο(ῦ)τ(ο)ν, ἀλλὰ μόνον λέγουσ(ιν)· οὐ (δὲ) Νίκανδρος οὐδὲ
κ . . . τ)οῦτ(ο) παρέστησε δ(ι)ὰ τῶ(ν ἄλλ') ἐπ(λ)ά)νησεν εἴπερ ἄρα.

1 fortasse: ἢ λεγέτω πάντας δικαίως κατακεκρίσ(θαι) etc. 2 scil. comici.
12 Π. OM . . ΟΥ pap. 24 fortasse agitur de Aristoph. Thesm. 161sq.
25 & Περσαῖος Kemke, απερσαι . | . c pap. 29 Aristoph. Nub. 279 c. schol. 269
(Kemke).

Idem p. 16 Kemke. καὶ πρὸς (συνουσίας αἰσχροῦς) ἐκκαλεῖσθαι καὶ ἄνδρας καὶ γυναικας καὶ νέους ὠραίους) εἰς γυναιμισμὸν Ἀγάθωνος ἃ κατ(ηγοροῦσιν οἱ) κωμικοὶ καὶ | καὶ Δημοκρίτου. Νίκανδρον δὲ τὸν ἐπιδεικνύμε(νον |
 5 ἔργους διδάξ(αντα) ἀλλὰ καὶ

77 Philodemus de musica lib. IV p. 80 Kemke. καὶ μὴν οὐδὲ παραμυθεῖσθαι δύναται μουσικὴ τὰς ἐν ἔρωτι δυσπραξίας· λόγον γὰρ μόνον τὸ τοιοῦτον, ἀλλ' ἀνεπιβλήτους ποιεῖ περισπᾶσα καθάπερ ἀφροδίσ(ι)α καὶ μέθη· πηήματα δ' εἰ προαιρεῖται, διδόντω καὶ Φιλόξενον,
 10 εἰ τοῦτ' ἠνιττετο, μὴ τελέως ψεύδεσθαι, καθάπερ οὐδὲ Μένανδρον πο(ν)ηρ(όν) ὑπέκκανμα πολλο(ί)ς αὐτὴν λέγοντα τῷ διδόναι τινας ἀφορμάς.

Idem p. 16. ἀλλ' ἡ μουσικὴ δυνατὴ (ἐστὶν παραμυθεῖσθαι) τὰς ἐν ἔρωτι δυσπραξίας. paulo post Menandri versus videtur afferri.

78 Philodemus de musica p. 16 Kemke. (τῷ) δὲ τὸ μέλος συμβάλλε(σθ)αι πρὸς τὴν ἔρωτικὴν ἀρετὴν (λέγει προσηκόντως καὶ μί(α)ν τῶν Μουσῶν Ἐρατῶ ὠνομάσθαι).

Idem lib. IV p. 81. ἡ μέντοι γ' Ἐρατῶ ζητῶ πῶς τὸ συ(μ)βαλέσθ(α) τὴν ἰδίως (κ)αλουμένην μουσικὴν πρὸς τὴν ἔρωτικὴν ἀρετὴν ἐ(ρ)ρήθη δηλο(ῦσα) μ(ᾶ)λλον ἢ τὴν ποητικὴν ἢ βέλτιον ἔ(τι τὴν) φι(λο)σοφίαν· (ἅ)παντα γὰρ δὴ ταῖς (Μ)ούσαις ἀνατέθηται· καὶ τ(ὸ)αν ὑποβάλλειν, ἀ(λλ' ο)ὐ (τ)ὸ διαμάχεσθαι (πρὸς) τὸ πάθος.

79 Philodemus de musica p. 16 Kemke. ἔτι δὲ τοῦτ' ἀξι(οῖ) [scil. τὸ μέλος] συνεργεῖν καὶ πρὸς τὴν συμπο(τικὴν ἀρε)τήν· τοῦ γὰρ ἔρω(τος καὶ κα)θόλου τῶν ἔρωτικῶν . . . 29. οὐ)δ' εὐρεθῆ(ναι προε)πιδεστέραν) ἐλευθέρ(οις) ἄλλ(η)ν ἀνεσ(ιν) καὶ παιδεία(ν) τοῦ τὸν μὲν ἄσαι, τὸν δὲ κιθαρίζειν, τὸν δὲ χορεῦσαι. καὶ γὰρ εἰ μὴ τις ἐπιτηδεύοι, τὸν οἶνον ἐ(κ)αλεί(σθ)αι „πολύφρονά (περὶ μάλ' ἀεῖσαι) καὶ θ' ἀπαλὸν (γελάσαι καί)τ' ὀργήσασθαι“ (Od. ξ 464sq.). ταῦ(τα μὲν) ποι-
 30 εἶν etc.

Idem lib. IV p. 81. ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ πρὸς ἔρωτικὴν ἀρε(τ)ὴν οὐ φαίνεθ' ἡ μουσικὴ συνεργοῦσα, δῆλον ὡς οὐδὲ πρὸς ἦν φησιν ο(ι)κειάν αὐτῆς εἶναι τὴν συμποτικὴν καὶ τὰ συμπόσια κοινῶς· ἐγὼ δ' οὐτ' εἶναι τὴν καλουμένην συμποτικὴν ἀρετὴν — ἀλλ' οὐχὶ τὴν ὑπὸ
 35 τούτ(ω)ν πλασθησομένην — ἀπὸ φρονήσεως ἠγοῦμαι, τάχα δ' (ο)ὐδὲ πίπτουσαν εἰς φροῦ(μ)ους), οὐ(τ)ε συμποσίους ἔρωτας ἐναρμότ(ε)ιν ὡς ἂν ταραχῶδεις καὶ ἀτερπεῖς καὶ διαστατικοὺς τῶν συνόντων ὑπ(ἀ)ρχουτας. τὴν μέν(τοι μ)ουσικὴν οἰκειάν μὲν εἶ(ν)αι συμποσίων κα(ὶ) τὰ παρ' (Ὀμ)ήρῳ δεόντως ἐπ(ι)σεσημάνθ(η)αι δι[ο]δοῦς, ἔτι δ(ὲ) καὶ τὸ

δεῖν ἀνέσθαι καὶ (π)αίξειν ἐν αὐτοῖς, οὐ δῶσω τὸ (μ)ηδεμίαν εἶνα(ι) πρεπωδ(ε)στέραν ἐλευθέρ(οι)ς ἄνεσι(ν καὶ παιδιαν τοῦ τὸν (μὲν) ἄσαι, τὸ(ν) δὲ καθαρί(σ)αι, τ(ὸ)ν (δ)ὲ χορευσα(ι, τῶν δ') ἐρ(ώ)των πολλῶ ἀμείνους εἰ(ν)αι (τοὺς κ)ατὰ μουσικῆν τὴν ἐ(π') ἀκουσμάτων, οὐ τὴν ἀν(λ)ῶν. οὐχ ὁμο(λ)ογήσω δ' οὐδ' ἐκκαλεῖσθαι τὸ(ν) οἶνο(ν) ἐξ ἀ(ν)- 5 ἀγκης καὶ τοὺς φρ(ο)ν(ι)μοὺς ἅπαντα ποιεῖν, ὅσα φη(σίν) — — —
col. XVII. μὴ σκ(αι)ῶς ἀλλ' ἐμμελῶς ἀνασ(τ)ρ(ε)φεςθαι.

80 Philodemus de musica lib. IV p. 83 Kemke. κάκεινο δὲ χρη-
στ(ο)μαθῶς εἶρηται τὸ σαλνε(σθαι) μὲν καὶ τοὺς ἰδ(ι)ώτας ὑπὸ τῆς οἰκειότητος (scil. τῆς μουσικῆς πρὸς τὰ συμπόσια), παραλαμβάνειν (γ)έ 10
τοι καὶ ἀκροάματ' εἰς τὰ συμπόσι(α), διαπίπτειν δὲ τῷ μὴ τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Ἡσίοδον καὶ τοὺς ἄλλους π(ο)ητὰς τῶν μέτρων καὶ μελῶν· βελτίω γὰρ ἔστω τὰ χρώμενα συμπόσια τοῖς τούτων· μουσικῆ δὲ πῶς ἄμεινον χρῆ(τ)αι, ποιητὰς ἀλλ' οὐ μουσικ(ο)ὺς τοὺς γε τῶν μέτρων εἰσ(ά)γοντα; κὰν τῷ λοιπῷ βίῳ τοιγαροῦν ἐκ τινῶν χρόνων, εἰ καὶ 15
μὴ παρ' ὅλον σχεδόν, ὡς οὗτος ἔγραψε, ποι(κί)λη(ν) διαγωγῆν ὑπὸ (τῶν μ)ουσικῶν παρασκευ(ά)σθαι προσδεχόμενοι, τὸ π(ο)ικίλον καὶ πλεῖον ὑπ(ὸ) τῶν συμπλεκόμενων γ(ί)νεσθαι φήσομεν, οὐχ ὑ(πὸ) τῆς μουσικῆς α(ὐ)τῆς etc.

81 Philodemus de musica p. 17 Kemke. (ψυχα)γωγίαν ἰδίᾳ . . . 20
κα . φαθαὶ παρὰ τοῖς μελοποιοῖς, ὅσοι (χρ)ησίμως πεφιλομουσῆ(κ)ασι· μὴ γὰρ κακῶς ἐπιση(μ)αλνεσθαι Χαμαιλέοντα τοιοῦτόν τι τοὺς κωμικ(οὺς) (αἰ)νίττεσθαι περὶ τῶν ΓΙC|ων, προσηγορίας μὲν χρω(μ)ένους ταῖς τῶν (π)ρώτων καὶ ποτε . . . || εἰς πάντας δὲ τὴν ιδιότητα (τ)ούτων.

Idem lib. IV p. 83. . . . να δὲ δὴ γράφοι τ(ὴν ψυχα)γωγίαν ἰδίᾳ 25
π(. . . .)θαι παρὰ τοῖς μελ(οπ)ο(ιοῖ)ς καὶ τυγχάνειν ἐπιστάσε(ω)ς ὑπὸ Χαμαιλέοντος, ἅπ(α)ντα σχ(ε)δὸν διανοημά(τω)ν εἶναι καὶ ποιητικ(ῆς) χρ(ώ)ματα (scil. φήσομεν).

82 Philodemus de musica p. 17 Kemke. ἔχειν δέ τι καὶ πρὸς φ(ιλί)αν (ο)ικεῖον. ἐπειδὴ γὰρ πρὸς ἔρω(τα) ἐδείχθη, κα(ι) πρὸς τὸ 30
τέλος αὐτοῦ (λ)όγον αἰρεῖν. ἔτι δ' ἐπεὶ πρὸς (συμπό)σια, καὶ (π)ρ(ὸς) τὸ τέλος (αὐτῶν, ὃ) φαλνεσθαι πάλι φιλο(φροσύ)νην. εἰ δὲ (πρ)ὸς ταύ(την, καὶ) πρὸς φιλίαν. ἄλλως (δὲ καὶ) τὴν (ψυχήν) ἀνίησιν (καὶ ἀφιλαροῦ).

Idem lib. IV p. 84. πάλι δ(ὲ λέγομε)ν, ἐπεὶ πρὸς τὸν ἔρωτα τῆ(ν) 35
μουσικῆν οὐθὲν ἂν εἴ(υρο)μ(εν) χ(ρη)σιμεύουσα(ν, οὐ)δὲ πρὸς φιλ(ί)αν οἰκε(ίως) προσφέρεσθαι

col. XVIII. (πρὸς) συμ(π)όσια διδόντες ἐναρμό(τ)τειν (α)ὐτήν,

20. 25 ψυχαγωγίαν Kemke, quod minime certum; fortasse εὐαγωγίαν.

23 fortasse πόσεων. 24 πρώτων scripsi, ἐρώτων dubit. Kemke. 25 ἄτινα Kemke. 26 πεπορίσθαι Kemke.

τὸ δὲ μόνον τέλος(ς) αὐτῶν εἶναι φιλοφροσύ(ν)ην οὐ τιθέντες, ἀλλὰ καὶ τιν' ἕτερα, πρὸς τὴν ἡδονήν, οὐ πρὸ(ς) ἐκείνην χρησιμεύειν ἡμολογήσομεν· ὥστ' οὐδὲ πρὸς (φ)ιλίαν. — — οὐδ' ἀνείησι δὲ τα(ῦτ)α καὶ ἀφιλλ(α)ροῖ, τὰ δὲ συμπεπλεγ(μ)ένα αὐτοῖς διανοήμα(τα). — —

5 p. 85. οὐ μὴ(ν) ἀλλ(λ)ὰ (κἂν) ἀνιῆ καὶ (ι)λαροὺς π(οι)ῆ, καθάπ(ερ) ἀπόλασ(ις) π(ο)τῶν τε (καὶ) βρωτῶν κα(ὶ) πᾶσα ἡδον)ή, φιλίας καὶ ὁμο(νοί)ας οὐκ ἂν αἷτια (διδ)ο(ῖ)μεν εἶναι ο(ὕδ)ὲ ταύτη μόν(ου), μ(η) ὑπ' ἄλλων κατὰ (τ)ὰς ἱ(λ)αρο(ό)τη(τας) ἡμᾶς μά(λι)στα γίνεσθ(α)ι δ(ι)αλυτικοῦς.

10 83 Philodemus de musica lib. IV p. 85 Kemke. Λακ(εδ)αιμονίους δὲ τοῖς ἀδιανοήτοις οὐ προσιέμ(εθ)α μαρτυροῦντας, ὅτι καὶ πν(θ)ό-χρηστον ἔσχον μεταπ(έ)μψ(α)σθαι Θαλήταν· καὶ π(αρ)α(γ)ενομένον τῆς διχο(νο)ίας (ἐλ)ῆξαν· εἰ δὲ μαρ(τυρο)ῦσ(ιν), ἄλλο(ις) μόνον εἶπ(οντο) τοῖς πεπλακόσι (τ)ὰρ(χαῖ)α καὶ μουσικοῖς· ἄλλο(ι γὰρ) ἀντιλέγου(σιν),

15 (αὐτὸν) δελξαντες) ἀλ(α)ξουενόμενον δι' ἀναθέματος, εἴπερ ἀνέθηκεν οὕτως ἐπιγράψας, ὡς (ο)ὔτοι λέγουσιν.

Idem p. 18 vs. 23 Λακεδαιμο vs. 25 καὶ λοιμ, unde pestilentiae quoque a Thaleta sanatae mentionem fecisse Diogenem Babylonium, coll. Plut. de mus. 42 p. 1046 c, colligit Kemke.

20 84 Philodemus de musica p. 18 Kemke. καὶ Τέρπανθ(ρος) κατὰ μαν)τεῖον . . . (ἐν τοῖς) φιλιτείοις ἄ(δ)ω(ν) τῆς ταρ)αχῆς ἔπανσε τοὺς (Λακεδαιμονί)ο(υ)ς.

Idem lib. IV p. 85. οὐ πειθόμεθα (δ') οὐδὲ τῷ Τέρπανθρον κ(α)τὰ μαντεῖαν κεκληῆσθαι πρ(ὸ)ς κατάπανσιν ἐμφυλλου στά(σ)εως, ἂν καὶ

25 πᾶν πολλοὶ συμφωνῶσι περὶ τούτου τῶν μουσολήπτω(ν), οὗτος δὲ σχεδὸν μόνος (ἐ)ν τοῖς φιλιτείοις αὐτὸν ἄδοντα ποιῆ. καὶ δὲ γὰρ προ(σ)ῆκε τοὺς φιλοσόφους ὑπογράψαντας, τίνα τρόπον δύναται πα(ύ)ειν ἄλογα μέλ(η) λογικὴν διαφοράν, οὕτω πείθειν καὶ τὰ Θαλ(ήτου) καὶ Τερπάνθρον πεπανκέναι (τὰς) τῶν Λακῶνων. (quae secuntur de

30 Sybaritis ipsius Philodemi sunt cavillantis).

85 Philodemus de musica p. 18 Kemke. καὶ περὶ Στησιχόρου δ' ἱστορεῖται, διότι τῶν (πολιτῶ)ν ἀν(τι)παρατεταγμένων (ἡδῆ) καταστάς ἐν μέσοις (ἧ)σέ τι παρακλητικὸν καὶ δια(λλάξ)α(ς) διὰ τοῦ μέλου(ς) εἰς ἡσυχ)ίαν αὐτοὺς μετέσ(τησεν). ἄλλ(ον) δὲ τινος ἔνε(κα οὐδὲ Πιν)-

35 δάρω γεγράφθ(αι) „τὸ κοινόν) τις ἀστῶν ἐν ε(ὕδ)ια τιθείς“ καὶ τὸ Σοφο(κλέους) ἐν τοῖς Ἐπιγόνουις.

Idem lib. IV p. 87. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μὲν κα(τ)ὰ Στησίχορον οὐκ ἀκρι(β)ῶ(ς) ἱστο(ρεῖ)ται· τ(ὸ δ)ὲ Π(ι)νδάρειον εἰ τῆς διχ(ον)οίας ἔπανσεν οὐκ οἶδαμεν. — — τὸ δ' ἐκ τῶν Ἐπιγόνων μέλος ὑπο(γ)ράφομεν οὐκ

(ἀ)πιθαν(ω)τέραν ἄλλην (δ)ιάνο(ιαν· κ)ἄν δ(ἐ νο)ῶμεν ὡς οὔτος, (ἀλλ)ὰ μετὰ τῆς ἐπι(σ)ημ(ασίας τ)οῦ κωμωδογράφου ἑατέ(ε)ον ἐστίν.

86 Philodemus de musica p. 19 ed. Kemke. (διατ)άττει(ν) μέλη τι(νά, ὦ)στε μὴ μόνον κοινῶς (ταῦτα) πρὸς θεῶν τιμὴν (οἴκε)ῖον (τι) ἔχειν, ἀλλὰ καὶ (κατ)ὰ τὰς διαφορὰς τῶν δ(αιμόνων) ἄλλα πρὸς ἄλλ(λ)ους. 5

Idem lib. IV p. 88. ὡστ' ἐφ' ἃ γράφει πε(ρὶ) τ(ῆ)ς εὐσεβε(λ)ας μεταβάν(τε)ς λέγωμεν, ὡς εἰ χάριν τ(οῦ τιμ)ᾶσθαι τὸ θεῖον διὰ (μ)ουσικῆς ὑπὸ τῶν πολλῶ(ν οἰ)κε(ί)αν εἶναι τὴν μουσ(ικῆν) τῆς εὐσεβείας οἰησό(μεθα, κ)α(ί) μαγερι(κ)ήν οἰησό(μ)εθ(α) — — — (ἔτι δ' ἄν ἔ)ποιτο (τοῖς δόγμασι τοῦ φι)λοσό(φου τὸ μὴ οἰκείαν εἶναι), ἐπεὶ δι' 10 αὐτῆς οὐδ(ἐ) εἷς τιμᾶ(τ)αι, διότι κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς ο(ί) πολλοὶ θεοῖς ὄντες ἐχθροὶ κα(ί) ἀνόητοι τὰς ἀληθε(ι)νὰς τιμᾶ(ς) τ(ῶ)ν (κρ)α-τί(στ)ων οὐδ' ἄνε(ιρ)οπολήκασιν. — — — καὶ (τ)ὸν Π(ί)νδαρον οὔτω νομ(ί)ξιν, ὅτ' ἔφη θύσων πο(ιεῖσ)θαι διθύραμβον, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ(ν) 15 τὰ μέλη διατάττο(ντ)α τῶν θεῶν ἐκάστῳ κωμικόν. — — — εἰ μὴ Δ(ι)ογένης ἄρα συνεπελθετο καὶ τῷ τῶν θεῶν ἑτέρους ἔτερα μέλη προσέσθαι καὶ πρέπειν ἐκάστοις ἴδια.

87 Philodemus de musica p. 19 Kemke. (εὐ)χρηστε(ν) δὲ (λέγει) τὸ (μέλος καὶ) πρὸς (σύν)εσιν. καὶ γὰρ ὄ(ρους) καὶ διαιρέσεις καὶ ἀ(ποδ)εῖξεις ἐν ἀρμονικῇ (π)λεῖσ(τας εἶναι) καὶ κατ' ἄλλον 20 τινὰ θεωρία(ν)

Idem lib. IV p. 89. καὶ τί δεῖ τἄλλα θαναμάζειν αὐτοῦ; καὶ πρὸς σ(ύ)νεσ(ιν) γὰρ εὐ(χρ)η(στε)ῖν (οἶετ)αι τῷ καὶ ὄρους (καὶ διαιρ)έσεις καὶ ἀποδ(ε)ξ(εις) πολ(λ)ὰς ὑπάρχειν ἐν ἀ(ρμ)ο(ν)ι(κ)ῇ), κα(θ)άπερ ὅτι μό(νον) διεῖλον ἢ ὠρι)σάν τι τούτων, ἡ(μαρτη)μένον ἄλλως, κατ' αὐ(τ)ὸ 25 (δ)ὴ <τὸ> διαλεκτικῶς ἐπι(ν)γ(χ)άνε(σ)θαι (τ)ι, τῶν παρὰ τ(οῖ)ς (μ)ουσι(κ)οῖς οὐκ ἀσυνέτω(ς) καὶ κ(ατ)αγελάσ(τ)ως ἐκκειμένων etc. — — εἰ δὲ τὴν ἀπὸ φρονήσεως (scil. σύνεσιν λέγει) οὐδὲν ἐπιδεδέξει τὰ τῶν μουσικῶν πρὸς ταύτην συνεργοῦντα μᾶλλον ἢ τὰ τῶν ἄλλων ἀκρι- 30 βώματα.

88 Philodemus de musica lib. IV p. 90. τ(ῆ)ι δὲ κριτικῇ λέγων (π)αραπλησίαν τινὰ θεωρίαν ἔχειν τοὺς φιλομουσοῦντας, οὐ μόνον ἀγνοεῖ καθόσον ὡς ἐμὲ μέλεσι καὶ ᾄσμασι πρέποντος καὶ ἀπρεποῦς ὄντο(ς) καὶ καλοῦ καὶ αἰσχροῦ κριτικὴν αὐτῶν ἀπέλειπε θεωρίαν, (ἀ)λλὰ καὶ καθόσον, εἰ τι τοιοῦτον ἦν, οὐχὶ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἀπε- 35 δίδον τὴν κρίσιν, καὶ νῆ τὸν Δία καθόσον τὴν κριτικὴν, ἦι τι παραπλήσιον ἔχ(ε)ιν τὴν μουσικὴν ἔφρασκε(ν, ο)ὐχὶ τούτο(ις) ἀλλὰ (το)ῖς ὀνομαζομένοις κριτικοῖς(ς) συνε)χώρει. καὶ τῇ ποιη(τ)ικῇ δὲ γράφων ἀνάλογο(ν εἶνα)ι κατὰ τε τὴν μίμησ(ιν κ)αὶ κατὰ τὴν ἄλλην εὐρ(ε)σιν,

1 fortasse: οὐκ ἀπιθανότερον ἄλλη διανοία. || καὶν δὲ] ΛΛΛ pap.

κατὰ μὲν τὴν μιμη(σ)ιν οὐκ ἂν ἐπέδειξεν, κ(ατ)ὰ (δὲ) τὴν εὔρεσιν οὐ ταύ(η μ)ἄλλον ἢ ταῖς ἄλλαι(ς τέχ)ναις. κατὰ μὲν(τ)οι τὸ πλ(άττεσ)θαι καὶ ἀνταποδιδόναι τ(ὸ μ)έλος ἔστω τι παραπλήσι(ον) αὐ(τῆ)ς καὶ τῆ γραμματι(κῆ). τί γὰρ δεῖ φ(ρ)ονε

5 Ibidem p. 92. ἃ μέντοι Διογένης φ(η)σὶν κα(τα)νοήσαντας ἡμᾶς ἀναγεγραμμένα παρ' Ἡρακλείδῃ περὶ πρόποντος μέλους καὶ ἀπρεποῦς καὶ ἀ(ρῆ)ένων κα(λ) μαλακῶν ἡθῶν καὶ κρ(ούσ)εων ἀρμοττουσῶν κα(ὶ ἀ)ναρμόστων το(ῖς) ὑπ(ο)κειμένοις προσώπ(οι)ς οὐ μακρὰν ἀπρη(η)μέ)ν(η)ν τῆ)ς φιλοσοφ(ίας) ἡγῆ)σ(ε)σ(θα)ι τῷ πρὸς π(λείστα) ἐπὶ τοῦ
10 βίου χρησι(μεύειν) τὴν μουσ(ικῆ)ν (καὶ τὴν) περὶ αὐτὴν φιλ(οτεχ)νίαν οἰκείως διατι(θέν)αι πρὸς πλείους ἀρετάς, μἄλλον δὲ πρὸς πάσας, ἐκ-θέντες ἡμεῖς ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ὑπομνημάτων — καὶ τὰ παρ' (ἄ)λλοις δὲ συγγενῶς εἰρημένα — παρεδείξαμεν ὅσης ἔστιν γέμουτα ληρείας.

Philodemus de musica p.19 Kemke. κατανοήσαντά τι(να τῶ)ν
15 εἰρημένων, ἐν οἷς (περὶ πρ)έ(π)οντος μέλους καὶ (ἀπρεπο)ῦς καὶ περὶ ἡθῶν ἀρ(ῆ)ένων κα(λ) μαλακῶν καὶ περὶ (κρούσ)εων ἀρμοττουσῶν κα(ὶ ἀναρμ)όστων τοῖς ὑποκειμέ(νοις πρ)οσώποις, ἅπερ ὁμολο(γουμε)νως οὐ μακρὰν ἀπειρ(χθαι τοῦ) φιλοσοφεῖν καὶ παρὰ — (post duos versus)

20 (εἶ)ναι φανερόν πρὸς (πάν)τα μέρη τοῦ βίου (χρησιμ)εύειν τὴν μουσικῆν (καὶ δύ)νασθαι τὴν περὶ αὐτῆ(ν φι)λοτεχνίαν οἰκείως ἡ(μᾶς) διατιθέναι πρὸς πλείους (ἀρ)ετάς, δοκεῖν <δὲ> αὐτῷ καὶ π(ρὸς πᾶ)σας.

89 Philodemus de musica p.20 Kemke. ἐξ ὧν δὲ παρατίθεται
25 Δικ)αίαρχον λάβοι τις ἂν ὅσα βούλετ)αι πρὸς τὴν ἐνεσθηκν(ίαν) ὑπό-θεις, (ὡς) τὸ τοὺς πα(λα)ιοὺς καὶ σοφὸν τὸν ᾠδ(ὸν νο)μίξιν, ὡς εἶναι δῆλον (ἐκ) τοῦ παρὰ τῆ Κλυταιμ(ήστρα κατ)αλειφθέντος· καὶ γ)νώναί φασιν ο . . . | . . τ)ούτων ἀκούσῃ· δι' οὗ γε | . . φωνεῖται καὶ πλείο(σι)τα(τ)αι τὸ πρὸ<ς> ταῖς ἄλ(λαις δυνάμ)εσιν τὸ μέλος καὶ (στάσεων καὶ) ταραχῶν εἶ(ναι κ)ατα(πα)υστικόν, ὡς ἐπὶ
30 τῶν ἀνθρώπων) καὶ τῶν ζῴ(ων φαίν)εσθαι καταπραῦνο(μένω)ν· διὸ καὶ τὸν Ἀρχίλο(χον) λέγειν „κῆλ(εῖ)ται δ' ὅτις (ἔστι)ν αἰοδαῖς.“ πα(ρὰ) δὲ Κ(αρσίν) ἐπειδὴν ἐν ταῖς ἐκ(κλησίαις θ)όρυβος γένηται, τῶν (γλυ-κ)υτάτων τινὰς ᾠδ(ῶν ἐξά)ρχειν, εἴτ' εἰς τοὺς (ἄλλους γλ)υεσθαι καὶ πέρας (εἰ)ς ἅ(παντ)ας· οὕτω δὲ κατα(λύειν) τὸ προκειμένον· εἶτα —

90 Philodemus de musica lib. IV p. 105 Kemke. ἀ(λ)λά μὴν
35 (θε)ὸς μὲν (ο)ὔθεις εὔρετ(ῆς) ἐγέν(ε)το τῆς μουσικῆ(ς) οὐδὲ π(αρ)-έδωκε τοῖς ἀνθρώπο(ις), ἀλλ' οὕτω παρ(εξέ)μαθον ὡς πρότερον ἀπε-δάκα(μ)εν. λόγον δὲ καὶ φρόνη(σιν) καὶ παιδευτ(ι)κὰς ἐπ(ιστή)μας

7 πρ . . εων pap.
πλείοσι παρίσταται Kemke.

27 ὅς ἂν τι τούτων Kemke.

28 συμφωνεῖται καὶ

32 παρὰ δὲ—θόρυβος suppl. Gomperz et Brinckmann.

οὐδείς εὐσεβῆς νο(μίζει) τὸν Ἑρμῆν καὶ τὴν Ἀ(θ)ηναῦν καὶ τὰς Μού-
σα(ς). ε(λ) δ' ὁ λόγος ἢ λογισμὸς ἐπήγα(γ)εν τὴν μουσικὴν, οὐκ ἤδ(η
καὶ) χ(ρή)σιμ(ος) διὰ τὸ καὶ τὰ (χ)είριστα. τὸν δὲ λόγον ἂν ἀ(ξι)ᾶ(σι)ι
καὶ φρόνησ(ιν) καὶ τὰ(ς) παιδ(ευ)τικὰς ἐπιστήμας ἐν)απο(λ)αβεῖν,
(λεγέτωσαν) τὰς α(λ)τίας.

5

Libri perì ῥητορικῆς reliquiae.

91 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 329 Sudh. (θύ)νασ(θ)αι
πιθανῶς ἐπαινεῖν, ἣν ἂν βουλώμεθα δάιταν, κα(ι) πάλιν τὴν αὐτ(ή)ν
ταύτην, ἂν ἡ(μί)ν δοκῆ ψέγειν· ὥστε πείθ(ει)ν τὸν λό(γ)ον, ὅτι εἰσὶν
ὕμναι αἱ ὑφ' ἡμῶν λεγόμεναι ἢ ἐκείνων μᾶλλον, τὸν ὑγιαίνειν βο- 10
λόμενον. ἢ δὲ τοιαύτη ἐργολαβεῖν μὲν τὰ λατ(ρι)κὰ ζητοῦντι, (φ)σίν,
(οὐ)κ ἂν ἄ(χ)ρηστος (εἶη), πρὸς (δὲ) τὸ ὑγιαίνειν (οὐθὲ)ν (ἂν συμ)-
βάλλ(οι)το.

92 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 329 Sudh. (εἰ δὲ τῷ ῥή-
τορι ἡκισ)τα τῶν κατὰ (δό)ξαν ἀληθῆ φαίνεται εἶναι προσήκου, ἀντι- 15
(θ)εῖναι τὰ κατὰ ματα(λ)αν δό(ξ)αν ὑπόκωπον ἣν οὐ .η|τά τε μὴ τὴν
ἀναφ(ο)ρὰν ἐπὶ (τ)ὰς ἐν(α)ρ(γεί)ας λαμβάνοντα καὶ (τὸ μῆ)δὲ τούτων
τελέως εἰ(λ)λ(εῖ)πειν τοὺς ῥήτορας. ἀλλὰ μὴν ἐν τῷ κατασκευάζειν τὸ
προκε(λ)μενον πρὸς οὐθὲν ἔο(ικ)εν ἀπὸ τῆς μουσικῆς ἐπάγειν. οὐ
γὰρ ἦν φαν(λ)ότερα τὰ κατ' αὐτ(ή)ν (τ)ῶν ὑπὲρ ὧν ἐποίει τ(οὺς) λο- 20
γι)σμο(ύ)ς, ἀλλὰ ταῦτα (μὲ)ν εὐπαρακολ(ο)ύθη(τα) πᾶ)σι)ν ὄντα etc.

93 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 332 Sudh. ἐαντοὺς καὶ
ἐ . . . μ εὐμαθ(ε)ῖς (οὐ) πει(θου)σι), ἀλλὰ πᾶσα ἢ μελέ(τη) ε(σ)τ(ι)ν
αὐτῶν πρὸς τοὺς (ῥ)ήτορας καὶ τὰ δικαστήρια· (ῥ)ε)ν δὲ πρὸς ἐαυτόν
τι ἐρ(εῖ), (ο)ὐθεις ἐπιμέλειται οὐδὲ πρὸς συνήθη, πρὸς νόον, πρὸς γν- 25
ναῖκα· κἂν μὲν δίκη γένηται πέντε μνῶν, μ(ε)λετώσιν καὶ ἐντεί(νο)ν-
(ται), ὅπως πείσουσιν· (τὸν) δ(ε) που διὰ κενοδοξί(α)ν εἰς μοχθηρὰς
ἐπιθ(υμ)ίας (τ)άλαντον μέ(λλ)οντ(α) ἀναλίσκειν καὶ (μετὰ) τούτου
ἐαυτὸν προσα(π)οβάλλειν, (ἢ) τῆς (γ)υναι(κὸς) ἢ τοῦ ν(ί)οῦ etc.

94 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 333 Sudh. ὡς ὁ (πελ)θων 30
ἀναμέ(ν)ειν ἐν (Μ)αραθῶν(ι) Λακεδαι)μονίους· „τί οὖν ἐπι(χ)ειρεῖς“;
ἐρωτήσαντος, ἔφη ὅτι „τὰ στενὰ καὶ τὰς παρόδους καταλή(ψ)ονται
(καὶ) τὰ ὀχυρώματα ἐκπολ(ιορ)κῆσουσιν.“ „Ἐλήλυθας οὖν“ εἰπόντος
„εἰς Μαραθῶνα“; „Οὐκ“ ἔφη. „Ἄλλ' ἀ(χ)ήκοα(ς) ἐπιμελῶς περὶ τού-
(του) τ(οῦ) τ(ό)που“; τοῦ δ' ἀνανε(ύ)σ(α)ντ(ος) „Τί οὖν, εἶπεν, ἐπι- 35
χε(ιρ)εῖς οὐ(δ') εἰδῶς, εἰ εἰσίν“; (τ)οιοῦτοί εἰσιν οἱ σύμβου(λοι) οἱ

4 ἐναπολαβεῖν scripsi, ΔΥΟ . ΑΚΕΙΝ pap. 10 ἐκείνην pap. haec videntur
Diogenis pravam rhetoricam pravae medicinae exemplo illustrantis. 15 ἡκιστα]
γα pap. 16 fortasse: εἶδη. 20 αὐτ . ΛΕ pap.

δοκοῦν(τες) εἶνα(ι) δεινοὶ ἐν ταῖς (πόλ)εσιν καὶ λέγουσιν (ὁμοί)ως τούτῳ etc.

95 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 333 Sudh. ἅμα μὲν γὰρ ἐ(πα)γγέ(λ)λονται πολιτικοὺς π(οιή)σειν καὶ χρησίμους (τ)ῆι πόλει καὶ τοῖς φίλοις, (ἔ)μα δ' ἀπολογοῦνται περὶ τῆς τέχνης, ὡς οὐκ οὔσης φαύλης, ἀλλὰ τῶν (χρ)ωμένων αὐτ(ῆ)ι φαύλως· ὥσπερ δυνατὸν τοὺς γενομένους οἴους δεῖ (καὶ) τῆι πόλει χρησίμους καὶ τοῖς φίλοις, ἐν ταύτῃ τῆι δυνάμει ἀγνω(μ)όπως (φέρ)εσθ(αι) etc.

p. 334. (εἰ)κῆ δ(έ) τις τῶν π(οιη)θῶν ἐνίο(τ' ἐν π)όλε(σιν) τῆι τέχνῃ χρῆ(τ)ται. γενομένους μὲν γὰρ οἴο(υς) δεῖ καὶ τῆι πόλει (χρ)ησίμου(ς) καὶ τοῖς φίλοις, (οὐ)κ ἐνδ(ε)χόμεν(ο)ν ἀγν(ω)μόπως χρῆσθαι τούτ(οις), οὓς ἐπηρεάσασαν, οὐδ' ἀγνώμονας κα(ὶ) π(οιη)θῶν κα(ὶ) δωροδόκο(υς) τιμ(ᾶς) ὄντ(α)ς καὶ πό(λ)ει κα(ὶ) φίλοις εἶναι χρησίμου(ς).

15 96 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 337 Sudh. καὶ δικολόγο(ν) πρῶ(τον) μὲν τοῖνυν προσ(ε)κτέον (ῆ)ν, μήποτ' ο(ὐ)κ (ἀ)φαιρήι (τῶν) νεωτέρων τὸν πόθ(ο)ν τῆς φητορικῆς ἀλλ' ἐ(π)ιτείνῃ διὰ τῶν (κ)ατηγοριῶν. κἄν γὰρ ἐμφ(α)νῶ(ς) ἄλλο τι λέγω(σι)ν, θαναμά(ζου)σι τὴν οὔτῳ γε π(ρακ)τικῆν δύ(ναμ)ιν οἴον (τῆν) μεμυθευμένην (περὶ τ)ὸν
20 Αὐτό(λ)υκ(ο)ν καὶ τοὺς ὁμοίους.

97 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 344 Sudh. — — τοὺς δὲ φιλοσόφους δυνα(τ)οὺς, γ(ε)λοῖον ἦν κελ(εῦ)ειν αὐτὰ παριέναι γεγρα(μ)ματευκόσι καὶ κεχορευ(κό)σι καὶ τετελωνηκόσι καὶ τὴν ὥραν πεπωληκόσι· εἰ δὲ ἐκέλευσε μὴ παραχωρεῖν λέ(γ)ειν, ἀλλ' ἀντ(ι)ποιεῖ-
25 σθαι (τῶ)ν ἀποτελεσμάτ(ω)ν, ἀπ(ορ)ώτερον ποιεῖ τὸ (σ)υ(βαῖνον, οὐ) φάσκων ὑπὸ τῶν ἰδι(ω)τῶν παρα . . . | . . . σθαι.

98 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 344 Sudh. — εἶναι τὸ κατ' ἀλλήλω(ν) εἰρηκέναι (τ)οὺς δῆτο(ρα)ς, ἃ παρατίθησι, καὶ τοῦ παμπονήρους γερονέναι τοὺς φιλοσόφους ση(με)ῖον ἡγήσεται τὰ κα(τ')
30 ἀλλήλων παρ' αὐτοῖς γεγραμμένα· καὶ πολὺ μᾶλλον ὄσῳ τοῖς μὲν οὐκ ἀπαρέσκ(ε)ι τὸ καὶ ψευδές που (λέγειν) etc.

99 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 345 Sudh. οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν ἰατρῶν τέχνην | δει)χθῆσ(ε)σθα(ι) τῆς ὑγ(ιεί)ας οὐκ ἀπεργαστι-
(κῆ)ν (ο)ὔσαν, ἐπειδὴ νικῶν(ται) ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν, φάρμακον ἱστορη-
35 κῶτων τι νοσήματος ἀπαλλακτικόν, ἀγν(ο)οῦντες αὐτοί. τῶν τε φη-
(τ)όρων οἱ διαφέροντες οὐ πολλάκις ὑπ' ἰδι(ω)τῶν ἤττ(ῶ)ν(ται) τοῖς πράγμασιν (ῆ) οὐ πολ(λ)άκις ἄγαν, κατα(λαλ)εῖσθαι δὲ πολ(λ)άκις

18 θαναμ. . . ναι pap. κατηγορία sunt Diogenis in rhetoricam crimina.

20 Od. τ 395 sq. 22 TACIONHN pap. 24 ΠΕΔΕΖΕ pap. 27 Initium enuntiati sic fere supplendum: κἄν τις πεισθῆ τοῦ πονηροῦς αὐτοῦς γερονέναι σημεῖον εἶναι. 37 ἄγαν] ἀπαν pap.

(πολ|λο)ῦ δέουσιν, εἰ μὴ πο(ν ἔ)|φωνοι διὰ σωματι(κ)ήν νόσον ἢ ἀχαν(ε)ῖ(ς ὑπ)ὸ τινος ἀ(θ)ο(υ)ς (γεγε)νη(μ)ένοι.

Hac Philodemi refutatione probatur Diogenis verba esse, quae leguntur p. 343. ἄλλοι δὲ (μι)κρῶ(ι εὐ)λαβέστερον τὴν πρῶ(την ἐ)παγ- γέλλονται καὶ ὁμῶς τοιαῦτα συν(γ)ραφόμενοι οὐ μόνον κατὰ τὰ πράγ- 5 μαθ' ἢ(τ)ῶνται ἀλλὰ καὶ κα(τ)αλαληθέντες πολλ(ά)κις ὑπ' ἰδιωτῶν, οὐ(δ)ἐ(ν οὐ)τως ἐστὶν πει(σ)τικ(ὸν ὡ)ς ἀλή(θ)εια καὶ ἡ (περὶ τῶ)ν πραγμάτων (ἀ)με(τ)ά(πτω)τος ἐμπειρ(ι)α.

Ad ultima verba referri videntur, quae Philodemus disputat p. 346: ἐμπ(ειρία ἀ)μετάπτωτος ἐστι· (τοῦ)ναν(τί)ον δὲ οὐ τῶν ῥητόρων, ἀλλὰ 10 τῆς Διογένους καὶ τῶν ὁμοίων ἐπαγγελίας ὑπὲρ τοῦ ῥή(το)ρα κα(ι) μόνον εἶναι τὸν σοφὸν (ἀ)πο(φα)τικόν. οἱ μὲν γὰρ | . . . ἀκασὶ τὴν ἀλή(θ)ε(ιαν ἐ)κάστου (τῶν πό)λε(ι συμ)φερόντων κατὰ (τὴν ἰστο)ρίαν τῆς . . . etc.

100 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 346 Sudh. — — εἶναι 15 Φίλωνος, ὃ (Δημή)τριος ὁ Φαληρεὺς ἐν (τ)ῷ περὶ τῆς ῥητορικῆς ἔτα- (ξ)εν, ἴσως τὰ πράγματ' ἄλλα. κατ' αὐτοῦ δὲ καὶ τὰ περὶ θατέ(ρο)υ Φίλωνος. εἰ(ι)τε γὰρ ὁ μᾶλλον εἰδῶ(ς τῶν) εἰδόντων μὲν αθ', ἢ(τ)τον δ' εἰδόντων ἀφείλ(ε)το τὴν ἐρογολαβ(ίαν τῷ) ἀνασκε(υά)σαι, . και . . . | σει τὸν (δ)λω(ς ἀ)πει(ρον) σοφὸν τῶν πολιτικῶν ὃ τὴν ἄκραν 20 ἐσχηκῶ(ς) ῥή(τω)ρ ἐμπ(ειρία)ν ἀ(πὸ) τῶν . εω (καὶ) δυ(ν)ά- με(νος) etc.

101 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 347 Sudh. — — λειν 25 μᾶλλο(ν π)λανω(μ)ένων ἢ μὴ πλ(ανω)μένων, ὑπ(ὸ) Διογένους (δὲ κ)αὶ τ(ῶν κ)α(ρ)απλησίων σχεδὸ(ν) δι|ὰ τ(ῶν) λερομένων (ἐ)ξαπατᾶσθαι, καὶ κατ(ασ)κευασ(τ)ικὸν φέρει το(ῦ μ)ἠ πλανᾶν το(ῦς ῥ)ή(το)ρας, ἀλλὰ τὰ λι το . . | πείθειν κα(τὰ τὸ π)λεῖσ(τ)ον· πείθειν etc.

102 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 348 Sudh. τοὺς με(γά)- 30 λους (τῶν) πρ(ό)τερον ῥη(τ)ό(ρων) κατὰ σύνεσιν ἐξηκέναι πολιτικὴν κ(αὶ) με(γ)άλ(η)ν εὐα(γω)ρίαν ταῖς (π)ό(λε)σιν (ἐν)απερ(γά)σα(σθ)α(ι) β(ιω)|τικὴν· τοῦ(ς) ν(ῦ)ν (γ)ὰρ (post duos versus:) οἱ δὲ καὶ etc.

Col. LIII, 9. καὶ πρὸ(ς ὅ)χ(λον) τυγ(χάν)ο(ν)σι, (μ)ηθὲν μαθόντων 35 (π)οτ(ὲ) .)ασ | δην, μῆ(τ' ἀπὸ τῆ)ς ἐμπ(ει)ρίας ἐν(δό)ξων γεγού- των μῆ(τ' ἀ)πὸ τοῦ καλῶς (ἔ)χουτος (πρ)οσερχομέ(ων) ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' ἀ(πὸ) | περὶ λαλήσεως

Col. LIV. (καὶ) τού(τω)ι π(α)ρ(α)πλήσιοί τινες οὐ(θὲν) μα(θ)ό(ν)τες.

1 μηπο|γεινοι pap. 12 ἐωράκασι Sudham. 18 πράγμαθ' Sudh.
19 αφειδ . . | το pap. 20 fortasse (ἀ)ποστερή)σει. || ὅλως| ρα . . σ pap. 25 σχε-
δο . N | ΔΙΕ . ΛΕ pap. 27 fortasse: τὰ λυσιτελέστερα. loquitur Philod. de scrip-
tore qui contra Diogenem pro rhetoribus pugnauerat. 29 εστηκεναι pap.
30 ο . . αιγ . . ιαγες . . σθ . . ι pap. 33 Ε . AN | ΤΙΑC pap., unde ἐ(ν)αντίας Sudh.

ἐμπείρω(ς γὰρ ἔ)χειν (καὶ ἀπὸ τοῦ κ(ἀλλί)στον προ(σέρ)χεσ(θαι ταῖς) ἀρχαῖς, ἀπείρω(εσθαι δὲ μὴ) τοὺς τελείους κα(τ' ἀρετῆν) καὶ (τ)ὰς πόλ(ει)ς θυ(νατοὺς) βρ(αβ)ε(ύ)ειν. ἀλλὰ (τὴν) μὲν ἰσ(τορί)αν.

103 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 350 Sudh. τὸ δὲ τοὺς) 5 ἀρξ(α)μ(ε)νοὺς ἀ(πὸ τοῦ) δύνασ(θαι σιω)πάν, ὡ(ς) παρὰ Ξενοκράτει, μονωτάτους καὶ λέγειν εἰδέναι — ταῦτοῦ γὰρ ἐκότερον εἶναι — τ(λι) προ(σ)έχο(ν)τες, ὧ πρὸς θεῶν, πιστεύσομεν, εἰ μὴ τῷ Ξενοκράτην οὐ- τως (ἐ)π' Ἀντιπά(τ)ρου καὶ τῶν συνέδρων διαλεχθῆνα(ι, καθά)π(ερ ὁ) Φαληρεὺς (ἰσ(το)ρηκεν ἐν τ)ῶι (περὶ τῆς ῥητορικῆς);

104 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 350 extr. Sudh. καὶ τοὺς 10 ἐ(πι)σημ(ο)τάτους(ς τῶν) ἐμ)πρά(κ)τ(ων ῥη)τό(ρ)ων, δι(ὰ τὴν) ἐμ)φαι- νομένην ἐκ τῶν φ(ι)λοσόφων συνηρ(γ)ίαν, ἧχθ(αι) παρ' αὐτ(ῶν), ὡ(σπερ Πέ)ρι(κ)λέα καὶ τινας ἄλλους ἄρχου(τας καὶ) Δη(μο)σθένην, καὶ (οὐ)- δὲν π(λημελῆ)σαι τοι(οῦ)τον, οἶον (Σω)κράτε(ι) παραβαλόν(τας) Ἀλκι- 15 (βι)άδ(ην) τε καὶ (Κρ)ιτία(ν). τῆς (δ') αὐτῆς ὕ(λης) τ(ὴν τῶν ῥη)τό- ρων ἔχ(εσθαι) etc.

105 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 351 Sudh. -λαις τῆ(ν) | 10 ἀ . . ντ . ι υν (πα)ρεισ(ῆ)γεν' τοῖς δ' ὄπλοις οὐ(κ ἔο)ικεν. τὰ μὲ(ν) γὰρ οὐθὲν εὐφυνὲς προσφέρεται πρὸς ἀπάτην μεμηχανημένον, ἡ δ(ὲ) τῶν ῥη(τόρ)ων εἰσαγωγή πάντα (τ)ὰ θεωρήματα πρ(ὸ)ς τοῦτ' ἔχει τελ- 20 νο(ντα) καὶ κατὰ τὸν Ἡράκλειτον κοπίδων ἐστὶν ἀρχη(γός).

p. 354 col. LXII. τὰ (μὲν γὰρ οὐθὲν εὐ)φυνὲς ἔχει(ι πρὸς ἀπάτ)ην μεμηχα(νη)μέν(ον), ἡ δὲ τῶν ῥητόρων (εἰ)σ(α)γωγή πάντα τὰ θεωρήματα πρὸς τοῦτ' ἔχει τελίνοντα καὶ κατὰ τὸν Ἡράκλειτον κοπίδων ἀρχηγός· 25 πῶ(ς) γοῦν ἔστ(ι)ν, χωρὶς τοῦ πάντ' ἐπιδειξαι τὰ θεωρήματα, πρὸς ὃ λέγει τείνοντα (μᾶλλον ἢ) μηθὲν ἀπλῶς εἰπεῖν; ἢ τίς ἄ(ν τ)ὸ π(ρ)ό- τερον τοῦτ' ἀν(έχοιτ'), ἀπὸ τοῦ ῥη(θ)ησομένου κα(ὶ λ)εγο(μέ)νου πρ(ὸ)ς αὐ)τῶ(ν) etc.

p. 355 col. LXIII. τάχα δ' ἴ(σω)ς ἀ(φορμῆ)ν τιν' (οὐ)τῶ(ς) δί- 30 δωσιν ἐν(ί)οις πρὸς ἀπάτην τῶν ἀκο(νό)ντων. „ἀλλὰ νῆ Δία τοῦ(τ)ο τοῖς ὄπλοις, ἐρεῖ τις, οὐ συμβέβηκεν, (τ)ὸ δι(ιδ)όναι πρὸς ἀπάτην ἀφορ- μάς.“ οὐκοῦν τοῦτ' ἐρῶν, ἐ(γὼ φ)ήσω, λέγειν συμβεβηκέναι τοῖς τῆς ῥητορικῆς θεωρήμασιν, μᾶλλον δὲ τισίν, ἀλλ' οὐ τὸ πάντα καὶ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τοῦτο τελίνειν.

106 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 352 Sudh. δι(ὸ κιν)άδοις 35 Ἀριστοφάνης α(ὐ)τοὺς ε(ὶ)κά(ξ)ει etc.

col. LIX. (τῶν μάλιστα) π(επ)ι(σ)τευμέν(ω εὔ) ἰστορία(ν γ)ρά- φειν, (οὐκ ἀγ)ενοῦς τινος καὶ ἀ(ν)ε(πιγρ)άφου παρ(α)τιθείς. (οὐ μ)ό-

3 Al pap. θυ(νατοὺς) scripsi.

5 ἀρξ(α). ♂. ν.

21 Heracl. frg. 81

Diels.

νον δ' Ἀλ(έξ)αν(δρ)ον ἠρέθιζ(ο)ν, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρ(α). κον . . .
 . . . ὦν κωμωδοποιὸν (τῆ)ς εἰς τοὺς ῥήτορας . . . μνησθεῖς (βλα)σφημίας,
 ὄθεν, φη(σί)ν, ο)ὐ κακῶς μο . οκ . υ . νην ε . . ὦν πε ρε . . ατο . .
 δοπ . η . νε.

col. LX. ἐ)πιφερ | προσδο(α)ῶν τ | νῦ(ν) 5
 γε διαμ(αχ | φιλοσόφωι χαρακτηῖρι | πιε . ει πρὸς ορον τὸν
 φιλόσοφον. οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι (τ)αῦτα πάντ' ἐπ(ι)με)λῶς ἐπικόσομεν, εἰ
 κα(ι) δι' αὐτοὺς ἀναγκα(ξ)όμεθα καὶ αὐτοὶ π(α)ς τὰ παραπλήσια
 π(άντ)α λέγειν. τίς γὰρ οὐκ ἂν διειτράπ(η τὸ)ν Διογένου(ς) (ἐ)πη-
 (ρεασ)μόν, μὴ πιθανώ(τερο)ν προσφέροντα κα(τ' αὐτῶ)ν ἢ ὁ Π(ᾶ)λος? 10
 εἰσῆκ(ται) π)αρά Πλάτων(ι) ᾶ — —

col. LXI. τὸ δ' αὖ φῆσαι τὸ ῥηθὲν ὁμοιον εἶναι τῶι λέγειν
 (ὡς | οὐδὲν) κωλύει τὴν μέθοδον εἰδέναι, καθ' ἣν . περιγα ποιούσι καινὰ
 (φ)αίνεσθαι καὶ καθ' ἣν (ἀ)π)οτέμνουσι βαλλάντι(α), μὴ μέντοι χοῦσθαι
 κα(τ') ἀνθρώπων, ἀλλ' ὅταν χρεῖα γένηται, ταῦτόν (ἐ)στὶν τῶι μηδὲν 15
 ἔ(χ)ειν ἀντειπεῖν. εἶνα(ι γὰ)ρ αὐ(τ)ῆι χοῦσθαι (π)ρὸ(ς) | . .
 καὶ π(ρ)ὸ(ς) σο — —

col. LXIX p. 359. τὰ δὲ λεγόμενα (α | κατὰ) Δημοσ(θέ)ν(ου)ς καὶ
 Ανκουργου περὶ τῶν Ἀ(ρ)α(λ)είων ψευδῆ πειράσσονται δεικνύειν, (δ)ν
 δὲ τῶν μάλιστα πεπιστευμένων ἱστορι(ο)γράφων γράφειν ἅ φησιν λέ- 20
 γει[ν], καὶ π(ά)ντως ἀσημότατον εἶναι δια(τε)νοῦνται καὶ δυσμενῆ καὶ
 τὸ πέρας ἀ(ν)αι(δ)ε(ί)ας. ἀπαρν(ή)σονται δ' εἰκότως καὶ Ἀλέξανδρον
 αὐτοὺς ἠρεθ(ικέ)να(ι) καὶ τὸν πατέρα (πολ)ὺ πρότερον ἐπ — —

107 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 355 Sudh. (καὶ μὴν)
 περ(ι)ο(ν)σίαν καὶ σώ(μα)τος (ισ)χὴν κα(ι) κ(ά)λλο(ς) καὶ (μυ)ρὶ ἄλλα 25
 προσφέρειν (εἰ)χεν ἄ(ν) τις, ἀφορμὴν μ(έν) τισιν εἰς ἀδικίαν ἀ(ν)θρώ-
 πων διδόντα, τιμημένα δὲ χάριν ὠφελίας καὶ παρεχόμενα πολλοῖς,
 χ)ρηστὰ δὲ λεγόμενα καὶ ὑπὸ Διογένου(ς). εἰ δ' ὅντως ἀμιλ(λᾶ)σθαι
 δυνατός ἐστὶν ὁ ῥήτωρ καὶ τὴν σιωπ(ή)ν — —

col. LXV. (ταύτῃ) μὲν δυ(νή)σεται τις καὶ το)ὺς Στωϊκοὺς, (εἰ 30
 μῆ) κα(ι) τοὺς φιλοσόφους ἅπαντας λέγειν ὁρᾶσθαι τοιοῦτους καὶ ἐπι-
 δεικνύειν τινὰς ῥήτορας οὐ τοιοῦτους, εἰ καὶ παιδα(ρ)ιωδῶς οὔτ(ος),
 προσδο(κ)ή(σ)ας ὑποπτευθ(ή)σεσθαι(ι) ἢ ἀπαντηθ(ή)σεσθαι, τοῦτο προσέ-
 θηκ(εν) „εἰ)ν μὴ τις οἰκείας ἦτ(ων) ἦι φύσε(ως).“ το)ὺς
 ἀπολα(ύ)οντας ἑαυτ(ῶν) ἀν(θ)ρώπων καὶ λόγους· | ξ α . εν . ι 35
 καὶ δι- etc.

108 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 357 Sudh. — καθ(ά)πε)ρ
 ἐν Λα(κεδα)μονι, φα(ν)ῆναι τοὺς ῥήτορας ἢ(τι)ᾶτο· ἄλ(λ)αι δὲ πολλαί

1 ΑΤΑΡ pap. 9 ΜΕΝ pap. 10 ΚΑ ΑΠΟΗ . . ΑC pap.; fortasse:
 ἢ ἂ Γοργίας ut voluit Gomperz (cf. Sudh. Vol. II p. XXII).

συντυχίαι καὶ (π)ουηρίαι πάντη διὰ τῶν ἀνθρώπων. (ἐ)ῶ γὰρ ὅτι
κα(ι) ἀπὸ φιλοσοφίας ὠρμ(η)μένους(ς ἔχ)οι (ἄ)ν ἐπιδεικνύειν τινὰς αἰ-
τλους κα(ι) συ)ναιτίους τῶν εἰρημένων. εὐπόρησουσι δὲ καὶ δημοκρα-
τίας ἐκ τυραννίδων παραφέρειν (καὶ) φυλακὰς ἐκ πολ(εμίων κ)αὶ
5 σωτηρία(ς ἐκ τῶν μεγί(σ)των συμφ(ορῶν τοὺς) ῥήτορα(ς ἐξευρηκότας.
col. LXVII. (ὁμο)ίως Ἀ(θῆ)νη(σι τὸ γένος ἐ)φύε(ο τὸ) τῶν τυ-
ραννῶν, ὅπου πλείονες ἐγένοντο ῥ(ή)τορες ἢ συλλήβδην κατὰ τὴν
ἅπασαν οἰκουμένην, ἀληθῆς εἶναι δύναται τὸ μηδεμίαν π(όλιν νῆ)
Δία ῥήτορας ἐκ δημοκρατίας εἰς τυραννίδα περιστῆσαι. σιωπῶ γὰρ
10 ὅτι καὶ τὰς (αἰ)τίας ἄς φα . | .ας ὑπέγραψε, κοινὰς (μὲν) εἶναι καὶ
παντὸς ὄχλου συμβ(ήσε)τα(ι

109 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 358 Sudh. ὁ δ' Α(ἰσχί)-
νης οὐκ ἂν ἐπετ(εῖμ)α τοῖς Ἀθηναίοις ὅ(τι) Δημοσθένην οὐχ ὡς τοὺς
περιτρέψαντας τῶν πορθιῶν ἐκώ(λ)υ(ον ἐ)πευθύνειν ἀνατε(τρ)αφῶτα
15 τὴν Ἑλλάδα· κ(α)κῶς Διογένην ἐροῦσιν λέ(γει)ν „οὐ χρῆσθαι τοῖς
αὐτοῖς ῥήτορσι τοὺς Ἀθηναίους.“

110 Philodemus de rhetorica Vol. I p. 359 Sudh. ῥή(τ)ο(ρας δὲ
ἐκβεβληκέ)ναι καὶ τεθανατωκέναι τὰς Ἀθήνας. εἰ δ' ἔναι καὶ ῥήτορας
ἐκώλυσαν προσιέναι, μὴ μόνον συμβουλευέν, ἀλλὰ πολλὰς καὶ τὰς
20 μεγίστας διατελεῖν αὐτοῖς χρωμένας. καὶ πάλιν τοὺς ῥήτορας μὴ πάν-
τας ἀγχοῦντας, ὡς ἔφη οὗτος, ἐπιτηδ(εῦον)τας δια)τελεῖν τόλμαν. καὶ
(γὰρ τ)ῶν ἄλλων (τ)οὺς (μὲ)ν κακουργ(εῖν), τοὺς (δὲ) καὶ τάγαθὰ π(α)ς
πελ(θεῖ)ν.

111 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 202 Sudh. τῶν μὲν (γ)ὰρ
25 παναρέτων, οἷον φατέ (τ)οὺς πολειτικούς ὑπάρ(χειν| εἰν (ο)ὐδεις οὐ-
δὲ Φωκίων, ἂν ἄρα δόξῃ καλεῖσθ(αι, ὄν) ἔφη δήμου(ν γ)ενέσθ(αι (σω-
τῆρα) | διὰ τῶν ἑαυτοῦ λόγων, (κατὰ) Διογένην (π)ανάρε(τός τις) ἦν.

112 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 203 Sudh. ὅ(ταν μὴ τ(οῦ)
κα(λοῦ χάριν προ)σέροχωνται τ(ῶι) πολι(τεύ)εσθ(αι, τ(εωρ) | . . ον . ηγο
30 . . . νοι, καθάπερ ἐν τῆ(ι Σκυθ)ῶν ἐρημίᾳ δι(α)λ(εγόμενος οὕτως γρά-
φει. (τ)ὰ μὲν (γ)ὰρ ἄλλα π(α)ρεῖσθ(ω, (ἐ)πεὶ τόν γε σ(υναρ)μόττοντα
λόγον ἐ(ξηγη)σάμεθα πρότερον δι(ότι οὐ) τοῦ καλοῦ χάριν προ(σέρ)-
χε(σ)θ(αι δεῖ τ . . . ων τ . . | ΑCCTO . . νει (post duos versus: ὁ νο)ού-
μενος δ' ὑπὸ τῆς (Στο)ᾶς οὔτε γέγονεν (οὔτε ἔστι)ν οὔτ' (ἐ)στ(αι
35 ποτέ etc.

113 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 204 Sudh. μετὰ δὲ ταῦτα
λίαν ἐπενήνεκται ἄ)πιστ(ον· „δῆλοι δ' οὐ μετέχου)τες (τῶν τοιούτων
ἐπιστη)μῶν, (ο)ὔ(τε ἀναλίσκοντες) χρόνον(οὔτε δ)απ(άνην οὔ)τ' ἀσχ(ο-

15 Aesch. contra Ctesiph. § 158. 21 ΕΦΗΝΤΩC pap. || ΕΠΙΤΑΔΙ . Ε
... | ... T pap. 25 οἷον(ς) Sudh., fort. εἰ οὐ φατε. || δεῖν Sudh.; fort. ὄν.
26 δημο . γενήσασ pap. locus nondum satis expeditus.

λ)αν ὑπομέ(νον)τες ἔνεκα (τ)ῶν τοιούτων οὐδ' ὑποάτιοντες ἑαυτοὺς οὐ(δε)νὶ πάποτε τῶν τὰ το(ιαῦ)τα ἐπανγγελομένων.“

114 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 207 Sudh. τό τε (φά-σ)κειν δ(ια)τετελεκένα(ι) τοὺς δῆτορας φαίνοντάς τε καὶ εὐ(θ)ύνοντας (καὶ εὐθ)υνομ(έν)ους, πικρῶ (καὶ ἐπ)ηρεῖα ἐστὶ χαριζομέν(ων) ἀνθρώ- 5 πων. τοὺς (γ)ὰρ ἐπισήμους αὐτῶν εὐθ(υ)νκότας μὲν ποτε κα(ι) αὐτοὺς ὑπεσχηκότ(ας) εὐ(θ)ύνα(ς) καὶ παρε(ιλ)ήφ(α)μ(ε)ν καὶ (ὁ πολ)ιτικός φιλεῖ βίος τὰ τ(οια)ῦτα π(ά)σχε(ιν) τε καὶ πρᾶττειν κα. . ογ. | νη-μενο etc.

115 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 208 Sudh. εἰ δὲ μόνος 10 Διογ(έν)ης δῆμον ἰστόρηκε (πραγ)ματ(ικὸ)ν μὲν αὐτῶν οὐ(δ)έν(α) λαβόν)τα, διὰ παντὸς δὲ πρ(ὸς χ)ά(ρι)ν) δμιλ(ο)ῦντας καὶ τό(γε) θεω-ρικὸν δ(ιδόν)τας (ἢ κ)ατ' ἄλλον τρό(π)ον (τ)ὰ (κοινὰ) δια(νέμον)τα(ς), ἴσ(ως βέλ)τιο(ν ἔχ)ομ(εν) οἱ μῆδ(ἐ)ν ἰστο(ρηκ)ότες τ(ῶν π)ερὶ τοὺς (ρή)τ(ορας· τὸ μ)ἐ(ν) γὰρ ἐ(ν)ίους τοιοῦτου(ς γε)γονέν(αι, π)ολλοὺς 15 δὲ καὶ πραγματικὰ (συ)μβεβου(λε)υκέναι καὶ δι(άνο)υ(αν) ἐνβρι(θ)ε-στέραν ἔχοντ(α καὶ μ)ετὰ παρόδησις πολλῆ(ς πεπολιτ)εῦσθαι καὶ πε-π(ολεμηκέν)αι τοῖς τὰς νεμῆ(σεις τῶ)ν κοινῶν εἰσηγρο(μένοι)ς, καὶ τὰς ἱστορίας ἐδο(ξά)ζομεν ἡμῖν μαρτυρήσειν.

116 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 209 Sudh. ἀκ(ο)λουθῶς 20 δὲ τούτοι(ς)· „ἰκανόν, (φ)ησίν, εἶναι δεῖ τὸν πολιτικὸν ἄρχειν τὰς κατὰ πόλι(ν ἄ)ρχάς, ῥήτω(ρ) δ' οὐ δ(ύναται“ etc.

col. VII, 7. οὐ μ(ῆ)ν ὅ γε τῆς ἰδιωτέρας τυν(χά)νων προσηγορίας πολιτικὸς ἐπὶ τὸν (στρα)τηγεῖν δυ(νά)μενον καὶ ναυαρχεῖν (ἐπι)δια- 25 τείνει etc.

117 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 210 Sudh. ἔτι καταγε- 30 λά(σ)τως φησίν „τῆς μὲν) δητορ(ικῆς ἄ)ν(τι)ποιουμέν(ης οὐ) (π)αν(τὸ)ς τοῦ (π)ολιτικοῦ καὶ οὐ. . νου, τοῦ δ' ἰδί(ως καὶ) κ(α)τὰ πό(λεις συμ)βουλεύ(ειν deest unus versus τὸν σοφ)ὸν (ἄ)ρχειν (ἀπά)σας τὰς κ(α)τὰ πόλι)ν ἄ(ρχ)άς post tres versus:) οὐ μόνον (τῆν | .. αν φρῶ- 30 νησιν ἐξ | εν, οὐδὲ μόνο(ν) ἀγα(θ)ός ἐσ(τιν) διαλεκτικὸς καὶ γραμματικὸ(ς καὶ πο)ητῆς καὶ ῥήτωρ καὶ τε(λε)ως μεθ(ο)δικὸς ὁ καλὸς ἐπὶ πάσα(ις γέ)γον(εν) ταῖς τέχν(αι)ς, (ἀλλ)ὰ καὶ πρὸς τῶι συ(μφέ)ροντι τῶν π(ό)λεων· (οὐδὲ τοῖς οἰκοῦσι τ)ὰς Ἀθήνας (μό)νο(ν ἢ Λακε)- 35 δαιμόνα συμ(πο)λ(ι)τε(ύ)ει· ἀ(φρ)όνων γὰρ πολιτ(εῖα οὐκ ἔ)σ(τιν) οὐδὲ 35 νόμος· ἀλλὰ τῷ | ἐκ (θ)εῶν καὶ σο(φ)ῶν συστήματ(ι, ἦ) καὶ βα(σι-

8 fortasse: κα(ι) γ(ε)γ(ε)νημένο(ς). 11 δομον O, AN. . N, δι λ. ον legit Sudh. 14 τισ pap. 24 hinc intellegitur quid post δόναται exociderit.

28 fortasse: συ(μφό)ρον. || x. τα. το pap. 31 τὴν (ἰδίως λεγομένην φρόνησιν ἐξ(ηκριβω)κεν vel tale quid. 35 σιμ. . AN, συμ. . ΔΥΕΝ O. || πολιτι N, πολις O. 36 ἦ] τω legisse sibi videtur Sudh.

λε(ύ)ς εἶν(αι λέ|γεται) καὶ στρατηγὸς καὶ κατὰ (γῆ)ν καὶ κατὰ θάλα(τταν καὶ) ταμίας καὶ πρά(κτωρ καὶ τ)ὰς ἄλλας κατὰ τρόπον (οἰκο)νομεῖν ἀρχάς, ἐπειδὴ (τὸν) πολιτικὸν ἐξ ἀνάγκης δεῖ καὶ τὴν ἀπάντων τ(ού)των ἔχειν ἐπιστήμην.“

5 118 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 214 Sudh. τ(οὺς) μὲν ἀπο(τέμ)νεσθαι τὸ συμβουλευτικὸν αὐτ(ῆς) μέρος(ς), τοῦ(ς) δὲ τὸ δικα(υικόν), το(ὺς δὲ) τὸ κατὰ τὰς ἀρχά(ς) ἔμπειρον, ὡς ἐπὶ ἰατρ(ικῆς) ἔχει (καὶ) ζωγραφί(ας) καὶ τινω(ν ἄλλων) (τε)χνῶν· καὶ τοὺς περὶ (Δη)μο(σθ)ένη(ν) καὶ Δημάδη(ν) τὸ συμβουλευτικὸ(ν) καὶ δικαν(ικόν) 10 εἶδος ἐκπεπονηκ(ότα)ς εἰκό(τω)ς ὑπ(ὸ τ)ῶν (Ἀθ)ηναί(ων) οὐκ ἐνπ(ι)στεύεσθ(αι τὸ) μέρος, οὗ τ(ῆ)ν (ἐμπειρία)ν οὐκ ἔσχον.

119 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 216 Sudh. πρὸς) τὸ καλῶς πρᾶξ(εῦεν συ)νεργεῖ(ν) τὴν ῥητορικὴν. „Δακεδαιμόνιοι, φησίν, καί(περ) ἐκπαίζοντες αὐτήν, δι(ὰ) τῆς τυχοῦση(ς) ἐντε(ύξε)ως οἰκονο- 15 μ(οῦ)νται π(ᾶν ὃ θ)έλουσιν.“ (πρ)ῶτον μ(ὲν οὖν) οὐ δῶσει τις οἰκονομεῖ(σθ)αι πᾶ(ν) ὃ θ(έ)λουσιν Δακε(δ)αι(μ)ονίους ἀπὸ τ(ῆ)ς τυχοῦσης (ἐ)ντεῦξεως, οὐδ' ἐ(ὶ)δ(έν)αι (φ)ήσει καλῶς πρᾶξ(εῦεν), καὶ παρὰ ταύτην τὴν (αἰτ)ίαν οὐκ εἰδέναι, διότι (τ)ῆς (ῥ)ητο(ρ)ικῆς οὐκ (ἐπ)ε- μελή(θ)ησα(ν), ἀλλ' ὑπὸ Διογένους εἰκῆ (τα)ῦτα περιφ(έρεσθ)αι· κἂν) 20 συγγραφοῦθ(ῆ) δὲ ἐ(πι)τε(τε)χέ(ν)αι κα(τὰ) πρᾶξ(εῦεν) αὐτούς, ἀλλὰ π(ᾶ)ς δέδεικται γ(έν)εσθ(αι αὐτούς οὕτως ἀ)πειρους τῆς (ῥ)ητορικῆς ὥσ)τ' ἐ(κπ)α(ί)ξειν (αὐτήν) etc.

120 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 218 Sudh. ἐ)άν τε διὰ τοῦ(το μὴ φῆ) τὴν πολιτικὴν ῥη(τορικ)ήν εἶν(αι) πάντως, ἐπειδὴ (τι)νες 25 οὐκ ὄντες ῥήτορες καλῶς πρ(ε)σβεύ(ουσιν), τὸ(γε) τὴν ῥητορικὴν οὐκ εἶναι καὶ πολιτικὴν (πᾶ)ς προσῆται;

121 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 218. „ν(ῆ) Δ)ῶ ἀλλὰ καὶ Ἀθηναί(οι) κα(ί)περ ὄντε(ς) φιλορήτορες(ς) ἤδη) προσκόπτουσι ταῖς περὶ(δοῖς) καὶ τοῖς (τ)έχνης (καὶ διδασ)καλεί(ου) ῥητορικοῦ π(ρο)σ- 30 βάλλο(υσι)ν.“ γελοῖον μὲν τὸ ν(ῦ)ν λέγειν προσκόπ(τ)ειν Ἀθηναίους τοῦτοις. etc.

122 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 220 Sudh. λέγειν, ἀ(λλ' εἰ)σὶν (καὶ φι)λόσοφοι, (οἷστ)ισιν ἔθος ἐστὶν φλυαρεῖν ὥσπερ σοὶ καὶ Κριτολάωι, σαφῶς λέγοντος ἄκουσον· ἢ γ' ἐνπειρία τῶν πολιτικῶν 35 ῥητόρω(ν), τὸ συνέχον ἔχου(σα) κεί(με)νον ἐν εὐκαιρίας στο(χασμ)ῶι καὶ διδάσκει πολλ(ά)κις μὲν ἐ(κ)τείνειν μα(κρ)οὺς λόγους, πολλάκις δὲ βα(ι)ά τινα διαλεχθῆναι, πο(λλ)άκις δὲ μηδὲ διᾶρα(ι) τὰ (χελ)η.“ παρα(ι)ρούμενος οὗ(ν) ἐκ τῆς ἐπιστήμ(ης) καὶ τ(ῆ)ς ἐνπειρίας (τὰ)

1 τα... ες pap. 5 dubium Philodemi haec sint an Diogenis. antecedit tribus versibus nominis vestigium: Διογ... 19 ὑπὸ scripsi, ἀπὸ pap. 36 σσ... πωι καὶ Ν στο... σωι ΛΛΙ Ο στ... ο. ΙΘΙ|ΛΙ legit Sudh.

μάλιστα παρα(διδό)μενα, (ἐ)πει καὶ τινὲς ἀστοχοῦσ(ιν), αὐτὸ(ς) γε-
λοῦ(ό)ς ἐστιν.

123 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 220, 25. „ἀλλ' εἰ δύναν-
ται συλλῦσαι(ι πό)λεις καὶ συμμάχ(ους ποι)ῆσαι, γνωρίζ(ο)ντας δια(φερο)-
μένους καὶ (γ)υναί(κα) πρὸς ἄνδρα (σ)τασιά(ζουσαν ἢ ἐρ)αστή(ν) πῶς ἔ
οὐχ οἰοί(τε) διαλλ(άτ)τειν πρὸς τ(ὸν ἐρ)ώ(μεν)ον καὶ πῶς ἄ . . . | . . .
ε(σθαι) φιλίαν; τ(ῆς γὰρ αὐτ)ῆς ἐ(στιν) ἐμπειρί(ας εἶ)να π(ρὸς) ἕνα οἰ-
κειῶσαι κα(ὶ πλήθ)η, καθάπερ τῆς αὐτῆ(ς ἐμπειρ)ί(ας μίαν) λύ(ραν) π(ρὸς)
ἐ(τέ)ρ(αν) σύμφωνον ποιῆ(σαι) καὶ πολλὰς πρὸς πολλὰς.“

124 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 224 Sudh. „καὶ μὴν νῆ 10
Δία, φησί(ν), εἶ(ς) ἢ οὐδ(είς) μνημονεύεται τούτ(ω)ν πεπερ(ε)σβευκῶς ἐπὶ
(τῶ) συμφέροντι τῆς πατρί(δος).“

p. 225. „ἀλλ' οὐδ(ὲ) εἶ(ς), φησί(ν), ἰσ(το)ρή(τ)αι τούτων πολί(της) ἀγα-
(θὸς) γενόμενος.“

col. XX. πολί(του) πολιτικὸς . . α | . . νη(τα) . δαιος, εἰ δὲ π(ολιτικ)όν, 15
οὐ μόνον, φῆσ(ω), τῶν ρητόρων ἀλλὰ καὶ τῶν τ(ὰ)ς πόλεις κατοικούν-
τ(ω)ν οὐκ ὀ(ί)γοι χωρὶς φιλοσο(φί)ας ἄνδ(ρ)ες (γεγ)όνασιν πολι(τι-
κοί)· οἱ μὲ(ν) γὰρ ἄφ(ρ)ονε(ς) πάν(τες) (εἰ)σὶν ἄθλιοι, χρηστ(ὸς) δ'
οὐδὲ εἷς οὐδ(ὲ) ἡ)μερος (οὐ)δὲ φιλόπα(τρ)ις οὐδὲ τὰ(ς) ἄλλα(ς) δημώ-
δ(εις) ἀρετὰς ἔχ(ω)ν, μῆ τι δ)ῆ(τ) ἄς τελε(ί)ους. καὶ | προσε(νη)νευμέ- 20
ν(ων) τῶν τοιού(των) ἐκ φύσε(ως) τιν(α) καὶ ἀγα(γ)ῆς, ἐστ(αι) σ(ν)υ-
δεδομέ(νον) τὸ χωρὶς φιλοσο(φί)ας (πολιτικ)οὺς δύν(α)σθ(αι) γενέσθ(αι)
τινά(ς)· ὥσ(τε) πῶς πολι(τικὸς) οὐκ ἐστ(αι) ῥή(τωρ) χω(ρὶς) φιλο(σο)φί(ας);

125 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 226 Sudh. „ὄθ(ε)ν μὲν
μ(ῆ) κ(α)λῶς προσε(τή)σεσθ(αι) τὸν ῥή(τωρ)α τῆς πατρί(δος), κἂν ἐχ(η) τὴν 25
ἐμπειρί(αν), ἄνευ φιλοσοφί(ας) λέγο(μεν).“ — Πε(ρι)κλή(ς) τὸν(ν), ὃν
(ἔ)φη ἀν(ε)κτότατον γε(γ)ο(ν)εῖν τῶν ἄλλων ῥητό(ρων), ὅτι Ἀναξ(α)-
γόρου καὶ (ἄλλων) τινῶν ἤκουσεν, φιλοσόφ(ους) μὲν ἴσως παρέβαλε,
Στωϊ(κ)οῖς δ' οὐδ(α)μῶς, ἀλλὰ κα(ὶ) τ(ὰς) ἐναντί(ας) ἐσ(χη)κ(ό)σιν δ)όξ(ας)
ὑπὲρ τῶν ὄλ(ων)· μόνον δὲ (κα)τὰ Διο(γέ)νην ἢ Στωϊκῆ(ν) (π)οιεῖ 30
πο(λί)τας ἀγα(θ)οὺς etc.

126 Philodemus de rhetorica Vol. II p. 228 Sudh. (Ζή)νωνος
καὶ Κλε(άν)θους καὶ Χρ(υ)σῆ(π)ου καὶ τῶν τ(οιού)τ(ω)ν ὑπάντων. ἀλλὰ
γὰρ οὐχ(ὶ) προσεδρ(εύ)ειν (χρ)ῆ(ν) ἐπὶ πλέον τοῖς Διο(γέ)νου(ς) λόγ(ους)
καὶ γὰρ οὐτ' ἀκριβ(ε)ς οὕ(τε) . . | τ . . . τι (γρ)άφ(ων) φαίνε(τ)αι etc.

1 ΓΕΙ pap. || ΤΙΝΟC pap. verba allata non sunt Diogenis, sed alius philo-
sophi. quae affert Philodemus ut Diogenem refutet, qui ἐνκαιρίας στοχασμόν
in rhetorica desideraverat. 5 ἐραστήν] ΛΟΥ pap. 18 ΛΛΟ . . ΑΡΛΕ . ΟΙΤΕ
(vel CE) pap. supplementa haud pauca incerta sunt neque sententia satis in-
telligitur. 24 ὄθ(ε)ν μὲν vix sanum, quamquam aliter suppleri non potest.

III. Antipater Tarsensis.

1 Strabo XIV p. 674: ἄνδρες δ' ἐξ αὐτῆς (scil. τῆς Ταρσοῦ) γεγόνασι τῶν μὲν Στωϊκῶν Ἀντίπατρος τε καὶ Ἀρχέδημος καὶ Νέστωρ, ἔτι δ' Ἀθηνόδαροι δύο etc.

5 2 Galenus hist. philos. 3 (p. 600, 10 Diels). τοῦ δὲ (scil. Chrysippi) Διογένους ὁ Βαβυλώνιος ἀκροατὴς γεγωνὸς Ἀντιπάτρου καθηγητῆς γέγονε. τούτου δὲ Ποσειδώνιος ἠκροῶτο.

3 Cicero Tusc. disp. V 107 *Iam vero exilium — quantum tandem a perpetua peregrinatione differt? in qua aetates suas philosophi*
10 *nobilissimi consumpserunt, — — Zeno, Cleanthes, Chrysippus, Antipater — — qui semel egressi numquam domum reverterunt.*

4 Cicero Acad. Post. lib. I apud Nonium p. 65, 11. *quid Antipater digladiatur cum Carneade tot voluminibus.*

5 Plutarchus de garrulitate cp. 23. ὁ μὲν γὰρ Στωϊκὸς Ἀντίπατρος, ὡς ἔοικε, μὴ δυνάμενος μηδὲ βουλόμενος ὁμοσε χωρεῖν τῷ Καρνεάδῃ μετὰ πολλοῦ θεύματος εἰς τὴν στοᾶν φερομένῳ, γράφων δὲ καὶ πληρῶν τὰ βιβλία τῶν πρὸς αὐτὸν ἀντιλογιῶν καλαμοβόας ἐπεκλήθη.

6 Strabo XIV p. 674. *commemoratur Antipatrum philosophum*
20 *Tarso oriundum. Cf. Plut. de exilio cp. 14.*

Cicero Acad. II 143. *quid? duo vel principes dialecticorum, Antipater et Archedemus, opiniosissimi homines, nonne multis in rebus dissentiunt.*

Numenius apud Euseb. XIV 8, 10. πᾶσα γοῦν Καρνεάδου διά-
25 νοια ἐνίκα καὶ οὐδεμία ἠτισοῦν ἄλλως, ἐπεὶ καὶ οἷς ἐπολέμει ἦσαν εἰπεῖν ἀδυνατώτεροι. Ἀντίπατρος γοῦν ὁ κατ' αὐτὸν γενόμενος ἔμελλε μὲν ἀγωνιᾶν τι γράφειν, πρὸς δ' οὖν τοὺς ἀπὸ Καρνεάδου κατ' ἡμέραν ἀποφερομένους λόγους οὐποτε ἐδημοσίευσεν, οὐκ ἐν ταῖς διατριβαῖς, οὐκ ἐν τοῖς περιπάτοις, οὐδὲ εἶπεν οὐδὲ ἐφθέγγετο, οὐδ'
30 ἤκουσέ τις αὐτοῦ, φασίν, οὐδὲ γρῦ· ἀντιγραφὰς δὲ ἐπαντείνεται καὶ γωνίαν λαβῶν βιβλία κατέλιπε γράψας τοῖς ὕστερον, οὔτε νῦν δυνάμενα καὶ τότε ἦν ἀδυνατώτερα πρὸς οὕτως ἄνδρα ὑπέμεγαν φανέντα

καὶ καταδόξαντα εἶναι τοῖς τότε ἀνθρώποις, τὸν Καρνεάδην· ὅμως δὲ καίτοι αὐτὸς ὑπὸ τῆς Στωϊκῆς φιλοτιμίας εἰς τὸ φανερὸν κινῶν, πρὸς γε τοὺς ἑαυτοῦ ἑταίρους δι' ἀποφρήτων ὁμολόγει τε καὶ ἠλήθευε καὶ ἀπεφαίνετο ἢ κἄν ἄλλος τῶν ἐπιτυχόντων.

7 Diog. Laërt. IV 64. μαθὼν τε (scil. ὁ Καρνεάδης) Ἀντίπατρον ἑ φάρμακον πίνοντα ἀποθανεῖν, παρωρμηθῆ πρὸς τὸ εὐθαρσῆς τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ φησι· δότε οὖν κάμοι. τῶν δὲ εἰπόντων· τί; οἰνόμελι, εἰπεῖν.

Stob. Floril. 119, 19. Καρνεάδης Ἀντίπατρον αὐτὸν ἐξαγαρόντος γέρων ὦν δύο κύλικας ἐκέρασε, τὴν μὲν κωνεῖον, τὴν δὲ οἰνομέλιτος. 10 Καὶ τὴν τοῦ κωνεῖου τοῖς λοιποῖς Στωϊκοῖς εἰπὼν προπίνειν, τὴν τοῦ οἰνομέλιτος ἐξέπιε, διαπαλζων τὴν σπουδὴν τῶν ἐκουσίως ἐκλειπόντων τὸν βίον.

8 Cicero de fin. I 6. *Quid enim est a Chrysippo praetermissum in Stoicis? Legimus tamen Diogenem, Antipatrum.* 15

9 Arrianus Epicteti dissert. III 2, 13. εἰ Χρυσίππον ἀνέγνως ἢ Ἀντίπατρον; εἰ μὲν γὰρ καὶ Ἀρχεδήμον, ἀπέχεις ἅπαντα.

III 21, 7. καὶ μὴν ἐγὼ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τὰ Χρυσίππεια, ὡς οὐδείς· τὴν λέξιν διαλύσω καθαρώτατα· προσθήσω ἂν που καὶ Ἀντίπατρον καὶ Ἀρχεδήμου φορὰν. 20

10 Arrianus Epict. dissert. II 17, 40. οὐδ' ἐγγὺς ἐσόμεθα τοῦ προκοῦσαι, κἄν πάσας τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς συντάξεις τὰς Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντίπατρον καὶ Ἀρχεδήμου διέλθωμεν.

11 Ind. Stoic. Herc. col. LIII. διακηκούει κ(α)λ|διάδο|χος ἐγ(έ)-νετο (τῆ)ς Ἀντι|πάτρον σχολῆς· Δάρ|δανος Ἀνδρομάχο(ν) Ἀ|θη(ν)αῖος, 25 καὶ οὗτ(ος) | . . ναι . . . σχολ(ῆ)ν . . . | . . ἔμενος· Ἀπολλ(όδω)ρος Ἀθη-ναῖος· Δ . . .

Discipulos hic enumerari Antipatri inde probavit Comparetius, quod et Panaetius, qui initio Antipatri successor dicitur, et Dardanus iam col. LI commemorati sunt, ut discipuli scilicet Diogenis Babylonii. 30

12 Ind. Stoic. Herc. col. LX. καὶ διὰ (μ)εγάλην ἔξι|ν | ἰδιοπραγεῖν δυνάμε|νος, οὐκ ἔκρινεν, ἀλλ' ἀ|(ε)λ (π)ροεξάγειν Ἀντιπ|ά|(τ)ρ· καὶ τοῦτο ποιῶν | (μ)έχρι τέλο(ν)ς ἀμελ(έ)|(τ)ητος ἐγένετο· χρόν(ω) | δὲ) ὁ μὲν δ(ιὰ τ)ὸ γῆρα(ς οὐ σ)χολάζ(ων . ατο . κ . .

13 Plutarchus vita Tib. Gracchi cp. 8. Διοφάνους τοῦ ῥήτορος 35 καὶ Βλοσσίου τοῦ φιλοσόφου παρορμησάντων αὐτόν, ὦν ὁ μὲν — — ὁ δὲ αὐτόθεν ἐξ Ἰταλίας Κυμαῖος, Ἀντίπατρον τοῦ Ταρσέως

26 fortasse: καὶ οὗτ(ος ἐν Ἀ|θη)ναί(ς τῆ)ν σχολ(ῆ)ν δια|τιθ)έμενος.

32 Narrat quomodo Panaetius erga Antipatrum Tarsensem magistrum se gesserit.

γεγονῶς ἐν ἄστει συνήθης καὶ τετιμημένος ὑπ' αὐτοῦ προσφωνήσεσι γραμματῶν φιλοσόφων.

14 Athen. V p. 186c. Ἀντίπατρος δ' ὁ φιλόσοφος συμπόσιόν ποτε συνάγων συνέταξε τοῖς ἐρχομένοις ὡς περὶ σοφισμάτων ἐροῦσιν.
5 ibid. 186a. πολλῶν γοῦν εἰσι φιλοσόφων ἐν ἄστει σύνοδοι τῶν μὲν Διογενιστῶν, τῶν δὲ Ἀντιπατριστῶν λεγομένων, τῶν δὲ Παναϊταιστῶν.

15 Plutarchus de tranq. cp. 9. Ἀντίπατρος δὲ ὁ Ταρσεὺς πρὸς τῷ τελευτῶν ὧν ἔτυχεν ἀγαθῶν ἀναλογιζόμενος οὐδὲ τὴν εὐπλοϊαν παρέλιπε τὴν ἐκ Κιλικίας αὐτῷ γενομένην εἰς Ἀθήνας.

vita Marii cp. 46. καὶ νηΐ Δία τὸν Ταρσεῖα λέγουσιν Ἀντίπατρον ὡσαύτως ὑπὸ τὴν τελευτὴν ἀναλογιζόμενον ὧν τύχοι μακαρίων μηδὲ τῆς εἰς Ἀθήνας οἰκοθῆν εὐπλοίας ἐπιλαθέσθαι, καθάπερ φιλοχρήστου τῆς τύχης ἄπασαν δόσιν εἰς μεγάλην χάριν τιθέμενον
20 και σώζοντα τῇ μνήμῃ διὰ τέλους, ἧς οὐδὲν ἐστὶν ἀνθρώπῳ ταμείου ἀγαθῶν βεβαιότερον.

Fragmenta logica.

16 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. καὶ σῶμα δ' ἐστὶν ἡ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς φησὶν Ἀρχέδημος — — καὶ Διογένης καὶ Ἀντίπατρος — πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἡ φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.

17 Varro de lingua latina VI 1. *In hoc (scil. libro) dicam de vocabulis temporum et earum rerum quae in agendo fiunt aut dicuntur cum tempore aliquo ut Sedetur, Ambulatur, Loquuntur; atque si qua*
25 *erunt ex diverso genere adiuncta, potius cognationi verborum quam auditori calumniandi geremus morem. Huius rei auctor satis mihi Chrysippus et Antipater et illi in quibus, si non tantum acuminis, at plus litterarum, in quo est Aristophanes et Apollodorus, qui omnes verba ex verbis ita declinari scribunt, ut verba litteras alia assumant, alia mit-*
30 *tant, alia commutent.*

18 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τουτέστι τὴν ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρῦσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος καὶ Ἀπολλόδωρος.

35 19 Plutarchus Stoic. rep. 47, 12. καὶ μὴν ἐν γε τοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ἀγῶσιν ὁ πλεῖστος αὐτῷ τε Χρῦσιπῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ πόνος γέγονε περὶ τοῦ μήτε πράττειν μήτε ὀρμῶν ἀσυγκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις τοὺς ἀξιοῦντας οἰκείας

φαντασίας γενομένης εὐθὺς ὁρμῶν μὴ εἰξαντας μηδὲ συγκρατατιθε-
μένους.

20 Cicero Acad. Pr. II 17. *Sed quod nos facere nunc ingredimur, ut contra Academicos disseramus, id quidam e philosophis, et ii quidem non mediocres, faciundum omnino non putabant; nec vero esse ullam rationem disputare cum iis, qui nihil probarent; Antipatrumque Stoicum, qui multus in eo fuisset, reprehendebant nec definiri aiebant necesse esse, quid esset cognitio aut perceptio aut, si verbum e verbo volumus, comprehensio, quam κατάληψιν illi vocant; eosque qui persuadere vellent esse aliquid, quod comprehendi et percipi posset, inscienter facere dicebant etc.*

21 Cicero Acad. Pr. II 9, 28. *Ex hoc illud est natum quod postulabat Hortensius, ut id ipsum saltem perceptum a sapiente diceretis, nihil posse percipi. Sed Antipatro hoc idem postulanti, cum diceret, ei qui affirmaret nihil posse percipi, unum tamen illud dicere percipi posse consentaneum esse, ut alia non possent, Carneades acutius resistebat.*

ibid. 34, 109. *Et tamen illud usitatum et saepe repudiatum refers, non ut Antipater, sed ut ais pressius. Nam Antipatrum reprehensum, quod diceret, consentaneum esse ei, qui affirmaret, nihil posse comprehendendi, id ipsum saltem dicere posse comprehendendi, quod ipsi Antiocho pingue videbatur et sibi ipsum contrarium.*

22 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 57. τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε — — — ὄνομα, προσηγορία, ῥήμα, σύνδεσμος, ἄρθρον· ὁ δὲ Ἀντίπατρος καὶ τὴν μεσότητα τίθησιν ἐν τοῖς περὶ λέξεως καὶ τῶν λεγομένων.

23 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 60. ὄρος δὲ ἐστίν, ὡς φησιν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὄρων λόγος κατὰ ἀνά-
λυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενος — — —

ὑπογραφή δὲ ἐστὶ λόγος τυπωδῶς εἰσάγων εἰς τὰ πράγματα ἢ λόγος ἀπλούστερον τὴν τοῦ ὄρου δύναμιν προσηνεγγμένως.

24 Alexander in Aristot. Top. p. 42, 27. οἱ δὲ λέγοντες ὄρον εἶναι λόγον κατὰ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενον, ἀνάλυσιν μὲν λέγοντες τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ὀριστοῦ [καὶ] κεφαλαιώδη, ἀπαρτιζόντως δὲ τὸ μῆτε ὑπερβάλλειν μῆτε ἐνδεῖν, οὐδὲν ἂν λέγοιεν τὸν ὄρον δια-
φέρειν τῆς τοῦ ἰδίου ἀποδόσεως.

25 Cicero Acad. Pr. II 143. *In hoc ipso, quod in elementis dia-*

15 ei qui A¹, eique A²BV. 29 ἀπαρτιζόντος B. 31 λόγος scripsi, ὄρος libri. || προσηνεγγμένως scripsi, προσηνεγγμένως libri. 34 κεφαλαιώδη Diels, καὶ κεφαλαιωδῶς libri.

lectici docent, quo modo iudicare oporteat, verum falsumne sit, si quid ita conexum est, ut hoc „si dies est, lucet“, quanta contentio est! Aliter Diodoro, aliter Philoni, Chrysippo aliter placet. Quid? cum Cleanthe, doctore suo, quam multis rebus Chrysippus dissidet? quid? duo vel principes dialecticorum, Antipater et Archidemus, opiniosissimi homines, nonne multis in rebus dissentiunt?

26 Alexander in Aristot. Topica p. 8, 16 Wal. οὗς γὰρ οἱ περὶ Ἀντίπατρον μονολημάτων συλλογισμοὺς λέγουσιν, οὐκ εἰσὶ συλλογισμοί, ἀλλ' ἐνδεῶς ἐρωτῶνται, ὡς οἱ τοιοῦτοι „ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἄρα ἐστίν.“ „ἀναπνεῖς, ξῆς ἄρα.“ Deinde exponit in eiusmodi conclusionibus propositionem maiorem omissam esse.

[Apuleius] περὶ ἐρμηνείας 272 (p. 9, 6 Goldb.). *ex una acceptione non fit collectio, licet Antipatro Stoico contra omnium sententiam videatur plena conclusio esse: „Vides: vivis igitur“.*

15 27 Alexander in Aristot. Anal. pr. p. 17, 11 Wal. οὐ γὰρ εἰσι συλλογισμοὶ οἱ λεγόμενοι ὑπὸ τῶν νεωτέρων μονολήματα. 18. οἱ δὲ λεγόμενοι μονολήματα δοκοῦσιν εἶναι ποτε συλλογισμοὶ τῷ τὴν ἑτέραν πρότασιν διὰ τὸ εἶναι γνώριμον τοὺς ἀκούοντας προστιθέναι. τὸ γὰρ „ἀναπνεῖς, ξῆς ἄρα“ δοκεῖ συλλογισμὸς εἶναι, ὅτι παρ' αὐτοῦ 20 προστίθησιν ὁ ἀκούσας τὴν ἑτέραν πρότασιν οὖσαν γνώριμον, τὴν „πᾶς ὁ ἀναπνέων ξῆ.“

28 Sextus hypotyp. II 167. εἰ δὲ οὐκ ἀρέσκει τισὶ λόγους μονολημάτων εἶναι, οὐκ εἰσὶν ἀξιопιστότεροι Ἀντίπατρον, ὅς οὐδὲ τοὺς τοιούτους λόγους ἀποδοκιμάζει.

25 idem adv. math. VIII 443. Ἀντίπατρος γὰρ, τῶν ἐν τῇ Στωικῇ αἰρέσει ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν, ἔφη δύνασθαι καὶ μονολημάτων λόγους συνίστασθαι.

Cf. Varro Marcopolis fr. I (Sat. Men. ed. Riese p. 165). *Cui Celer Διενοςληματοσλόγος, Antipatri Stoici filius rutro caput displanat.*

30 29 Arrianus Epict. dissert. II 19, 9. (aliis qui περὶ δυνατῶν et περὶ τοῦ κυριεύοντος scripserunt, enumeratis) γέγραφεν δὲ καὶ Ἀντίπατρος, οὐ μόνον δ' ἐν τοῖς περὶ δυνατῶν, ἀλλὰ καὶ κατ' ἰδίαν ἐν τοῖς περὶ τοῦ κυριεύοντος.

30 Arrianus Epictet. dissert. II 19, 2. λοιπὸν ὁ μὲν τις ταῦτα 35 τηρήσει τῶν δεῖν, ὅτι ἔστι τέ τι δυνατόν, ὃ οὐτ' ἔστιν ἀληθὲς οὐτ' ἔσται, καὶ δυνατῶ ἀδύνατον οὐκ ἀκολουθεῖ· οὐ πᾶν δὲ παρεληλυθὸς ἀληθὲς ἀναγκαῖόν ἐστι, καθάπερ οἱ περὶ Κλεάνθην φέρεσθαι δοκοῦσιν, οἷς ἐπὶ πολὺ συνηγόρησεν Ἀντίπατρος.

31 Galenus de Hippocr. et Plat. decr. II 3. p. 182 Mü. νυνὶ δὲ

πῶς μὲν οἱ διὰ δύο τροπικῶν ἢ τριῶν ἀναλύονται συλλογισμοὶ καὶ πῶς οἱ ἀδιαφόρως περαινόντες ἢ τινες ἄλλοι τοιοῦτοι, τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ θέματι προσχρώμενοι, πολλοῖς ἔστι συντυχεῖν ἀκριβῶς ἡσκημένοις, ὡσπερ ἀμέλει καὶ ἐπ' ἄλλοις, ὅσοις διὰ τοῦ τρίτου θέματος ἢ τετάρτου συλλογισμοὺς ἀναλύουσι· καίτοι τούτων τοὺς πλείστους ἔνεστιν ἐτέρως ἀναλύειν συντομώτερον, ὡς Ἀντίπατρος ἔγραψεν.

Fragmenta physica.

32 Diog. Laërt. VII 150. σῶμα δέ ἐστι κατ' αὐτοὺς ἢ οὐσία καὶ πεπερασμένη, καθά φησιν Ἀντίπατρος ἐν δευτέρῳ περὶ οὐσίας.

33 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 38. Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεὺς ἐν τῷ περὶ θεῶν γράφει ταῦτα κατὰ λέξιν „Πρὸ δὲ τοῦ συμπαντος λόγου τὴν ἐνάργειαν, ἣν ἔχομεν περὶ θεοῦ, διὰ βραχέων ἐπιλογιούμεθα· θεὸν τοίνυν νοοῦμεν ζῶον μακάριον καὶ ἄφθαρτον καὶ εὐποητικὸν ἀνθρώπων.“ εἶτα τούτων ἕκαστον ἀφηγούμενος, φησὶν οὕτω „καὶ μὴν ἀφθάρτους αὐτοὺς ἡγοῦνται πάντες.“ 15

34 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 38 p. 1052b. τούτοις ἔτι βούλομαι παραβαλεῖν μικρὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου λεγομένων· „ὅσοι δὲ περιαιροῦνται τὸ εὐποητικὸν ἐκ τῶν θεῶν, ἀπὸ μέρους προσβάλλουσι τῇ τούτων προλήψει· κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ νομίζοντες αὐτοὺς γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς κοινωνεῖν.“ 20

35 Aëtii plac. philos. I 27,6 (p. 322b Diels). Ἀντίπατρος ὁ Στωϊκὸς θεὸν ἀπεφαίνετο τὴν εἰμαρμένην.

36 Macrobius I 17,36. *Apollinis Lycii plures accipimus cognominis causas. Antipater Stoicus Lycium Apollinem nuncupatum scribit ἀπὸ τοῦ λευκαίνεσθαι πάντα φωτίζοντος ἡλίου.* 25

37 Cicero de divin. I 6. *Quem (scil. Chrysippum) subsequens unum librum (scil. περὶ μαντικῆς) Babylonius Diogenes edidit, eius auditor, duo Antipater.*

38 Cicero de divin. I 123. *Permulta collecta sunt ab Antipatro, quae mirabiliter a Socrate divinata sunt; quae praetermittam.* — 30

124. *Illud tamen eius philosophi magnificum ac paene divinum, quod, cum impiis sentiis damnatus esset, aequissimo animo se dixit mori; neque enim domo egredienti neque illud suggestum, in quo causam dixerat, ascendenti signum sibi ulla, quod consuesset, a deo quasi mali alicuius impendentis datum.* 35

39 Cicero de divin. II 35. *Pudet me non tui quidem, cuius etiam memoriam admiror, sed Chrysippi, Antipatri, Posidonii, qui idem*

12 ἐνάργειαν libri, ἐνάργειαν Mez, ἔννοιαν Wy. 18 προσβάλλουσι Wy., προσβάλλουσι libri. 29 collecta Victorius, coniecta libri.

istuc quidem dicunt, quod est dictum a te, ad hostiam deligendam ducem esse vim quandam sentientem atque divinam, quae toto confusa mundo sit. Illud vero multo etiam melius, quod et a te usurpatum est et dicitur ab illis: quum immolare quispiam velit, tum fieri extorum mutationem, ut aut absit aliquid aut supersit: deorum enim numini parere omnia.

40 Cicero de divin. I 84. *Hac ratione et Chrysippus et Diogenes et Antipater utitur* (Chrys. Vol. II n. 1192).

41 Cicero de divin. I 39. *veniamus ad somnia: de quibus disputans Chrysippus multis et minutis somniis colligendis facit idem quod Antipater, ea conquirens quae Antiphontis interpretatione explicata declarant illa quidem acumen interpretis: sed exemplis grandioribus de-
cui uti.*

42 Cicero de divin. II 144. *Quid? ipsorum interpretum coniecturae nonne magis ingenia declarant eorum, quam vim consensumque naturae? Cursor ad Olympia proficisci cogitans visus est in somnis curru quadrigarum vehi. Mane ad coniectorem. At ille: vinctes, inquit. Id enim celeritas significat et vis equorum. Post idem ad Antiphontem. Is autem: vincere, inquit, necesse est. An non intelligis, quattuor ante te cucurrisse? Ecce alius cursor (atque horum somniorum et talium plenus est Chrysippi liber, plenus Antipatri) sed ad cursorem redeo etc.*

43 Diog. Laërt. VII 140. *ἓνα τὸν κόσμον εἶναι καὶ τοῦτον πεπερασμένον, σχῆμα ἔχοντα σφαιροειδές: πρὸς γὰρ τὴν κίνησιν ἀρμοδιώ-
τατον τὸ τοιοῦτον, καθὰ φησι Ποσειδάωνιος — — καὶ οἱ περὶ Ἀντίπατρον ἐν τοῖς περὶ κόσμου.*

44 Diog. Laërt. VII 148. *οὐσίαν δὲ θεοῦ Ζήνων μὲν φησι τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὸν οὐρανόν, ὁμοίως δὲ καὶ Χρῦσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος ἐν ἐβδόμῳ περὶ κόσμου ἀεροειδῆ φησι αὐτοῦ τὴν οὐσίαν.*

45 Diog. Laërt. VII 142. *περὶ δὴ οὖν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ κόσμου φησὶ Ζήνων — — — καὶ Ἀντίπατρος ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ κόσμου (placitum vide Chrys. fr. phys. 581).*

46 Macrobian. I 17, 57. *haec est autem de nece draconis ratio naturalis, ut scribit Antipater Stoicus. nam terrae adhuc umidae exhalatio meando in supera volubili impetu atque inde sese, postquam cale-*

21 ipsa somnia vide Chrys. Vol. II n. 1206. 24 ἀρμοδιώτατον BP.
25 τοιοῦτο BP. 27 οὐσίαν P (corr. P¹). 29 ἀέρος δὴ (δὴ B²) B. 31 γενέσεως τε καὶ φθορᾶς BP (om. τῆς). 33 ἐν τῷ i BP. numerus suspectus; nam fortasse fuit: ἐν τῷ περὶ κόσμου.

facta est, instar serpentis mortiferi in infera revolvendo corruppebat omnia vi putredinis, quae non nisi ex calore et umore generatur, ipsumque solem densitate caliginis obtegendero videbatur quodam modo lumen eius eximere: sed divino fervore radiorum tandem velut sagittis incidentibus extenuata exsiccata enecta interempti draconis ab Apolline s fabulam fecit.

47 Plutarchus de sollert. anim. cp. 4. ὄνοις δὲ καὶ προβάτοις Ἀντίπατρος ἐγκαλῶν ὀλιγωρίαν καθαριότητος, οὐκ οἶδα πῶς παρήλαθε τὰς λύγγας καὶ τὰς χελιδόνας etc.

48 Plutarchus Aetia physica 38 (ex versione Gyberti Longolii). 10 *Cur lupae certo anni tempore omnes intra duodecim dies pariunt?*

Antipater in libro de Animalibus partum lupas proicere adserit, quum glandiferae arbores florem abiciunt, quo gustato uteri illarum reserantur; quum eius copia non est, partum in ipso corpore emori nec in lucem venire posse. propterea regiones illas a lupis non vastari, quae 15 glandium quercuumque feraces non sunt.

Cf. Cic. de divin. II 33. (possunt haec Stoico Antipatro vindicari de συμπαθεία disserenti, sed certi nihil affirmare licet.)

49 Diog. Laërt. VII 157. Ζήνων δὲ ὁ Κιτιεύς καὶ Ἀντίπατρος ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς — — πνεῦμα ἐνθερμον εἶναι τὴν ψυχὴν. 20 τοῦτω γὰρ ἡμᾶς εἶναι ἐμπνόους καὶ ὑπὸ τούτου κινεῖσθαι.

50 Scholia in Hom. Iliad. A 115. ἀπαλόν τέ σφ' ἦτορ ἀπήγυρα: οὕτως Ἀριστοτέλης καὶ Ἀντίπατρος ὁ λατρός συναύξεσθαι φασι τῷ σῶματι τὴν ψυχὴν καὶ συμμειοῦσθαι πάλιν.

τοῦτο ἐκίνησε τοὺς Στωϊκοὺς καὶ Ἀντίπατρον ἐν τῷ περὶ 25 ψυχῆς δευτέρῳ λέγειν ὅτι συναύξεται τῷ σῶματι ἡ ψυχὴ καὶ πάλιν συμμειοῦται.

Fragmenta moralia.

51 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1) καὶ οὕτω δ' ὑπο- 30 διαιροῦσιν οἱ περὶ Χρῦσιππον — — καὶ Ἀντίπατρον etc.

52 Stobaeus ecl. II 83, 10. πάντα δὲ τὰ κατὰ φύσιν ἀξίαν ἔχειν καὶ πάντα τὰ παρὰ φύσιν ἀπαξίαν. τὴν δὲ ἀξίαν λέγεσθαι τριχῶς, τὴν τε δόσιν καὶ τιμὴν καθ' αὐτὸ καὶ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ δοκιμαστοῦ· καὶ τὴν τρίτην, ἣν ὁ Ἀντίπατρος ἐκλεκτικὴν προσαγορεύει, καθ' ἣν 35 διδόντων τῶν πραγμάτων τάδε τινὰ μᾶλλον ἀντὶ τῶνδε αἰρούμεθα, οἷον ὑγίειαν ἀντὶ νόσου καὶ ζωὴν ἀντὶ θανάτου καὶ πλοῦτον ἀντὶ πενίας. κατὰ τὸ ἀνάλογον δὲ καὶ τὴν ἀπαξίαν τριχῶς φασι λέγεσθαι,

ἀντιτιθεμένων τῶν σημαινομένων τοῖς ἐπὶ τῆς πρώτης ἀξίας εἰρη-
μῆνοις.

53 Seneca epist. ad Lucil. 92, 5. *Quidam tamen augeri summum bonum iudicant, quia parum plenum sit fortuitis repugnantibus. Antipater quoque inter magnos sectae huius auctores aliquid se tribuere dicit externis, sed exiguum admodum. vides autem quale sit, sole te non esse contentum, nisi aliquis igniculus adluserit?*

54 Seneca epist. ad Lucil. 87, 38. „*Ex malis bonum non fit. ex multis paupertatibus divitiae fiunt: ergo divitiae bonum non sunt.*“ *Hanc*
10 *interrogationem nostri non agnoscunt: Peripatetici et fingunt illam et solvunt. ait autem Posidonius hoc sophisma, per omnes dialecticorum scholas iactatum, sic ab Antipatro refelli: „Paupertas non per positionem dicitur, sed per detractionem (vel ut antiqui dixerunt per orationem. Graeci κατὰ στέρησιν dicunt). non quod habeat dicitur, sed*
15 *quod non habeat. itaque ex multis inanibus nihil impleri potest: divitias multae res faciunt, non multae inopiae. Aliter, inquit, quam debes, paupertatem intellegis. paupertas enim est non quae pauca possidet, sed quae multa non possidet: ita non ab eo dicitur, quod habet, sed ab eo, quodo ei deest.*“ *Facilius quod volo exprimerem, si latinum verbum*
20 *esset, quo ἀνυπαρξία signifi[re]tur. hanc paupertati Antipater adsignat.*

55 Cicero de finibus III 57. *Qui autem post eos fuerunt (scil. post Chrysippum et Diogenem) cum Carneadem sustinere non possent, hanc quam dixi bonam famam ipsam propter se praepositam et sumendam esse dixerunt, esseque hominis ingenui et liberaliter educati velle*
25 *bene audire a parentibus, a propinquis, a bonis etiam viris, idque propter rem ipsam, non propter usum, dicuntque ut liberis consultum velimus, etiam si postumi futuri sint, propter ipsos, sic futurae post mortem famae tamen esse propter rem, etiam detracto usu, consulendum.*

30 56 Clemens Alex. Stromat. V 14 p. 254 Sylb., V. II p. 705 Pott. Ἀντίπατρος μὲν οὖν ὁ Στωϊκὸς τρία συγγραφάμενος βιβλία περὶ τοῦ „ὅτι κατὰ Πλάτωνα μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν“, ἀποδείκνυσιν ὅτι καὶ κατ' αὐτὸν ἀντάρκης ἢ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν· καὶ ἄλλα πλείω παρατίθεται δόγματα σύμφωνα τοῖς Στωϊκοῖς.

35 57 Stobaeus ecl. II 75, 11 W. τὸ δὲ τέλος ὁ μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσδιαρθροῦντες οὕτως ἐξέφερον — — Ἀντίπατρος δὲ „ζῆν ἐκλεγομένους μὲν τὰ κατὰ φύσιν, ἀπεκλεγομένους δὲ τὰ παρὰ φύσιν“. πολλὰκις δὲ καὶ οὕτως ἀπεδίδου „πᾶν τὸ καθ' αὐτὸν ποιεῖν διηγεκῶς

καὶ ἀπαραβάτως πρὸς τὸ τυγχάνειν τῶν προηγουμένων κατὰ φύσιν.“

58 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., V. II p. 497 Pott. ὁ τε Ἀντίπατρος, ὁ τούτου (scil. Diogenis, cuius antecessit definitio) γνώριμος, τὸ τέλος κείσθαι ἐν τῷ διηλεκτῶς καὶ ἀπαραβάτως ἐκλέγεσθαι μὲν τὰ κατὰ φύσιν, ἀπεκλέγεσθαι δὲ τὰ παρὰ φύσιν ὑπολαμβάνει.

59 Plutarchus de comm. not. cp. 27. οὐσίαν τάραθοῦ τίθενται τὴν εὐλόριστον ἐκλογὴν τῶν κατὰ φύσιν· ἐκλογὴ δὲ οὐκ ἔστιν εὐλόριστος ἢ μὴ πρὸς τι γενομένη τέλος. — τί οὖν τοῦτό ἐστιν; οὐδὲν ἄλλο, φασίν, ἢ τὸ εὐλογιστεῖν ἐν ταῖς τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογαῖς. — — τὴν εὐλόριστον ἐκλογὴν ἀγαθῶν ἔδει καὶ ὠφελίμων καὶ συνεργῶν πρὸς τὸ τέλος ἐκλογὴν εἶναι· τὸ γὰρ ἐκλέγεσθαι τὰ μῆτε συμφέροντα μῆτε τίμια μῆτε ὄλως αἰρετά, πῶς εὐλόριστόν ἐστιν; ἔστω γάρ, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, εὐλόριστος ἐκλογὴ τῶν ἀξίαν ἐχόντων πρὸς τὸ εὐδαιμονεῖν. ὄρα τοίνυν ὡς εἰς πάγκαλόν τι καὶ σεμνὸν αὐτοῖς ὁ λόγος ἐξήκει κεφάλαιον. ἔστι γάρ, ὡς ἔοικε, τέλος κατ' αὐτοὺς τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἀξίαν ἐχόντων πρὸς τὸ εὐλογιστεῖν. — — ἄλλην γὰρ οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς εὐδαιμονίας οὔτε ἔχειν φασίν οὔτε νοεῖν οἱ ἄνδρες ἢ τὴν πολυτίμητον εὐλογιστίαν ταύτην περὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἀξίαν ἐχόντων. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰσιν οἱ πρὸς Ἀντίπατρον οἰόμενοι λέγεσθαι, μὴ πρὸς τὴν αἴρεσιν· ἐκείνον γὰρ ὑπὸ Καρνεάδου πιεζόμενον εἰς ταύτας καταλύεσθαι τὰς εὐρεσιλογίας.

60 Diog. Laërt. VII 92. Παναίτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετὰς — — τέτταρας δὲ οἱ περὶ Ποσειδώνιον καὶ πλείονας οἱ περὶ Κλεάνδρον καὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀντίπατρον.

61 Cicero de off. III 50. *sed incidunt — saepe causae, quum repugnare utilitas honestati videatur, ut animadvertendum sit repugnetne plane an possit cum honestate coniungi.*

51. *In huiusmodi causis aliud Diogeni Babylonio videri solet, magno et gravi Stoico, aliud Antipatro, discipulo eius, homini acutissimo. Antipatro omnia patefacienda, ut nequid omnino, quod venditor norit, emptor ignoret. — —*

52. *Exoritur Antipatri ratio ex altera parte: „Quid ais? Tu quum hominibus consulere debeas et servire humanae societati eaque lege natus sis et ea habeas principia naturae, quibus parere et quae sequi debeas, ut utilitas tua communis sit utilitas vicissimque communis utilitas tua sit, celabis homines, quid iis adsit commoditatis et copiae?“ — —*

54. *„Quid est enim aliud, erranti viam non monstrare — quod Athenis execrationibus publicis sanctum est — si hoc non est, emptorem pati ruere et per errorem in maximam fraudem incurrere? Plus etiam*

est, quam viam non monstrare: nam est scientem in errorem alterum inducere."

62 Stobaeus Florileg. LXX, 13. Ἀντιπάτρου ἐκ τοῦ περὶ γυναικὸς συμβιώσεως.

5 Πρῶτον μὲν χρὴ τὴν μνηστειάν μὴ εἰκῆ ποιήσασθαι ἀλλὰ πάνν πεφροντισμένως, μὴδ' εἰς πλοῦτον μὴδ' εἰς ὀγκοῦσαν εὐγένειαν μὴδὲ εἰς ἄλλην χάσμην μηδεμίαν ἀποβλέπειν, μὴδὲ μὰ Δία εἰς κάλλος· καὶ γὰρ τοῦτο ὡς ἐπὶ πᾶν ὄγκον καὶ δεσποτικὸν ἦθος περιποιεῖ· ἀλλὰ πρῶτα μὲν τὸ τοῦ γονέως ἐξετάζειν ἦθος καὶ τρόπον, εἰ πολιτικὸς
10 καὶ ἄφορτος <καὶ> εὐγνώμων, ἔτι δὲ σάφρων καὶ δίκαιος, ἐπὶ δὲ τούτοις ἀκονόσπουδος καὶ <κατ'> ἴχνος καὶ τὰ ἄλλα <ἂ> περὶ τοῦ ποίους τινὰς φίλους κτᾶσθαι δεῖ παραγγέλλεται. ἔπειτα καὶ τὴν μητέρα, ἢ <ἢ> γαμείσθαι μέλλουσα συντρέφεται καὶ τὸν ταύτης τρόπον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποπλάττεται. μετὰ ταῦτα εἰ ἀκολούθως τῷ ἑαυ-
15 τῶν τρόπῳ ἤγασι τὴν θυγατέρα καὶ μὴ ἠττημένοι εἶδιν καὶ ἀποκεκλικότες ἀπὸ τοῦ συμφέροντος διὰ τὴν ἄγαν φιλοστοργίαν· καὶ τοῦτο ποικίλως ἐξητακέναι καὶ διὰ δούλων καὶ <δι'> ἐλευθέρων τῶν τε ἔνδοθεν καὶ τῶν ἔξωθεν καὶ διὰ γειτόνων καὶ τῶν ἄλλων εἰσιόντων εἶσω διὰ φίλων ἐπιπλοκάς ἐστιτικὰς ἢ ἄλλως, μαγείρων ἢ δημιουργῶν
20 ἢ ἀκεστριῶν ἢ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν καὶ τεχνιτῶν. καὶ λίαν γὰρ προχειρότερον τοῖς τοιοῦτοις εἰσάγουσιν καὶ ὑπὲρ τὴν ἀξίαν μεγάλα πρᾶγματα καὶ πίστιν ἐγχειρίζουσιν.

63 Stobaeus Florileg. LXVII 25. Ἀντιπάτρου ἐκ τοῦ περὶ Γάμου.

25 Ὁ εὐγενὴς καὶ εὐψυχος νέος, ἔτι δ' ἡμέρος καὶ πολιτικὸς, θεωρῶν διότι τέλειος οἶκος καὶ βίος οὐκ ἄλλως δύναται γενέσθαι ἢ μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων· ἀτελής γὰρ <οἰκία>, ὥσπερ πόλις, οὐχ ἢ ἐκ γυναικῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἢ ἐκ ψιλῶν ἀνδρῶν· ὃν τρόπον τε ποιμνὴ ἐπιγονὴν μὴ ἔχουσα οὐ καλὴ οὐδὲ βουκόλιον εὐθνηοῦν, πολὺ μᾶλλον
30 οὐδὲ πόλις οὐδ' οἰκία· ταῦτά τε δὴ κατανενοηκῶς ὁ εὐγενὴς καὶ ὡς φύσει πολιτικὸν γενόμενον συναύξει τὴν πατρίδα δεῖ· (καὶ γὰρ οὐκ ἂν ἄλλως δύναντο αἱ πόλεις σφῆζεσθαι, εἰ μὴ οἱ βέλτιστοι ταῖς φύσεσι τῶν πολιτῶν [ἢ] τῶν γενναίων παῖδες, τῶν πατέρων καθάπερ εἰ φύλλων καλοῦ δένδρου ἀπομαραινομένων καὶ ἀπορρέοντων, οὗτοι καθ'

9 τοῦ γονέως scripsi, τῶν γονέων vulgo. || εἰ Jacobs, ἐπεὶ libri. 10 fortasse: ἄφοβος. || καὶ add. Meineke. 11 κατ' addidi. || ἂ add. Halm.
12 παραγγέλλεται Halm, παραγγέλλεσθαι libri. 13 ἢ add. Meineke. 14 εἰ ἀκολούθως Meineke, ἐπακολούθως libri. || τῷ Jacobs, πῶς libri. 15 ἀποκεκλικότες scripsi, ἀποβεβληφότες libri. 17 δι' addidi. 18 εἰσιόντων scripsi, εἰσοδίων vulgo. 27 οἰκία addidi. 30 τε scripsi, δὲ libri. 33 ἢ seclisi. || πατέρων scripsi, προτέρων libri.

ἄραν γαμοῖεν, καθάπερ εἰ τις γενναίους βλαστοὺς διαδόχους τῆ πα-
 τριδί καταλιπόντες, καὶ θάλλειν αὐτὴν ἀεὶ ποιοῖεν καὶ τὴν ἀκμὴν
 αὐτίδου φυλάττοιεν καὶ ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς μηδέποτ' εὐεπίθετον τοῖς ἐχ-
 θροῖς, στοχαζόμενοι τοῦ καὶ ζῶντες καὶ μεταλλάξαντες ἀμύνειν τῆ
 πατριδί καὶ βοηθεῖν) τῶν ἀναγκαιοτάτων καὶ πρώτων καθηκόντων 5
 νομίζουσι τὸ συγκραθῆναι εἰς γάμον, πᾶν μὲν το τῆ φύσει ἐπιβάλλον
 σπεύδοντες ἐπιτελεῖν, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ εἰς τὴν τῆς πατριδος σω-
 τηρίαν καὶ αὐξήσιν ἀνήκον καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν τῶν θεῶν τιμὴν.
 εἰ γὰρ ἐκλείποι τὸ γένος, τίς τοῖς θεοῖς θύσει; λύκοι τινὲς ἢ „ταυ-
 ροκτόνων γένος λεόντων.“ 10

Συμβέβηκε δὲ καὶ τὸν μὴ πείραν ἐσχηκότα γαμετῆς γυναικὸς καὶ
 τέκνων ἄγευστον εἶναι τῆς ἀληθινωτάτης καὶ γνησίου εὐνοίας. αἱ
 μὲν γὰρ ἄλλαι φιλία ἢ φιλοστοργίαι εἰκόασι ταῖς τῶν ὀσπρίων ἢ
 τινῶν ἄλλων παραπλησίων κατὰ τὰς παραθέσεις μίξεσιν, αἱ δ' ἀνδρὸς
 καὶ γυναικὸς ταῖς δι' ὄλων κράσεσιν, ὡς οἶνος ὕδατι καὶ τοῦτο ἐπι- 15
 μέν(ων) μίσγεται δι' ὄλων. οὐ γὰρ μόνον τῆς οὐσίας καὶ τῶν φιλι-
 τάτων πᾶσιν ἀνθρώποις τέκνων καὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν σωμα-
 τῶν οὗτοι μόνον κοινωνοῦσι. καὶ κατ' ἄλλον δὲ τρόπον εἰκότως με-
 γίστη ἐστίν. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι κοινωναὶ καὶ ἐτέρας τινὰς ἀποστροφὰς
 ἔχουσι· „ταύτας δ' ἀνάγκη πρὸς μίαν ψυχὴν βλέπειν“ (Eur. Med. 247) 20
 τὴν τοῦ ἀνδρὸς (προστίθεται γὰρ <οὐ>τω ἢ οὐσα πατρὸς καὶ μητρὸς
 μὴ ἀγνώμονος) ἓνα <τε> τοῦτον σκοπὸν τοῦ βίου ποιεῖσθαι καὶ τέλος,
 τοῦτω ἀρέσκειν, αὐτῶν τῶν γονέων ἑκατέρων παραχωρούντων ἐκουσίως
 τὰ πρῶτα τῆς εὐνοίας ἀπονέμειν τὴν μὲν τῷ ἀνδρὶ, τὸν δὲ τῆ γυ-
 ναικί. οὐκ ἀπέλωσεν δὲ τῆς πρὸς γυναῖκα συμβίωσης καὶ ὁ Εὐρι- 25
 πίδης εἰς ταῦτα ἀποβλέψας καὶ ἀποθέμενος τὴν ἐν τῷ γράφειν μισο-
 γυνίαν ταῦτ' εἰρηκεν· (Phrxi frg. 819 N.)

γυνὴ γὰρ ἐν νόσοισι καὶ κακοῖς πόσει
 ἤιδιστόν ἐστι, δώματ' ἦν οἰκῆ καλῶς,
 ὀργὴν τε πρᾶννουσα καὶ δυσθυμίας
 ψυχὴν μεθιστᾶσ' ἠδὲν κἀπάται φίλων.

τυγχάνει δὲ καὶ ἡρωϊκὸν τὸ πρᾶγμα· νῦν δ' ἐν ἐνίαις πόλεσιν ἅμα
 τῆ ἄλλῃ τῆ καθεστῶσῃ ἐκλύσει καὶ ἀναρχίᾳ καὶ τῆ ἐπὶ τὸ καταφερὲς
 <καὶ> ῥάθυμον ἐπικλίσει καὶ τὸ γαμεῖν τῶν χαλεπωτάτων εἶναι δοκεῖ·
 τὸν δ' ἤθεον <βίον>, ἐξουσίαν διδόντα πρὸς ἀκολασίαν καὶ ποικίλων 35
 ἠδονῶν ἀπόλαυσιν ἀγευνῶν καὶ μικροχαρῶν, ἰσόθεον νομίζουσι, τὴν

2 καὶ θάλλειν scripsi, οἱ δ. libri.

5 πρώτων Gesner, πρὸ τῶν libri.

15 ἐπιμένων scripsi, ἔτι μὲν libri.

21 γὰρ οὕτω ἢ οὐσα scripsi, γὰρ σώζουσα

libri; γὰρ ἢ γε (vel ὡς) οὐσα Gaisf.

23 τοῦτω Gaisf., τοῦτων AB.

32 ἐνίαις

Gesner, ἰδίαις libri.

34 καὶ add. Wyttenbach.

35 δ' ἠθεον βίον Meineke,

δὴ θεὸν libri.

δὲ [πρὸς] τῆς γυναικὸς εἴσοδον οἶονεϊ τινὸς φρουρᾶς εἰς πόλιν εἰσα-
 γωγῆν. ἔοικε μέντοι δύσκολος ἐνίοις ὁ μετὰ γυναικὸς φαίνεσθαι βίος
 διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἄρχειν ἀλλ' ἡδονῆς δούλους εἶναι· καὶ τοὺς μὲν
 ὑπὸ τοῦ κάλλους τεθηρευμένους, τοὺς δ' ὑπὸ τῆς προικὸς, τὰ μὲν ἐπ'
 5 αὐτῇ ἐκουσίως καταχαρίζεσθαι τῇ γυναικὶ καὶ μὴ διδάσκειν περὶ οἰ-
 κονομίας μῆθὲν μῆδὲ περὶ αὐξήσεως οἴκου μῆδὲ τίνος ἔνεκα συνελη-
 λύθασι, μῆδὲ περὶ θεῶν <καὶ> εὐσεβείας καὶ δεισιδαιμονίας καλὰς
 δόξας ἐμποιεῖν, μῆδὲ τὸ τῆς τροφῆς ὀλέθριον παριστάναι μῆδὲ τὸ
 ἀχάριστον τῶν ἡδονῶν, μῆδὲ ἐθίζειν ἀτενίζειν εἰς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ
 10 βλον καὶ πᾶν τὸ μέλλον ὀρθῇ τῇ γνώμῃ ἐκλογίζεσθαι, μῆδὲ αὖ τυφλῶς
 καὶ ἀσκέπτως εὐελπιν εἶναι, [μῆδ'] ὅτι ἐὰν ὁ ἀνὴρ βουληθῆ, δύναται
 πάντως γενέσθαι ὧν ἐπιθυμεῖ, καὶ μὴ πρὸς τῷ παρόντι μόνῳ γίγνε-
 σθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν συνεπιβλέπειν τὸ πόθεν καὶ πῶς καὶ εἰ σωτη-
 15 ῥίως καὶ εἰ συμφερόντως εἰς τὰ ὄλα. ἐπεὶ καὶ εἴ τις ταῦτα καὶ τὰ
 ἄλλα τὰ καλῶς τεθεωρημένα καὶ παραγγελλόμενα παρὰ τοῖς φιλοσό-
 φοις δύναται πράττειν, ἐν ἂν τῶν ἡδίστων καὶ κουφότατον εἶναι βά-
 ρος γαμετῆ γυνῆ δόξει. ὁμοιώτατον γὰρ ἔστιν ὡς εἴ τις μίαν ἔχων
 χεῖρα ἐτέραν ποθὲν προσλάβοι ἢ ἓνα πόδα ἔχων ἕτερον ἀλλαχόθεν
 κτῆσαιτο. ὡς γὰρ οὗτος πολὺ ἂν ῥᾶον καὶ βαδίσει οὐ θέλοι κάπε-
 20 λάσει καὶ προσαγάγοιτο, οὕτως ὁ γυναικῆ εἰσαγαγόμενος ῥᾶον ἀπο-
 λήψεται τὰς κατὰ τὸν βλον σωτηρίους καὶ συμφερούσας χρεῖας.
 ἀντὶ γοῦν δύο ὀφθαλμῶν χρῶνται τέσσαρσι καὶ ἀντὶ δύο χειρῶν ἐτέ-
 ραις τοσαύταις, αἷς καὶ ἀθρόως πράττοι ἂν <καὶ> ῥᾶον τὸ τῶν χειρῶν
 ἔργον. διὸ κἂν εἰ αἱ ἕτεραι κάμνοιν, ταῖς ἐτέραις αὖ θεραπεύοιτο
 25 καὶ τὸ σύνολον δύο γεγυνῶς ἀνθ' ἑνὸς μᾶλλον ἂν ἐν τῷ βίῳ κατορ-
 θολῆ. διόπερ τὸν νομίζοντα τὴν εἴσοδον τῆς γυναικὸς καταβαρύνειν
 τὸν βλον καὶ δυσκλήτον ποιεῖν ὅμοιον <οἶμαι> ἀσχεῖν, ὡς εἴ τις
 πλείονας πόδας κωλύοι προσλαβεῖν, ἢ ἐὰν πολὺ δέη βαδίξειν μὴ
 ἐφελκόμεθα πολλούς, ἢ τῷ πλείονας χεῖρας κτωμένῳ μέμφοιτο· ὅταν
 30 γὰρ τι δέη πράττειν ἐμποδίσεσθαι ὑπὸ τοῦ πλήθους αὐτῶν. κατὰ
 ταῦτά γὰρ καὶ εἴ τις προσλάβοι οἶον ἑαυτὸν ἕτερον (οὐθὲν γὰρ δι-
 οίσει εἴτε θῆλυ τοῦτό ἐστιν εἴτε ἄρρεν), πολὺ ἐλαφρότερον καὶ εὐκο-
 πώτερον πάντ' ἂν πράξειεν τὰ ἔργα. φιλαγάθῳ <δ'> ἀνδρὶ καὶ θέ-
 λοντι σχολὴν ἄρειν ἢ περὶ τοὺς λόγους ἢ τὰ πολιτικὰ ἔργα ἢ ἄμφο

1 πρὸς del. Gaisf.; fortasse: γαμετῆς.

5 ἐπ' αὐτῇ scripsi, ὅπ' αὐτῆς libri.

7. 8 καὶ addidi et mox δεισιδαιμονίας καλὰς

δόξας scripsi, δόξης καὶ δεισιδαι-

μονίας libri. 10 αὖ Meineke, ἂν libri.

11 μῆδ' seclusi. 16 ἐν ἂν τῶν

ἡδίστων scripsi, ὃ ἂν τῶν πλείστων libri.

17 δόξειε scripsi, δόξει libri.

19 κάπελάσει scripsi, καὶ γελάσει libri.

23 καὶ addidi. 24 κἂν εἰ Meineke,

καὶ ἐὰν libri. 27 οἶμαι add. Meineke.

30 ἐμποδισθήσεται B unde ἐμποδι-

σθήσεσθαι Meineke dubit. 33 δ' addidi.

ταῦτα, καὶ τελείως τοῦτο ἀμετάθετόν ἐστιν. ὅσῳ γὰρ μᾶλλον αὐτὸς ἀπὸ τῆς οἰκονομίας ἀπέστραπται, τοσοῦτῳ μᾶλλον τὴν διαδεχομένην τὴν <δι>οίκησιν παραληπτέον καὶ περὶ τὰ ἀναγκαῖα ἑαυτὸν ἀπερίσπαστον <ποιητέον>. οὐ κακῶς καὶ ὁ κομικὸς ἐπιτέμνει <τὸ>

σχολαστῆς ἐστὶ· δεῖ δ' οἶμαι γαμεῖν
τὸν ἐπιμελῆ καὶ δυνατὸν οἰκονομεῖν ὄχλον
πλείω,

5

ἐπιφωνήσας·

τὸν ἀμελῆ μᾶλλον, ἐπιθυμοῦντα δὲ
σχολῆς, ἵν' ἔχων οἰκονόμον ἀδεῶς περιπατῆ.

10

64 Athen. VIII p. 346c. καίτοι γε Ἀντίπατρος ὁ Ταρσεύς, ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἐν τετάρτῳ περὶ δεισιδαιμονίας λέγεσθαι φησι πρὸς τινῶν ὅτι Γάτις ἢ τῶν Σύρων βασίλισσα οὕτως ἦν ὀψοφάγος ὥστε κηρῦσαι ἄτερ Γάτιδος μηδένα ἰχθύν ἐσθλῆιν· ὑπ' ἀγνοίας δὲ τοὺς πολλοὺς αὐτὴν μὲν Ἀταργάτιν ὀνομάζειν, ἰχθύων δὲ ἀπέ- 15
χεσθαι.

65 Athenaeus XIV p. 643f. ἡμεῖς δὲ ἂ μετεγράψαμεν ὀνόματα πλακούντων, τούτων σοὶ καὶ μεταδώσομεν, οὐχ ὡς τοῦ <ὑπ'> Ἀλκιβιάδου πεμφθέντος Σωκράτει [ὄν] Ξανθίππης καταγελασάσης ὁ Σωκράτης „οὐκοῦν, ἔφη, οὐδὲ σὺ μεδέξεις τούτου.“ (τοῦτο δὲ ἰστόρησεν 20
Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ὀργῆς) ἐγὼ δέ, φιλοπλάκουντος ὄν, οὐκ ἂν περιεῖδον τὸν θεῖον ἐκείνου ἐξυβριζόμενον πλακούντα.

66 Plutarchus de Stoic. rep. ep. 4. Καὶ μὴν Ἀντίπατρος ἐν τῷ περὶ τῆς Κλεάνθους καὶ Χρυσίππου διαφορᾶς ἰστόρηκεν, ὅτι Ζήνων καὶ Κλεάνθης οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, μὴ δὲ- 25
ξωσιν τὰς αὐτῶν πατρίδας ἀδικεῖν.

67 Philodemus περὶ τῶν φιλοσόφων col. VII (VH¹ VIII)

διὰ τῶν κατὰ (τῆν
π)ολιτείαν ἀπ(ό)ρων καὶ ἀν. .
.ων ὡς ἀρέσκοντα καταχω-
ρι)ζει· καὶ Ἀντίπατ(ρ)ος ἐν τῷ(ι
κατὰ τῶν αἰρέσεων τῆς τε τοῦ
Ζήνωνο(ς) μιμνήσκειται πολι-
τείας κα(ὶ τ)ῆς τοῦ Διογένο(υ)ς δ(ό)-
ξης ἢν κα(τ)εχώρισεν ἐν τῇ πο-
λιτεία, τ(ῆ)ς ἀπαθλίας καταπλη(θ)υ-

30

35

1 ταῦτα scripsi, ταῦτ' εἰ libri. || ἀμετάθετον scripsi, εὐμετάθετον libri.
3 διοίκησιν Gesner, οἴκησιν libri. 4 ποιητέον addidi, τηρητέον add. Gesner. ||
τὸ addidi. 15 Ἀταργάτις dea in titulis Delii (bull. de corr. hell. 6, 496)
Kaibel. 18 τούτων Coraēs, ὡν A. || ὄπ' add. Cas. 19 ὄν deleui.

νόμενος αὐτ(οῦ)αι . . .
 τινες· ἀλλ' οὐκ ἔστ(ιν) ἢ πολιτεί-
 α) τοῦ Σι(ν)ωπέως . . ἀλλ' ἐτέ(ρου
 τι)νός

6

Sosigenes.

Alexander de mixtione p. 216 Bruns. τῶν γὰρ μετ' αὐτὸν (scil. Χρῦσιππον) οἱ μὲν Χρῦσιππῶ συμφέρονται, οἱ δέ τινες αὐτῶν, τῆς Ἀριστοτέλους δόξης ὕστερον ἀκοῦσαι δυναθέντες, πολλὰ τῶν εἰρημέ-
 νων ὑπ' ἐκείνου περὶ κράσεως καὶ αὐτοὶ λέγουσιν, ὧν εἷς ἐστὶ καὶ
 10 Σωσιγένης, ἑταῖρος Ἀντιπάτρου, οἷς οὐ δυνάμενοι πάντη συμ-
 φέρεσθαι διὰ τὴν ἐν τοῖς ἄλλοις διαφωνίαν ἐν πολλοῖς αὐτοῖς λέγον-
 τες εὐρίσκονται μαχόμενα.

Heraclides Tarsensis.

Diogenes Laërt. VII 121. Ἡρακλείδης μέντοι ὁ Ταρσεύς, Ἀντι-
 15 πάτρου τοῦ Ταρσεῶς γνῶριμος, καὶ Ἀθηνόδωρος ἄνισά φασὶ τὰ ἀμαρ-
 τήματα.

IV. Apollodorus Seleuciensis (ὁ Ἐφίλλος).

Patriam huius Apollodori cognoscimus ex catalogo discipulorum Diogenis
Babylonii in Ind. Stoi. Herc. col. 51.

1 Diog. Laërt. VII 39. *τριμερῆ φασι εἶναι τὸν κατὰ φιλοσο-
φίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ δὲ
λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διείλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς — — καὶ Ἀπολ-
λόδωρος ὁ Ἐφίλλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὰ δόγματα εἰσαγω-
γῶν — — ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ etc.*

2 Diog. Laërt. VII 41 (de ordine partium philosophiae locutus). 10
ὁ δ' Ἀπολλόδωρος δεύτερα τὰ ἠθικά (scil. τάττει).

3 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. *κριτήριον δὲ τῆς
ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν, τουτέστι τὴν
ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθὰ φησι Χρῦσιππος — — καὶ Ἀντίπατρος καὶ
Ἀπολλόδωρος.* 15

4 Diog. Laërt. VII 150. *σῶμα δὲ ἐστὶ κατ' αὐτοὺς ἡ οὐσία καὶ
πεπερασμένη, καθὰ φησιν — — καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ.
καὶ καθητῆ δὲ ἐστὶν, ὡς ὁ αὐτός φησιν· εἰ γὰρ ἦν ἄτρεπτος, οὐκ ἂν
τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῆς ἐγίνετο. ἐνθεν ἀκείνός φησιν ὅτι τομῆ εἰς
ἄπειρόν ἐστιν.* 20

5 Diog. Laërt. VII 140. *φησὶ δὲ περὶ τοῦ κενοῦ Χρῦσιππος μὲν
ἐν τῷ περὶ κενοῦ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν τεχνῶν — — καὶ
Ἀπολλόδωρος.*

6 Diog. Laërt. VII 135. *σῶμα δ' ἐστὶ, φησὶν Ἀπολλόδωρος
ἐν τῇ φυσικῇ, τὸ τριχῆ διαστατόν, εἰς μῆκος, εἰς πλάτος, εἰς βάθος. 25
τοῦτο δὲ καὶ στερεὸν σῶμα καλεῖται. ἐπιφάνεια δ' ἐστὶ σώματος
πέρας ἢ τὸ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχον, βάθος δὲ οὐ. — — γραμμὴ
δ' ἐστὶν ἐπιφανείας πέρας ἢ μῆκος ἀπλατὲς ἢ τὸ μῆκος μόνον ἔχον.
στιγμὴ δ' ἐστὶ γραμμῆς πέρας, ἥτις ἐστὶ σημεῖον ἐλάχιστον.*

5 φησιν B. 6 μέντοι B. || τὸ δὲ ἠθικόν τὸ δὲ λογικόν add. B² in
mg. 8 ὁ Ἐφίλλος P, ὁ ἔφιλος B (ἠ pro ι B²), καὶ Σύλλος Aldobrand. ex Cic.

de nat. deor. I 93 Zeno quidem non eos solum, qui tum erant, Apollodorum,
Silum, ceteros figebat maledictis. 19 ἀκείνός ἢ τε BP (om. φησιν).

21 φασὶ B.

7 Arius Didymus epit. phys. fr. 24 Diels (DG p. 460, 6. Stob. ecl. I p. 166, 24 W.). Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ Φυσικῇ τέχνῃ κίνησιν εἶναι μεταβολὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα ἢ ὄλῳ ἢ [τοῖς] μέρεσι· σχέσιν δὲ συνοχὴν κατὰ τόπον ἢ σχῆμα καὶ τὸ ἴσχεσθαι τοιοῦτο· γένη δὲ κινήσεως εἶναι πρῶτα δύο, τὴν τε κατ' εὐθείαν καὶ τὴν ἐγκύκλιον. τούτων δὲ εἶδη γίνεσθαι πλεόνα. περὶ τὸ αὐτὸ δὲ κινήσεις γίνεσθαι πολλὰς καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, οἷον περιπατεῖν καὶ τρέχειν μὴ ἐκβαλνόντα τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ ἅμα κινεῖσθαι τὴν τε ἐπ' εὐθείαν καὶ τὴν εἰς τὰ πλάγια καὶ τὴν ἔμπροσθεν καὶ τὴν ὕπισθεν καὶ τὴν εἰς δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν καὶ ἐγκύκλιον, καὶ ταχέως ἅμα καὶ βραδέως, καθάπερ ἐπὶ τῶν πλεόντων καὶ τῶν ὁμοίως τούτοις διακειμένων συντηγάνειν. ὥσπερ δὲ παντὸς σώματος ἐλέγομεν μέρος εἶναι σῶμα καὶ πάσης ἐπιφανείας ἐπιφάνειαν καὶ πάσης γραμμῆς γραμμὴν καὶ παντὸς τόπου τόπον καὶ παντὸς χρόνου χρόνον, οὕτως καὶ πάσης κινήσεως κίνησιν εἶναι ῥητέον καὶ πάσης σχέσεως σχέσιν κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν.

8 Arius Didymus epit. phys. fr. 26 Diels (DG p. 461, 7. Stobaeus ecl. I p. 105, 8 W.). Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῇ Φυσικῇ τέχνῃ οὕτως ὀρίζεται τὸν χρόνον· „χρόνος δ' ἐστὶ τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως διάστημα· οὕτως δ' ἐστὶν ἄπειρος, ὡς ὁ πᾶς ἀριθμὸς ἄπειρος λέγεται εἶναι· τὸ μὲν γὰρ ἐστὶν αὐτοῦ παρεληλυθός, τὸ δὲ ἐνεστηκός, τὸ δὲ μέλλον. ἐνεστάναι δὲ τὸν πάντα χρόνον ὡς τὸν ἐνιαυτὸν ἐνεστηκῆναι λέγομεν κατὰ μείζονα περιγραφὴν. καὶ ὑπάρχειν ὁ πᾶς χρόνος λέγεται, οὐδενὸς αὐτοῦ τῶν μερῶν ὑπάρχοντος ἀπαρτιζόντως.“

9 Diog. Laërt. VII 143. τὸ δὲ πᾶν λέγεται, ὡς φησιν Ἀπολλόδωρος, ὅ τε κόσμος καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τὸ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἔξωθεν κενοῦ σύστημα· ὁ μὲν οὖν κόσμος πεπερασμένος ἐστὶ, τὸ δὲ κενὸν ἄπειρον.

10 Diog. Laërt. VII 142. ὅτι δὲ καὶ ζῶον ὁ κόσμος καὶ λογικὸν καὶ ἔμψυχον καὶ νοερὸν — — καὶ Ἀπολλόδωρος φησιν ἐν τῇ φυσικῇ — — ζῶον μὲν οὕτως ὄντα, οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικὴν· (argumentum vide Chrys. fr. phys. 633).

11 Diog. Laërt. VII 143. ὅτι τε εἷς ἐστὶ (scil. ὁ κόσμος) Ζήνων τε φησιν ἐν τῷ περὶ τοῦ ὄλου καὶ Χρύσιππος καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ.

12 Diog. Laërt. VII 157. ὁρᾶν δὲ <ἡμᾶς> τοῦ μεταξὺ τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου φωτὸς ἐντεινομένου κωνοειδῶς, καθά φησι Χρύ-

3 τοῖς del. Diels. 4 τοιοῦτο] <κατὰ> τὸ αὐτὸ con. Diels. 5 ἐγκύκλιον FP, corr. Heeren. 8 αὐτὸν Diels, ἀσώματων FP. 11 συντηγάνειν Meineke, οὖν τηγάνειν FP. 12 λέγομεν Diels. 23 ἀπαρτιζόντος FP, corr. Heeren. 26 συστήματος BP. || fortasse: τὸ δὲ πᾶν. 35 ἡμᾶς τοῦ scripsi, τοὺς B τοῦ P.

σιππος — — καὶ Ἀπολλόδωρος. γίνεσθαι μέντοι τὸ κωνοειδὲς τοῦ ἀέρος πρὸς τῇ ὕψει, τὴν δὲ βάσιν πρὸς τῷ ὄρωμένῳ· ὡς διὰ βακτηρίας οὖν τοῦ ταθέντος ἀέρος τὸ βλεπόμενον ἀναγγέλλεσθαι.

13 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1). καὶ οὕτω δ' 5 ὑποδιαιροῦσιν οἱ περὶ Χρῦσιππον — — καὶ Ἀπολλόδωρον etc.

14 Diog. Laërt. VII 102. οὐδέτερα δὲ ὅσα μῆτε ὠφελεῖ μῆτε βλάπτει, οἷον ζωὴ, ὑγίεια, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος, εὐδοξία, εὐγένεια· καὶ τὰ τούτοις ἐναντία, θάνατος, νόσος, πόνος, αἴσχος, ἀσθένεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, καθά φησιν 10 Ἐκάτων — — καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἡθικῇ καὶ Χρῦσιππος (accuratiora vide Chrys. fr. mor. 117 (p. 28)).

15 Diog. Laërt. VII 125. τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις καὶ τὸν μίαν ἔχοντα πάσας ἔχειν· εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα κοινά, καθάπερ Χρῦσιππος — Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυ- 15 σικῇ κατὰ τὴν ἀρχήν.

16 Diog. Laërt. VII 118. οὐδὲ μὴν λυπηθῆσεσθαι τὸν σοφόν, διὰ τὸ τὴν λύπην ἄλαγον εἶναι συστολήν ψυχῆς, ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῇ ἡθικῇ.

17 Diog. Laërt. VII 121. κυνιεῖν τε αὐτόν (scil. τὸν σπου- 20 δαῖον)· εἶναι γὰρ τὸν κυνισμόν σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἡθικῇ.

18 Diog. Laërt. VII 129. καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν τῶν νέων τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἶδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφυΐαν, ὡς φησι Ζήνων — καὶ Χρῦσιππος — — καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ 25 ἡθικῇ.

1 μὲν BP. || κωνοειδὲς B. 8 δόξα BP. 10 τούτοις om. BP. 16 ἀρχὴν scripsi, ἀρχαίαν libri. Cf. Chrys. II n. 300 πρὸς τῷ τέλει. 17 λυπήσεσθαι BP. 21 εὐτονον BP.

V. Archedemus Tarsensis.

1 Strabo XIV p. 674. ἄνδρες δ' ἐξ αὐτῆς (scil. τῆς Ταρσοῦ) γεγόνασι τῶν Στωϊκῶν Ἀντιπάτρος τε καὶ Ἀρχέδημος καὶ Νέστωρ etc.

5 2 Plutarchus de exilio 14 p. 605b. ὁ δ' Ἀθηναῖος Ἀρχέδημος εἰς τὴν Πάρθων μεταστάς ἐν Βαβυλῶνι Στωϊκὴν διαδοχὴν ἀπέλιπε.

3 Arrianus Epict. dissert. II 17, 40. οὐδ' ἐγγὺς ἐσόμεθα τοῦ προκόψαι, κὰν πάσας τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς συντάξεις τὰς Χρυσίππου μετὰ τῶν Ἀντιπάτρου καὶ Ἀρχεδήμου διέλθωμεν.

10 II 4, 11. „ἀλλὰ φιλόλογός εἰμι καὶ Ἀρχέδημόν νοῶ.“ Ἀρχέδημον τοίνυν νοῶν μοιχὸς ἴσθι καὶ ἔπιστος καὶ ἀντὶ ἀνθρώπου λύκος ἢ πῖθμος. τί γὰρ κωλύει;

4 Arrianus Epict. dissert. III 2, 13. εἰ Χρυσίππου ἀνέγνως ἢ Ἀντιπάτρου. εἰ μὲν γὰρ καὶ Ἀρχέδημον, ἀπέχεις ἅπαντα.

15 III 21, 7. καὶ μὴν ἐγὼ ὑμῖν ἐξηγήσομαι τὰ Χρυσίππεια, ὡς οὐδεὶς . . τὴν λέξιν διαλύσω καθαρώτατα· προσθήσω ἅν που καὶ Ἀντιπάτρου καὶ Ἀρχεδήμου φορὰν.

5 Diog. Laërt. VII 40. ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάττουσι, δεύτερον δὲ τὸ φυσικὸν καὶ τρίτον τὸ ἠθικόν· ὧν ἕστι — καὶ
20 Ἀρχέδημος.

6 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 55. καὶ σῶμα δ' ἐστὶν ἢ φωνὴ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς, ὡς φησιν Ἀρχέδημός τε ἐν τῇ περὶ φωνῆς καὶ etc. — πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἡ φωνὴ προσιοῦσα τοῖς ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων.

25 7 Demetrius de elocutione 34 (Vol. III p. 269, 19 Spengel). τὸ δὲ κῶλον Ἀριστοτέλης οὕτως ὀρίζεται „κῶλόν ἐστι τὸ ἔτερον μέρος περιόδου“. εἶτα ἐπιφέρει· „γίνεται δὲ καὶ ἀπλῆ περίοδος“. — ὁ δὲ Ἀρχέδημος συλλαβῶν τὸν ὄρον τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τῷ ὄρω σαφέστερον καὶ τελεώτερον οὕτως ὠρίσατο „κῶλόν
30 ἐστὶν ἤτοι ἀπλῆ περίοδος ἢ συνθέτου περιόδου μέρος.“

8 Clemens Alex. Stromat. VIII p. 332 Sylb., V. II p. 930 Pott. τὸ γίνεσθαι οὖν καὶ τὸ τέμνεσθαι, τὰ οὗ ἐστὶν αἷτια, ἐνέργειαι οὐσαί

ἀσώματοι εἰσιν. εἰς ὃν λόγον κατηγορημάτων ἢ, ὡς τινες, λεκτῶν (λεκτὰ γὰρ τὰ κατηγορήματα καλοῦσιν Κλεάνθης καὶ Ἀρχέδημος) τὰ αἴτια· ἢ, ὅπερ καὶ μᾶλλον, τὰ μὲν κατηγορημάτων αἴτια λεχθήσεται, οἷον τοῦ τέμνεται, οὐ πτώσις τὸ τέμνεσθαι· τὰ δ' ἀξιωμαίων, ὡς τοῦ „ναῦς γίνεται“, οὐ πάλιν [ἢ] πτώσις ἐστὶ τὸ ναῦν γίνεσθαι. 5

9 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 68. τῶν ἀξιωμαίων τὰ μὲν ἐστὶν ἀπλᾶ, τὰ δ' οὐχ ἀπλᾶ, ὡς φασιν οἱ περὶ Χρῦσιππον καὶ Ἀρχέδημον — ἀπλᾶ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιωμαίων μὴ διαφορομένου [ἢ ἐξ ἀξιωμαίων], οἷον τὸ „ἡμέρα ἐστὶ“. οὐχ ἀπλᾶ δὲ ἐστὶ τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιωμαίων διαφορομένου ἢ ἐξ ἀξιωμαίων. 10 ἐξ ἀξιωμαίων μὲν διαφορομένου, οἷον „εἰ ἡμέρα ἐστίν, <ἡμέρα ἐστίν>“. ἐξ ἀξιωμαίων δέ, οἷον „εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστὶ“.

10 Arrianus Epict. dissert. II 19, 9. (eos qui περὶ δυνατῶν et περὶ κυριεύοντος scripserunt, enumerans) καὶ Κλεάνθης δ' ἰδίᾳ γέγραφεν περὶ τούτου καὶ Ἀρχέδημος. 15

11 Quintilianus institut. orat. III 6, 31. *Fuerunt qui duos status facerent: Archedemus coniecturalem et finitivum exclusa qualitate, quia sic de ea quaeri existimabat „quid esset inicium? quid iniustum? quid dicto audientem non esse?“ quod vocat de eodem et alio.*

ibid. 33. *quemadmodum ab Archedemo qualitas exclusa est.* 20

12 Diog. Laërt. VII 134. δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄλων δύο, τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον. τὸ μὲν οὖν πάσχον εἶναι τὴν ἄποιον οὐσίαν, τὴν ὕλην, τὸ δὲ ποιοῦν τὸν ἐν αὐτῇ λόγον, τὸν θεόν· τοῦτον γὰρ αἰτίδιον ὄντα διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα. τλῆθσι δὲ τὸ δόγμα τοῦτο Ζήνων μὲν — — — Ἀρχέδημος δ' ἐν τῷ περὶ 25 στοιχείων.

13 Syrianus in Aristot. Metaph. (Aristot. Acad. Ber. Vol. V) p. 892^b 14. ὡς ἔρα τὰ εἶδη παρὰ τοῖς θελοῖς τούτοις ἀνδράσιν οὔτε πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς τῶν ὀνομάτων συνηθείας παρήγετο, ὡς Χρῦσιππος καὶ Ἀρχέδημος καὶ οἱ πλείους τῶν Στωικῶν ὕστερον φήθησαν etc. 30

14 Plutarchus de communibus notitiis 41 p. 1081. Ἀρχέδημος μὲν ἀρχὴν τινα καὶ συμβολὴν εἶναι λέγων τοῦ παρωχημένου καὶ τοῦ ἐπιφερομένου τὸ „νῦν“ λέληθεν αὐτόν, ὡς ἔοικε, τὸν πάντα χρόνον ἀναιρῶν. εἰ γὰρ τὸ „νῦν“ οὐ χρόνος ἐστὶν ἀλλὰ πέρασ χρόνου, πᾶν δὲ μῶριον χρόνου τοιοῦτον οἷον τὸ νῦν ἐστίν, οὐδὲν φαίνεται μέρος 35 ἔχων ὁ σύμπας χρόνος, ἀλλ' εἰς πέρατα διόλου καὶ συμβολὰς καὶ ὀρμὰς ἀναλυόμενος.

1 fortasse: καθ' ὃν. 4 τοῦ scripsi, τὸ ed. 5 γίνεται scripsi, γίνεσθαι ed. || ἢ seclusi. 7 καὶ coni. Menag., ἢ libri. 9 μὴ om. BP. || ἢ ἐξ ἀξιωμαίων del. Rossius. 11 ἡμέρα ἐστίν addidi. 32 fortasse ἀρμήν vel ἀρμόν. 36 scrib. ἀρμὰς vel ἀρμούς.

15 Aëtius II 4, 17 (DG p. 332, 26). Ἀρχέδημος τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου ἐν γῆ ὑπάρχειν ἀπεφήνατο.

16 Simplicius in Aristot. de caelo p. 512, 28 Heibg. καὶ γὰρ δυνατὸν πιθανῶς κατασκευάζειν, ὅτι τὸ πῦρ ἐν τῷ μέσῳ (scil. τοῦ κόσμου) 5 ἐστίν, ἀλλ' οὐχ ἡ γῆ. — — 513, 7. ταύτης τῆς δόξης νεώτερος μὲν τοῦ Ἀριστοτέλους Ἀρχέδημος γέγονε.

17 Seneca epist. 121, 1. *Litigabis, ego video, cum tibi hodiernam quaestiunculam, in qua satis diu haesimus, exposuero. iterum enim exclamabis —: „hoc quid ad mores?“ sed — tibi primum alios opponam,* 10 *cum quibus litiges, Posidonium et Archedemum: hi iudicium accipient. 5. quaerebamus an esset omnibus animalibus constitutionis suae sensus.*

18 Diog. Laërt. VII 84. τὸ δὲ ἡθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν (ipsam partitionem vide Chrys. fr. eth. 1) καὶ οὕτω δ' ὑπο- 15 διαιροῦσιν οἱ περὶ Χρύσιππου καὶ Ἀρχέδημου etc.

19 Diog. Laërt. VII 88 (antecedunt variae τέλους definitiones). Ἀρχέδημος δὲ τὸ πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντα ζῆν.

20 Stobaeus eclog. II 75, 11 W. τὸ δὲ τέλος ὁ μὲν Ζήνων οὕτως ἀπέδωκε „τὸ ὁμολογουμένως ζῆν“ — — οἱ δὲ μετὰ τοῦτον προσ- 20 διαρθροῦντες οὕτως ἐξέφερον — — Ἀρχέδημος δὲ „πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντας ζῆν.“

21 Clemens Alex. Stromat. II 21 p. 179 Sylb., V. I p. 497 Pott. Ἀρχέδημός τε αὖ οὕτως ἐξηγεῖτο. „εἶναι τὸ τέλος <ζῆν> ἐκλεγόμενον τὰ κατὰ φύσιν μέγιστα καὶ κυριώτατα, οὐχ οἶόν τε ὄντα ὑπερβαίνειν.“

25 22 Sextus adv. math. XI 73. ὁ δὲ Ἀρχέδημος κατὰ φύσιν μὲν εἶναι (scil. τὴν ἡδονήν) ὡς τὰς ἐν μασχάλη τρίχας, οὐχὶ δὲ καὶ ἀξίαν ἔχειν.

12 hanc igitur quaestionem etiam ab Archedemo tractatam esse Seneca significat. argumenta vide apud ipsum Senecam.

VI. Boëthus Sidonius.

1 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 54. ὁ μὲν γὰρ Βόηθος κριτήρια πλείονα ἀπολείπει, νοῦν καὶ αἰσθησιν καὶ ὄρεξιν καὶ ἐπιστήμην.

2 Aëtius I 7,25 (DG p. 303,15). Βόηθος τὸν αἰθέρα θεὸν ἀπεφήματο.

3 Diog. Laërt. VII 148. Βόηθος δὲ ἐν τῇ περὶ φύσεως οὐσίαν θεοῦ τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν.

4 Cicero de divin. I 13. *Quis igitur dicere causas praesensionum potest? etsi video Boëthum Stoicum esse conatum, qui hactenus ali- quid egit ut earum rationem rerum explicaret, quae in mari caelove fierent.*

II 47. *prognosticorum causas persecuti sunt et Boëthus Stoicus, qui est a te nominatus, et noster etiam Posidonius.*

5 Diog. Laërt. VII 149. καθ' εἰμαρμένην δέ φασι τὰ πάντα γίνεσθαι Χρῦσιππος — καὶ Ποσειδώνιος — καὶ Ζήνων, Βόηθος δὲ ἐν α' περὶ εἰμαρμένης.

6 Diog. Laërt. VII 143. Βόηθος δέ φησιν οὐκ εἶναι ζῶον τὸν κόσμον.

7 Philo de incorrupt. mundi 15 p. 248 Bern. p. 24,20 Cum. Βόηθος γοῦν ὁ Σιδώνιος καὶ Παναίτιος, ἄνδρες ἐν τοῖς Στωϊκοῖς δόγμασιν ἰσχυρότεροι, ἅτε θεόληπτοι, τὰς ἐκπυρώσεις καὶ παλιγγενεσίας καταλιπόντες πρὸς δσιώτερον δόγμα τὸ τῆς ἀφθαρσίας τοῦ κόσμου πάντως ἠὲτομόλησαν.

16. ἀποδείξει δ' οἱ περὶ τὸν Βόηθον κέχρηται πιθανωτάταις, ἅς αὐτίκα λέξομεν· εἰ, φασί, γενητὸς καὶ φθαρτὸς ὁ κόσμος, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τί γενήσεται, ὅπερ καὶ τοῖς Στωϊκοῖς ἀτοπώτατον εἶναι δοκεῖ. διὰ τί; ὅτι οὐδεμίαν φθοροποιὸν αἰτίαν εὑρεῖν ἔστιν, οὔτ' ἐντὸς οὔτ' ἐκτός, ἢ τὸν κόσμον ἀνελεῖ· ἐκτός μὲν γὰρ οὐδέν ἔστιν ὅτι μὴ τάχα πού κενόν, τῶν στοιχείων ἀποκριθέντων εἰς αὐτὸν ὀλοκλήρων, εἴσω δὲ οὐδὲν νόσημα τοιοῦτον ὃ γένοιτ' ἂν αἰτίον θεῶ τοσοῦτω δια-

3 ἀπολείπειν οὖν B. 15 φησι BP. 17 ἐν πρώτῳ P (γρ. ια P⁴) ἐν ια B. 34 θεῶ Cumont, τῶ libri.

λύσεως· εἰ δ' ἀναιτίως φθείρεται, δῆλον ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἔσται ἡ γένεσις τῆς φθορᾶς ὅπερ οὐδ' ἡ διάνοια παραδέξεται.

Καὶ μὴν φασιν, ὅτι γενικὸι τρόποι φθορᾶς εἰσι τρεῖς· ὁ τε κατὰ διαίρεσιν καὶ ὁ κατὰ ἀναίρεσιν τῆς ἐπεχούσης ποιότητος καὶ ὁ κατὰ σύγγχυσιν. τὰ μὲν οὖν ἐκ διεστηκόντων, αἰπόλια, βουκόλια, χοροί, στρατεύματα, ἢ πάλιν ἐκ συναπτομένων σώματα παρῆντα διαστάσει καὶ διαιρέσει λύνονται. κατὰ δὲ ἀναίρεσιν τῆς ἐπεχούσης ποιότητος ὁ μετασχηματιζόμενος κηρὸς ἢ καταλεινόμενος ἵνα μηδὲ ἑτεροειδῆ τινα παρᾶσχη τύπον μορφῆς· κατὰ δὲ σύγγχυσιν, ὡς ἡ παρὰ λατροῖς τετραφάρμακος· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν συνενεχθέντων ἠφανίσθησαν εἰς ἐξαιρέτου μιᾶς γένεσιν ἀποτελεσθείσης. ποῖω δὴ τούτων ἄξιον τὸν κόσμον φθείρεσθαι φάναι; τῷ κατὰ διαίρεσιν; ἀλλ' οὔτε ἐκ διεστηκόντων ἔστιν, ὡς τὰ μέρη σκεδασθῆναι, οὔτ' ἐκ συναπτομένων, ὡς διαλυθῆναι, οὔτε τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς ἡμετέροις ἡνωται σώμασι· τὰ μὲν γὰρ ἐπικήρωσ τε ἔξ ἑαυτῶν ἔχει καὶ δυναστεύεται πρὸς μυρίων ὑφ' ὧν βλάπτεται, τοῦ δ' ἀήτητος ἢ ῥώμῃ πολλῇ τινι περιουσίᾳ πάντων κατακρατούσα. ἀλλ' ἀναιρέσει παντελεῖ τῆς ποιότητος; ἀλλ' ἀμήχανον τοῦτό γε· μένει γὰρ κατὰ τοὺς τάναντία αἰρουμένους ἢ τῆς διακοσμήσεως ποιότητος ἐπ' ἐλάττονος οὐσίας τῆς τοῦ Διὸς σταλεῖσα κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν. ἀλλὰ τῷ κατὰ σύγγχυσιν; ἄπαγε, δεήσει γὰρ πάλιν εἰς τὸ μὴ ὄν γίνεσθαι τὴν φθορὰν παραδέχεσθαι. τοῦ χάριν; ὅτι εἰ μὲν ἕκαστον ἐν μέρει τῶν στοιχείων ἐφθείρετο, μεταβολὴν ἐδύνατο τὴν εἰς ἕτερον δέχεσθαι, πάντων δὲ συλλήβδην ἀθρόων κατὰ σύγγχυσιν ἀναιρουμένων, ἀνάγκη ὑπονοεῖν τὸ ἀδύνατον.

Ἔτι πρὸς τούτοις, ἐὰν ἐκπυρωθῆ, φασί, τὰ πάντα, τί κατ' ἐκεῖνο ὁ θεὸς πράξει τὸν χρόνον; ἢ τὸ παράπαν οὐδέν; καὶ μήποτ' εἰκότως· νυνὶ μὲν γὰρ ἕκαστα ἐφορᾷ καὶ πάντων οἷα γνήσιος πατήρ ἐπιτροπέυει καὶ, εἰ δεῖ τάληθές εἰπεῖν, ἡνιόχου καὶ κυβερνήτου τρόπον ἡνιοχεῖ καὶ πηδαλιουχεῖ τὰ σύμπαντα, ἡλίω τε καὶ σελήνῃ καὶ τοῖς ἄλλοις πλάνησι καὶ ἀπλανέσειν, ἔτι δ' ἀέρι καὶ τοῖς ἄλλοις μέρεσι τοῦ κόσμου παριστάμενος καὶ συνδρῶν ὅσα πρὸς τὴν τοῦ ὄλου διαμονὴν καὶ τὴν κατ' ὀρθὸν λόγον ἀνυπαίτιον διοίκησιν. πάντων δ' ἀναιρεθέντων, ὑπ' ἀργίας καὶ ἀπραξίας δεινῆς ἀβιώτῳ βίῳ χρήσεται· οὐ τί γένοιτ' ἂν ἀτοπώτερον; ὀκνῶ λέγειν, ὃ μηδὲ θέμις εἰπεῖν, ὅτι ἀκολουθήσει θεῷ θάνατος, εἴ γε καὶ ἡρεμία· τὸ γὰρ ἀεκίνητον ἐὰν ἀνέλῃς ψυχῆς, καὶ αὐτὴν πάντως συναυελίς. ψυχὴ δὲ τοῦ κόσμου

6 συναπτομένων Turneb., συναπτομένου libri. 8 ἢ καταλεινόμενος Diels, ἢ καὶ λεαινόμενος libri. 19 οὐσίας τῆς τοῦ Διὸς σταλεῖσα Bern., οὐσίας τῆ τοῦ ἰδιοσταλεῖσα E οὐσίας τῆ τοῦ . . . σταλεῖσα L. 24 τοῦτο ὑπονοεῖν ἀδύνατον Cumont. 30 ἄλλοις suppl. Cumont.

κατὰ τοὺς ἀντιδοξοῦντας ὁ θεός. *Quae secuntur non iam ad Boëthum pertinere mihi videntur.*

8 Aëtius II 31, 5 (DG p. 363, 12). Βόηθος δὲ πρὸς τὴν φαντασίαν δέχεται τὸ ἀναπεπταμένον (scil. τοῦ οὐρανοῦ), οὐ κατὰ τὴν ὑπόστασιν. 5

9 Aëtius III 2, 7 (DG p. 367, 5). Βόηθος ἀέρος ἀνημμένον φαντασίαν (scil. τοὺς κομήτας).

10 Macrobius in Somn. Scip. I 14, 19. *Plato dixit animam essentiam se moventem — — Critolaus Peripateticus constare eam de quinta essentia — — Boëthos ex aëre et igne etc.* 10

11 Simplicius in Aristot. de anima p. 247, 24 Hayd. ἵνα μὴ ὡς ὁ Βοηθὸς οἰηθῶμεν τὴν ψυχὴν ὥσπερ τὴν ἐμψυχίαν ἀθάνατον μὲν εἶναι ὡς αὐτὴν μὴ ὑπομένουσαν τὸν θάνατον ἐπιόντα, ἐξισταμένην δὲ ἐπιόντος ἐκείνου τῷ ζῶντι ἀπόλλυσθαι.

5 antecedit Empedoclis placitum: τοῦ ὕψους τοῦ ἀπὸ τῆς γῆς <εἰς> τὸν οὐρανόν — — πλείονα εἶναι τὴν κατὰ τὸ πλάτος διάστασιν, κατὰ τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ μᾶλλον ἀναπεπταμένον.

VII. Appendix.

Stoicorum incertae aetatis, Basilidis, Eudromi, Crinidis fragmenta.

Basilides.

5 Sextus adv. math. VIII 258. ὁρῶμεν δὲ ὡς εἰσὶ τινες οἱ ἀνη-
ρηκότες τὴν ὑπαρξίν τῶν λεκτῶν, καὶ οὐχ οἱ ἑτερόδοξοι μόνον, οἷον
οἱ Ἐπικούρειοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοί, ὡς οἱ περὶ τὸν Βασιλείδην,
οἷς ἔδοξε μηδὲν εἶναι ἀσώματον.

In Epitoma Diogenis enumeratur inter Nestorem et Dardanum.

10

Eudromus.

1 Diog. Laërt. VII 39. τριμερῆ φασιν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσο-
φίαν λόγον· εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν τι φυσικόν, τὸ δὲ ἠθικόν, τὸ δὲ
λογικόν. οὕτω δὲ πρῶτος διεἴλε Ζήνων ὁ Κιτιεύς — — καὶ Εὐ-
δρομος ἐν τῇ ἠθικῇ στοιχειώσει — — ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν
15 Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ, ὁ δὲ Χρῦσιππος καὶ Εὐδρομος εἶδη.

2 Diog. Laërt. VII 40. ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικόν τάτ-
τουσι, δεύτερον δὲ τὸ φυσικόν καὶ τρίτον τὸ ἠθικόν· ὧν ἔστι — καὶ
Εὐδρομος.

Crinis.

20 1 Arrianus Epictet. dissert. III 2, 15. ἄπελθε νῦν καὶ ἀναγλ-
γνωσκε Ἀρχέδημον· εἶτα μῦς ἂν καταπέση καὶ ψοφήση, ἀπέθανες·
τοιούτος γὰρ σε μένει θάνατος, οἷος καὶ τὸν — — τίνα ποτ' ἐκεῖνον;
— τὸν Κρίνιν· καὶ ἐκεῖνος μέγα ἐφρόνει ὅτι ἐνόει Ἀρχέδημον.

2 Diog. Laërt. VII 62. μερισμὸς δὲ ἔστι γένους εἰς τόπους
25 κατὰτάξεις, ὡς ὁ Κρίνις, οἷον „τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἔστι περὶ ψυχῆν,
τὰ δὲ περὶ σῶμα.“

3 Diog. Laërt. VII 68. Τῶν ἀξιωματῶν τὰ μὲν ἔστιν ἀπλᾶ, τὰ
δ' οὐχ ἀπλᾶ, ὡς φασιν οἱ περὶ Χρῦσιππον — — καὶ Κρίνιν.

11 φησιν B. 12 μέντοι B. 13 τὸ δὲ ἠθικόν τὸ δὲ λογικόν add. B² in
mg. 18 εὐδρομος BP. 23 κρινον S, corr. Sc. || Crinis fortasse Archedemi
fuit discipulus. Non video cur Zeller Gr. Ph. IV 690 n. duos fuisse Crinides
iudicet. 25 κρίνεις B.

4 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 71. παρασυννημμένον δέ ἐστιν, ὡς ὁ Κρίνις φησὶν ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ, ἀξίωμα ὃ ὑπὸ τοῦ „ἐπεὶ“ συνδέσμον παρασυνῆπται, ἀρχόμενον ἀπ' ἀξιώματος καὶ λῆγον εἰς ἀξίωμα, οἷον „ἐπεὶ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστίν“. ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος ἀκολουθεῖν τε τὸ δευτέρον τῷ πρώτῳ καὶ τὸ πρῶτον ὑφεστάναι.

ibid. 74. παρασυννημμένον δὲ ἀληθές μὲν ἐστὶν ὃ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει, οἷον „ἐπεὶ ἡμέρα ἐστίν, ἡλῖός ἐστιν ὑπὲρ γῆς“. ψεῦδος δὲ (<ὀ>) ἢ ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει, οἷον „ἐπεὶ νύξ ἐστὶ, Δίῳ περιπατεῖ“ ἂν ἡμέρας οὐσης 10 λέγεται.

5 Diocles Magnes apud Diog. Laërt. VII 76. λόγος δέ ἐστι, ὡς οἱ περὶ τὸν Κρίνιν φασί, τὸ συνεστηκὸς ἐκ λήμματος καὶ προσλήψεως καὶ ἐπιφορᾶς, οἷον ὁ τοιοῦτος „εἰ ἡμέρα ἐστί, φῶς ἐστὶ· ἡμέρα δέ ἐστὶ· φῶς ἄρα ἐστί“. λῆμμα μὲν γάρ ἐστὶ τὸ „εἰ ἡμέρα 15 ἐστί, φῶς ἐστὶ“, πρόσληψις τὸ „ἡμέρα δέ ἐστίν“, ἐπιφορὰ δὲ τὸ „φῶς ἄρα ἐστί“. τρόπος δέ ἐστὶν οἷον εἰ σχῆμα λόγου, οἷον ὁ τοιοῦτος „εἰ τὸ πρῶτον, τὸ δευτέρον· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δευτέρον“. λογότροπος δέ ἐστὶ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον, οἷον „εἰ ξῆ Πλάτων, ἀναπνεῖ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δευτέρον“ 20 παρεισῆχθη δὲ ὁ λογότροπος ὑπὲρ τοῦ ἐν ταῖς μακροτέραις συντάξεσι τῶν λόγων μηκέτι τὴν πρόσληψιν μακρὰν οὔσαν καὶ τὴν ἐπιφορὰν λέγειν, ἀλλὰ συντόμως ἐπενεργεῖν „τὸ δὲ πρῶτον· τὸ ἄρα δευτέρον.“

8 ἐπεὶ] ἐάν B. 9 ὑπὲρ γῆς om. B (spatio relicto). 10 ἐπεὶ] εἰ B. || περιπατῶν B. 13 κρίνειν B. || ἐκ λήμματος ἢ λημάτων BP. 15 ἐστὶ om. BP (post γάρ). 16 πρόσληψις B. 20 λογότροπος — δευτέρον add. B² in mg. 22 πρόσληψιν B.

PA
3507
S7A7
1903a
v.3

Arnim, Hans Friedrich August
von
Stoicorum veterum
fragmenta

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
